KELİME ANLAMLI KUR'ÂN-I KERÎM MEÂLİ

HUZUR
YAYINEVİ

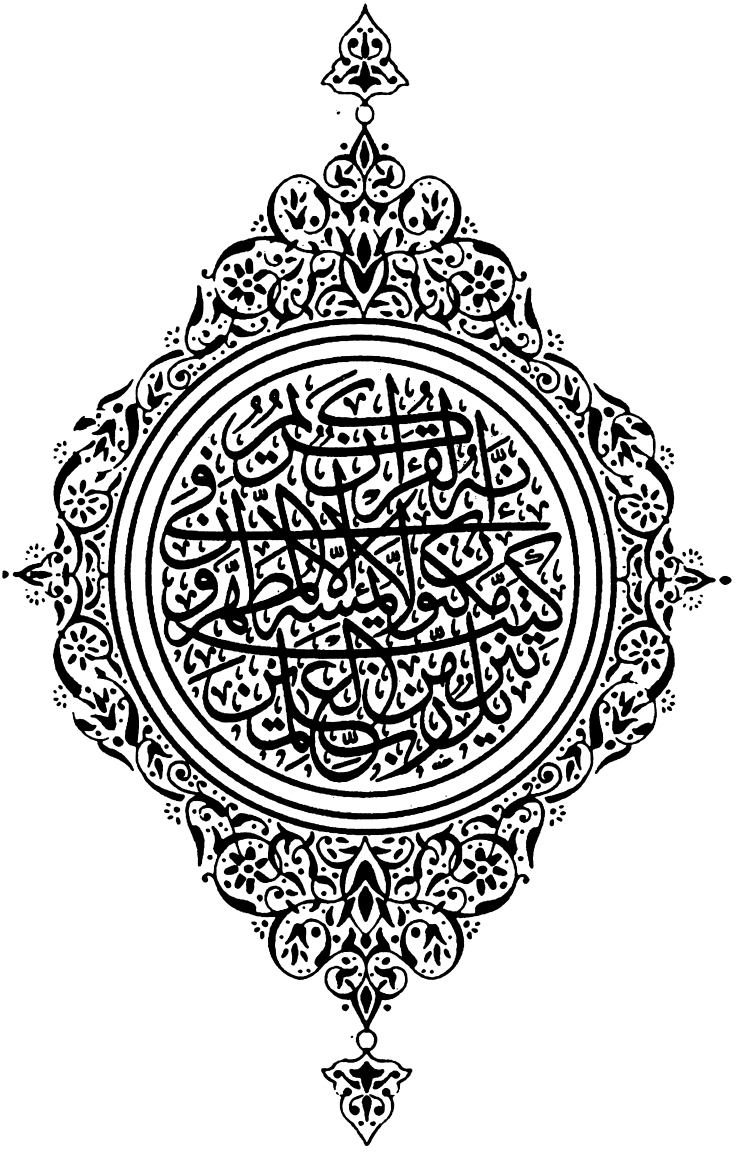

İthaf

Bu eseri merhum Hacı Babam Alaaddin Sağlam'ın ruhuna ithaf ediyorum.

Faruk Sağlam

KELİME ANLAMLI KUR'ÂN-I KERÎM MEÂLİ

3. CİLT

Yard. Doç. Dr. Sıtkı Gülle
İ.Ü. İlâhiyat Fakültesi
Öğretim Üyesi

HUZUR YAYIN DAĞITIM
PAZARLAMA TİC. LTD. ŞTİ.
Çatalçeşme Sok. Yücer Han No: 46/1-2
Cağaloğlu - İstanbul
Tel & Fax: (0212) 513 50 57 - 513 01 71

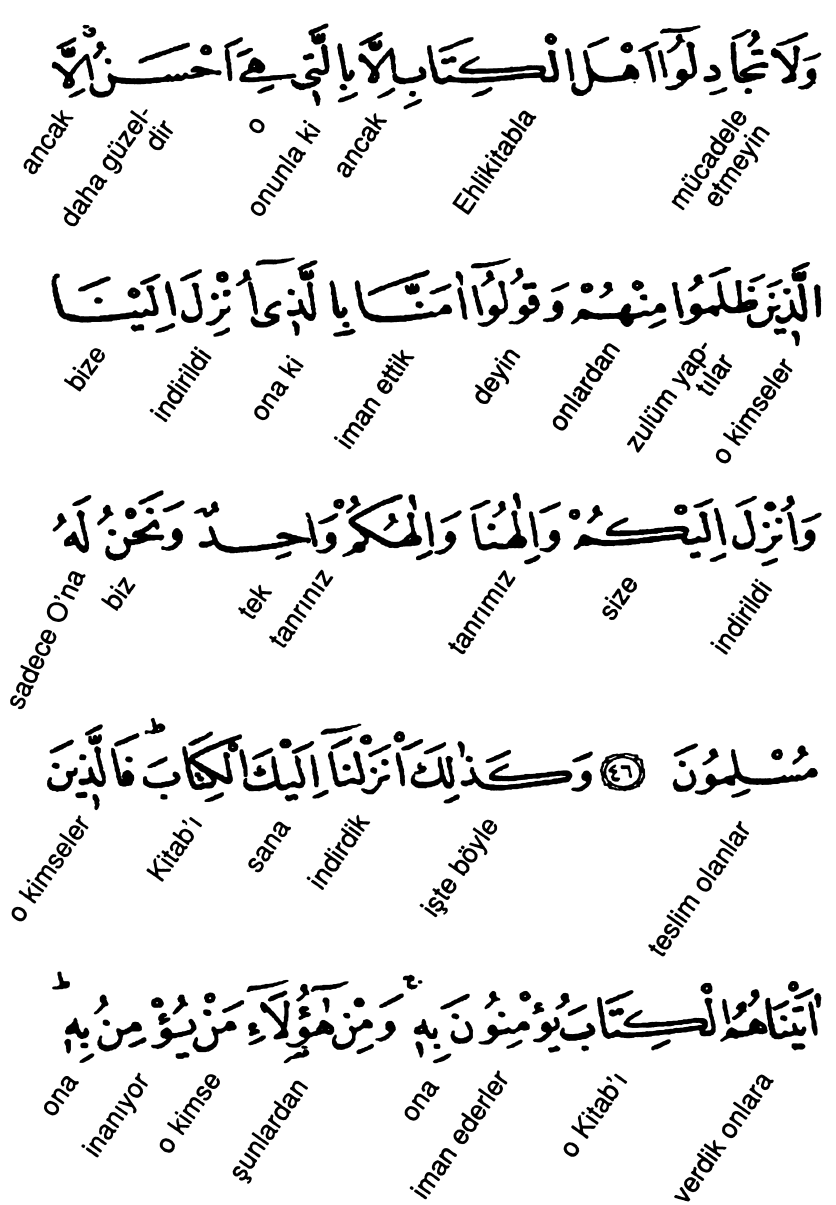

Meâl/46: "İçlerinden zulüm yapmış olanlar hariç Ehlikitapla o daha güzel olan (tartışma yöntemi) dışında mücadele etmeyin ve: 'Bize indirilmiş olana, size indirilmiş bulunana iman ettik. Tanrımız ve tanrınız tektir. Biz O'na teslim olanlarız' deyin."

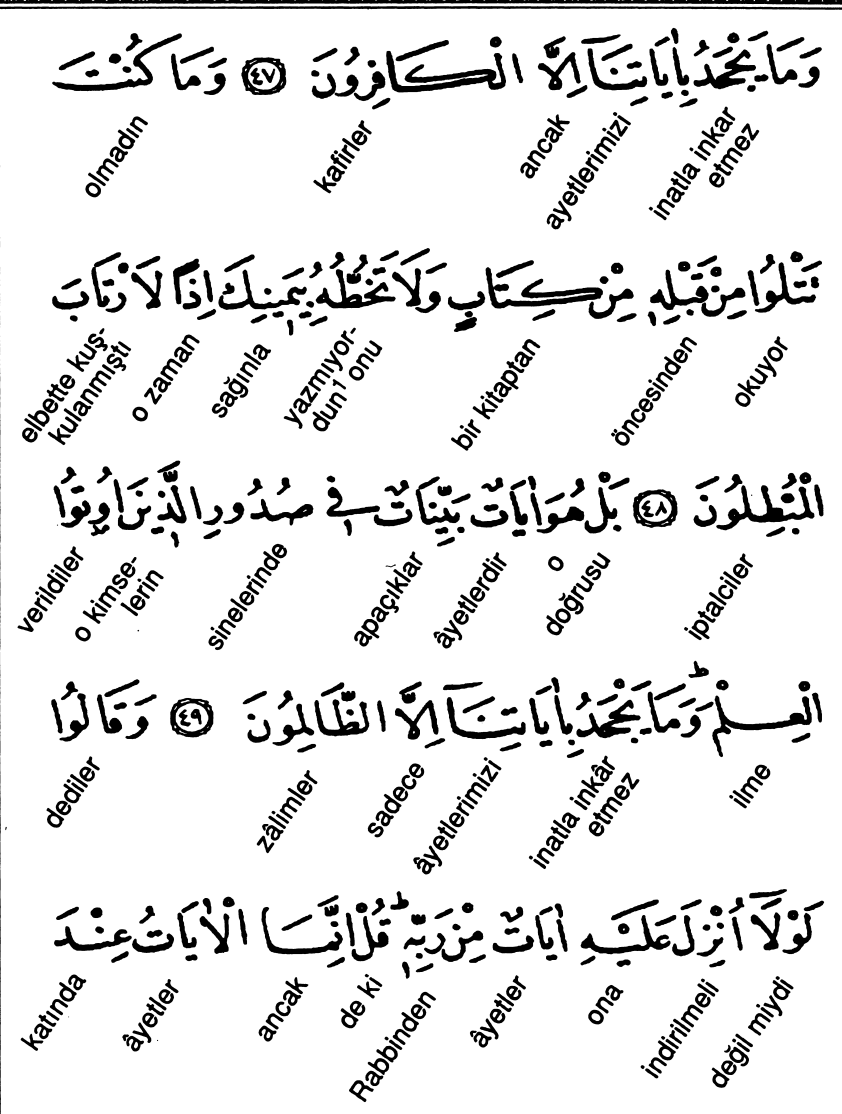

Meâl/47: "İşte böylece Kitab'ı sana indirdik. Kendilerine o Kitab'ı verdiklerimiz de ona inanırlar. Şunlardan da ona iman eden var. Âyetlerimizi kafirlerden başkası inatla inkar etmez."

Meâl/48: "Bundan önce herhangi bir kitaptan okumuyordun ve onu sağınla/elinle de yazmıyordun. (Öyle olsaydı) o zaman elbette iptalciler kuşkulanmıştı."

Meâl/49: "Doğrusu o, kendilerine ilim verilmiş olanların sinelerinde apaçık âyetlerdir. Âyetlerimizi ise zâlimlerden başkası inadına inkâr etmez."

1- fiilin başındaki vav'ın âtıf olduğunu yeğlediğimizden 'yazmıyordun' karşılığını 'yazmıyorsun' karşılığına tercih ettik. S.G.

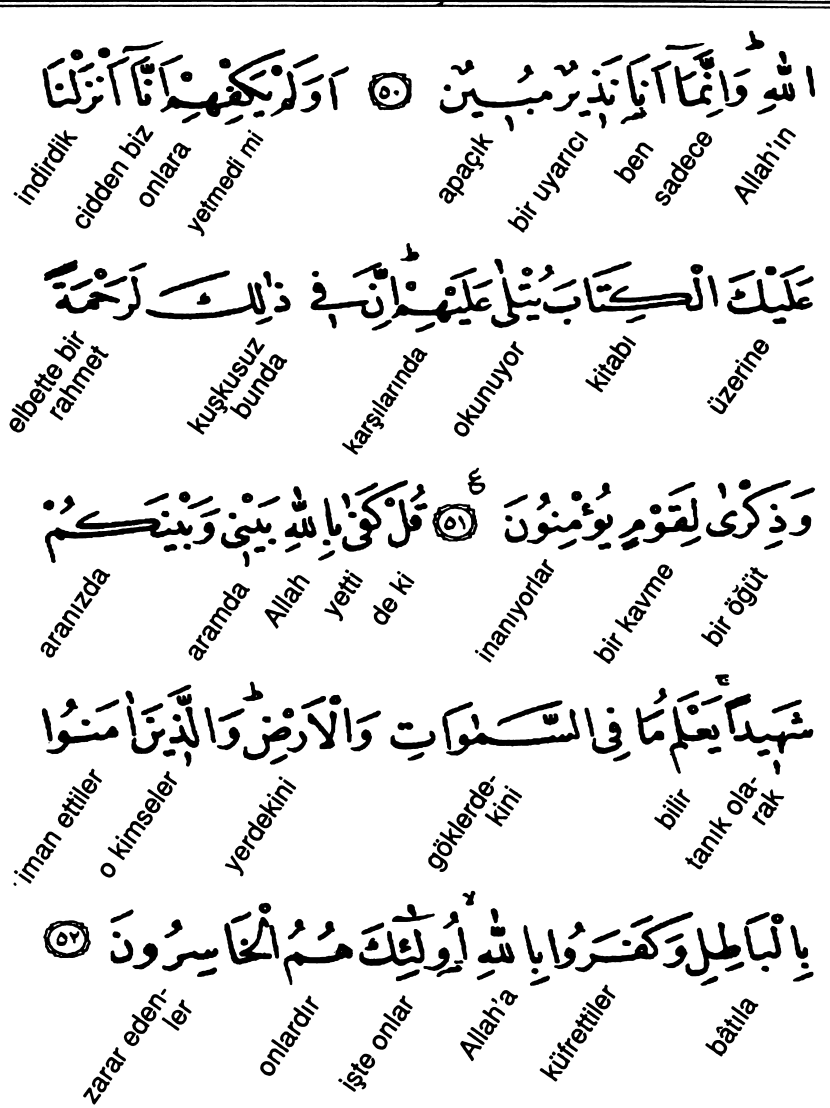

Meâl/50: "Dediler: 'Ona Rabbinden mucizeler indirilmeli değil miydi?' De ki: Mucizeler ancak Allah katındadır. Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım."

Meâl/51: "Gerçekten bizim sana, karşılarında okunmaktaki kitabı indirmiş olmamız onlara yetmedi mi? Kuşkusuz bunda inanan bir kavim için elbette bir rahmet ve bir öğüt vardır."

Meâl/52: "De ki: Aramla aranızda tanık olarak Allah yeter, göklerdekini ve yerdekini bilir. Bâtıla inanıp Allah'a küfredenler (var ya) İşte onlar, onlardır husrana uğrayanlar."

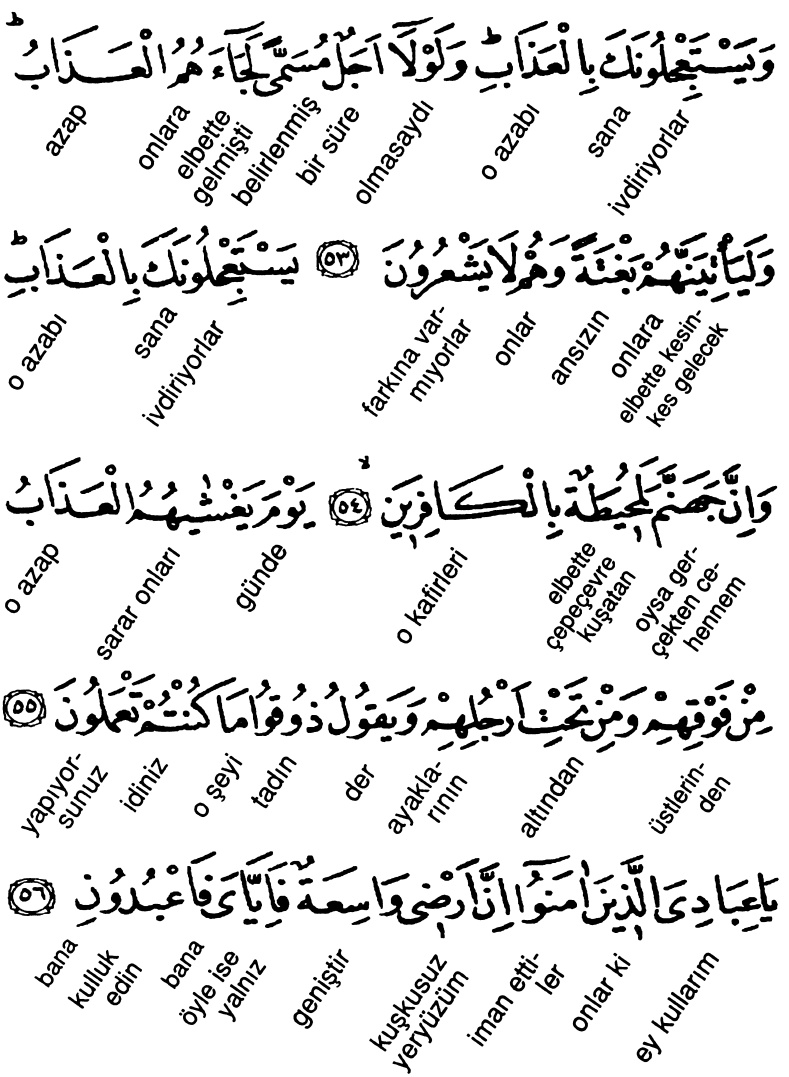

Meâl/53: "Senden o azabı çabucak istiyorlar. Belirlenmiş bir süre olmasaydı onlara o azap gelmişti: (Ama) onlar farkında değillerken (o azap) elbette kesinlikle ansızın kendilerine gelecek."

Meâl/54: "Senden o azabı çarçabuk istiyorlar. Oysa gerçekten cehennem o kafirleri çepeçevre kuşatmakta."

Meâl/55: "Azabın kendilerini hem üstlerinden hem de ayaklarının altından saracağı günde: 'Yapageldiklerinizi(n cezasını) tadın!' buyuracak."

Meâl/56: "Ey iman etmiş olan kullarım! Kuşkusuz yeryüzüm geniştir. Öyle ise yalnız bana kulluk edin bana."

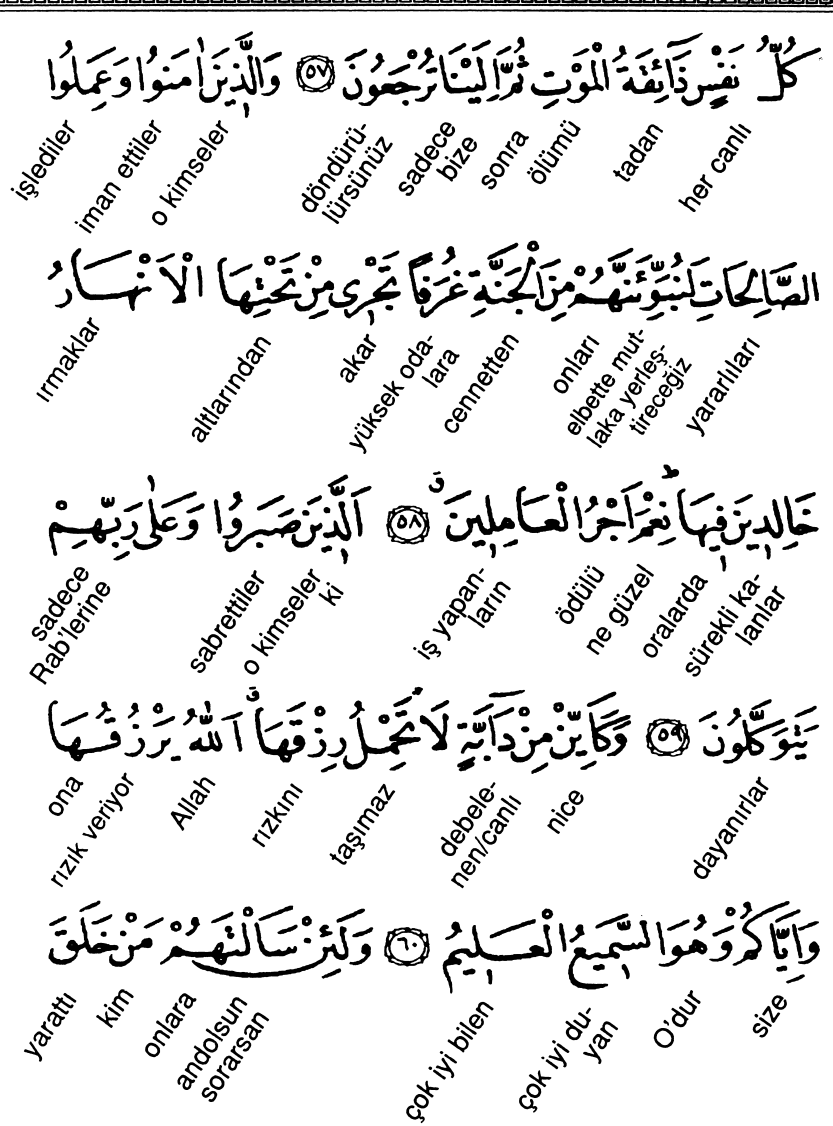

Meâl/57: "Her canlı ölümü tadacaktır. Sonra yalnız bize döndürülürsünüz."
Meâl/58: "İnanıp yararlı işleri yapan kimseler, elbette, mutlaka onları -içlerinde sürekli kalanlar olmak üzere- cennetin altlarından ırmaklar akan yüksek odalarına yerleştiririz. İş yapanların mükâfatı ne güzeldir!"
Meâl/59: "O kimseler ki sabır göstermişlerdir ve sadece Rablerine dayanırlar."
Meâl/60: "Nice debelenen/canlı var ki rızkını taşıyamamaktadır, Allah on(lar)a ve size rızık veriyor. O'dur çok iyi duyan, çok iyi bilen."

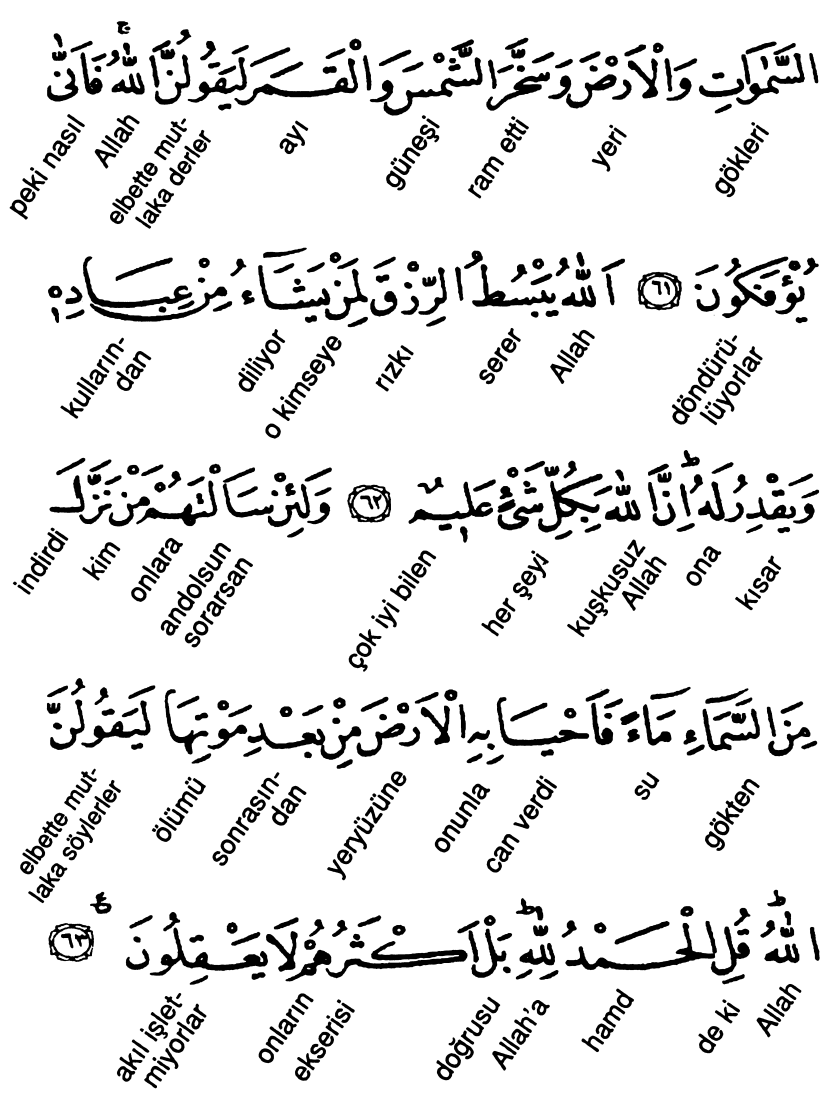

Meâl/61: "Andolsun onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşe ve aya kim boyun eğdirdi?' diye sorarsan elbette kesinlikle derler: 'Allah!' Peki nasıl döndürülüyorlar."
Meâl/62: "Allah, kullarından dilediğine rızkı bol verir, dilediğine de kısar. Kuşkusuz Allah her şeyi çok iyi bilendir."
Meâl/63: "Andolsun kendilerine: 'Gökten su indirip onunla yeryüzüne, ölümünden sonra can veren kimdir?' diye sorarsan elbette mutlaka derler: 'Allah!' De ki: 'Allah'a hamdolsun.' Doğrusu onlar akıl işletmiyorlar."

وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ ۚ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ

öteki kuşkusuz yurt bir oyun bir eğlence sadece dünya hayatı değil bu

لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾ فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ

Allah'a yakarırlar gemiye bindiklerin-de biliyorlar olsalardı hayattır elbette o

مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ۙ

ortak koşu-yorlar onlar o da ne karaya onları kurtarınca dini O'na halis kılan-lar

﴿٦٥﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

ileride bilir-ler safa sür-sünler verdik on-lara o şeye nankörlük etsinler diye

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۚ

çevrelerin-den insanlar kapılıyor güvenli saygın yaptık cidden biz görmediler mi

Meâl/64: "Bu dünya hayatı sadece bir eğlence, bir oyundur. Kuşkusuz öteki yurt/ahiret yurdu elbette odur hayat! Biliyor olsalardı!"

Meâl/65: "Gemiye bindiklerinde dini O'na halis kılanlar olarak Allah'a yalvarırlar. Kendilerini karaya kurtarınca/çıkarınca o da ne onlar ortak koşuyorlar."

Meâl/66: "Kendilerine verdiklerimize nankörlük etsin ve safa sürsünler diye! İleride bilirler!"

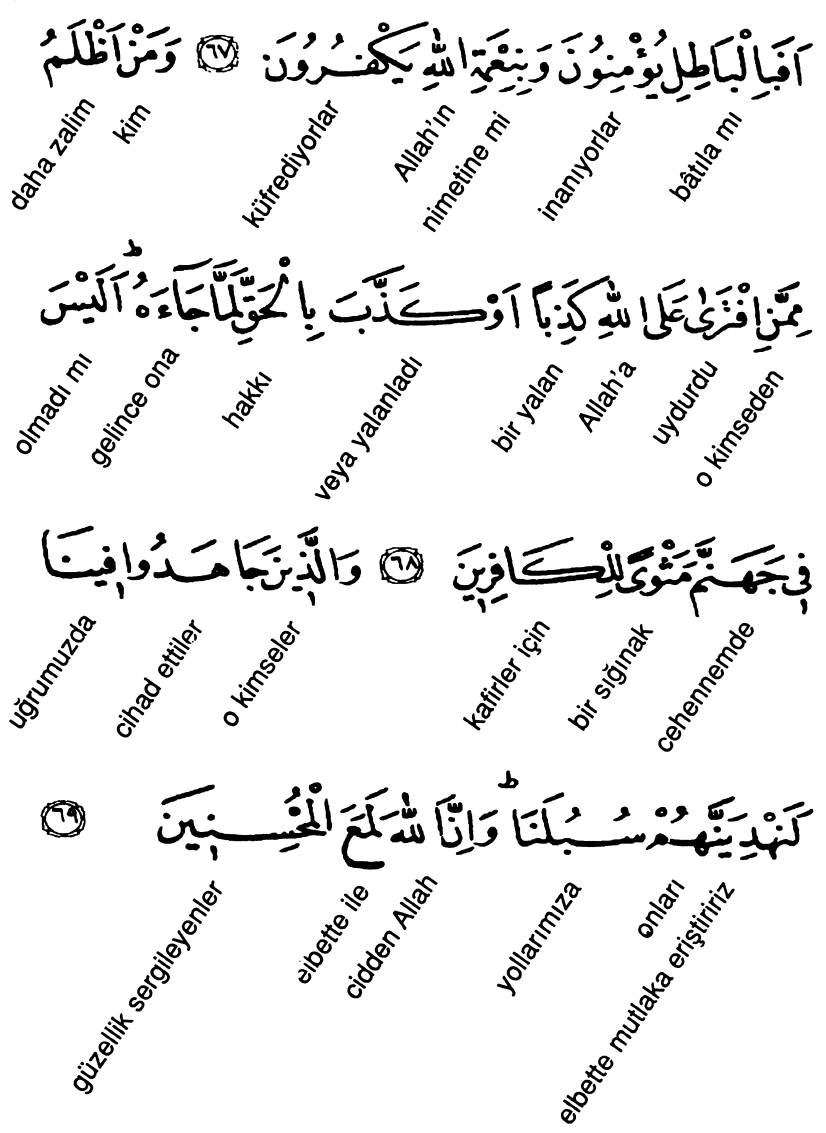

Meâl/67: "Çevrelerinden insanlar kapılıp götürülürken cidden bizim (Mekke'yi) saygın, güvenli (bir yer) yapmamızı görmediler mi? Bâtıla inanıp Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?"

Meâl/68: "Allah'a karşı bir yalan uydurandan veya kendisine hak geldiğinde hakkı yalanlamağa kalkışandan daha zâlim kimdir? Kafirler için cehennemde bir sığınak yok mu?"

Meâl/69: "Uğrumuzda cihad eden kimseler, elbette kesinlikle onları yollarımıza eriştiririz. Cidden Allah elbette güzellik sergileyenlerledir."

RÛM SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُم مِّن بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

Elif. Lâm. Mîm. Rumlar yenildi en yakınında oysa onlar o yerin sonrasından onların yenilgisi yenecekler

فِي بِضْعِ سِنِينَ ۗ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِن قَبْلُ وَمِن بَعْدُ ۚ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ ﴿٣﴾

birkaç yıllar yalnız Allah'ın iş önceden sonradan işte o gün feraha erer içinde

الْمُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾ بِنَصْرِ اللَّهِ ۚ يَنصُرُ مَن يَشَاءُ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾

müminler yardımıyla Allah'ın yardım eyler o kimseye diliyor O'dur çok güçlü çok merhametli

Meâl/1: "Elif. Lâm. Mîm."
Meâl/2: "Rumlar yenildi."
Meâl/3: "O yerin en yakınında. Ama onlar (bu) yenilgilerinden sonra yenecekler."
Meâl/4: "Birkaç yıl içinde. İş/buyruk önünde sonunda yalnız Allah'ındır. İşte o gün müminler feraha ererler."
Meâl/5: "Allah'ın yardımıyla, O dilediğine yardım eyler. O'dur çok güçlü, çok merhametli."

1- Mekke'de indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 84., Kur'an'daki tertipte 30. sırada yer alır. 60 âyet, 819 kelime, 3514 harftir.

وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

bilmiyorlar — insanların — çoğunluğu — ne var ki — va'dinden — Allah — geri dönmez — Allah'ın — va'di olarak

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾

gafiller — ahiretten — oysa onlar — dünya — hayattan — dışı — biliyorlar

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِم مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

yeri — gökleri — Allah — yaratmadı — vicdanlarında — düşünmediler mi

وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ

kavuşmayı — insanlardan — doğrusu çoğu — belirlenmiş — bir süre ile — hak ile — ancak — aralarındakini

رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا

baksınlar — yeryüzünde — gezmediler mi — inkâr ediyorlar — Rablerine

Meâl/6: "Allah'ın bir va'di olarak, Allah, va'dinden caymaz. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/7: "Dünya hayatından dışı/görüntüde olanı biliyorlar. Oysa onlar ahiretten gaflettedirler."

Meâl/8: "Vicdanlarında hiç düşünmediler mi? Allah gökleri, yeri ve aralarındakini ancak hak ile ve belirlenmiş bir süreye göre yaratmıştır. Doğrusu insanlardan çoğu Rablerine kavuşmayı inkâr ediyorlar."

كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوٓا۟ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً

kuvvetçe onlardan daha zorlu idiler onların öncesinden o kimselerin sonu oldu nasıl

وَأَثَارُوا۟ ٱلْأَرْضَ وَعَمَرُوهَآ أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَآءَتْهُمْ

onlara getirmişti onu imar ettiler o şeyden daha çok onu imar etmişlerdi yeryüzünü alt-üst etmişlerdi

رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ ۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ

kendilerine idiler ancak onlara zulmeden Allah olmadı apaçıkları peygamberleri

يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔوا۟ ٱلسُّوٓأَىٰٓ

en kötü fenalık yaptılar o kimselerin sonu oldu sonra zulmediyorlar

أَن كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَكَانُوا۟ بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

alay ediyorlar onlarla idiler Allah'ın ayetlerini tekzip ettiklerinden

Meâl/9: "Yeryüzünde gezmediler mi ki baksınlar kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuş?! Onlar, onlardan kuvvetçe daha zorlu idiler, yeryüzünü alt-üst etmişler, orasını bunların orayı imarlarından daha çok imar etmişlerdi. Peygamberleri de onlara apaçık kanıtlar getirmişti. Öyle ise Allah onlara zulmetmiyordu, ancak onlar kendilerine zulüm yapıyorlardı."

Meâl/10: "Sonra, fenalık yapmış olanların sonu, Allah'ın ayetlerini yalanladıkları, onlarla alay edip durdukları için en kötü oldu."

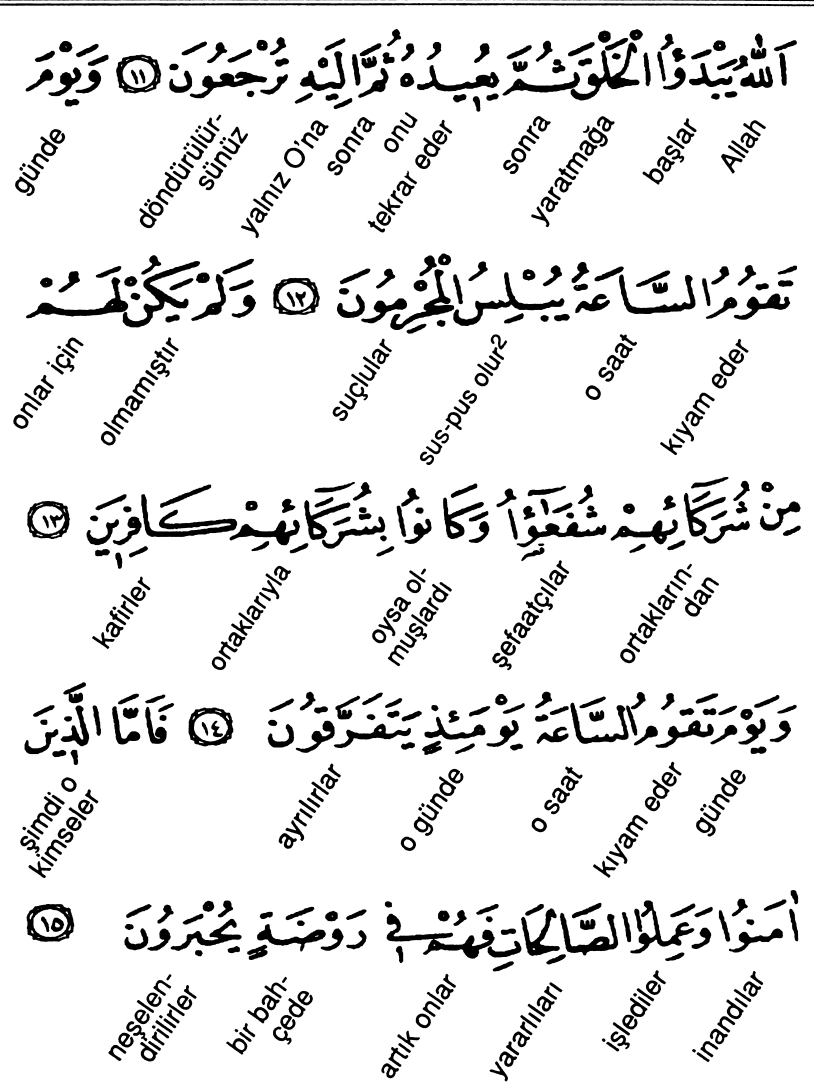

Meâl/11: "Allah yaratmağa başlar, ardından onu tekrar eder. Sonra yalnız O'na döndürülürsünüz."

Meâl/12: "O saatın gerçekleşeceği günde suçlular sus-pus olur."

Meâl/13: "Ortaklarından[3] kendilerine şefaatçılar olmamıştır. Oysa ortakları yüzünden kafir olmuşlardı!"

Meâl/14: "O saatın gerçekleşeceği günde, işte o günde ayrılırlar."

Meâl/15: "Şimdi, inanıp yararlı işleri yapmış olanlar, artık onlar bir bahçede neşelendirilirler."

2- Kurtubi, el-Cami, XIV, 10.

3- Allah'a ortak koştukları putlarından, putlaştırdıkları insanlardan S.G.

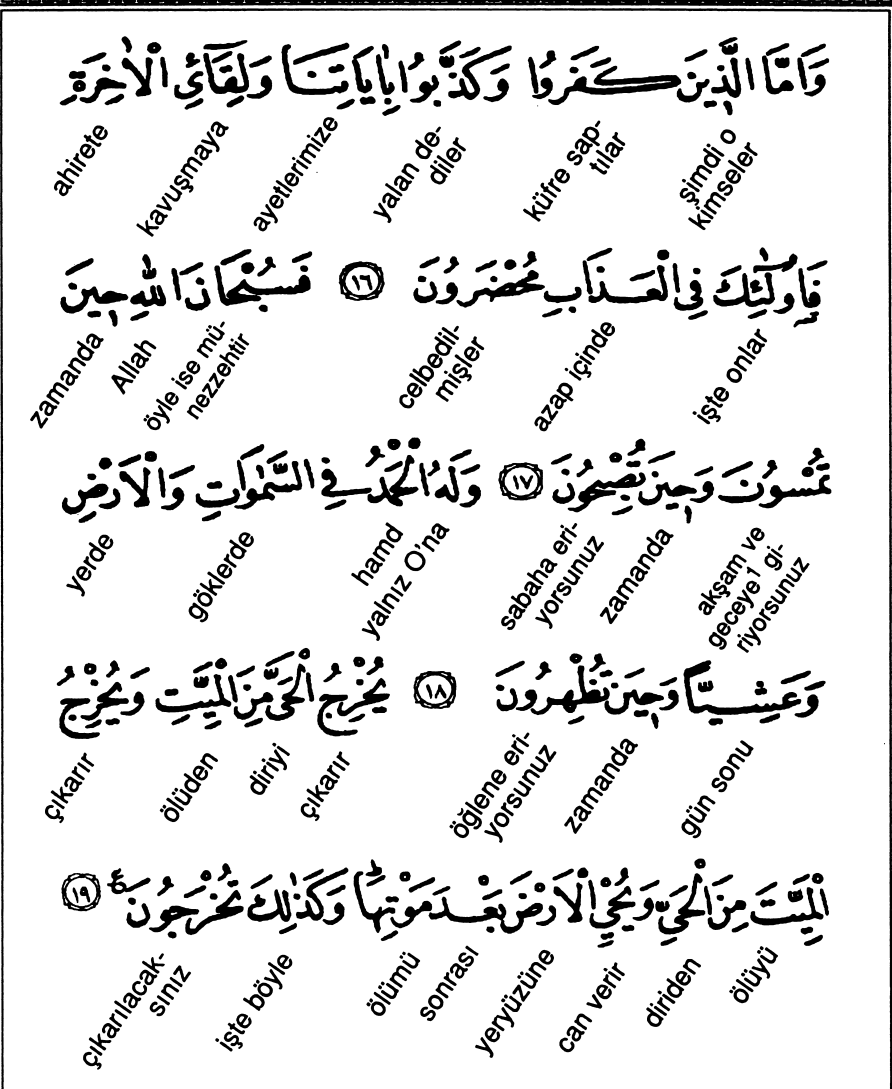

Meâl/16: "Şimdi, küfre sapıp ayetlerimizi ve ahirete kavuşmayı yalanlamağa yeltenenler, işte onlar azap içinde huzura celbedilmişlerdir."

Meâl/17: "Öyle ise akşama-geceye girdiğiniz zamanda, sabaha erdiğiniz demde Allah'ı tenzih edin."

Meâl/18: "Göklerde ve yerde, gün sonu ve öğlene erdiğiniz anda hamd yalnız O'nadır."

Meâl/19: "O, diriyi ölüden çıkarır, ölüyü diriden çıkarır, ölümü sonrası yeryüzüne can verir. Siz de işte böyle çıkarılacaksınız!"

1- mesâ kelimesiyle, akşamleyin şafağın kaybolmasından sonra karanlığın gerçekleştiği an, ışâ ile de güneşin batmağa yüz tuttuğu günün son anları kasdedilir (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV, 16). Dolayısıyla 'tümsûn' kelimesinin sırf akşamla takyidine katılmıyoruz. S.G.

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَآ اَنْتُمْ بَشَرٌ

bir beşer — siz — birden — sonra — topraktan — sizi yaratması — delillerinden

تَنْتَشِرُوْنَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ

nefisleri-nizden — size — yaratması — delillerin-den — yayılıyor-sunuz

اَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوْٓا اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً

merhamet — sevgi — aranızda — kılması — onlara — yerleşme-niz için — eşler

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾ وَمِنْ اٰيٰتِهٖ

delillerin-den — tefekkür edi-yorlar — bir topluma — elbette ib-retler — gerçekten bunda

خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ

renklerinizin — dillerinizin — farklılığı — yerin — göklerin — yaratılışı

Meâl/20: "Sizi topraktan yaratması O'nun delillerindendir. Sonra siz birden bir insan (oldunuz etrafa) yayılıyorsunuz."

Meâl/21: "Size nefislerinizden, kendilerine yerleşmeniz için eşler yaratması ve aranıza sevgi ve merhamet koyması da O'nun delillerindendir. Gerçekten bunda tefekkür eden bir toplum için elbette ibretler vardır."

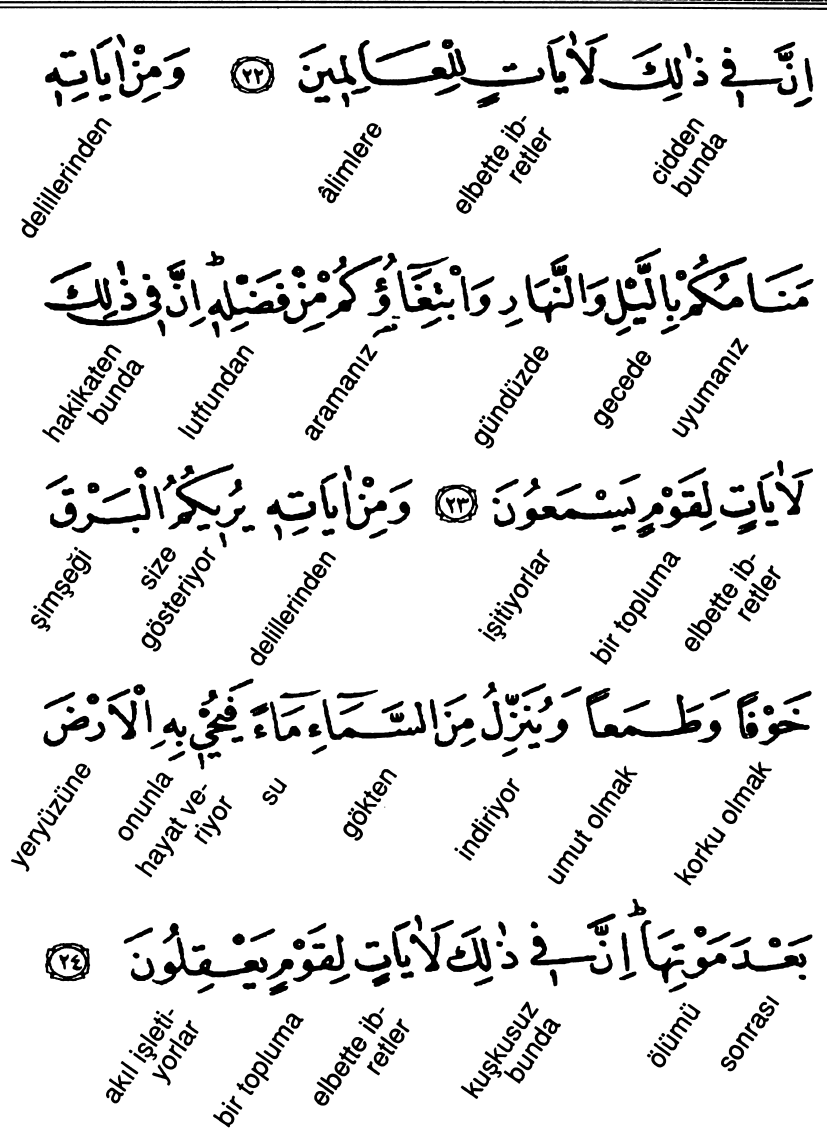

Meâl/22: "Göklerin ve yerin yaratılışı, dillerinizin ve renklerinizin farklı oluşu da O'nun delillerindendir. Cidden bunda âlim kimseler için elbette ibretler vardır."
Meâl/23: "Gecede ve gündüzde uyumanız, lutfundan (nasip) aramanız da O'nun delillerindendir. Hakikaten bunda da işiten bir toplum için elbette ibretler vardır."
Meâl/24: "O'nun delillerinden biri de şudur: Size, korku ve umut olmak üzere şimşeği gösteriyor, gökten bir su indiriyor ve onunla ölümünden sonra yeryüzünde hayat veriyor. Kuşkusuz bunda da akıl işleten bir topluma elbette ibretler vardır."

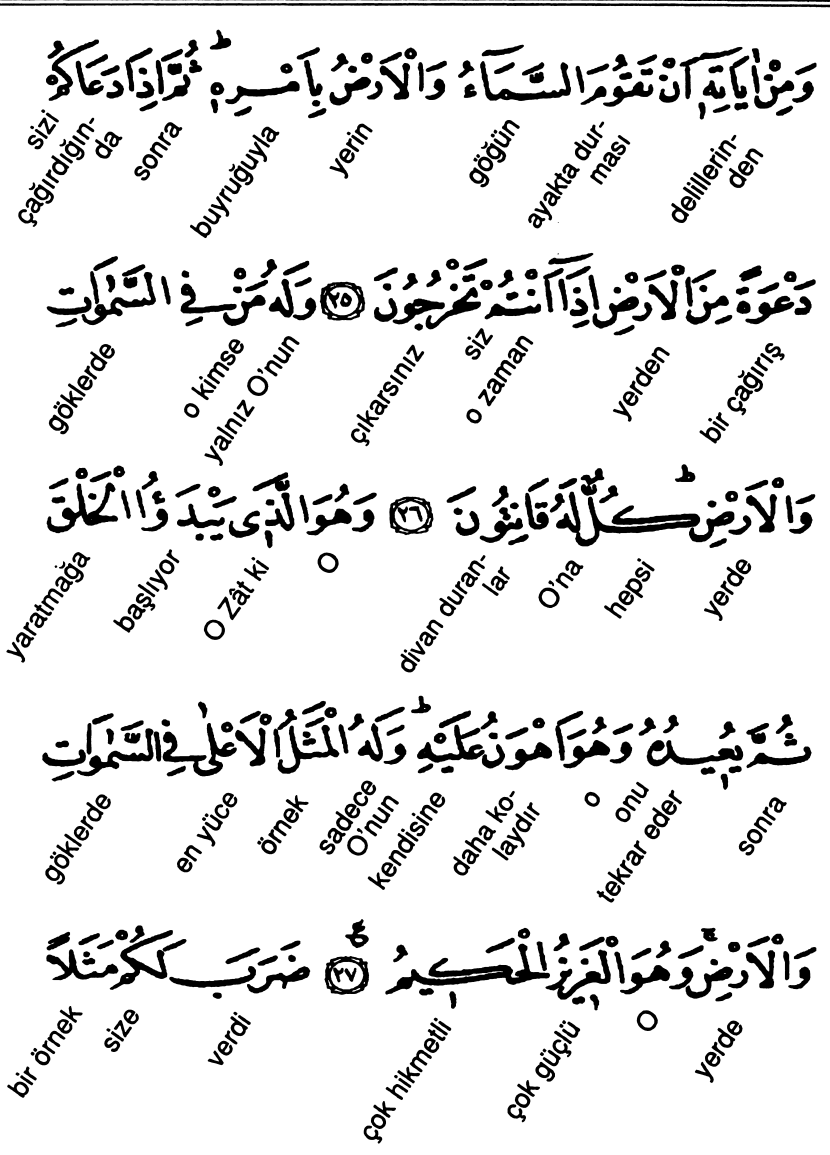

Meâl/25: "Gök ile yerin, O'nun buyruğuyla ayakta durması da delillerindendir. Sonra sizi yerden bir çağırışla çağırdığında birden siz çıkarsınız."

Meâl/26: "Göklerde ve yerde bulunan kimseler sadece O'nundur. Hepsi O'na divan duranlardır."

Meâl/27: "O, O Zât ki, yaratmağa başlar, sonra onu çevirip tekrar eder, ki bu, kendisine daha kolaydır. Göklerde ve yerde en yüce örnek yalnız O'nundur. O'dur çok güçlü, çok hikmetli."

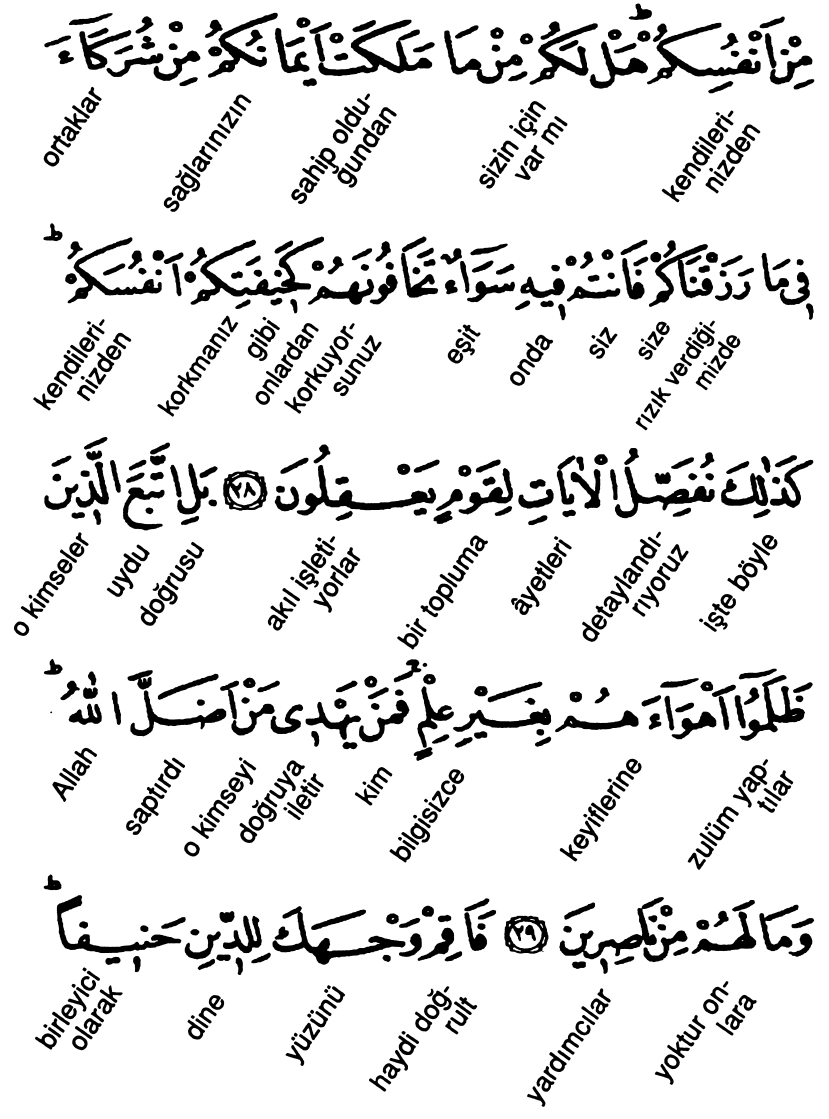

Meâl/28: "(Allah) size nefislerinizden bir örnek verdi. Sağ ellerinizin sahip bulunduğundan/kölelerinizden, size verdiğimiz rızıkta, sizin o rızıkta (kendileriyle) eşit olduğunuz, kendilerinizden çekindiğiniz gibi onlardan da çekineceğiniz ortaklarınız var mı? İşte âyetleri akıl işletecek bir toplum için böyle detaylandırıyoruz."

Meâl/29: "Doğrusu, zulüm yapmış olanlar bilgisizce keyiflerine uymuştur. Öyle ya Allah'ın saptırmış olduğu kimseyi kim hidayete erdirebilir? Onlar için yardımcılar yoktur."

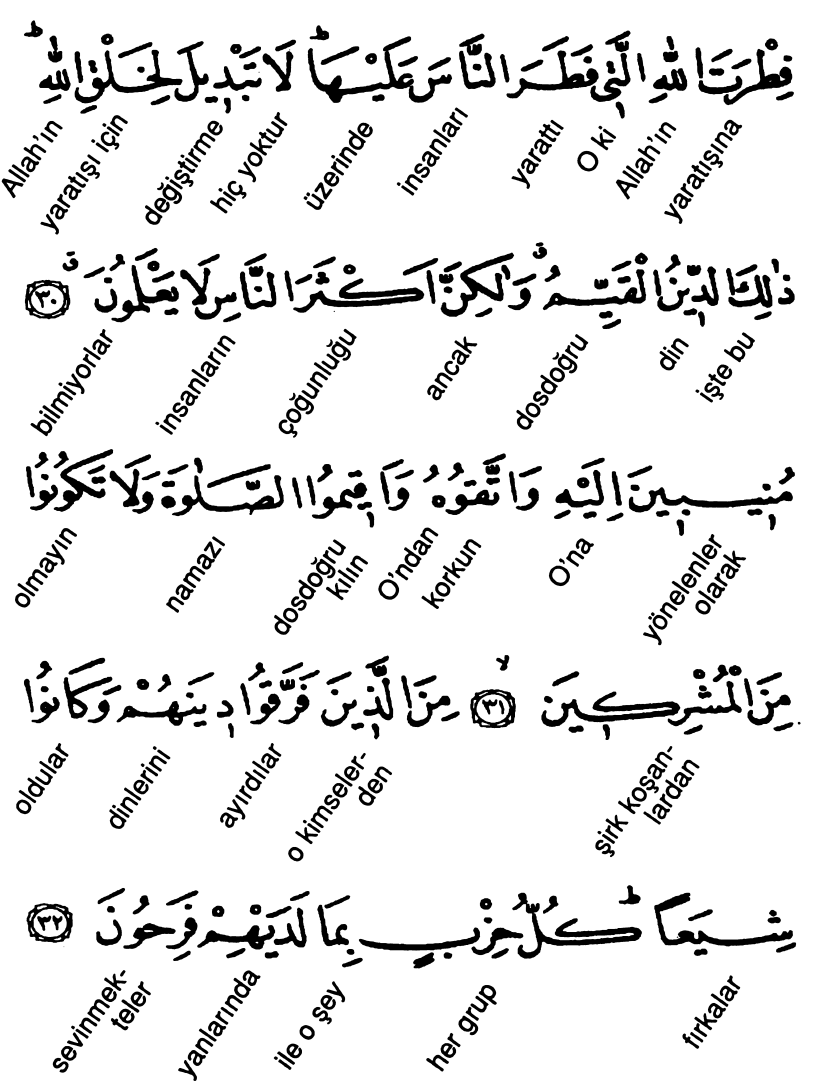

Meâl/30: "Öyle ise yüzünü bir muvahhit olarak dine çevir; Allah'ın fıtratına[1] ki insanları onun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışı için asla değiştirme yoktur. İşte odur dosdoğru din. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/31: "Ona yönelmişler olarak. O'ndan korkun, namazı dosdoğru kılın, şirk koşanlardan olmayın."

Meâl/32: "(Olmayın) o kimselerden, ki dinlerini ayırdılar ve fırka fırka oldular. Her grup yanlarındakiyle sevinmekte."

1- yaratma yasasına (Prof. Süleyman Ateş, M.s, 406).

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُم

onlara tattırdığında — sonra — kendisine — yönelenler — Rablerine — yalvarırlar — bir zarar — insanlara — dokunduğunda

مِّنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا

o şeye — nankörlük etsinler diye — ortak koşuyorlar — Rablerine — onlardan — bir grup — birden — bir rahmet — ondan

آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ

o — bir ferman — onlara — indirmişiz — yoksa — ileride bileceksiniz — haydi zevk sürün — kendilerine — verdik

يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً

bir rahmet — insanlara — tattırdığımızda — şirk koşuyorlar — onunla — idiler — o şeyi — söylüyor

فَرِحُوا بِهَا ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ

onlar — birden — elleri — öne sürdü — sebebiyle — bir fenalık — onlara — dokunursa — onunla — sevinirler

Meâl/33: "İnsanlara bir keder dokunduğunda kendisine yönelenler olarak Rablerine yalvarırlar. Sonra onlara tarafından bir rahmet tattırdığında birden içlerinden bir grup Rablerine ortak koşarlar."

Meâl/34: "Kendilerine verdiklerimize nankörlük etsinler diye. Haydi zevk sürün. İleride bileceksiniz."

Meâl/35: "Yoksa kendilerine bir ferman indirmişiz de kendisiyle şirk koşup durdukları şeyi o mu söylüyor?"

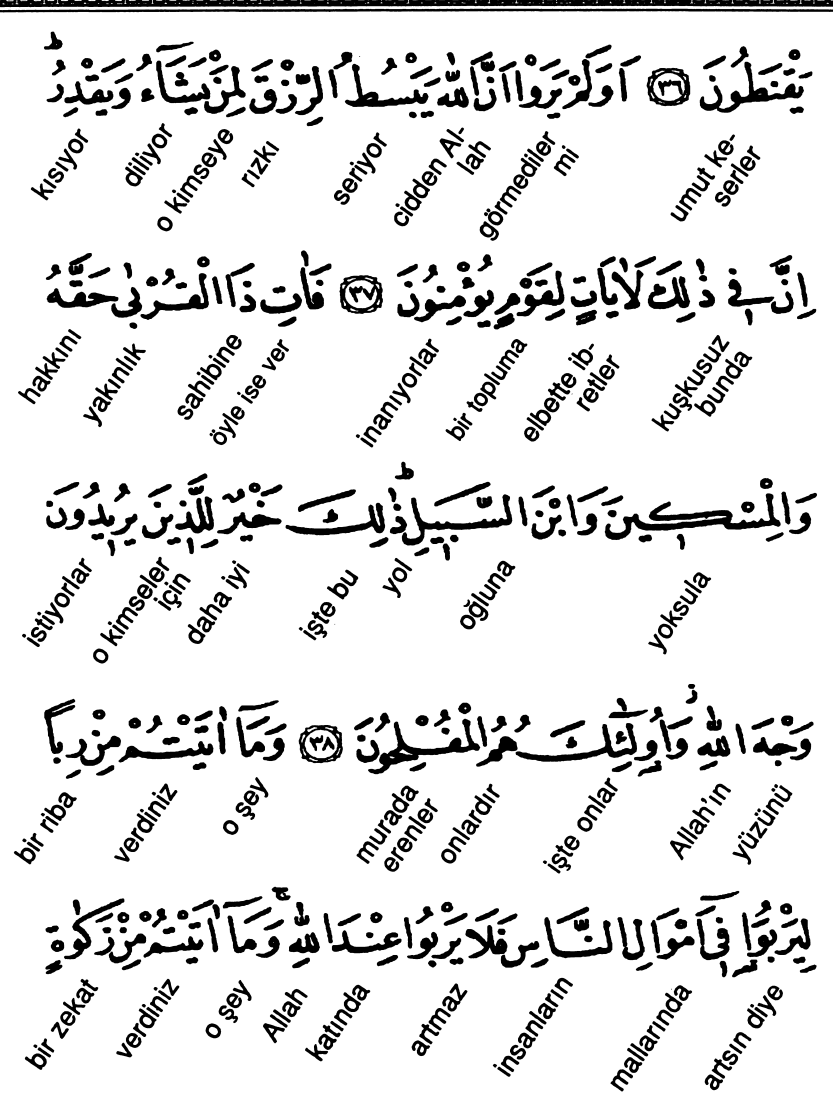

Meâl/36: "İnsanlara bir rahmet tattırdığımızda onunla sevinirler. Eğer ellerinin öne sürdüğü yüzünden kendilerine bir fenalık dokunursa birden onlar umut keserler."
Meâl/37: "Görmediler mi? Gerçekten Allah, dilediği kimseye rızkı bolca veriyor, (dilediğine de) kısıyor? Kuşkusuz bunda inanan bir toplum için elbette ibretler vardır."
Meâl/38: "Öyle ise akrabaya hakkını ver. Bir de yoksul ile yolda kalmışa. İşte bu, Allah'ın yüzünü/rızasını isteyenler için daha iyidir. İşte onlar, onlardır murada erenler."

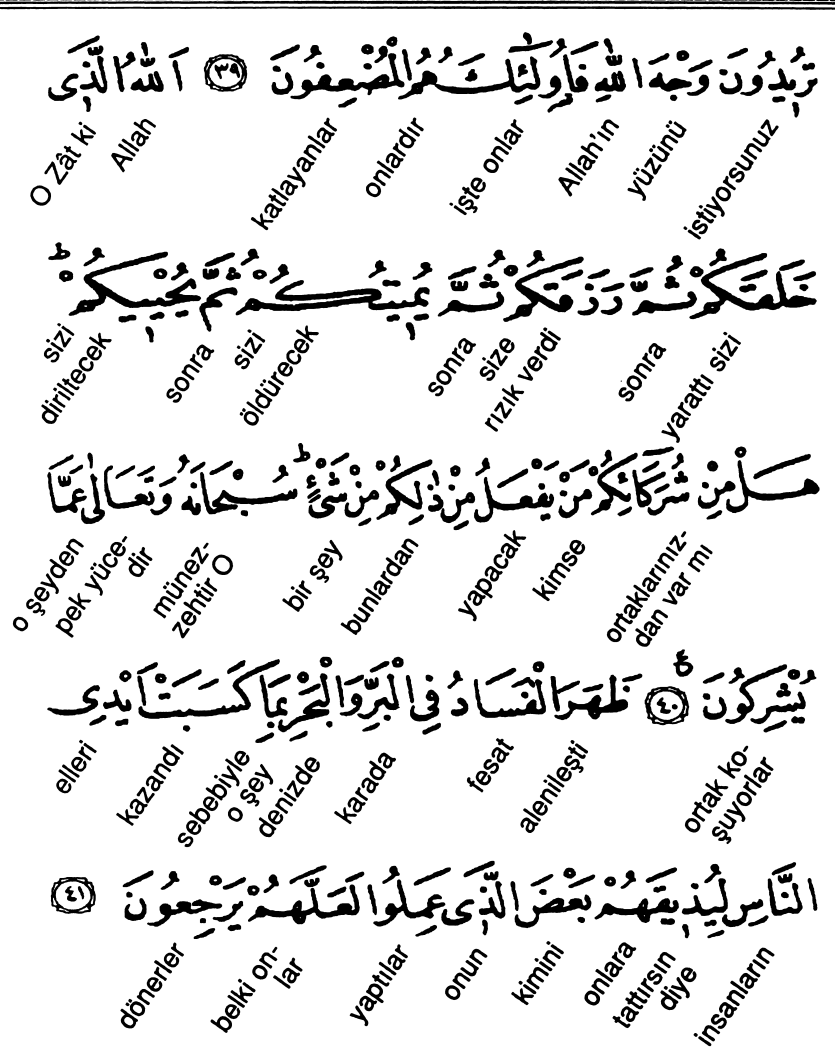

Meâl/39: "İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz riba/gerçek faiz Allah katında artmaz. Allah'ın yüzünü/rızasını amaçlayarak verdiğiniz zekat; işte onlar, onlardır (gelirlerini) katlayanlar."

Meâl/40: "Allah O Zât ki, sizi yarattı, ardından size rızık verdi. Sonra sizi öldürecek, akabinde de sizi diriltecek! Peki ortak koştuklarınızdan bunlardan herhangi birini yapacak var mı? O, münezzehtir! Pek yücedir onların ortak koşup durduklarından!"

Meâl/41: "İnsanların ellerinin kazanmış oldukları yüzünden karada ve denizde fesat alenileşti[1]. Sonuçta[2] yaptıklarının bir kısmını kendilerine tattırması... Belki onlar dönerler."

1- çoğaldı, yaygınlaştı (el-İsfahânî, el-Müfredât, s, 318)
2- Beyzavi, II, 284.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ

önceden o kimselerin sonu oldu nasıl bakın yeryüzünde gezin de ki

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ

öncesinden dosdoğru o dine yüzünü öyle ise çevir şirk koşanlar ekserisi onların idi

مَنْ كَفَرَ ﴿٤٣﴾ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ

küfretmiş kim ayrılırlar o gün Allah'tan onun için çevrilmek hiç yoktur bir gün gelmesi

فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ

o kimselere karşılık vermesi için hazırlıyorlar kendileri için yararlı yapmış kim küfrü aleyhinde

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

kafirleri sevmez kuşkusuz O lutfundan yararlıları yaptılar inandılar

Meâl/42: "De ki: Yeryüzünde gezin de öncekilerin sonu nasıl olmuş görün! Onların ekserisi putperestlerdi."

Meâl/43: "Öyle ise, kendisi için asla Allah'tan geri cevrilme olmayan bir gün gelmeden önce yüzünü o dosdoğru dine çevir. O gün (insanlar) fırka fırka ayrılırlar."

Meâl/44: "Küfredenin küfrü artık kendi zararınadır. Yararlı bir iş yapan(lar) sonuçta (cennette) kendileri için (yer) hazırlıyorlar."

Meâl/45: "İnanıp yararlı işleri yapanlara lutfundan karşılık vermesi için! Kuşkusuz O, kafirleri sevmez."

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَن يُرْسِلَ ٱلرِّيَاحَ مُبَشِّرَٰتٍ وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِۦ

rahmetinden size tattırması için müjdeciler olarak rüzgârları göndermesi delillerinden

وَلِتَجْرِيَ ٱلْفُلْكُ بِأَمْرِهِۦ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

şükredersiniz belki siz lutfundan aramanız için buyruğuyla gemiler aksın diye

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَآءُوهُم ﴿٤٦﴾

onlara getirdiler toplumlarına elçiler öncenden gönderdik andolsun gerçekten

بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَٱنتَقَمْنَا مِنَ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ ۖ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ

yardım üzerimize bir hak oldu cürüm işlediler o kimselerden derken öc aldık kanıtlar

ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِى يُرْسِلُ ٱلرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُۥ

onu sonra yayar bulutu ve savurur(lar) rüzgârları gönderiyor O Zât ki Allah inananlara

Meâl/46: "Size, rahmetinden tattırsın, buyruğuyla gemiler akıp gitsin ve lutfundan arayasınız diye rüzgârları müjdeciler olarak göndermesi de O'nun delillerindendir. Belki siz (bunları düşünüp) şükredersiniz."

Meâl/47: "Andolsun gerçekten senden önce toplumlarına peygamberler gönderdik. Onlara apaçık kanıtlar getirdiler. Neticede cürüm işlemiş kimselerden intikam aldık. İnananlara yardım etmek üzerimize hak olmuştu."

ع فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ

gökte nasıl diliyorsa kılar onu parça parça artık görürsün yağmuru çıkıyor arasından

فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

döktüğünde onu diliyor kullarından hemen onlar sevinirler

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ

öncesinden indirilmesi üzerlerine öncesinden elbette umutsuzlar iseler de

ط فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴿٤٩﴾

şimdi bak izlerine rahmetinin Allah'ın nasıl hayat veriyor yeryüzüne sonrası ölümü

إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

O ölüleri elbette diriltendir kuşkusuz O her şeye pek güçlüdür

Meâl/48: "Allah O Zâttır ki rüzgârları gönderir de bulutu savururlar, derken onu gökte nasıl diliyorsa öyle yayar ve onu parça parça yapar, derken arasından çıkıp durmaktaki yağmuru görürsün[1]. Onu, kullarından dilediklerine döktüğünde/indirdiğinde hemen onlar sevinirler."

Meâl/49: "Her ne kadar kendilerine (yağmurun) indirilmesi öncesinden, (evet) öncesinden gerçekten umutsuzlar idiyseler de!"

Meâl/50: "Şimdi Allah'ın Rahmetinin izlerine/etkilerine bak! Yeryüzüne, ölümünden sonra nasıl hayat veriyor! Kuşkusuz O, ölüleri de elbette diriltendir. O, her şeye muktedirdir."

1- Verilen karşılıkta, muarref kelimeden sonra gelen cümlenin hal olduğu dikkate alınmıştır. S.G.

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ

nankörlük ediyorlar — ardından — elbette olurlar — sapsarı olmuş — onu — görseler — bir rüzgâr — andolsun göndersek

﴿٥١﴾ فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ

çağrıyı — sağırlara — işittiremezsin — ölülere — duyuramazsın — kuşkusuz sen

إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾ وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ

sapıklıklarından — körleri — doğruya iletici — değil sen — arka dönenler — döndüklerinde

إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾ اللَّهُ الَّذِي

O Zât ki — Allah — islama girenler — artık onlar — âyetlerimize — inanıyor — o kimseye — ancak — işittiremezsin

خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ

yaptı — sonra — bir kuvvet güçsüzlüğün — ardından — yaptı — sonra — bir güçsüzlükten — yarattı sizi

Meâl/51: "Andolsun bir rüzgâr göndersek de onu/yeri kesilmiş görseler, elbette başlarlar ardından nankörlüğe!"

Meâl/52: "Kuşkusuz sen ölülere duyuramazsın, arkalarını dönmüş gitmekte olan sağırlara da çağrıyı işittiremezsin!"

Meâl/53: "Sen, körlerin, sapıklıklarından doğru yola ileteni değilsin! Sen sadece âyetlerimize inanmaktaki kimseye duyurursun, onlardır islama girecekler!"

Meâl/54: "Allah O Zât ki, sizi bir güçsüzlükten yarattı. Sonra güçsüzlüğün ardından bir güç yaptı, sonra gücün arkasından bir güçsüzlük, bir ihtiyarlık halketti. Dilediğini yaratıyor. O, çok iyi bilendir, çok güçlüdür."

Meâl/55: "O saatın/kıyametin gerçekleşeceği günde suçlular bir saattan başka durmadıklarına yemin ederler! İşte böyle çevriliyorlardı."

Meâl/56: "Kendilerine bilgi ve iman verilmiş kimseler ise: 'Andolsun ki hakikaten siz, Allah'ın yazgısınca diriliş gününe değin durdunuz! İşte bu, o diriliş günü! Ancak siz bilmiyordunuz.' derler."

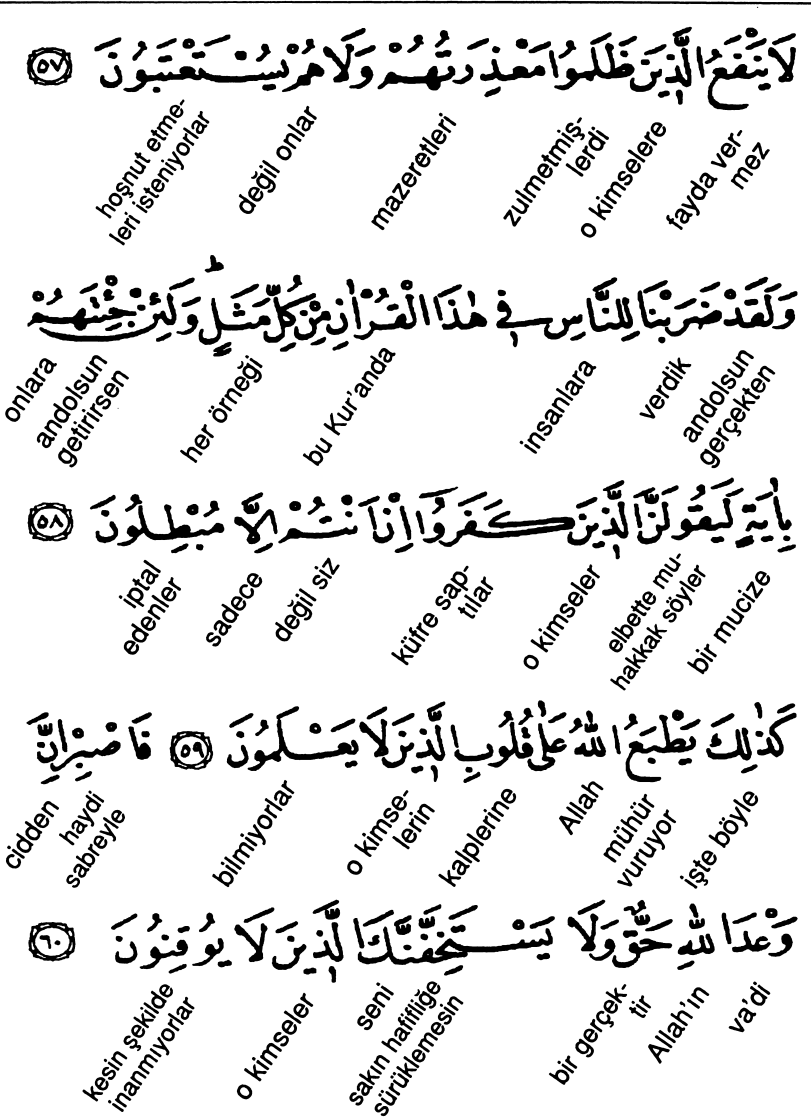

Meâl/57: "Artık o gün, zulmetmiş kimselere mazeretleri fayda vermez ve onlar (Rablerini) hoşnut etmeleri istenilenler değildir."

Meâl/58: "Andolsun gerçekten bu Kur'an'da insanlara her örneği verdik. Yemin olsun onlara herhangi bir mucize getirsen küfre sapmış olanlar elbette kesinlikle: 'Siz başka değil sadece iptalcilersiniz[1].' derler."

Meâl/59: "Allah, bilmeyenlerin kalplerini işte böyle mühürlüyor."

Meâl/60: "Haydi sabreyle! Cidden Allah'ın va'di bir gerçektir. Sakın, kesin şekilde inanmayanlar seni hafifliğe sürüklemesinler."

1- Siz sadece batılın, büyünün peşinden gidenlersiniz (Kurtubi, el-Cami, XIV, 49)/Siz (geleneklerimizi) iptal edenlerden başka bir şey değilsiniz (Prof. Süleyman Ateş, M. s, 409)

LOKMAN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ ﴿٣﴾ الَّذِينَ

o kimseler ki	güzellik sergile-yenlere	bir rahmet	bir hidayet	çok hikmetli	o Kitab'ın	âyetleri	işte şunlar	Elif. Lâm. Mîm.

يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

kesin inanırlar	onlar	ahirete	ve onlar	zekatı	verirler	namazı	dosdoğru kılar-lar

Meâl/1: "Elif. Lâm. Mîm."
Meâl/2: "İşte şunlar o çok hikmetli Kitab'ın ayetleri."
Meâl/3: "Güzellik sergileyenlere bir hidayet, bir rahmet olmak üzere."
Meâl/4: "O kimseler ki namazı dosdoğru kılarlar, zekatı verirler ve onlar ahirete de onlar kesin şekilde inanırlar."

1- Mekke döneminde indirilen sûre indirilişte 57., yazılışta 31. sırada yer alır. 34 âyet, 548 kelime, 2110 harftir."

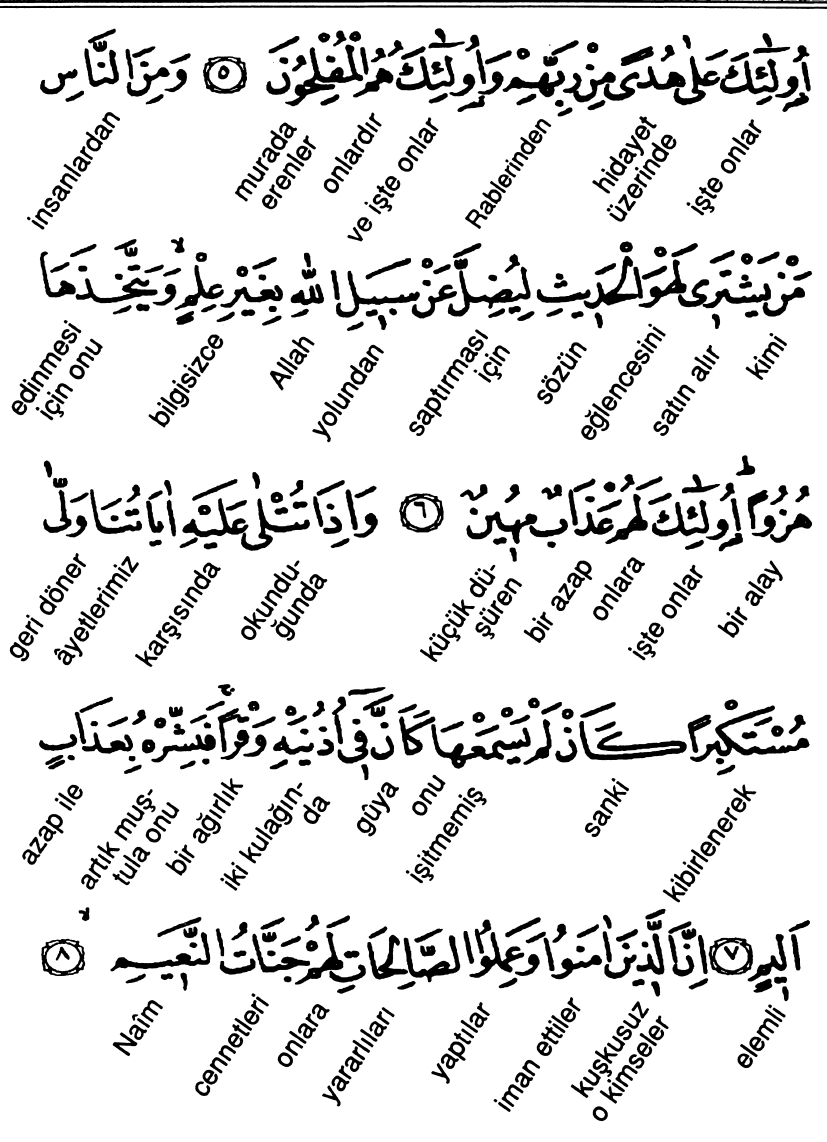

Meâl/5: "İşte onlar, Rablerinden bir hidayet üzerindedirler ve işte onlar, onlardır murada erenler."

Meâl/6: "İnsanlardan öylesi var ki, Allah yolundan bilgisizce saptırmak ve onu alaya almak için sözün eğlencesini satın alırlar. İşte onlar, onlara küçük düşüren bir azap vadır."

Meâl/7: "Karşısında âyetlerimiz okunduğunda sanki onları hiç duymamış gibi, gûya iki kulağında bir ağırlık varmış gibi kibirlenerek geri döner. Artık onu elemli bir azapla muştula."

Meâl/8: "Kuşkusuz inanıp yararlı işleri yapan kimseler, onlara Nâim cennetleri var."

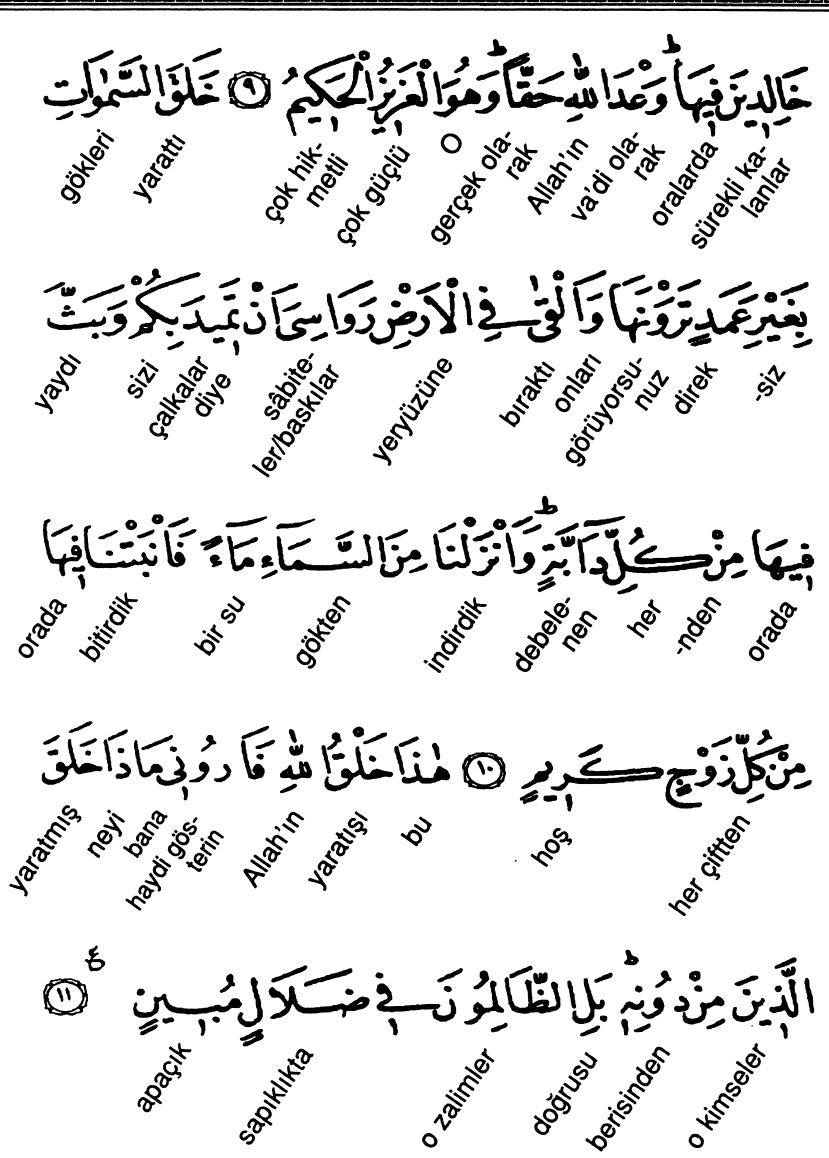

Meâl/9: "Allah'ın gerçek bir va'di olarak oralarda sürekli kalacaklar. O, çok güçlüdür, çok hikmetlidir."

Meâl/10: "(Allah) gökleri direksiz yarattı, onları(n direksiz olduğunu) görüyorsunuz, sizi çalkalar diye yeryüzüne de sâbiteler/ağırlıklar bıraktı ve orada her debelenenden/canlıdan yaydı. Gökten bir su indirdik de orada her hoş çiftten bitirdik."

Meâl/11: "Bu, Allah'ın yaratışı. Haydi bana gösterin, Onun berisindekiler neyi yaratmış? Doğrusu o zâlimler apaçık bir sapıklık içindeler."

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ۭ وَمَنْ يَّشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ

şükrediyor ancak şükreder kim Allah'a diye şükret hikmeti Lokman'a verdik andolsun gerçekten

لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿١٢﴾ وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ

oğluna Lokman hani dedi pek övülmüştür pek zengindir kuşkusuz Allah küfretti kim kendisi için

وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ ۭ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ

pek büyük elbette bir zulüm gerçekten ortak koşmak Allah'a ortak koşma oğulcağızım ona öğüt veriyor o

﴿١٣﴾ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ وَهْنًا

güçsüz olarak anası onu çünkü taşıdı ebeveynini insana tavsiye ettik

عَلٰي وَهْنٍ وَّفِصٰلُهٗ فِيْ عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِيْ وَلِوَالِدَيْكَ ۭ اِلَيَّ

sadece bana ebeveynine bana şükreyle diye iki yılda kesilmesi üzerine güçsüzlük

Meâl/12: "Andolsun gerçekten Lokman'a: 'Allah'a şükreyle' diye hikmeti verdik. Şükreden, ancak kendisi için şükreder. Kim küfrederse kuşkusuz Allah pek zengindir, pek övülmüştür."

Meâl/13: "Hani Lokman oğluna, ona öğüt verirken: 'Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma, gerçekten şirk elbette pek büyük bir zulümdür.' demişti."

Meâl/14: "İnsana ebeveynini tavsiye ettik. Annesi onu güçsüzlük üstüne güçsüzlükle taşımıştı. (Sütten) kesilmesi iki yıl içindedir. Bana ve ebeveynine şükreyle diye de (tavsiye ettik). Dönüş sadece Banadır."

Meâl/15: "İkisi seni, hakkında bilgin olmayan şeyi bana ortak koşman için zorlarlarsa onlara itaat etme, dünyada örfe göre ikisine sahip ol, bana yönelmiş kimsenin yoluna uy. Sonra sadece Banadır dönüşünüz! O zaman, yapageldiğiniz şeyi size haber veririm."

2- Bkz. Latîf sıfatı.

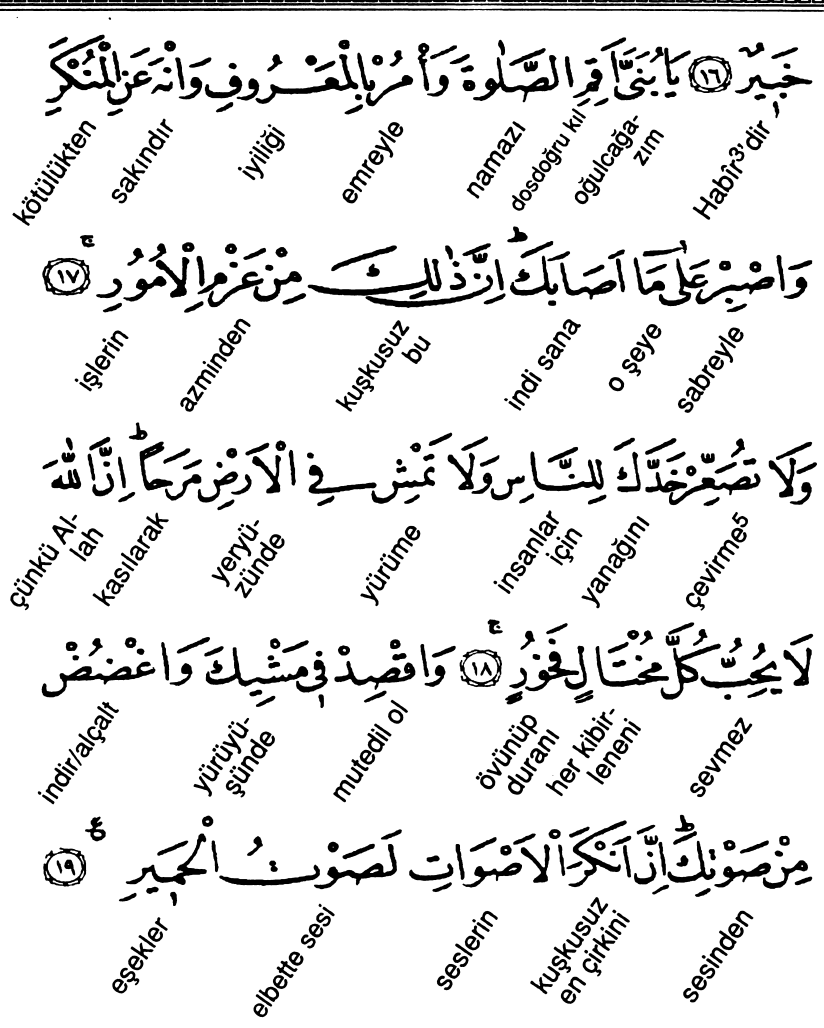

Meâl/16: "Yavrucuğum! Gerçekten o[4] bir hardal danesi ağırlığı olsa da bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin dibinde bulunsa, Allah onu getirir. Kuşkusuz Allah Latîf'tir. Habîr'dir."

Meâl/17: "Yavrucuğum! Namazı dosdoğru kıl, iyiliği emreyle, kötülükten sakındır, başına gelene sabır göster. Kuşkusuz bu(nlar) işlerin azmolunacaklarındandır."

Meâl/18: "İnsanlara yanağını çevirme/avurt şişirme, yeryüzünde kasılarak yürüme. Çünkü Allah, kibirlenen, övünüp duran hiç kimseyi sevmez."

Meâl/19: "Yürüyüşünde mutedil ol ve sesini de alçalt. Kuşkusuz seslerin en çirkini elbette eşeklerin sesidir."

3- Bkz. Habîr sıfatı.

4- yapılan iyilik veya kötülük (Nesefi, III, 281)

5- 'vela tusa'ır' fiilinin karşılığıdır. Bu kelimenin aslı olan 'sâ'r', deveye arız olup da boynunu büktüren dert demektir. Buna göre 'tas'îr', boynu dertli deve gibi başı yana bükmek demektir, ki kibirli kişilerin adetidir. Dilimizde buna avurt etmek veya kasılmak tabir olunur. (E. H. Yazır, H. D. K. D . VI. 3847).

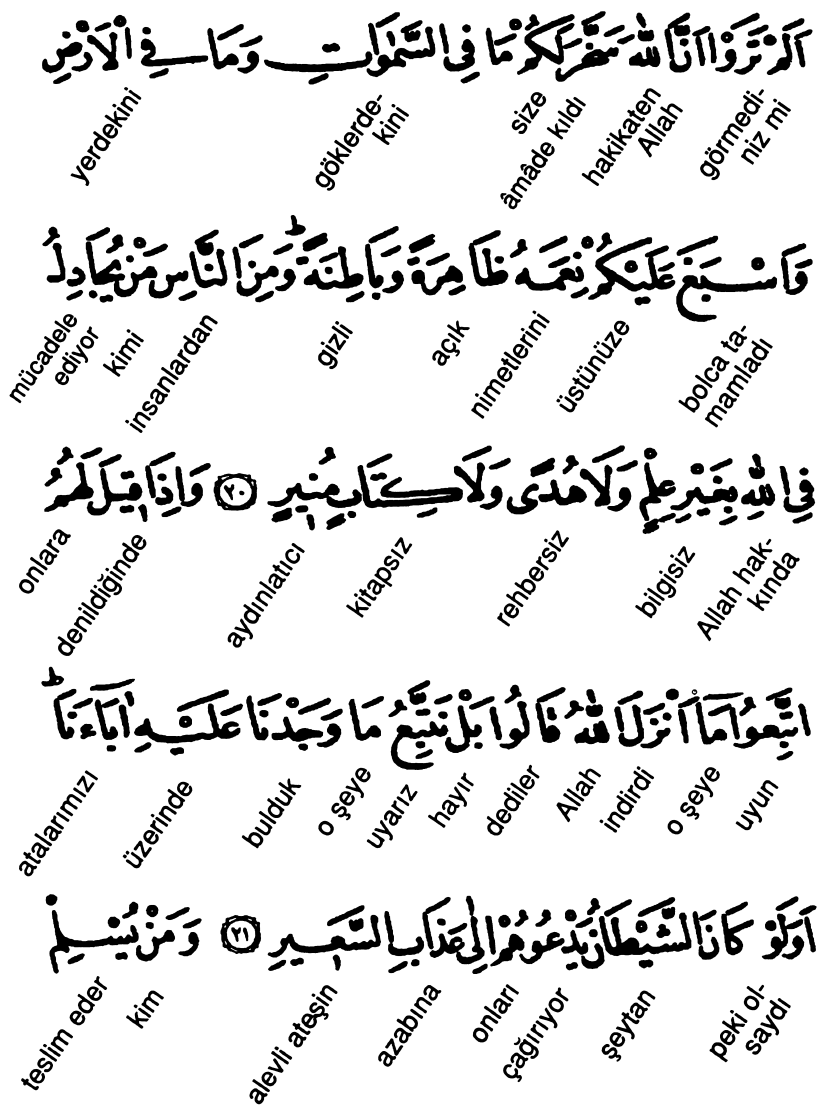

Meâl/20: "Görmediniz mi? Hakikaten Allah, göklerdekini, yerdekini emrinize verdi, açık ve gizli nimetlerini üstünüze tamamladı. İnsanlardan kimi(leri) ise bilgisiz, rehbersiz ve aydınlatıcı bir kitap olmaksızın Allah hakkında tartışıyorlar."

Meâl/21: "Onlara: 'Allah'ın indirdiğine uyun' denildiğinde. 'Hayır, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız' dediler. Peki şeytan onları alevli ateşin azabına çağırıyor olmuş olsa da mı?"

Meâl/22: "Kim, kendisi güzellik sergileyen olarak yüzünü Allah'a teslim ederse gerçekten o, en sağlam kulpa tutunmuştur. İşlerin sonu sadece Allah'a varır."
Meâl/23: "Kim inkar ederse onun inkarı seni üzmesin. Onların dönüşü sadece Bizedir. Yapmış olduklarını kendilerine haber veririz. Kuşkusuz Allah sinelerin özünü çok iyi bilendir."
Meâl/24: "Onları biraz nimetlendiriyoruz, sonra kendilerini cebren kaba/katmerli bir azaba süreriz."

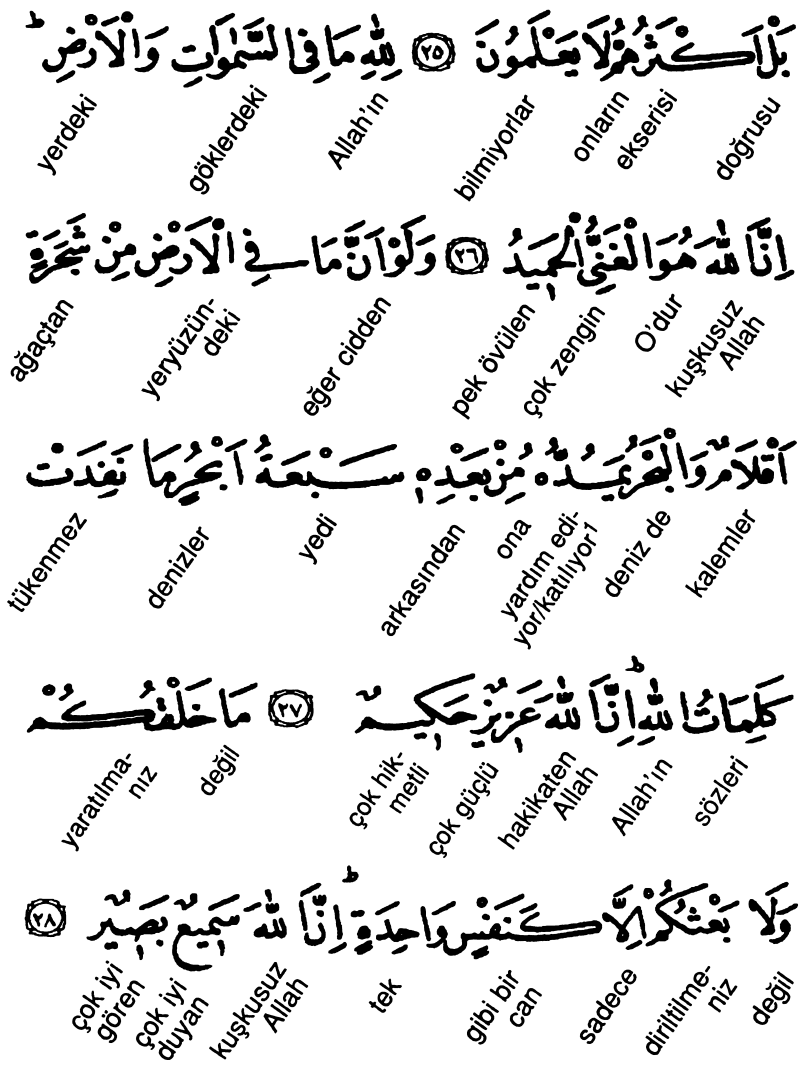

Meâl/25: "Andolsun eğer onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı?' diye sorarsan elbette behemehal derler. 'Allah!' De ki: 'Allah'a hamdolsun' Doğrusu onların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/26: "Göklerdeki ve yerdekiler Allah'ındır. Kuşkusuz Allah, O'dur çok zengin, pek övülen."

Meâl/27: "Eğer yeryüzündeki her ağaç kalem, arkasından kendisine yedi denizin daha katılacağı deniz (mürekkep) olsa Allah'ın sözleri tükenmez. Hakikaten Allah çok güçlüdür, çok hikmetlidir."

Meâl/28: "Yaratılmanız da diriltilmeniz de başka değil sadece bir tek canlı(nın yaratılması) gibidir. Kuşkusuz Allah çok iyi duyandır, çok iyi görendir."

1- Kurtubi, el-Cami, XIV, 77.

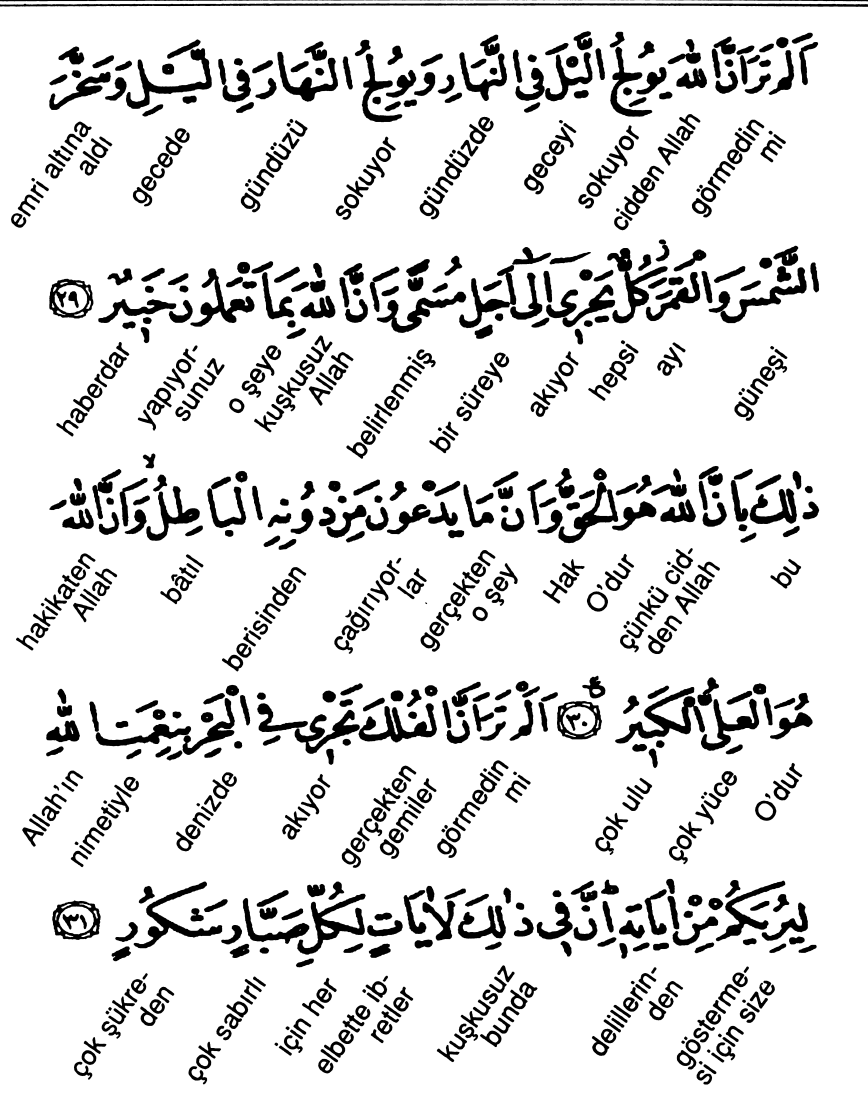

Meâl/29: "Görmedin mi? Cidden Allah geceyi gündüzün içine, gündüzü de gecenin içine sokuyor. Güneş ile ayı da buyruğu altına almıştır. Hepsi belirlenmiş bir süreye doğru akıyor. Kuşkusuz Allah yapmakta olduklarınızdan haberdardır.

Meâl/30: "Bu (böyle). Çünkü cidden Allah, O'dur Hak! Gerçekten O'nun berisinden çağırıp durdukları da batıldır. Hakikaten Allah, O'dur çok yüce, çok ulu!"

Meâl/31: "Size, delillerinden göstermesi için Allah'ın nimeti sayesinde gerçekten gemilerin denizde akışlarını görmedin mi? Kuşkusuz bunda her çok sabırlı, çok şükürlü için elbette ibretler vardır."

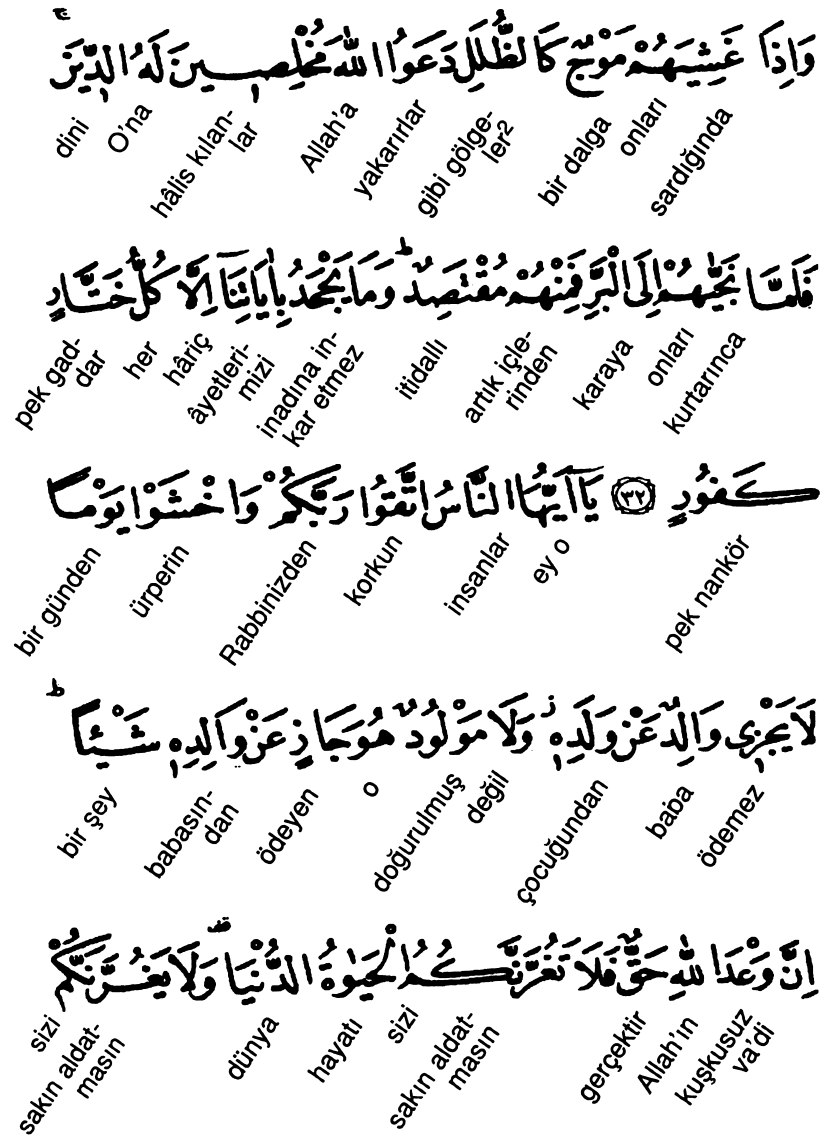

Meâl/32: "Onları/gemidekilerini gölgeler gibi bir dalga sardığında, dini sadece kendisine özgüleyenler olarak Allah'a yalvarırlar. Ama onları karaya kurtar(ıp çıkar)ınca içlerinden (sadece) bazısı orta yolu tutar. Âyetlerimizi, pek gaddar, pek nankörden başkası inadına inkar etmez."

2- kara bulutlar gibi (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV, 80) / altında gölgelikler yapan dağlar gibi (Celaleyn, II, 103)

بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿٣٣﴾ إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ

Allah ile | o pek aldatan | kuşkusuz Allah | katında | bilgisi | o saatin | indirir | yağmuru

وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا

bilir | rahimlerdekini | oysa bilmez | hiç bir can | neyi | kazanacak | yarın

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

bilmez | hiç bir can | hangi yerde | ölecek | doğrusu Allah | çok iyi bilen | çok iyi haberi olan

Meâl/33: "Ey insanlar! Rabbinizden korkun ve hiçbir babanın çocuğu hesabına karşılık ödemeyeceği, hiçbir çocuğun da babası adına herhangi bir şeyle ödeme yapan olmayacağı bir günden ürperin. Kuşkusuz Allah'ın va'di bir gerçektir. Sakın sizi dünya hayatı aldatmasın. Sakın sizi, o pek aldatıcı Allah(ın affına güvendirmek sureti) ile kandırmasın."

Meâl/34: "Kuşkusuz Allah, o saatın[3] bilgisi O'nun katındadır. Yağmuru indirir. Rahimlerdekini bilir. Oysa hiçbir can yarın ne kazanacağını bilmez. Hiçbir can hangi toprakta öleceğini bilmez. Doğrusu Allah, çok iyi bilendir, çok iyi haberi olandır."

3- kıyametin.

SECDE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ تَنزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

Elif. Lâm. Mîm. | indirilişi | Kitab'ın | hiç yok kuşku | kendisinde | Rabbin'den | âlemlerin

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا

yoksa diyorlar | onu uydurdu | hayır o | haktır | Rabbinden | bir toplumu uyarman için

مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ

onlara gelmedi | hiçbir uyarıcı | öncenden | belki onlar | doğruyu bulurlar | Allah | O Zât ki | yarattı

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ

gökleri | yeri | aralarındakini | altıda | sonra günler | istivâ etti

Meâl/1: Elif, Lâm, Mîm.
Meâl/2: "Kitab'ın, kendisinde hiç kuşku bulunmayan indirilişi[2] âlemlerin Rabbindendir."
Meâl/3: "Yoksa: 'Onu uydurmuş' mu diyorlar. Hayır o, senden önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmemiş bulunan bir toplumu uyarman için Rabbinden (gönderilen) haktır. Belki onlar (bu sayede) doğru yolu bulurlar."

1- Mekke'de indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 75., tertipte 32. sırada yer alır. Âyetleri, Medenî ve Kûfî sayımında 30, Basrî sayımında 29 olan sure, 380 kelime, 1518 harften oluşur.
2- 'Fihi' deki zamirin mercii evleviyetle 'tenzil'dir (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV, 84).

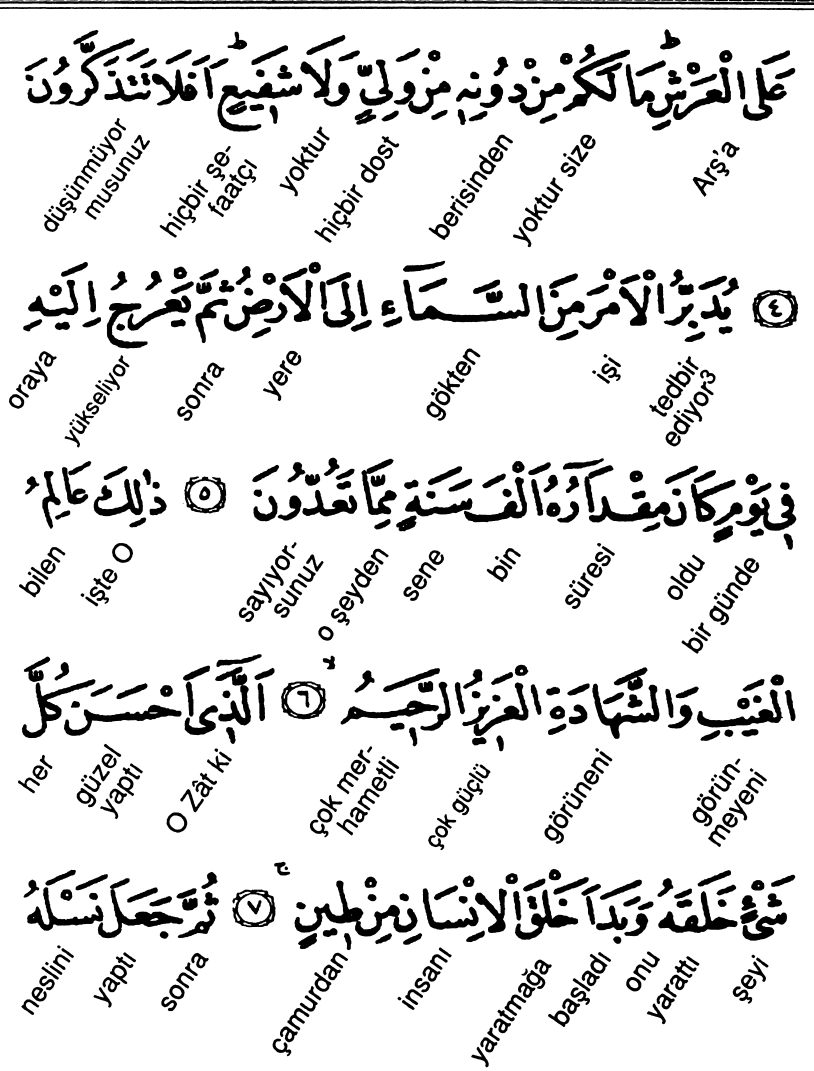

Meâl/4: "Allah, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde yaratıp sonra Arş üzerine istiva eden/hükümranlık kuran Zâttır. Sizin için O'nun berisinden ne herhangi bir dost ne de herhangi bir şefaatçı vardır. Hâlâ düşünmüyor musunuz?"
Meâl/5: "İşi gökten yere doğru tedbir eder/düzenler. Sonra, süresi sizin saymanıza/hesabınıza göre bin yıl olan bir günde oraya yükselir."
Meâl/6: "İşte görünmeyeni de görüneni de bilen, çok güçlü, çok merhametli O'dur."
Meâl/7: "O Zât ki, yarattığı her şeyi güzel yaptı ve insanı yaratmağa çamurdan başladı."

3- kaza ve kaderi indiriyor/Cebrail ile vahyi gönderiyor (a.g.e.a.c.s, 86).

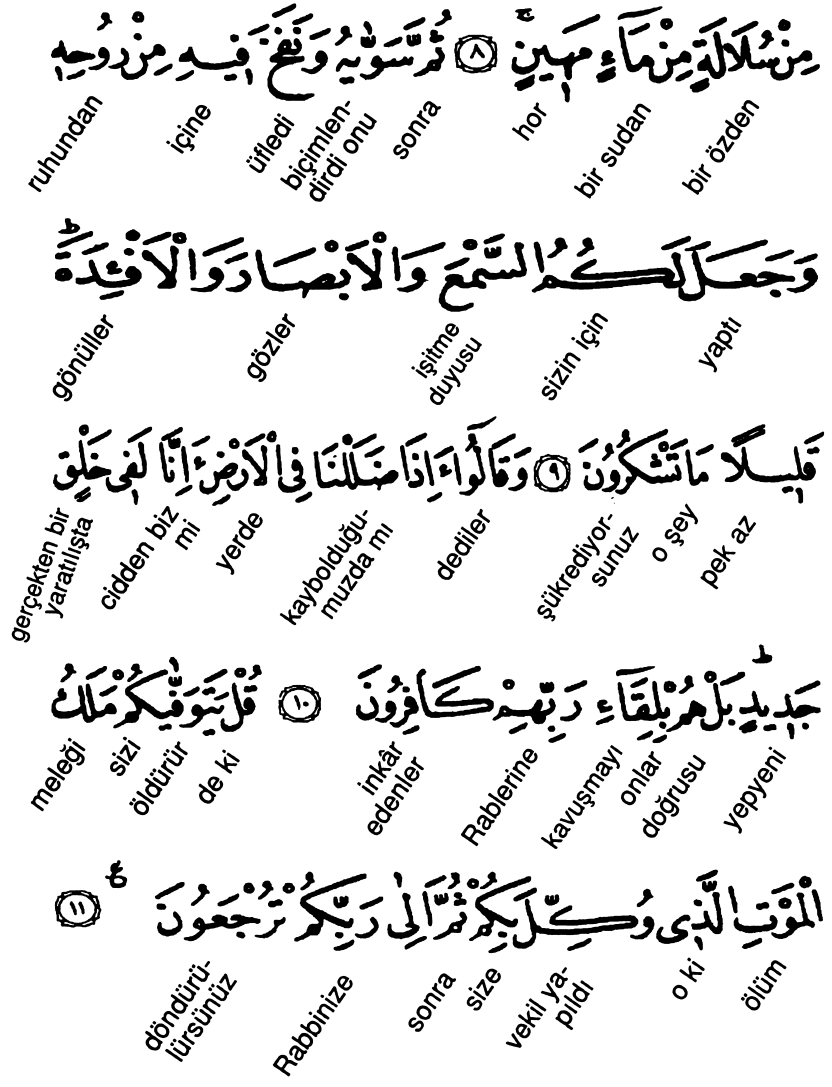

Meâl/8: "Sonra onun neslini bir özden, hor bir sudan yaptı."
Meâl/9: "Sonra onu biçimlendirdi, içine ruhundan üfledi. Ve sizin için işitme duyusu, gözler ve gönüller halketti. Ne az şükrediyorsunuz!"
Meâl/10: "Dediler: 'Toprakta kaybolduğumuzda mı, cidden biz mi, gerçekten yepyeni bir yaratılış içinde olacakmışız?' Doğrusu onlar, Rablerine kavuşmayı inkâr etmekteler."
Meâl/11: "De ki: 'Size vekil edilmiş olan ölüm meleği canınızı alacak, ardından da Rabbinize döndürüleceksiniz."

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ رَبَّنَآ

Rabbimiz Rableri katında başlarını eğenler o suçlular iken görsen

أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾

kesin inananlar cidden biz yararlı olanı yapalım haydi döndür bizi duyduk gördük

وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى

benden hüküm hak oldu ne var ki hidâyetini her ferde elbette verirdik dileseydik

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾ فَذُوقُوا۟ بِمَا

o şey sebebiyle o halde tadın bütün insanlardan cinlerden cehennemi elbette kesinlikle dolduracağım

نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ إِنَّا نَسِينَٰكُمْ وَذُوقُوا۟ عَذَابَ

azabını tadın sizi unuttuk cidden biz bugün gününüzde kavuşmayı unuttunuz

Meâl/12: "Rableri huzurunda başlarını eğmiş bulunan o suçlular: 'Rabbimiz! Gördük, duyduk, haydi bizi geri döndür de yararlı olanı yapalım, cidden biz kesin inananlarız!' (derler) iken (onları) bir görsen."

Meâl/13: "Dileseydik her ferde hidayetini elbette verirdik. Ne var ki benden: 'Elbette behemehal cehennemi, bütün cinlerden ve insanlardan dolduracağım' hükmü hak oldu."

الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ

o kimseler | âyetlerimize | inanır | ancak | yapıyorsunuz | idiniz | o şey sebebiyle | sonsuzluk

إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ

onlar | Rablerinin | hamdi ile | tesbih ederler | secde edenler olarak | yerlere kapanırlar | onlarla | öğütlendiklerinde

لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ

dua ederler | yatak yerlerinden | yanları | ayrılır | kibirlenmezler

رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٦﴾ فَلَا تَعْلَمُ

bilmez | harcarlar | rızıklandırdıklarımız | ve o şeyden | umarak | korkarak | Rablerine

نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

yapıyorlar | idiler | o şeye mükâfât olarak | gözler | aydınlığından | onlar için | gizlendi | o şeyi | hiç kimse

Meâl/14: "Öyle ise bu gününüze kavuşmayı unuttuğunuz için tadın (azabı). Yapıp durduğunuz şey yüzünden tadın sonsuzluk azabını."

Meâl/15: "Ayetlerimize ancak, bu âyetlerle kendilerine öğüt verildiğinde secdeedenler olarak yerlere kapananlar, Rablerinin hamdi ile tesbihte bulunanlar ve bir de kendileri kibirlenmeyen kimseler inanırlar."

Meâl/16: "Yanları yatak yerlerinden ayrılır, korkarak ve umarak Rablerine dua ederler ve kendilerini rızıklandırdığımız nimetlerden harcarlar."

Meâl/17: "Hiç kimse, onlar için, yapageldiklerine bir mükâfât olmak üzere ne gibi gözler aydınlığı gizlendiğini bilmez."

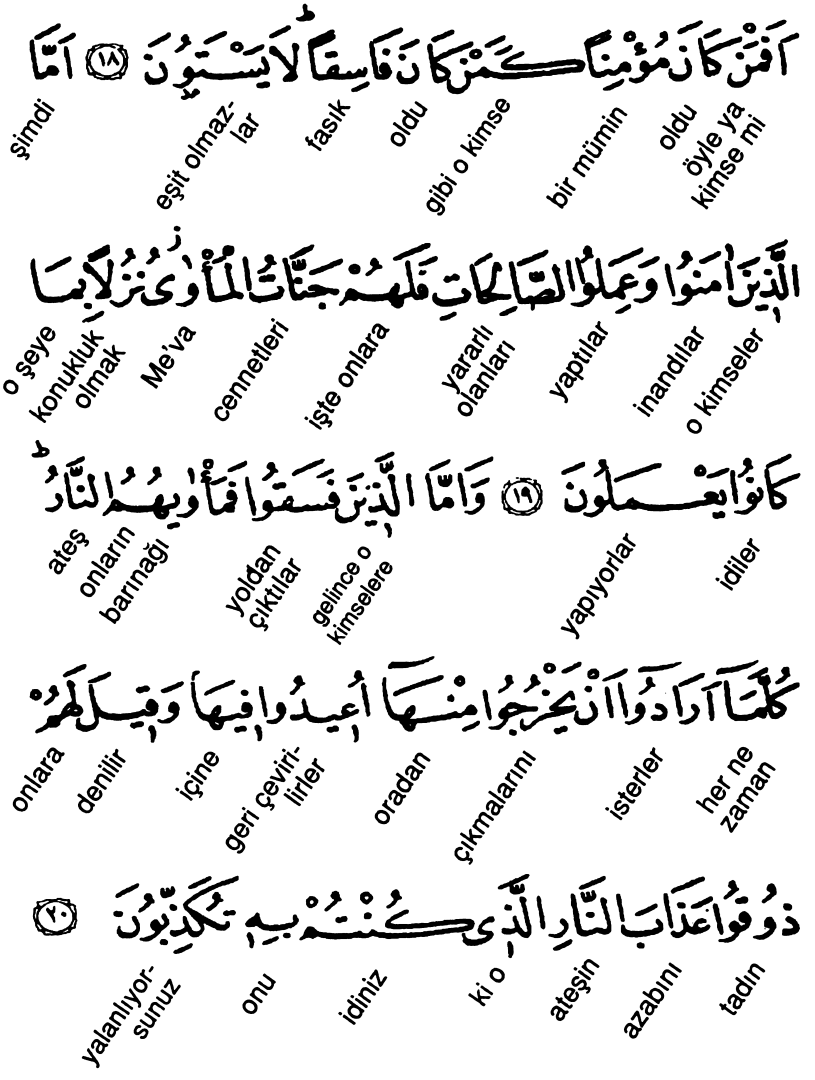

Meâl/18: "Öyle ya, mümin bir kimse fâsık bir kimse gibi midir? (Hayır bunlar) bir olmazlar."

Meâl/19: "Şimdi, inanıp yararlı işleri yapmış olanlar; onlara, yapageldiklerine karşılık bir konukluk olmak üzere Me'va cennetleri vardır."

Meâl/20: "Yoldan çıkmış kişilere gelince, onların barınağı ateştir. Oradan çıkmak istedikleri her defasında oraya geri çevrilirler ve kendilerine: 'Kendisini yalanlayıp durduğunuz o ateşin azabını tadın!' denilir."

Meâl/21: "Elbette kesinlikle onlara, o en büyük azabın berisinde/önünde o en yakın azaptan tattıracağız, ki belki onlar (bu sayede) dönerler."
Meâl/22: "Rabbinin âyetleriyle ihtar edilmişken sonra tutup onlardan yüz çevirenlerden daha zâlim kimdir? Cidden biz o suçlulardan öc alanlarız."
Meâl/23: "Andolsun gerçekten Musa'ya, o Kitab'ı verdik. Sakın kavuşmasından bir kuşku içinde olma. Onu, İsrailoğullarına bir rehber yaptık."
Meâl/24: "İçlerinden -sabrettiklerinde- buyruğumuzla rehberlik yapan önderler yapmıştık. Âyetlerimize kesin şekilde inanıyorlardı."

4- 'likâihi' deki zamirin merciini tayinde farklı yorumlar yapılmıştır. Bu yorumların hiçbiri tatminkar değildir. Biz, likâ'nın telekki manasına gelebileceği gibi, buluşma manasının da vurgulanmış olabileceğini, Hz. Musa'nın Allah ile buluşmasının da bir yorum olarak ileri sürülebileceğini düşünüyoruz. S.G.

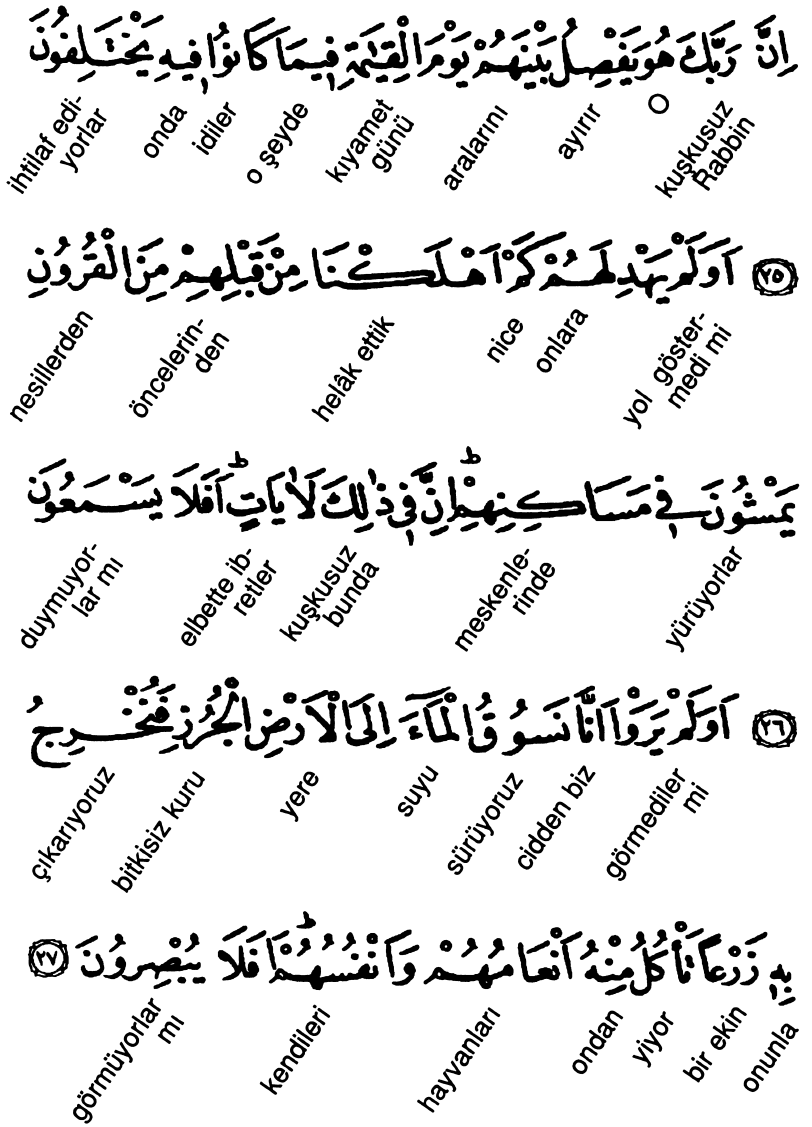

Meâl/25: "Kuşkusuz Rabbin, O, ihtilaf edip durduklarında, onun hakkında aralarını ayırır."

Meâl/26: "Meskenlerinde yürüyüp durdukları kendilerinden önceki nice nesilleri helak etmiş olmamız onları doğru yola iletmedi mi? Kuşkusuz bunda elbette ibretler vardır. Hala duymuyorlar mı?"

Meâl/27: "Cidden Bizim, bitkisiz kuru toprağa suyu sevkettiğimizi ve sayesinde hem hayvanlarının hem de kendilerinin kendisinden yediği bir ekin çıkardığımızı görmediler mi? Görmüyorlar mı?"

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

doğrular iseniz fetih[5] bu ne zaman diyorlar

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ

değil onlar imanları küfrettiler o kimselere fayda vermez fetih günü de ki

يُنظَرُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ ﴿٣٠﴾

bekleyenler çünkü onlar bekle onlardan haydi yüz çevir süre veriliyorlar

Meâl/28: Diyorlar: 'Doğru söyleyenler iseniz bu fetih ne zaman?'
Meâl/29: "De ki: 'Fetih günü, o küfredenlere imanları fayda vermez ve onlar süre verilenler de değillerdir."
Meâl/30: "Haydi yüz çevir onlardan ve bekle, çünkü onlar da beklemekteler."

5- hüküm/Mekke'nin fethi/Kıyamet günü (bkz. Kurtubi el-Cami, XIV, 112).

AHZÂB SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ

münafıklara — kafirlere — itâat etme — Allah'tan — kork — peygamber — ey o

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ

sana — vahyolunuyor — o şeye — uy — çok hikmetli — çok iyi bilen — oldu — kuşkusuz Allah

مِن رَّبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ

güven — çok iyi haberli — yapıyorsunuz — o şeyi — oldu — kuşkusuz Allah — Rabbinden

عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾ مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ

iki kalp — bir adam için — Allah — yapmadı — Vekil olarak — Allah — yetti — Allah'a

Meâl/1: "Ey o peygamber! Allah'tan kork, kafirlere ve münafıklara boyun eğme. Kuşkusuz Allah olmuştur çok iyi bilen, çok hikmetli."
Meâl/2: "Sana vahyedilene uy. Kuşkusuz Allah olmuştur yapıp durduğunuzdan çok iyi haberdar."
Meâl/3: "Allah'a güven. Vekil olarak Allah yeter."

1- Medine döneminde indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 97., tertipte 33. sırada yer alır. 73 ayet, 1180 kelime ve 5796 harftir. Bkz. burada âyet 20.

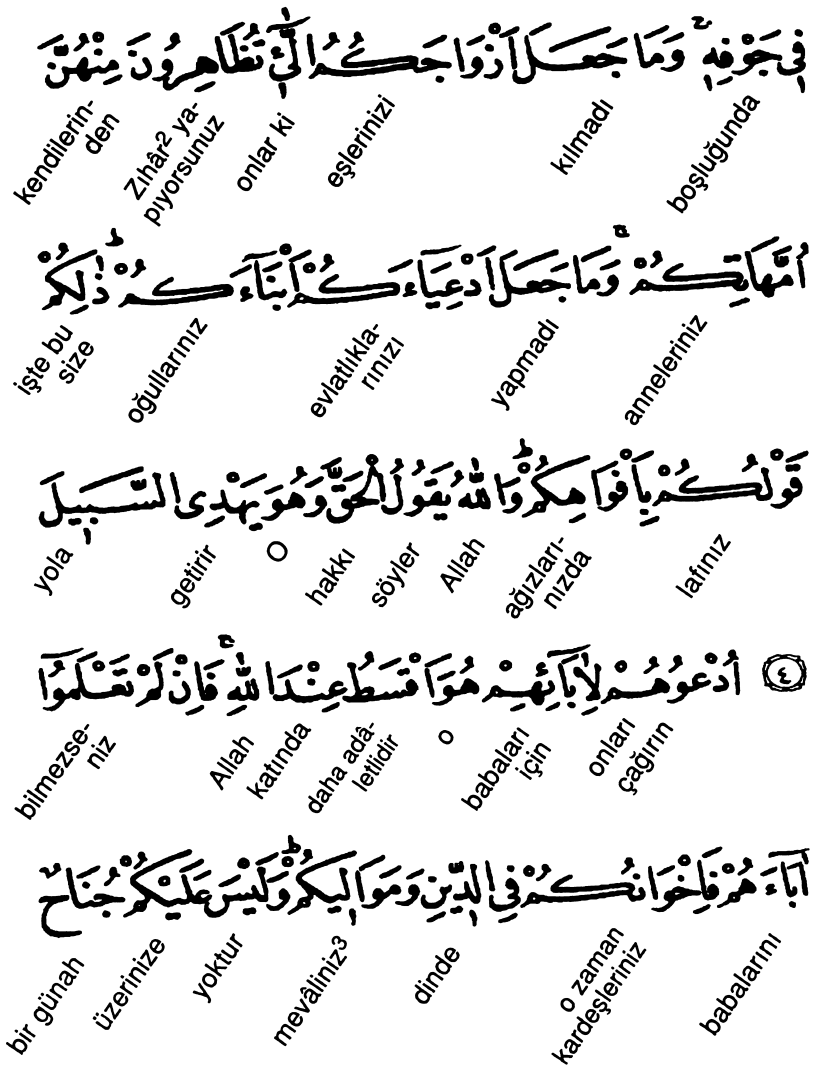

Meâl/4: "Allah bir adam için (göğüs) boşluğunda iki kalp yaratmamıştır. Kendilerinden 'Zıhâr' yaptığınız eşlerinizi de anneleriniz kılmamıştır. Evlatlıklarınızı da oğullarınız yapmamıştır. Bunlar, ağızlarınızda lafınızdır. Allah hakkı söyler ve O, yola getirir."

2- Araplarda gelenek olan ve boşama sebebi sayılan bir yemin çeşididir. Bir adam hanımına: 'Sen bana anamın sırtı gibisin' dediğinde hanımı -diğer bazı koşulların da gerçekleşmesiyle- boş olurdu (bkz. Mücadele suresi, ayet, 2 ilgili dipnot).

3- dostlarınız (Nesefi, III, 294)/,amca oğullarınız (Celaleyn, II, 106)/himayenizde bulunanlar (bkz.Kurtubi, el-Cami, XIV, 120, 121).

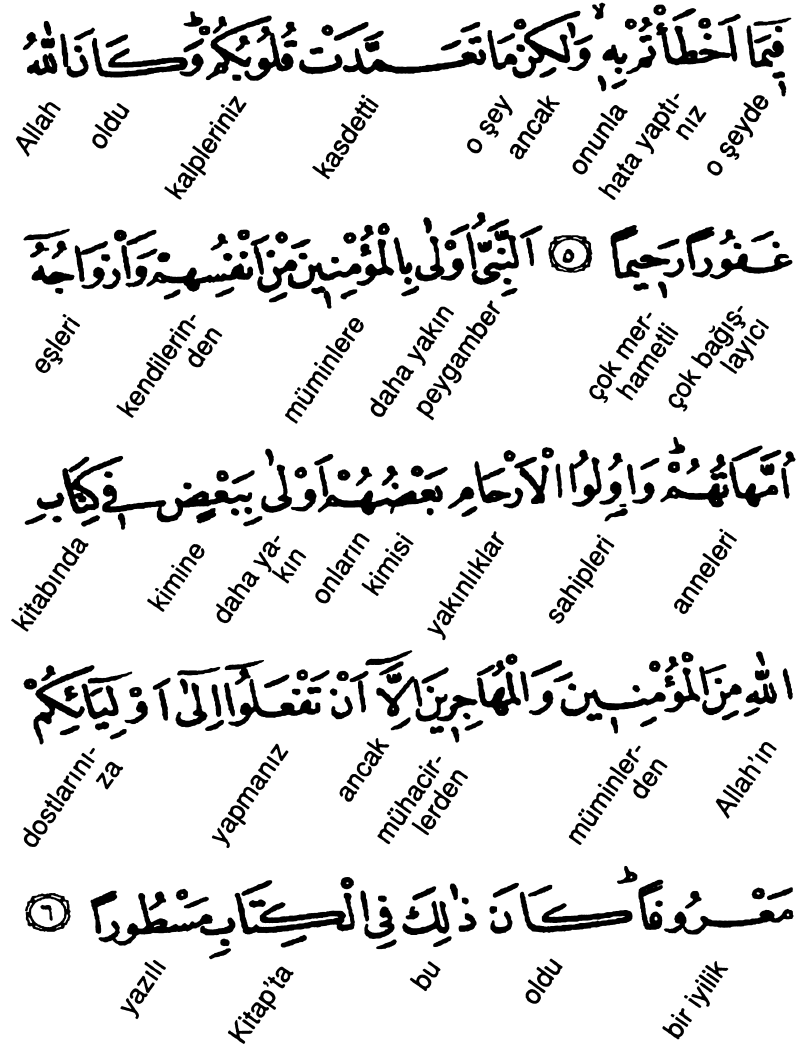

Meâl/5: "Onları/evlatlıkları babalarına nisbet ederek çağırın. Bu, Allah katında daha âdilcedir. Babalarını bilmezseniz o zaman (onlar) din kardeşleriniz ve dostlarınızdır. Kendisiyle hata yaptığınız şeyde üzerinize herhangi bir günah yoktur. Ancak kalplerinizin kasdettiği hâriç. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/6: "Peygamber müminlere kendilerinden evlâdır. Onun eşleri onların analarıdır. Allah'ın kitabına göre rahim sahipleri/anne tarafından akrabalar, onların kimisi kimine müminler ile mühacirlerden daha yakındır. Ancak dostlarınıza bir iyilik yapmanız hâriç. Bu, Kitap'ta yazılmıştır."

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ

İbrahim'den Nuh'tan senden kesin söz-lerini peygam-berlerden bir zaman aldık

وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾

pek ağır kesin bir söz onlardan aldık oğlu Meryem İsa'dan Musa'dan

لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ ۚ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٨﴾

elemli bir azap kafirlere hazırladı doğruluklarından doğrulara sorması için

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ

ordular hani gelmişti size üzerinizde Allah'ın nimetini anımsayın iman ettiler kimseler ey o

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

yapıyor-sunuz o şeyi Allah oldu onları görmediniz ve ordular bir rüzgar üzerlerine göndermiştik

Meâl/7: "Bir zaman peygamberlerden kesin sözlerini almıştık. Senden, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan, Meryem oğlu İsa'dan Onlardan pek ağır kesin bir söz aldık."

Meâl/8: "Doğrulara doğruluklarından sorması için. Kafirler için de elemli bir azap hazırlamıştır."

بَصِيرًا ﴿٩﴾ إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ

hani kaymıştı | sizden | alttan | üstünüzden | size | hani gelmişti | gören

الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا ﴿١٠﴾

o sanıları | Allah hakkında | sanıyordunuz | gırtlaklara | yürekler | gelmişti | gözler

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١١﴾ وَإِذْ يَقُولُ

hani diyordu | pek yaman | bir sarsılışla sarsılmışlardı | müminler | sınanmıştı | işte orada

الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

peygamberi | Allah | vadetmemiş bize | bir hastalık | kalplerinde | ve o kimseler | munafıklar

إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾ وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ

yoktur duracak | Yesrib/Medine | ey halkı | onlardan | bir grup | hani demişti | bir aldanış | sadece

Meâl/9: "Ey iman etmiş olanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anımsayın. Hani bir zaman size ordular gelmişti de onların üzerine bir rüzgar ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah yapageldiğinizi hep gören olmuştur."

Meâl/10: "Hani size üstünüzden ve alt tarafınızdan gelmişlerdi, gözler kaymış, yürekler gırtlaklara ulaşmıştı ve Allah hakkında o zanlarda bulunuyordunuz."

Meâl/11: "İşte orada müminler sınanmışlar ve pek yaman bir sarsılışla sarsıltılmışlardı."

Meâl/12: "Hani o zaman münafıklar ile kalplerinde maraz bulunanlar: 'Allah ve peygamberi bize bir aldanışdan başka bir şey va'detmemiş!' diyorlardı."

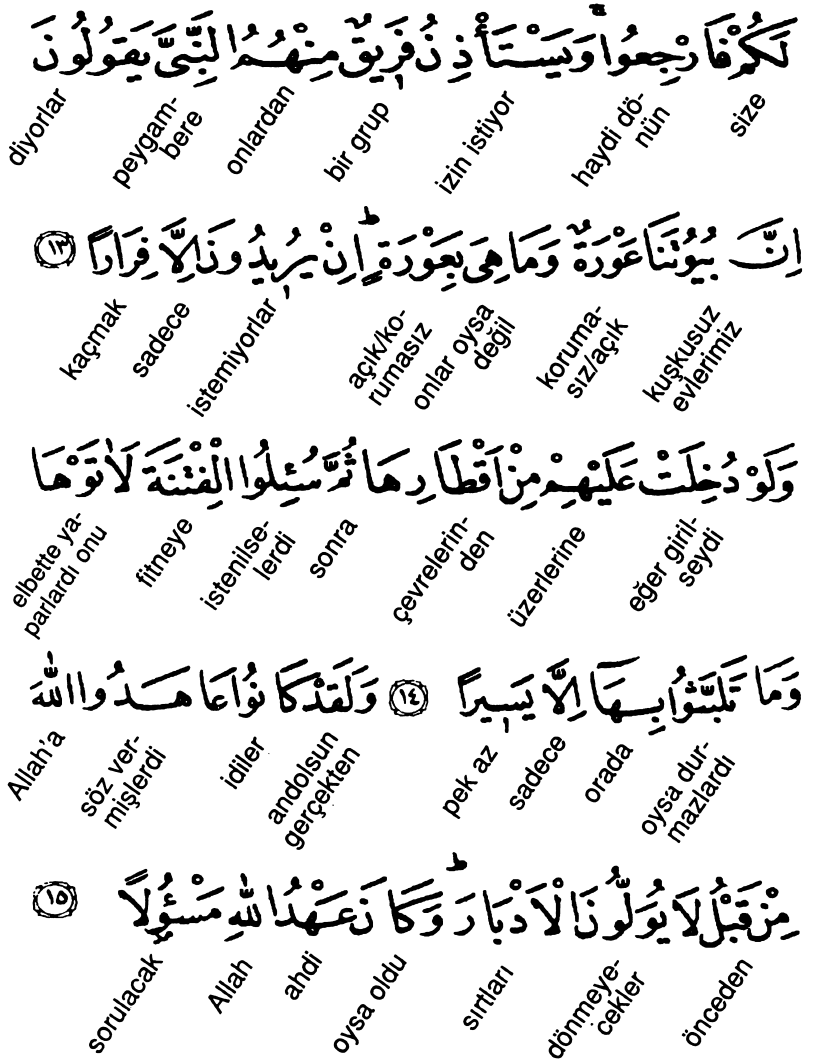

Meâl/13: "İçlerinden bir grup da şöyle demişti: 'Ey Yesrib/Medine halkı artık size duracak yer yoktur, haydi geri dönün.' Onlardan bir grup da peygamberden: 'Hakikaten evlerimiz korumasızdır/açıktır' diyerek izin istiyordu. Oysa onlar açık/korumasız değildir. Onlar sırf kaçmak istiyorlardı."

Meâl/14: "Eğer üzerlerine, oranın/Medine'nin dörtbir yanından girilip de sonra kendilerinden fitne çıkarmaları istenilseydi elbette onu gerçekleştirirlerdi oysa orada sadece pek az dururlardı."

Meâl/15: "Andolsun gerçekten daha önce, sırtlarını dönüp kaçmayacaklarına dâir Allah'a söz vermişlerdi. Allah'a verilen söz ise sorulacaktır."

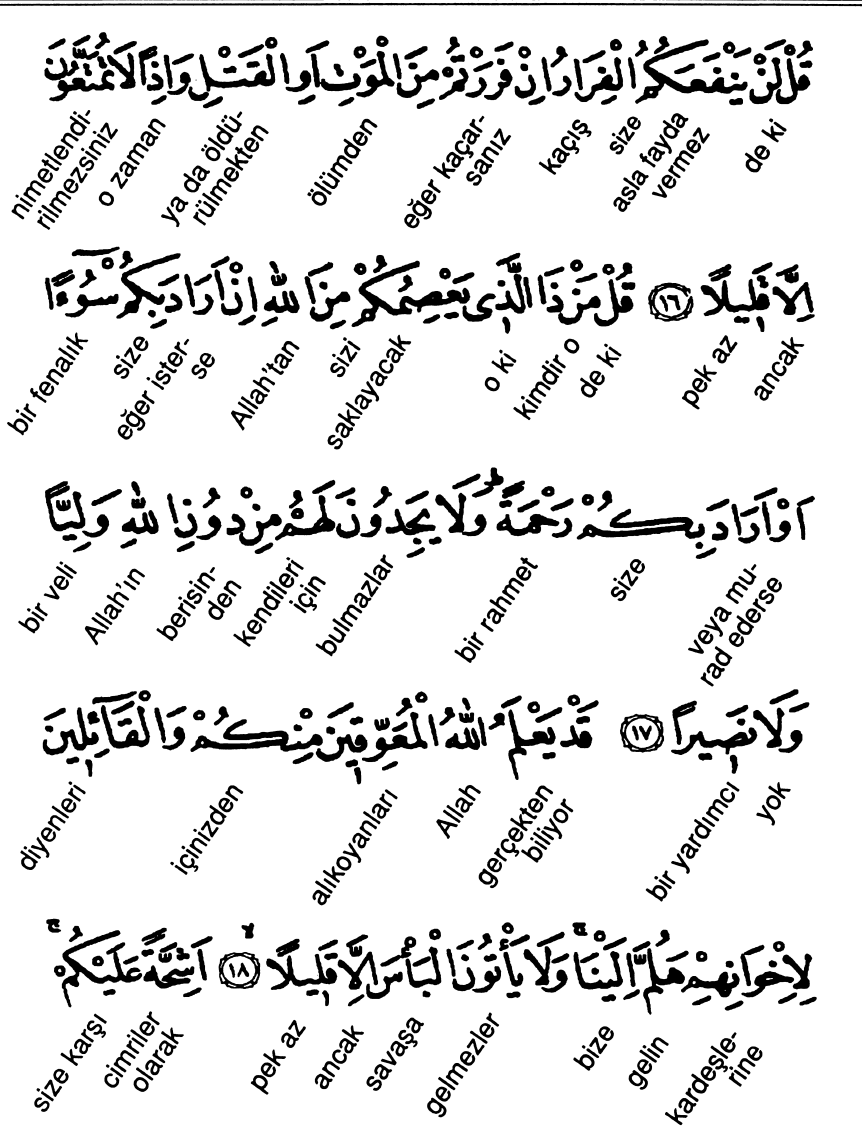

Meâl/16: "De ki: 'Eğer ölümden veya öldürülmekten kaçarsanız kaçış asla size fayda vermez. (diyelim kaçtınız) o zaman sadece pek az nimetlendirilirsiniz."

Meâl/17: "De ki: 'Eğer size bir fenalık murad ederse veya size bir rahmet dilerse, sizi Allah'tan saklayacak olan kimdir?' Kendileri için Allah'ın berisinden ne bir dost bulabilirler ne de bir yardımcı."

Meâl/18: "Allah, içinizden alıkoyanları ve kardeşlerine: 'Bize gelin' diyenleri pekala biliyor(du). Hem onlar savaşa pek az geliyorlar(dı)."

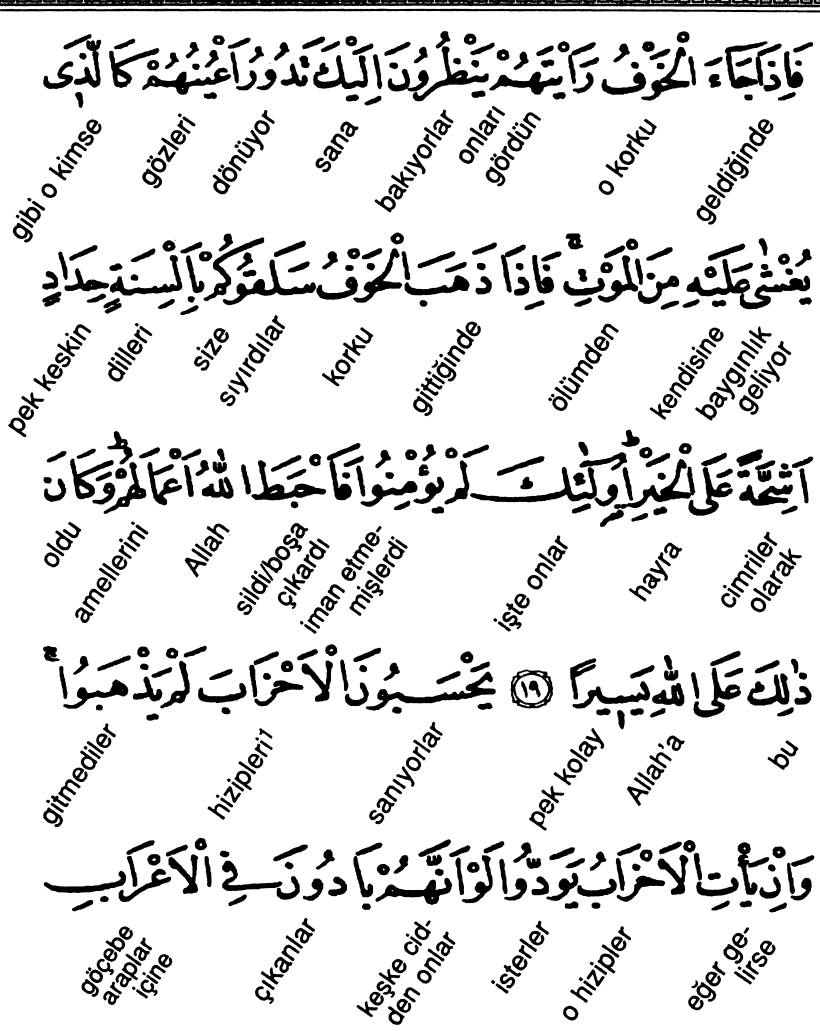

Meâl/19: "(Geldilerse de) size (yardımda) pek hasis kimseler olarak (geldiler). O korku karşılarına çıktığında onları görmüştün, kendisini ölüm baygınlığı sarmış kimse gibi gözleri dönmüş bir halde sana bakıyorlardı. O korku gidince hayra/ganimet malına düşkünlük gösterenler olarak size karşı pek keskin diller sıyırmışlardı. İşte onlar iman etmemişlerdi. Bu yüzden Allah çalışmalarını boşa çıkardı. Bu da Allah'a pek kolay olmuştur."

1- Çoğul olan 'ahzâb' lafzının karşılığıdır. Hizib, topluluk, grup, bölük, taife, parti, yandaşlar topluluğu anlamlarına geldiği gibi, bir cüz Kur'anın dörtte birine de hizip denilmektedir. Burada 'Ahzâb' kelimesiyle Medine döneminde müslümanlara karşı savaşmak üzere bir araya gelen Arap kabileleri, düşman toplulukları kasdedilmektedir.

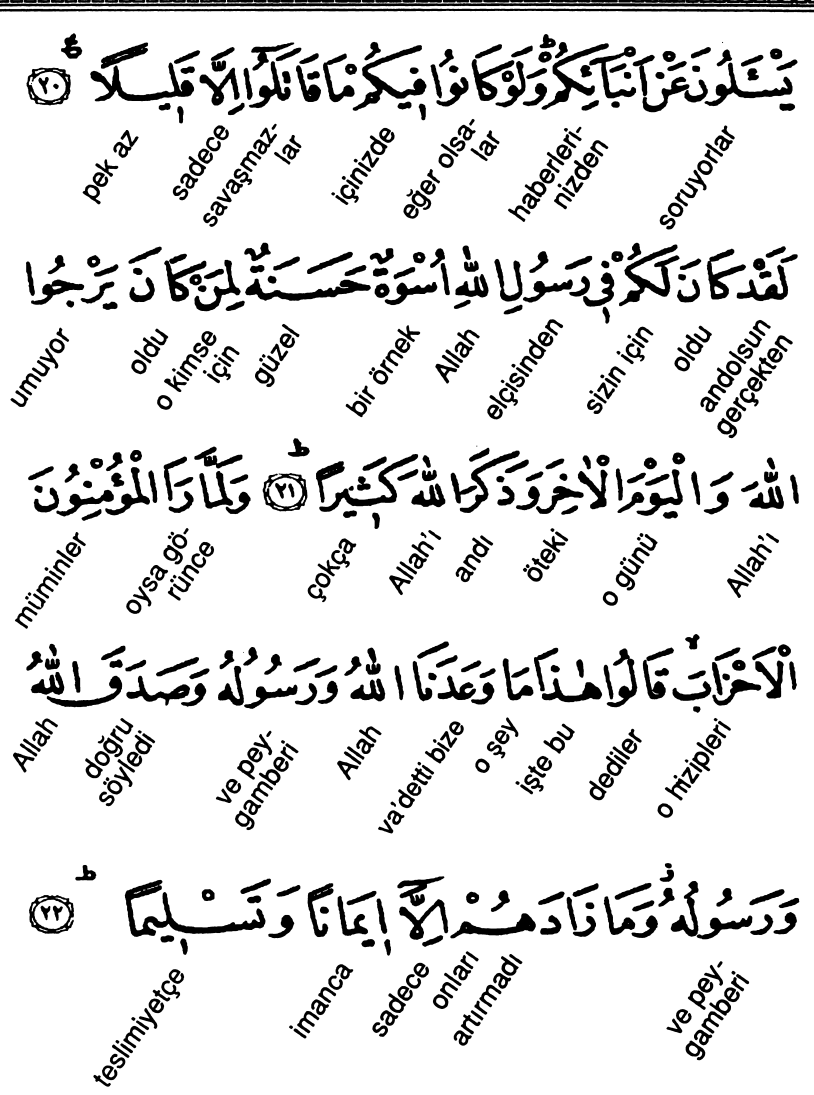

Meâl/20: "Düşman birliklerinin gitmediklerini sanıyorlardı. Eğer o hizipler (ikinci kez) gelecek olsalar kendilerinin göçebe araplar arasına çıkmış olmalarını, sizinle ilgili haberleri (oralardan) sorsalar diye arzuluyorlardı. Hem içinizde bulunsalardı bile sadece pek az savaşırlardı."

Meâl/21: "Andolsun gerçekten, Allah Elçisinde sizin için, Allah'a, o öteki güne inanan ve Allah'ı çokça anan kimseler için güzel bir örnek vardır."

Meâl/22: "Oysa müminer o düşman birliklerini görünce dediler: 'İşte bu, Allah ile peygamberinin bize vadettiği. Allah ve peygamberi doğru söylemiştir.' (Bu) onların, sırf imanlarını ve teslimiyetlerini artırmıştır."

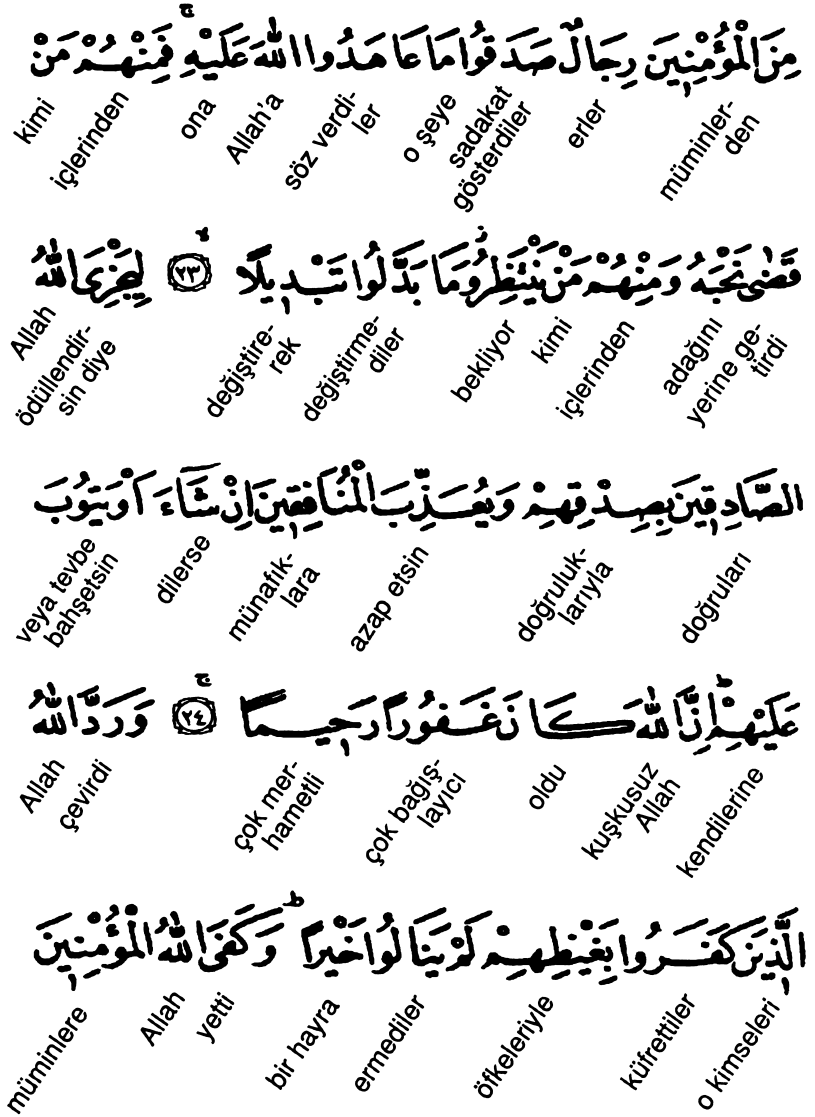

Meâl/23: "Müminlerden öyle erler vardır ki, hakkında Allah'a verdikleri söze sadakat gösterdiler. İçlerinden kimi adağını yerine getirdi, onlardan kimi de bekliyor. Kesinlikle (sözlerini) değiştirmediler."

Meâl/24: "Allah, doğruları, doğruluklarıyla ödüllendirsin ve -dilerse- münafıklara azap etsin, yahut kendilerine tevbe bahşetsin diye. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

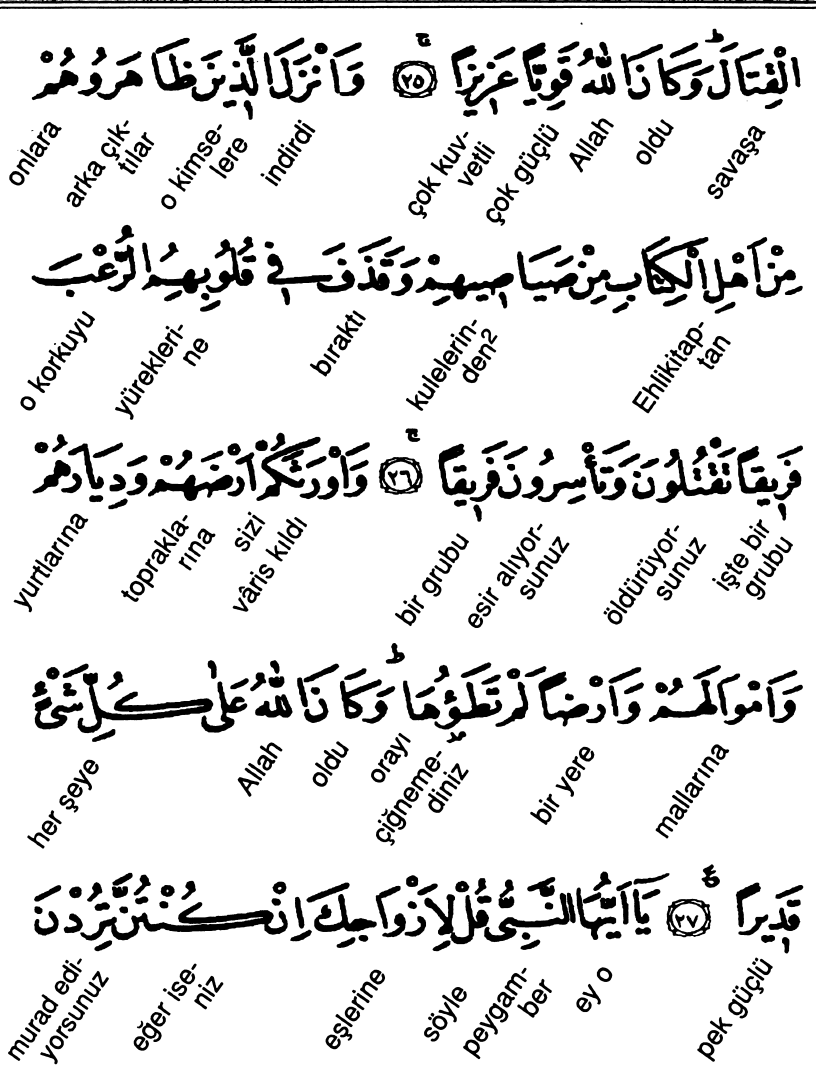

Meâl/25: "Allah, küfre sapmış olanları geri çevirdi. Hiçbir hayra ulaşamadılar. Allah, savaş hususunda müminlere yetmiştir. Allah çok güçlüdür, çok kuvvetlidir."
Meâl/26: "(Allah), Ehlikitaptan onlara arka çıkanları kulelerinden/kalelerinden indirdi ve yüreklerine o korkuyu düşürdü. İşte bir grubu öldürüyorsunuz, bir grubu da esir alıyorsunuz."
Meâl/27: "Sizi onların topraklarına, yurtlarına, mallarına ve (henüz) kendisine ayak basmadığınız bir yere vâris kıldı. Allah, her şeye karşı pek güçlüdür."

2- 'sîsa' kelimesinin çoğulu olan sayâsî'nin karşılığıdır. Sîsa dağın ucu, her şeyin aslı, çulha darağı anlamlarına gelir. Burada çok sağlam kuleler, yüksek kaleler anlamındadır. (bkz. E. H. Y. H. D. K. D., IV, 3886)

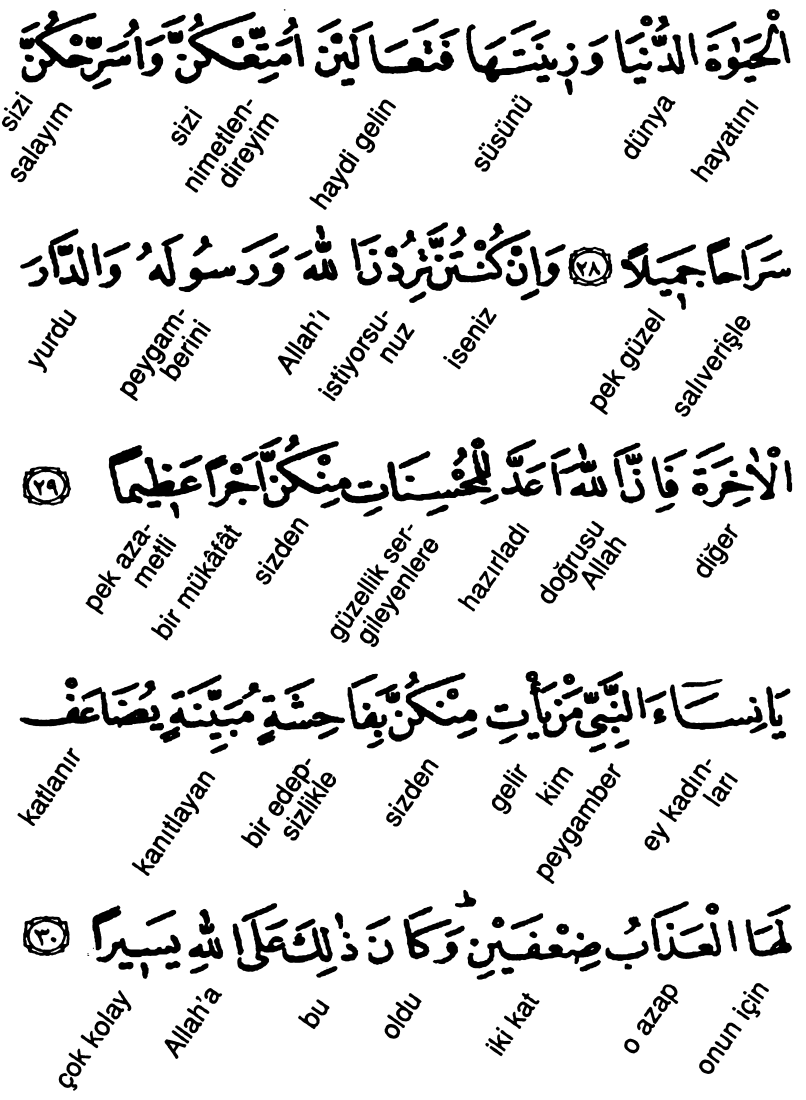

Meâl/28: "Ey peygamber! Eşlerine söyle: 'Eğer siz dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız haydi gelin sizi nimetlendireyim/size boşama bedeli vereyim ve sizi pek güzel bir salışla salayım!

Meâl/29: Eğer Allah'ı, peygamberini ve o öteki yurdu/âhireti istiyorsanız; doğrusu Allah içinizden güzellik sergileyenler için pek azametli bir mükâfat hazırlamıştır."

Meâl/30: "Ey peygamber hanımları! Sizden kim kanıtı ortada bir edepsizlikle gelirse o azap onun için iki kat katlanır. Bu da Allah'a çok kolaydır!"

وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُّؤْتِهَا

veririz ona | yararlı olanı | yapar | peygamberi için | Allah için | sizden | divan durur | kim

أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ يَا نِسَاءَ

ey hanımları | bol | bir rızık | onun için | hazırlarız | iki kere | ücretini

النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ

öyle ise yumuşatmayın | korkuyorsanız | kadınlardan | herhangi biri | gibi | değilsiniz | peygamber

بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا

ma'rûf | söz | söyleyin | hastalık | kalbinde | o kimse | sonra umuda kapılır | sözü

﴿٣٢﴾ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ

cahiliyye | açılması gibi | açılmayın | evlerinizde | oturun

Meâl/31: "(Ey peygamber hanımları!) Sizden kim Allah ve peygamberi için divan durur ve yararlı olanı yaparsa ona ücretini iki kat veririz ve kendisi için bol bir rızık hazırlarız."

Meâl/32: "Ey peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. (Allah'tan) korkuyorsanız sözü yumuşatmayın[2] sonra kalbinde bir maraz bulunan umuda kapılır. Kavl-i ma'rûf/Şeriat ve insanların yadırgamadığı bir söz söyleyin."

1- maruf bir söz, ki Şeriat'ın ve insanların yadırgamadığı doğru söz demektir (Kurtubi, el-Cami, XIV, 178).

2- sözü yılışık, kırıtarak söylemeyin (bkz. E.H. Yazır, VI, 3888 vd.)

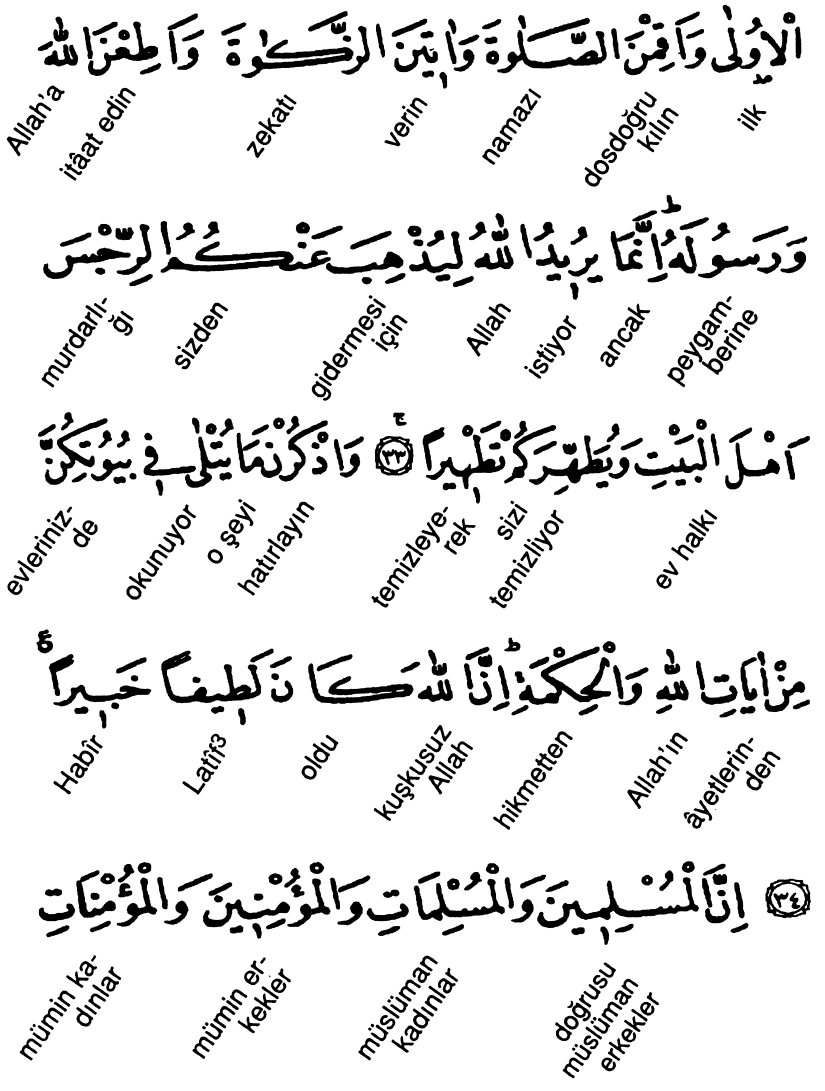

Meâl/33: "Evlerinizde oturun, ilk cahiliyye açılışı gibi açılmayın, namazı dosdoğru kılın, zekatı verin, Allah'a ve peygamberine itâat edin. Allah ancak sizden -ey Ehl-i Beyt- murdarlığı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."

Meâl/34: "Evlerinizde Allah'ın ayetlerinden ve hikmetten okunanları hatırlayın. Kuşkusuz Allah Latîftir, haberdardır."

3- Hâdiselerdeki en ince noktalara vakıf olan, her şeye muttali olan, en duyulmaz, en gizli, en ince meseleleri bilen.

وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ

doğru kadınlar — doğru erkekler — divan duran kadınlar — divan duran erkekler

وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ

ürperen kadınlar — ürperen erkekler — sabreden kadınlar — sabreden erkekler

وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ

oruç tutan kadınlar — oruç tutan erkekler — sadaka veren kadınlar — sadaka veren erkekler

وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا

çokça — Allah'ı — zikreden erkekler — koruyan kadınlar — ırzlarını — koruyan erkekler

وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

pek azametli — bir mükâfât — bir bağışlama — onlar için — Allah — hazırladı — zikreden kadınlar

Meâl/35: "Cidden müslüman erkekler, müslüman kadınlar, mümin erkekler, inanan kadınlar, divan duran erkekler, divan duran kadınlar, doğru erkekler, doğru kadınlar, sabreden erkekler, sabır gösteren kadınlar, ürperen erkekler, ürperen kadınlar, sadaka veren erkekler, sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler, oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve (namuslarını) koruyan kadınlar, Allah'ı çokça anan erkekler ve zikreden kadınlar; Allah onlara bir mağfiret ve pek azametli bir mükâfât hazırladı."

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ

olması bir işe ve peygamberi Allah hüküm verdiğinde inanan kadın yok inanan erkek için olmadı

لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ

gerçekten sapmıştır peygamberine Allah'a karşı gelir kim işlerinden seçim onlara

ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ

ona lütufta bulundun kendisine Allah nimet verdi o kimseye hani diyordun apaçık sapışla

أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ

Allah o şeyi içinde oysa gizliyordun Allah'tan kork eşini üzerinde tut

مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ ۖ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ ۖ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا

ondan Zeyd ne zaman bitirdi çekinmene O'ndan daha layıktır halbuki Allah insanlardan çekiniyordun ortaya çıkaran onu

Meâl/36: "Allah ve peygamberi bir işe hüküm verdiğinde, inanan erkek ve inanan kadın için, o işlerinden kendileri için bir tercihte bulunma hakları yoktur! Allah'a ve peygamberine karşı gelen gerçekten apaçık bir sapışla sapıtmıştır."

وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ

eşlerinde | bir zorluk | mümin erkeklere | olmasın | onu | sana evlendirdik | ihtiyacı

أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

işlenmiş | Allah'ın buyruğu | oldu | ihtiyacı | onlardan | bitirdikle-rinde | evlatlık-larının

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ ۖ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ

o kimse-ler içinde | Allah'ın | sünneti | ona | Allah | farz kıldı | o şeyde | bir vebal | peygam-bere | olmadı

خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ

iletiyorlar | o kimse-ler ki | ölçülmüş | bir kader | Allah'ın buyruğu | oldu | önceden | geçtiler

رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

Allah | yetti | Allah'tan | sadece | kimseden | çekinmi-yorlar | O'ndan çekiniyorlar | Allah'ın | mesajla-rını

Meâl/37: "Hani, Allah'ın kendisine nimet verdiği ve senin de kendisine lutufta bulunduğun kimseye: 'Eşini yanında tut, Allah'tan kork' diyordun. Oysa sen, Allah'ın kendisini açığa çıkaracağı şeyi halktan çekinerek içinde gizliyordun. Halbuki Allah, kendisinden çekinmene daha layıktır. Derken Zeyid ondan ihtiyacını görünce/hanımından ilişiğini kesince onu sana eş yaptık, ki mümin erkeklere, evlatlıklarının kendilerinden ilişkilerini kestikleri eşleri(yle evlenmeleri)nde bir güçlük olmasın. Allah'ın buyruğu yerine getirilmiştir."

Meâl/38: "Allah'ın kendisi için belirlediği şeylerde peygambere herhangi bir vebal yoktur. Sizden önce geçenler arasında da Allah'ın sünneti/yasası böyledir. Allah'ın buyruğu ölçülmüş bir kader olmuştur."

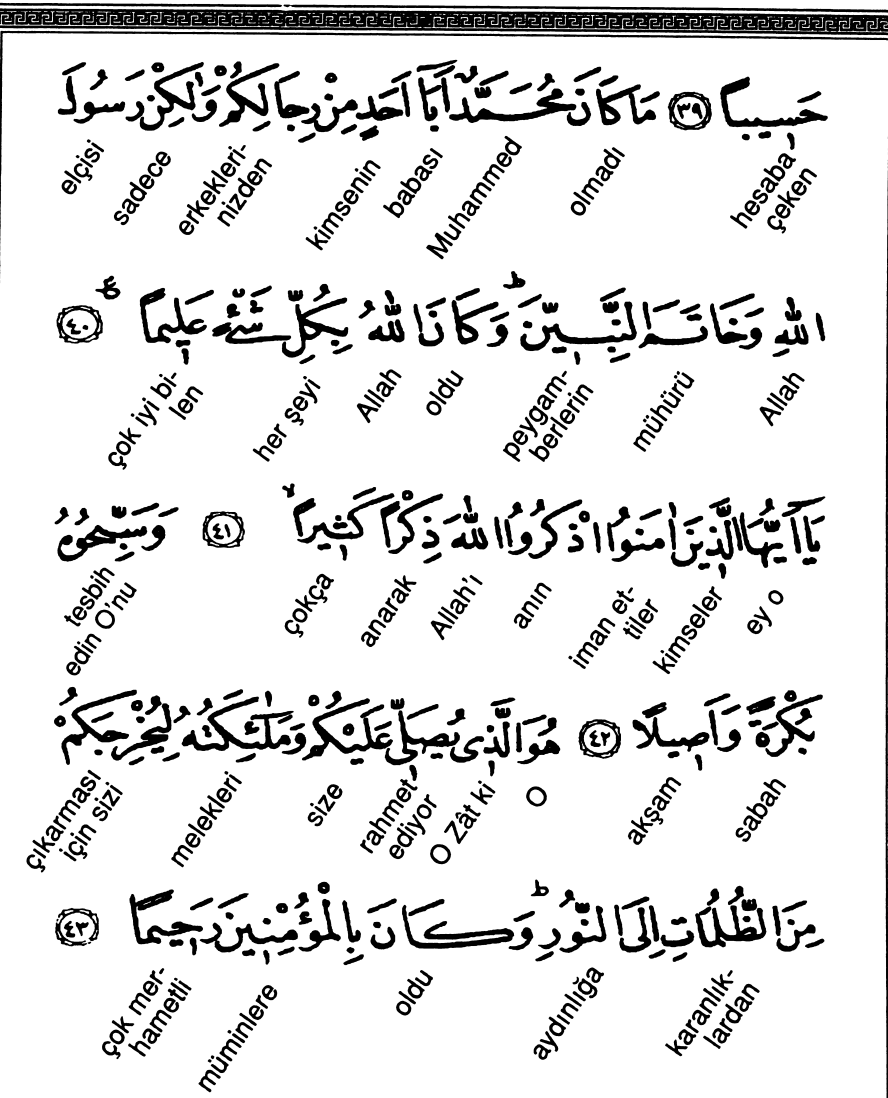

Meâl/39: "(Daha önce geçenler) o kimseler ki Allah'ın mesajlarını iletiyorlar, O'ndan korkuyorlardı, Allah'tan başka hiç kimseden çekinmiyorlardı. Allah, hesaba çeken olarak yeter."

Meâl/40: "Muhammed, erkeklerinizden hiç kimsenin babası değildir, sadece Allah elçisi ve peygamberlerin mühürü/sonuncusudur. Allah her şeyi çok iyi bilendir."

Meâl/41: "Ey iman etmiş olanlar! Allah'ı alabildiğine çokça anın."

Meâl/42: "O'nu sabah-akşam tesbih edin."

Meâl/43: "O, sizi, karanlıklardan aydınlığa çıkarması için size rahmet eden. Zât'tır. Melekleri de (bağışlanmanızı dilerler.) O/Allah inananlara çok merhametli olmuştur."

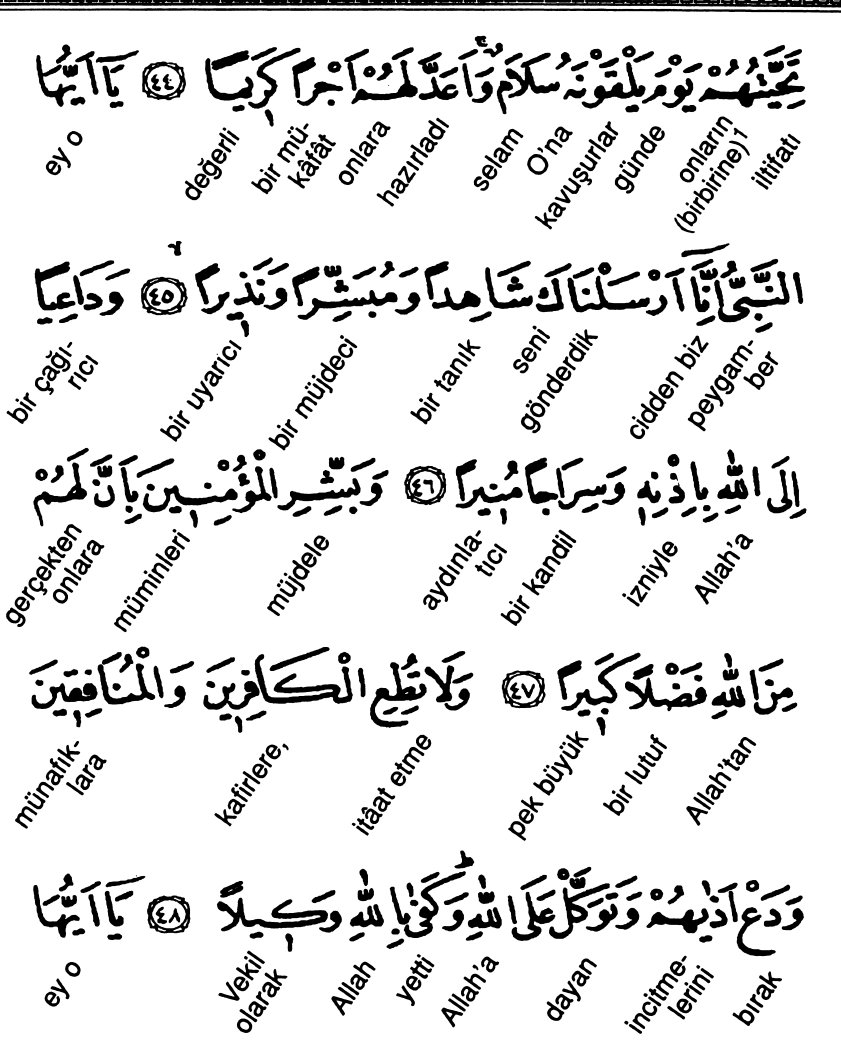

Meâl/44: "O'na kavuşacakları günde (müminlerin) birbirlerine iltifâtı[2] 'selâm'dır. Onlar için değerli bir mükâfât hazırlamıştır."

Meâl/45: "Ey peygamber! Cidden biz seni bir tanık, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik."

Meâl/46: "Ve Allah'a, kendi izniyle çağıran bir davetçi, aydınlatıcı bir kandil olarak (gönderdik)."

Meâl/47: "Müminlere müjdele, cidden onlara Allah'tan pek büyük bir lutuf vardır."

Meâl/48: "Kafirler ile münafıklara boyun eğme, incitmelerine aldırma, Allah'a dayan. Vekil olarak Allah yeter."

1- Kurtubi, el-Cami, XIV, 199.
2- Allah'ın müminlere iltifâtı (Nesefi, III, 306)

Meâl/49: "Ey iman etmiş olanlar! İnanmış kadınları nikahlayıp sonra da kendilerine dokunmadan onları boşamanız durumunda onların üzerinde kendisini sayacağınız bir iddet/bekleme hakkınız yoktur. Öyle ise kendilerini nimetlendirin ve onları pek güzel bir salışla salın."

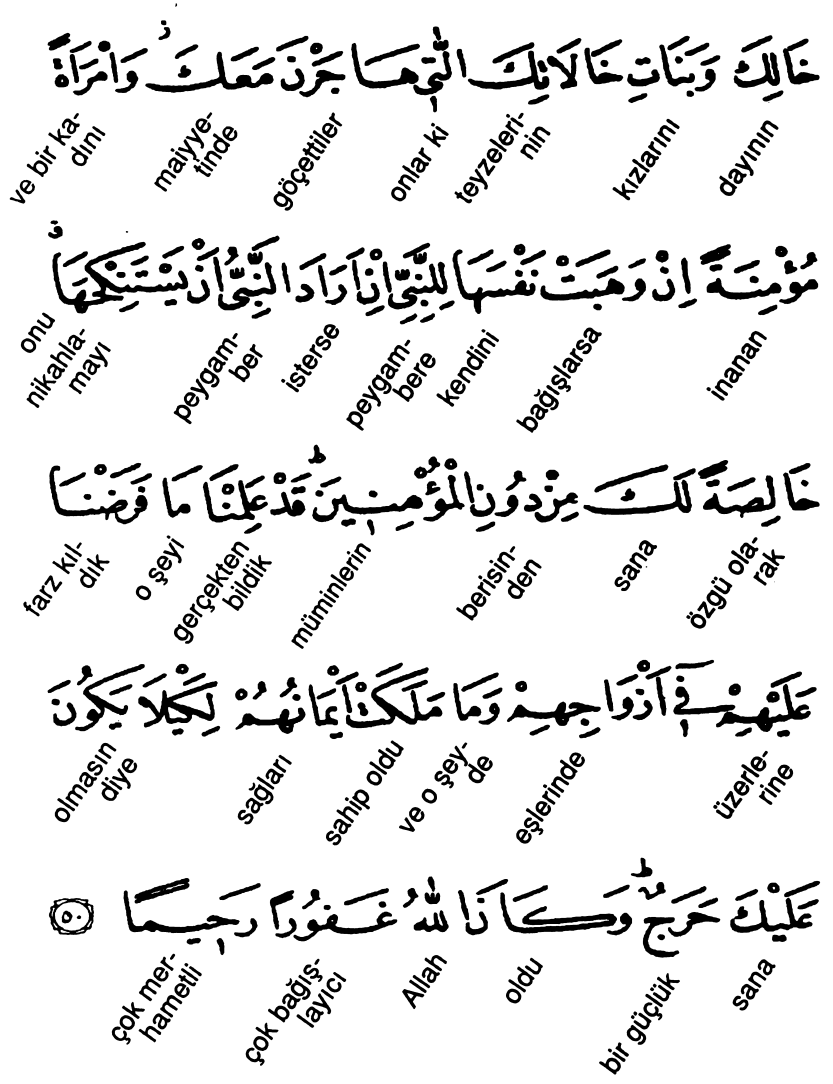

Meâl/50: "Ey peygamber! Ücretlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak bahşettiği şeylerden/cariyelerden elinin altında bulunanı, amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını, teyzelerinin seninle birlikte göçetmiş kızlarını ve bir de diğer müminler dışında sırf sana özgü olmak üzere kendini peygambere hibe eden mümin bir kadını; peygamberin kendisini nikahlamak istemesi durumunda sana helal kıldık. Erkeklere, eşleri ve sağlarının sahip bulundukları/mülkiyetleri altındaki cariyelerle ilgili neyi farz kıldığımızı pekala bilmişizdir, ki sana bir güçlük olmasın. Allah çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir."

Meâl/51: "Onlardan/o kadınlardan dilediğini geri bırakır ve yine dilediğin ile geri durduklarından arzulamış olduğunu yanına alırsın. Sana hiçbir günah yoktur. İşte bu, onların gözlerinin aydın olması, üzülmemeleri ve hepsini senin kendilerine verdiğin şeyle hoşnut olmaları için en elverişli (bir yöntem)dir. Allah kalplerinizdekini biliyor. Allah çok iyi bilendir, pek uysaldır."

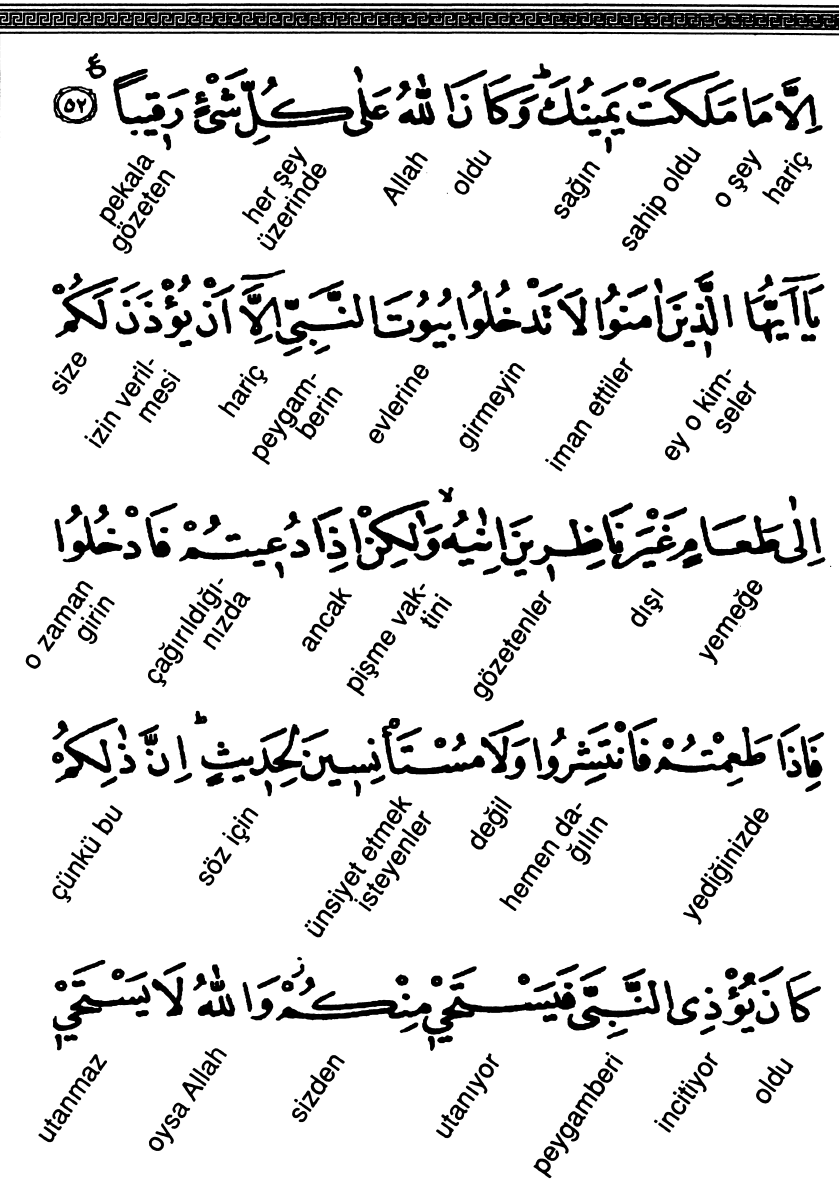

Meâl/52: "Bundan böyle sana (başka) kadınlar helal değildir. Yine bunları -güzellikleri hoşuna gitse bile[3]- (başka) eşlerle değiştirmen de (helal değildir). Ancak sağının sahip bulunduğu/mülkiyetindeki cariyeler müstesna. Allah her şey üzerinde pekala gözetendir."

3- Bu cümlecik âyet değil de normal bir metin olsaydı tercümeyi: 'İsterse güzellikleri seni mest etsin!' diye çevirirdim S.G.

Meâl/53: "Ey iman etmiş olanlar! Peygamberin evlerine girmeyin. -Pişirilme vaktini gözetenler olmamanız koşuluyla sizin için bir yemeğe izin verilmesi hariç.- Ancak davet edildiğinizde o zaman girin, yediğinizde de hemen dağılın, söz için ısınanlar/sohbete dalanlar olarak (durmayın). Çünkü bu, peygamberi üzmektedir ama sizden utanıyor. Oysa Allah haktan/hakikatı söylemekten utanmaz. Peygamberin eşlerinden bir şey istediğinizde onlardan perde arkasından isteyin. Bu, sizin kalpleriniz için de onların kalpleri için de daha temizdir. Allah elçisini incitmeniz, onun ardından eşlerini nikahlamanız sizin için asla olacak şey değildir. Gerçekten bu, Allah katında pek yamandır."

Meâl/54: "Bir şeyi açığa vursanız da veya onu gizleseniz de (değişmez) çünkü Allah her şeyi çok iyi bilendir."

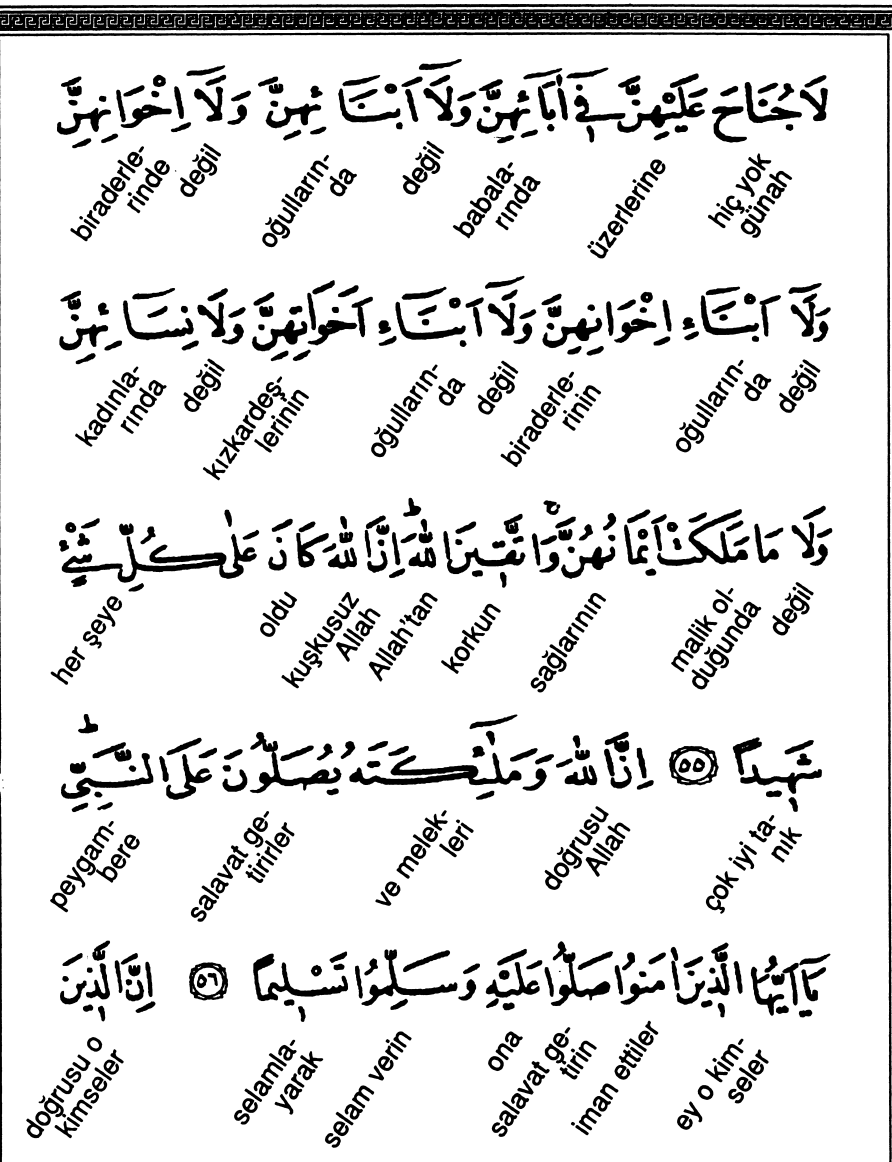

Meâl/55: "(Peygamberin hanımlarının) üzerlerine babaları hakkında hiçbir günah yoktur, oğulları hakkında da yoktur, biraderleri hakkında da yoktur, biraderlerinin oğulları hakkında da yoktur, bacılarının oğulları hakkında da yoktur, kadınları hakkında da yoktur, sağlarının sahip bulundukları hakkında da yoktur. (Ey peygamber hanımları) Allah'tan korkun. Kuşkusuz Allah her şeye çok iyi tanıktır."

Meâl/56: "Doğrusu Allah ve melekleri peygambere salavat getirirler. Ey iman etmiş olanlar! Siz de ona salavat getirin ve olabildiğince selamlayın."

يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ

hazırladı ahirette dünyada Allah onlara lanet etti peygamberini Allah'ı incitiyorlar

لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

inanan kadınları inanan erkekleri incitiyorlar o kimseler küçük düşüren bir azap onlara

بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾

apaçık ve bir günah bir iftira gerçekten yüklendiler kazandılar o şeyin dışında

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ

müminlerin kadınlarına kızlarına eşlerine söyle peygamber ey o

يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ

tanınmalarına daha yakındır bu cilbâb'larından üzerlerine yaklaştırsınlar

Meâl/57: "Doğrusu Allah ve peygamberini inciten kişiler, Allah onlara dünyada ve ahirette lanet etmiş, kendilerine küçük düşüren bir azap hazırlamıştır."
Meâl/58: "İnanan erkekleri ve inanan kadınları yaptıklarının dışında bir şeyle incitenler gerçekten bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir."

1- Cilbab, baştan aşağı örten çarşaf, ferace, car gibi dış örtünün adıdır. (bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D. VI, 3927)

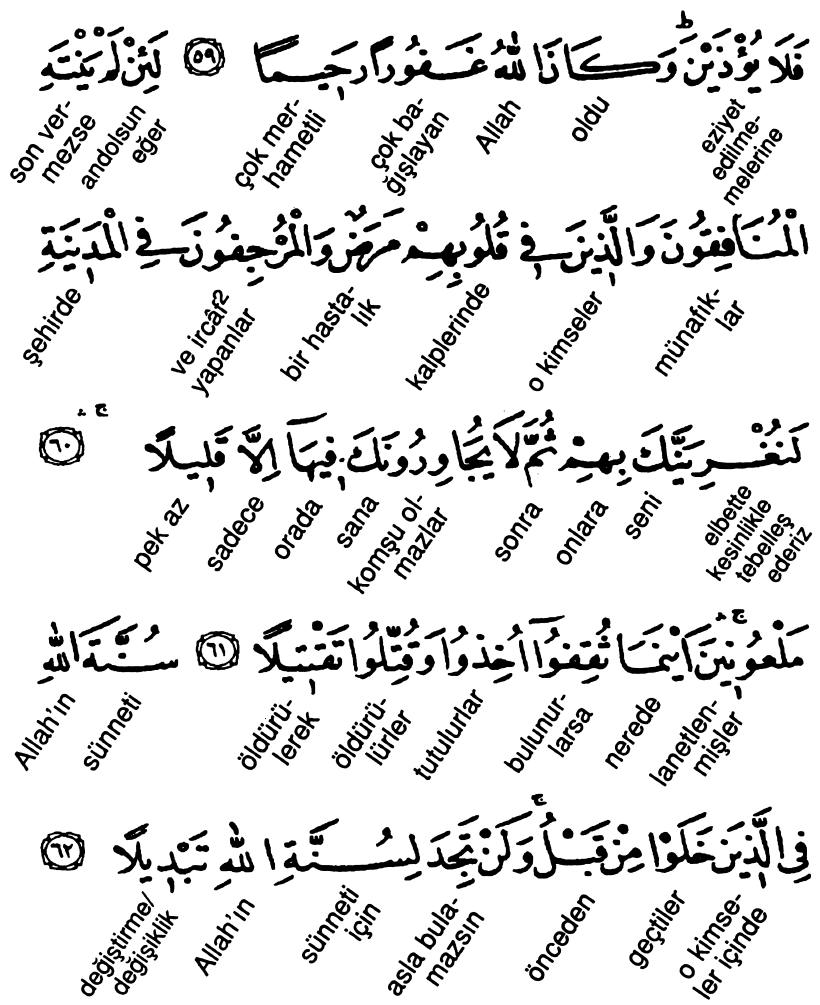

Meâl/59: "Ey peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle dış örtülerinden üzerlerine yaklaştırsınlar/sarkıtsınlar/sıkıca örtsünler. Bu, tanınmalarına, sonuçta incitilmemelerine daha uygundur. Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."

Meâl/60: "Andolsun eğer münafıklar, kalplerinde maraz bulunanlar ve şehirde ortalığı sarsacak yalan haberler yayanlar (bu hareketlerine) bir son vermezlerse behemehal, mutlaka seni kendilerine tebelleş ederiz de sonra sana orada pek az bir süre dışında komşu olamazlar."

Meâl/61: "Lanetlenmişler olarak!.. Nerede bulunurlarsa tutulurlar/enselenirler ve öldürülür de öldürülürler."

Meâl62: "(Bu) Allah'ın önceden geçen kimseler hakkındaki sünneti/yasası (gereğidir). Allah'ın yasası için asla bir değişiklik bulamazsın."

2- ircaf, aslında deprem anlamına gelen "recfe"den türetilmiş olarak ortalığı sarsacak tahriklerde bulunmak demektir. Hem fi'li hem de sözlü olabilir. Bundan ötürü yalan-yanlış, uydurma haberler neşretmeğe ircaf denildiği gibi bu yoldaki yalanlara "erâcîf" denilir (a.g.e.a. c.s, 3929 vd.)

يَسْـَٔلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ

sana hangi şey/ ne öğretecek3 | Allah katında | bilgisi | ancak | de ki | o saattan | insanlar | sana soruyor

لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ

onlara | hazırladı | kafirlere | lanet etti | kuşkusuz Allah | yakın | olur | o saat | belki

سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

yok bir yardımcı | bir dost | bulmazlar | ebediyyen | orada sürekli kalanlar | alevli bir ateş

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ

Allah'a itâat etseydik | keşke biz | derler | ateşte | yüzleri | evrilip-çevrilir | günde

وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا

ulularımıza | efendilerimize | itâat ettik | cidden biz | Rabbimiz | dediler | o peygambere | itâat etseydik

Meâl/63: "İnsanlar sana o saattan/kıyametten soruyorlar. De ki: Onun bilgisi ancak Allah katındadır. Hangi şey öğretecek sana/bilmezsin[4] belki o saat yakın olur."
Meâl/64: "Kuşkusuz Allah, o kafirlere lanet etti ve onlara alevli bir ateş hazırladı."
Meâl/65: "Orada ebediyyen sürekli kalanlar olarak! Bulamazlar ne bir dost ne de bir yardımcı."
Meâl/66: "Yüzlerinin ateş içinde evrilip-çevrildiği günde: 'Keşke biz, Allah'a itâat etseydik, o peygambere itâat etseydik.' derler."

3- İbn Manzur, Lisan, XIV, 155.
4- Celaleyn, II, 112.

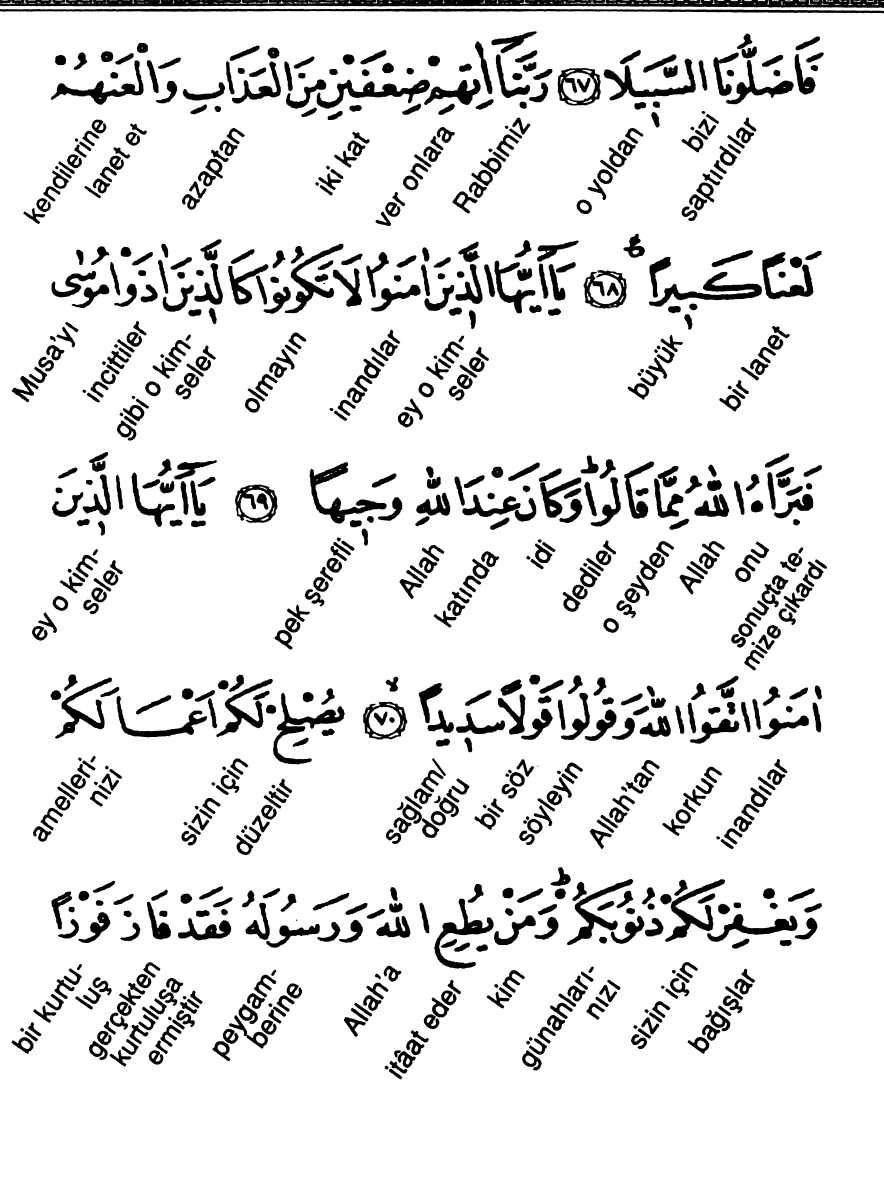

Meâl/67: Dediler: "Rabbimiz! Cidden biz efendilerimize, ulularımıza itâat ettik de bizi o yoldan saptırdılar.

Meâl/68: Rabbimiz onlara iki kat azap ver, kendilerine büyük bir lanetle lanet eyle."

Meâl/69: "Ey iman etmiş olanlar! Musa'yı incitmiş olanlar gibi olmayın. Sonuçta Allah onu, dediklerinden temize çıkardı. (Musa) Allah katında pek şerefli idi."

Meâl/70: "Ey iman etmiş olanlar! Allah'tan korkun ve sağlam/doğru bir söz söyleyin."

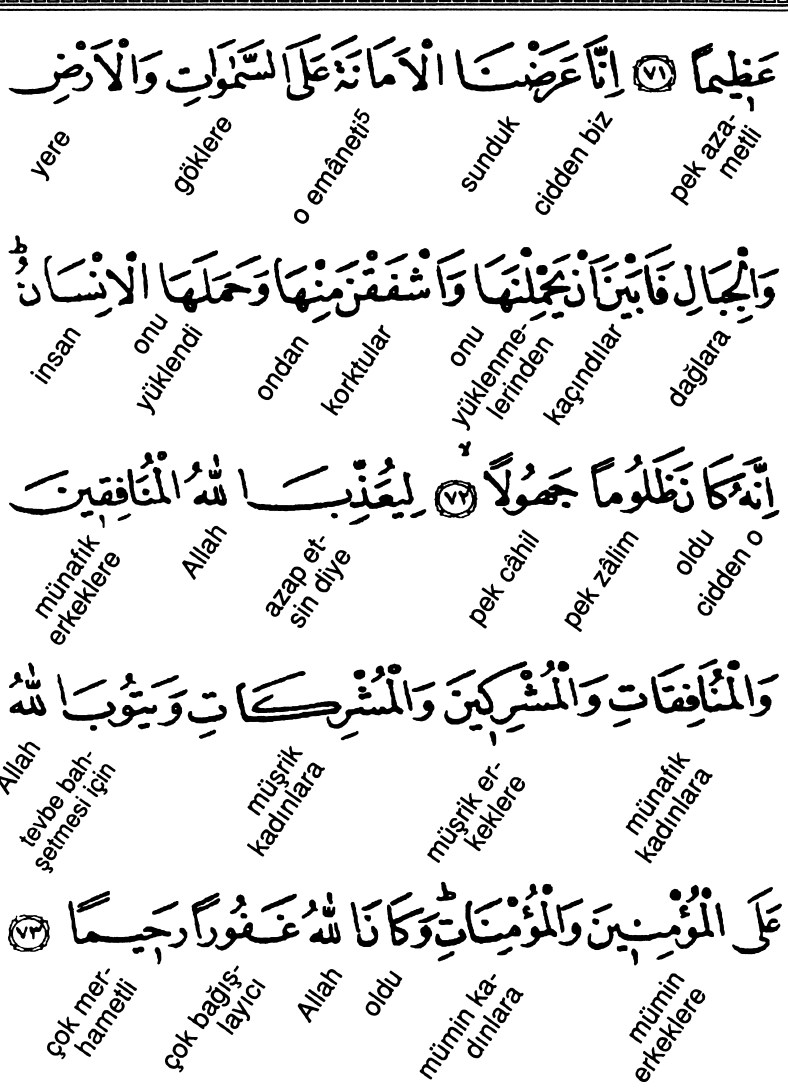

Meâl/71: "Sizin için amellerinizi düzeltir, sizin için günahlarınızı bağışlar. Kim Allah'a ve peygamberine itâat ederse hakikaten azametli bir kurtuluşla kurtulmuştur."

Meâl/72: "Cidden biz o emâneti göklere, yere, dağlara sunduk da onu yüklenmekten kaçındılar ondan korktular, onu insan yüklendi. Cidden o, pek zâlim, pek câhil oldu."

Meâl/73: "Allah, münafık erkekler ile münafık kadınlara, müşrik erkeklerle müşrik kadınlara azap etsin, bir de mümin erkekler ile mümin kadınlara tevbe bahşeylesin diye (bu emaneti insanlara vermiştir.) Allah çok bağışlayıcıdır çok merhametlidir."

5- Farz görevleri (Kurtubi, el-Cami, XIV, 254).

SEBE' SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ

ahirette hamd sadece O'na yerdeki göklerdeki O'nun O Zât ki Allah'a hamd

وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ

iniyor o şeyi ondan çıkıyor o şeyi yere giriyor o şeyi bilir pek haberli çok hikmetli O

مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۚ وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ

o kimseler dedi çok bağış-layan çok mer-hametli O oraya yükseliyor o şeyi gökten

Meâl/1: "Göklerde ve yerde bulunanlar kendisinin olan o Allah'a hamdolsun. Âhirette de hamd sadece O'nadır. O, çok hikmetlidir, pek haberlidir."
Meâl/2: "Yere gireni, ondan çıkanı, gökten ineni, oraya yükseleni bilir. O, çok merhametlidir, çok bağışlayandır."

1- İndirilişte 58., tertipte 34. sırada yer alan sûre Mekke dönemi sûrelerindendir. 54 âyet, 883 kelime, 3512 harftir. İsmini 15. âyette geçen ve Yemen'de bir bölge ya da kabile adı olan Sebe'den alır.

كَفَرُوا۟ لَا تَأْتِينَا ٱلسَّاعَةُ ۖ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّى لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ ۖ

küfrettiler / bize gelmez / o saat / de ki / hayır / andolsun Rabbime / elbette beheme-hal gelecek / size / bilen / gaybı

لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ وَلَآ أَصْغَرُ

kaybolmaz / O'ndan / ağırlığı / zerre / göklerde / yok / yerde / yok / daha küçük

مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْبَرُ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ ﴿٣﴾ لِّيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ

bundan / yok / daha büyük / illâ ki / bir kitapta / apaçık / ödüllendirmesi için / o kimseleri

ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

iman ettiler / yaptılar / yararlıları / işte onlar / onlara / bir mağfiret / bir rızık / bolca

﴿٤﴾ وَٱلَّذِينَ سَعَوْ فِىٓ ءَايَٰتِنَا مُعَٰجِزِينَ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ

o kimseler ki / koştular / âyetlerimizde / aciz bırakanlar / işte onlar / onlara / bir azap / murdardan

Meâl/3: "Küfre sapmış olanlar: 'Bize o saat/kıyamet gelmez' dedi. De ki: 'Hayır! Gaybı bilen Rabbime andolsun ki o size elbette, behemehal gelecek. Göklerde ve yerde zerre miktarı O'ndan kaçmaz, ne bundan daha küçük ne daha büyük illâ ki (her şey) apaçık bir kitaptadır."

Meâl/4: "İman edip yararlı işleri yapanları ödüllendirsin diye. İşte onlar, onlara bir bağışlama ve bolca bir rızık vardır."

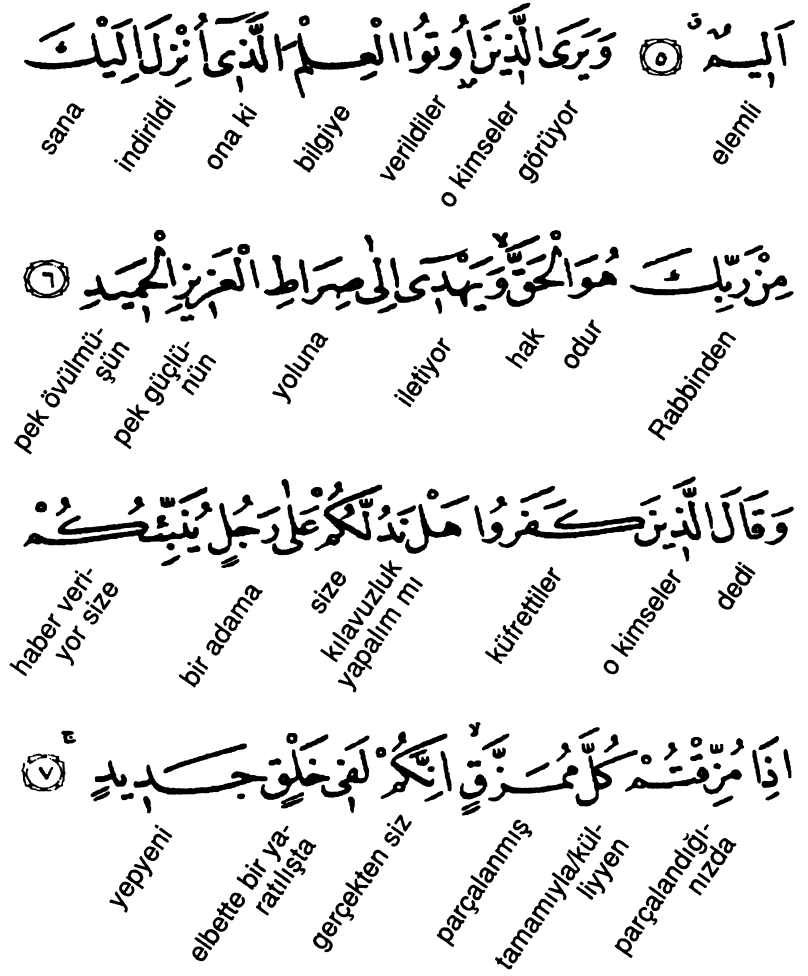

Meâl/5: "Âyetlerimiz içinde, aciz bırakmağa koşmuş olanlar[2], işte onlar, onlara murdarından elemli bir azap vardır."

Meâl/6: "Kendilerine bilgi verilmiş kimseler ise, sana Rabbinden indirilenin, onun gerçeğin ta kendisi olduğunu, pek güçlünün, pek övülmüşün yoluna ilettiğini görürler."

Meâl/7: Küfre sapmış olanlar dedi: 'Tamamen dağılıp parça parça edildiğinizde, gerçekten sizin yepyeni bir yaratılış içinde olacağınızı size haber veren bir adamı gösterelim mi size?'

2- ayetlerimizi hükümsüz bırakmak için yarışsınlar (E. H. Yazır, H. D. K. D. IV, 3940).

Meâl/8: "Allah'a bir yalan mı iftira etti yoksa kendisinde bir delilik mi var? Doğrusu, âhirete inanmayan o kişiler azap içindeler, derin bir sapıklık içindeler."
Meâl/9: "Gökten ve yerden önlerindekine ve arkalarındakine bakmıyorlar mı? İstesek kendilerini yere geçiririz yahut üzerlerine gökten parçalar düşürürüz! Kuşkusuz bunda, yönelen her kul için elbette bir ibret vardır."

يَٰجِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُۥ وَٱلطَّيْرَ ۖ وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ ﴿١٠﴾ أَنِ ٱعْمَلْ

yap diye | demiri | onun için yumuşattık | ve kuşlar | onunla | te'vîb edin[3] | ey dağlar

سَٰبِغَٰتٍ وَقَدِّرْ فِى ٱلسَّرْدِ وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا ۖ إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ

yapıyorsunuz | o şeyi | cidden ben | yararlı | yapın | dokumada | ölç | geniş, fazlalığı olan zırhlar

بَصِيرٌ ﴿١١﴾ وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ

bir ay | akşam dönüşü | bir ay | sabah gidişi | o rüzgarı | Süleyman için de | çok iyi gören

وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ ٱلْقِطْرِ ۖ وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ

önünde | çalışıyor | kimi | cinlerden | kitr[5] | kaynağını | onun için | akıttık

بِإِذْنِ رَبِّهِۦ ۖ وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ ﴿١٢﴾

alevli ateşin | azabından | ona tattırırdık | buyruğumuzdan | onlardan | saparsa | kim | Rabbinin izniyle

Meâl/10: "Andolsun gerçekten Davud'a bizden bir üstünlük verdik. 'Ey dağlar onunla ve kuşlarla[4] tesbih edin.' Onun için demiri yumuşattık."

Meâl/11: "Geniş, fazlalığı olan zırhlar yap ve dokumada ölçüye dikkat et. Yararlı iş yapın. Kuşkusuz Ben, ne yapmakta olduğunuzu çok iyi görenim."

Meâl/12: "Süleyman'a da sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü de bir ay olan o rüzgarı (vermiştik).Ona kıtr kaynağını akıtmıştık. Cinlerden kimi de Rabbinin izniyle onun önünde çalışıyordu. İçlerinden buyurduğumuzdan sapana alevli ateşin azabından tattırırdık."

3- Tesbih edin/yürüyün/çınlayın/sızlanın/yönelin (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV, 265, 266).

4- Zeccâc'ın görüşünü tercih ettik (bkz. a.g.e.a.y.)

5- erimiş bakır (eski tefsirler)/katran (petrol) Süleyman Ateş M. s, 428.

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ

gibi büyük havuzlar / çanaklardan/ leğenlerden / timsallerden7 / mihraplardan6 / diliyor / o şeyi / onun için / yapıyorlardı

وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ

kullarımdan / pek az / şükür için / ey Hânedân-ı Davud / çalışın / sabitler / kazanlardan

الشَّكُورُ ﴿١٣﴾ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ

ölümüne / onları âgâh kılmadı / ölümü / ona / hükmettiğimizde / çok şükreden

إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ

cinler / ortaya çıktı / yıkılınca / asasını / yiyor / ağaç kurdu / ancak

أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

küçük düşüren / o azap içinde / beklemezlerdi / gaybı / biliyorlar / eğer olsalardı

Meâl/13: "Süleyman için mihraplardan, timsallerden, büyük havuzlar gibi çanaklardan ve sabit sabit kazanlardan ne isterse yapıyorlardı. Ey Davud Hânedânı şükür için çalışın! Kullarımdan pek azdır çok şükreden."

Meâl/14: "Süleymanın ölümüne hükmettiğimizde cinleri onun ölümüne, asasını yemekte olan ağaç kurdundan başkası âgâh kılmadı. Derken (Süleymen) yüzü koyun yere kapanınca ortaya çıktı ki cinler gaybı bilmiş olsalardı o küçük düşüren azap içinde beklemezlerdi."

6- şerefli meskenler/yüksek yüksek yerler/ayvanlar/mescitler/kaleler (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV)

7- canlı ve cansız varlıkların suretlerinden/meleklerin, peygamberlerin ve iyi zatların suretlerinden/ağaç gibi cansız varlıkların resimlerinden (bkz. a.g.e.a.c. vd.; E.H. Yazır, H. D. K. D. VI, 3952)

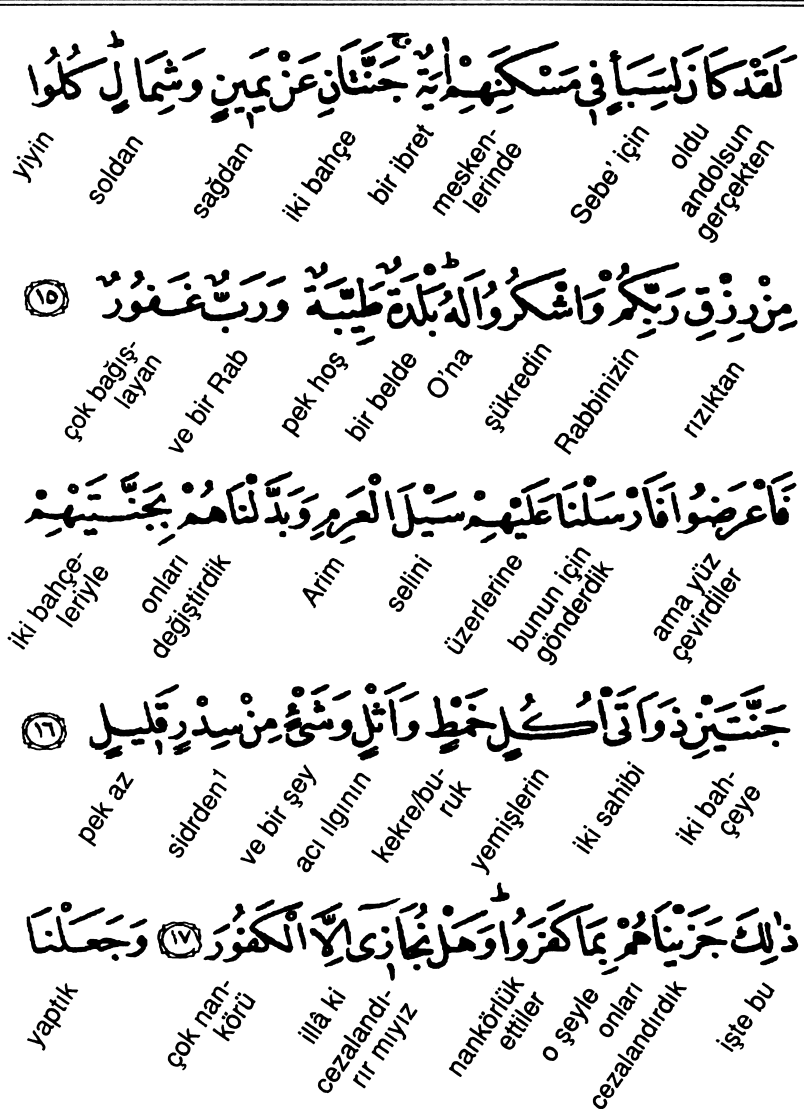

Meâl/15: "Andolsun gerçekten Sebe' için oturdukları yerde bir ibret vardı. Sağdan ve soldan iki bahçe. 'Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin. Pek hoş bir belde ve çok bağışlayan bir Rab!' (derlerdi)"

Meâl/16: "Ne var ki yüz çevirdiler. Bunun için üzerlerine Arim selini gönderdik, onları, iki bahçeleriyle kekre/buruk yemişler, acı ılgın ve pek az bir şeyde sidr ağacına sahip iki bahçeye çevirdik."

Meâl/17: "İşte bu böyle! Nankörlük ettikleri için kendilerini cezalandırdık. Pek nankörden başkasını cezalandırır mıyız?"

1- Arabistanın en makbul ağaçlarından olup meyvesine nıbk ve Arabistan kirazı denilir.

بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا

takdir ettik | meydanda-lar/sırt-sırta | yerleşim birimleri | içlerine | bereket verdik | onlar ki | kentler | arasında | onların arasında

فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ ﴿١٨﴾ فَقَالُوا

dediler | güvence-de olanlar | gündüzler | geceler | oralarda | gezin | yürümeyi | oralarda

رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ

uhdüseler[3] | yaptık onları | kendilerine | zulmettiler | seferlerimiz | arasını | uzaklaştır | Rabbimiz

وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

çok şükreden | çok sabreden | için her | elbette ibretler | kuşkusuz bunda | külliyyen parçalanmış | onları | paramparça ettik

﴿١٩﴾ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا

bir grup | hariç | kendisine uydular | sanısını | iblis | aleyhlerinde | doğru çıkardı | andolsun gerçekten

Meâl/18: "Onlarla içine bereket koyduğumuz kentler arasında meydanda/sırt-sırta vermiş yerleşim birimleri yaptık ve oralarda yürümeyi takdir ettik.[2] Oralarda güven içinde geceleri ve gündüzleri gezin."

Meâl/19: "Sonra dediler: 'Rabbimiz! Yolculuklarımızın arasını uzaklaştır!' Böylece kendilerine zulmettiler. Neticede onları masallara çevirdik, kendilerini paramparça ettik. Gerçekten bunda her çok sabreden, çok şükreden için elbette ibretler vardır."

2- Öyle anlaşılıyor ki buralarda sehayat belirli zaman dilimlerine göre belirlenmiş, belirli aralıklarla konaklama yerleri yapılmış. Dahası rivâyete göre bir yerleşim biriminden çıkan, yanında azık taşımadan, açıkta kalmadan, hiçbir tehlike ile karşılaşmadan bir sonraki yerleşim birimine varıyormuş, o kadar muhteşem bir ulaşım ve konaklama ağı kurulmuş. Subhanallah (Tefsirler) S.G.

3- ibret hikayeleri/masalları/efsaneler yaptık.

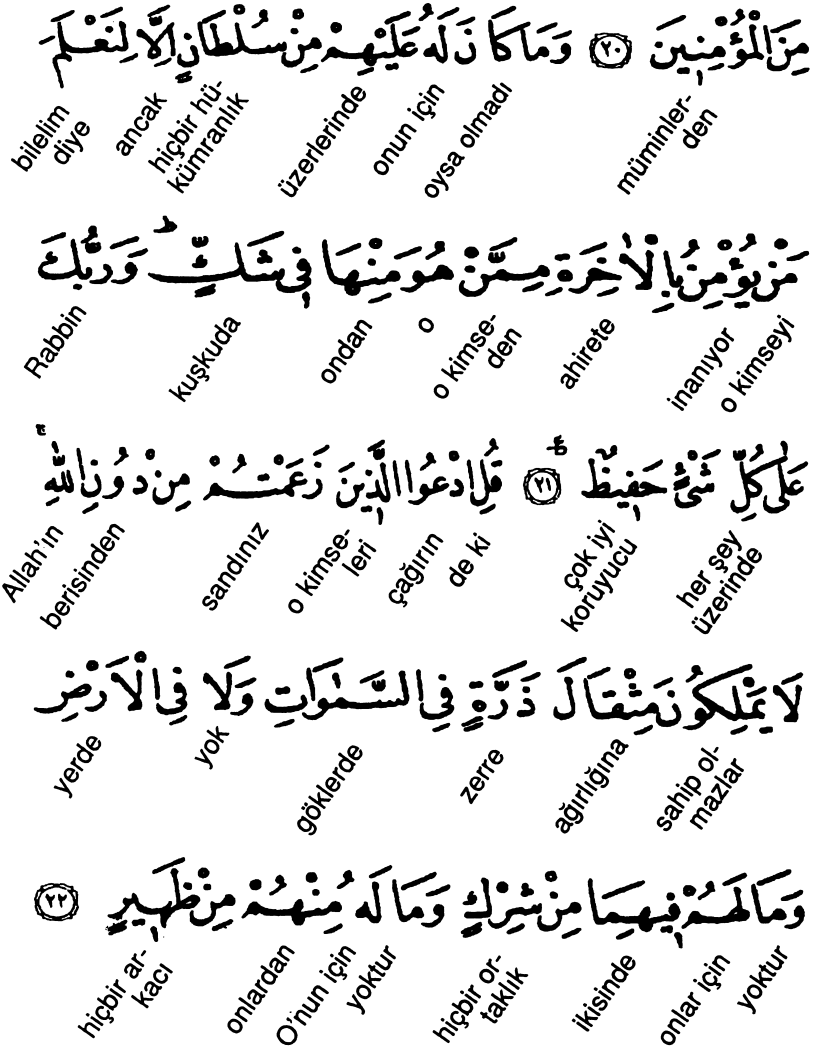

Meâl/20: "Andolsun gerçekten İblis onlarla ilgili sanısını doğru çıkardı. Çünkü inananlardan bir grup hariç kendisine uydular."

Meâl/21: "Oysa şeytan için onlar üzerinde hükümranlık yoktu. Ancak ahirete inanan kimseyi, ondan kuşku içinde bulunanlardan (ayırıp) bilelim diye (kendisine imkân tanımıştık.) Rabbin her şey üzerinde çok iyi bir muhafızdır."

Meâl/22: "De ki: Allah'ın berisinden (tanrı) sandıklarınızı çağırın! Ne göklerde ne de yerde zerre ağırlığına sahip olurlar. Onların buralarda/göklerde ve yerde hiçbir ortağı yoktur, O'nun da onlardan hiçbir arkacısı/destekçisi yoktur."

وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُۥٓ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ

yüreklerinden / korku giderilince / sonunda / onun için / izin verdi / o kimse için / ancak / katında / şefaat / fayda vermez

قَالُوا۟ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا۟ ٱلْحَقَّ ۖ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ

çok uludur / çok yücedir / O / gerçeği / derler / Rabbiniz / buyurdu / ne o / derler

﴿٢٣﴾ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ قُلِ ٱللَّهُ ۙ وَإِنَّآ

cidden biz / Allah / de ki / yerden / göklerden / size / rızık veriyor / kim / de ki

أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ قُل لَّا تُسْـَٔلُونَ

sorumlu tutulmazsınız / de ki / apaçık / veya sapıklıkta / elbette doğru yol üzerinde / yahut siz

عَمَّآ أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا

Rabbimiz / aramızı / toplar / de ki / yapıyorsunuz / o şeyden / sorumlu tutulmayız / suç işledik / o şeyden

Meâl/23: "O'nun katında kendisine izin verdiği kimsenin dışındakilerin şefaatı fayda vermez[4]. Sonunda yüreklerinden korku giderilince derler: 'Rabbiniz ne buyurdu?' Derler: 'Gerçeği' O, çok yücedir, çok uludur."

Meâl/24: "De ki: 'Göklerden ve yerden size kim rızık veriyor?' De ki: 'Allah!' Cidden, ya biz kesinlikle doğru yol üzerindeyiz ya da siz apaçık bir sapıklık içindesiniz."

Meâl/25: De ki: 'İşlediğimiz suçtan siz sorumlu tutulmazsınız, sizin yapmakta olduğunuzdan da biz sorumlu tutulmayız.'

4- şöyle de anlamlandırılabilir. 'Onun katında, şefaat edilmelerine izin verilenlerden başkasına şefaat fayda vermez.' (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV, 295).

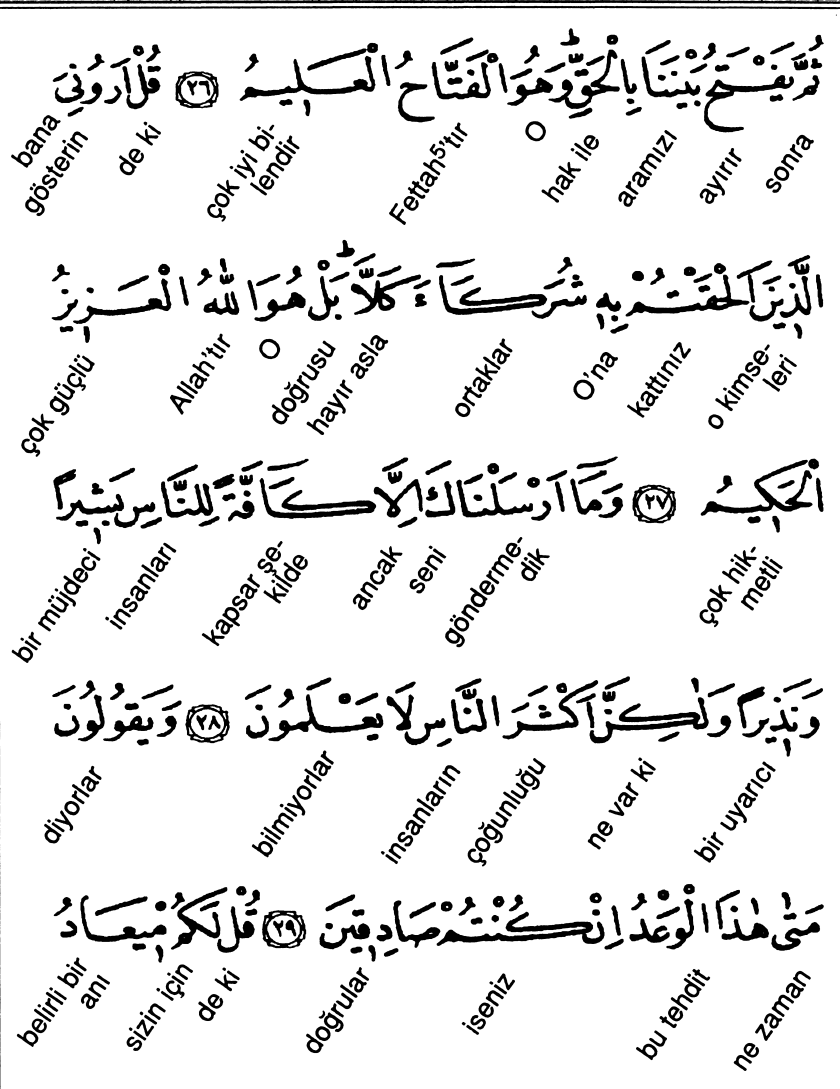

Meâl/26: De ki: 'Rabbimiz bizi bir araya toplar, sonra aramızı hak ile ayırır. O Fettâh'tır çok iyi bilendir.'
Meâl/27: De ki: 'Bana, O'na ortaklar olarak kattıklarınızı gösterin. Hayır asla (böyle bir şey olamaz)! Doğrusu O, çok güçlü, çok hikmetli Allah'tır.'
Meâl/28: "Seni de başka değil sadece bütün insanları kapsar şekilde bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar."
Meâl/29: Diyorlar: 'Doğru sözlülerseniz bu tehdit ne zaman?'

5- Her türlü sıkıntıları açan, kaldıran, sıkıntıları gideren.

يَوْمٍ لَّا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

öne de geç-mezsiniz | bir an | ondan | geri kal-mazsınız | bir günün

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي

yok o şeye | bu Kur'ana | asla inan-mayız | küfrettiler | o kimseler | dedi

بَيْنَ يَدَيْهِ ۚ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۖ يَرْجِعُ

döndürür | Rablerinin | katında | durdurul-muşlar | o zalimler | o zaman | görsen | önünde

بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ ۖ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا

zayıf görül-müşlerdi | o kimseler | der | sözü | kimine | kimisi on-ların

لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

inananlar | elbette ol-muştuk | olmasay-dınız siz | ululanmış-lardı | o kimse-lere

Meâl/30: De ki: 'Bir günün belirli bir vakti sizin içindir! Ondan ne bir an geri kalırsınız ne de öne geçersiniz.'

Meâl/31: "O küfre sapmış olanlar dedi: 'Ne bu Kur'an'a ne de onun önündekine[6] asla inanmayız.' O zâlimler, Rablerinin katında durdurulmuşlarken bir görsen! Onların kimisi kimine sözü döndürür iken[7] hor görülmüş kimseler ululuk taslamış olanlara: 'Siz olmasaydınız ebette inananlar olmuştuk' derler."

6- ondan önceki ilahi kitaplara/geleceğe, ahirete (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV, 202).
7- söz/laf atarken (E. H. Y. H. D. K. D. VI, 3963).

Meâl/32: "Büyüklük taslamış olanlar da hor görülmüş kişilere: 'Size hidayet geldikten sonra sizi hidayetten biz mi çevirdik? Hayır sizdiniz suçlular!' derler."

1- "İsrar" ezdaddandır, hem gizleme anlamına gelir, hem de açığa vurma (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIV, 303, 304).

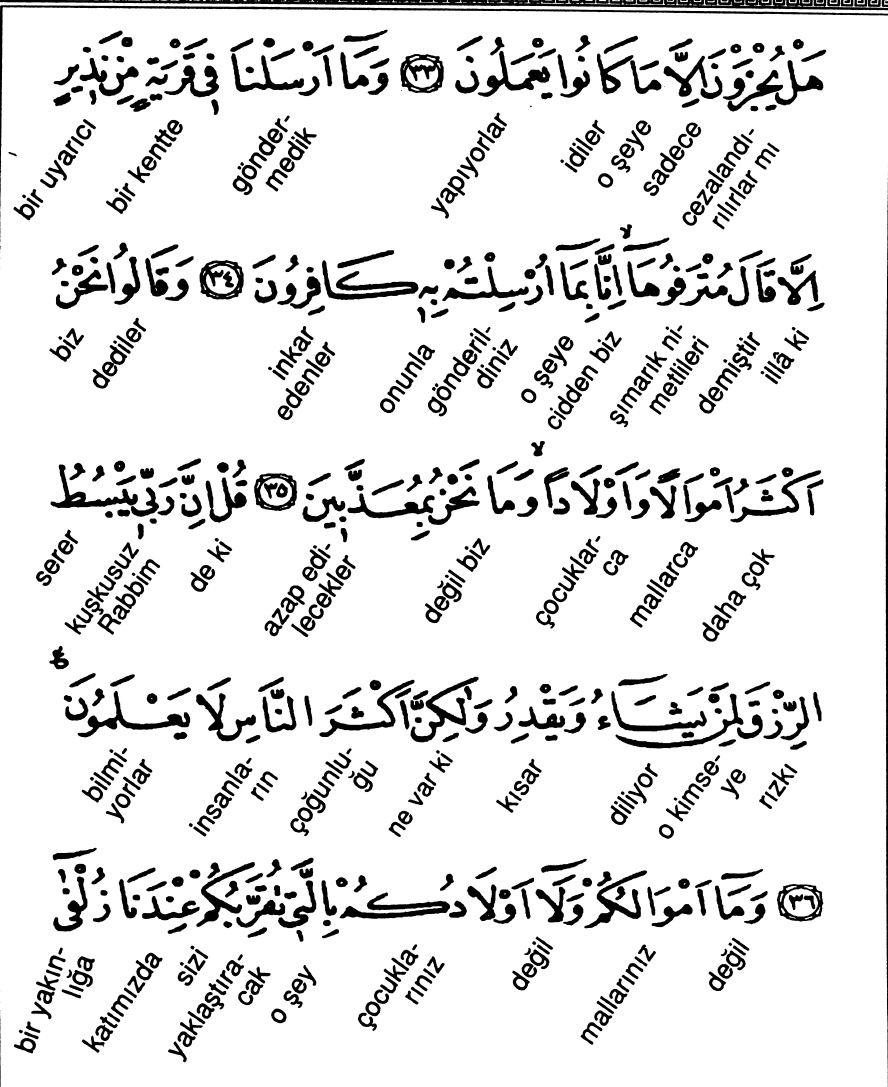

Meâl/33: "Hor görülmüş olanlar da büyüklük taslamış kimselere derler: 'Hayır (bu), gece ve gündüz tuzağıdır[2], hani bize Allah'a küfretmemizi, O'na eşler koşmamızı emrediyordunuz.' Azabı gördüklerinde pişmanlık gösterirler. O küfre sapmışların boyunlarına demir halkaları geçirmişizdir. Onlar yapageldiklerinin dışında bir şeyle cezalandırılırlar mı!?"

Meâl/34: Biz bir kentte ne zaman bir uyarıcı göndermişsek oranın şımarık nimetlileri muhakkak şöyle demiştir: 'Cidden biz, sizin kendisiyle gönderildiğinizi inkar edenleriz!'

Meâl/35: Ve dediler: 'Biz malca ve çocukça daha çoğuz! Biz değil azap edilecekler!'

Meâl/36: "De ki: 'Kuşkusuz Rabbim rızkı dilediğine serer/bol bol verir (dilediğine de) kısar. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar.'

2- Kurtubi'nin de öncelik verdiği gibi biz de Ahfeş'in yorumunu tercih ettik (bkz. el-Cami, XIV, 302 vd.)

إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ ٱلضِّعْفِ

katın/faz-lalığın | mükâfâtı | onlara | işte onlar | yararlı | yaptı | iman etti | o kimse | ancak

بِمَا عَمِلُوا۟ وَهُمْ فِى ٱلْغُرُفَٰتِ ءَامِنُونَ ﴿٣٧﴾ وَٱلَّذِينَ يَسْعَوْنَ

koşuyor lar | o kimse-ler | güvenliler | yüksek odalarda | onlar | yaptılar | o şeyle

فِىٓ ءَايَٰتِنَا مُعَٰجِزِينَ أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ٱلْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ إِنَّ رَبِّى

cidden Rabbim | de ki | celbedil-mişler | azap içinde | işte onlar | aciz bıraka-lar olarak | ayetleri-mizde

يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ لَهُۥ ۚ وَمَآ أَنفَقْتُم

harcarsa-nız | ona | ve kısar | kulların-dan | diliyor | o kimseye | rızkı | serer

مِّن شَىْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُۥ ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ﴿٣٩﴾

rızık ve-renlerin | en hayır-lısı | O | ona bedel verir | O | herhangi bir şeyden

Meâl/37: "Mallarınız da çocuklarınız da sizi Allah katında bir yakınlığa yaklaştıracak değildir. Ancak iman edip yararlı iş yapan müstesna; işte onlar, onlara yaptıklarına karşılık olmak üzere fazlalık mükafatı vardır. Onlar yüksek odalarda güven içindedirler."

Meâl/38: "Ayetlerimiz içinde (bizi) âciz bırakmağa uğraşanlar, işte onlar azap içinde (huzura) celbedileceklerdir."

Meâl/39: "De ki: 'Kuşkusuz Rabbim kullarından dilediğine rızkı hem bol verir hem de onun için kısar. (Allah uğrunda) herhangi bir şey harcarsanız O, onu bedellendirir. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meâl/40: "O günde onları topluca bir araya getirir sonra meleklere. 'Şunlar mı size tapıyorlardı?!' buyurur."

Meâl/41: Derler: 'Hâşâ/Seni tenzih ederiz, onların berisinden Sensin sahibimiz! Bilakis onlar cinlere tapıyorlardı. Onların çoğunluğu onlara inananlardı.'

Meâl/42: "İşte o gün kiminiz kimine ne fayda verebilir ne de zarar. Ve zulmetmiş olanlara: 'Kendisini yalanlayıp durduğunuz o ateşin azabını tadın' deriz."

مَا هَٰذَآ إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُكُمْ ۚ

değil bu sadece bir adam istiyor sizi çevirmeyi o şeyden idi tapıyor atalarınız

وَقَالُوا۟ مَا هَٰذَآ إِفْكٌ مُّفْتَرًى ۚ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِلْحَقِّ

değil bu yalnız bir yalan uydurul-muş dedi o kimse-ler küfrettiler hak için

لَمَّا جَآءَهُمْ إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٣﴾ وَمَآ ءَاتَيْنَٰهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا

değil bu onlara gelince ancak bir büyü apaçık onlara verme-dik oysa kitaplar-dan onları okuyorlar

وَمَآ أَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ ﴿٤٤﴾ وَكَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ

gönderme-dik kendilerine öncenden herhangi bir uyarıcı tekzip etti o kimseler öncesin-den onlar

وَمَا بَلَغُوا۟ مِعْشَارَ مَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ فَكَذَّبُوا۟ رُسُلِى ۖ فَكَيْفَ كَانَ

erişmediler onda birine o şeyin verdik onlara sonuçta ya-lanladılar elçilerimizi nasıl oldu

Meâl/43: Karşılarında açık açık âyetlerimiz okunduğunda dediler: 'Bu, sadece sizi atalarınızın tapıp durduklarından çevirmek isteyen bir adam!' Ve dediler: 'Bu (Kur'ân) yalnız uydurulmuş bir yalandır!' Yine o küfre sapmış olanlar kendilerine hak geldiğinde şöyle dediler: 'Bu, ancak apaçık bir büyüdür.'

Meâl/44: "Oysa onlara, kendilerini okuyup durdukları kitaplar vermedik ve senden önce de onlara herhangi bir uyarıcı göndermedik."

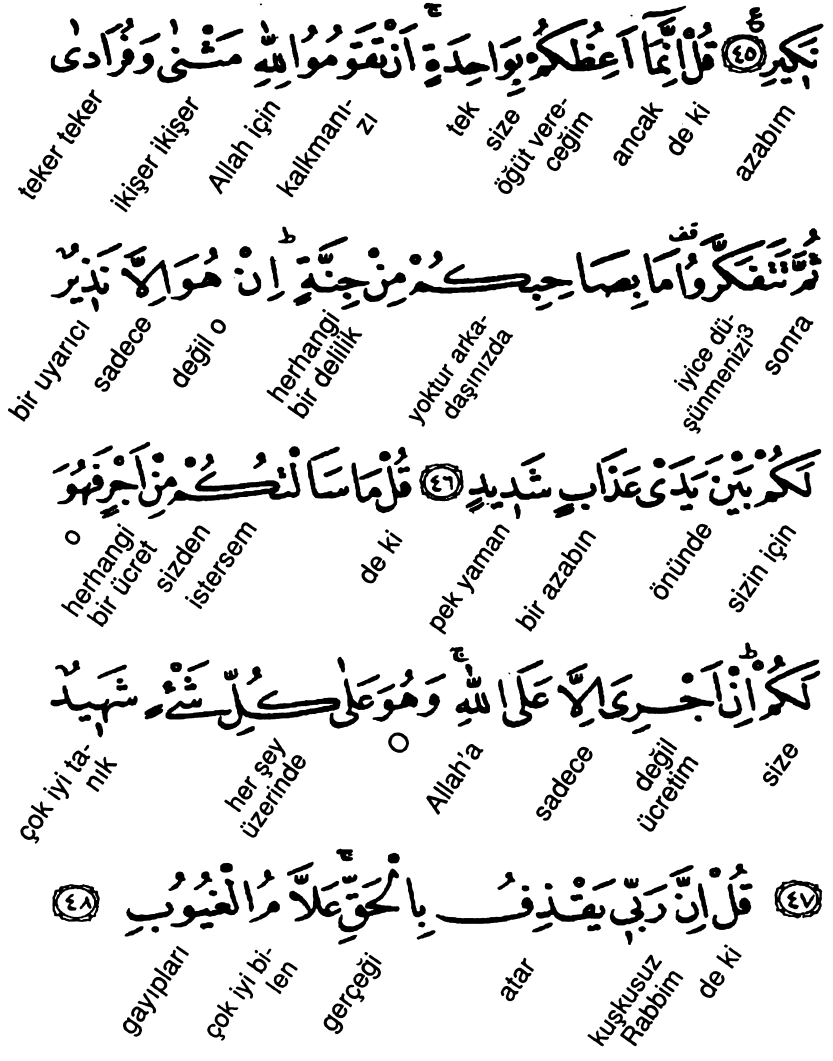

Meâl/45: "Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı. Oysa (bunlar) onlara verdiklerimizin onda birine bile erişmemişlerdir. Sonuçta elçilerimizi yalanlamışlardı. Azabım nasıl olmuştu?"

Meâl/46: De ki: 'Size sadece bir tek öğüt vereceğim: Allah için ikişer ikişer, teker teker kalkmanızı/kıyam durmanızı sonra iyice düşünmenizi! Arkadaşınızda herhangi bir delilik yoktur. O başka değil sadece sizin için yaman bir azabın önünde bir uyarıcıdır.'

Meâl/47: De ki: 'Eğer sizden herhangi bir ücret istersem o size. Benim ücretim sadece Allah'adır. O, her şey üzerinde çok iyi tanıktır.'

Meâl/48: De ki: 'Kuşkusuz Rabbim hakkı atar[4]. (O), gayıpları çok iyi bilendir.'

3- vakfı, dolayısıyla 'en tekûmû' üzerine atfını tercih ettik. S.G.

4- hakkı peygamberlerine iletir (Celaleyn, II, 118).

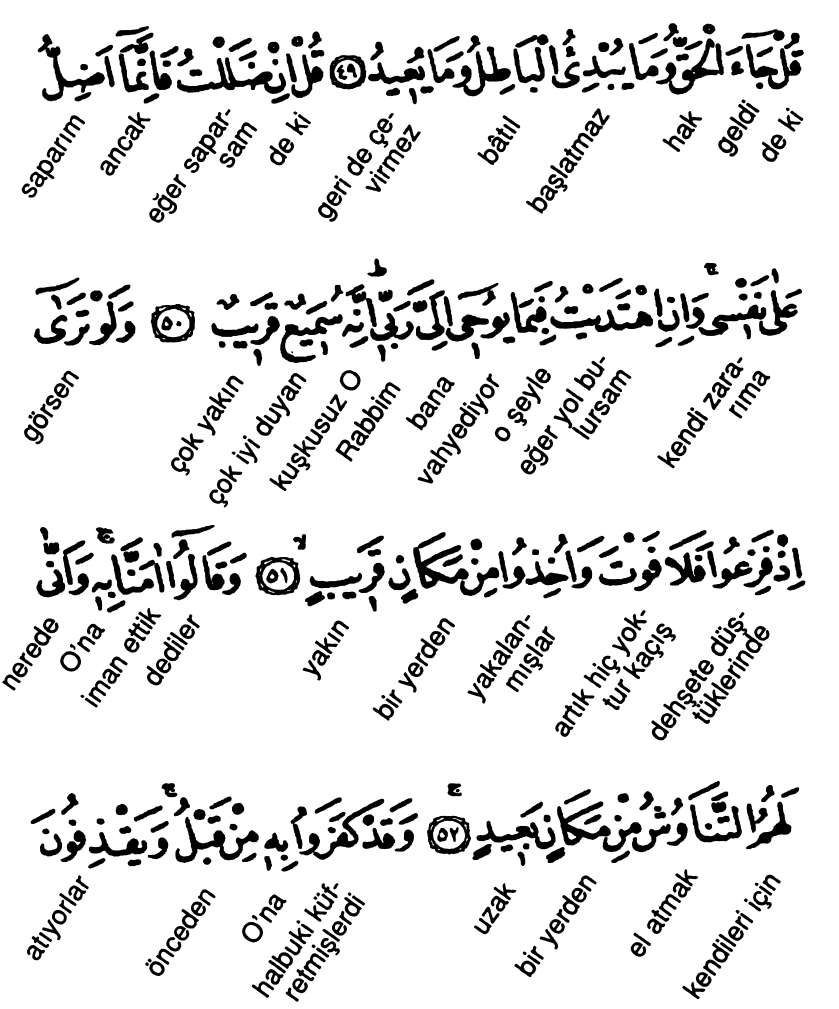

Meâl/49: De ki: 'Hak geldi. Bâtıl ise ne başlatır ne geri çevirir[1].'

Meâl/50: De ki: 'Saparsam sadece kendi zararıma saparım. Doğru yolu bulursam bu da Rabbimin bana vahiyde bulunması sayesindedir. Kuşkusuz O, çok iyi duyandır, çok yakındır."

Meâl/51: "(O kafirler) dehşete düştüklerinde bir görsen. Artık hiç kaçış yoktur, yakın bir yerden yakalanmışlardır."

Meâl/52: "Dediler: 'O'na inandık!' Oysa onlar için uzak bir yerden el atmak nerede?"

1- ne yeniden yaratır ne de ölmüş olanı yeniden diriltir.

بِالْغَيْبِ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ

gayba bir yerden uzak engel konuldu aralarına arasına o şeyin arzuluyor-lar

كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّرِيبٍ ﴿٥٤﴾

gibi o şey yapıldı benzerlerine önceden kuşkusuz onlar idiler bir kuşkuda işkillendiren

Meâl/53: "Halbuki daha önce kendisine küfretmişlerdi. Uzak bir yerden gayba (taş) fırlatıyorlardı."

Meâl/54: "Daha önce benzerlerine yapıldığı gibi artık arzularıyla kendi aralarına engel çekilmiştir. Cidden onlar işkillendiren bir kuşku içinde idiler."

FÂTIR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِٓى اَجْنِحَةٍ

kanatlar sahipleri elçiler melekleri yapan yeri gökleri yaratan Allah'a hamd

مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ يَزِيدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَٓاءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ

her şeye doğrusu Allah dilediğini yaratmada artırır dörder üçer ikişer

قَدِيرٌ ﴿١﴾ مَّا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۖ وَمَا

o şey onu tutan hiç yoktur rahmetten insanlar için Allah açıyor o şey pekala güç yetiren

يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنۢ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

çok hikmetli çok güçlü O'dur sonrasından onun için salacak hiç yoktur tutuyor

Meâl/1: "Hamd, gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah'a olsun. Yaratmada dilediğini artırır. Doğrusu Allah her şeye pekala güç yetirendir."
Meâl/2: "Allah, insanlar için ne rahmet açarsa, onu hiç tutacak yoktur, tutacağını da ondan sonra hiç salacak yoktur. O, çok güçlüdür, çok hikmetlidir."

1- Mekke döneminde indirilen sûre indirilişte 43., tertipte 35. sırada yer alır. Kûfîlerin de aralarında bulunduğu grubun sayımına göre 45 âyet, 777 kelime, 3130 harftir. Fâtır ismiyle anıldığı gibi Melâike ismiyle de yâd edilir.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ هَلْ مِنْ خَٰلِقٍ غَيْرُ ٱللَّهِ يَرْزُقُكُم

ey o insanlar anın nimetini Allah'ın üzerinizde yaratıcı mı dışı Allah rızıklandırıyor sizi

مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ ۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾

gökten yerden hiç yoktur tanrı ancak O nereden çevriliyorsunuz

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ﴿٤﴾

seni yalanlıyorlarsa gerçekten yalanlamıştı elçiler öncenden ancak Allah'a döndürülür işler

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا

ey o insanlar kuşkusuz va'di Allah'ın haktır sakın aldatmasın sizi hayatı dünya

وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ ﴿٥﴾ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَٱتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا

sakın aldatmasın sizi Allah ile o çok aldatan kuşkusuz şeytan sizin için bir düşman onu öyle ise edinin ancak bir düşman

يَدْعُوا۟ حِزْبَهُۥ لِيَكُونُوا۟ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ ﴿٦﴾ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَهُمْ عَذَابٌ

çağırır taraftarlarını olmaları için halkından o alevli ateşin o kimseler onlara küfredtiler bir azap

Meâl/3: "Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anın. Allah dışında size, gökten ve yerden rızık veren bir tanrı mı var? O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Nereden çevriliyorsunuz?"

Meâl/4: Eğer seni yalanlıyorlarsa gerçekten senden önce de elçiler yalanlanmıştı. Bütün işler sadece Allah'a döndürülür.

Meâl/5: "Ey insanlar! Kuşkusuz Allah'ın sözü haktır, sakın sizi dünya hayatı aldatmasın, sakın o çok aldatıcı/şeytan sizi, Allah('a güvendirmek sureti) ile kandırmasın."

Meâl/6: "Kuşkusuz şeytan, sizin için bir düşmandır, öyle ise onu bir düşman edinin. O, taraftarlarını sırf alevli ateşin halkından olmaları için çağırır."

شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ

bir mükâfât bir mağfiret onlara yararlıları yaptılar iman ettiler o kimseler çetin

كَبِيرٌ ﴿٧﴾ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ

saptırır kuşkusuz Allah güzel onu derken görmüş işinin kötüsü onun için bezendirilmiş ya o kimse pek büyük

مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ۚ

vahlarla uğurlarında nefsin öyle ise gitmesin diliyor o kimseyi doğru yola iletir diliyor o kimseyi

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾ وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ

derken kaldırır rüzgarları gönderdi O Zât ki Allah yapıyorlar o şeyi çok iyi bilen kuşkusuz Allah

سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَٰلِكَ

işte böyle ölümü sonrası yeryüzünü onunla canlandırdık ölü bir beldeye onu sürdür bir bulut

النُّشُورُ ﴿٩﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ

yükselir ancak O'na tama men şeref Allah'ın şeref istiyor oldu kim diriliş

Meâl/7: "Küfreden kimseler, onlar için çetin bir azap kesindir. İnanıp yararlı işler işleyenler ise onlara bir bağışlama, pek büyük bir mükafat vardır."

Meâl/8: "Ya işinin kötüsü kendisi için bezendirilip de onu güzel gören kimse? Doğrusu Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Öyle ise nefsin onlar uğrunda tahassürle/vahlar ederek helâk olmasın."

Meâl/9: "Allah, rüzgarları gönderen Zâttır. Derken rüzgarlar bir bulut kaldırır. Sonuçta o bulutu ölü bir beldeye göndeririz ve onunla ölümü sonrası yeryüzünü canlandırırız. İşte diriliş de böyledir."

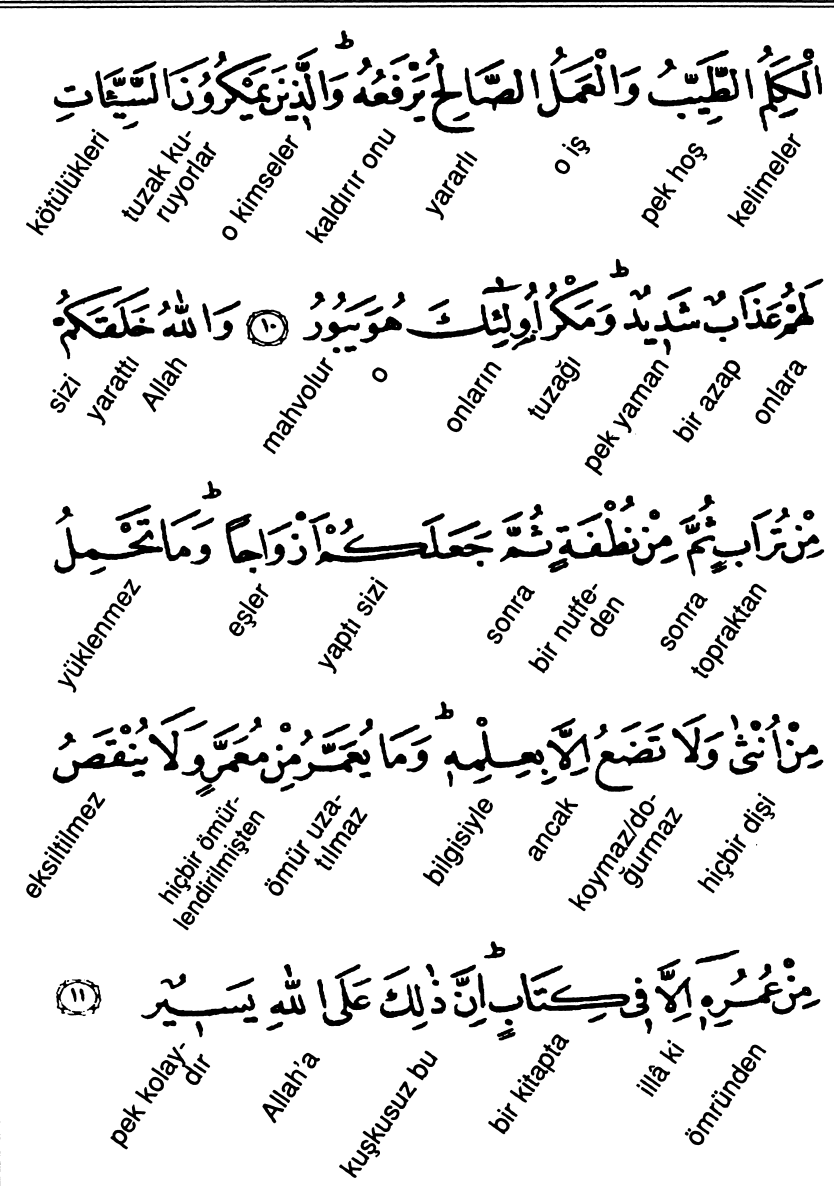

Meâl/10: "Şeref isteyen (bilsin ki) bütünüyle şeref Allah'ındır. O'na sadece hoş kelimeler yükselir ve onu da iyi iş kaldırır. Kötülükleri tuzak kuranlar, onlara yaman bir azap vardır. İşte onların tuzağı, o, başarısızlığa uğrar."

Meâl/11: "Allah sizi bir topraktan yarattı, sonra bir nutfeden/spermden, sonra sizi eşler yaptı. O'nun bilgisi dışında hiçbir dişi ne gebe kalır ne de doğurur. Ömrü uzatılmış olanın ömrünün uzatılması da ömrünün kısaltılması da muhakkak bir kitaptadır. Kuşkusuz bu, Allah'a çok kolaydır."

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ

içimi akıp giden çok tatlı tatlı bu iki deniz eşit değil

وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ۖ وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ

çıkarırsınız taptaze bir et yersiniz oysa hep-sinden acı tuzlu bu da

حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۖ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا

aramanız için yaranlar içinde gemileri görürsün onu giyersiniz bir süs

مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ

gündüze geceyi sokuyor şükredersiniz belki siz lutfundan

وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ

bir süre için akar hepsi ayı güneşi âmâde kıldı geceye gündüzü sokuyor

Meâl/12: "İki deniz eşit değildir. Bu, tatlı, çok tatlı, içimi akıp giden/kolay; şu da tuzlu, acı. Hepsinden taptaze et yersiniz, takınacağınız süs (eşyaları) çıkarırsınız. Orada gemileri, (Allah'ın) lutfundan aramanız için suyu yara yara gitmekte olduklarını görürsün. Belki siz (bu nimetleri düşünür de) şükredersiniz."

1- Fazla güçlü olmayan bir yorumda: 'susuzluğu keser' (bkz. Nesefi, III, 336).

مُسَمًّى ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ

belirlenmiş işte bu Allah Rabbiniz sadece O'nun mülk o kimseler yakarıyor-sunuz berisinden

مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾ إِن تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ

sahip ola-mazlar bir çekirdek zarına onlara yakarırsa-nız duymazlar yakarış-nızı

وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ

duysalar bile cevap ver-mezler size kıyamet gününde inkar eder-ler

بِشِرْكِكُمْ ۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ

şirkinizi haber ver-mez sana gibi çok haberli ey o in-sanlar

أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾

siz muhtaçlar Allah'a halbuki Al-lah O'dur çok zengin çok övü-len

Meâl/13: "Geceyi gündüzün içine, gündüzü de gecenin içine sokar. Güneşi, ayı hükmü altına almıştır, hepsi belirlenmiş bir süre için akıp gitmektedir. İşte bu(nları yapan) Allah Rabbinizdir. Hükümranlık sadece O'nundur. Onun berisinden yakarıp durduklarınız bir hurma çekirdeğinin zarına/kıl kadar bir şeye bile sahip olamazlar."

Meâl/14: "Onlara yakarırsanız yakarışınızı duymazlar. Duysalar bile size cevap vermezler. Kıyamet günü şirkinizi inkar ederler. Sana, çok haberli olan gibi (hiç kimse) haber veremez."

Meâl/15: "Ey insanlar! Sizler Allah'a muhtaçlarsınız. Allah ise, O'dur çok zengin, çok övülen."

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ

Allah'a değil bu yepyeni bir halk getirir sizi götürür dilerse

بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ

ağırlaştırılmış çağırırsa bir başkasının günahını günahkâr günah yapmaz güç

إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنذِرُ

uyarırsın ancak yakınlık sahibi isterse olsun hiçbir şey ondan yüklenilmez onları yüklenilmeğe

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۚ وَمَن

kim namazı dosdoğru kılmışlar gıyapta Rablerinden ürperiyorlar o kimseleri

تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

son varış ancak Allah'a kendi yararına arınır ancak arınırsa

Meâl/16: "Dilerse sizi yok eder ve yepyeni bir halk getirir."
Meâl/17: "Bu da Allah'a güç değildir."
Meâl/18: "Hiçbir günahkar bir başkasının günahını günah edinmez/üstlenmez. (Günahlarla) ağırlaştırılmış biri günahlarının yüklenilmesi için yalvarsa kendisinden hiçbir şey yüklenilmez! (Yalvardığı) akraba(sı) bile olsa!.. Sen ancak gıyapta Rablerinden ürpermekteki kimseler ile namazı dosdoğru kılmış olanları uyarırsın. Kim arınırsa sadece kendi yararına arınır. Son varış yalnız Allah'adır."

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ

aydınlık değil karanlıklar değil gören kör eşit olmaz

﴿٢٠﴾ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا

yok diriler eşit olmaz sıcaklık değil gölge değil

الْأَمْوَاتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۖ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن

o kimseye duyuran değil sen diliyor o kimseye işittirir doğrusu Allah ölüler

فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾ إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا

bir müjdeci hak ile seni gönderdik cidden biz bir uyarıcı sadece değil sen kabirlerde

وَنَذِيرًا ۚ وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾ وَإِن يُكَذِّبُوكَ

seni yalanlıyor-larsa bir uyarıcı içinde geçti illâ ki hiçbir ümmet yoktur bir uyarıcı

Meâl/19: "Körle gören bir olmaz."
Meâl/20: "Karanlıklar ile aydınlık da eşit olmaz."
Meâl/21: "Gölge ile sıcaklık da eşit olmaz."
Meâl/22: "Dirilerle ölüler de eşit olmaz. Doğrusu Allah, dilediği kimseye işittirir. Ama sen, kabirlerdekine işittiren değilsin."
Meâl/23: "Sen sadece bir uyarıcısın."
Meâl/24: "Cidden biz seni bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Hiçbir ümmet yoktur ki içinde bir uyarıcı geçmiş olmasın."

فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ

kanıtlarla elçileri onlara gelmişti öncelerinden o kimseler gerçekten yalanlamıştı

وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا

küfrettiler o kimseleri yakaladım sonra aydınlatıcı kitap ile sayfalarla

فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

bir su gökten indirdi cidden Allah görmedin mi azabım oldu nasıl

فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا ۚ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ

alaca yollar dağlardan renkleri değişik meyveler/ürünler onunla çıkardık

بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ

insanlardan kapkaralar simsiyahlar renkleri değişik kıpkırmızılar bembeyazlar

Meâl/25: "Seni yalanlıyorlarsa gerçek şu: Onlardan öncekiler de yalanlamıştı. Elçileri kendilerine apaçık kanıtlarla, sayfalarla ve aydınlatıcı kitapla gelmişlerdi."
Meâl/26: "Sonra o küfredenleri yakaladım. Nasıl oldu azabım?"
Meâl/27: "Görmedin mi cidden Allah gökten bir su indirdi. Derken onunla renkleri değişik meyveler/ürünler çıkardık. Dağlardan da bembeyaz, kıpkırmızı renkleri farklı, simsiyah, kapkara alaca yollar vardır."

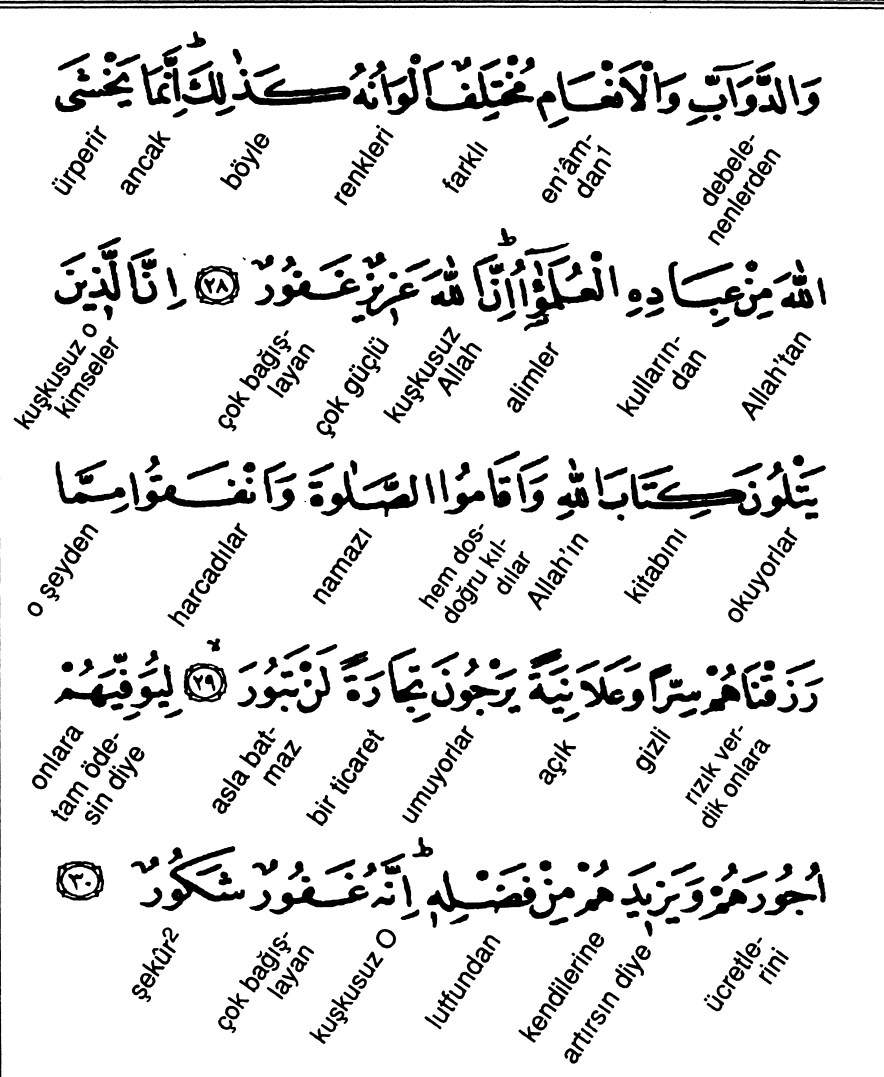

Meâl/28: "İnsanlardan, debelenenlerden/canlılardan, büyük ve küçük baş hayvanlardan böyle renkleri farklı olanlar vardır. Allah'tan ancak kullarından alimler ürperir. Kuşkusuz Allah çok güçlüdür, çok bağışlayandır."

Meâl/29: "Kuşkusuz Allah'ın kitabını okumaktakiler, hem de namazı dosdoğru kılmış olanlar ile kendilerini rızıklandırdığımız şeyden gizli ve açık bir şekilde harcama yapmış bulunanlar asla batmayacak bir ticareti umarlar."

Meâl/30: "Kendilerine ücretlerini tam ödemesi ve lutfundan onlara artırması için. Kuşkusuz O, çok bağışlayandır, Şekûr'dur."

1- büyük ve küçük başhayvanlardan.

2- eş-Şekûr; Çok in'am eden, kendi rızası için yapılan iyi işleri ziyade sevab ile karşılayan, kendi yolunda bir harcayana, yediden yediyüze kadar, hatta çok fazlasıyla mükabelede bulunan.

وَالَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ هُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا لِّمَا

o şeyi doğrula-yan haktır o kitaptan sana vahyettik o ki

بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِعِبَادِهِۦ لَخَبِيرُۢ بَصِيرٞ ٣١ ثُمَّ أَوۡرَثۡنَا

varis yaptık sonra çok iyi gö-ren elbette çok haberli kullarını kuşkusuz Allah önünde

ٱلۡكِتَٰبَ ٱلَّذِينَ ٱصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَاۖ فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ

kendine zulmeden artık onlar-dan kulları-mızdan süzüp seç-tik o kimse-leri o Kitab'a

وَمِنۡهُم مُّقۡتَصِدٞ وَمِنۡهُمۡ سَابِقُۢ بِٱلۡخَيۡرَٰتِ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ

Allah'ın izniyle hayırlarla öne geçen onlardan tutumlu onlardan

ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ ٣٢ جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا

oralara girerler Adn cennetleri pek büyük lutuf o işte bu

Meâl/31: "Kitaptan sana vahyettiğimiz o şey[1] önündekini tasdik eden gerçektir. Hakikaten Allah kullarından çok iyi haberli, (onları) çok iyi görendir."
Meâl/32: "Sonra o Kitab'a kullarımızdan süzüp seçtiğimiz kimseleri varis yaptık. Artık onlardan kendine zulmeden var. İçlerinden tutumlu/orta yolu izleyen var. Onlardan, Allah'ın izniyle hayırlarla öne geçen var. İşte budur o pek büyük lutuf.!"

1- 'min'in tebyin için olduğunu dikkate alanlar: 'Sana vahyettiğimiz kitap..' şeklinde anlamlandırmışlardır. S.G.

يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ

onların giysisi — inciden — altından — bilezikler-den — oralarda — bezendi-rilirler

فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ ۖ

üzüntüyü — bizden — giderdi — O ki — Allah'a — hamd — ve dediler — ipek — oralarda

إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ

ikâmet — yurduna — bizi kondurdu — O ki — Şekûr[2] — elbette çok bağışlayan — hakikaten Rabbimiz

مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

bir usanç — orada bize dokunmaz — bir yorgun-luk — orada bize dokunmaz — lutfundan

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۖ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ

hafifletil-mez — ölsünler — aleyhle-rinde — hüküm verilmez — cehennem — ateşi — onlara — küfrettiler — o kimseler

Meâl/33: "Adn cennetleri... Oralara girerler, oralarda altın ve inciden bileziklerle bezendirilirler. Oralardaki giysileri de ipektir."

Meâl/34: "Ve: 'Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamdolsun. Hakikaten Rabbimiz elbette çok bağışlayandır, Şekûr'dur.' derler."

Meâl/35: "O Zât ki, lutfuyla bizi ikâmet yurduna kondurdu. Orada bize ne bir yorgunluk dokunur ne de orada bize bir usanç ilişir."

2- Bkz. eş-Şekûr.

Meâl/36: "Küfre sapmış olanlar, onlara cehennem ateşi vardır. Aleyhlerinde hüküm verilmez ki ölsünler. Kendilerinden ateşin azabı da hafifletilmez. Her çok nankörü işte böyle cezalandırırız."

Meâl/37: "Onlar orada: 'Rabbimiz! Bizi çıkar da yapmakta olduğumuz dışında yararlı iş yapalım' diye feryad ederler. Sizi, öğüt alanın kendisinde öğüt alacağı bir süre ömürlendirmedik mi? Hem size uyarıcı da gelmişti! Haydi tadın (azabı)! Zâlimler için hiçbir yardımcı yoktur!"

Meâl/38: "Kuşkusuz Allah, göklerin ve yerin gizlisini bilendir. Gerçekten O, sinelerin özünü çok iyi bilendir."

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ

O Zât ki yaptı sizi halifeler yerde öyle ise kim küfrederse zararına küfrü artırmaz O

الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

kafirlere küfrü onların katında Rab'leri sadece gazabı artırmaz kafirlere küfrü onların zararı de ki gördünüz mü ortaklarınızı onlar ki

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ

kafirlere küfrü onların sadece Allah'ın berisinden çağırıyorsunuz ne yaratmışlar bana gösterin yeryüzünden onlar için yoksa bir ortak

فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِنْهُ بَلْ إِنْ يَعِدُ

göklerde yoksa onlara vermişiz bir kitap işte onlar apaçık bir kanıt üzerinde ondan hayır söz vermiyor

Meâl/39: "O, sizi yeryüzünde halifeler yapmış olan Zâttır. Öyle ise kim küfrederse küfrü kendi zararınadır. Kafirlere küfürleri Rableri katında gazaptan başka bir katkıda bulunmaz! Kafirlere, küfürlerinin ziyandan başka bir artırımı olmaz."

الظَّٰلِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَٰوَٰتِ

gökleri engelliyor[1] kuşkusuz Allah bir aldanış sadece kimine kimileri o zâlimler

وَالْأَرْضَ أَن تَزُولَا ۚ وَلَئِن زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّن بَعْدِهِ ۚ

sonrasından hiç kimse o ikisini tutmaz zeval bulurlarsa andolsun eğer zeval bulmalarından yeri

إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ لَئِن

yemin olsun eğer yeminlerinin vargücüyle Allah'a yemin ettiler çok bağışlayan çok uysal oldu gerçekten O

جَآءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ ۖ فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيرٌ

bir uyarıcı onlara gelince ümmetlerin birinden daha doğru yolda elbette kesinlikle olacaklar bir uyarıcı onlara gelirse

مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾ ٱسْتِكْبَارًا فِى الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۚ

kötüyü tuzak kurmak yeryüzünde kibirlenmek için kaçış/uzaklaşma sadece onlara artırmadı

Meâl/40: "De ki: 'Allah'ın berisinden yalvarıp durduğunuz şu ortaklarınızı gördünüz mü? Gösterin bana yerden neler yaratmışlar?' Yoksa onların göklerde bir ortağı var mı? Yahut kendilerine bir kitap vermişiz de onların, ondan apaçık bir kanıtları mı var? Hayır, o zâlimler, onların kimisi kimine bir aldanıştan başka bir vaadde bulunmazlar."
Meâl/41: "Kuşkusuz Allah, gökleri ve yeri zeval bulmalarından engelliyor. Andolsun eğer zeval bulurlarsa onları ondan sonra hiç kimse engelleyemez. Gerçekten O, çok uysaldır, çok bağışlayandır."
Meâl/42: "Kendilerine bir uyarıcı gelirse ümmetlerin herhangi birinden elbette, kesinlikle daha doğru yolda olacaklarına dair yeminlerinin son kertesine değin Allah'a ant içtiler. Ama onlara bir uyarıcı gelince bu, onlara kaçıştan/uzaklaşmadan başka bir katkı sağlamadı.."

1- Nesefi, III, 343.

وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ ۚ فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ

önceki-lerin yasasını/yolunu sadece bekliyorlar mı ehline/sa-hibine ancak kötü tuzak oysa ku-şatmaz

فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾

bir çe-virme Allah'ın yasası/yo-lu için asla bula-mazsın bir değiş-me Allah'ın yasası/yo-lu için asla bula-mazsın

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ

o kimse-lerin sonu oldu nasıl baksınlar yeryüzün-de gezmedi-ler mi

مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ

hiçbir şey onu aciz bıra-kacak Allah oysa ol-madı kuvvetçe onlardan daha ya-man idiler öncelerin-den

فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

Kadir çok iyi bi-len oldu gerçekten O yerde yok göklerde

Meâ/43: "Yeryüzünde kibirlenmek ve kötülük tezgahlamak için. Oysa kötü tuzak sadece sahibini kuşatır[2]. Öncekilerin yasasından/onlara uygulanan ilahi kanundan başkasını mı bekliyorlar? Allah'ın kanununda asla bir değişme bulamazsın. Allah'ın yasasında asla bir çevirme/döneklik[3] bulamazsın."

Meâl/44: "Yeryüzünde gezmediler mi ki, kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler. Oysa onlar kuvvet bakımından bunlardan daha yamandılar. Allah'ı, ne göklerde ne de yerde O'nu aciz bırakacak hiçbir nesne yoktur. Gerçekten O, çok iyi bilendir, çok muktedirdir."

2- "Halbuki kişi kazdığı kuyuya kendi düşer." (Heyet m.)

3- Hasan B. Çantay M, II, 778/O azabı hak edenlerinden başkasına çevirdiğini bulamazsın (Celaleyn, II, 122).

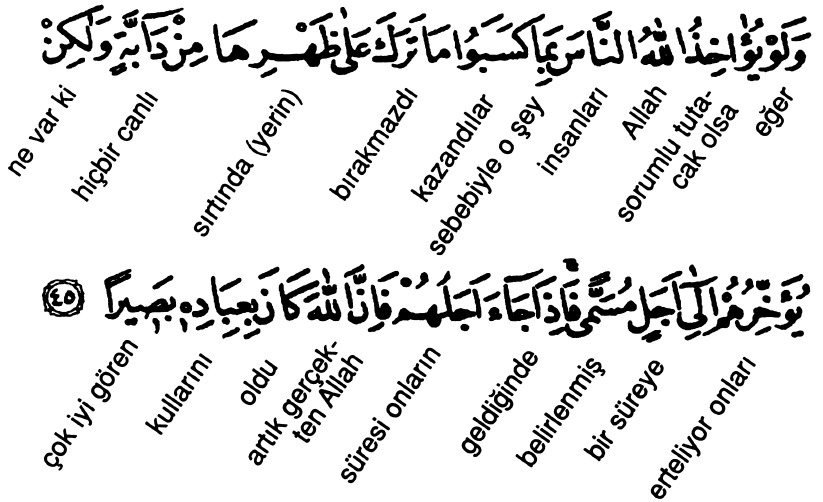

Meâl/45: "Eğer Allah, insanları kazandıklarıyla/günahlarıyla sorumlu tutacak olsa yerin sırtında/yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Ne var ki onları belirlenmiş bir süreye erteliyor. Onların süresi geldiğinde Artık cidden Allah kullarını çok iyi görendir."

YÂSÎN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يٰسٓ ﴿١﴾ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣﴾

Yâ Sîn2 — andolsun Kur'ân'a — pek hikmetli — kuşkusuz sen — elbette elçi gönderilmişlerden

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾ تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾ لِتُنذِرَ قَوْمًا

bir yol üzerinde — dosdoğru — çok güç-lünün indirmesi olarak — çok mer-hametlinin — bir top-lumu uyarması için

مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ

uyarıl-mamıştı — ataları — onlar — gafiller — andolsun gerçekten — hak oldu — hüküm

عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ

çoğuna — onların — artık onlar — inan-mazlar — cidden biz — yaptık — boyun-larında

Meâl/1: "Yâ. Sîn."
Meâl/2: "Pek hikmetli Kur'ân'a andolsun."
Meâl/3: "Kuşkusuz sen elçi gönderilmişlerdensin."
Meâl/4: "Dosdoğru bir yol üzerinde."
Meâl/5: "Çok güçlünün, çok merhametlinin indirmesi olarak."
Meâl/6: "Ataları uyarılmamış ve kendileri de (şu anda[3]) gaflet içinde bulunan bir toplumu uyarman için."
Meâl/7: "Andolsun gerçekten onların çoğunun aleyhinde hüküm hak olmuştur. Artık onlar inanmazlar."

1- Mekke döneminde indirilen sûre, indirilişte 41., Kur'ân'daki tertipte 36. sırada yer alır. 83. âyet, 727 kelime, 3000 harftir.
2- Bkz. Bakara, ilk âyet.
3- Kurtubi, el-Cami, XV, 7.

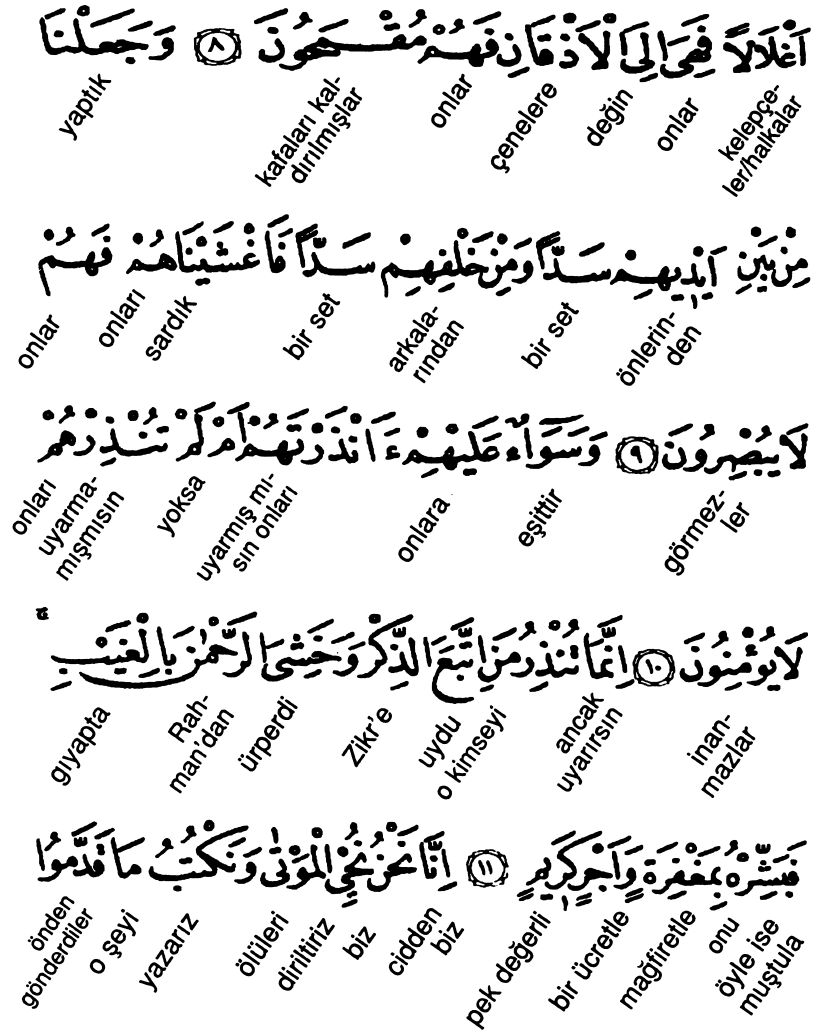

Meâl/8: "Cidden biz, boyunlarına halkalar geçirmişizdir. O halkalar çenelere kadar dayanmıştır. Bu yüzden onların başları kalkıktır[4]."

Meâl/9: "Önlerinden bir set, arkalarından da bir set çektik, kendilerini her taraflarından sardık. Artık onlar görmezler."

Meâl/10: "Onları uyarmış mısın yoksa uyarmamış mısın onlara göre aynıdır, inanmazlar."

Meâl/11: "Ancak Zikr'e/Kur'an'a uyan ve gıyabında Rahman'dan ürperen kimseyi uyarırsın. Öyle ise onu bir bağışlama ve pek değerli bir ücretle muştula"

4- burunları yukarı, gözleri aşağı somurtmuş kalmışlardır (E. H. Yazır, H. D. K. D.V, 4010).

وَءَاثَٰرَهُمْ ۚ وَكُلَّ شَىْءٍ أَحْصَيْنَٰهُ فِىٓ إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

apaçık bir asılda onu saydık her şeyi izlerini

وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَٰبَ ٱلْقَرْيَةِ ۘ إِذْ جَآءَهَا ٱلْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

elçi gönderilmişler oraya hani gelmişti o kent halkını bir örnek onlar için getir

إِذْ أَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمُ ٱثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوٓا۟ إِنَّآ

cidden biz dediler üçüncü ile derken destekledik onları yalanladılar iki onlara elçi gönderdik o zaman

إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾ قَالُوا۟ مَآ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا

gibi bizim insan sadece değil siz dediler elçi gönderilmişler size

وَمَآ أَنزَلَ ٱلرَّحْمَٰنُ مِن شَىْءٍ ۖ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾ قَالُوا۟ رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّآ

hakikaten biz biliyor Rabbimiz dediler yalan söylüyorsunuz sadece değil siz hiçbir şey Rahman indirmedi

إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَآ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٧﴾ قَالُوا۟

dediler apaçık tebliğ sadece üzerimizde yoktur elbette elçi gönderilmişler size

Meâl/12: "Cidden biz, biz ölüleri diriltiriz. Onların önceden gönderdiklerini ve izlerini yazarız. Her şeyi, onu apaçık bir asılda/kütükte saymışızdır."
Meâl/13: "Onlara o şehir halkını örnek ver. Hani oraya elçiler gelmişti."
Meâl/14: "O zaman onlara iki elçi gönderdik. Tuttu onları yalanladılar. Bunun üzerine o ikisini üçüncü bir elçi ile destekledik. 'Hakikaten biz size gönderilen elçileriz' dediler."
Meâl/15: Dediler: Siz de sadece bizim gibi insansınız. Rahman hiçbir şey indirmemiştir. Siz sırf yalan söylüyorsunuz.'
Meâl/16: Dediler: 'Rabbimiz biliyor. Hakikaten biz size elçi olarak gönderilmişleriz.
Meâl/17: Üzerimizde apaçık tebliğden başka bir görev yoktur.'

إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ۖ لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم

size elbette bemehal dokunur | sizi elbette bemehal taşlarız | andolsun son vermezseniz | sizinle uğursuzluğa uğradık | gerçekten biz

مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ ۚ أَئِن ذُكِّرْتُم ۚ

öğüt verildiniz (diye) mi | beraberinizde | uğursuzluğunuz | dediler | acı veren | bir azap | bizden

بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ

şehrin | ucundan | geldi | aşırılar | bir toplum | siz | doğrusu

رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾ اتَّبِعُوا

uyun | elçilere | uyun | toplumum | dedi | koşuyor | bir adam

مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ

tapmıyayım | benim için | ne | hidayete erdirilmişler | onlar | herhangi bir ücret | sizden istemiyor | o kimseye

Meâl/18: Dediler: 'Gerçekten biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık! Andolsun eğer (davanızdan) vaz geçmezseniz sizi elbette kesinlikle taşlarız, bizden size, elbette kesinlikle acı veren bir azap ilişir.'

Meâl/19: Dediler: '(Bu tepkiniz) size öğüt verildiği için mi? Doğrusu siz aşırı giden bir toplumsunuz.'

Meâl/20: Bir adam şehrin öbür ucundan koşarak geldi ve dedi: 'Toplumum, elçilere uyun.

Meâl/21: Sizden hiç bir ücret istemeyen, kendileri hidayete erdirilmiş kimselere uyun.

الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾ ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً

tanrılar berisinden edineyim mi döndürüleceksiniz ancak O'na yarattı beni o Zât'a ki

إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا

hiçbir şeyi şefaatleri benden gidermez bir zarar o Rahman bana eğer murad ederse

وَلَا يُنقِذُونِ ﴿٢٣﴾ إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّي آمَنتُ

inandım gerçekten ben apaçık elbette sapıklıkta o zaman cidden ben beni kurtaramazlar

بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۖ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي

toplumum ah keşke dedi cennete gir denildi beni haydi dinleyin Rabbinize

يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

ikram edilmişlerden yaptı beni Rabbim beni bağışladı o şeyi bilseler

Meâl/22: Bana ne olmuş ki beni yoktan yaratmış olan O Zât'a tapmayayım? Yalnız O'na döndürüleceksiniz.

Meâl/23: O'nun berisinden tanrılar mı edineyim? Eğer o Rahman bana bir zarar murad ederse şefaatları benden hiçbir şeyi çeviremez ve beni kurtaramazlar.

Meâl/24: Cidden ben o zaman apaçık bir sapıklık içindeyimdir.

Meâl/25: Gerçekten ben Rabbinize inandım, haydi beni dinleyin!'

Meâl/26: Denildi: 'Gir cennete!' Dedi: 'Ah keşke toplumum bilseler!'

Meâl/27: "Rabbimin beni bağışladığını ve beni ikrama mazhar kılınanlardan yaptığını."

وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِۦ مِنۢ بَعْدِهِۦ مِن جُندٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا كُنَّا

olmadık gökten herhangi bir ordu sonrasından toplumuna indirmedik

مُنزِلِينَ ﴿٢٨﴾ إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَٰمِدُونَ

sönenler onlar hemen tek bir haykırış sadece değildi indirenler

﴿٢٩﴾ يَٰحَسْرَةً عَلَى ٱلْعِبَادِ ۚ مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ

onunla idiler illâ ki herhangi bir elçi onlara gelmez o kullara yazıklar olsun

يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ يَرَوْا۟ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ أَنَّهُمْ

doğrusu onlar kuşaklardan onlar öncesi helâk ettik nice görmediler mi alay ediyorlar

إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

celbedilmişler huzurumuza hepsi ancak değil hepsi dönmeyecekler kendilerine

Meâl/28: "Ardından toplumuna gökten herhangi bir ordu indirmedik, indirenler de olmadık."

Meâl/29: "(Gerçekleşen) sadece bir tek haykırıştı! Birden onlar söndüler[1]."

Meâl/30: "Yazıklar olsun o kullara! Kendilerine herhangi bir elçi gelmeyedursun muhakkak onu alaya alırlardı."

Meâl/31: "Kendilerinden önce nice kuşakları helâk ettiğimizi görmediler mi? Doğrusu onlar kendilerine dönmeyecekler."

Meâl/32: "Hepsi muhakkak huzurumuza celbedilmiş olacaklar."

1- helak olup gittiler.

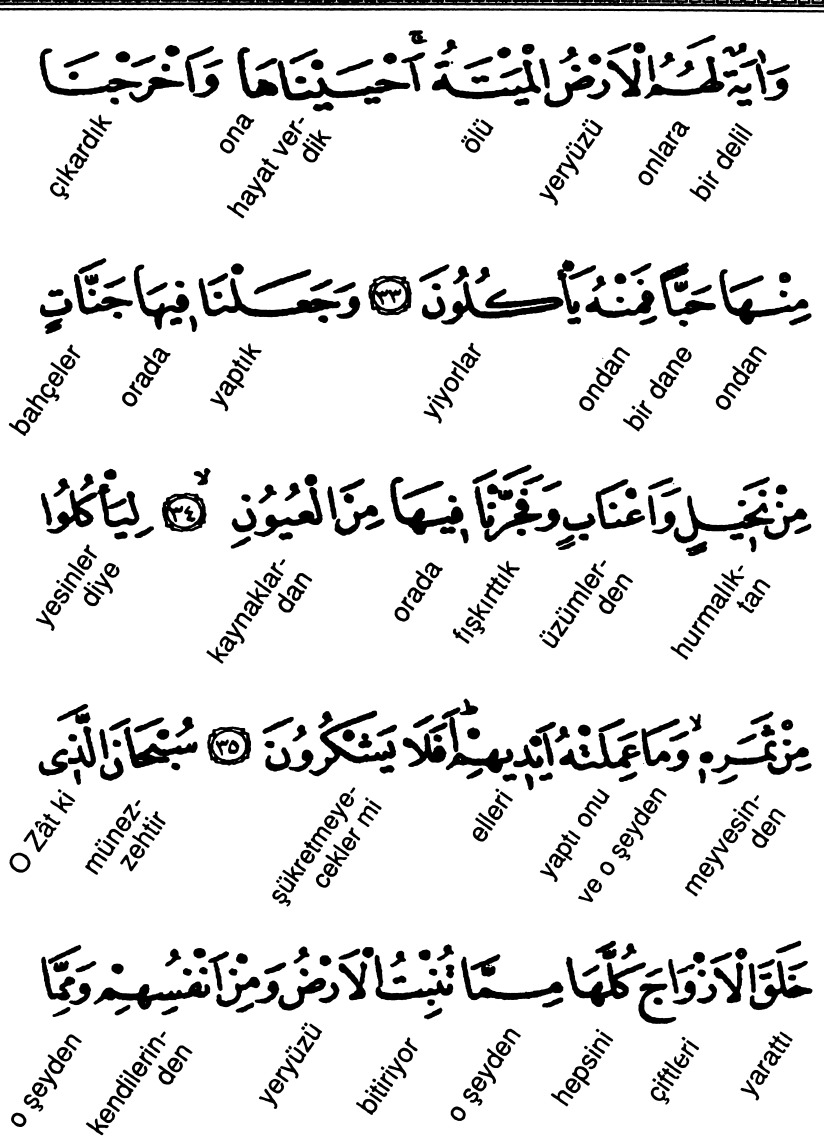

Meâl/33: "Ölü topraklar onlar için bir delildir. Ona hayat verdik ve ondan bir dane çıkardık. Ondan yiyorlar."

Meâl/34: "Orada hurma bahçeleri, üzüm bağları yaptık, orada kaynaklar fışkırttık."

Meâl/35: "Meyvesinden ve ellerinin yaptığından yesinler diye. Hâlâ şükretmeyecekler mi?"

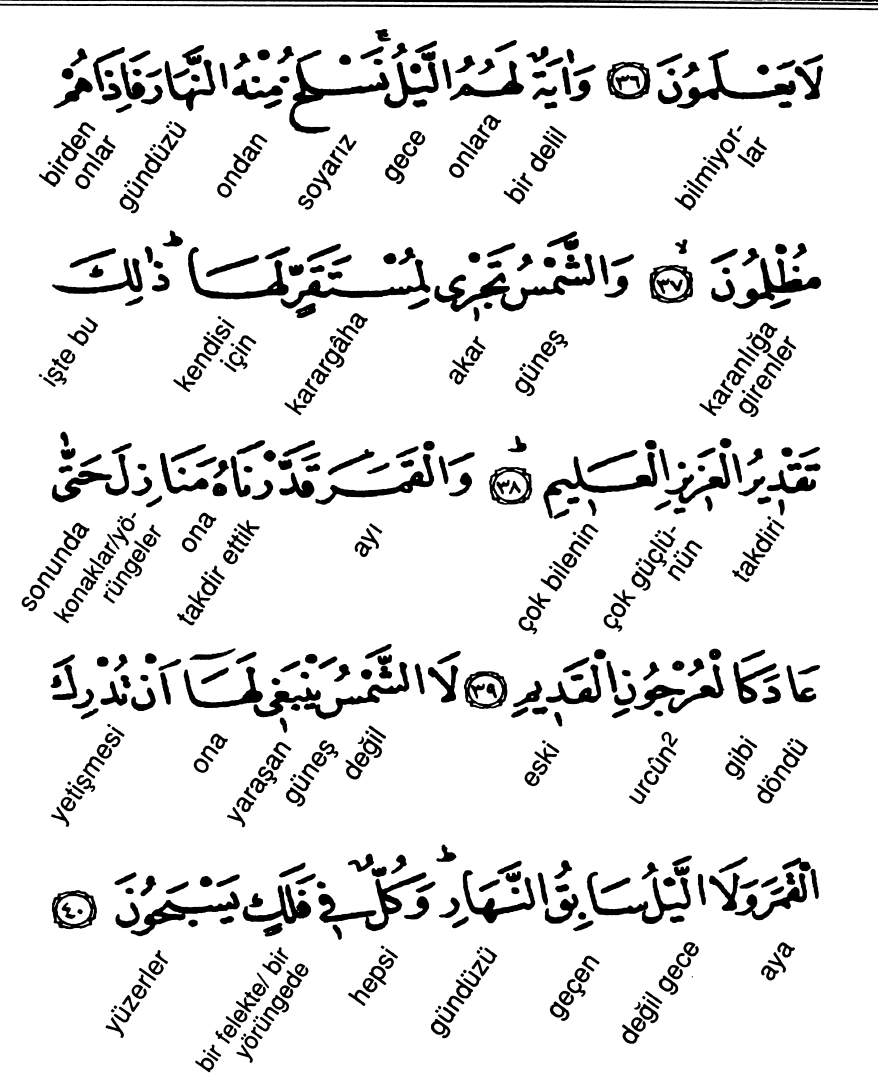
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَءَايَةٌ لَّهُمُ الَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُم
birden onlar | gündüzü | ondan | soyarız | gece | onlara | bir delil | bilmiyor-lar
مُّظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ذَٰلِكَ
işte bu | kendisi için | karargâha | akar | güneş | karanlığa girenler
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَٰهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ
sonunda | konaklar/yö-rüngeler | ona | takdir ettik | ayı | çok bilenin | çok güçlü-nün | takdiri
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنۢبَغِى لَهَآ أَن تُدْرِكَ
yetişmesi | ona | yaraşan | güneş | değil | eski | urcûn[2] | gibi | döndü
الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِى فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾
yüzerler | bir felekte/ bir yörüngede | hepsi | gündüzü | geçen | değil gece | aya

Meâl/36: "Yerden, kendilerinden ve bilmeyecekleri nice şeylerden bütün çiftleri yaratmış olan O Zât münezzehtir."

Meâl/37: Gece de onlar için bir delildir. Ondan gündüzü soyarız da birden onlar karanlığa gömülürler.

Meâl/38: "Güneş kendi karargâhına akar. İşte bu, çok güçlünün, çok bilenin takdiridir."

Meâl/39: "Ay'a, ona da konaklar/yörüngeler takdir ettik. Sonunda eski eğri hurma salkımı gibi döndü."

Meâl/40: "Güneşe, ona aya yetişmesi yaraşmaz. Gece de gündüzün önüne geçmez. Hepsi bir yörüngede yüzer dururlar."

2- Urcûn, eğri salkım çöpü demektir. Özellikle hurma salkımının dip çöpüdür, ki bir önceki senenin ki daha ince, daha eğri, daha renkli olur (E. H. Yazır, H. D. K. D. VI, 4031).

وَءَايَةٌ لَّهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا

yarattık dolu o gemide onların soyunu taşıdık cidden biz onlara bir delili

لَهُم مِّن مِّثْلِهِۦ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ

onlar için hiç yoktur feryatçı onları boğarız dilersek biniyorlar o şeyi gibisinden onlar için

وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ ﴿٤٣﴾ إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَٰعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

bir zamana değin bir fayda-lanma bizden bir rahmet ancak kurtarıla-caklar değil onlar

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

esirgeni-rsiniz belki siz arkanızda-kinden önünüzde-kinden korkun onlara denildi-ğinde

وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ مِّنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا ﴿٤٥﴾

ondan oldular illâ ki Rab'lerinin âyetlerinden bir âyet onlara ve gelmez

Meâl/41: "Onların soylarını dolu gemide taşımamız da kendileri için bir delildir."
Meâl/42: "Ve onlar için o gibisinden binecekleri şeyi yaratmamız da."
Meâl/43: "Dilersek kendilerini boğarız da ne feryatçıları olur ne de onlar kurtarılırlar."
Meâl/44: "Ancak tarafımızdan bir zamana değin bir rahmet, bir fayda (sunulması) başka."
Meâl/45: "Kendilerine: 'Önünüzdekinden ve arkanızdakinden korkun, belki siz esirgenirsiniz,' denildiğinde;"

مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ

o kimseler | dedi | Allah | size | rızık verdi | o şeyden | harcayın | onlara | denildiğinde | yüz çevirenler

كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنتُمْ

değil siz | yedirirdi ona | Allah | eğer dilese | o kimseye | yedirir miyiz | iman etti-ler | o kimse-lere | küfrettiler

إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ

iseniz | bu tehdit | ne zaman | diyorlar | apaçık | bir sapık-lıkta | sadece

صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ

onlar | onları yakalar | tek | bir hay-kırışı | ancak | beklemi-yorlar | doğrular

يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ

ailelerine | yok | bir tavsiyeye | o zaman güç yetiremezler | çekişiyor-lar

Meâl/46: "Ve onlara, Rablerinin âyetlerinden bir âyet gelmeyedursun muhakkak ondan yüz çevirenler olmuşlardır."

Meâl/47: "Onlara: 'Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeyden infakta bulunun' denildiğinde; inkâr edenler iman etmiş olanlara: 'Allah'ın dileseydi kendisine yedireceği kimseye biz mi yedireceğiz? Siz başka değil sadece apaçık bir sapıklık içindesiniz' dediler."

Meâl/48: "Ve: 'Doğru sözlüler iseniz bu tehdit ne zaman?' diyorlar."

Meâl/49: "Onlar, çekişip dururlarken sırf, kendilerini yakalayacak bir tek haykırışı bekliyorlar."

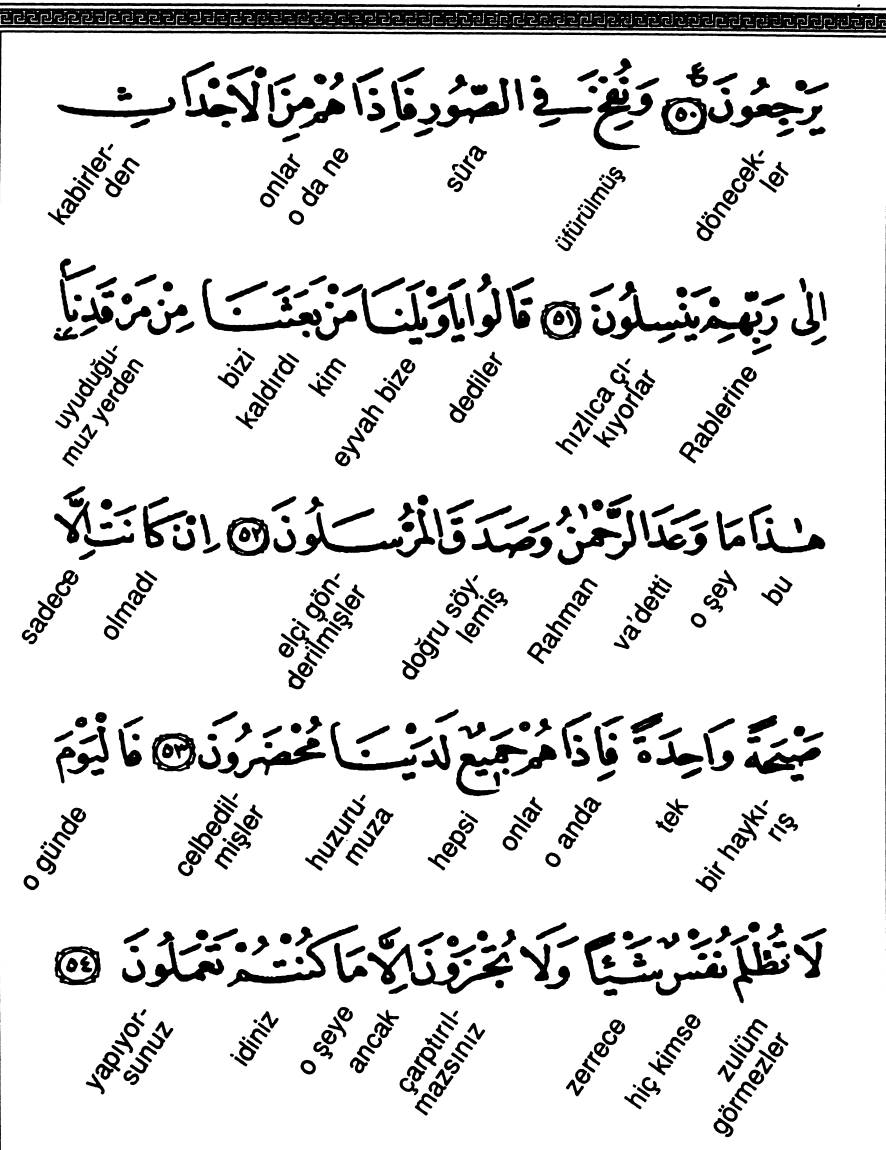

Meâl/50: "O zaman ne bir tavsiyede bulunabilirler ne de âilelerine dönebilirler."
Meâl/51: "Sûra üfürülmüştür, o da ne! Onlar kabirlerinden Rablerine akın ediyorlar."
Meâl/52: Derler: 'Eyvah bize! Kim bizi uyuduğumuz yerden kaldırdı? İşte bu, Rahman'ın vadettiğidir, gönderilen elçiler doğru söylemiş.'
Meâl/53: "Gerçekleşen sadece bir tek haykırıştır. O anda onlar, hepsi huzurumuza celbedilmişlerdir."
Meâl/54: "O gün hiç kimse zerrece zulüm görmez. Siz sadece yapıp durduğunuz şeyin cezasına çarptırılırsınız."

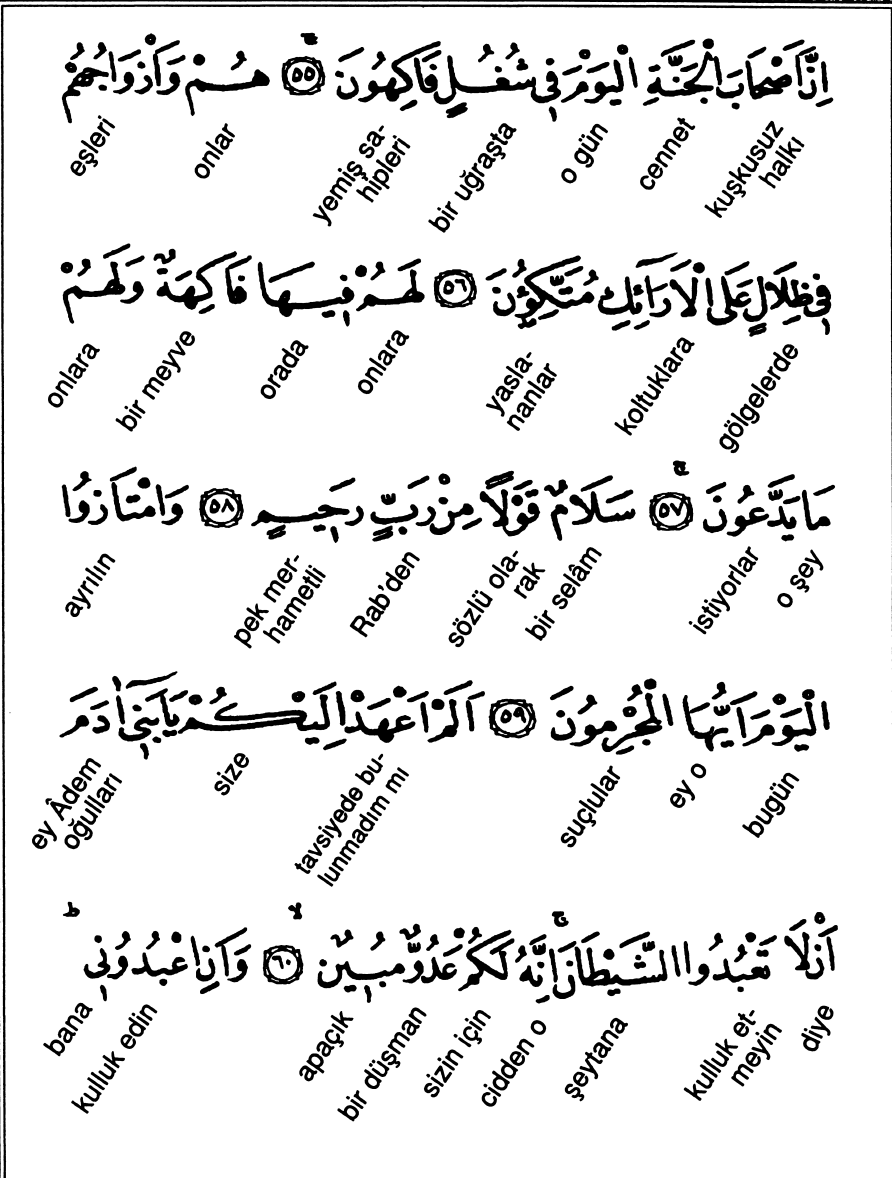

Meâl/55: "O gün kuşkusuz cennet halkı bir uğraş içinde yemiş sahipleridir/safa sürenlerdir."
Meâl/56: "Kendileri ve eşleri gölgeliklerde koltuklar üzerine kurulmuşlardır."
Meâl/57: "Orada onlara bir meyve vardır. İsteyecekleri her şey onlarındır."
Meâl/58: "Pek merhametli bir Rab'den sözlü bir selâm."
Meâl/59: "Ey suçlular bugün ayrılın."
Meâl/60: "Ey Adem oğulları! Şeytana kulluk etmeyin, diye size tavsiyede bulunmadım mı? Cidden o, sizin için apaçık bir düşmandır."

هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا

pek çok — nesilleri — sizden — saptırdı — andolsun gerçekten — dosdoğru — bir yol — bu

أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾ هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ

tehdit ediliyorsunuz — idiniz — o ki — cehennem — işte bu — aklınızı çalıştırıyorsunuz — olmadınız mı

﴿٦٣﴾ اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾ الْيَوْمَ نَخْتِمُ

mühür vururuz — o gün — inkâr ediyorsunuz — idiniz — sebebiyle o şey — bugün — girin oraya

عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُم بِمَا كَانُوا

idiler — o şeye — ayakları — tanıklık yapar — elleri — bize konuşur — ağızlarına

يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ

gözleri üzerinde — elbette düm-düz sileriz[1] — dilesek — kazanıyorlar

Meâl/61: "Bana kulluk edin. Bu, dosdoğru bir yoldur."
Meâl/62: "Andolsun gerçekten sizden pek çok nesilleri saptırdı. Aklınızı işletmiyor muydunuz?"
Meâl/63: "Tehdit edilip durduğunuz o cehennem işte bu!"·
Meâl/64: "İnkâr edip durmanız yüzünden girin oraya."
Meâl/65: "O gün, ağızlarını mühürleriz de kazanıp durduklarını bize elleri söyler, ayakları da tanıklık yapar."

1- Bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 49.

Meâl/66: "İstesek gözlerini dümdüz yaparak sileriz de yola koşuşurlar/dökülürler. Ama nasıl görecekler?"

Meâl/67: "İstesek onları oldukları yerde şeklen değiştiririz (de donup kalırlar) artık ileri gidemezler! Geri de dönemezler!"

Meâl/68: "Ömürlü kıldığımız kimseyi, onu yaratılışta tersine çevirириz. Akıl işletmiyorlar mı?"

Meâl/69: "Ona şiiri öğretmedik, hem ona yaraşmaz da/gerekmez de! O (vahyedilen) sadece bir öğüt ve apaçık bir Kur'andır."

Meâl/70: "Diri olanı uyarsın, kafirler aleyhine de hüküm hak olsun diye."

Meâl/71: "Cidden bizim, ellerimizin yaptıklarından kendileri için hayvanlar yaratmış olduğumuzu, kendilerinin onlara sahip bulunduklarını görmediler mi?"

Meâl/72: "Onları kendilerine boyun eğdirdik, onlardan kimine biniyorlar, kiminden de yiyorlar."

Meâl/73: "Onlarda kendileri için faydalar ve içecekler vardır. Hâlâ şükretmiyorlar mı?"

Meâl/74: "Allah'ın berisinden tanrılar edindiler ki belki onlar yardım görürler."

Meâl/75: "Onlara yardıma güçleri yetmez. Kaldı ki kendileri onlar (tanrılar) için celbedilmiş bir ordudur."

Meâl/76: "Öyle ise sözleri seni üzmesin! Cidden biz onların neyi gizlemekte olduklarını neyi açıklayacaklarını biliyoruz."

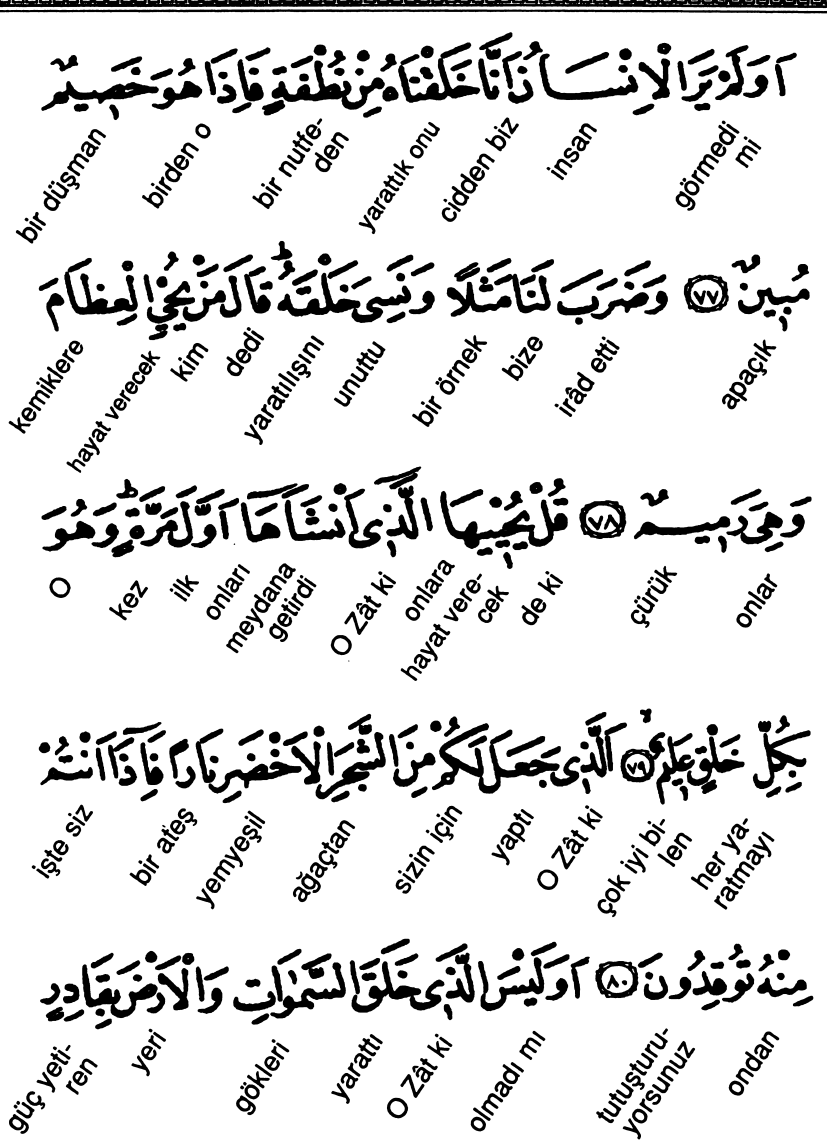

Meâl/77: "İnsan kendisini bir nutfeden/spermden yarattığımızı görmedi mi? Derken birden o, (kesilmiş) apaçık bir hasım!"

Meâl/78: "Yaratılışını unutarak bize bir örnek getirdi ve: 'Çürümüş o kemiklere kim hayat verecek ?' dedi."

Meâl/79: De ki: 'Onlara, onları ilk kez meydana getirmiş olan O Zât hayat verecek! O, her yaratmayı çok iyi bilendir.'

Meâl/80: "Sizin için yemyeşil bir ağaçtan bir ateş yapan O Zât! İşte (bakın) siz ondan (o ağaçtan) tutuşturuyorsunuz."

عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم ۚ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾ إِنَّمَا

ancak çok iyi bilen pekala yaratan O evet tabîî gibisini onlar yaratmaya

أَمْرُهُ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾ فَسُبْحَٰنَ

münezzehtir hemen oluverir ol onun için demesi bir şeyi murad buyurduğunda buyruğu

الَّذِى بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

döndürüleceksiniz yalnız O'na her şeyin tasarrufu elinde O Zât ki

Meâl/81: "Gökleri ve yeri yaratmış olan O Zât onlar gibisini yaratmaya muktedir değil midir? Evet tabîî (muktedirdir)! O, pekala yaratan, çok iyi bilendir."

Meâl/82: "Ancak buyruğu, bir şeyi murat buyurduğunda o şey için: 'OL' demesidir. Hemen oluverir!"

Meâl/83: "Her şeyin tasarrufu/hâkimiyeti elinde bulunan O Zât münezzehtir! Yalnız O'na döndürüleceksiniz."

SÂFFÂT SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾ فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾

zikir okuyan-lara sürerek sürenlere sıralana-rak andolsun sı-ralananlara

إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾

doğuların Rabbi o ikisinin arasında ve o şeyin yerin göklerin Rabbi elbette tek kuşkusuz tanrınız

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ

her şey-tandan koruyarak yıldızlarla bir süsle pek yakın o göğü süsledik cidden biz

Meâl/1: "Andolsun sıra sıra dizilenlere/saf yapıp sıraya koyanlara,[2]

Meâl/2: Bağırıp sürdükçe sürenlere[3],

Meâl/3: Zikir okuyanlara[4];

Meâl/4: Kuşkusuz tanrınız elbette tektir."

Meâl/5: "Göklerin, yerin ve bunların aralarında bulunanların Rabbi, doğuların Rabbi!"

Meâl/6: "Cidden biz o pek yakın göğü bir süsle, yıldızlarla süsledik."

1- Mekke döneminde indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 56., tertipte 37. sırada yer alır. 182 âyet, 860 kelime, 3826 harftir.

2- Namazda saf saf olan müminlere/savaş alanında sıra sıra yapılan mücahitlere/kanat çırpıp uçanlara. (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 62)/sıralar halinde dizilmiş emir bekleyen meleklere (Celaleyn, II, 128).

3- engelledikçe engelleyenlere/bağırıp kovanlara/bulutları sevkeden meleklere.. (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 62).

4- Kur'an'ı okuyan meleklere (a.g.e.a.y.)

Meâl/7: "Saygısız her şeytandan koruyarak."
Meâl/8: "O en yüce heyete kulak veremezler, her taraftan atılırlar[5],
Meâl/9: "Kovmak için. Hem onlara sürekli bir azap da vardır."
Meâl/10: "Ancak bir çarpıp kapan kimse hariç, ki onun peşine de hemen delen bir şihab/ışın takılır."
Meâl/11: "Öyle ise kendilerine sor bakalım onlar mı yaratma açısından daha yaman yoksa bizim yarattığımız kimse mi? Doğrusu biz onları yapışkan bir çamurdan yarattık."
Meâl/12: "Doğrusu sen şaştın! Oysa onlar alay ediyorlar."
Meâl/13: "Öğüt verildiklerinde öğüt almıyorlar."
Meâl/14: "Bir mucize gördüklerinde alaya alıyorlar."
Meâl/15: Dediler: 'Bu, sadece apaçık bir büyü.

5- kendilerine ışınlar fırlatılır (Nesefi, IV, 16).

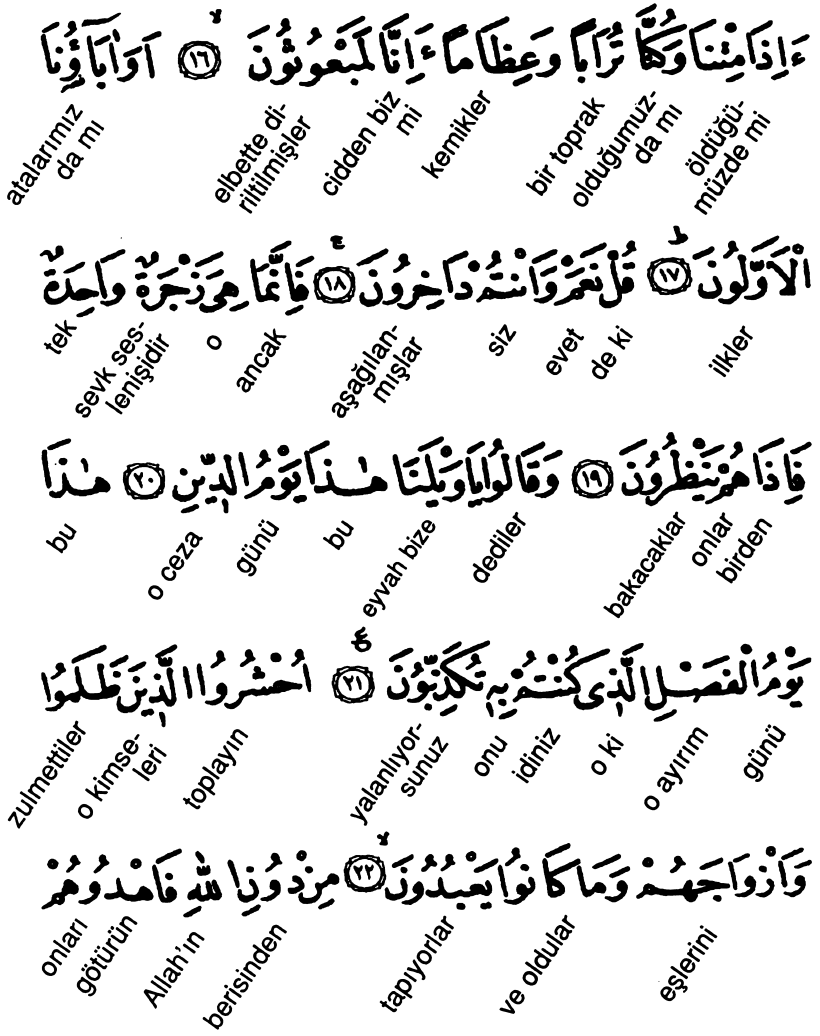

Meâl/16: Öldüğümüzde mi bir toprak ve kemik yığınları olduğumuzda mı cidden biz mi gerçekten diriltileceğiz?
Meâl/17: İlk atalarımız da mı?'
Meâl/18: De ki: 'Evet. Hem de siz aşağılanmışlar olarak.'
Meâl/19: "O ancak bir sevk seslenişidir. Birden onlar bakacaklar."
Meâl/20: Dediler: 'Eyvah bize! İşte bu, o ceza günü.'
Meâl/21: "Bu, yalanlayıp durduğunuz o ayırım günüdür."
Meâl/22: "O zulmetmiş olanlarla eşlerini ve tapmakta olduklarını bir araya toplayın."

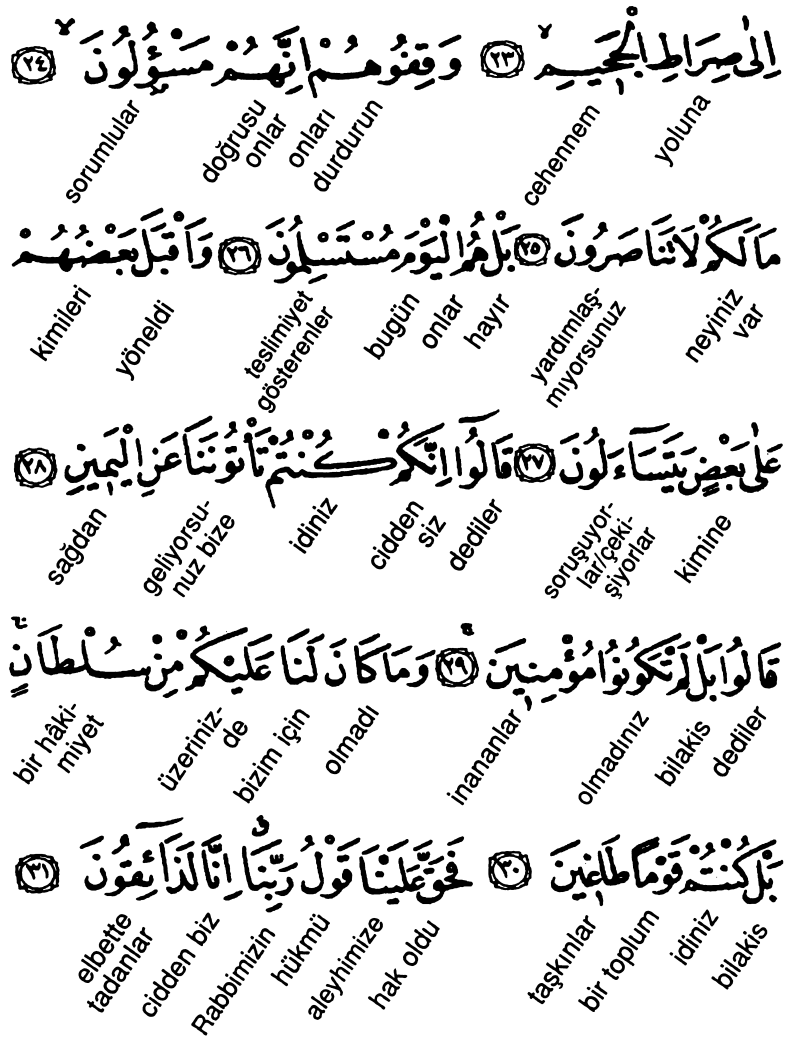

Meâl/23: "Allah'ın berisinden. Haydi götürün onları cehennem yoluna."
Meâl/24: "Durdurun onları. Doğrusu onlar sorgulanacaklardır."
Meâl/25: "Neyiniz var ki yardımlaşmıyorsunuz?"
Meâl/26: "Hayır! Onlar bugün teslimiyet gösterenlerdir/boyun eğenlerdir."
Meâl/27: "Kimileri kimine yönelerek birbirleriyle çekişirler."
Meâl/28: Dediler: 'Hakikaten siz bize sağdan geliyordunuz.'
Meâl/29: Dediler: 'Bilakis! Siz inananlar değildiniz.'
Meâl/30: "Bizim sizi zorlayacak bir gücümüz yoktu, doğrusu siz taşkınlık yapan bir toplumdunuz."
Meâl/31: "Bunun için aleyhimize Rabbimizin hükmü hak oldu. Cidden biz (o azabı) elbette tadanlar!"

Meâl/32: "Sizi azdırdık, çünkü biz de azgınlardık."
Meâl/33: "Böylece onlar o gün azapta ortaktırlar."
Meâl/34: "Kesin biz o mücrimlere böyle yaparız."
Meâl/35: "Çünkü onlar, kendilerine: 'Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur' denildiğinde büyüklük taslıyorlardı"
Meâl/36: "Ve diyorlardı: 'Cidden biz mi delirmiş bir şair yüzünden tanrılarımızı hakikaten bırakacağız?"
Meâl/37: "Hayır! O hakkı getirmiş ve elçileri doğrulamıştı."
Meâl/38: "Kuşkusuz siz elbette o elemli azabı tadacaksınız."
Meâl/39: "Sadece yapıp durduğunuz şeyle cezalandırılırsınız."

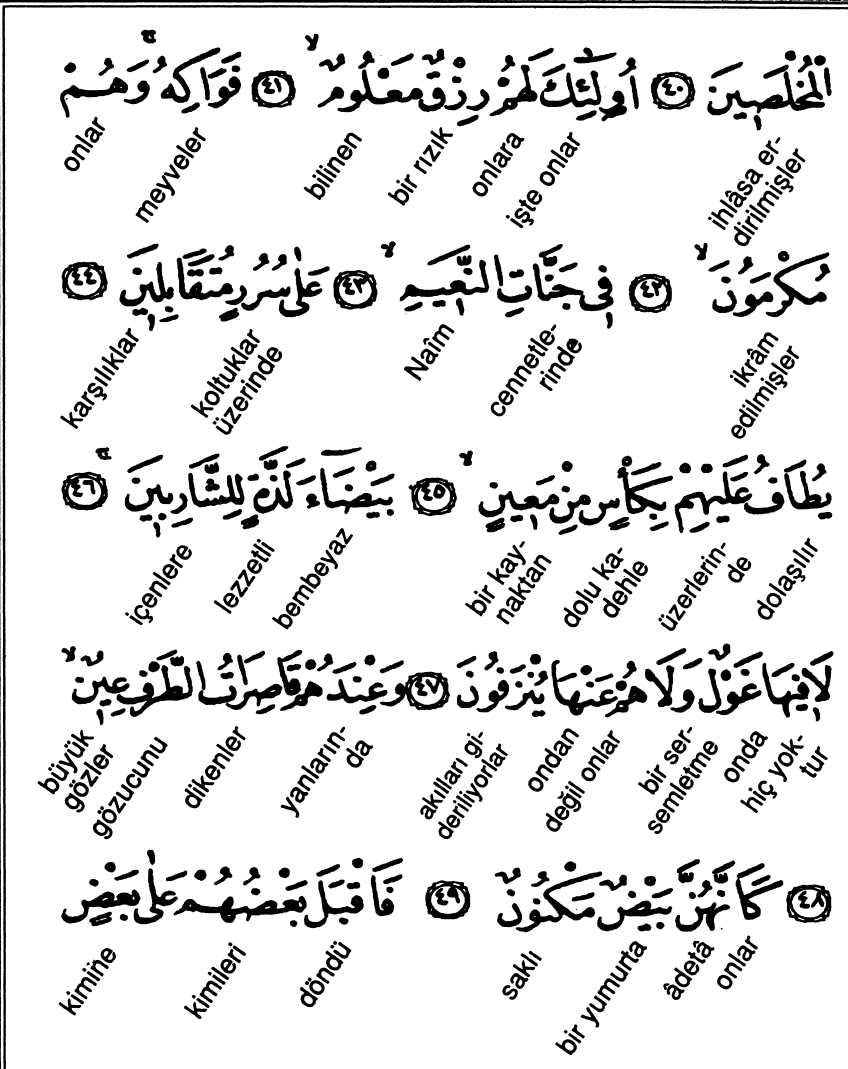

Meâl/40: "Allah'ın ihlâsa erdirilmiş kulları hâriç."
Meâl/41: "İşte onlar! Onlara bilinen bir rızık vardır."
Meâl/42: "Meyveler. Onlar ikrâm edilmişlerdir."
Meâl/43: "Naîm cennetlerinde."
Meâl/44: "Karşılıklı halde koltuklar üzerinde"
Meâl/45: "Bir kaynaktan doldurulmuş kadehle(rle) çevrelerinde dolaşılır."
Meâl/46: "Bembeyaz, içenler için lezzetli."
Meâl/47: "Onda ne bir sersemletme/başağrısı vardır ne de onlar ondan sarhoş edilirler."
Meâl/48: "Yanlarında da gözuçlarını sırf (kendilerine) diken iri gözlü(dilber)ler vardır."
Meâl/49: "Âdetâ onlar saklı bir yumurta gibidir."

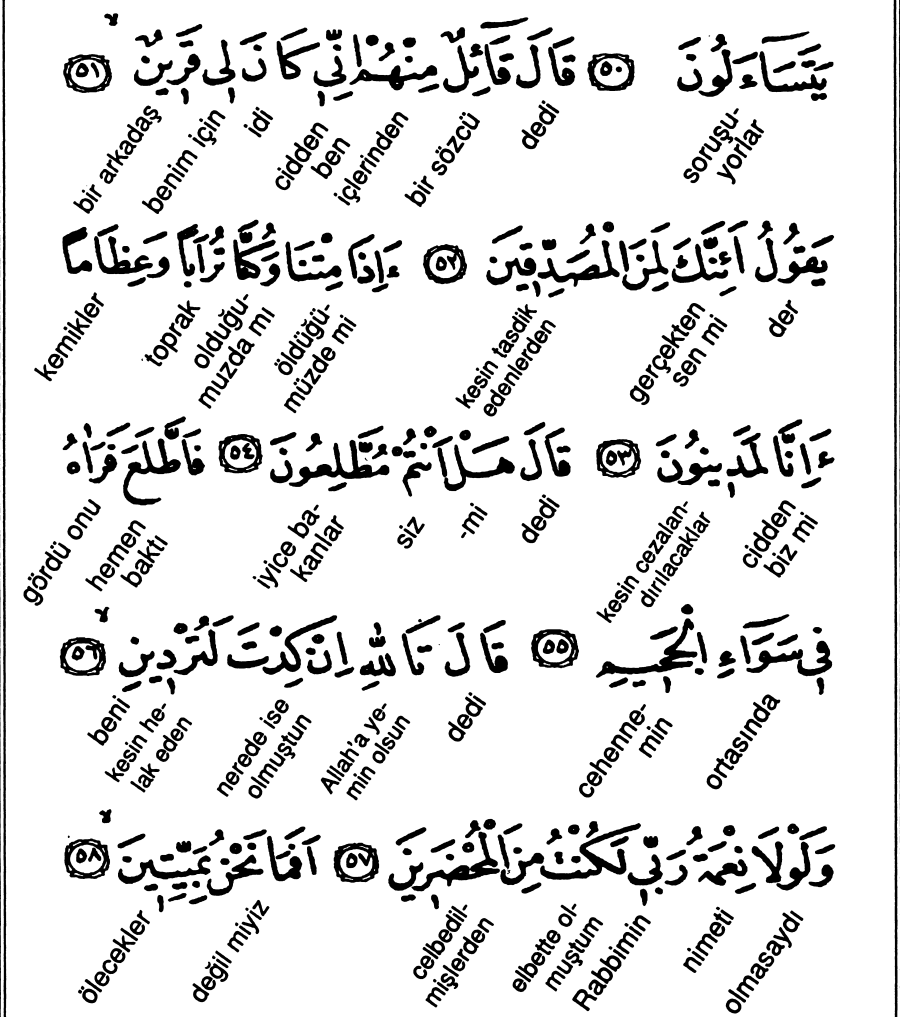

Meâl/50: "Kimileri kimine dönüp soruşurlar."
Meâl/51: İçlerinden bir sözcü: 'Cidden ben, benim bir arkadaşım vardı,'
Meâl/52: Derdi: 'Gerçekten sen mi (şunu) kesin tasdik edenlerdensin?
Meâl/53: Öldüğümüzde mi, toprak ve kemikler yığını haline geldiğimizde mi gerçekten biz kesin cezalandırılacağız?'
Meâl/54: Der: 'Siz iyice bakar mısınız?[1]'
Meâl/55: Hemen (kendisi) baktı ve onu cehennemin ortasında gördü.
Meâl/56: Der: 'Allah'a andolsun nerede ise beni de helak etmiştin[2].
Meâl/57: "Rabbimin nimeti olmasaydı elbette olmuştum (buraya) celbedilmişlerden."
Meâl/58: "Biz ölecekler değil miyiz?[3]"

1- Ayetin tefsirinde ve anlamlandırılmasında altıdan çok yorum vardır. Biz de ayeti, Celaleyn gibi (bkz. II, 130), mümin kişinin cennette sohbet dostlarına o arkadaşından sözettikten sonra: 'Siz de onu görmek ister misiniz?' diyerek onları onu görmeğe çağırdığı şeklinde anlıyoruz. S.G.
2- beni de ateşe düşürmüştün. Kurtubi, el-Cami, XV, 84, el-Muberridden naklen.
3- "Biz sürekliliğe mazhar kılınanlarız, ölenler değiliz" (a.g.e.a.y.)

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ

sadece ölümümüz ilk değiliz azaba çarptırılmışlar gerçekten bu elbette o kurtuluş

الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾ لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا

azametli gibisi için bunun çalışsın çalışanlar bu mu daha iyidir ziyafet olarak

أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِّلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾ إِنَّهَا شَجَرَةٌ

yoksa ağacı mı zakkum bizi doğrusu yaptık onu bir fitne zalimler için hakikaten o bir ağaçtır

تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾ طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ

çıkar dibinde cehennemin onun tomurcuğu sanki o başları

الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾ فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾

şeytanların kuşkusuz onlar elbette yiyenler ondan doldurmalar ondan karınları

Meâl/59: "Sadece ilk ölümümüz. Biz, azaba çarptırılmışlar değiliz."
Meâl/60: "Gerçekten bu, elbette o muhteşem kurtuluştur."
Meâl/61: "Çalışanlar bunun gibisi için çalışsın!"
Meâl/62: "Ziyafet olarak bu mu daha iyidir yoksa zakkum ağacı mı?"
Meâl/63: "Cidden biz onu[4] zalimler için bir fitne/deneme yaptık."
Meâl/64: "Hakikaten o, cehennemin dibinde çıkar."
Meâl/65: "O ağacın tomurcuğu, sanki o şeytanların başlarıdır."
Meâl/66: "Kuşkusuz oniar ondan yemekteler ve karınlarını ondan doldurmaktalar."

4- zakkum ağacını

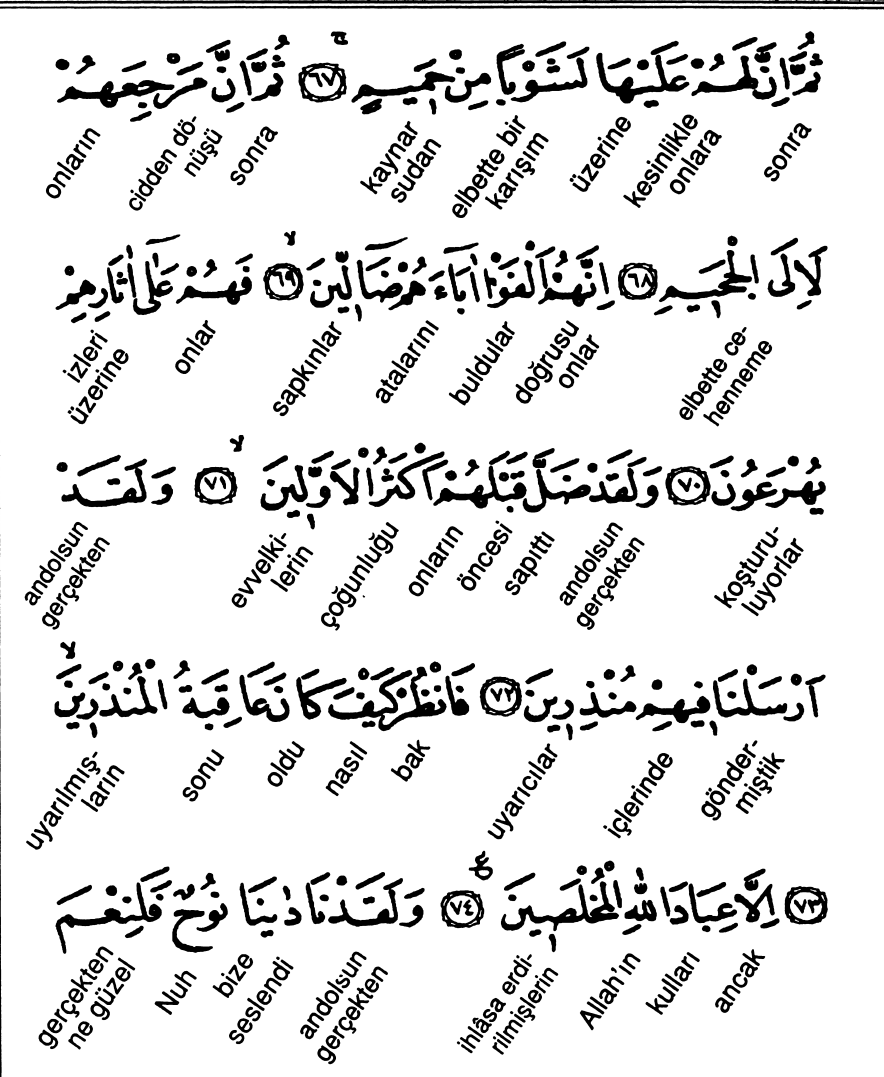

Meâl/67: "Sonra cidden onlara (zakkum) üzerine elbette sıcak sudan bir karışım vardır."
Meâl/68: "Sonra cidden onların dönüşleri elbette cehennemedir."
Meâl/69: "Kuşkusuz onlar atalarını sapkınlar buldular."
Meâl/70: "Onlar da izleri üzerine koşturuluyorlar."
Meâl/71: "Andolsun gerçekten onlardan önce evvelkilerin çoğu da sapıtmıştı."
Meâl/72: "Andolsun gerçekten içlerinde uyarıcılar göndermiştik."
Meâl/73: "Bakın o uyarılmışların sonu nasıl oldu?"
Meâl/74: "Ancak Allah'ın İhlâsa erdirilmiş kulları müstesna."

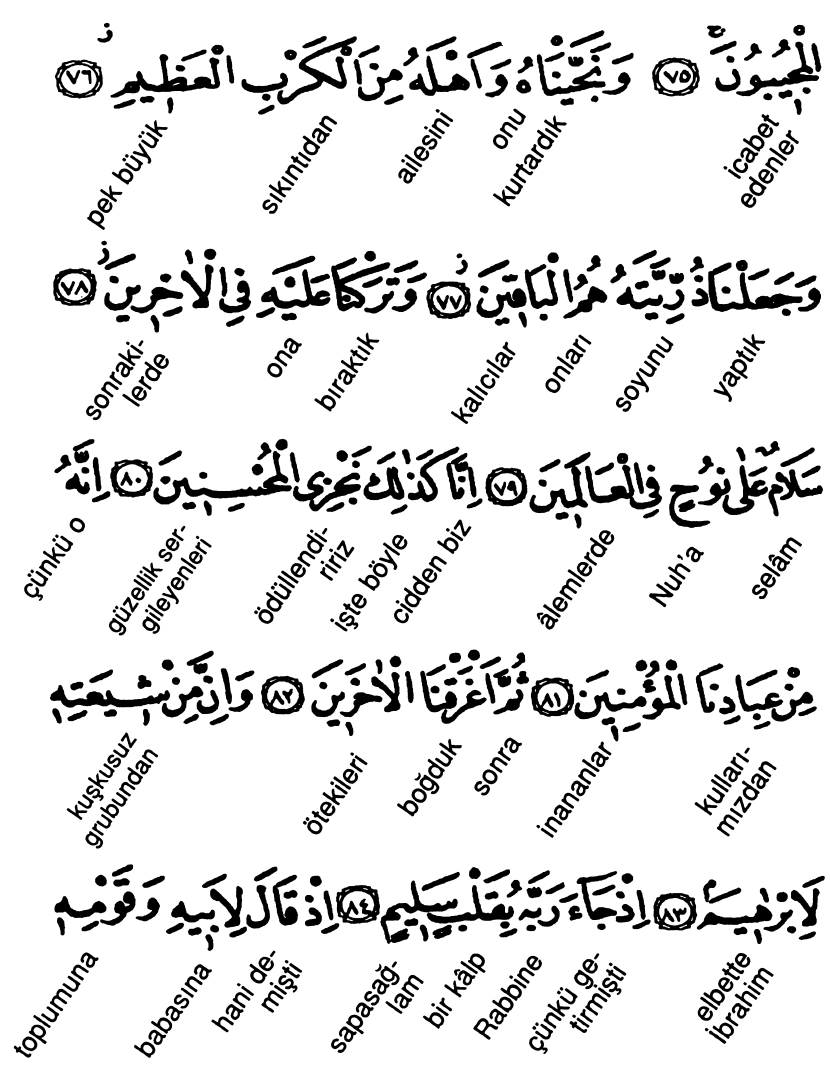

Meâl/75: "Andolsun gerçekten Nuh bize seslendi/yakardı. Gerçekten ne güzel karşılık verenler(iz)."
Meâl/76: "Onu ve ailesini pek yaman sıkıntıdan kurtardık."
Meâl/77: "Onun soyunu, onları kalıcılar yaptık."
Meâl/78: "Sonrakiler içinde ona (güzel bir ün) bıraktık."
Meâl/79: "Âlemler içinde Nuh'a selâm."
Meâl/80: "Cidden biz, güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz."
Meâl/81: "Çünkü o, bizim inanan kullarımızdandı."
Meâl/82: "Sonra ötekileri boğduk."
Meâl/83: "Kuşkusuz kesinlikle İbrahim onun grubundandı."
Meâl/84: "Çünkü Rabbine sapasağlam/şirkten arınmış bir kalp getirmişti."

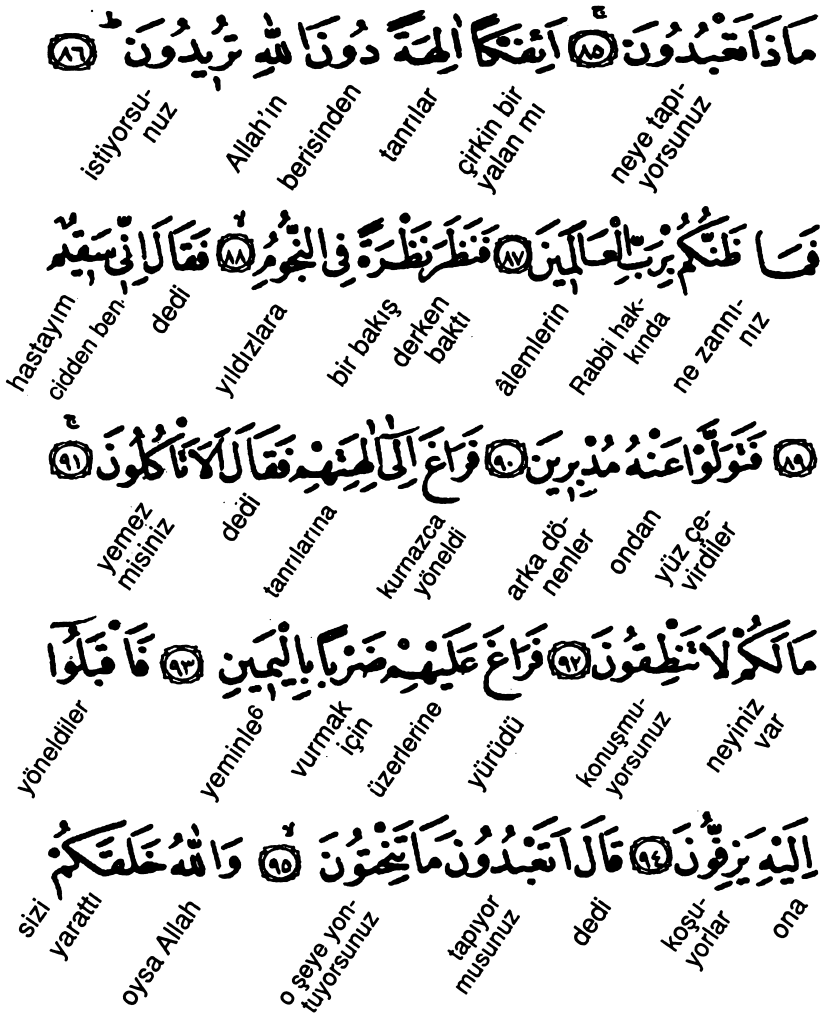

Meâl/85: Hani babasına ve toplumuna demişti: 'Neye tapıyorsunuz?
Meâl/86: Allah'ın berisinden çirkin bir yalan mı[5], tanrılar mı istiyorsunuz?
Meâl/87: Âlemlerin Rabbi hakkında zannınız/görüşünüz nedir?'
Meâl/88: "Derken yıldızlara bir baktı."
Meâl/89: Dedi: 'Cidden ben hastayım.'
Meâl/90: "Bunun üzerine arkalarını dönerek ondan yüzçevirdiler."
Meâl/91: Derken kurnazca tanrılarına yöneldi ve dedi: 'Yemez misiniz?'
Meâl/92: "Neyiniz var konuşmuyorsunuz?"
Meâl/93: "Sağ eliyle vurarak üzerlerine yürüdü."
Meâl/94: "(Putperestler) koşarak ona/İbrahim'e yöneldiler."
Meâl/95: Dedi: 'Siz yontup durduğunuz şeylere mi tapıyorsunuz?'

5- Kurtubi, el-Cami, XV, 92.
6- sağ elle/adilane bir davranışla/önceden yaptığı yeminin gereğini yerine getirmek üzere (bkz.a.g.e.a.)

وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾

ateşe — atın onu — bir bina — onun için — yapın — dediler — yapıyor-sunuz — o şeyi

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾ وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي

Rabbime — giden — doğrusu ben — dedi — en sefiller — onları — yaptık — bir tuzak — ona — istediler

سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ

bir erkek çocuk — ona müjdele-dik — iyilerden — bana bağışla — Rabbim — bana kılavuzluk edecek

حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ

uykuda — görüyorum doğrusu ben — yavrucuğum — dedi — koşmaya — yanında — erişince — pek uslu

أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ

yap — baba-cığım — dedi — ne gö-rürsün — bak — seni — boğazlı-yorum — cidden ben

مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾

sabır gös-terenlerden — Allah — dilerse — beni — bula-caksın — emrolu-nuyorsun — o şeyi

Meâl/96: "Oysa sizi de yapmakta olduklarınızı da Allah yaratmıştır."
Meâl/97: Dediler: 'Haydi onun için bir bina yapın ve onu ateşe atın.'
Meâl/98: "Ona bir tuzak kurmak istediler. Ama kendilerini en sefiller yaptık."
Meâl/99: İbrahim dedi: 'Doğrusu ben Rabbime gidiyorum, bana kılavuzluk edecek.
Meâl/100: Rabbim bana salihlerden (olacak bir çocuk) bağışla.'
Meâl/101: "Bunun üzerine ona pek uslu bir erkek çocuk müjdeledik."
Meâl/102: "Çocuk yanında koşacak bir çağa gelince (İbrahim): 'Yavrucuğum doğrusu ben, uykuda, hakikaten seni boğazlamakta olduğumu görüyorum! Artık bak bakalım ne dersin?' dedi. 'Babacığım emrolunduğunu yap, inşaallah beni sabır gösterenlerden bulacaksın!' dedi."

Meâl/103: "İkisi teslimiyet gösterince onu[1] şakağı üzerine yıktı."
Meâl/104: Kendisine şöyle seslendik:'Ey İbrahim!
Meâl/105: Gerçekten o rüyaya sadakat gösterdin. Cidden biz güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz.."
Meâl/106: "Kuşkusuz bu, elbette o apaçık sınavdır."
Meâl/107: "Ve ona azametli bir kurbanlığı fidye verdik[2]."
Meâl/108: "Kendisine sonrakiler içinde (güzel bir ün) bıraktık."
Meâl/109: "İbrahim'e selam!"
Meâl/110: "Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz."
Meâl/111: "Gerçekten o, inanan kullarımızdandı."

1- İbrahim oğlunu.
2- "Çok değerli bir kurbanlıkla onu kurtardık." S.G.

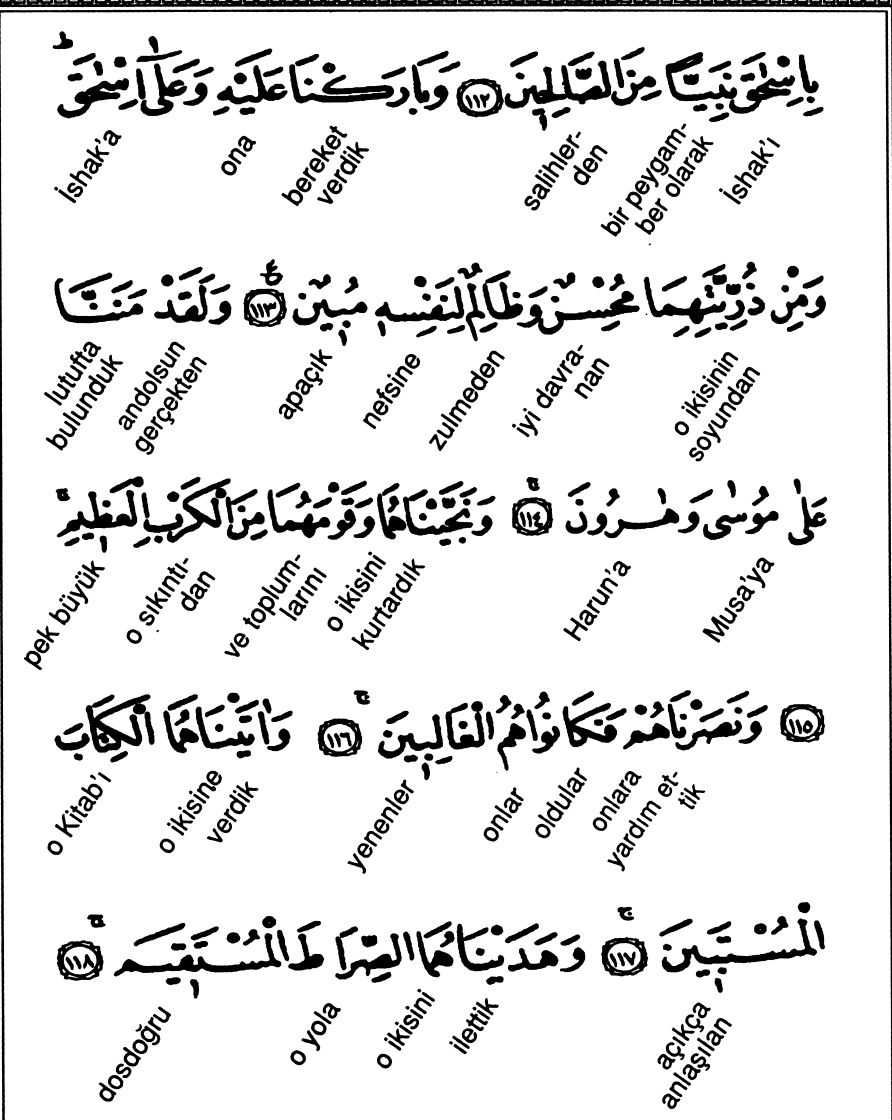

Meâl/112: "Ona, salih zatlardan bir peygamber olarak İshak'ı müjdeledik."
Meâl/113: "Ona da İshak'a da bereketler yağdırdık. O ikisinin soyundan iyi davranan olduğu gibi apaçık şekilde nefsine zulmeden de vardır."
Meâl/114: "Andolsun gerçekten Musa ile Harun'a da lutufta bulunduk."
Meâl/115: "Onları ve toplumlarını o pek yaman sıkıntıdan kurtardık."
Meâl/116: "Onlara yardım ettik de onlar üstün gelenler oldular."
Meâl/117: "O ikisine de açıkça anlaşılan o Kitab'ı verdik."
Meâl/118: "O ikisini o dosdoğru yola ilettik."

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾ سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾

Harun'a Musa'ya selâm sonraki-lerde üzerlerine bıraktık

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾ إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا

kulları-mızdan doğrusu o iki güzellik ser-gileyenleri ödüllendi-ririz işte böyle cidden biz

الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ

hani de-mişti elbette elçi gönderil-mişlerden kuşkusuz İlyas da inananlar

لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ

en güze-lini bırakıyor musunuz Ba'l'e yalvarıyor musunuz sakınmaz mısınız toplumu-na

الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾ اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

ilkler atalarını-zın Rabbini Rabbinizi Allah'ı yaratan-ların

Meâl/119: "Üzerlerine sonrakiler içinde (güzel bir ün) bıraktık."
Meâl/120: "Musa ile Harun'a selâm."
Meâl/121: "Cidden biz, güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz."
Meâl/122: "Doğrusu o ikisi inanan kullarımızdandı."
Meâl/123: "Kuşkusuz İlyas da kesin elçilerdendi."
Meâl/124: Hani toplumuna demişti: 'Sakınmaz mısınız?
Meâl/125: Yaratanların en güzelini bırakıyorsunuz da Ba'l'e mi yakarıyorsunuz?
Meâl/126: Sizin Rabbiniz ve evvelki atalarınızın Rabbi Allah'ı!?

3- Ba'l, yirmi arşın boyunda ve dört çehresi bulunan bir putmuş, Şam'da Bek adlı bir kent halkının putuymuş./İbn Abbas'ın tesbitine göre Ba'l Yemende tanrı anlamında kullanılıyormuş (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 116, 117).

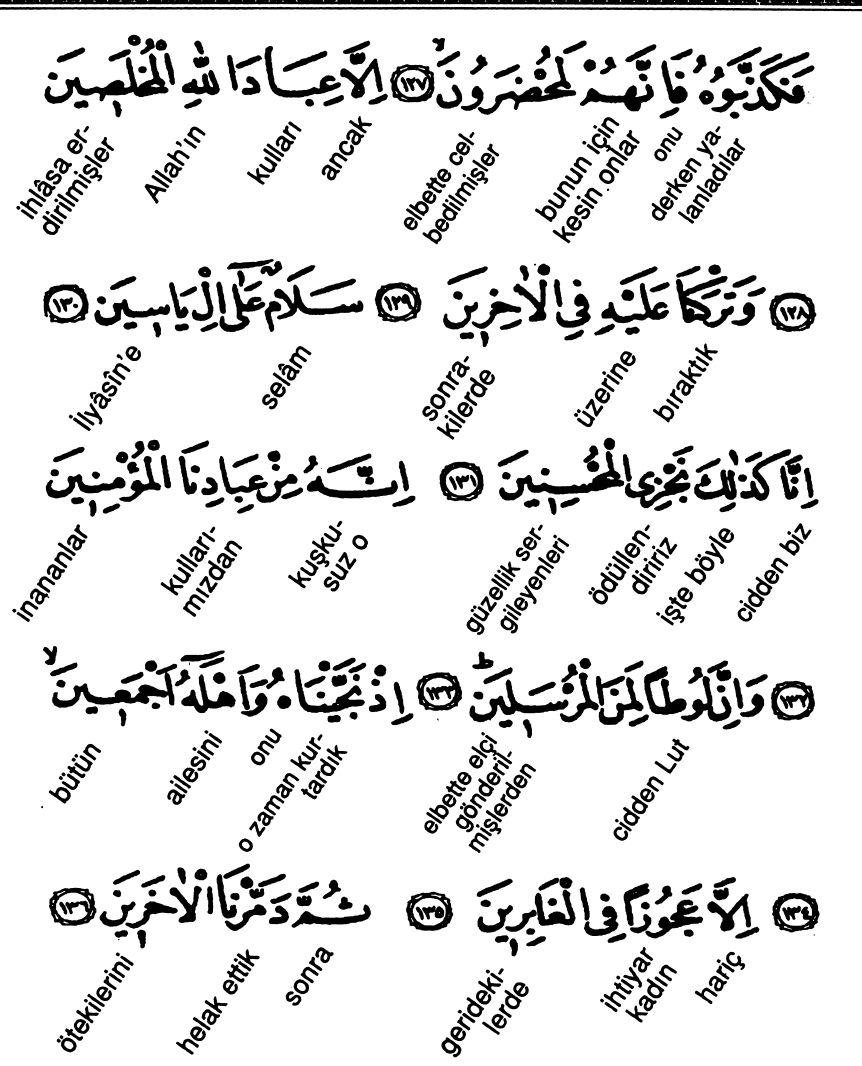

Meâl/127: "Derken onu yalanladılar. Bunun için kuşkusuz onlar da elbette celbedilmişlerdir."
Meâl/128: "Ancak Allah'ın ihlâsa erdirilmiş kulları müstesnâ."
Meâl/129: "Üzerine sonrakiler içinde (bir ün) bıraktık."
Meâl/130: "İlyâsîn'e selâm!
Meâl/131: "Cidden biz, güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz."
Meâl/132: "Kuşkusuz o, inananlar kullarımızdandı."
Meâl/133: "Cidden Lut, elbette elçilerdendi."
Meâl/134: "O zaman onu ve bütün ailesini kurtardık."
Meâl/135: "Geridekiler arasında (bırakılan) yaşlı kadın hariç."
Meâl/136: "Sonra ötekilerini helak ettik."

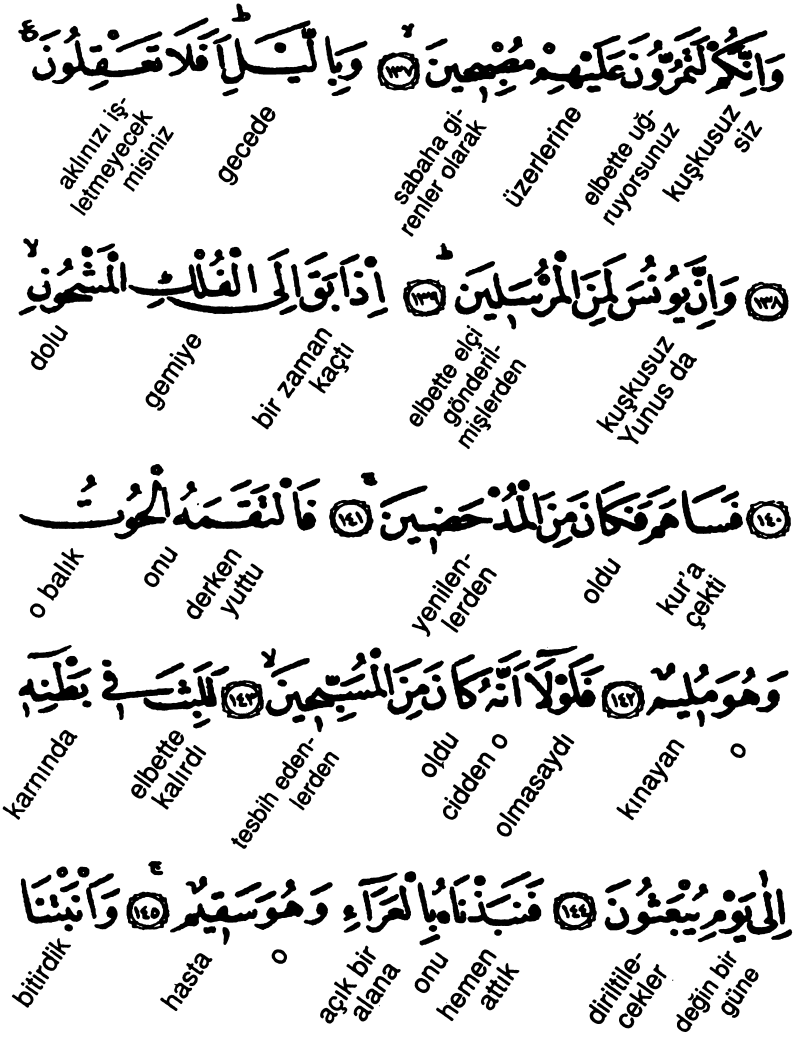

aklınızı işletmeyecek misiniz / gecede / sabaha girenler olarak / üzerlerine / elbette uğruyorsunuz / kuşkusuz siz

dolu / gemiye / bir zaman kaçtı / elbette elçi gönderilmişlerden / kuşkusuz Yunus da

o balık / onu / derken yuttu / yenilenlerden / oldu / kur'a çekti

karnında / elbette kalırdı / tesbih edenlerden / oldu / cidden o / olmasaydı / kınayan / o

bitirdik / hasta / o / açık bir alana / onu / hemen attık / diriltilecekler / değin bir güne

Meâl/137: "Kuşkusuz siz sabahları yanlarından geçiyorsunuz."
Meâl/138: "Geceleyin de! Hâlâ aklınızı işletmeyecek misiniz?"
Meâl/139: "Kuşkusuz Yunus da kesin elçilerdendi."
Meâl/140: "Bir zaman dolu gemiye kaçtı."
Meâl/141: "Kur'a çekti ve yenilenlerden/kur'ada kaybedenlerden oldu."
Meâl/142: "Derken (denize atıldı ve) onu o balık yuttu. O kendisini kınayandı."
Meâl/143: "Tesbih edenlerden olan biri olmasaydı;
Meâl/144: Elbette onun karnında, diriltilecekleri bir güne değin kalırdı!"
Meâl/145: "Onu, kendisi hasta olduğu bir halde boş bir alana/sahile attık[4]."

4- Hz. Yunus'un balığın karnında ne kadar durduğu hususunda kesin bir belge yoktur. Balığın aynı gün kendisini sahile bıraktığı aktarıldığı gibi orada, üç, yedi, yirmi, kırk gün kaldığı da kaydedilmiştir (Celaleyn, II, 133)

عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ

yüzbine onu elçi gönderdik bal kabağından bir ağaç üzerine

أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾ فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٤٨﴾ فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ

Rabbin için mi onlara haydi sor değin bir zamana onları faydalandırdık neticede iman ettiler hatta artıyorlar

الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٤٩﴾ أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا

dişiler melekleri yoksa yaratmışız oğullar onlar için mi kızlar

وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾ أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾ وَلَدَ اللَّهُ

Allah doğurdu elbette söylüyorlar çirkin yalanlarından kuşkusuz onlar dikkat şahitler onlar

وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾ أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

oğullara kızları seçmiş mi elbette yalancılar cidden onlar

Meâl/146: "Yanıbaşında bal kabağı cinsinden bir ağaç bitirdik."
Meâl/147: "Onu yüz bine hatta artmakta olanlara elçi gönderdik."
Meâl/148: "Neticede iman ettiler biz de kendilerini bir zamana değin faydalandırdık."
Meâl/149: "Şimdi onlara sor: 'Rabbine kızlar, onlara oğullar mı?"
Meâl/150: "Yoksa onların tanıklığında melekleri dişiler mi yaratmışız?"
Meâl/151: "Dikkat! Kuşkusuz onlar elbette çirkin yalanlarından uydurarak söylüyorlar."
Meâl/152: "Allah doğurdu (diyorlar)! Cidden onlar elbette yalancılar!"
Meâl/153: "Kızları oğullara tercih mi etmiş?"

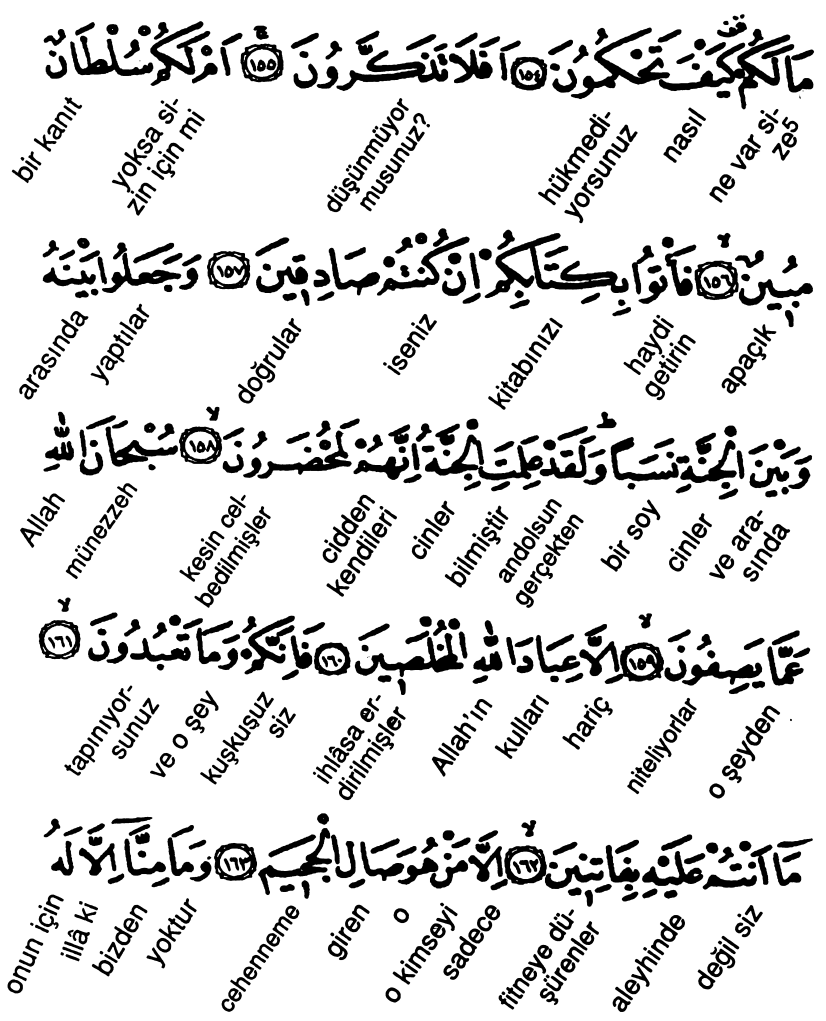

Meâl/154: "Ne oluyor size? Nasıl hüküm veriyorsunuz?!"
Meâl/155: "Hiç mi düşünmezsiniz."
Meâl/156: "Yoksa sizin apaçık bir kanıtınız mı var?"
Meâl/157: "Eğer doğru sözlüler iseniz haydi kitabınızı getirin."
Meâl/158: "Allah ile cinler arasında bir soy bağı kurdular. Andolsun gerçekten cinler hakikaten kendilerinin kesinlikle celbedilmişler olduklarını bilmişlerdir."
Meâl/159: "Allah, onların niteleyegeldiklerinden münezzehtir."
Meâl/160: "Ancak Allah'ın ihlâsa mazhar kılınmış kulları hariç."
Meâl/161: "Kuşkusuz siz ve tapınmakta olduklarınız;
Meâl/162: Siz, Allah'a karşı saptıranlar değilsiniz!"
Meâl/163: "Sadece cehenneme girecek o kimseyi (saptırırsınız.)"

5- Nah sizlere! (E. H. Yazır, H. D. K. D. VI, 4071)

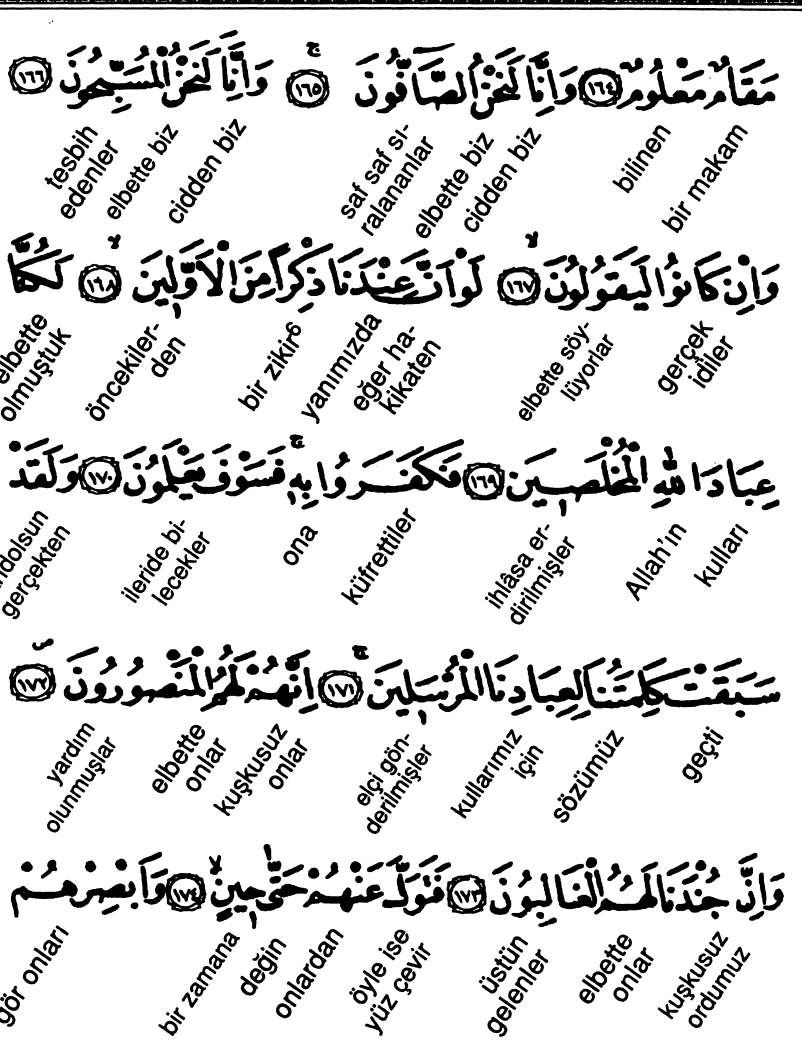

Meâl/164: (Melekler derler:) 'Bizden hiç kimse yoktur ki onun belli bir makamı olmasın.'
Meâl/165: "Cidden biz, elbette biz saf saf sıralananlarız."
Meâl/166: "Cidden biz, elbette biz tesbih edenleriz."
Meâl/167: "Gerçek (o müşrikler) elbette diyorlardı:
Meâl/168: Gerçekten yanımızda öncekilerden (tevarüs eden) bir zikir/bir peygamber olsaydı.
Meâl/169: Elbette Allah'ın ihlâsa erdirilmiş kulları olurduk."
Meâl/170: (Ama) ona küfrettiler. İleride bilecekler!"
Meâl/171: Andolsun gerçekten elçi gönderilmiş kullarımız için şu sözümüz geçti:
Meâl/172: Kuşkusuz onlar, elbette onlardır yardıma mazhar kılınmışlar.
Meâl/173: Kuşkusuz ordumuz, elbette onlardır yenenler.
Meâl/174: Öyle ise bir zamana değin onlardan yüz çevir."

6- bir kitap (Celaleyn-II, 134)/bir uyarı (Prof, S. Ateş M. s, 451)/bir peygamber (Kurtubi, el-Cami, XV, 138)

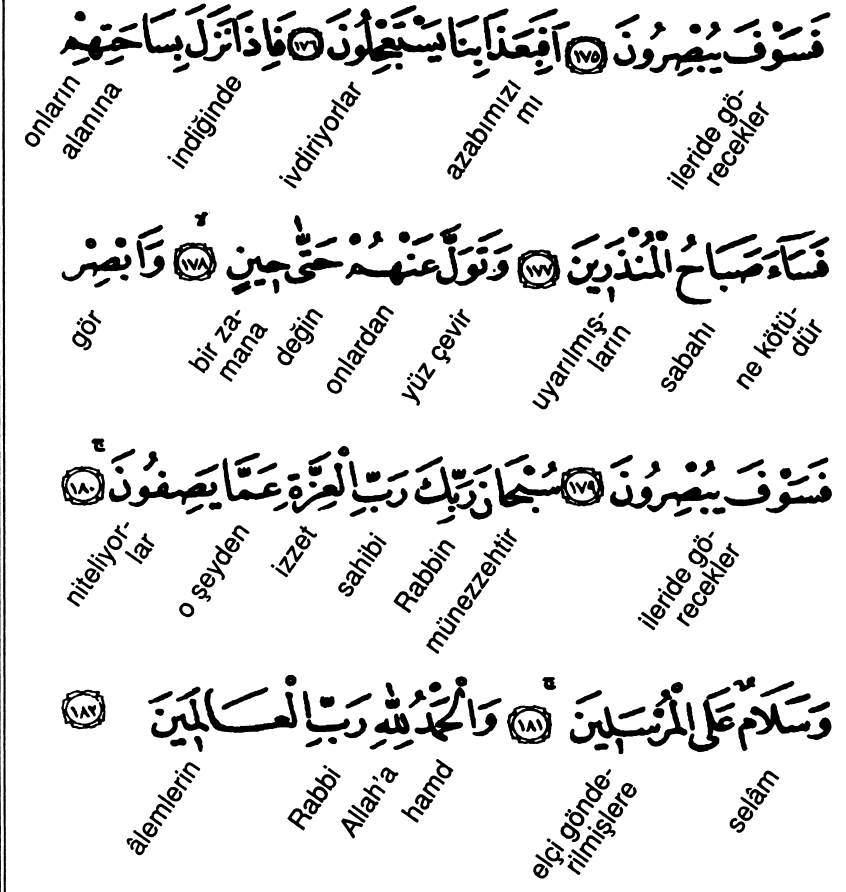

Meâl/175: "Gör onları[7]. İleride görecekler !"
Meâl/176: "Azabımızı mı ivdiriyorlar?"
Meâl/177: "(O azap) onların alanına indiğinde o uyarılmışların sabahı ne kötüdür!"
Meâl/178: "Kendilerinden bir zamana değin yüz çevir."
Meâl/179: "Gör. İleride görecekler."
Meâl/180: "İzzet sahibi Rabbin, onların niteleyegeldiklerinden münezzehtir."
Meâl/181: "Elçilere selâm!"
Meâl/182: "Âlemlerin Rabbi Allah'a hep hamd olsun!"

7- "O gün başlarına gelecek olanları gör" (Nesefi, IV, 31.)

SÂD SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

صٓ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾

Sâd andolsun Kur'an'a sâhib-i zikir[2] hayır o kimseler küfrettiler bir gururda bir ayrılıkta

كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ فَنَادَوا وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَعَجِبُوا

nice helâk ettik öncelerinden kuşak feryad ettiler oysa değildi zaman kurtuluş[4] şaştılar

أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾

diye geldi onlara bir uyarıcı içlerinden dedi kafirler bu bir büyücü çok yalancı

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾ وَانطَلَقَ الْمَلَأُ

yapmış mı tanrıları bir tanrı tek cidden bu elbette bir şey çok tuhaf ileri fırladı ileri gelenler

Meâl/1: "Sâd[3]. Şanlı Kur'an'a andolsun."
Meâl/2: "Hayır o küfre sapmış olanlar bir gurur, bir ayrılık içindeler."
Meâl/3: "Onlardan önce nice kuşağı helak etmiştik de feryadı basmışlardı. Ama dem kurtuluş anı değildi."
Meâl/4: Kendilerine içlerinden bir uyarıcı geldi diye şaştılar! Ve o kafirler dedi: 'Bu, çok yalancı bir büyücü!
Meâl/5: Tanrıları bir tek tanrı mı yapmış? Gerçekten bu, kesinlikle çok tuhaf bir şey.

1- Mekke'de indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 88, tertipte 38. sırada yer alır. Kûfîlere göre 88 âyet, 732 kelime, 3069 harftir.
2- açıklamaları içeren/öğüt sahibi/şanlı/..(bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 143, 144).
3- Bakz. Bakara, âyet 1.
4- kaçış (Celaleyn, II, 135).

مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ۝٦ مَا سَمِعْنَا

duymadık | isteniyor | elbette bir şey | kuşkusuz bu | tanrılarınız üzerinde | sebat gösterin | haydi yürüyün | onlardan

بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ ۝٧ أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ

ona | -mi indirilmiş | bir uydurma | sadece | değil bu | öteki | dinde | bunu

الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي ۖ بَل لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ۝٨

azabımı | henüz tatmadılar | hayır | Zikrimden | bir kuşkuda | onlar | doğrusu aramızdan | o Zikir[6]

أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝٩ أَمْ لَهُم مُّلْكُ

mülkü | yoksa onların mı | çok lutufkâr | çok güçlü | Rabbinin | rahmetinin | hazineleri | yoksa yanlarında mı

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝١٠ جُندٌ

bir ordu | sebepleri içinde | öyle ise yükselsinler | ve aralarındakinin | yerin | göklerin

Meâl/6: İçlerinden ileri gelenler (şöyle diyerek) ileri fırladı: 'Haydi yürüyün, tanrılarınız üzerinde sebat gösterin, kuşkusuz bu, elbette istenen şey[5]!

Meâl/7: Bunu öteki dinde duymadık. Bu, sadece bir uydurmadır.

Meâl/8: O Zikir/Kur'an aramızdan ona mı indirilmiş?!' Doğrusu onlar Zikrimden bir kuşku içindeler. Hayır! Azabımı henüz tatmadılar!

Meâl/9: "Yoksa çok güçlü, çok lutufkâr Rabbinin rahmet hazineleri yanlarında mı?"

Meâl/10: "Yoksa göklerin, yerin ve aralarındakinin mülkü/hükümranlığı onların mı? Öyle ise sebepler içinde yükselsinler."

5- Bu cümle: 'Muhammedin getirdiği elbette istenen şey..' (Kurtubi, el-Cami, XV, 151 vd.)/"bu tevhid bizden istenen şey" (Celaleyn, II, 135)/"Bu iş Allah'ın muradı bir şey.." (Nesefi, IV, 34) şeklinde yorumlanmışsa da biz bu yorumlara katılmıyor, cümleyi: "Bugün sizden istenen budur!/Gün tanrılarınız üzerinde sebat gösterme günüdür" şeklinde anlıyoruz. Prof Süleyman Ateş'in de ilgili tefsirinde (VII, 457) "..Arzu edilen şey budur" cümlesinden sonra yorum sadedinde kullandığı: "Sizin yararınız bundadır.." cümlesi, onun da sözkonusu yorumlara katılmadığının bir işareti sayılabilir.S.G.

6- Kur'an/öğüt/uyarı.

مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ

Nuh'un kavmi öncesi onlar yalanladı hizipler-den[7] hezimete uğramış işte şu-rada öyle

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٢﴾ وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ

halkı Lut'un kavmi Semud kazıkların sahipleri Firavun Âd

لْأَيْكَةِ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ ﴿١٣﴾ إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ

sonuçta hak oldu o peygam-berleri tekzip etti illâ ki değil hepsi o gruplar işte onlar Eyke

عِقَابِ ﴿١٤﴾ وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ

fevâk[10] ona yoktur tek bir hay-kırışa[9] sadece bunlar bakmı-yor[8] azabım

﴿١٥﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

hesap günü öncesi payımızı[11] bize çabuk-laştır Rabbimiz dediler

Meâl/11: "(Onlar) toplama gruplardan oluşmuş şurada hezimete uğratılmış/uğratılacak işte öylesine bir ordudur!"
Meâl/12: "Onlardan önce de Nuh toplumu, Âd ve kazıkların sahipleri Firavun yalanlamıştı."
Meâl/13: "Semud, Lut kavmi ve Eyke halkı da (yalanlamışlardı). İşte onlar o gruplar."
Meâl/14: "İstisnasız hepsi o peygamberleri yalanladı. Bunun için azabım hak oldu."
Meâl/15: "Bunlar da yinelenmeyecek bir tek haykırıştan başkasını beklemiyorlar."
Meâl/16: Dediler: 'Rabbimiz! Bize, hesap gününden önce hemen payımızı/amel defterimizi ver!'

7- toplama gruplardan.
8- beklemiyor (Kurtubi, el-Cami, XV, 156).
9- Naraya (Prof. S. Ateş M.s, 452).
10- dönüş/tekrar/ikinci kez/iki sağım aralığı kadar bir süre/ayıklık (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 156).
11- "kitt" çek, kazanılmış ödülün verilmesini içeren pusula, emirname anlamlarına gelir. Burada pay ve amel defteri ile yorumlanmıştır. S.G.

Meâl/17: "Söylemekte olduklarına sabır göster ve çok güçlü kulumuz Davud'u an, cidden o bir evvâb/çok yönelendi."
Meâl/18: "Cidden biz dağlara onun maiyyetinde boyun eğdirmiştik, akşam ve kuşluk vakti tesbih ediyorlardı."
Meâl/19: "Topluca kuşları da (emrine vermiştik). Hepsi Davud'a çok saygılıydı."
Meâl/20: "Hükümranlığını güçlendirmiştik, kendisine hikmeti ve fasl-i hitâbı[2] vermiştik."
Meâl/21: "Sana davacıların haberi geldi mi? Hani yüksek duvardan mihraba tırmanmışlardı."

1- Allah'a yönelen/başvurulması gereken yere başvuran/çok tevbekar/nağme ile hep tesbihte bulunan.
2- güzel konuşma yeteneği/hakkı batıldan ayırt etme istidadı.
3- mihrab, oda, uzletgâh, mabed, mabedde bir bölüm anlamlarına gelir.

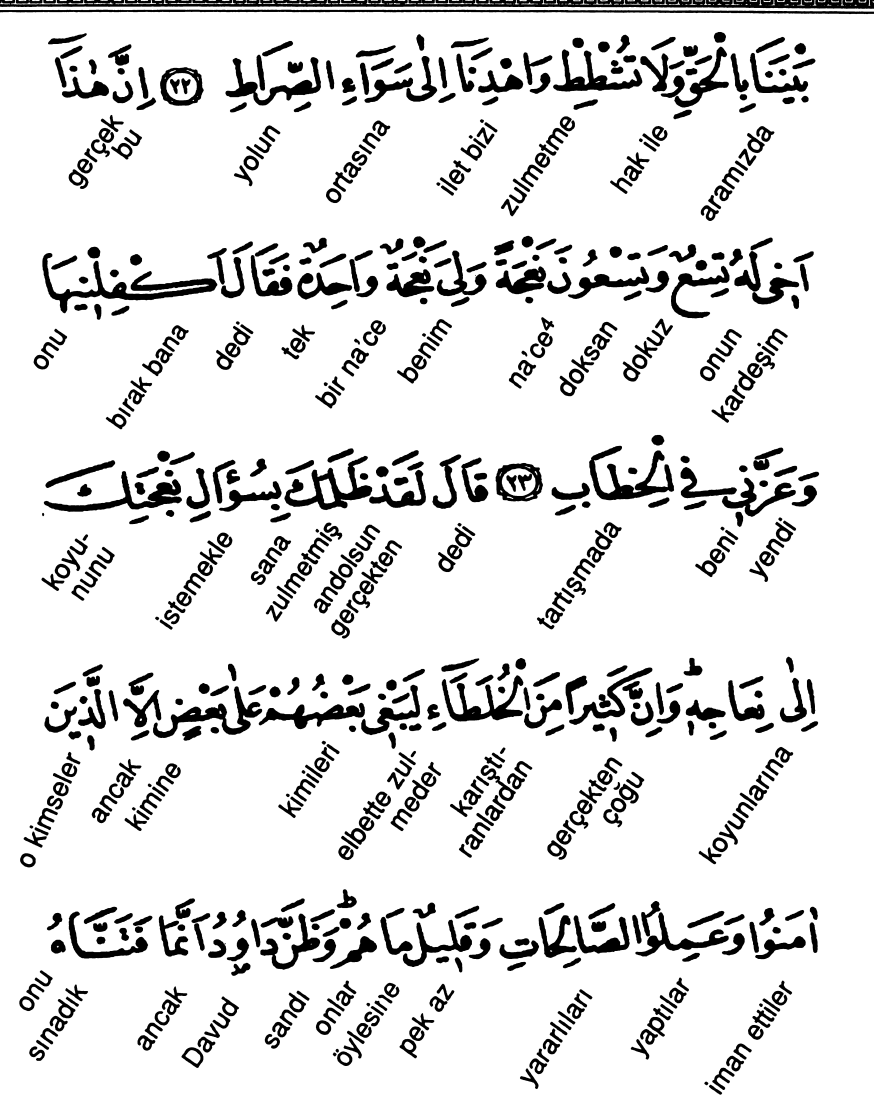

Meâl/22: Hani Davud'un yanına girmişlerdi de onlardan telaşa kapılmıştı. Dediler: 'Korkma birimiz birine haksızlık yaptı. Aramızda hak ile hüküm ver, zulmetme ve bizi yolun ortasına ilet.'

Meâl/23: "Cidden bu, benim kardeşim, kendisinin doksan dokuz koyunu benim ise bir tek koyunum var. Derken: 'Onu bana bırak/ver' dedi ve tartışmada beni yendi."

4- na'ce, koyun ve dişi sülüne denildiği gibi dolaylı olarak kadın anlamında da kullanılır.

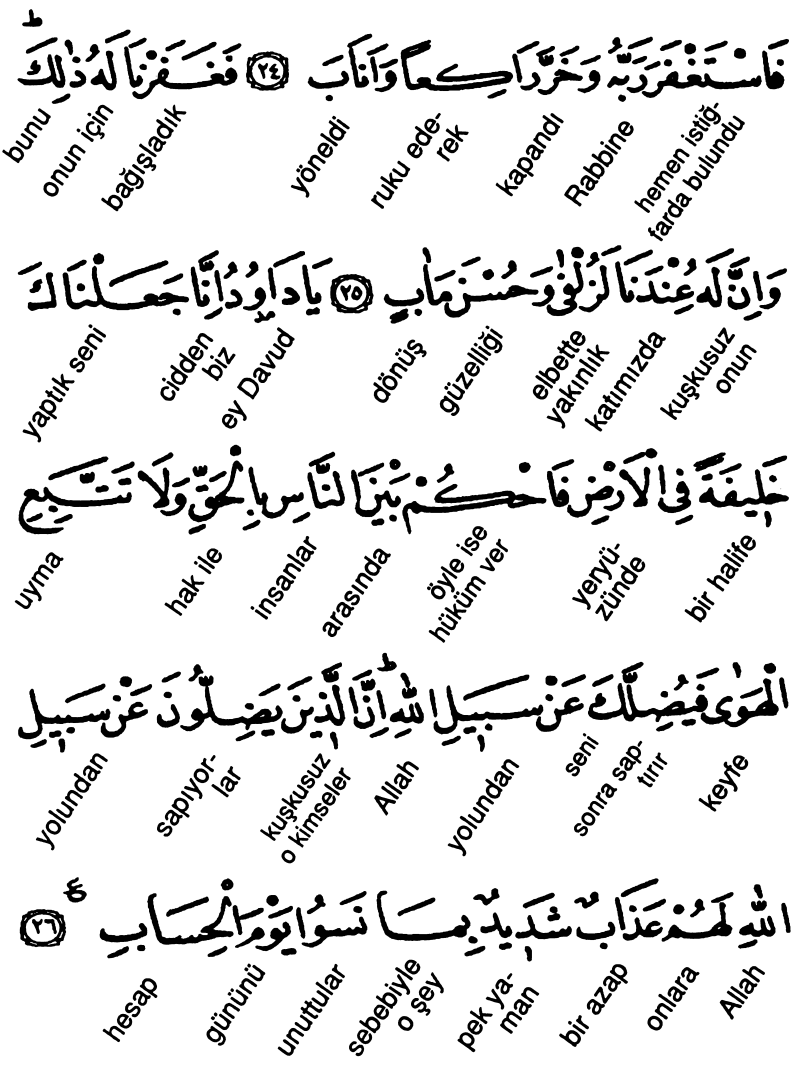

Meâl/24: "Davud dedi: 'Andolsun gerçekten o, senin koyununu koyunlarına katmak istemesiyle sana haksızlık yapmış! Kuşkusuz (mallarını) karıştıranlardan/ortaklardan çoğu elbette kimileri kimine zulmeder. Ancak inanıp yararlı işleri yapanlar hariç. Onlar da öylesine azdır!' Davud gerçekten kendisini denediğimizi sandı. Hemen Rabbine istiğfarda bulundu, ruku ederek kapandı ve (Rabbine) yöneldi."

Meâl/25: "Bunu, kendisi için bağışladık. Katımızda onun için bir yakınlık ve güzel bir sonuç vardır."

Meâl/26: "Ey Davud! Cidden biz seni yeryüzünde bir halife yaptık, öyle ise insanlar arasında hak ile hükmeyle, keyfine uyma, yoksa seni Allah, yolundan saptırır. Kuşkusuz Allah yolundan sapan kimseler, onlara hesap gününü unuttukları için pek yaman bir azap vardır."

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ

o kimse-lerin sanısı o boşuna araların-dakini yeri göğü yaratmadık

كَفَرُوا ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾ أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا

iman ettiler o kimse-leri yapar mı-yız[2] ateşten küfrettiler o kimse-lere veyl küfrettiler

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ

arsız ah-laksızlar gibi müttakileri yapar mı-yız yeryüzünde bozgun-cular gibi yararlıları yaptılar

﴿٢٨﴾ كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو

sahipleri öğüt alsın âyetlerini iyice dü-şünsünler bereketli sana onu indirdik bir kitap

الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾ وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

hep yö-nelen cidden o o kul ne güzeldi Süleyman'ı Davud'a bağışladık temiz duru akıllar

Meâl/27: "Göğü, yeri ve aralarındakini boşuna yaratmadık. O, küfre sapmışların sanısı. Ateşten dolayı vay o küfretmiş olanların haline[1]."
Meâl/28: "İman edip yararlı işleri yapmış olanları yeryüzünde bozgunculuk çıkaranlar gibi değerlendirir miyiz? Takva sahiplerini arsız ahlaksızlar gibi tutar mıyız?"
Meâl/29: "Bereketli bir kitap; ayetlerini iyice düşünsünler, duru-temiz akıl sahipleri öğüt alsınlar diye onu sana indirdik."
Meâl/30: "Davud'a Süleymanı lutfettik. Ne güzeldi o kul! Cidden o, hep yönelirdi."

1- Küfretmiş olanlara ateşten Veyl (vadisi) vardır (Celaleyn, II, 137).
2- "em", munkatıa ve istifham-i inkari konumundadır (Nesefi, IV, 40).

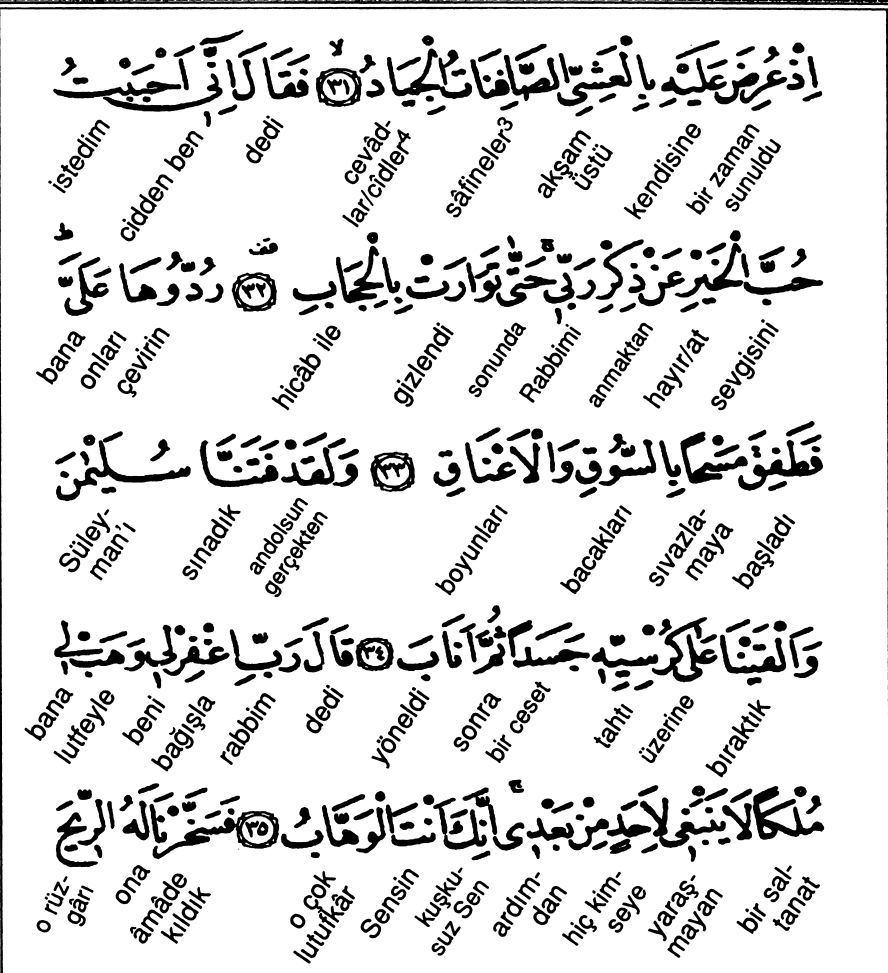

Meâl/31: "Bir zaman akşam üstü kendisine sâfine/ihtişamlı duran koşu atları sunulmuştu."
Meâl/32: "Dedi: 'Cidden ben hayır/at sevgisine Rabbimi anmak için tutuldum.' Sonunda hicâb ile gizlendi[5]"
Meâl/33: "(Dedi): 'Onlara bana geri getirin.' (Atlar getirilince) başladı bacaklarını ve boyunlarını sıvazlamaya."
Meâl/34: "Andolsun gerçekten Süleyman'ı sınadık ve tahtının üzerine bir ceset bıraktık. Sonra yöneldi."
Meâl/35: Dedi: 'Rabbim! Beni bağışla ve bana, ardımdan hiç kimseye yaraşmayacak bir saltanat ver. Kuşkusuz Sensin Sen o çok lutufkâr.'

3- "Safinât", atın, üç ayağını yere tam basıp dördüncü ayağının tırnağını dikerek durması anlamına gelen "sufûn" masdarından türetilmiş olan "safine" kelimesinin çoğuludur. Dolayısıyla sâfineler bu şekilde duran atlar demektir. Genelde safkan Arap atlarının özelliğiymiş.
4- ciyâd, çok hızlı koşan, koşu atı anlamına gelen "cevâd" lafzının çoğuludur. Bazıları boynu uzun at anlamına gelen "cîd" kelimesinin çoğul şekli olduğunu da söylemişlerdir (bkz.Kurtubi, el Cami, XV, 193).
5- Gizlenenin tayini hususunda ağırlıklı olarak iki görüş vardır. Bu ifade ile gizlenenin güneş

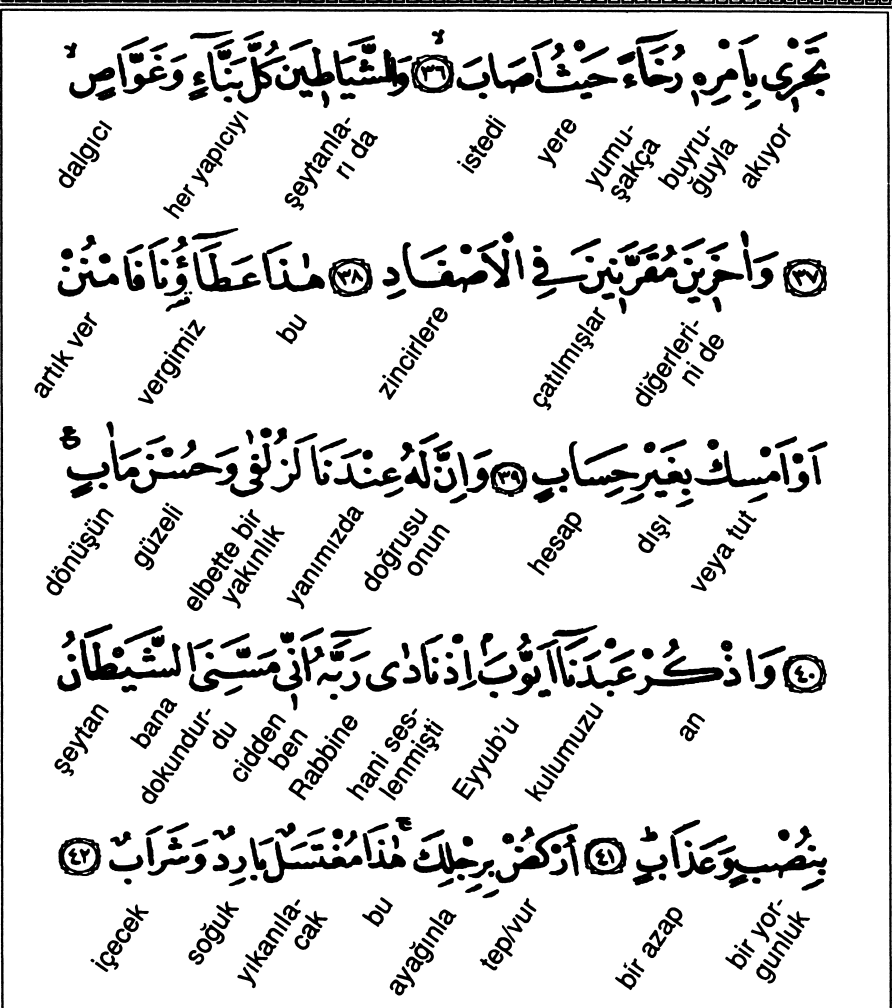

Meâl/36: "Bunun üzerine o rüzgarı emrine verdik, istediği yer buyruğuyla yumuşakça akıyordu."
Meâl/37: "Şeytanları da! (Onlardan) her çok bina kuranı, her çok dalgıçlık yapanı."
Meâl/38: "Ve zincirlere çatılmış bir halde diğerlerini de."
Meâl/39: "Bu, bizim lutfumuzdur, öyle ise ister başkasına ver ister (verme yanında) tut. Hesap yok."
Meâl/40: "Kuşkusuz onun için yanımızda elbette bir yakınlık ve güzel bir dönüş vardır."
Meâl/41: "Kulumuz Eyyub'u da an. Bir zaman Rabbine: 'Cidden ben (muztaribim), şeytan bana bir yorgunluk/sıkıntı, bir azap/acı dokundurdu!' diye seslenmişti."
Meâl/42: "Ayağınla tep/yere vur! İşte bu, yıkanılacak ve içilecek soğuk (bir su dedik)."

---

olduğu, güneşin battığının vurgulandığı yorumunu yapanların yanısıra; gizlenenin atlar olduğu, onların ahırlara çekilmelerinin yahut koşuda gözden kaybolmalarının yansıtıldığı yorumunda bulunanlar da vardır (bkz. a.g.e.a.y.vd.)

وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ أَهْلَهُۥ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ

duru-temiz akıllar / sahipleri için / bir öğüt / tarafımızdan / bir rahmet / olarak / beraberlerinde / mislini onların / ailesini / ona / lutfettik

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَٱضْرِب بِّهِۦ وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَٰهُ صَابِرًا ۚ

sabreden / bulduk onu / cidden biz / yemin bozma / onunla / vur / bir demet / elinle / al

نِّعْمَ ٱلْعَبْدُ ۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾ وَٱذْكُرْ عِبَٰدَنَآ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ

Yakub'u / İshak'ı / İbrahim'i / kullarımızı / an / çok yönelen / cidden o / o kul / ne güzeldi

أُو۟لِى ٱلْأَيْدِى وَٱلْأَبْصَٰرِ ﴿٤٥﴾ إِنَّآ أَخْلَصْنَٰهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى

hatırlama / tertemiz bir hasletle / onları ihlaslı yaptık / cidden biz / gözler / eller / sahipleri

ٱلدَّارِ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ ٱلْمُصْطَفَيْنَ ٱلْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾ وَٱذْكُرْ إِسْمَٰعِيلَ

İsmail'i / an / seçkinler / elbette süzülmüşlerden / katımızda / cidden onlar / yurdu

Meâl/43: "Ona, tarafımızdan bir rahmet ve temiz-duru akıl sahipleri için bir öğüt olmak üzere ailesini, kendileriyle birlikte de onların bir mislini lutfettik."

Meâl/44: "Elinle bir demet al, onunla vur ve yeminini bozma. Cidden biz onu sabırlı bulduk. O ne güzel kuldu. Cidden o, çok yönelendi."

Meâl/45: "El ve göz/güç ve basiret sahipleri kullarımız İbrahim'i, İshak'ı ve Yakub'u da an."

Meâl/46: "Cidden biz onları tertemiz bir hasletle ihlaslı yaptık. (O tertemiz haslet de[6]) o yurdu/ahireti anmaktır."

Meâl/47: "Kuşkusuz onlar katımızda elbette süzülmüş seçkinlerdendir."

6- Celaleyn, II, 138.

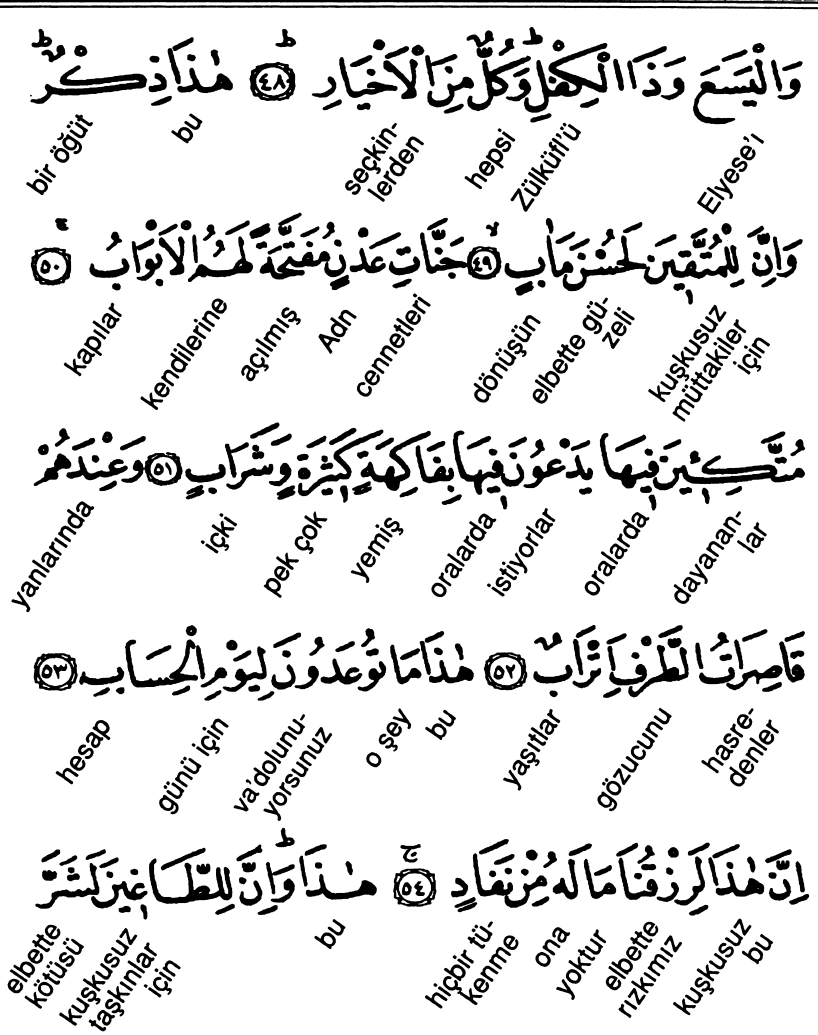

Meâl/48: "İsmail'i, Elyese'i, Zülküfl'ü de an. Hepsi de seçkinlerden."
Meâl/49: "İşte bu bir öğüttür. Kuşkusuz müttakiler için elbette güzel bir akibet vardır."
Meâl/50: "Kapıları, kendilerine ardına kadar[7] açılmış Adn cennetleri vardır."
Meâl/51: "Oralarda (koltuklara) dayanmış bir halde yine oralarda çeşit çeşit yemiş ve içki isterler."
Meâl/52: "Yanlarında gözlerini sadece kendilerine hasreden/diken aynı yaşta (dilberler) vardır."
Meâl/53: "İşte bu, o hesap günü için size va'd edilendir."
Meâl/54: "Kuşkusuz bu elbette rızkımız! Yoktur onun için hiç tükenme."

7- 'mufetteha' kelimesinin tef'il babından olması dikkate alınmıştır. S.G.

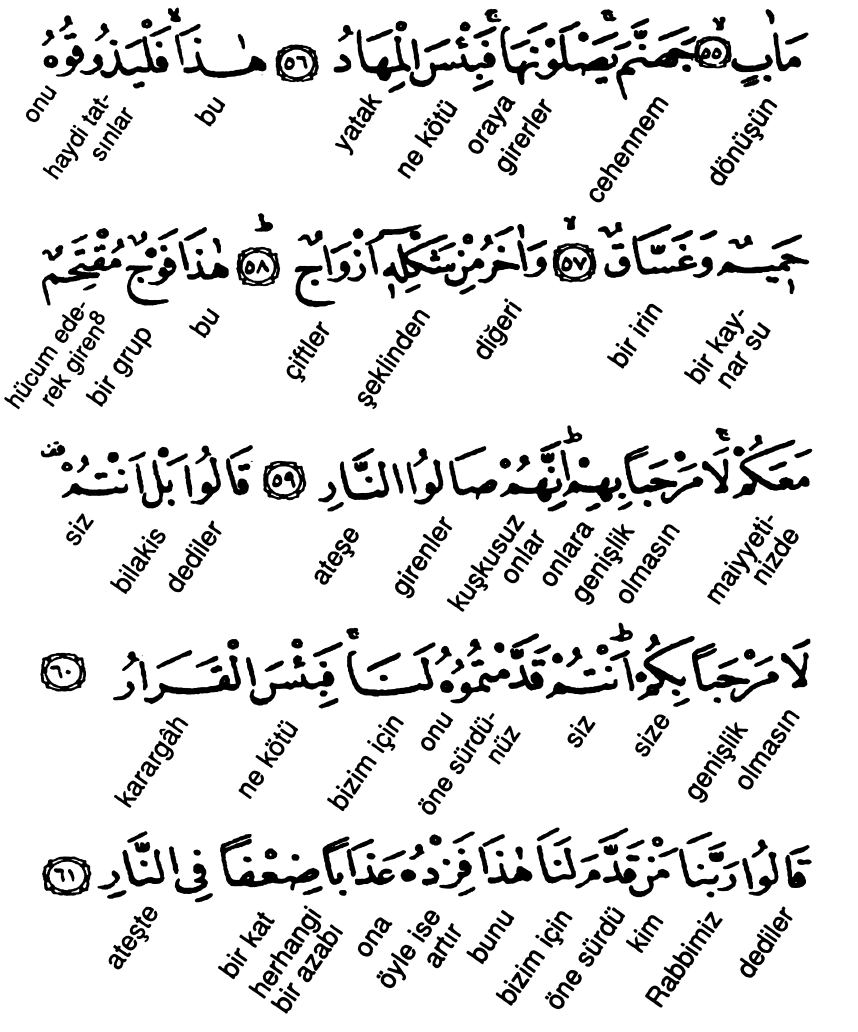

Meâl/55: "Bu (böyle). Kuşkusuz, taşkınlar için elbette kötü bir âkibet vardır."
Meâl/56: "Cehennem! Girecekler oraya, Ne kötü yatak."
Meâl/57: "İşte bu, haydi tatsınlar onu, bir kaynar su ve bir irin."
Meâl/58: "Ve onun şeklinden daha başka çift (işkence)ler."
Meâl/59: "İşte bu, maiyyetinizde hücum eden bir grup. Olmasın onlara genişlik. Hakikaten onlar ateşe girenler."
Meâl/60: Derler: 'Bilakis siz! Size olmasın genişlik! Onu bizim önümüze siz sürdünüz! Ne kötü karargâh!'
Meâl/61: Derler: 'Rabbimiz! Bunu önümüze kim sürdü ise o halde ona herhangi bir azabı ateşte bir kat artır.'

8- Nesefi, IV, 45.

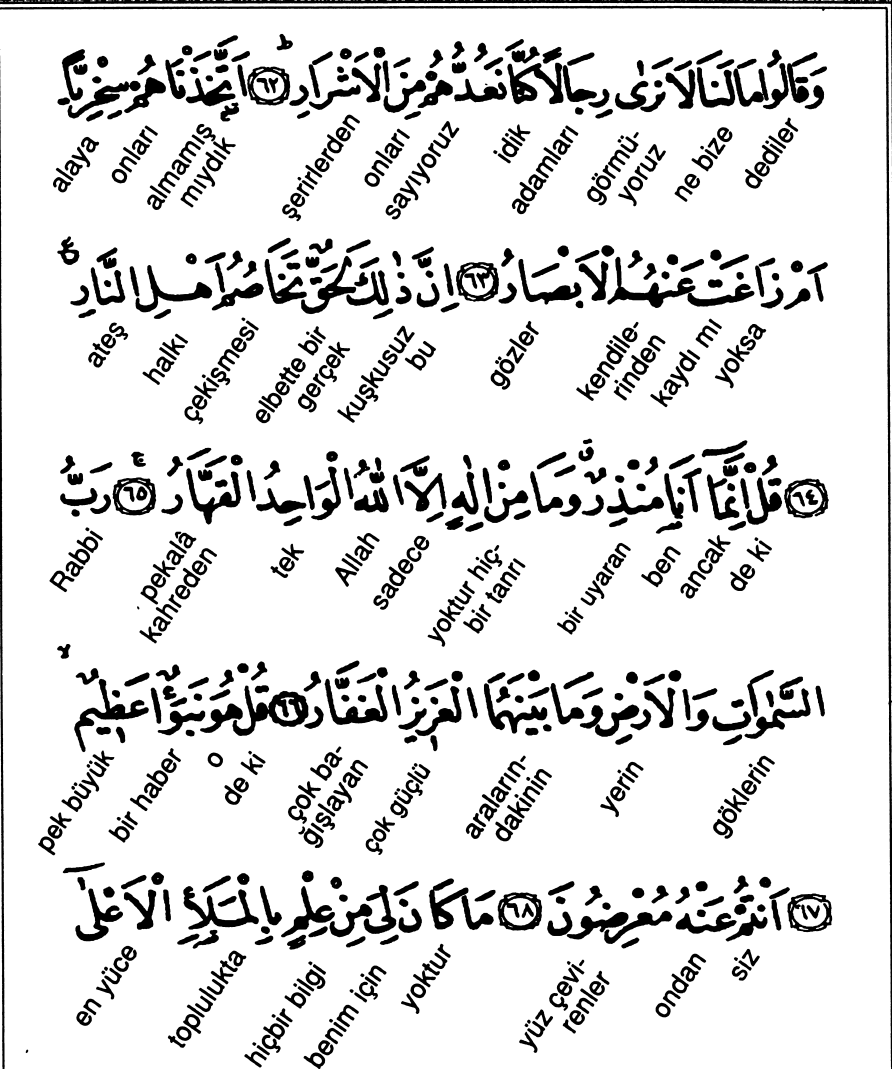

Meâl/62: Derler: 'Bize ne oluyor ki kendilerini şerir kimselerden saydığımız bir takım adamları görmüyoruz?'

Meâl/63: "Onları alaya almamış mıydık? Yoksa (buralardalar da) kendilerinden gözler mi kaydı/onları göremedik mi?"

Meâl/64: "Kuşkusuz, cehennem halkının bu çekişmesi elbette bir gerçektir."

Meâl/65: De ki: 'Ben sadece bir uyarıcıyım, tek ve pekalâ kahreden Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur.

Meâl/66: "Göklerin, yerin ve aralarındakinin çok güçlü, çok bağışlayan Rabbi."

Meâl/67: De ki: 'Bu, pek büyük bir haberdir.

Meâl/68: Ama siz ondan yüz çevirip duruyorsunuz.

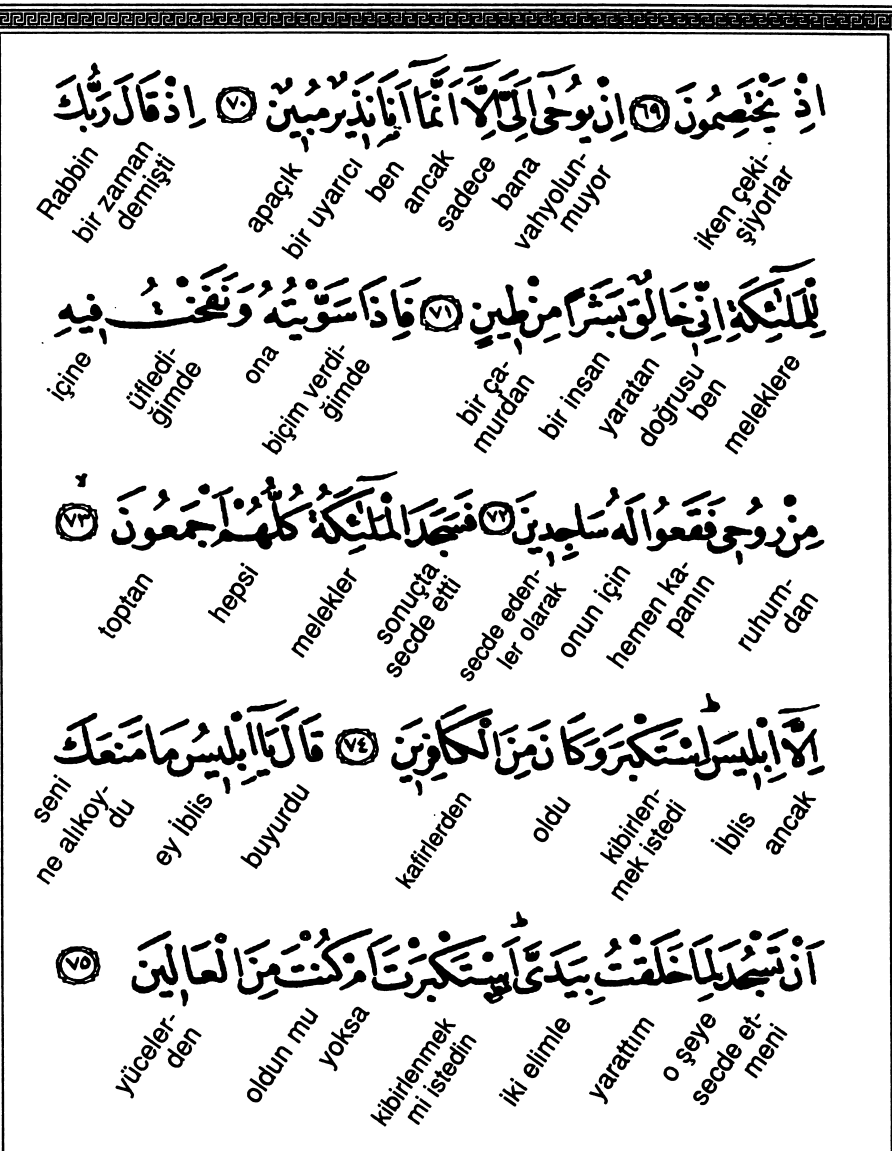

Meâl/69: (Onlar) en yüce toplulukta tartışırlarken benim hiçbir bilgim yoktur.
Meâl/70: Bana, ben ancak ve ancak apaçık bir uyarıcı olduğum için vahyolunuyor.'
Meâl/71: Bir zaman Rabbin meleklere demişti: 'Doğrusu ben bir çamurdan bir insan yaratmaktayım.
Meâl/72: Ona biçim verip içine ruhumdan üflediğimde hemen onun için secdelere kapanın!'
Meâl/73: "Sonuçta meleklerin hepsi, toptan secde ettiler."
Meâl/74: "Ancak iblis etmedi. Kibirlenmek istedi ve kâfirlerden oldu."
Meâl/75: Buyurdu: 'Ey İblis! İki elimle yarattığıma secde etmenden seni ne alıkoydu? Kibirlenmek mi istedin yoksa yücelerden mi oldun?'

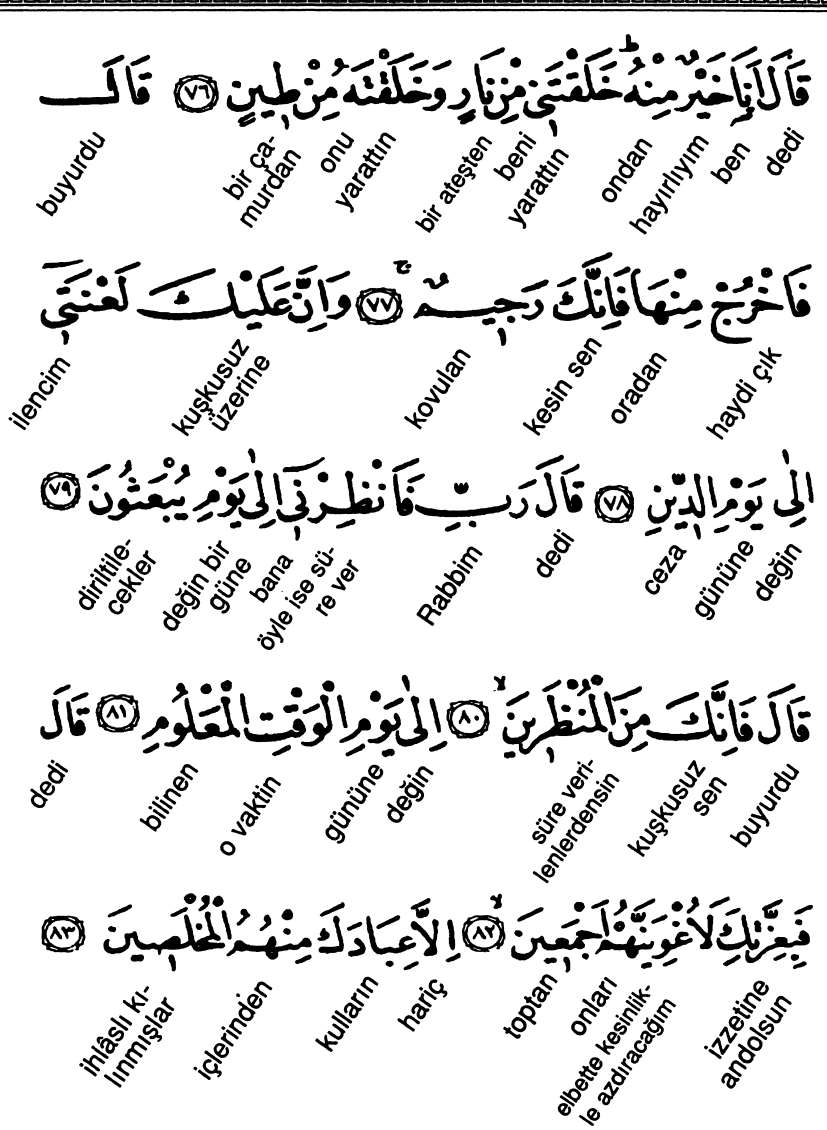

Meâl/76: Dedi: 'Ben ondan hayırlıyım/üstünüm, beni bir ateşten yarattın onu ise bir çamurdan yarattın.'
Meâl/77: Buyurdu: 'Haydi çık oradan, kesin sen kovuldun.
Meâl/78: Lanetim, ceza gününe değin muhakkak senin üzerinedir.'
Meâl/79: Dedi: 'Rabbim! Öyle ise diriltilecekleri güne değin bana süre ver.'
Meâl/80: Buyurdu: 'Kuşkusuz sen süre verilenlerdensin.
Meâl/81: Belli vaktin gününe değin.'
Meâl/82: Dedi: 'İzzetine andolsun ki elbette kesinlikle onları toptan azdıracağım.
Meâl/83: Ancak, içlerinden ihlaslı kılınmış kulların hariç.'

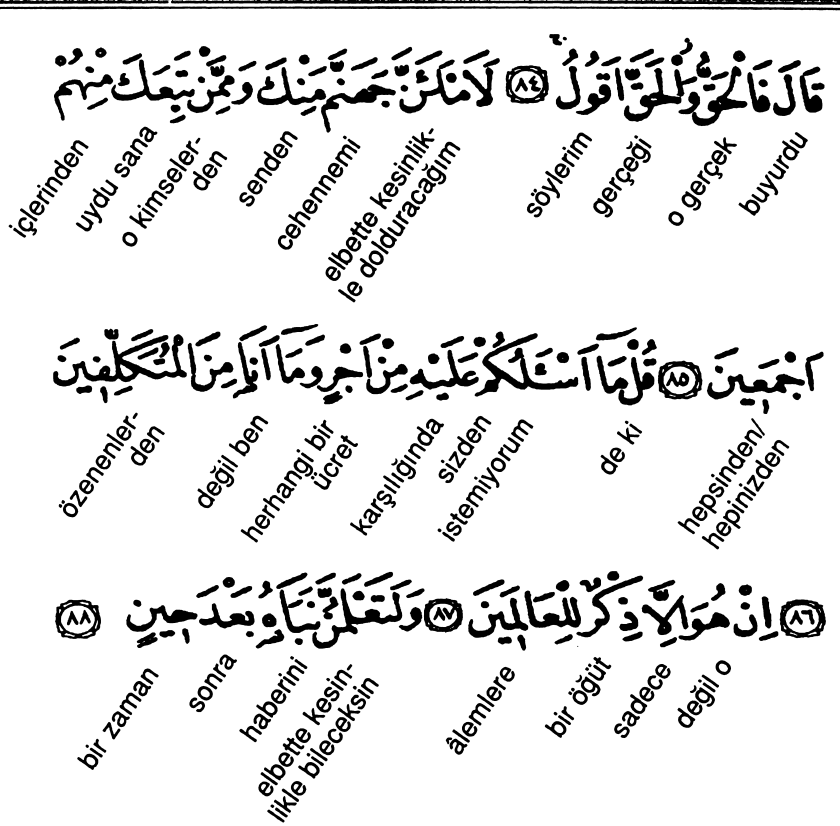

Meâl/84: Buyurdu: 'O gerçek! Ve gerçeği söylerim.
Meâl/85: Elbette kesinlikle cehennemi senden ve içlerinden sana uyan kimselerden, hepsinden/hepinizden dolduracağım.'
Meâl/86: De ki: 'Bunun karşılığında sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Ben (peygamberliğe) özenenlerden değilim.[1]'
Meâl/87: "O (Kur'an), sadece âlemlere bir öğüttür."
Meâl/88: "Bir zaman sonra onun haberini(n doğruluğunu) elbette kesinlikle bileceksin."

1- yapmacık hareket edenlerden, kendilerini yoksun bulundukları meziyetlere sahipmiş gibi gösterenlerden değilim (Nesefi, IV, 48).

ZÜMER SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَنزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ

Kitab'ı sana indirdik gerçekten biz çok hikmetli çok güçlü Allah'tan Kitab'ın indirilişi

بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ ﴿٢﴾ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ

katışıksız/saf din yalnız Allah'ın dikkat dini O'na özgüleyerek Allah'a öyle ise kulluk eyle hak ile

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا

bizi yaklaştırsınlar diye sadece onlara tapmıyoruz dostlar berisinden edinmişler o kimseler

إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ

hakikaten Allah ihtilaf ediyolar onda onlar şeyde aralarında hüküm verir kuşkusuz Allah daha fazla yaklaştırarak Allah'a

Meâl/1: "Bu Kitab'ın indirilişi, çok güçlü, çok hikmetli Allah'tandır."
Meâl/2: "Gerçekten Kitab'ı sana hak ile indirdik. Öyle ise dini kendisine özgüleyerek Allah'a kulluk eyle."

1- Mekke döneminde indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 59., resmi tertipte 39. sırada yer alır. 75 âyet, 1170 kelime, 4708 harftir. Sûre gruplar, topluluklar anlamına gelen "Zümer" unvanıyla anıldığı gibi yüksek odalar demek olan "Guraf" adıyla da anılır. İbn Abbas'tan iki ayetinin Medine döneminde indirildiği aktarılmıştır. (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 232).

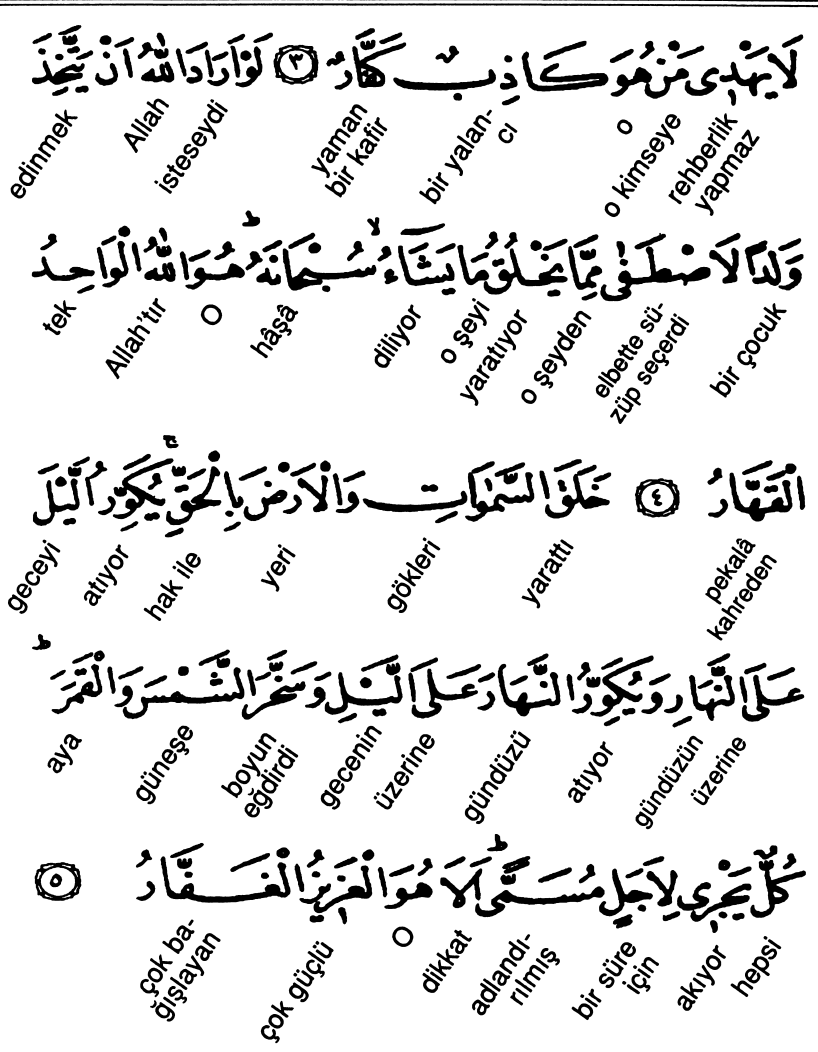

Meâl/3: "Dikkat! Katışıksız/saf din sadece Allah'ındır. Onun berisinden bir takım dostlar edinmiş kimseler: 'Biz onlara sırf bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye tapıyoruz' (diyorlar). Kuşkusuz Allah, hakkında ihtilaf edegeldikleri konuda aralarında hüküm verecek. Hakikaten Allah yalan ve yaman bir kafir olan kişiye rehberlik yapmaz."

Meâl/4: "Allah, bir çocuk edinmek isteseydi elbette yaratmakta olduklarından dilediğini süzüp seçerdi. Hâşâ!/O münezzehtir! O, tek ve pekalâ kahreden Allah'tır."

Meâl/5: "Gökleri ve yeri hak ile yarattı. Geceyi gündüzün üzerine atıyor[2], gündüzü de gecenin üzerine bırakıyor. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Herbiri belirlenmiş bir süre için akmakta. Dikkat! O, çok güçlüdür, çok bağışlayandır."

2- sarıyor (E. H. Yazır T.)/doluyor (Prof. S. Ateş M.)/örtüyor (heyet M.)

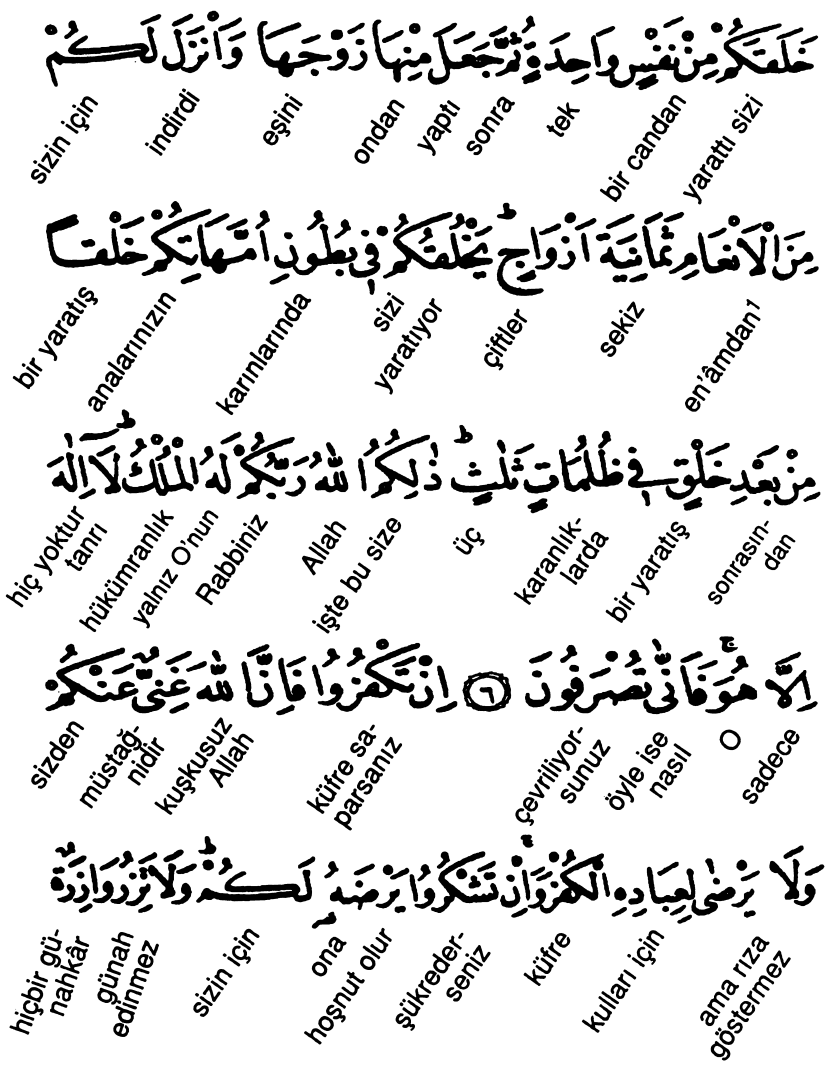

Meâl/6: "Sizi bir tek candan yarattı. Sonra ondan eşini yaptı. Sizin için büyük ve küçük baş hayvanlardan sekiz çift indirdi. Sizi anneleriniz karınlarında üç karanlık içinde[2] bir yaratış sonrasından yaratıp duruyor. İşte bu size (nitelenen) Allah! Rabbiniz! Hükümranlık yalnız O'nun! Hiçbir tanrı yoktur sadece O! Peki nasıl çevriliyorsunuz?!"

1- Büyük ve küçük baş hayvanlardan

2- Rahim, dıştan içe doğru parametrium, miometrium, endometrium denilen ışık, ısı ve su geçirmez zarlarla sarılı bulunan üç doku ile yapılmıştır. Kur'ân, ışık geçirmez bu perdelere zulmet diyor ve insanın üç zulmet (karanlık) içinde yaratıldığını söylüyor. Ne yüce söz, ne ebedî bir mucize! (Prof. Dr. Süleyman ATEŞ Meâli, s, 458).

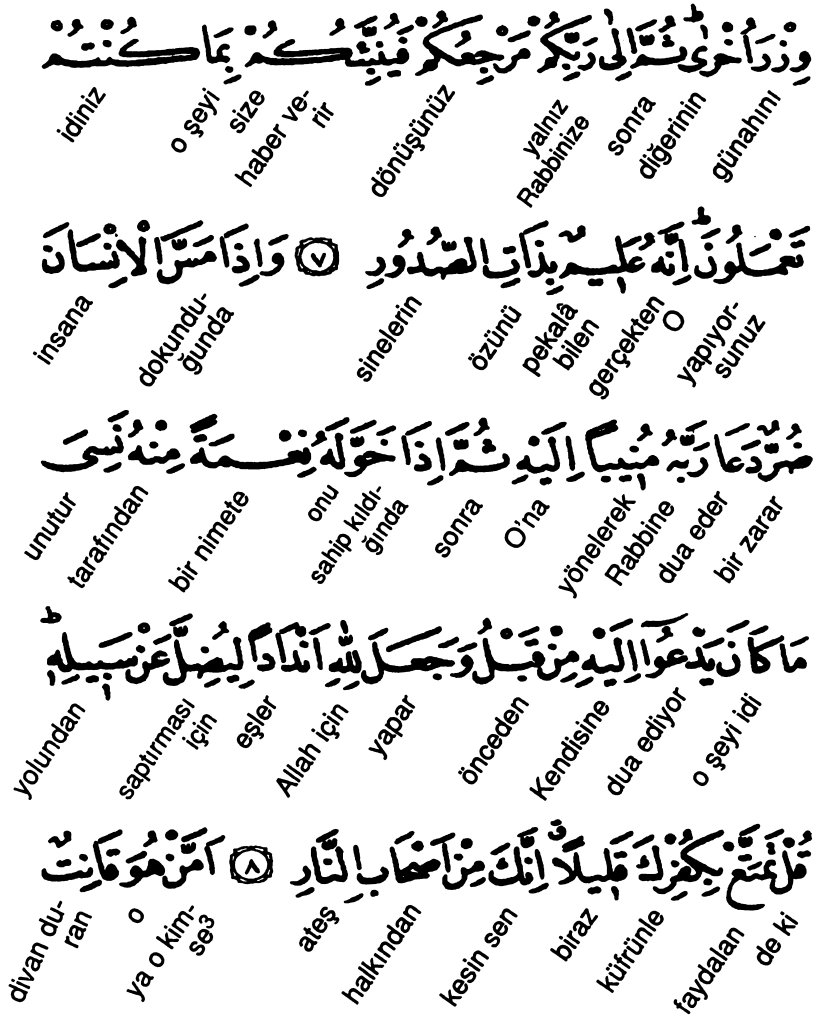

Meâl/7: "Küfre saparsanız kuşkusuz Allah sizden müstağnidir/size ihtiyacı yoktur. Ama O, kulları için küfre rıza göstermez. Şükrederseniz hesabınıza bundan memnun kalır. Hiçbir günahkâr bir diğerinin günahını günah edinmez. Sonra dönüşünüz sadece Rabbinizedir. O size yapmakta olduklarınızı haber verir. Gerçekten, O, sinelerin özünü pekalâ bilendir."

Meâl/8: "İnsana bir zarar iliştiğinde Rabbine, O'na yönelerek dua eder. Sonra onu tarafından bir nimete sahip kıldığında önceden kendisine dua etmekte olduğunu unutur, yolundan saptırmak için Allah'a eşler koşar. De ki: Küfrünle biraz faydalan! Kesin sen ateş halkındansın."

3- Burada "em-men" lafzıyla ilgili yapılan değişik yorumlardan soru yorumunun bu şeklini tercih ettik. S.G.

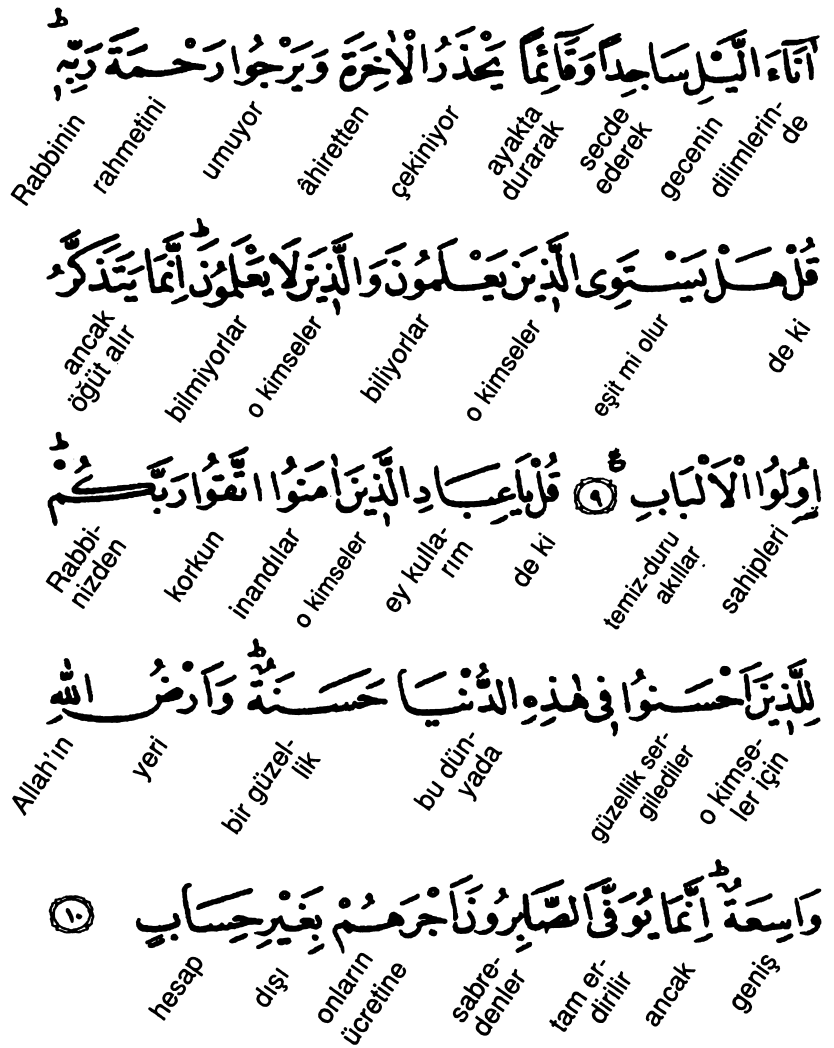

Meâl/9: "Ya, âhiretten çekinerek ve Rabbinin rahmetini umarak gecenin dilimlerinde/saatlarında secdeye vararak, (namazda) kıyamda bulunarak divan duran kimse?.. De ki: 'Bilmekte olan kimselerle bilmeyen kimseler eşit olur mu?' Ancak, temiz-duru akılların sahipleri öğüt alır."

Meâl/10: De ki: 'Ey iman etmiş kullarım! Rabbinizden korkun! Bu dünyada güzellik sergilemiş olan kimseler için bir güzellik vardır. Allah'ın yeri geniştir. Sadece sabredenler, ücretlerine hesapsız şekilde tastamam/fazlasıyla[4] erdirilir.'

4- Kurtubi, el-Cami, XV, 243.

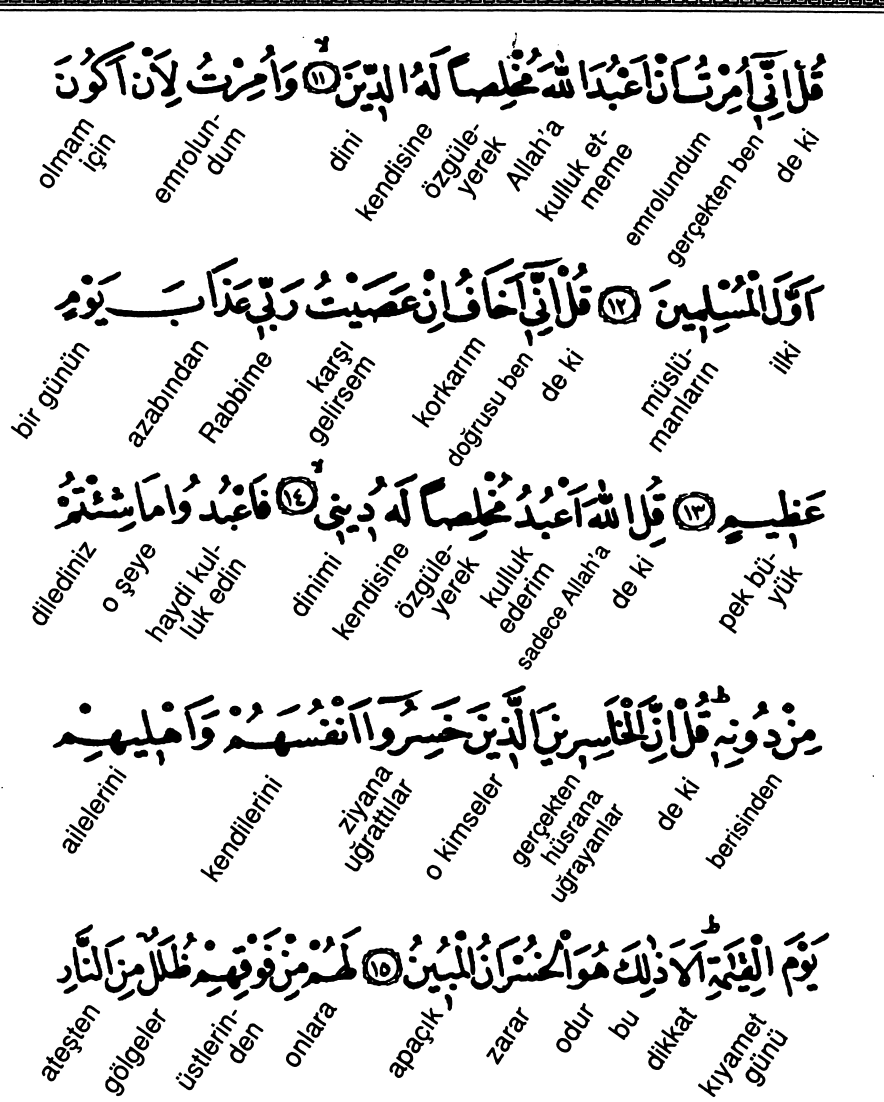

Meâl/11: De ki: 'Cidden ben, dini kendisine özgüleyerek Allah'a kulluk yapmamla emrolundum.

Meâl/12: Müslümanların ilki olmam için emir aldım.'

Meâl/13: De ki: 'Doğrusu ben, eğer Rabbime karşı gelirsem pek büyük bir günün azabından korkarım.'

Meâl/14: De ki: 'Dinimi kendisine özgüleyerek yalnız Allah'a kulluk ederim.

Meâl/15: Haydi siz O'nun berisinden dilediğinize kulluk edin.' De ki: 'Gerçekten hüsranda olanlar, kıyamet günü hem kendilerini hem de ailelerini ziyana uğratmış olanlardır. Dikkat! İşte bu, apaçık zararın ta kendisidir.'

وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ ۚ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ ﴿١٦﴾

benden öyle ise korkun ey kullarım kullarını onunla Allah korkutuyor işte bu gölgeler altlarından

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ ۚ

müjde onlara Allah'a yöneldiler ona kulluk etmelerinden Tâğut'tan kaçındılar o kimseler

فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

en güzeline uyuyorlar sözü dinliyorlar o kimseler kullarımı haydi muştula

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾ أَفَمَنْ

ya o kimse duru-temiz akıllar sahipleri onlardır işte onlar Allah onları hidayete erdirdi o kimseler işte onlar

حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ۖ أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِي النَّارِ ﴿١٩﴾ لَٰكِنِ

ancak ateşte o kimseyi kurtaracaksın ya sen mi azap sözü üzerine hak oldu

Meâl/16: "Onlara, üstlerinden ateşten gölgeler var. Altlarından da gölgeler! İşte bu, Allah kullarını bununla korkutuyor. Ey kullarım öyle ise korkun benden."

Meâl/17: "Tâğut'tan ona kulluk yapmalarından kaçınmış olanlar ve Allah'a yönelmiş bulunanlar, onlara müjde vardır. Haydi muştula kullarımı."

Meâl/18: "Onlar ki sözü dinlerler ve onun en güzeline uyarlar. İşte onlar, Allah'ın kendilerini hidayete erdirdiği kimselerdir. İşte onlar, onlardır temiz-duru akılların sahipleri."

Meâl/19: "Ya üzerine azap sözü hak olan kimse? Yoksa ateşte olan kimseyi sen mi kurtaracaksın?"

1- Bkz. Bakara, âyet, 256.

Meâl/20: "Ancak Rab'lerinden korkmuş kimseler (öyle değil). Onlara Allah'ın bir va'di olarak yüksek odalar, onların üzerlerinden de altlarından ırmaklar akan bina edilmiş yine yüksek odalar vardır. Allah, randevu zamanından/yerinden caymaz."
Meâl/21: "Gerçekten Allah'ın gökten bir su indirdiğini ve onu yerde kaynaklara soktuğunu görmedin mi? Sonra onunla renkleri değişik bir ekin çıkarır, ardından o ekin kurur da kendisini sapsarı kesilmiş görürsün, akabinde onu kuru bir kırıntı yapar. Kuşkusuz bunda elbette duru-saf akılların sahipleri için bir öğüt vardır."

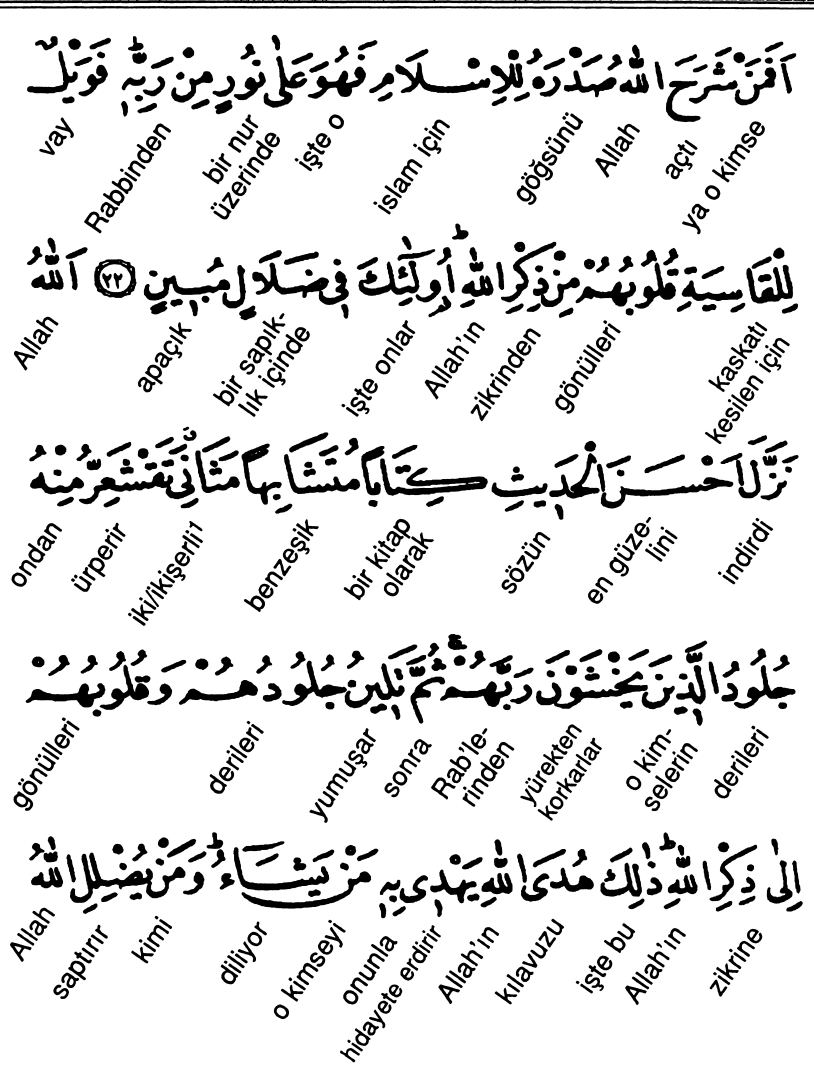

Meâl/22: "Ya Allah'ın göğsünü islama açtığı kimse? İşte o, Rabbinden bir nur üzerindedir. Kalpleri, Allah'ın zikrinden (uzaklaşıp) katılaşanların vay haline! İşte onlar apaçık bir sapıklık içindedirler."

1- "mesânî" lafzının karşılığıdır. Muhterem üstad Prof Dr. Süleyman Ateş mealinde (Kur'ân-ı Kerim ve Yüce Meâli, s. 460) şu dip notu düşmüştür: "Burada geçen (mesânî) kelimesi ikişerli demektir. Buna çok mana verilmiştir. Fakat bize göre bu kelime ile Kur'an'ın her yönden ikili bir sistem takip ettiği belirtilmektedir. Gerçekten Kur'an'ın ifâde üslûbu, karşılıklı zıtlığa dayanır. Kur'an, olayları hep ikili, karşılıklı olarak anlatır: Gök-yer; cennet-cehennem; melek-şeytan; emir-yasak. Bunlar birbiri ardından anlatılır. Müminlerin hali anlatıldıktan sonra kafirlerin hali; Allah'ın gökteki kudret işâretlerinin ardından yerdeki kudret işâretleri; zamandaki kanıtların ardından mekândaki kanıtlar anlatılır. Ve herşey karşıtıyla anlatılınca daha iyi kavranır. İşte (mesânî) yani karşılıklı olarak ikişerli sözü, bu anlamı belirtmektedir. Allah'ın vahyi bu üslûp üzerine indirilmiştir."

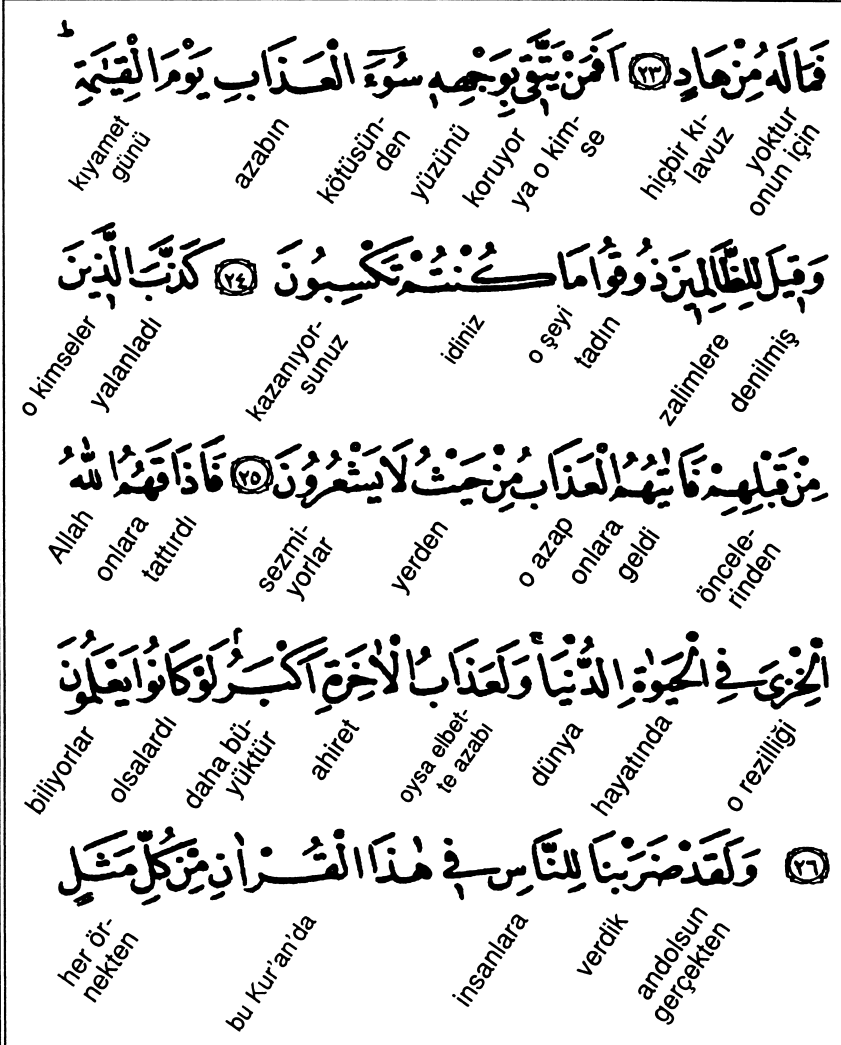

Meâl/23: "Allah, sözün en güzelini benzeşik ve ikişerli[2] bir kitap olarak indirdi. Karşısında, Rablerinden yürekten korkanların derileri ürperir. Sonra derileri ve gönülleri Allah'ın zikrine yumuşar. İşte bu, Allah'ın kılavuzudur ki dilediği kimseleri sayesinde hidayete erdirir. Allah kimi saptırırsa onun için hiçbir kılavuz yoktur."

Meâl/24: Ya yüzünü, kıyamet günü azabın kötüsünden korumaya çalışan kimse?. Zalimlere denilmiştir: 'Kazanıp durduklarınız(ın azabını) tadın!'

Meâl/25: "Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı da kendilerine sezmedikleri bir yerden o azap gelmişti."

Meâl/26: "Allah onlara, dünya hayatında o rezilliği tattırdı. Oysa ahiretin azabı elbette daha büyüktür. Keşke bilselerdi!"

2- kıssa ve öğütleri yinelenen, tekrar tekrar okunup usanılmayan.. (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 249).

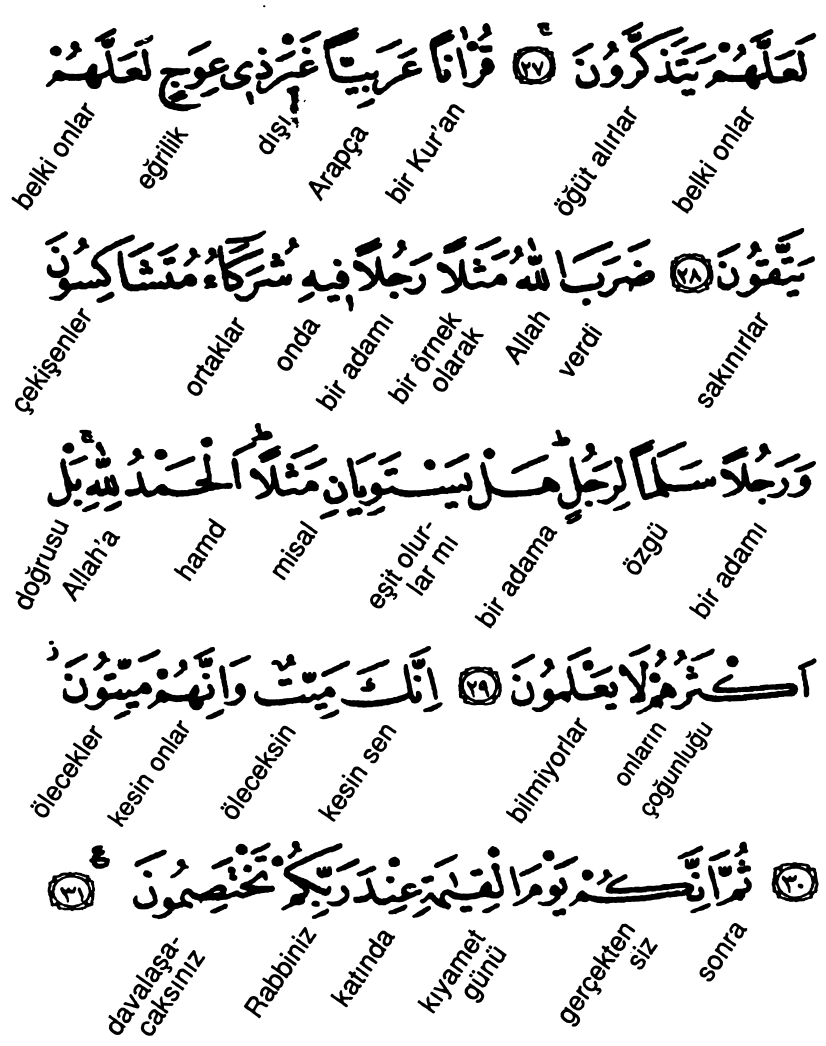

Meâl/27: Andolsun gerçekten bu Kur'an'da insanlar için her örnekten verdik. Belki onlar öğüt alırlar.

Meâl/28: "Eğriliği olmayan/pürüzsüz Arapça bir Kur'an olarak. Belki onlar sakınırlar."

Meâl/29: "Allah, hakkında birbirleriyle çekişip duran ortaklar(ın sahip bulunduğu köle) bir adam ile yalnız bir adama ait (başka bir köle) adamı örnek verdi. Misal, bu iki (köle adam) eşit olurlar mı? Allah'a hep hamdolsun. Doğrusu onların çoğu bilmiyorlar."

Meâl/30: "Kesin sen öleceksin! Kuşkusuz onlar da ölecekler!"

Meâl/31: "Sonra gerçekten siz, kıyamet günü Rabbiniz katında davalaşacaksınız."

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۚ

ona ki gelmiş | doğruyu | yalanladı | Allah üzerine | yalan söyledi | o kimseden | daha zâlim | kim

أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِي جَاءَ

getirdi | o kimse ki | kafirler için | durulacak yer | cehennemde | değil mi

بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾ لَهُمْ

onlara | müttakiler | onlardır | işte onlar | onu | tasdik etti | doğruyu

مَا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾ لِيُكَفِّرَ اللَّهُ

Allah | örtsün diye | güzellik sergileyenlerin | ödülü | işte bu | Rab'leri | katında | diliyorlar | o şey

عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي

onun ki | en güzeliyle | ücretlerini | onlara versin | yaptılar | onun ki | en kötüsünü | kendilerinden

Meâl/32: "Allah üzerine yalan söylemiş ve kendisine gelmiş bulunan doğruyu yalanlamış kimseden daha zâlim kimdir? Kafirler için durulacak yer cehennemde değil midir?"

Meâl/33: "Doğruyu getiren ve onu tasdik etmiş olan ise işte onlar, onlardır takva sahipleri."

Meâl/34: "Rableri katında onlar için dileyecekleri vardır. İşte bu, güzellik sergileyenlerin ödülüdür."

كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۖ وَيُخَوِّفُونَكَ

seni korkutu-yorlar — kuluna — yeter — Allah — değil mi — yapıyorlar — idiler

بِالَّذِينَ مِن دُونِهِ ۚ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾

hiçbir reh-ber — onun için — yoktur — Allah — saptırır — kimi — berisinden — o kimse-lerle

وَمَن يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن مُّضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ

pek güçlü — Allah — değil mi — hiçbir sap-tıran — onun için — yoktur — Allah — doğru yola iletirse — kimi

ذِي انتِقَامٍ ﴿٣٧﴾ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

yeri — gökleri — yarattı — kim — onlara sorarsan — andolsun eğer — sâhib-i in-tikam

لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلْ أَفَرَأَيْتُم مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

Allah'ın berisinden — çağırıyor-sunuz — o şeyi — gördünüz mü — de ki — Allah — elbette muhak-kak söylerler

Meâl/35: "Allah, yaptıkları şeyin en kötüsünü kendilerinden örtsün ve yapageldiklerinin en güzeliyle onlara ücretlerini versin diye."

Meâl/36: "Allah, kuluna yeter değil midir? Seni O'nun berisinden olan kimselerle korkutuyorlar. Allah kimi saptırırsa onun için hiçbir rehber yoktur."

Meâl/37: "Allah kimi doğru yola iletirse artık onu saptıracak hiç kimse yoktur. Allah çok güçlüdür, intikam sahibidir."

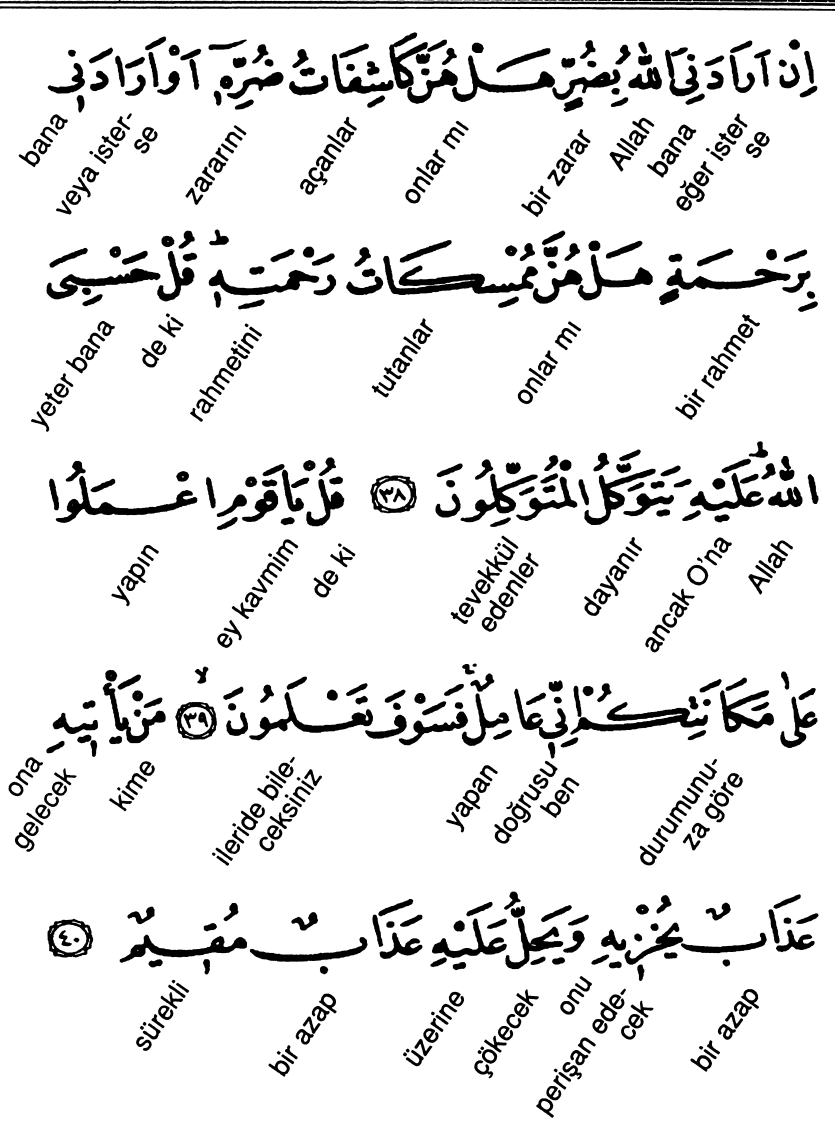

Meâl/38: Andolsun eğer onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı?' diye sorarsan elbette kesinlikle derler: 'Allah!' De ki: 'Ne dersiniz? Eğer Allah bana bir zarar murad ederse Allah'ın berisinden yalvarmakta olduklarınız, onlar O'nun zararını giderebilirler mi? Veya bana bir rahmet dilerse onlar O'nun rahmetini tutabilirler mi/engelleyebilirler mi?' De ki: 'Bana Allah yeter. Tevekkül edenler sadece O'na dayanırlar.'

Meâl/39: De ki: 'Ey kavmim! Durumunuza göre (yapacağınızı) yapın, doğrusu ben (konumuma göre yapacağımı) yapanım!. İleride bileceksiniz.

Meâl/40: Kendisini perişan edecek bir azap kime gelecek, sürekli azap kimin üzerine çökecek (bileceksiniz)'

إِنَّآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ لِلنَّاسِ بِٱلْحَقِّ ۖ فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِۦ ۖ

kendi yararına — doğru yolu seçerse — öyle ise kim — gerçekle — insanlar için — Kitab'ı — üzerine — indirdik — cidden biz

وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ۝٤١

bir vekil — üzerlerinde — değil sen — zararına — sapıtır ancak — sapıtır — kim

ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَٱلَّتِى لَمْ تَمُتْ

ölmedi — onu ki — ölümleri — zamanında — canları — öldürür — Allah

فِى مَنَامِهَا ۖ فَيُمْسِكُ ٱلَّتِى قَضَىٰ عَلَيْهَا ٱلْمَوْتَ وَيُرْسِلُ ٱلْأُخْرَىٰٓ

diğeri — gönderir — ölümü — üzerinde — hüküm verdi — onu ki — tutar — uykularında

إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝٤٢

tefekkür ediyorlar — bir toplum için — elbette ibretler — kuşkusuz bunda — adlandırılmış — bir süre — değin

Meâl/41: "Cidden biz bu Kitab'ı sana, insanların yararına gerçekle indirdik. Öyle ise kim doğru yolu seçerse kendi yararınadır, kim sapıtırsa ancak zararına sapıtır. Sen üzerlerinde vekil değilsin."

Meâl/42: "Allah, canları ölümleri sırasında, ölmemiş olanları da uykularında öldürür. Böylece, haklarında ölüm kararı verdiklerini tutar, diğerlerini ise belirlenmiş bir süreye değin salıverir. Kuşkusuz bunda tefekkür etmekteki bir toplum için elbette ibretler vardır."

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا

hiçbir şeye sahip bulunmuyorlar / olsalar da mı / de ki / şefaatçılar / Allah'ın / berisinden / yoksa edindiler mi

وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾ قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا ۖ لَّهُ مُلْكُ

hükümranlığı / yalnız O'nun / tamamen / şefaat / sırf Allah'ın / de ki / akıl işletmiyorlar

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ

Allah / anıldığında / döndürüleceksiniz / sadece O'na / sonra / yerin / göklerin

وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ

ahirete / inanmıyorlar / o kimselerin / yürekleri / sıkılır / tekliğiyle

وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

sevinirler / hemen onlar / berisinden / o kimseler / anıldığında

Meâl/43: Yoksa Allah'ın berisinden şefaatçılar mı edindiler? De ki: 'Onlar hiçbir şeye sahip bulunmuyorlar, akıl erdirmiyorlar olsalar da mı?'

Meâl/44: De ki: 'Şefaat tamamen Allah'a aittir! Göklerin ve yerin hükümranlığı yalnız O'nun tekelindedir. Sonra sadece O'na döndürüleceksiniz.'

Meâl/45: "Allah, tekliğiyle anıldığında ahirete inanmayanların yürekleri sıkılır. Onun berisindekiler anıldığında ise onlar hemen sevinirler/neşelenirler."

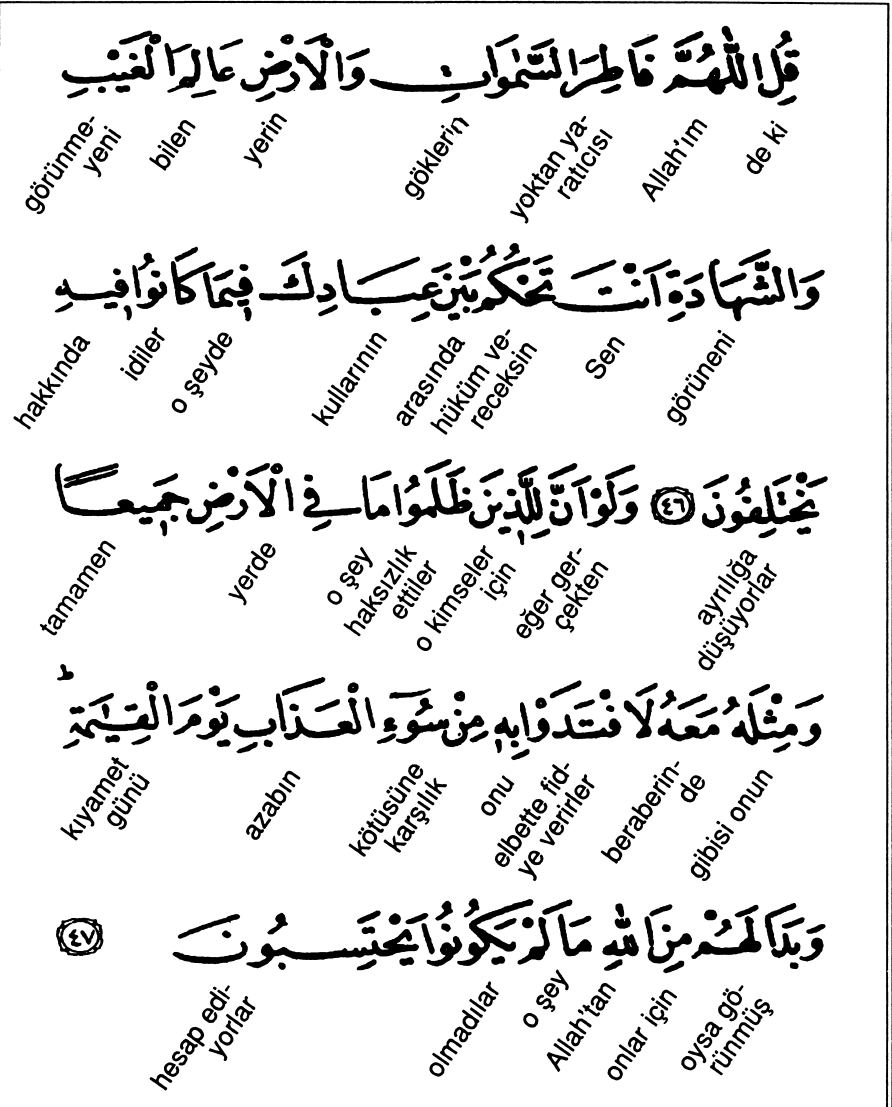

Meâl/46: De ki: 'Allah'ım! Ey gökleri ve yeri yoktan yaratan! Ey görünmeyeni ve görüneni bilen! Hakkında ihtilaf edip durdukları o şeyle ilgili olarak kulların arasında ancak Sen hüküm verirsin.'

Meâl/47: "Eğer gerçekten, yerde ne varsa tamamı ve yanında bir katı o haksızlık yapmış olanların olsa kıyamet günü o azabın kötüsüne karşılık elbette onu fidye verirler. Ama hiç hesaba katmadıkları şey Allah tarafından karşılarına çıkmıştır!"

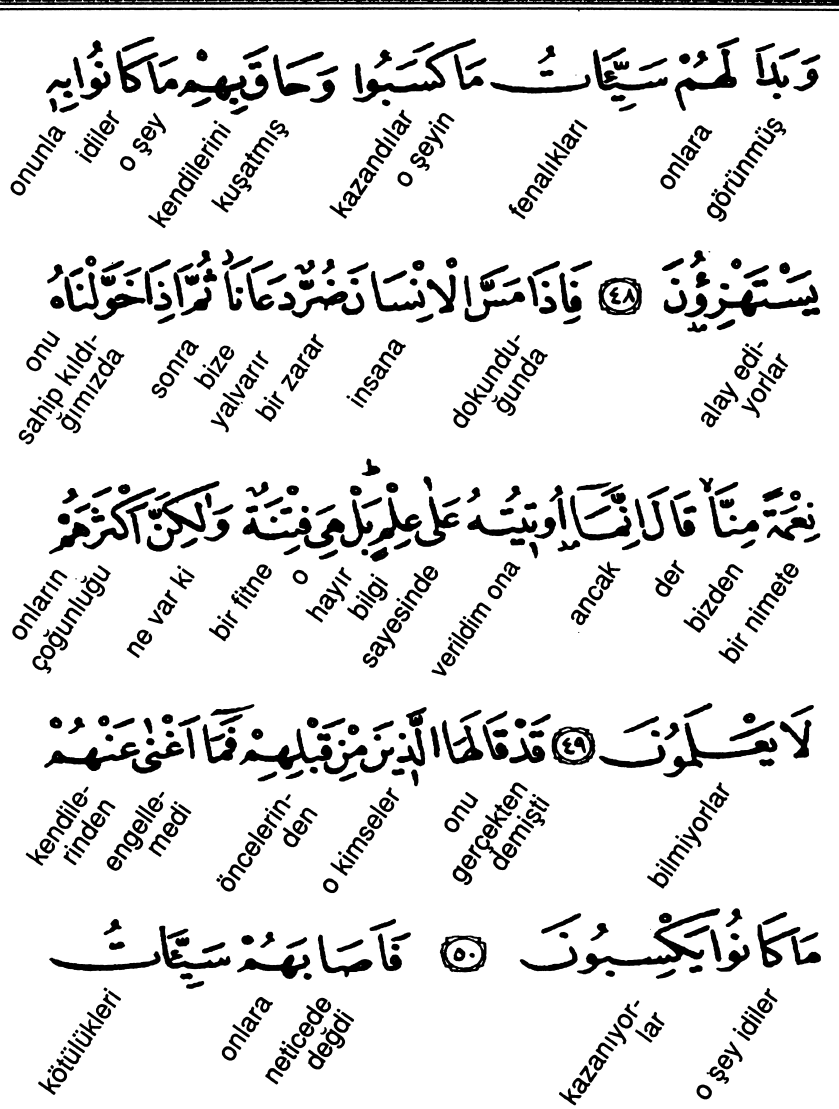

Meâl/48: "Kazandıkları şeyin fenalıkları karşılarına çıkmış, alay konusu edinip durdukları şey kendilerini kuşatmıştır."

Meâl/49: "İnsana bir zarar/bir keder dokunduğunda bize yalvarır. Sonra kendisini tarafımızdan bir nimete sahip kıldığımızda: 'Buna, sırf bir bilgi sayesinde mazhar kılındım' der. Hayır o nimet bir fitne/bir sınama aracıdır. Ne var ki onların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/50: "Onlardan öncekiler de gerçekten onu söylemişti. Ama kazanıp durdukları şey kendilerinden (azabı) engellemedi."

مَا كَسَبُوا۟ وَٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْ هَٰٓؤُلَآءِ سَيُصِيبُهُمْ

onlara yakında ilişecek — şunlardan — zulmettiler — o kimseler — kazandıklarının

سَيِّـَٔاتُ مَا كَسَبُوا۟ ۚ وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾ أَوَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟

bilmediler mi — aciz bırakanlar — değil onlar — kazandıklarının — kötülükleri

أَنَّ ٱللَّهَ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَٰتٍ

elbette ibretler — kuşkusuz bunda — kısar — diliyor — o kimseye — rızkı — serer — gerçekten Allah

لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ قُلْ يَٰعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ أَسْرَفُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ

kendilerinin aleyhinde — aşırılığa kaçtılar — onlar ki — ey kullarım — de ki — inanıyorlar — bir topluma

لَا تَقْنَطُوا۟ مِن رَّحْمَةِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ

tamamen — günahları — bağışlar — hakikaten Allah — Allah'ın — rahmetinden — umut kesmeyin

Meâl/51: "Neticede, kazanıp durduklarının kötülükleri başlarına bela oldu! Şunlardan haksızlık yapanlar (var ya) kazandıklarının kötülükleri onların başına da musibet olarak inecek! Değil onlar (Allah'ı) aciz bırakanlar[1]."

Meâl/52: "Gerçekten Allah'ın dilediği kimseye rızkı serdiğini ve kıstığını bilmediler mi? Kuşkusuz bunda inanan bir toplum için elbette ibretler vardır"

1- Azabımızın önüne geçenler (Celaleyn, II, 144).

Meâl/53: De ki: 'Ey kendileri aleyhinde aşırılığa kaçmış olan kullarım! Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Hakikaten Allah günahları tamamen bağışlar. Gerçekten O, çok bağışlayandır, çok merhametlidir.'

Meâl/54: "Rabbinize yönelin ve o azap size gelmeden önce O'na teslim olun. Aksi taktirde yardım görmezsiniz."

Meâl/55: "O azap size, ansızın sizin hiç sezmeyeceğiniz (bir sırada) gelmeden önce, Rabbinizden size indirilmiş olanın en güzeline uyun."

Meâl/56: "Herhangi bir nefis/kişi: 'Allah tarafında kusurlu davranmamdan ötürü yazıklar olsun bana! Doğrusu gerçekten yalancılardan idim[2].' demesi."

2- (demeden önce size indirilmiş olanın en güzeline uyun).

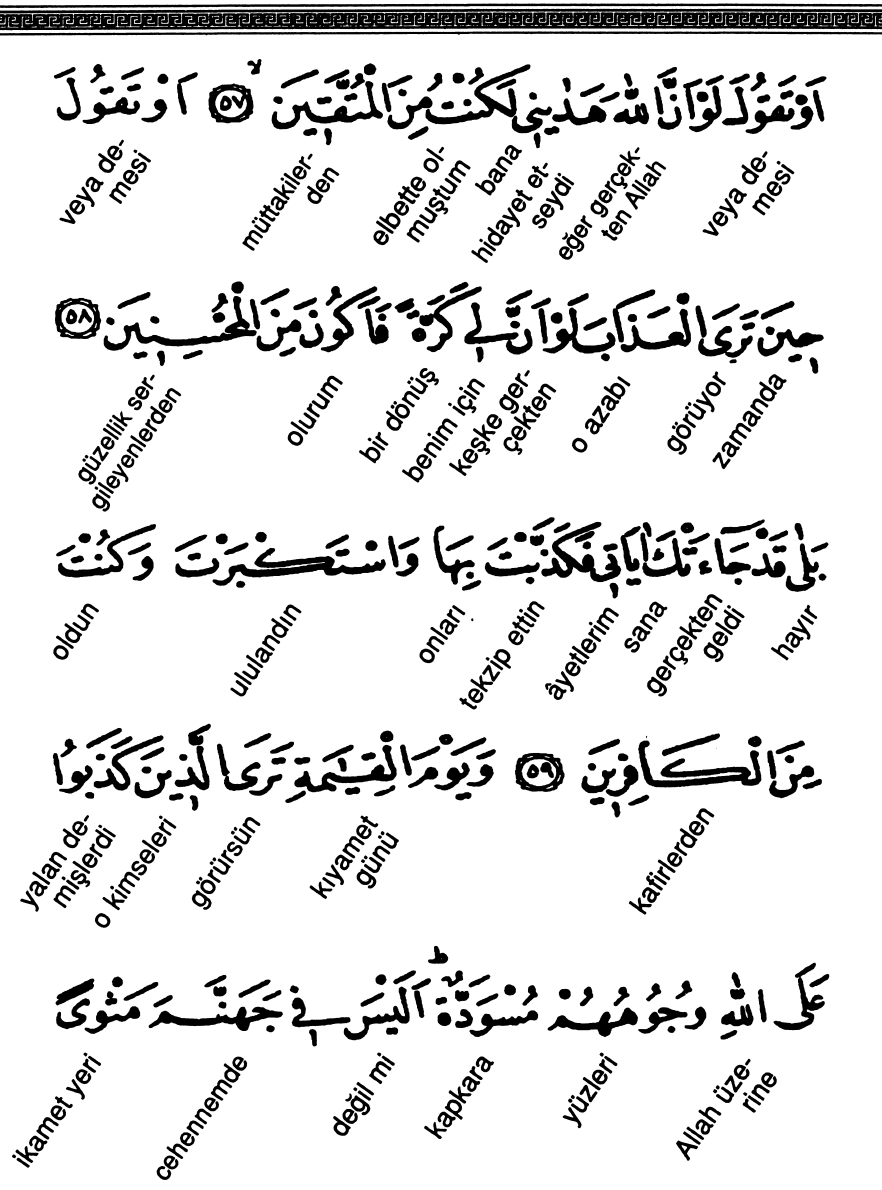

Meâl/57: "Veya: 'Eğer gerçekten Allah bana hidayet etmiş olsaydı elbette müttakilerden olmuştum' demesi[1]."

Meâl/58: "Veya o azabı gördüğünde: 'Keşke gerçekten benim için bir geri dönüş (sağlansa da) güzellik sergileyenlerden olsam' demesi (öncesinden)."

Meâl/59: "Hayır! Sana ayetlerim geldi de onlara yalan dedin, ululuk tasladın ve kafirlerden oldun."

1- öncesinden size indirilmiş olanın en güzeline uyun.

لِلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ

onların kurtuluş yerinde — takva sahibi olanlar — o kimseleri — Allah — kurtarır — kibirlenenlere

لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

her şeyin — yaratıcısı — Allah — üzülecekler — onlar — değil — o kötülük — kendilerine — dokunmaz

وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

yerin — göklerin — mekâlîd'i[2] — sadece O'nun — Vekîl — her şeye — O

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

hüsrana uğrayanlar — onlar — işte onlar — Allah'ın — âyetlerine — küfrettiler — o kimseler

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ

andolsun gerçekten — cahiller — ey o kulluk edeyim — bana emrediyorsunuz — Allah'ın — başkasına mı — de ki

Meâl/60: "Allah üzerine yalan düzmüş olanları kıyamet günü görürsün yüzleri kapkara kesilmiştir! Kibirliler için ikamet yeri cehennemde değil midir?"
Meâl/61: "Allah, takva sahibi olmuş kimseleri kurtuluş yerlerinde kurtarır/başarıları sayesinde kurtarır. Onlara ne o kötülük dokunur ne de onlar üzülürler."
Meâl/62: "Allah, her şeyin yaratıcısı. O, her şeye Vekîl'dir."
Meâl/63: "Göklerin ve yerin anahtarları/kilitleri sadece O'nundur. Allah'ın âyetlerine küfretmiş olanlar, işte onlar, onlardır hüsrana uğrayanlar."
Meâl/64: De ki: 'Bana, Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz ey cahiller?'

2- "mıklîd" veya "mıklâd"ın çoğulu olup İbn Abbas ve daha başkalarına göre anahtarlar anlamındadır. "Kilid" lafzının arapçalaşmış şekli "iklîd"in cemi olduğu da söylenmiştir. Süddi ise: "Göklerin ve yerin hazineleri" yorumunu yapmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 274).

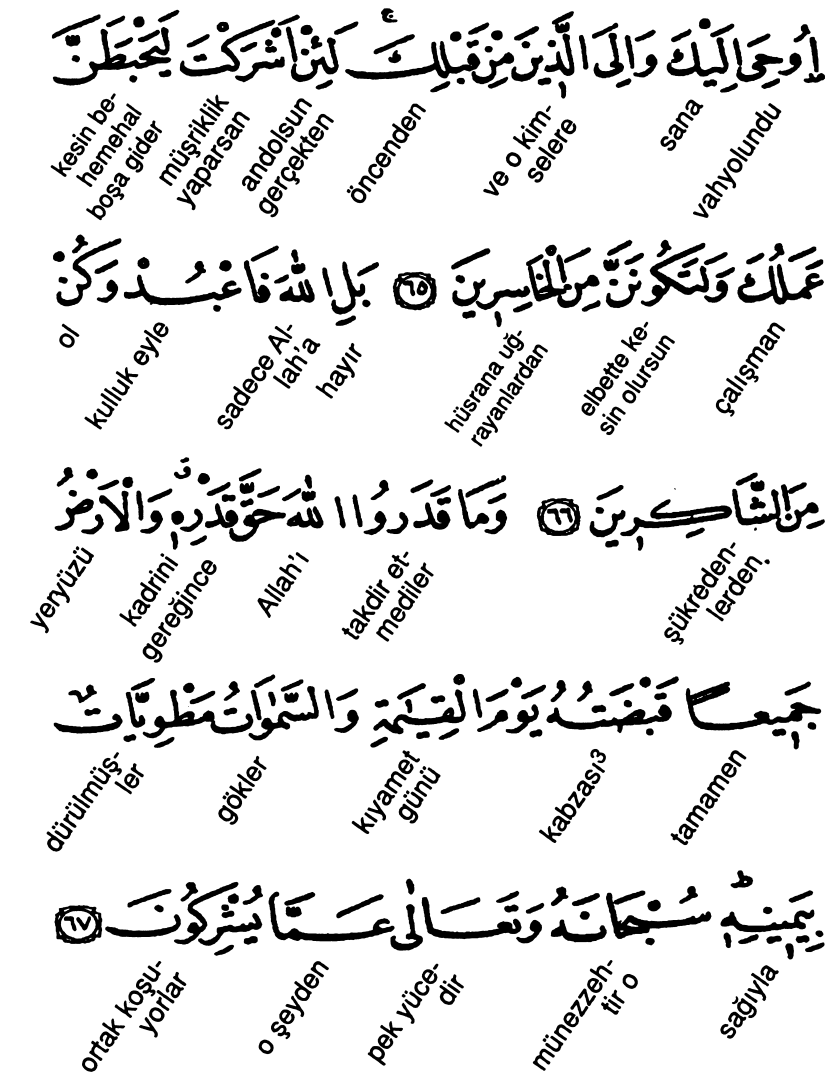

Meâl/65: Andolsun gerçekten sana ve senden öncekilere vahyolundu: 'Yemin olsun eğer müşriklik yaparsan elbette kesinlikle çalışman boşa gider, muhakkak behemehal hüsrana uğrayanlardan olursun.'

Meâl/66: "Hayır! Sadece Allah'a kulluk eyle ve şükredenlerden ol."

Meâl/67: "Allah'ı, kadrinin gerektirdiği şekilde takdir etmediler. Yeryüzü kıyamet günü tamamen O'nun avucudur/O'nun için bir avuçtur. Gökler sağıyla dürülmüşlerdir/sağ elindedir. O, münezzehtir. Ortak koşageldiklerinden pek yücedir."

3- pençesi, avucu/avucunda bir avuçluk şeydir/onun tasarrufundadır.

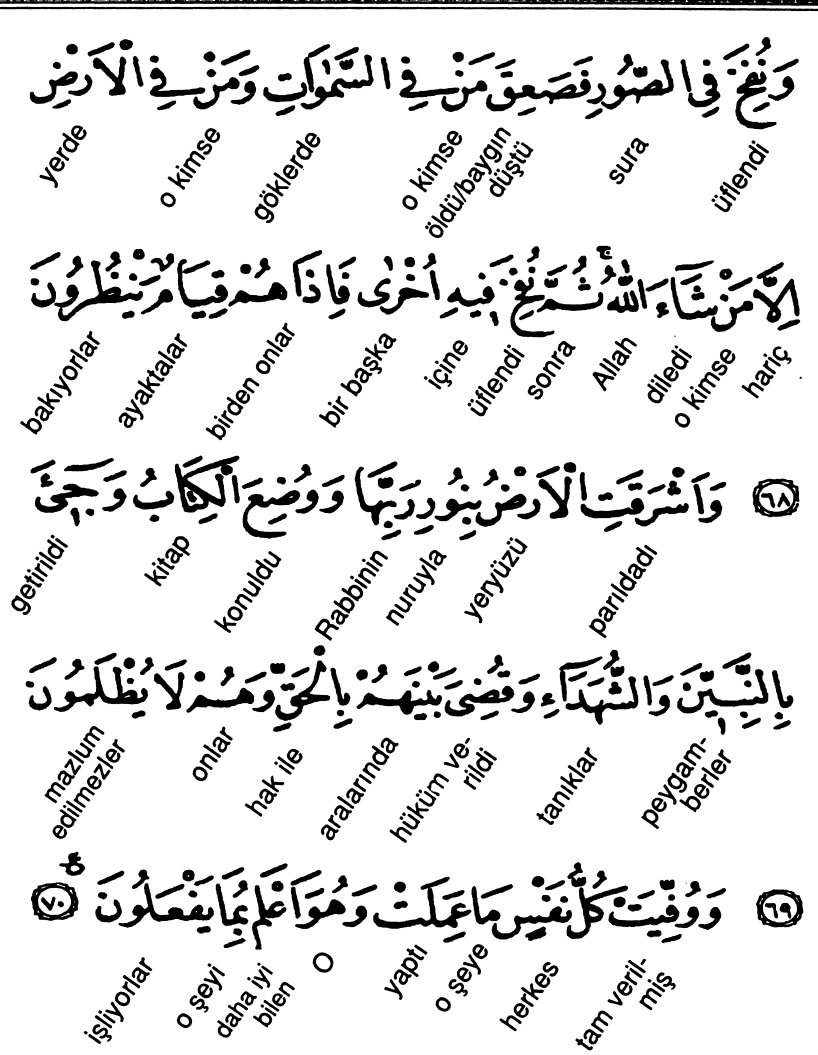

Meâl/68: "Sura üflenmiş, bunun sonucunda Allah'ın dilediği kimseler dışında göklerdeki kimseler ve yerdeki kimseler ölmüşler[4]/bayılıp düşmüşlerdir[5]. Sonra ona bir daha üflenmiş, bunun neticesinde birden onlar ayakta bakıyorlar/bekliyorlar/bakınıp duruyorlar."

Meâl/69: "Yeryüzü Rabbinin nuruyla parlamış, Kitap konulmuş, peygamberler ile tanıklar getirilmiş ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir. Onlar haksızlığa uğratılmazlar.

Meâl/70: "Herkese yaptığının karşılığı tam verilmiştir. O, ne işlemekte olduklarını daha iyi bilendir."

4- Celaleyn, II, 145.

5- Beyzavi, II, 366.

Meâl/71: "Küfre sapmış olanlar bölükler halinde cehenneme sürülmüştür. Nihayet oraya vardıklarında cehennemin kapıları açılır ve bekçileri onlara: 'Size içinizden, karşınızda Rabbinizin âyetlerini okuyan ve sizi bugününüze ulaşma hususunda uyaran elçiler gelmedi mi?' der. 'Evet' derler. Ne var ki o kafirlere azap sözü hak olmuştur."

Meâl/72: Ve denilir: 'İçlerinde sürekli kalanlar olmak üzere girin cehennemin kapılarından! Kibirlilerin ikamet yeri ne kötü!'

Meâl/73: "Rab'lerinden korkmuş olanlar ise gruplar halinde cennete sevkedilmiştir. Sonunda oraya vardıklarında cennetin kapıları açılır ve bekçileri onlara: 'Selam size! Temiz oldunuz. Haydi sürekli kalanlar olmak üzere girin oraya!' derler."

Meâl/74: "Ve (cennete girenler): 'Bize, va'dini doğru çıkaran ve bizi, cennetten dilediğimiz yerde mekan tutmakta olduğumuz bu yerde bizi mirasçı kılan O Allah'a hep hamdolsun' derler. Çalışanların ödülü ne güzelmiş."

6- Dünyada temiz hareket ettiniz (Kurtubi, el-Cami, XV, 286)/masiyet kirlerinden arındınız (Beyzavi, II, 367).

وَتَرَى الْمَلٰٓئِكَةَ حَآفِّيْنَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ

hamdiyle Rablerinin tesbih ediyor- lar Arş'ın çevresinden kuşatanlar melekleri görürsün

وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيْلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٧٥﴾

âlemlerin Rabbi Allah'a hamd denilmiş hak ile aralarında hüküm veril- miş

Meâl/75: "Melekleri de görürsün, Arş'ın çevresinden kuşatanlar olarak Rablerinin hamdiyle tesbih etmektedirler. Aralarında hak ile hüküm verilmiş ve: 'Alemlerin Rabbi Allah'a hep hamdolsun' denilmiştir."

MÜ'MİN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾ غَافِرِ الذَّنبِ

Hâ Mîm[2] — indirilişi — Kitab'ın — Allah'tan — çok güçlü — çok bilen — bağışlayan — günahı

وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ

kabuleden — tevbeyi — pek çetin — azabı — sahibi — lutufta bulunma[3] — hiç yoktur tanrı — sadece — O — ancak O'na

الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ

varış — çekişmez — âyetlerinde — Allah'ın — ancak — o kimseler — inkâr edenler — seni aldatmasın

تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ

onların dolaşması — belderde — yalanlamıştı — onlar öncesi — Nuh toplumu — hizipler

Meâl/1: "Hâ. Mîm."
Meâl/2: "Bu Kitab'ın indirilişi çok güçlü, çok bilen Allah'tandır."
Meâl/3: "Günahı bağışlayan, tevbeyi kabul buyuran, pek yaman azaplı, engin nimet sahibi (Allah'tan). Hiçbir tanrı yoktur sadece O! Varış ancak O'nadır."
Meâl/4: "Allah'ın âyetleri üzerinde o küfre sapmış olanlardan başkası tartışmaz/çekişmez. Öyle ise onların beldelerde dolaşması[4] sakın seni aldatmasın."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 60. tertipte 40. sırada yer alır. İmam Âsım'ın da aralarında yer aldığı gruba göre 85 âyet, 1199 kelime ve 4970 harftir. "Mümin" adıyla anıldığı gibi "Gâfir" ismiyle de yâd edilir.
2- Bkz. Bakara, âyet, 1
3- tavl, aslında nimet vermek, lutufta bulunmak demektir. İbn Abbas terkibi "nimetler sahibi", Mücahid, "zenginlik-genişlik sahibi" şeklinde yorumlamışlardır (bkz. Kurtubi el-Cami, XV, 291).
4- Huzur içinde şehir şehir gezip ticaret yapmaları/dünya nimetleri içinde safa sürmeleri (tefsirler).

مِنۢ بَعْدِهِمْ ۖ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍۭ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ ۖ وَجَٰدَلُوا۟

mücadele ettiler | onu diye yakalasınlar | kendilerinin elçisini | ümmet | her | yeltenmişti | onların sonrasından

بِٱلْبَٰطِلِ لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ

oldu | nasıl | onları sonunda yakaladım | hakkı | onunla | gidersinler diye | bâtılla

عِقَابِ ﴿٥﴾ وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟

küfrettiler | o kimseler aleyhinde | Rabbinin | sözü | gerekli oldu | böyle | azabım

أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ﴿٦﴾ ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُۥ

çevresinde | ve o kimse | Arş'ı | yüklenmiyorlar | o kimseler | ateşin | halkı | kesin onlar

يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَيَسْتَغْفِرُونَ

istiğfarda bulunurlar | ona | iman ederler | Rab'lerinin | hamdiyle | tesbih ederler

لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَٱغْفِرْ

öyle ise bağışla | bilgice | rahmetçe | her şeye | geniş oldun | Rabbimiz | iman ettiler | o kimseler için

Meâl/5: "Onlardan önce de Nuh toplumu ile arkalarından gelen gruplar da yalanladı. Her ümmet kendi peygamberine onu yakalasınlar/esir alsınlar diye (üzerine yürümeye) yeltendi. Sayesinde hakkı yok etmek için batıl uğrunda mücadele ettiler. Sonunda onları yakaladım. Azabım nasıl oldu?"

Meâl/6: "Böylece Rabbinin: 'Kesin onlar ateş halkından' sözü o küfretmiş olanlar üzerine gerekli oldu."

لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

cehennemin azabından onları koru yoluna uydular tevbe ettiler o kimseleri

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ

salih oldu o kimseyi de kendilerine va'dettin onlar ki Adn cennetlerine sok onları Rabbimiz

مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۚ

çok hikmetli çok güçlü Sen çünkü Sen soylarından eşlerinden babalarından

﴿٨﴾ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ ۚ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ۚ

ona gerçekten rahmet etmişsin o gün kötülüklerden korursan kimi kötülüklerden koru onları

وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ

seslenirler kâfirlerden kuşkusuz o kimseler pek büyük kurtuluş odur işte bu

Meâl/7: Arş'ı taşımakta olanlar ve çevresindeki kimseler Rab'lerinin hamdiyle tesbihte bulunurlar ve O'na iman ederler[5], inanmış kimseler için istiğfarda bulunurlar. "Rabbimiz! Rahmet ve bilgice her şeyi kuşattın. Öyle ise tevbe etmişleri, senin yoluna uymuş kimseleri bağışla, onları cehennemin azabından koru.

Meâl/8: Rabbimiz! Onları, kendilerine söz verdiğin Adn cennetlerine sok! Atalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanları da. Kuşkusuz Sen, Sensin çok güçlü, çok hikmetli.

Meâl/9: Onları kötülüklerden koru. Kötülüklerden koruduğun kimseye, gerçekten ona o gün rahmet etmişsindir. İşte bu, odur pek büyük kurtuluş."

5- Azametini her müşahede edişlerinde imanları artar. S.G.

Meâl/10: Küfre sapmış olanlara ise şöyle seslenilir: 'Elbette Allah'ın size yönelik hıncı, sizin kendilerinize hıncınızdan daha yamandır. Hani imana çağırılıyordunuz da küfrediyordunuz!'

Meâl/11: Dediler: 'Rabbimiz! Bizi iki kere öldürdün iki kere dirilttin. İşte günahlarımızı itiraf ettik. (Buradan) çıkmaya herhangi bir yol var mı?'

Meâl/12: "Bu böyle. Çünkü Allah bir olarak çağırıldığında küfretmiştiniz. O'na ortak koşulduğunda ise inanırdınız. Sonuçta hüküm çok yüce, çok ulu Allah'ındır."

وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ

özgüleyen-ler olarak | Allah'a | öyle ise yalvarın | yöneliyor | o kimse | sadece | öğüt almaz

لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ

dereceleri | Rafi[6] | o kafirler | hoşlanmadı | velev ki | dini | O'na

ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

kulların-dan | diliyor | o kimseye | buyruğun-dan | Ruhu[7] | bırakır | sahib-i Arş

لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾ يَوْمَ هُم بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ

Allah'a | gizli kal-maz | çıkanlar | onlar | o gün | kavuşma | gününden | uyarması için

مِنْهُمْ شَيْءٌ لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

pekala kahreden | tek | Allah'ın | bugün | hüküm-ranlık | kimin | hiçbir şey | onlardan

Meâl/13: "O, size ayetlerini gösteren ve sizin için gökten rızık indiren Zat'tır. Yönelip durandan başkası öğüt almaz."

Meâl/14: "Öyle ise kafirler hoşlanmasa da, dini kendisine özgüleyenler olarak Allah'a yalvarın."

Meâl/15: "Dereceleri yükseltendir, Arş'ın sahibidir. Kavuşma gününe karşı uyarması için, buyruğundan olan Ruh'u/buyruğu gereği Ruh'u kullarından dilediğine bırakır/indirir."

Meâl/16: "O gün onlar (kabirlerinden) çıkanlardır. Kendilerinden Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. O gün hükümranlık/saltanat kimindir? Tek ve pekalâ kahreden Allah'ındır"

6- pek yüksek/yükselten/dereceleri yükselten/sıfatları pek yüce olan (bkz. Kurtubi, XV, 299).
7- vahyi/peygamberliği/Kur'an'ı/Cebrail'i (bkz.a.g.e.a.y.).

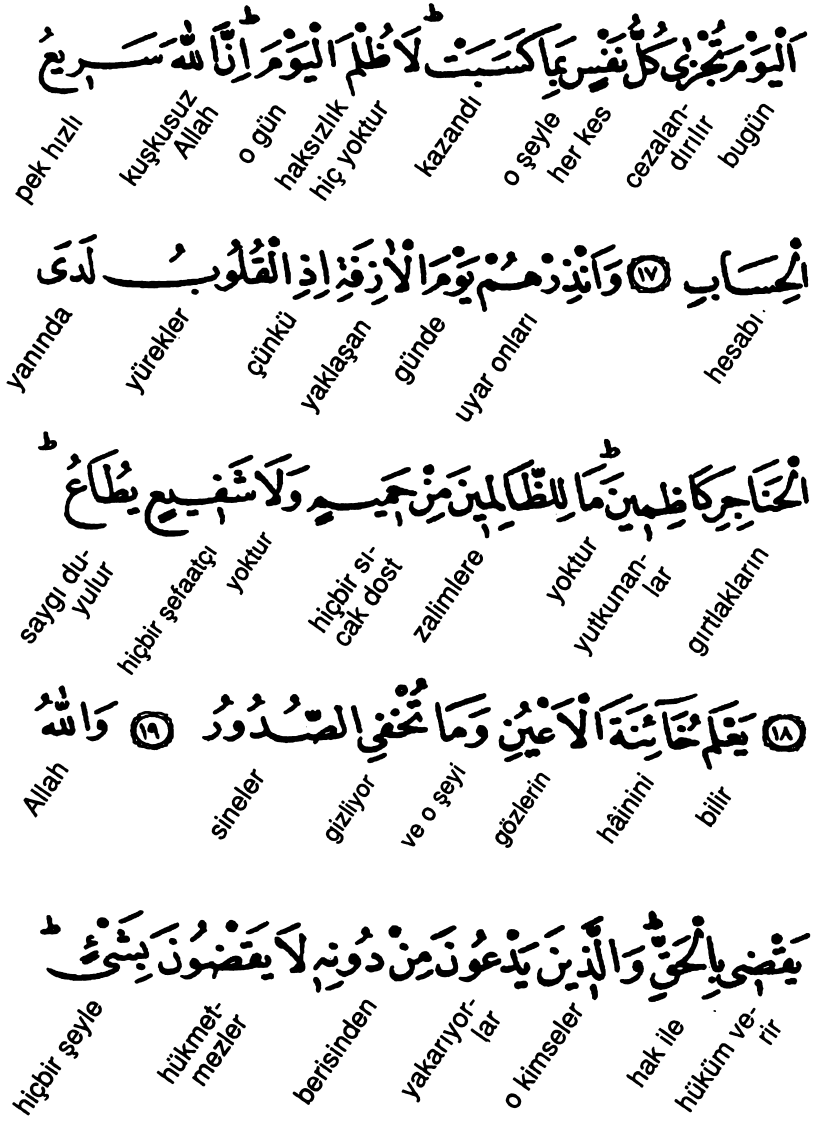

Meâl/17: "Bugün, herkes kazandığıyla cezalandırılır. Bugün hiç haksızlık yoktur. Kuşkusuz Allah, hesabı pek süratlidir."

Meâl/18: "Yaklaşan gün hususunda kendilerini uyar. Çünkü yutkunanlar olarak yürekler gırtlakların yanına dayanmıştır. Zalimler için ne sıcak bir dost ne de saygı duyulan bir şefaatçı vardır."

Meâl/19: "Gözlerin hâinini[1] ve sinelerin gizlemekte olduğunu bilir."

1- Gözlerin hain bakışını.

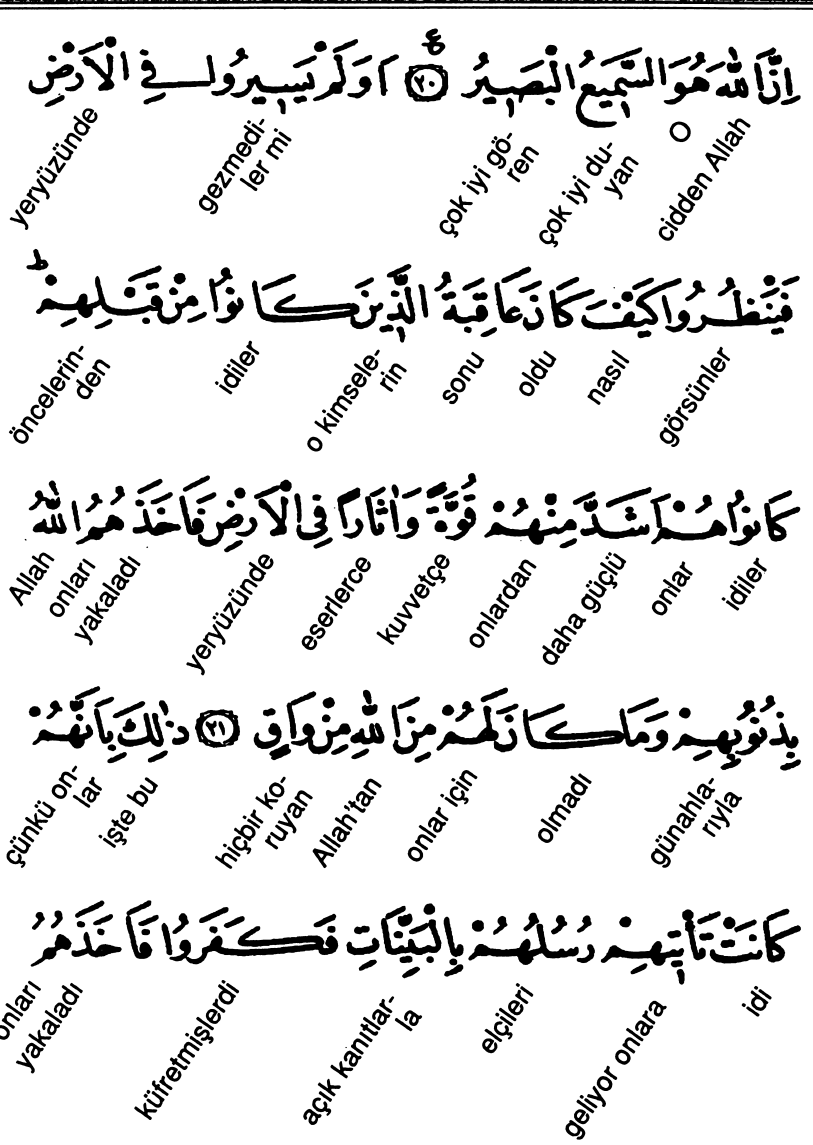

Meâl/20: "Allah, hak ile hüküm verir. O'nun berisinden yakardıkları ise hiçbir şeyle hüküm vermezler. Cidden Allah, O'dur çok iyi duyan, çok iyi gören."
Meâl/21: Yeryüzünde gezmediler mi ki kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler? Onlar kendilerinden kuvvetçe ve yeryüzündeki eserler bakımından daha yamandılar. Neticede Allah onları günahları sebebiyle yakaladı ve Allah'a karşı koruyan hiçbir koruyucuları olmadı."

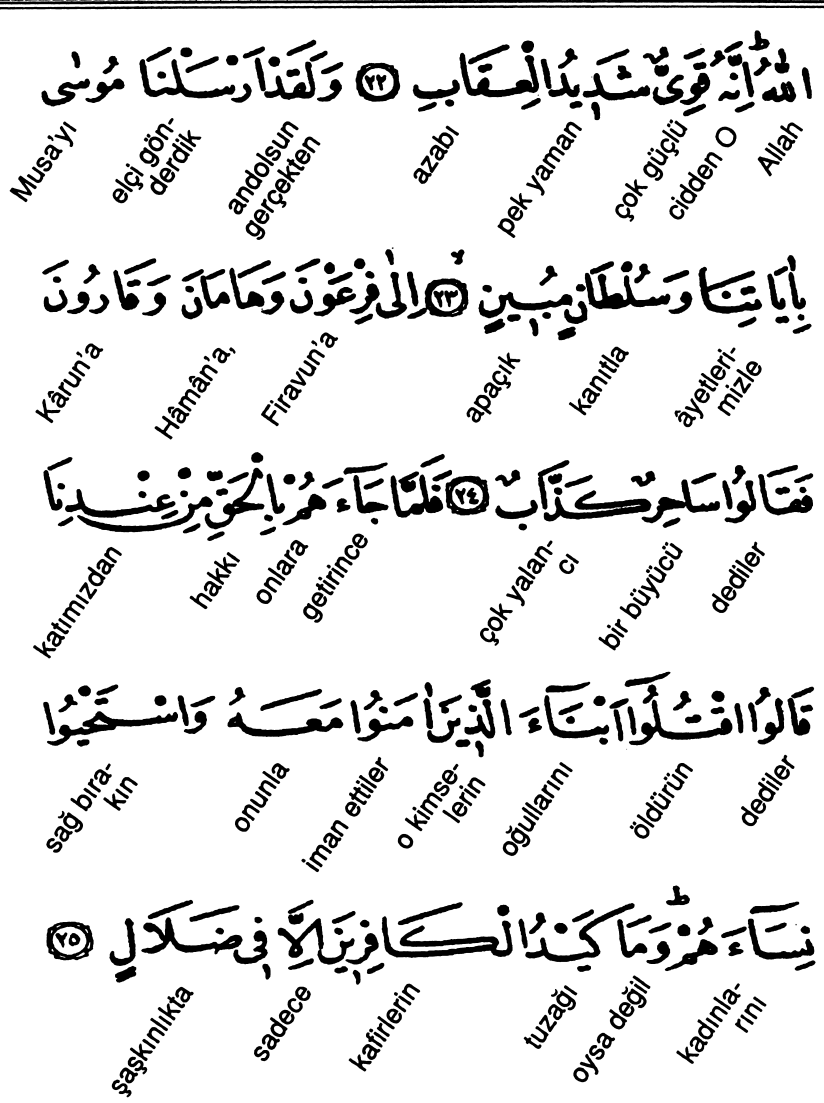

Meâl/22: "Bu böyle, çünkü onlar, peygamberleri kendilerine açık kanıtlar getirirken onlar küfretmişlerdi. Bu yüzden Allah onları yakalamıştı. Cidden O, pek güçlüdür, pek yaman azaplıdır."

Meâl/23: "Andolsun gerçekten Musa'yı âyetlerimizle ve apaçık bir kanıtla elçi göndermiştik."

Meâl/24: "Firavun'a, Hâmân'a ve Kârun'a. Dediler çok yalancı bir büyücü!"

Meâl/25: "(Musa) onlara katımızdan hakkı getirince dediler: 'Onunla birlikte inanmış olanların oğullarını öldürün, kadınlarını sağ bırakın.' Oysa kafirlerin tuzağı başka değil hep şaşkınlık/helâk/zarar içindedir."

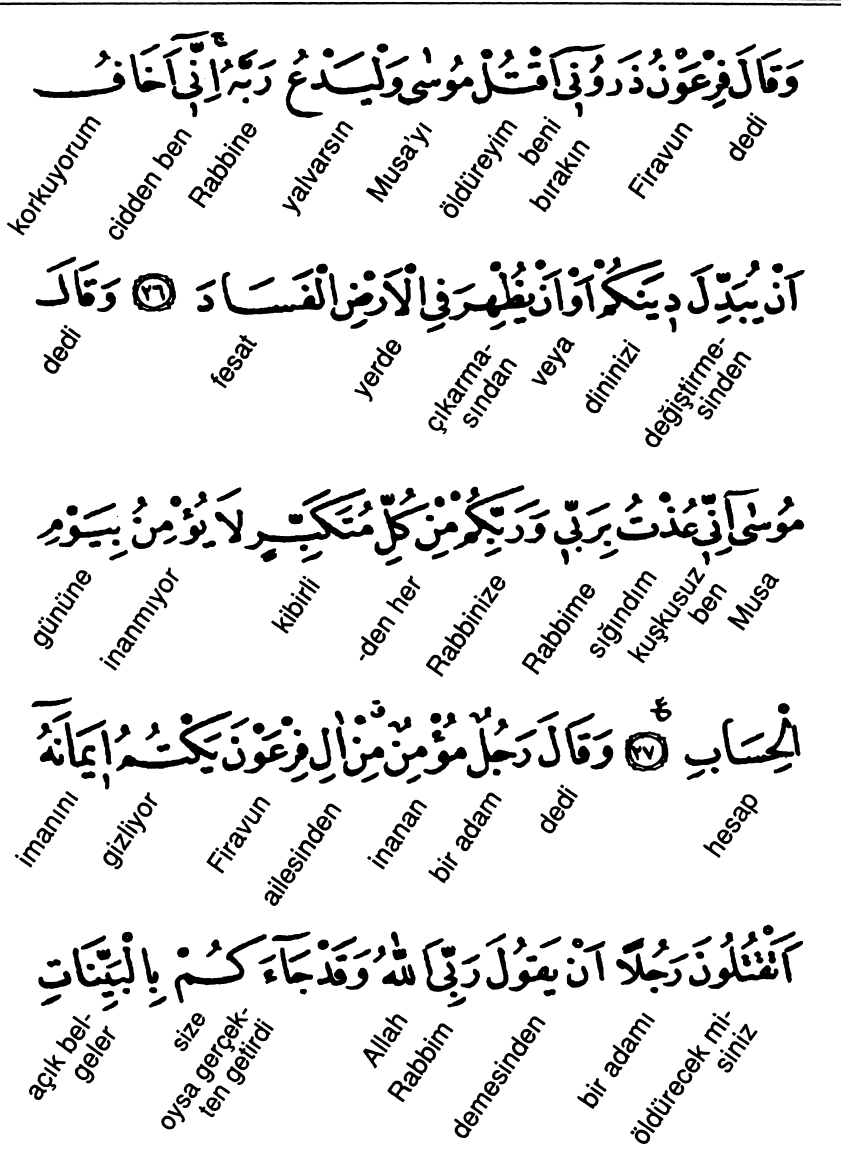

Meâl/26: Firavun dedi: 'Bırakın beni Musa'yı öldüreyim de varsın Rabbine yalvarsın! Cidden ben dininizi değiştirmesinden veya yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum.'

Meâl/27: Musa dedi: 'Kuşkusuz ben, hesap gününe inanmayan her kibirliden Rabbime ve Rabbinize sığındım.'

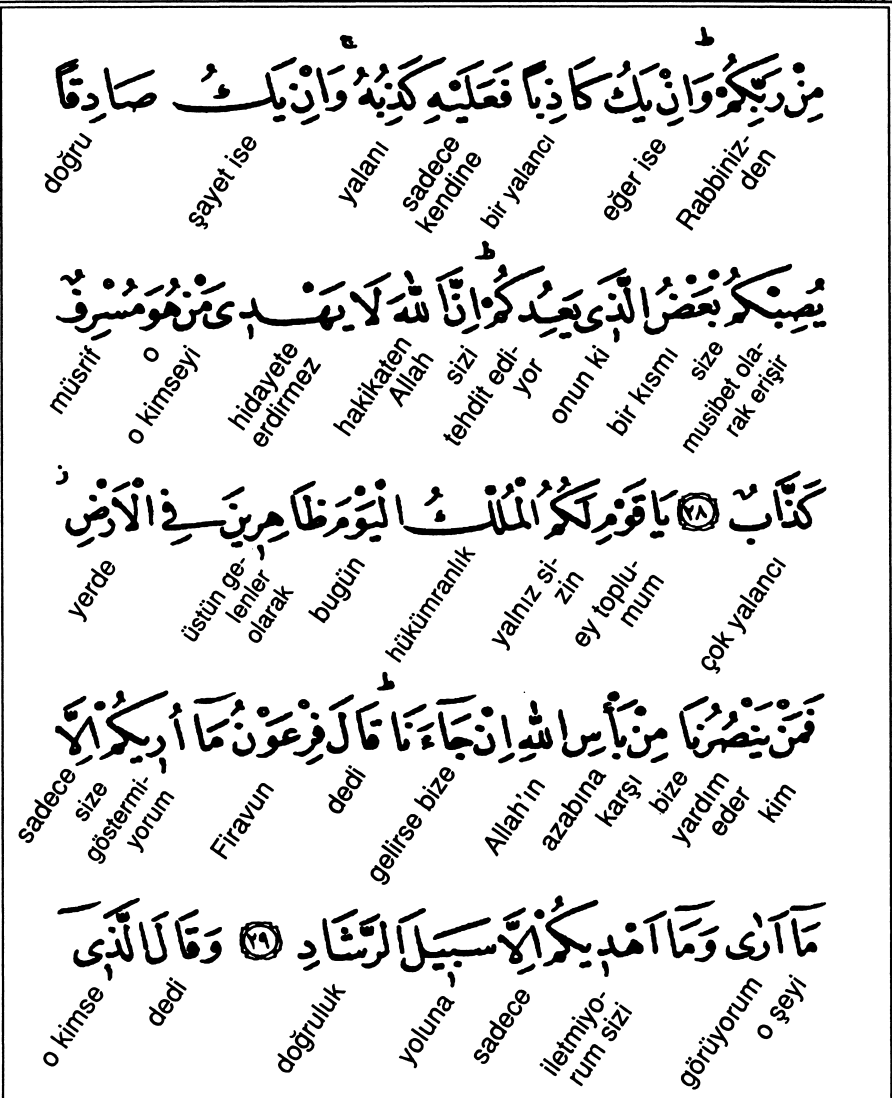

Meâl/28: Firavun ailesinden olup imanını gizlemekte bulunan mümin bir adam dedi: "Bir adamı: 'Rabbim Allah!' demesinden ötürü öldürecek misiniz? Oysa o size Rabbinizden açık belgeler getirdi. Eğer bir yalancı ise yalanı sadece kendi zararınadır. Şayet doğru sözlü biri ise, o zaman sizi tehdit ettiği şeyin bir kısmı musibet olarak size ilişir! Kuşkusuz Allah, kendisi israfçı/aşırı giden, çok yalancı kimseyi hidayete erdirmez/başarıya ulaştırmaz.

Meâl/29: Ey toplumum! Bugün yerde[2] hakimler olarak hükümranlık sadece sizin! Ama, Allah'ın azabına karşı bize,-eğer gelirse bize- kim yardım eder?" Firavun dedi: "Size sadece görmekte olduğumu gösteriyorum, sizi sadece doğru yola iletiyorum."

2- Mısır ülkesinde.

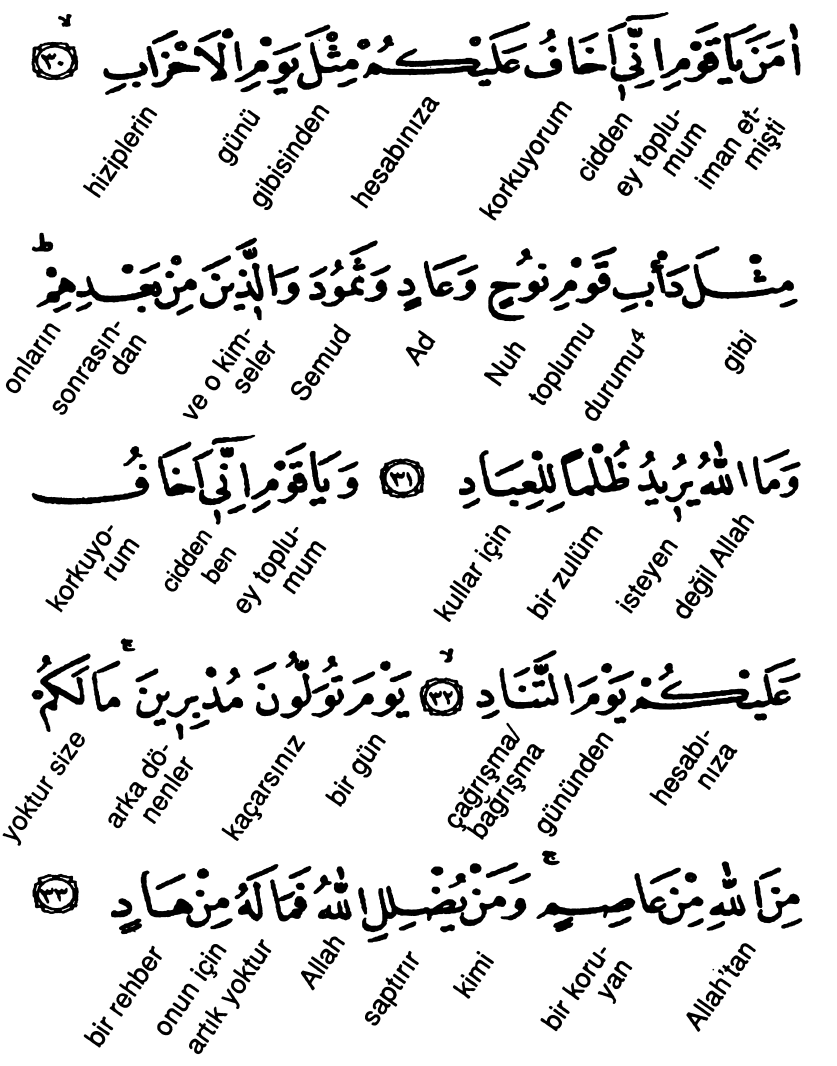

Meâl/30: İman etmiş olan o kişi dedi: "Ey toplumum! Cidden ben hesabınıza, hiziplerin günü gibisinden korkuyorum[3].

Meâl/31: Nuh toplumunun, Ad'ın, Semud'un ve onların ardından gelenlerin serüvenleri gibi!. Allah, kullar(ı) için herhangi bir zulüm murad eden değildir.

Meâl/32: Toplumum! Cidden ben hesabınıza çağrışma/bağrışma gününden korkuyorum.

Meâl/33: Sırtlarınızı dönenler olarak kaçacağınız bir günden! Yoktur sizin için Allah'tan koruyacak! Allah kimi saptırırsa artık onun için de bir rehber yoktur."

3- Onların başına gelen felaket günlerinden birinin sizin başınıza gelmesinden endişe duyuyorum.
4- macerası (E. H. Yazır).

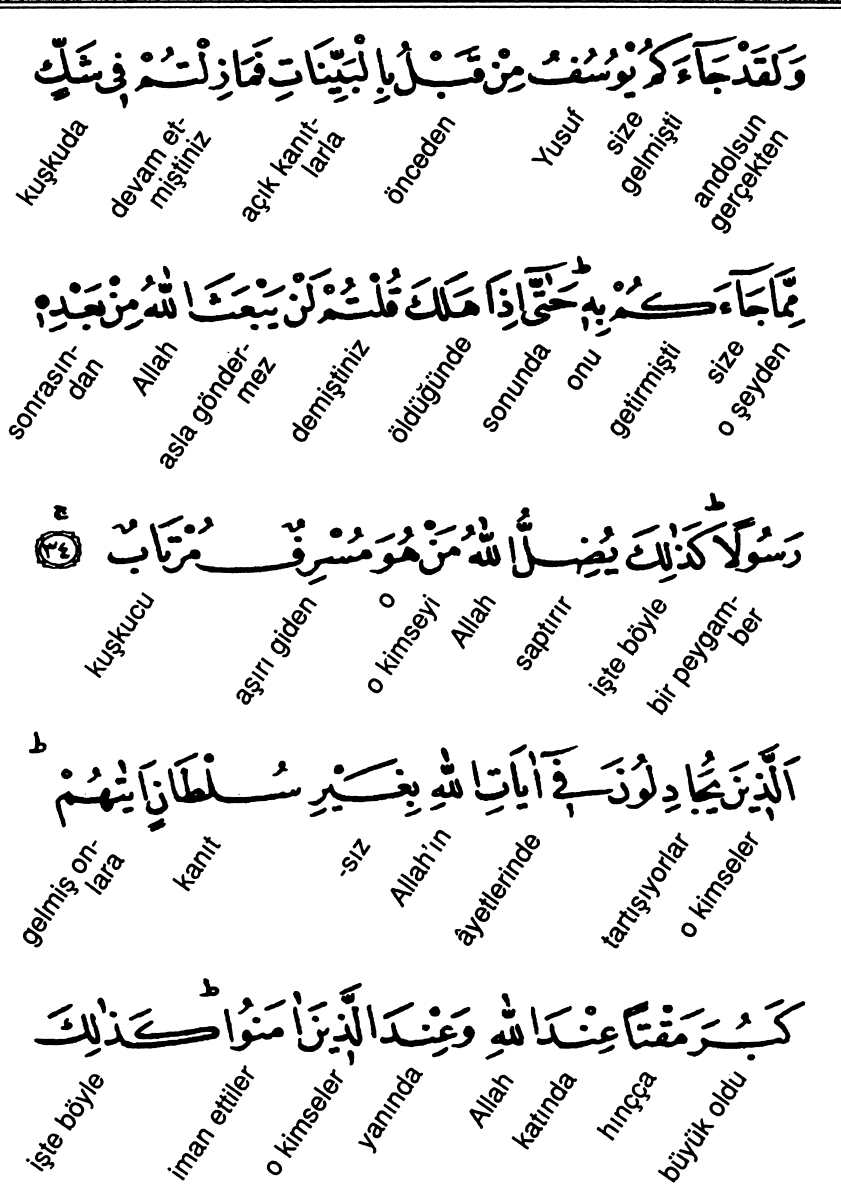

Meâl/34: "Andolsun gerçekten daha önce de Yusuf size (atalarınıza) apaçık kanıtlarla gelmişti de size getirdiği o şey hakkında kuşku içinde kalmıştınız. Sonunda öldüğünde: 'Allah, onun ardından asla bir peygamber göndermez' demiştiniz. İşte Allah, kendisi aşırı giden kuşkucu kimseyi böyle saptırır."

يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ

Firavun dedi / zorba / kibirli / kalbi / üzerine her / Allah / mühür basar

يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾ أَسْبَابَ

sebeplerine / sebeplere / ulaşırım / belki ben / bir yüksek kule / benim için / yap / ey Hâmân

السَّمَاوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا

bir yalancı / onu / elbette sanıyorum / cidden ben / Musa'nın / tanrısına / muttali olurum / göklerin

وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ

yoldan / çevirildi / işinin / kötülüğü / Firavun'a / bezendirildi / işte böyle

وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ

iman etmişti o kimse / dedi / zararda / ancak / Firavun'un / değil tuzağı

Meâl/35: "O kimseler ki kendilerine gelmiş herhangi bir kanıt olmadan Allah'ın âyetleri hakkında tartışıyorlar. (Bu yüzden) Allah katında ve iman etmiş kimseler yanında hınç büyümüştür! Allah, her zorba kibirlinin kalbini işte böyle mühürler."

Meâl/36: Firavun dedi: 'Hâmân! Benim için yüksek bir kule yap belki ben sebeplere/yollara ulaşırım.

Meâl/37: Göklerin sebeplerine/yollarına. Böylece erişirim Musa'nın tanrısına! Cidden ben onu, elbette bir yalancı sanıyorum.' Böylece Firavuna işinin kötülüğü süslü gösterildi ve yoldan çevrildi. Firavun'un tuzağı başka değil sadece hüsrandadır."

1- yükselirim/bakarım/gözetirim.

يَٰقَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾ يَٰقَوْمِ

ey toplu-mum | doğruluk | yoluna | sizi | ileteyim | uyun bana | ey toplu-mum

إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَوٰةُ الدُّنْيَا مَتَٰعٌ وَإِنَّ الْءَاخِرَةَ هِىَ دَارُ

yurdu | o | kuşkusuz âhiret | bir geçici fayda | dünya | hayatı | bu | ancak

الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا

gibisine | ancak | cezalandı-rılmaz | bir kötülük | işledi | kim | karar

وَمَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰٓئِكَ

işte onlar | bir inanan | oysa o | veya dişi-den | erkekten | yararlı | işledi | kim

يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

hesap | dışı | orada | rızıklandı-rılırlar | cennete | girerler

Meâl/38: O inanmış kişi dedi: "Ey toplumum! Bana uyun sizi doğruluk yoluna ileteyim.

Meâl/39: Ey toplumum! Bu dünya hayatı sadece geçici bir faydadır. Kuşkusuz âhiret, o, karar yurdudur.

Meâl/40: Kötülük yapan sadece dengi bir cezaya çarptırılır. Erkek veya dişi, kim kendisi inanan biri olarak yararlı bir iş yaparsa; işte onlar cennete girerler, orada hesapsızca rızıklandırılırlar."

وَيَٰقَوْمِ مَا لِيٓ أَدْعُوكُمْ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ وَتَدْعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ ﴿٤١﴾

ateşe beni çağırıyor-sunuz kurtuluşa sizi çağırıyo-rum ne diye ben ey toplu-mum

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِٱللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِۦ مَا لَيْسَ لِي بِهِۦ عِلْمٌ

bir bilgi onda benim için yoktur o şeyi O'na ortak koş-mam için Allah'a küfretmem için beni çağırıyor-sunuz

وَأَنَا۠ أَدْعُوكُمْ إِلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلْغَفَّٰرِ ﴿٤٢﴾ لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِيٓ

beni çağırıyor-sunuz ancak bir gerçek çok bağışla-yana çok güçlüye sizi çağırıyo-rum halbuki ben

إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُۥ دَعْوَةٌ فِي ٱلدُّنْيَا وَلَا فِي ٱلْءَاخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَآ

cidden dö-nüşümüz ahirette yoktur dünyada bir davet[1] onun için yoktur kendisine

إِلَى ٱللَّهِ وَأَنَّ ٱلْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ﴿٤٣﴾

ateşin halkı onlardır kesin aşırılar Allah'a

Meâl/41: "Toplumum! Ne diye ben sizi kurtuluşa çağırırken siz beni ateşe çağırıyorsunuz?"

Meâl/42: "Beni, Allah'a küfretmem için, hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyi O'na ortak koşmam için çağırıyorsunuz. Halbuki ben sizi çok güçlüye, çok bağışlayana davet ediyorum."

Meâl/43: "Bir gerçek, behemehal sizin beni kendisine çağırmakta olduğunuz şey, onun için ne dünyada ne de ahirette bir davet/yakarılma hakkı vardır. Kesin dönüşümüz Allah'adır, kesin, aşırılar, onlardır ateşin halkı."

1- çağırıya cevap verme/tanrılığı gerektiren bir çağrı hakkı/şefaat hakkı (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 317).

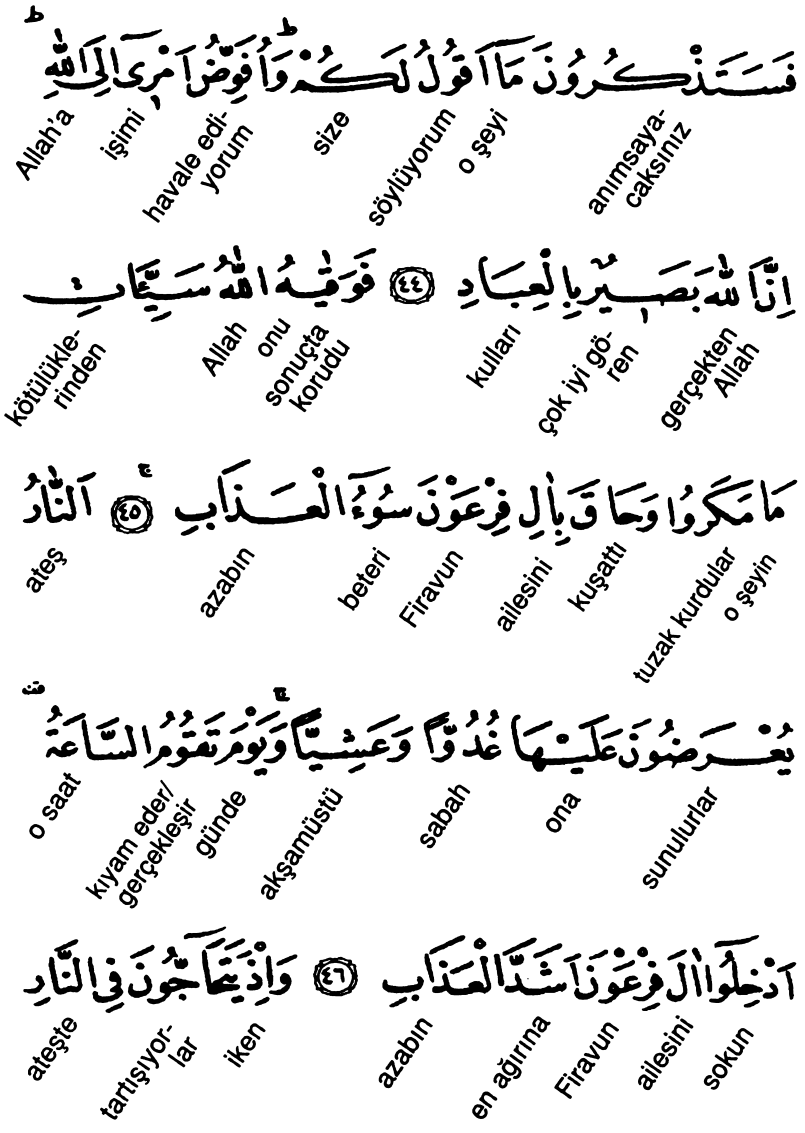

Meâl/44: "Size söylemekte olduğumu anımsayacaksınız. İşimi Allah'a havale ediyorum. Gerçekten Allah, kulları çok iyi görendir."

Meâl/45: "Sonuçta Allah onu, kurdukları tuzaklarının kötülüklerinden korudu. Firavun ailesini de azabın beteri kuşattı."

Meâl/46: Ateş, sabah ve akşamüstü ona sunulurlar. O saatın kopacağı/gerçekleşeceği günde (şöyle denilir): 'Firavun ailesini ateşin en ağırına sokun.'

Meâl/47: Ateşte birbirleriyle tartışırlarken zavallılar, kibirlilik taslamış olanlara derler: 'Cidden biz, sizin uydularınızdık, var mısınız şu ateşten birazını bizden yüklenmeye?'

Meâl/48: Kibirlenmiş olanlar der: 'Doğrusu biz, hepimiz içindeyiz! Kuşkusuz Allah kullar arasında kesin hüküm verdi.'

Meâl/49: Ateştekiler, cehennem bekçilerine der: 'Rabbinize dua edin de bir gün bizden azabı hafifletsin.'

2- Kurtubi (a.g.e. XV, 321)./uzaklaştıranlar (Celaleyn, II, 149).

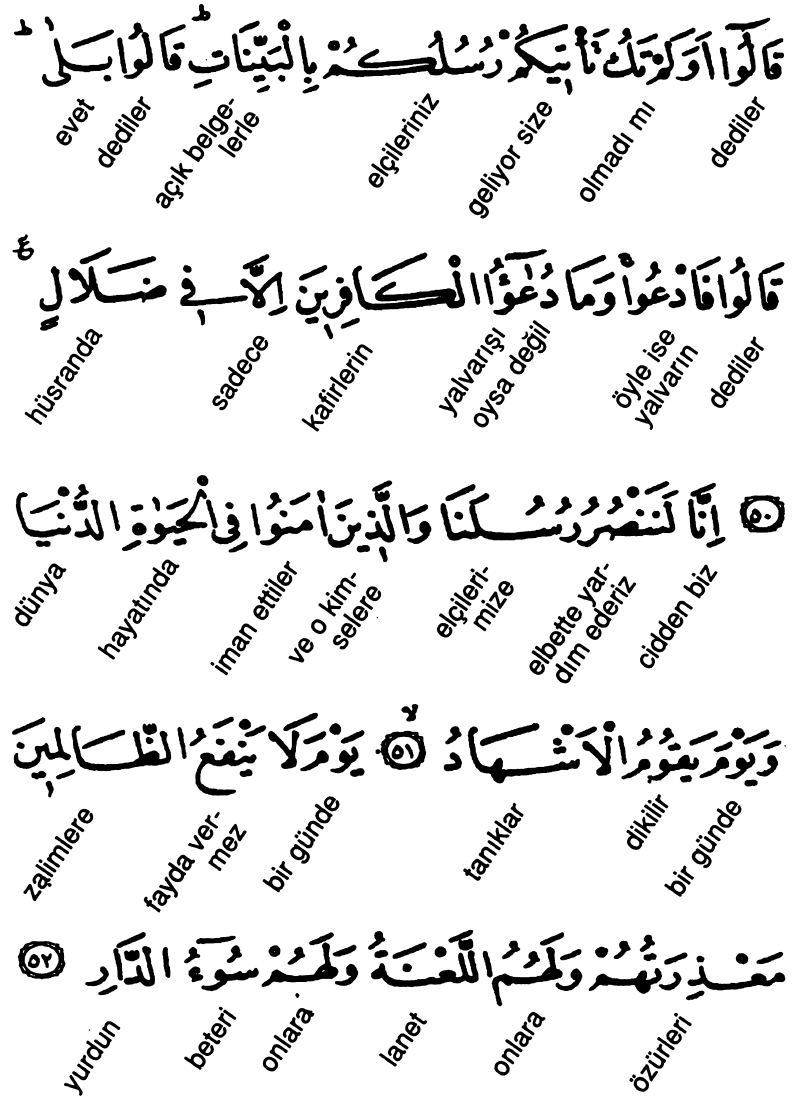

Meâl/50: "(Cehennem bekçileri) derler: 'Size, elçileriniz apaçık belgelerle gelmiyorlar mıydı?' 'Evet (geliyorlardı)' derler. 'Öyle ise siz yalvarın!' derler. Oysa kafirlerin yakarışı başka değil sadece husrandadır/çıkmazdadır."

Meâl/51: "Cidden biz elçilerimizle inanmış kimselere hem dünya hayatında hem de şahitlerin ayağa kalkacağı günde elbette yardım ederiz."

Meâl/52: "Zalimlere, özürlerinin fayda vermeyeceği bir günde! Onlara lanet! Onlara yurdun beteri!"

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

İsrailoğullarını — vâris yaptık — o Kılavuz'u — Musa'ya — verdik — andolsun gerçekten

الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾ هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾ فَاصْبِرْ

o halde sabreyle — duru-temiz akılların — sahiplerine — bir öğüt — bir rehber — o Kitab'a

إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ

hamd ile — tesbih eyle — günahın için — istiğfar eyle — bir haktır — Allah'ın — çünkü va'di

رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ

âyetlerinde — tartışıyorlar — kuşkusuz o kimseler — sabahleyin — akşamüstü — Rabbini

اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ إِن فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ

bir büyüklük — sadece — değil sinelerinde — onlara gelmiş — kanıt — dışı — Allah'ın

Meâl/53: "Andolsun gerçekten Musa'ya o Kılavuz'u verdik ve İsrailoğullarını o Kitab'a vârîs yaptık."
Meâl/54: "Duru-temiz akılların sahipleri için bir rehber, bir öğüt."
Meâl/55: "O halde sabreyle. Çünkü Allah'ın va'di bir haktır. Günahın için istiğfarda bulun, Rabbini, akşamüstü ve sabahleyin överek tesbih eyle."

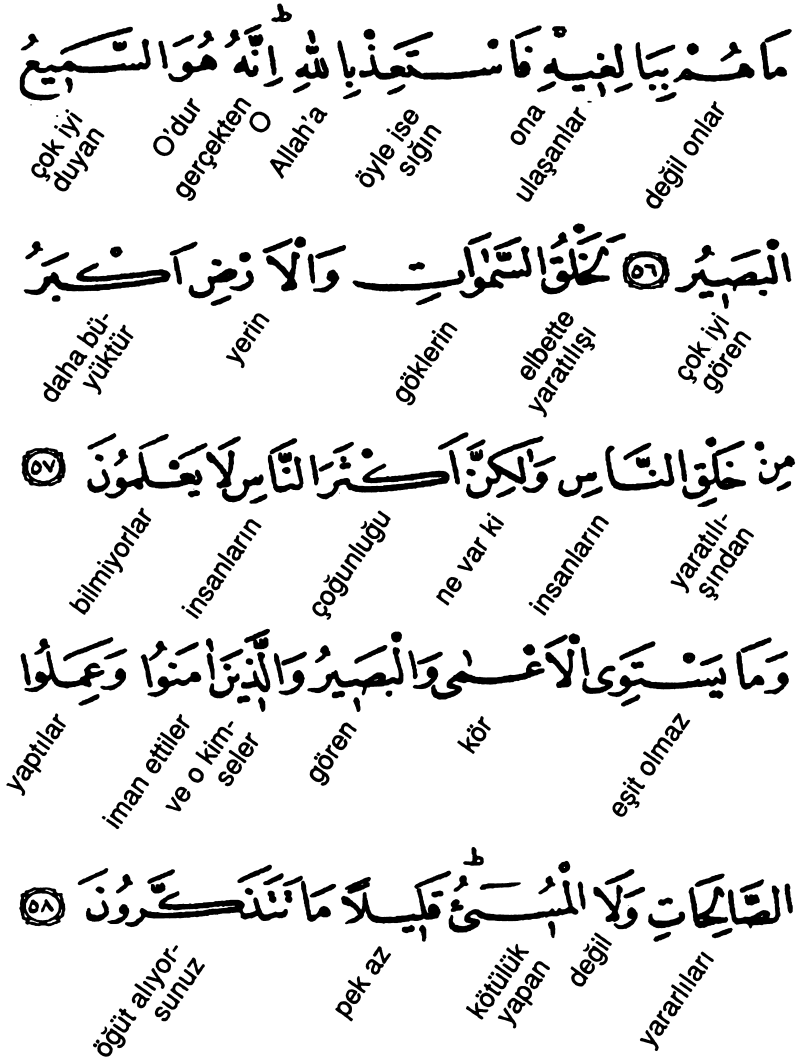

Meâl/56: "Kuşkusuz, kendilerine gelmiş bir kanıt olmaksızın Allah'ın âyetleri hakkında tartışıp durmaktaki kimselerin sinelerinde sadece, onların kendisine ulaşamayacakları bir büyüklük (kuruntusu) vardır! Öyle ise Allah'a sığın. Gerçekten O, O'dur çok iyi duyan, çok iyi gören."

Meâl57: "Elbette göklerin ve yerin yaratılışı insanların yaratılışından daha büyüktür[3]. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/58: "Körle gören, inanıp yararlı işleri gerçekleştirmiş olanlarla kötülük yapan eşit olmaz. Ne kadar az öğüt alıyorsunuz!"

3- daha büyüktür, daha önemlidir daha muhteşem bir kudreti gerektirir. S.G.

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

kesin o saat — elbette gelmekte — hiç kuşku yok — onda — ne var ki — çoğunluğu — insanların

لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾ وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

inanmıyorlar — buyurdu — Rabbiniz — bana yalvarın — cevap vereyim — size

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

çünkü o kimseler — kibirleniyorlar — ibadetimden — girecekler — cehenneme — aşağılanmışlar olarak

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ

Allah — O Zât ki — yaptı — sizin için — geceyi — istirahat edesiniz diye — onda — gündüzü de

مُبْصِرًا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ

gördüren — gerçekten Allah — elbette sahibi — lutuf — insanlara — ne var ki — çoğunluğu

Meâl/59: "Kuşkusuz o an elbette gelmekte. Onda hiç kuşku yoktur. Ne var ki insanların çoğunluğu inanmıyorlar."

Meâl/60: Rabbiniz buyurdu: 'Bana yalvarın size cevap vereyim! Çünkü ibadetimden kibirlenenler/yüksünenler aşağılanmışlar olarak yakında cehenneme girecekler!'

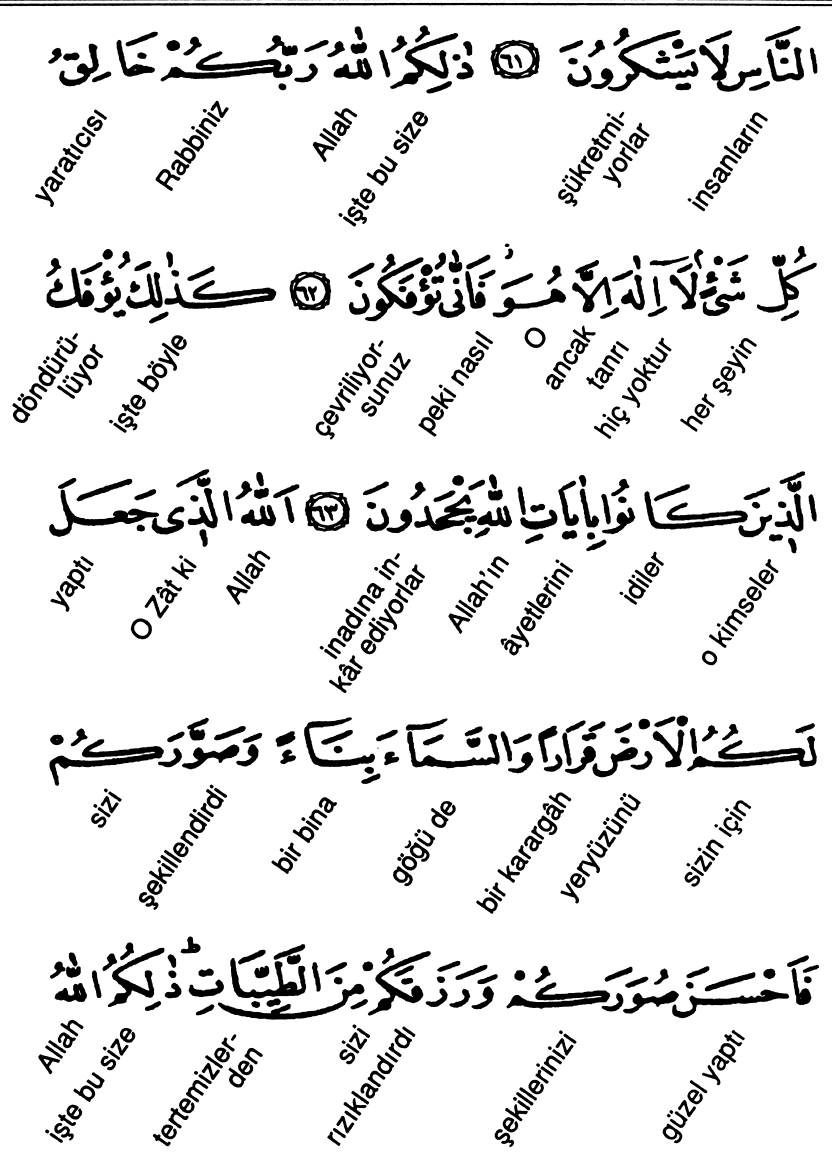

Meâl/61: "Allah, kendisinde istirahat edesiniz diye geceyi, (göresiniz diye de) gündüzü sizin için gördüren/aydınlatan olarak yaratan Zât'tır. Gerçekten Allah insanlara karşı elbette lutuf sahibidir. Ne var ki insanların çoğunluğu şükretmiyorlar."
Meâl/62: "İşte bu size (nitelenen) Allah, Rabbiniz! Her şeyin yaratıcısı! Hiçbir tanrı yoktur sadece O! Peki nasıl çevriliyorsunuz?"
Meâl/63: "Allah'ın âyetlerini inadına inkâr edip duranlar işte böyle döndürülüyorlar."

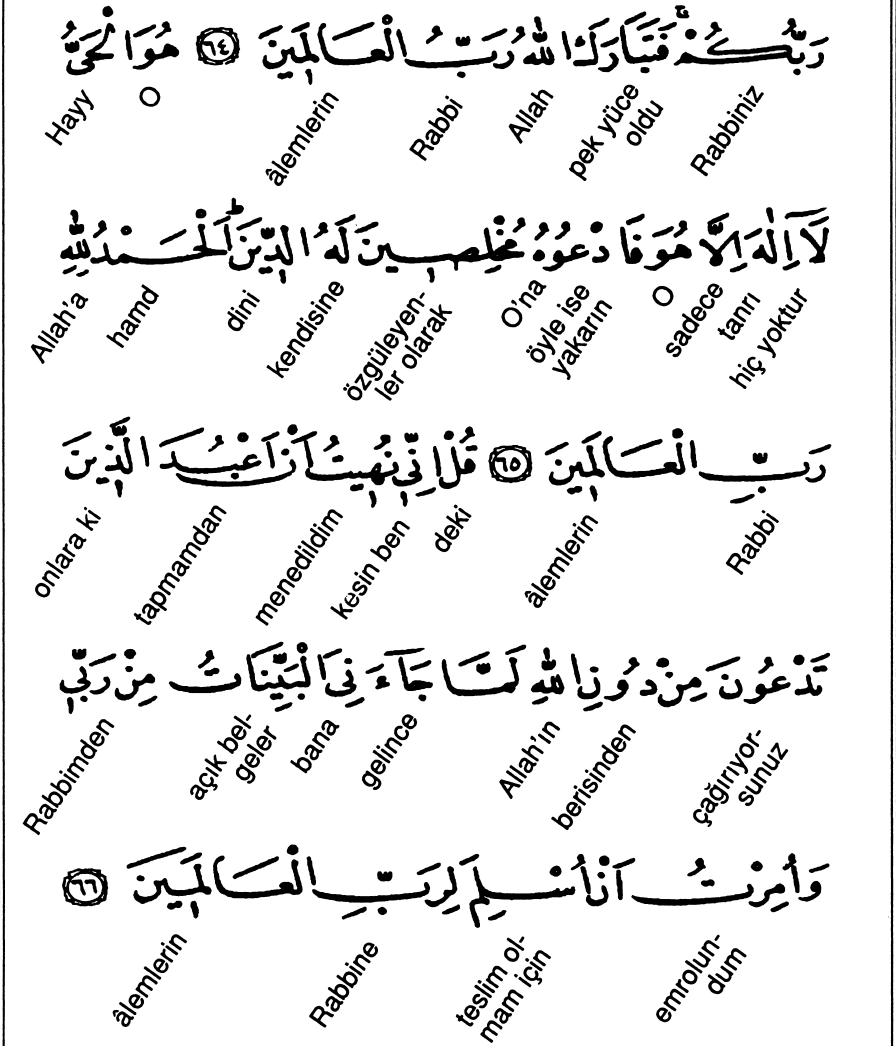

Meâl/64: "Allah, O Zât ki, sizin için yeryüzünü bir karargâh, göğü de bir bina yapmış, sizi şekillendirip şekillerinizi de güzelleştirmiş ve sizi tertemiz (nimet)lerden rızıklandırmıştır. İşte bu size (nitelenen) Allah Rabbiniz! Âlemlerin Rabbi Allah çok yücedir!"

Meâl/65: "O Hâyy[4]'dir. Hiçbir tanrı yoktur sadece O! Öyle ise dini sadece O'na özgüleyenler olarak kendisine yalvarın. Âlemlerin Rabbi Allah'a hep hamdolsun."

Meâl/66: De ki: "Gerçekten ben, bana Rabbinden apaçık belgeler gelince Allah'ın berisinden çağırıp durmakta olduklarınıza tapmamdan menedildim ve âlemlerin Rabbine teslim olmam için emir aldım.

4- Bkz. Hayy sıfatı.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ

bir alaka-dan[2] sonra bir nutfe-den[1] sonra bir topraktan yarattı sizi O Zât ki O

ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا

olmanız için sonra olgunluklarınıza erişmeniz için sonra bir çocuk olarak sizi çıkarıyor sonra

شُيُوخًا وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى

belirlenmiş bir süreye ulaşmanız için önceden öldürülüyor kimi içinizden ihtiyarlar

وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ

hükmettiğinde öldürür hayat verir O Zât ki O aklınızı çalıştırırsınız belki siz

أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ

o kimselere bakmadın mı hemen oluverir ol onun için söyler ancak bir işe

Meâl/67: "O, O Zât ki, sizi bir topraktan, sonra bir meniden, sonra bir alakadan/embriyondan yarattı. Sonra sizi bir çocuk olarak çıkarır. Ardından olgunluk çağlarınıza eresiniz diye sonra da yaşlılar olmanız için (size ömür verir). İçinizden kimi de önceden vefat ettirilir. (Bütün bunlar) belirlenmiş bir süreye ulaşmanız için. Belki siz aklınızı çalıştırırsınız."

Meâl/68: "O, hayat veren ve öldüren Zat'tır. Bir işe/oluşa hüküm verdiğinde sadece ona söyler: 'Ol!' O da hemen oluverir."

1- meniden/spermden.
2- embriyondan.

يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِٱلْكِتَٰبِ

Kitab'ı tekzip ettiler o kimseler ki çevriliyorlar nasıl Allah'ın âyetlerinde tartışıyorlar

وَبِمَآ أَرْسَلْنَا بِهِۦ رُسُلَنَا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾ إِذِ ٱلْأَغْلَٰلُ

demir halkalar iken ileride bilirler elçilerimizi onunla gönderdik ve o şeyi

فِىٓ أَعْنَاقِهِمْ وَٱلسَّلَٰسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾ فِى ٱلْحَمِيمِ ثُمَّ فِى ٱلنَّارِ

ateşte sonra kaynar suda çekilirler zincirler boyunlarında

يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾ مِن دُونِ

berisinden ortak koşuyorsunuz idiniz o şey nerede onlara denildi sonra kızdırılırlar[3]

ٱللَّهِ ۖ قَالُوا۟ ضَلُّوا۟ عَنَّا بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُوا۟ مِن قَبْلُ شَيْـًٔا ۚ

bir şeye önceden yalvarıyoruz olmamışız doğrusu bizden kayboldular dediler Allah'ın

Meâl/69: "Allah'ın âyetleri hakkında tartışanlara bakmadın mı? Nasıl çevriliyorlar?"
Meâl/70: "Onlar ki Kitab'ı ve kendisiyle elçilerimizi gönderdiğimizi tekzip ettiler. İleride bilirler."
Meâl/71: "Boyunlarında demir halkalar ve zincirler çekilirler."
Meâl/72: "Kaynar suda. Sonra ateşte kızdırılırlar!"
Meâl/73: Sonra onlara denilir: 'Ortak koşup durduklarınız nerede?'

3- Asım Efendi, Okyanus, I, 886.

كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧٤﴾ ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ

idiniz | o şeyle | işte bu size | o kafirleri | Allah | şaşırtır | işte böyle

تَفْرَحُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾

şımarıyor-sunuz | idiniz | o şeyle | haksızca | yeryüzün-de | neşeleni-yorsunuz

ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ مَثْوَى

duracak yeri | ne kötü | orada | sürekli kalanlar | cehenne-min | kapıların-dan | girin

ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾ فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ ۖ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ

bir bölü-münü | sana | eğer kesin gösteririsek | haktır | Allah'ın | çünkü va'di | haydi sab-reyle | kibirle-nenlerin

ٱلَّذِى نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

döndürü-lürler | yalnız bize | seni | veya kesin vefat ettirirsek | onları tehdit edi-yoruz | onun

Meâl/74: "Allah'ın berisinden. Derler: 'Bizden kayboldular. Doğrusu daha önce biz bir şeye yalvarıyor değilmişiz!' Allah o kafirleri işte böyle şaşkına çevirir."
Meâl/75: "İşte bunlar yeryüzünde (günahlarla[4]) haksızca neşelenmiş olmanızdan ve şımarıp durmanız yüzündendir."
Meâl/76: "İçinde sürekli kalanlar olmak üzere girin cehennemin kapılarından! Kibirlenenlerin duracak yeri ne kötü!"
Meâl/77: "Haydi sabreyle! Çünkü Allah'ın va'di haktır. Kendilerini tehdit etmekte olduğumuz şeyin bir bölümünü ya sana gösteririz yahut (daha önce) senin canını alırız. Neticede yalnız bize döndürülürler."

4- Kurtubi, el-Cami, XV, 333.
5- Nesefi, IV, 85.

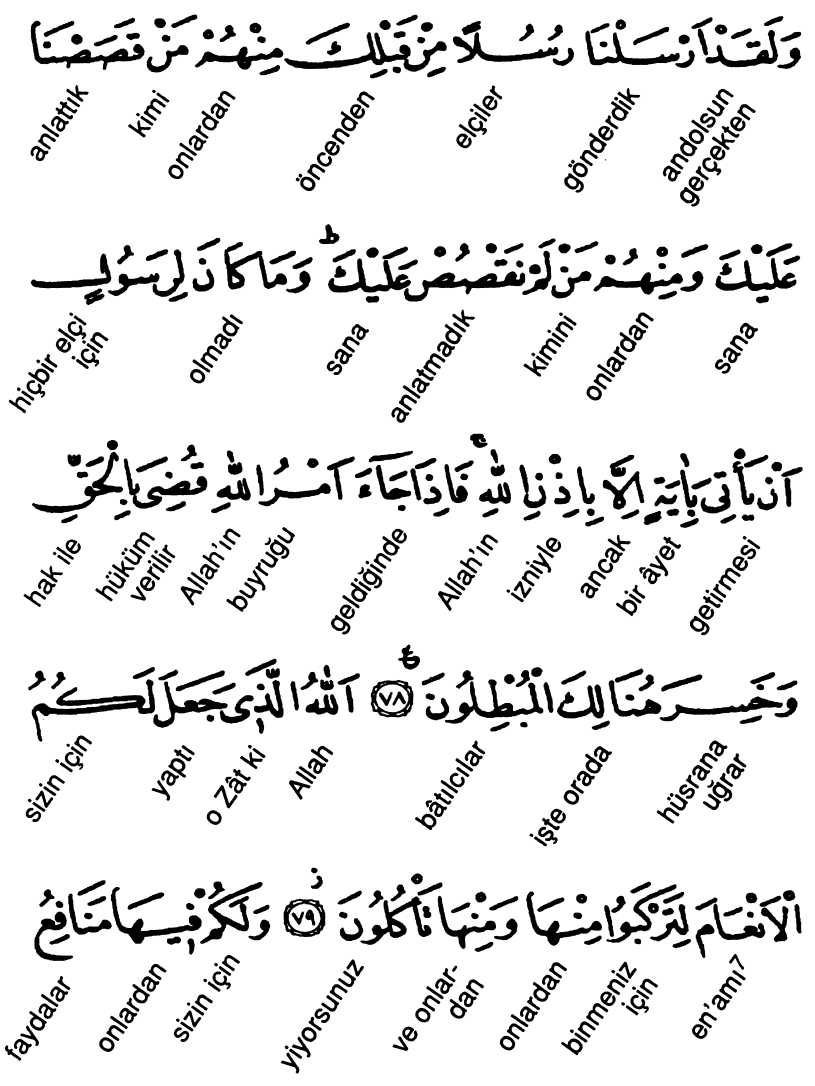

Meâl/78: "Andolsun gerçekten senden önce de elçiler gönderdik. Onlardan sana anlattığımız kimseler de var, içlerinden sana anlatmadığımız kimseler de var. Allah'ın izni olmadıkça hiçbir peygamber için bir âyet/mucize getirmesi olmuş değildir. Allah'ın buyruğu geldiğinde hak ile hüküm verilir ve işte orada bâtılın ardına düşenler[6] hüsrana uğrar!"

Meâl/79: "Allah, kendilerinden binit edinesiniz diye sizin için büyük ve küçük baş hayvanları yaratmış olan Zât'tır. Hem içlerinden yiyip durduklarınız da var."

6- Kurtubi, a.g.e.a.c. 334.

7- Büyük ve küçük baş hayvanları.

وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ

gemilerde üzerlerinde gögüsleri-nizde bir ihtiyaca üzerlerinde erişmeniz için

تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ ﴿٨١﴾

inkâr edi-yorsunuz Allah'ın âyetlerini hangi âyetlerini size gösteriyor taşınır-sınız

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ

o kimse-lerin sonu oldu nasıl baksınlar yerde gezmedi-ler mi

مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا

eserlerce kuvvetçe daha yaman onlardan daha çok idiler öncelerin-den

فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ

onlara gelince kazanıyor-lar o şey idiler onlardan gidermedi yerde

Meâl/80: "Onlarda sizin için (başka) faydalar da vardır. Yine üzerlerinde göğüslerinizdeki bir arzuya erişmeniz için (onları binit olarak kullanırsınız). Hem onların üzerinde hem de gemilerde taşınırsınız."

Meâl/81: "Size âyetlerini gösteriyor. Allah'ın hangi âyetlerini inkâr ediyorsunuz?"

Meâl/82: "Yeryüzünde gezmediler mi ki kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuş görsünler. (Öncekiler) onlardan hem daha çok hem de yer yüzünde kuvvet ve eserler bakımından daha yamandılar. Ama kazanıp durdukları şey kendilerinden (hiçbir şeyi) gidermedi."

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ

onları kuşatır bilgiden yanlarında o şeyle sevindiler açık belgelerle elçileri

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨٣﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا

derler çetin azabımızı gördüklerinde alay ediyorlar onunla o şey idiler

آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

ortak koşanlar onunla idik o şeye küfrettik birliğine Allah'a inandık

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ۖ سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي

o ki Allah'ın yasası çetin azabımızı gördüklerinde imanları onlara fayda veren olmadı

قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۖ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

o kafirler işte orada hüsrana uğradı kullarında gerçekten geçti

Meâl/83: "Onlara elçileri, açık belgelerle geldiğinde yanlarındaki bilgi ile (istihza ile gülüp[8]) sevindiler. Ve onları, kendisiyle alay edip durdukları şey kuşattı."
Meâl/84: Çetin azabımızı gördüklerinde derler: 'Allah'a, birliğine inandık ve aracılığıyla ortak koşanlar olduğumuz şeye küfrettik.'
Meâl/85: "Çetin azabımızı gördüklerinde (ikrar edecekleri bu) imanları, kendilerine fayda vermeyecektir. (Bu), Allah'ın kulları hakkında süre gelen yasası (gereğidir). İşte burada, o kafirler hüsrana uğramıştır."

8- Nesefi, IV, 86.

FUSSİLET SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا

Hâ Mîm / bir indirilme / Rahman'dan / Rahîm'den / bir Kitap / ayrıntılandırılmış / âyetleri / bir Kur'an olarak / Arapça

لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٤﴾

bir toplum için / biliyorlar / müjdeleyici olarak / uyarıcı / yüz çevirdi / onların çoğunluğu / artık onlar / işitmezler

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِن بَيْنِنَا

dediler / kalplerimiz / örtüler içinde / o şeyden / çağırıyorsunuz / bizi / kendisine / kulaklarımızda / bir ağırlık / aramızdan

Meâl/1: "Hâ Mîm."
Meâl/2: "Rahman ve Rahîm'den bir indirilme."
Meâl/3: "Bilen bir toplum için âyetleri, Arapça bir Kur'an olarak ayrıntılandırılmış bir Kitap."
Meâl/4: "Bir müjdeci, bir uyarıcı olarak. Ama çoğunluğu yüz çevirdi, onlar işitmezler."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 61., tertipte 41. sırada yer alır. Asım'ın da aralarında bulunduğu gruba göre 54 âyet, 700 kelime ve 3350 harftir.

وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ ۝٥ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ

bana vahyediliyor / gibi sizin / bir insan / ben / ancak / de ki / yapanlar / cidden biz / haydi yap / bir perde / arandan

أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ

o müşriklere / veyl / O'na istiğfar edin / O'na doğruca yönelin / tek bir tanrı / ancak tanrınız

۝٦ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ۝٧

inkarcılar / onlardır / ahireti / onlar / zekatı / vermiyorlar / onlar ki

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٨ قُلْ أَئِنَّكُمْ

cidden siz mi / de ki / minnet / dışı bir ödül / onlara / yararlıları / işlediler / inandılar / kuşkusuz o kimseler

Meâl/5: Dediler: 'Kalplerimiz, bizi kendisine çağırdığın şeye karşı örtüler içinde, kulaklarımızda bir ağırlık var, seninle aramızda bir perde bulunmaktadır! Haydi yap (yapacağını) cidden biz de yapmaktayız.'

Meâl/6: De ki: 'Ben de sadece sizin gibi bir insanım. Ancak bana tanrınızın bir tek tanrı olduğu vahyediliyor. Öyle ise doğruca O'na yönelin, O'ndan mağfiret dileyin. Veyl ortak koşanlara!

Meâl/7: O kimseler ki zekatı vermiyorlar. Onlar âhireti, onlardır inkar edenler.

Meâl/8: "Kuşkusuz inanıp yararlı işleri yapmış olanlara, onlara minnetsiz bir ödül vardır."

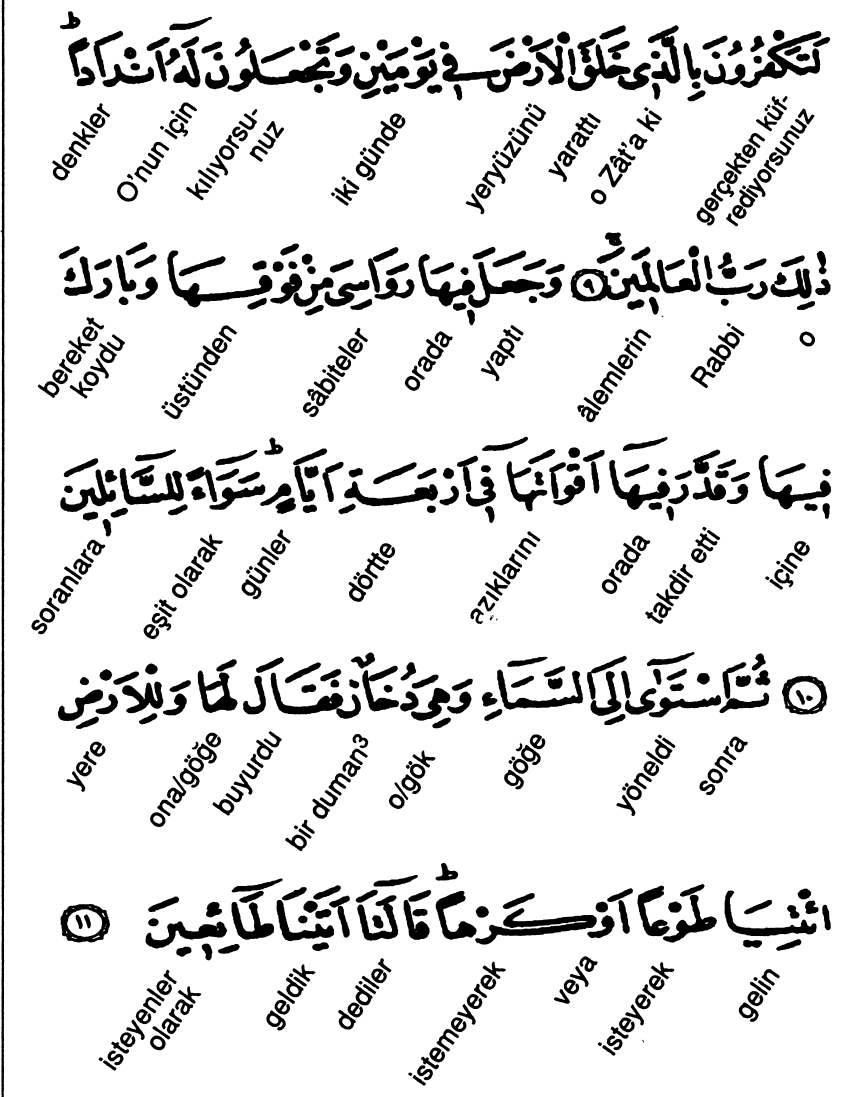

Meâl/9: De ki: "Cidden siz mi, yeryüzünü iki günde yaratmış olan Zât'a hakikaten küfrediyorsunuz, O'nun için denkler uyduruyorsunuz? O, âlemlerin Rabbidir.
Meâl/10: Orada üstünden sabiteler/baskılar yaptı, içine bereket koydu ve orada azıklarını dört günde takdir etti. Muhtaçlar için eşit bir şekilde[2].
Meâl/11: Sonra, bir duman halinde olan göğe yöneldi. Ona ve yere: 'İsteyerek veya istemeyerek gelin!' buyurdu. İkisi. 'İsteyenler olarak geldik.' dediler."

2- Kurtubi'nin (bkz. XV, 343) Taberi'den aktardığı yorumunu tercih ettik. S.G.
3- Gaz (Prof. S. Ateş M, s, 476)/buhar (H. B. Çantay, II, 855).

فَقَضٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ فِيْ يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِيْ كُلِّ سَمَآءٍ اَمْرَهَا ۭ وَزَيَّنَّا

bezedik işini her gökte vahyetti iki günde gökler yedi onları böylece tamamladı

السَّمَاۗءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيْحَ ڰ وَحِفْظًا ۭ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ ﴿١٢﴾

çok bilenin çok güçlünün takdiri işte bu koruyarak kandillerle en yakın göğü

فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صٰعِقَةً مِّثْلَ صٰعِقَةِ عَادٍ وَّثَمُوْدَ ﴿١٣﴾

Semud Âd gibi yıldırımı bir yıldırımdan size uyardım o zaman de yüz çevirirlerse

اِذْ جَاۗءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْۢ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ۭ

Allah'a sadece ibadet etmeyin arkalarından önlerinden o elçiler onlara hani gelmişti

قَالُوْا لَوْ شَاۗءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰۗىِٕكَةً فَاِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ

onunla gönderildiniz o şeye cidden biz melekler elbette indirirdi Rabbimiz isteseydi dediler

Meâl/12: "Böylece onları/gökleri yedi gök olarak tamamladı ve her gökte, onun işini vahyetti. En yakın göğü kandillerle ve koruyarak[1] bezedik. İşte bu, çok güçlünün, çok bilenin takdiridir."

Meâl/13: Eğer yüz çevirirlerse o zaman de ki: 'Sizi, Âd ve Semud yıldırımı gibi bir yıldırımdan uyarıyorum.'

1- "Hıfzan" kelimesi, "mesabîh" lafzının takdirine atfedilmiştir. S.G.

كَٰفِرُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ

haksızca yerde büyüklük tasladılar gelince Âd'a küfreden-ler

وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ

O yarattı on-ları o Zât ki cidden Al-lah görmedi-ler mi kuvvetçe bizden daha çetin kim dediler

أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۖ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ

üzerlerine gönderdik inadına inkâr ediyorlar âyetleri-mizi idiler kuvvetçe onlardan daha çe-tindir

رِيحًا صَرْصَرًا فِىٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْىِ فِى ٱلْحَيَوٰةِ

hayatında rezillik azabını onlara tattıralım diye uğursuzlar günlerde sarsar[2] bir rüzgar

ٱلدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ ٱلْـَٔاخِرَةِ أَخْزَىٰ ۖ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٦﴾ وَأَمَّا ثَمُودُ

Semûd ise yardım görmezler onlar en rezil âhiretin elbette azabı dünya

Meâl/14: Hani onlara: 'Allah'tan başkasına tapmayın' diye önlerinden ve arkalarından elçiler gelmişti de şöyle demişlerdi: 'Rabbimiz dileseydi elbette melekler gönderirdi, bunun için cidden biz sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi inkâr edenleriz.'

Meâl/15: "Âd'a gelince, yeryüzünde/o bölgede haksızca büyüklük tasladılar ve: 'Kuvvetçe bizden daha çetin kimdir?' dediler. Onlar, cidden kendilerini yaratmış bulunan Allah'ın, O'nun onlardan daha güçlü olduğunu görmemişler miydi? Âyetlerimizi inadına inkar ediyorlar."

Meâl/16: "Bunun için kendilerine dünya hayatında rezillik azabını tattıralım diye üzerlerine uğursuz günlerde yakıp kavuran soğuk bir rüzgar/çok gürültülü bir fırtına gönderdik. Âhiret azabı elbette daha da rezil edendir. Onlar yardım görmezler."

2- Yakıp kavuran aşırı soğuk/çok gürültülü.

فَهَدَيْنَٰهُمْ فَٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْعَمَىٰ عَلَى ٱلْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمْ صَٰعِقَةُ

yıldırımı — aldı onları — hidâyete — körlüğü — sevmek istediler — onlara rehberlik ettik

ٱلْعَذَابِ ٱلْهُونِ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾ وَنَجَّيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟

inandılar — o kimseleri — kurtardık — kazanıyorlar — idiler o şeyle — hor — azabın

وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾ وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ فَهُمْ

onlar — ateşe — Allah — düşmanları — toplanıp sürülür — günde — korunuyorlar — idiler

يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ

onların kulağı** — aleyhlerinde — tanıklık eder — ona geldiklerinde — sonunda — hapsedilirler

وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

yapıyorlar — idiler — o şeyle — derileri — gözleri

Meâl/17: "Semud ise, onlara rehberlik yaptık ama onlar körlüğü hidayete yeğlediler. Bunun için kendilerini, kazanageldikleri yüzünden o hor azabın yıldırımı çarptı."
Meâl/18: "İnanmış kimseleri kurtardık. Onlar (Allah'tan) korkuyorlardı."
Meâl/19: "Allah düşmanları toplanıp ateşe sürülürler ve onlar (orada) hapsedilirler."
Meâl/20: "Sonunda ona/ateşe vardıklarında kulakları, gözleri ve derileri yapageldikleri şeylerle aleyhlerinde tanıklık ederler."

** el-Mu'cem el-Vasit, I, 452.

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا ۖ قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنطَقَ

konuşturdu O ki Allah bizi konuştur-du dediler aleyhimizde niye tanık-lık yaptınız derilerine dediler

كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾

döndürülü-yorsunuz ancak O'na kez ilk yarattı sizi O her şeyi

وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا

yok gözleriniz yok kulağınız aleyhinizde tanıklık yap-masından saklanıyor-sunuz olmadınız

جُلُودُكُمْ وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

yapıyorsu-nuz o şeyden pek çoğu bilmez cidden Allah sanmıştınız ancak derileriniz

وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُم

oldunuz helâk etti sizi Rabbinize sanmıştınız o ki sanınız işte bu size

Meâl/21: "Derilerine: 'Neden aleyhimizde tanıklık yaptınız?' derler. 'Bizi, her şeyi konuşturan O Allah konuşturdu. Sizi ilk kez de O yaratmıştı. (İşte şimdi) sırf O'na döndürülüyorsunuz.' derler."

Meâl/22: "Ne kulaklarınızın ne gözlerinizin ne de derilerinizin aleyhinizde tanıklık yapmasından saklanıyordunuz. Ancak cidden Allah'ın, yapmakta olduklarınızdan çoğunu bilmeyeceğini sanmıştınız."

مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا

hüsrana uğrayanlardan | dayanırlarsa | işte ateş | bir ikâmetgâh | onlara | hoşnutluğa dönmek isterlerse

فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾ وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ

değil onlar | hoşnut edilmişlerden | takviz ettik[2] | onlara | yanaşma arkadaşlar | süslediler | onlar için

مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ

önlerindekini | arkalarındakini | hak oldu | söz aleyhlerinde | ümmetlerde | gerçekten geçmişti | öncelerinden

مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

cinlerden | insanlardan | kesin onlar | idiler | hüsrana düşenler | dedi | o kimseler | küfrettiler

لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾

dinlemeyin | bu Kur'an'ı | lağiv yapın[3] | onda | belki siz | üstün gelirsiniz

Meâl/23: "İşte Rabbiniz hakkında sandığınız bu sanınız sizi helâk etti de hüsrana uğrayanlardan oldunuz."

Meâl/24: "Dayanırlarsa işte ateş, onlar için bir ikâmetgâh! Hoşnutluğa dönmek isterlerse[1] onlar hoşnut edileceklerden değillerdir."

Meâl/25: "Onlara yanaşma arkadaşlar sardırdık da önlerindekini ve arkalarındakini kendilerine süslü gösterdiler. Kendilerinden önce cinlerden ve insanlardan geçmiş olan ümmetler içinde onların aleyhlerinde de hüküm hak oldu. Kesin onlar, hüsrana düşenlerdi."

Meâl/26: "Küfre sapmış kimseler: 'Bu Kur'an'ı dinlemeyin, onda/okunduğunda gürültü edin belki siz yenersiniz.' dediler."

1- Dünyaya döndürülüp Allah'ın razı olacağı amelleri yapmalarına, fırsat verilmesini isterlerse.

2- Hazırlık/sebep yaptık/takdir ettik/bedel verdik (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 354)./takdir ettik, sardırdık (E.H . Yazır, VI, 4197)/Tebelleş ettik (Nesefi'nin "kıl" kavliyle aktardığı bir yorum, IV, 93.)

3- Anlamsız sözler söyleyin/gürültü edin/şamata yapın//yaygara koparın.

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ

en beterine — onları — elbette kesin cezalandıracağız — pek çetin — bir azabı — küfrettiler — o kimselere — elbette kesin tattıracağız

الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ

onlara — ateş — Allah — düşmanlarının — cezası — işte bu — yapıyorlar — idiler — onun ki

فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

inadına inkar ediyorlar — âyetlerimizi — idiler — o şeye ceza olarak — ebedilik yurdu — orada

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ

cinlerden — bizi saptırdılar — o ikiyi — göster bize — Rabbimiz — küfrettiler — o kimseler — dedi

وَالْإِنسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

en aşağılıklardan — olsunlar — ayaklarımız — altında — kılalım o ikiyi — insanlardan

Meâl/27: "O küfretmiş olanlara elbette behemehal pek çetin bir azabı tattıracağız, onları kesin, mutlaka, yapmakta olduklarının en beter cezasına çarptıracağız."
Meâl/28: "İşte budur Allah düşmanlarının cezası: Ateş! Âyetlerimizi inadına inkar edip durmalarının bir cezası olarak onlara orada ebedilik yurdu vardır!"
Meâl/29: Küfre sapmış olanlar: 'Rabbimiz! O ikiyi, cinlerden ve insanlardan bizi saptırmış olanları bize göster, kendilerini ayaklarımızın altına alalım da en aşağılıklardan olsunlar!' dediler."

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ

iner de iner | dosdoğru oldular | sonra | Allah | Rabbimiz | dediler | kesin o kimseler

عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا

sevinin | üzülmeyin | hey1 korkmayın | melekler | üzerlerine

بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ

hayatında | dostlarınız | biz | va'dolunuyorsunuz | idiniz | o ki | cennet ile

الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ

canlarınız | çekiyor | o şey | orada | sizin için | ahirette | dünya

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾

çok merhametliden | çok bağışlayandan | bir konukluk olarak | istiyorsunuz | o şey | orada | size

Meâl/30: Doğrusu 'Rabbimiz Allah' deyip sonra dosdoğru gidenler, melekler (şöyle diyerek) onların üzerine iner de iner: 'Hey korkmayın! Üzülmeyin, va'dolunageldiğiniz cennet ile sevinin.

Meâl/31: Biz, dünya hayatında da ahirette de dostlarınızız. Orada size canlarınızın çekeceği vardır. Orada size isteyeceğiniz vardır.

Meâl/32: Çok bağışlayandan, çok merhametliden bir konukluk olarak.'

1- Nesefi'nin bu yorumu (IV, 64) çok hoşumuza gitti. S.G.

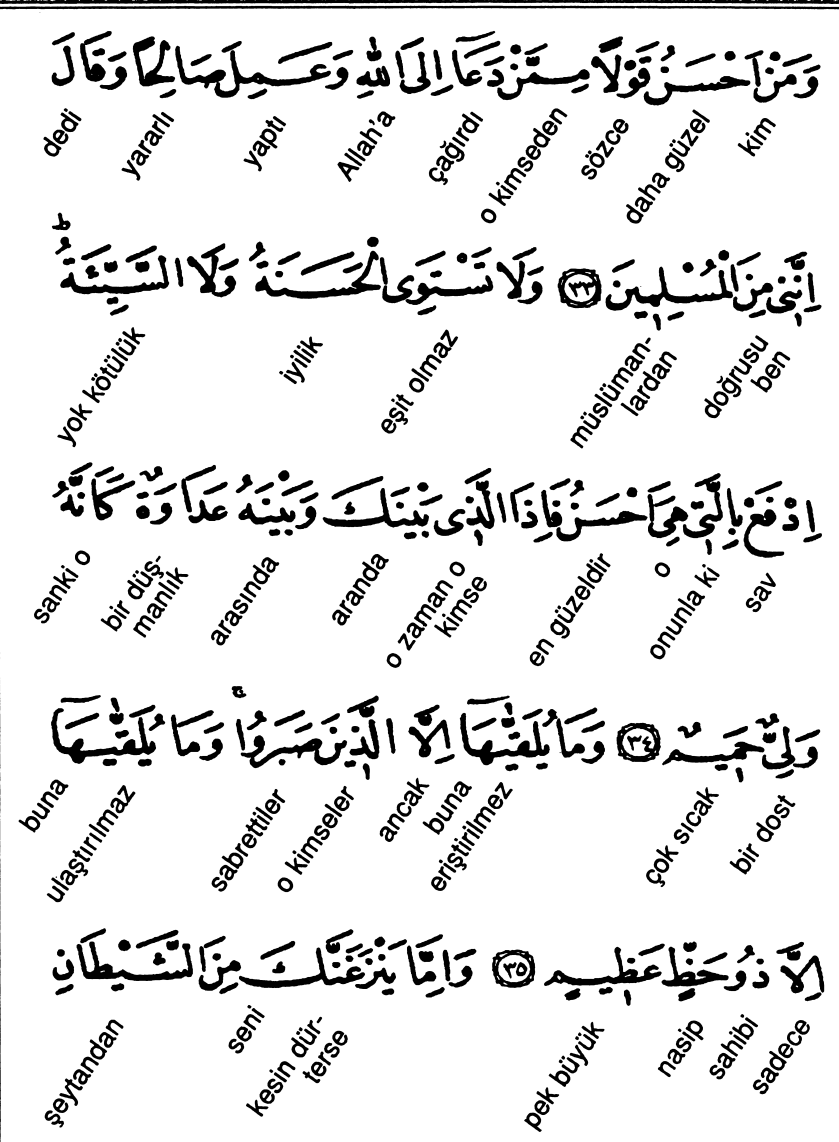

Meâl/33: "Allah'a çağırıp yararlı iş yapan ve: 'Doğrusu ben müslümanlardanım' diyenden daha güzel sözlü kimdir?"

Meâl/34: "İyilik eşit değildir. Kötülük de değil. (Kötülüğü) o en güzel yöntemle sav. O zaman bir de bakarsın ki seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki o, çok sıcak bir dost oluvermiş"

Meâl/35: "Bu davranışa, ancak sabır göstermişler mazhar kılınır. Buna, pek büyük nasip sahibinden başkası ulaştırılmaz."

نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ

delillerin- den | çok iyi bi- len | çok iyi duyan | O'dur | kuşkusuz O | Allah'a | hemen sı- ğın | bir dürtü

اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ

güneşe | secde et- meyin | ay | güneş | gündüz | gece

وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ

O'na | iseniz | onları | yarattı | O ki | Allah'a | secde edin | yok aya

تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ

Rabbin | katında | o kimseler ki | ululanır- larsa | kulluk edi- yorsunuz

يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ﴿٣٨﴾

üşenmez- ler | onlar | gündüzde | gecede | O'na | tesbih ediyorlar

Meâl/36: "Şeytandan bir dürtüş behemehal seni dürterse[2] hemen Allah'a sığın. Gerçekten O, O'dur çok iyi duyan, çok iyi bilen!"

Meâl/37: "Gece ile gündüz, güneş ile ay O'nun delillerindendir. Ne güneşe secde edin ne de aya! Eğer O'na kulluk yapanlarsanız onları yaratmış olan o Allah'a secde edin."

Meâl/38: "Büyüklük taslarlarsa (bilsinler ki) Rabbinin katındaki kimseler gece-gündüz O'na tesbihte bulunmaktalar. Ve onlar üşenmezler."

2- Şeytandan kaynaklanan bir fit seni hayırdan caydırmak için fitlerse (Celaleyn, II, 155).

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ ٱهْتَزَّتْ

harekete geçer — suyu — üzerine — indirdiğimizde — huşûkâr — yeryüzünü — görüyorsun — doğrusu sen — delillerinden

وَرَبَتْ ۚ إِنَّ ٱلَّذِىٓ أَحْيَاهَا لَمُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰٓ ۚ إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

pekala güç yetiren — her şeye — kuşkusuz O — ölüleri — elbette diriltecek — ona — hayat verdi — doğrusu O — Zât — şişer

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ۗ أَفَمَن يُلْقَىٰ فِى ٱلنَّارِ

ateşe — bırakılıyor — o kimse mi — üzerimize — gizli kalmazlar — âyetlerimizde — ilhadlık yapıyorlar[2] — kuşkusuz o kimseler

خَيْرٌ أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ ۖ إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ

yapıyorsunuz — o şeyi — kuşkusuz O — dilediğinizi — yapın — kıyamet günü — güvenli — geliyor — o kimse mi — yoksa — hayırlıdır

بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ ۖ وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ

elbette bir Kitap — oysa cidden o — onlara gelince — Zikr'e — küfrettiler — kuşkusuz o kimseler — pekala gören

Meâl/39: "O'nun (varlığının) delillerinden biri de şudur: Kuşkusuz sen yeryüzünü huşûkâr[1] görürsün. Sonra üzerine suyu indirdiğimizde harekete geçip şişer. Doğrusu ona hayat veren O Zât, elbette ölüleri diriltecektir! Şüphesiz O, her şeye karşı pekala güçlüdür."

Meâl/40: "Kuşkusuz âyetlerimiz hakkında doğruluktan ayrılıp eğriliğe sapmakta olanlar, bize gizli kalmazlar. Ateşe bırakılan mı hayırlıdır yoksa kıyamet günü güvenle gelen mi (görürsünüz)? Dilediğinizi yapın! Kuşkusuz O, yapmakta olduklarınızı pekala görmektedir."

1- Bitkiden yoksun kupkuru bir halde.

2- İlhâd, lahde koymak demektir. Doğruluktan ayrılmak, haktan bâtıla sapmak anlamına da gelir.. Âyetlerde ilhâd, ilgili âyete doğru mana vermeyip istikametten ayrılarak eğrisine çekmek demektir. Bu, tekzibi de, yanlış tevili de, tahrifi de kapsar.. (E. H. Yazır, H. D. K. D., VI, 4200).

Meâl/41: "Kuşkusuz o kimseler ki o Zikr'e, kendilerine gelince küfrettiler. Oysa o, elbette çok güçlü/çok izzetli bir Kitap'tır."

Meâl/42: "Ona, ne önünden ne de arkasından bâtıl gelir! Çok hikmetliden, çok övülenden bir indirilmedir."

Meâl/43: "Senin için de, sadece senden önceki elçiler için gerçekten ne söylenmişse o söyleniyor! Kuşkusuz Rabbin, elbette mağfiret sahibidir, pek elem veren bir azabın sahibidir."

3- Fasih olmayan bir dil mi? (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 368).

فِيٓ أَذَانِهِمۡ وَقۡرٞ وَهُوَ عَلَيۡهِمۡ عَمًىۚ أُوْلَٰٓئِكَ يُنَادَوۡنَ مِن مَّكَانِۭ

bir yerden — seslenilirler — işte onlar — bir körlük — karşılarında — o — bir ağırlık — kulaklarında

بَعِيدٖ ٤٤ وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ فَٱخۡتُلِفَ فِيهِۚ

onda — ihtilafa düşüldü — o Kitab'ı — Musa'ya — verdik — andolsun gerçekten — uzak

وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۚ وَإِنَّهُمۡ

cidden onlar — aralarında — elbette hüküm verilmişti — Rabbinden — geçmiş — olmasaydı bir söz

لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُ مُرِيبٖ ٤٥ مَّنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا فَلِنَفۡسِهِۦۖ

kendi yararına — yararlı — yaptı — kim — işkillendiren — ondan — elbette bir kuşkuda

وَمَنۡ أَسَآءَ فَعَلَيۡهَاۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ ٤٦

kullar için — zulümkâr — Rabbin — değil — aleyhine — fena davrandı — kim

Meâl/44: Eğer onu yabancı (dilden) bir Kur'an yapsaydık elbette derlerdi: 'Âyetleri ayrıntılandırılmış olmalı değil miydi? Yabancı dilden mi? Oysa (peygamber) Arap?![4]' de ki: 'O, inanmış kimseler için bir rehber ve bir şifadır. İman etmeyenler ise, onların kulaklarında bir ağırlık vardır ve o/Kur'an onlara bir körlüktür/bir zulmettir. İşte onlar, uzak bir yerden sesleniliyorlar.

Meâl/45: "Andolsun gerçekten Musa'ya o Kitab'ı vermiştik. Sonuçta onda ihtilafa düşüldü. Rabbinden geçmiş bir söz olmasaydı elbette aralarında hüküm verilmişti. Cidden onlar ondan/Kur'an'dan işkillendiren kesin bir kuşku içindeler."

Meâl/46: "Kim yararlı iş yaparsa kendi yararınadır. Kim fena davranırsa zararınadır. Rabbin kullara zulmeden değildir."

4- Arap bir peygambere yabancı dilden bir kitap mı?! diye itiraz ederlerdi. İbn Amir'den Hişam'ın da aralarında yer aldığı bir grubun (acemi) kelimesini tek hemze ile okumalarına göre ayeti şöyle de anlamlandırabiliriz: Yabancı dilden olmuş Arapça olmuş, Ayetleri ayrıntılandırılmalı değil miydi ki yabancı da anlasın Arap da anlasın? (bkz. a.g.e.).

Meâl/47: "O saatın/kıyamet anının bilgisi yalnız O'na bırakılır. O'nun bilgisi dışında ne meyveler kaplarından/tomurcuklarından çıkar, ne bir dişi gebe kalır, ne de doğurur. 'Ortaklarım nerede?' diye kendilerine seslendiği günde: 'Bizden hiçbir tanık olmadığını sana arzederiz!' derler."

Meâl/48: "Daha önceleri çağırıp durdukları şey kendilerinden kaybolmuştur. Kendileri için kaçış yeri olmadığını anlamışlardır."

قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾ وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ

çok umutsuz — andolsun eğer — ona tattırırsak — bir rahmeti — bizden — sonrasından — zarar

مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ

ona dokundu — elbette kesin söyler — bu — benim — sanmam — o saati — dikilen — andolsun eğer

رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ

döndürülürsem — Rabbime — kuşkusuz benim için — katında — elbette daha güzel — elbette kesin haber veririz — o kimselere

كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

küfrettiler — o şeyi — yaptılar — onlara elbette kesin tattırırız — bir azaptan — pek kaba

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ

ona dokunduğunda — yanıyla — uzaklaşır — yüz çevirir — insana — nimet verdiğimizde

Meâl/49: "İnsan, hayrı istemekten üşenmez. Eğer kendisine kötülük dokunursa hemen çok ye'se kapılan, çok umutsuz olur."

Meâl/50: "Andolsun ona/insana, kendisine dokunan bir zararın ardından bizden bir rahmeti tattırırsak elbette kesin der: 'Bu benim! O saatın kopacağını da sanmam! Yemin olsun şayet Rabbime döndürülürsem O'nun katında benim için elbette daha güzel(i) vardır!' O küfretmiş olanlara ne yaptıklarını elbette behemehal haber vereceğiz! Elbette behemehal onlara pek kaba bir azaptan tattıracağız."

Meâl/51: "İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirir ve yanıyla/yan yan uzaklaşır. Ona kötülük dokunduğunda ise hemen çok yönlü[1] bir duanın sahibi oluverir!"
Meâl/52: De ki: 'Ne dersiniz? Eğer o[2] Allah katından ise, sonra siz de onu inkar etmişseniz, derin bir ayrılık içinde bulunandan daha şaşkın kimdir?'
Meâl/53: "Onlara âyetlerimizi, hem ufuklarda hem de vicdanlarında göstereceğiz, ki gerçekten onun/Kur'an'ın hak olduğu kendilerine iyice belli olsun. Rabbinin, hakikaten O'nun her şeye pekala tanık olduğu yetmez mi?"
Meâl/54 "Dikkat! Cidden onlar, Rab'lerine kavuşma konusunda bir kuşku içindeler. Dikat! Şüphesiz O, her şeyi pekala kuşatandır.."

1- Enine-boyuna (E. H. Yazır, VI, 4215).
2- Kur'an/veya Musa'ya verilmiş olan kitap (bkz. Kurtubi, el-Cami, XV, 374).

ŞÛRÂ SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ عٓسٓقٓ ﴿٢﴾ كَذَٰلِكَ يُوحِيٓ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ ٱللَّهُ

Allah öncenden o kimse-lere sana vahyediyor işte böyle Ayn Sîn Gâf2 Hâ Mîm

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾ لَهُۥ مَا فِي السَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ

çok yüce O yerdeki göklerdeki O'nun çok hik-metli çok güçlü

الْعَظِيمُ ﴿٤﴾ تَكَادُ السَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِن فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَٰٓئِكَةُ

melekler üstlerinden çatlaya-caklar gökler nerede ise oluyor çok ulu

Meâl/1: "Hâ. Mîm."
Meâl/2: "Ayn. Sîn. Gâf."
Meâl/3: "Çok güçlü ve çok hikmetli Allah, sana ve senden öncekilere işte böyle vahyediyor."
Meâl/4: "Göklerdeki de yerdeki de O'nundur. O, çok yüce, çok uludur."

1- Mekke dönemi surelerinden. İndirilişte 62., tertipte 42. sırada yer alır. Kûfîlerin sayımına göre 53 ayet, 866 kelime, 3088 harftir.
2- Harfler için bkz. Bakara, âyet, 1.

يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ

O'dur kuşkusuz Allah dikkat yerde o kimse için istiğfar ediyorlar Rablerinin hamdiyle tesbih ediyorlar

الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ

bir muhafız Allah dostlar berisinden edindiler o kimseler çok merhametli çok bağışlayan

عَلَيْهِمْ وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿٦﴾ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا

bir Kur'an sana vahyettik işte böyle vekil üzerlerine değil sen üzerlerinde

عَرَبِيًّا لِّتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ

onda kuşku hiç yoktur toplantı gününden uyarman için çevresinde onu kentlerin anasını uyarman için Arapça

فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً

bir ümmet onları elbette yapardı Allah eğer dileseydi alevlide bir grup cennette bir grup

Meâl/5: "Gökler, nerede ise üstlerinden çatlayacaklar. Melekler Rab'lerinin hamdiyle tesbih ederler ve yeryüzündeki kimseler için istiğfarda bulunurlar. Dikkat! Kuşkusuz Allah, O'dur çok bağışlayan, çok merhametli."

Meâl/6: "O'nun berisinden dostlar edinmiş olanlar; Allah, onların üzerlerinde bir muhafızdır, sen kendilerine vekil değilsin."

Meâl/7: "Kentlerin anasını[3] ve onun çevresindekileri uyarman ve yine kendisinde hiç kuşku bulunmayan toplantı gününden uyarman için sana Arapça bir Kur'an indirdik. Bir grup cennette, bir grup da alevli ateştedir."

3- Mekke'yi/Mekkelileri.

وَاحِدَةً وَلَٰكِن يُدْخِلُ مَن يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُم

yoktur onlar için / oysa zalimler / rahmetine / diliyor / o kimseyi / sokuyor / ne var ki / tek

مِّن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾ أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۖ

dostlar / berisinden / edindiler / yoksa mı / hiçbir yardımcı / yok / hiçbir dost

فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

her şeye / O / ölüleri / diriltir / O / dost / O'dur / Allah

قَدِيرٌ ﴿٩﴾ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ۚ

Allah'a / hükmü / herhangi bir şeyden / onda / ihtilaf etiniz / o şey ki / pekala güç yetiren

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

yönelirim / yalnız O'na / dayandım / yalnız O'na / Rabbim / Allah / işte bu size

Meâl/8: "Allah dileseydi elbette onları bir tek ümmet yapardı. Ancak dilediğini rahmetine sokuyor. Oysa zalimler, onlar için ne bir dost ne de bir yardımcı vardır."
Meâl/9: "Yoksa O'nun berisinden dostlar mı edindiler. Allah, O'dur dost. O, ölülere hayat verir. O her şeye pekala güç yetiren."
Meâl/10: "Hakkında ihtilafa düştüğünüz şeyin hükmü Allah'a aittir. İşte bu size (nitelenen) Allah Rabbim! Yalnız O'na dayandım, sadece O'na yönelirim."

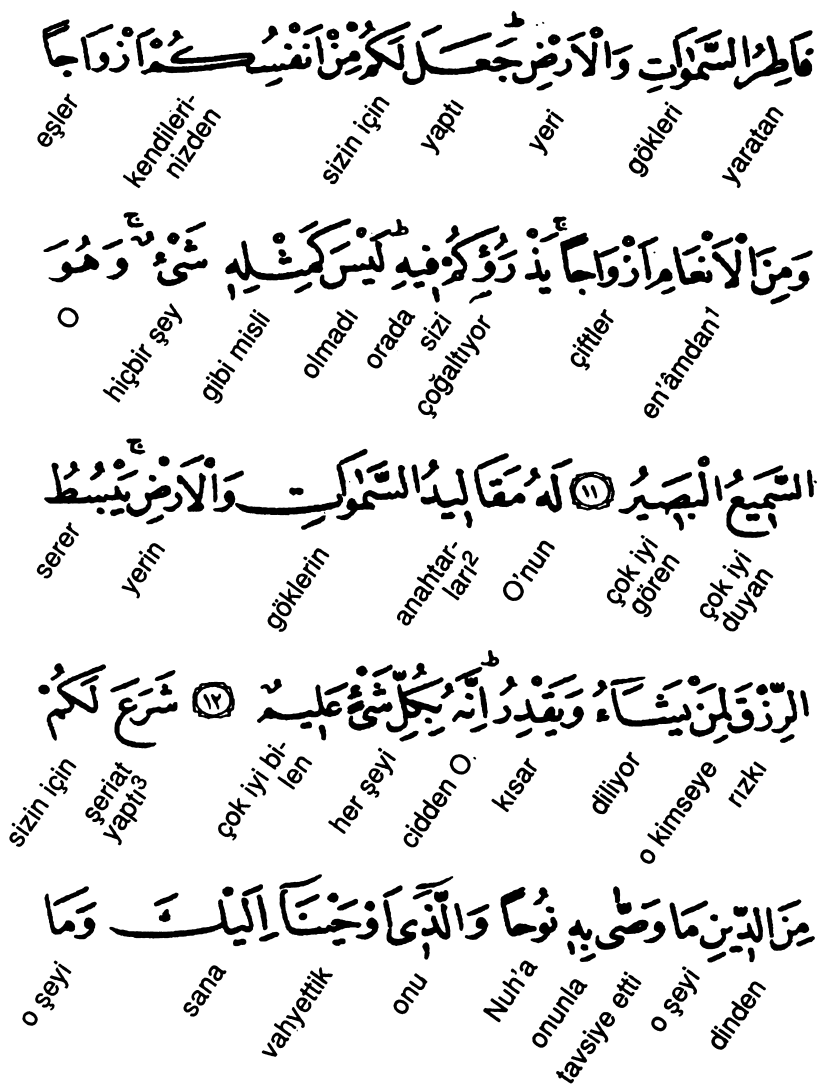

Meâl/11: "Göklerin ve yerin yaratanı. Sizin için kendilerinizden eşler, hayvanlardan da çiftler yarattı. Sizi orada çoğaltıyor/yayıyor. O'nun misli gibi hiçbir şey olmadı. O, çok iyi duyan, çok iyi görendir."

Meâl/12: "Göklerin ve yerin anahtarları O'nun. Rızkı dilediği için serer ve kısar. Cidden O, her şeyi çok iyi bilendir."

1- Büyük ve küçük baş hayvanlardan.

2- Bkz. Zümer, 63.

3- Kanun yaptı/yol yaptı (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 10).

وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ ۖ أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ

dini doğrultun diye İsa'ya Musa'ya İbrahim'e onunla tavsiyede bulunduk

وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى ٱلْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ ٱللَّهُ يَجْتَبِىٓ

seçer Allah kendisine onları çağırıyor-sun o şey o müşrik-lere büyük oldu onda ayrılığa düşmeyin

إِلَيْهِ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾ وَمَا تَفَرَّقُوٓا۟

ayrılma-dılar yöneliyor o kimseyi kendisine iletir diliyor o kimseyi kendisine

إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ

geçti bir söz olma-saydı aralarında arzudan bilgi onlara geldi o şeyin sonrasın-dan ancak

مِن رَّبِّكَ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِىَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُوا۟

varis kı-lındılar kuşkusuz o kimseler aralarında elbette hü-küm verilmişti adlandırıl-mış değin bir süreye Rabbinden

Meâl/13: "Kendisiyle Nuh'a tavsiyede bulunduğunu, sana vahyettiğimizi ve yine kendisiyle İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi: 'Dini doğrultun, onda ayrılığa düşmeyin' diye sizin için şeriat/kanun yaptı. Müşriklere, onları kendisine çağırmakta olduğun şey ağır geldi. Allah, dilediğini kendisine seçer ve yönelen kimseyi kedisine iletir."

الْكِتَابَ مِنۢ بَعْدِهِمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾ فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ ۖ

çağır / bunun için / işkillendiren / ondan / elbette bir kuşkuda / onların / sonrasından / o Kitab'a

وَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ ۖ وَقُلْ ءَامَنتُ بِمَآ

o şeye / inandım / de ki / keyiflerine / uyma / emrolundun / gibi o şey / dosdoğru ol

أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٍ ۖ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ ۖ ٱللَّهُ رَبُّنَا

Rabbimiz / Allah / aranızda / adalet göstereyim diye / emrolundum / kitaptan / Allah / indirdi

وَرَبُّكُمْ ۖ لَنَآ أَعْمَٰلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ ۖ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا

aramızda / hüccet/düşmanlık hiç yoktur / işleriniz / size / işlerimiz / bize / Rabbiniz

وَبَيْنَكُمُ ۖ ٱللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۖ وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

son varış / yalnız O'na / aramızı / cemeder / Allah / aranızda

Meâl/14: "Onlar ayrılığa, başka değil kendilerine ilim geldikten sonra sırf aralarındaki arzudan/kıskançlıktan dolayı düştüler. Eğer Rabbinden, belirlenmiş bir süreye değin geçmiş bir söz olmasaydı elbette aralarında hüküm verilmişti. Kuşkusuz, onların ardından o Kitab'a varis kılınmış kimseler elbette onda/Kur'an'da işkillendiren bir kuşku içindedirler."

Meâl/15: Bunun için (tevhide) çağır. Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Keyiflerine uyma. De ki: 'Allah'ın indirdiği her kitaba inandım. Aranızda adalet göstereyim diye emir aldım. Allah Rabbimiz, Rabbiniz. Bize işlerimiz, size işleriniz. Birbirimiz arasında hiç tartışma yoktur. Allah aramızı cemeder/bulur. Ancak O'nadır son varış.

وَالَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِي اللَّهِ مِنۢ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُۥ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ

boştur delilleri O'nun için kabule-dildi o şey sonrasın-dan Allah'ta tartışıyorlar o kimseler

عِندَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

pek çetin bir azap onlara bir gazap üzerlerine Rab'leri katında

ٱللَّهُ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ وَٱلْمِيزَانَ ۗ وَمَا يُدْرِيكَ

ne bildiri-yor sana Mizân[2]'ı da hak ile Kitab'ı indirdi o Zât ki Allah

لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا

ona inanmıyor-lar o kimseler onu ivdiriyor pek yakın belki o saat

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا ٱلْحَقُّ ۗ أَلَآ

dikkat gerçektir cidden o bilirler ondan korkuyla tit-remekteler iman ettiler o kimseler

Meâl/16: "Kendisine icabet edildikten sonra[1] Allah hakkında tartışmada bulunanların delilleri Rab'leri katında boştur. Üzerlerine bir gazap, onlar için pek çetin bir azap vardır."

Meâl/17: "Allah, Kitab'ı Mizân'ı/adalet ölçüsünü hak ile indirmiş olan o Zât'tır. Ne biliyorsun belki de o saat/kıyamet anı yakındır!"

1- İnsanlar Allah'ın davetini kabuledip islama girdikten sonra.

2- Adaleti (Celaleyn, II, 158)/Terazinin bizzat kendisini (Kurtubi'nin aktardığı bir yorum, bkz. XVI, 15).

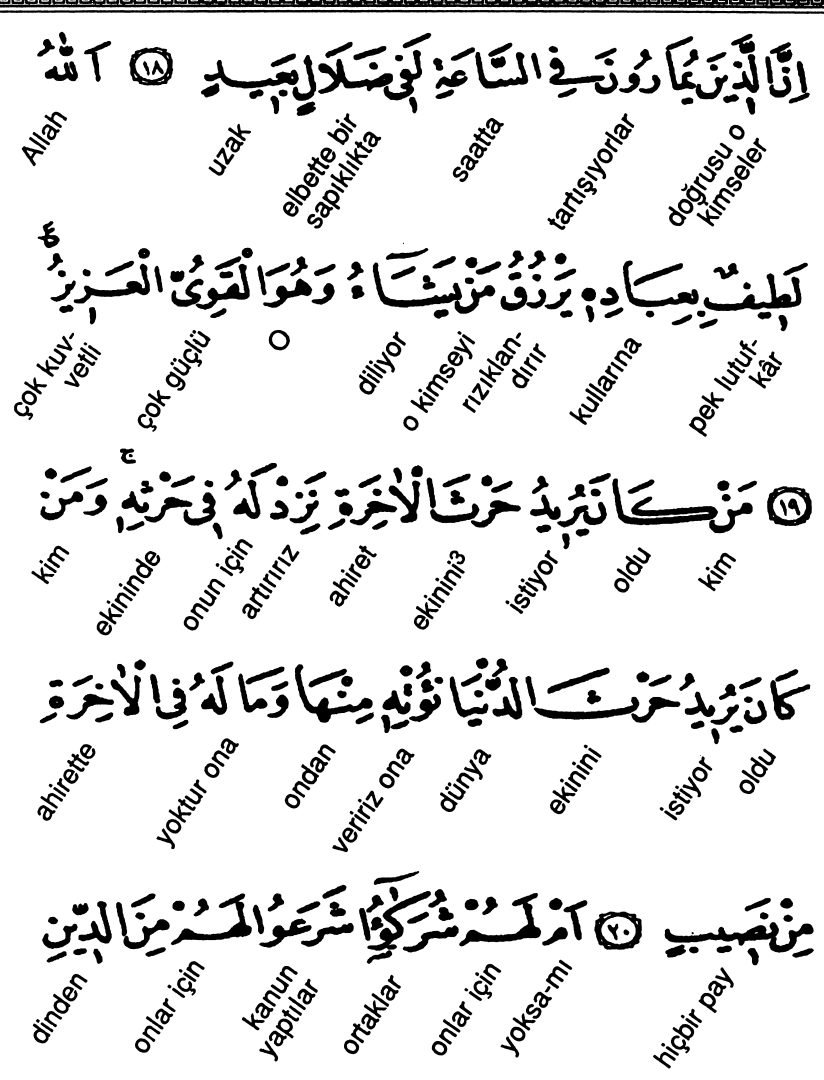

Meâl/18: "Ona inanmayan kimseler, onu çabucak istiyorlar. İnanmışlar ise ondan korkuyla titremekteler ve gerçekten onun hak olduğunu biliyorlar. Dikkat! Saat/kıyamet anı konusunda tartışıp duranlar elbette derin bir sapıklık içindeler!"

Meâl/19: "Allah, kullarına pek lutufkârdır, dilediği kimseyi rızıklandırır. O, çok kuvvetlidir, çok güçlüdür."

Meâl/20: "Kim ahiret ekinini/kazancını isteyip durursa onun için ekininde artırım yaparız. Kim de dünya ekinini isteyip durursa ona da ondan veririz. Ahirette onun için hiçbir pay yoktur."

3- "Hars" kelimesinin karşılığıdır. Bu kelime aslında yeri onarıp tohum atmak demektir. Sürmek anlamına da gelir. Ekilen tarlaya ve ondan elde edilen ekine de denilir. (E. H. Yazır, H. D. K. D. VI,6237).

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ ۖ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ

aralarında elbette hüküm verilmişti ayırım sözü olmasaydı Allah ona izin vermez o şeyi

وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ

korkuyla titreyenler o zalimleri görürsün elemli bir azap onlara kesin o zalimler

مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

yaptılar inandılar oysa o kimseler kendilerine düşen o kazandılar o şeyden

الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ ۖ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ

o şey dili-yorlar onlara cennet-lerin ravzala-rında yararlıları

عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

pek büyük lutuf o işte bu Rab'leri katında

Meâl/21: "Yoksa onların dinden, Allah'ın izin vermediği şeyi kendileri için kanun yapmış ortakları mı var? Eğer ayırım sözü[4] olmasaydı elbette aralarında hüküm verilmişti. Kesin o zalimler, onlara elemli bir azap vardır."

Meâl/22: "O zalimleri, kazandıkları şeyden dolayı -o şey başlarına inerken- korkudan titremekte olduklarını görürsün. Oysa iman edip yararlı işleri yapmış olanlar cennetlerin ravzalarında/sulak çimenliklerindedirler, onlara Rab'leri katında dileyecekleri vardır. İşte bu, odur pek büyük lutuf."

4- Cezaların ahirete ertelendiğini, insanların amellerine göre orada ayrılacaklarını ihtiva eden ilâhî ferman (bkz. Nesefi, IV, 105).

5- Ravzât, sulak, çimenlik yerler olup bağların, bahçelerin oturulacak en mutena bölümleridir.

ذٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

yararlıları — yaptılar — iman etti-ler — onlar ki — kullarını — Allah — müjdeliyor — o ki — işte bu

قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ

kazanırsa — kim — kurbada[1] — sevgiyi — ancak — bir ücret — üzerine — istemiyo-rum sizden — de ki

حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾ أَمْ

yoksa-mı — Şekûr[2] — çok bağış-layan — gerçekten Allah — bir güzellik — onda — onun için artırırız — bir iyilik

يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا فَإِن يَشَإِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمْحُ

siler — kalbine — mühür vurur — Allah — eğer di-lerse — bir yalan — Allah'a — iftira at-mış — diyorlar

اللّٰهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

sinelerin — özünü — çok iyi bi-len — kesin O — sözleriyle — hakkı gerçekleş-tirir — bâtılı — Allah

Meâl/23: "İşte bu (büyük lutuf) Allah'ın inanıp yararlı işleri yapmış olan kullarına müjdelemekte olduğudur. De ki: 'Buna karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Sadece (Allah'a) yakınlıkta sevgiyi (istiyorum).' Kim bir iyilik işlerse onun için iyiliğine bir güzellik ilave ederiz. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır."

Meâl/24: "Yoksa diyorlar mı? 'Allah'a karşı bir yalan uydurmuş!' Allah dilerse senin kalbine mühür basar, batılı siler ve kelimeleriyle hakkı gerçekleştirir. Kuşkusuz O, sinelerin özünü çok iyi bilendir."

1- "kurba=yakınlık" lafzının tayini hususunda üç yorum vardır. a) Allah Rasulu ile akrabalık, b) Rasulullah'ın en yakınları, c) Allah'a yakınlık. Elmalı'lı H. Yazır ve Prof. Süleyman Ateş üçüncü yorumu tercih etmişlerdir.

2- Bkz. Şekûr sıfatı.

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ

O / o Zât ki / kabuleder / tevbeyi / kullarından / affeder / kötülük-lerden

وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

bilir / o şeyi / işliyorsunuz / cevap ve-rir / o kimselere / inandılar / işlediler / yararlıları

وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

artırır / onlara / lutfundan / oysa kafir-ler / onlara / bir azap / pek çetin

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ

eğer yay-saydı / Allah / rızkı / kulları için / elbette azarlardı / yeryüzün-de / ancak / indiriyor / bir ölçüyle

مَّا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾ وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ

diliyor / o şeyi / kuşkusuz O / kullarına / haberdar / çok iyi gö-ren / O / o Zât ki / indirir / yağmuru

Meâl/25 "O, kullarından tevbeyi kabuleden, kötülüklerden affeden ve işlemekte olduklarınızı bilen Zât'tır."

Meâl/26: "İman edip yararlı işleri yapmış olanlara (onların isteklerine) cevap verir ve onlara lutfundan artırır. Oysa kafirler, onlara pek çetin bir azap vardır."

Meâl/27: "Eğer Allah, kulları için rızkı yaysaydı elbette yeryüzünde azgınlaşırlardı. Ancak O, dilediğini bir ölçü ile indirir. Kuşkusuz O, kullarından haberdardır. (Onları) çok iyi görendir."

مِنۢ بَعۡدِ مَا قَنَطُوا۟ وَيَنشُرُ رَحۡمَتَهُۥ ۚ وَهُوَ ٱلۡوَلِيُّ ٱلۡحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

çok övülen / pekala dost / O / rahmetini / yayar / umut kes-tiler / o şeyin / sonra-sından

وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَآبَّةٍ ۖ وَهُوَ

O / debele-nenden / ikisinde / yaydı / ve o şey / yeri / gökleri / yaratması / delillerin-den

عَلَىٰ جَمۡعِهِمۡ إِذَا يَشَآءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ وَمَآ أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا

sebebiy-le o şey / herhangi bir bela / size / o şey ilişti / pekala güç yetiren / dilediğin-de / onları toplamaya

كَسَبَتۡ أَيۡدِيكُمۡ وَيَعۡفُوا۟ عَن كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾ وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ

aciz bıra-kanlar / değil siz / pek ço-ğundan / vazgeçer / elleriniz / kazandı

فِى ٱلۡأَرۡضِ ۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

yoktur hiçbir yardımcı / hiçbir dost / Allah / berisinden / sizin için / yoktur / yeryüzün-de

Meâl/28: "O, o Zât ki, umutsuzluğa düşmelerinden sonra yağmuru indirir ve rahmetini yayar. O, pekala dost, çok övülendir."

Meâl/29: "Gökleri ve yeri yaratması ve bunlarda yaydığı debelenen/canlılar O'nun (varlığının) delillerindendir. O, dilediği zaman bunları bir araya getirmeye pekala güç yetirendir."

Meâl/30: "Başınıza gelen herhangi bir musibet ellerinizin kazandığı yüzündendir. (Allah) Pek çoğundan da vazgeçer."

Meâl/31: "Siz, aciz bırakanlar değilsiniz. Sizin için, Allah'tan başka hiçbir dost hiçbir yardımcı yoktur."

وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ ﴿٣٢﴾ إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ

rüzgarı dindirir dilerse gibi dağlar denizde akıp gi-denler delillerin-den

فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

çok şükre-den çok sabır gösteren için her elbette ib-retler kuşkusuz bunda sırtında duranlar olurlar

أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا۟ وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا ۚ

ayetleri-mizde tartışıyor-lar o kimseler bilsin diye çoğundan affetsin kazandılar o şeyle onları yahut he-lak etsin

مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ ﴿٣٥﴾ فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَمَا

oysa o şey dünya hayatının geçimliği herhangi bir şeyden verildiniz o şey hiçbir ka-çış yeri yoktur on-lar için

عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

güveniyor-lar yalnız Rablerine iman ettiler o kimseler için daha kalıcıdır daha hayırlıdır Allah katında

Meâl/32: "Denizde, dağlar gibi akıp gidenler/gemiler de O'nun (kudretinin) delillerindendir."

Meâl/33: "Dilerse rüzgarı dindirir de denizin üstünde sürekli durakalırlar. Kuşkusuz bunda her çok sabreden, çok şükür gösteren için elbette ibretler vardır."

Meâl/34: "Yahut onları kazandıkları yüzünden helak etsin ve pek çoğundan da vaz geçsin

Meâl/35: ve âyetlerimiz hakkında tartışıp duranlar, kendileri için hiçbir kaçış yeri olmadığını bilsinler."

Meâl/36: "Size verilen herhangi bir şey, dünya hayatının geçimidir. Oysa Allah katında olan, iman edip yalnız Rablerine güvenmekte bulunanlar için daha hayırlı ve daha kalıcıdır."

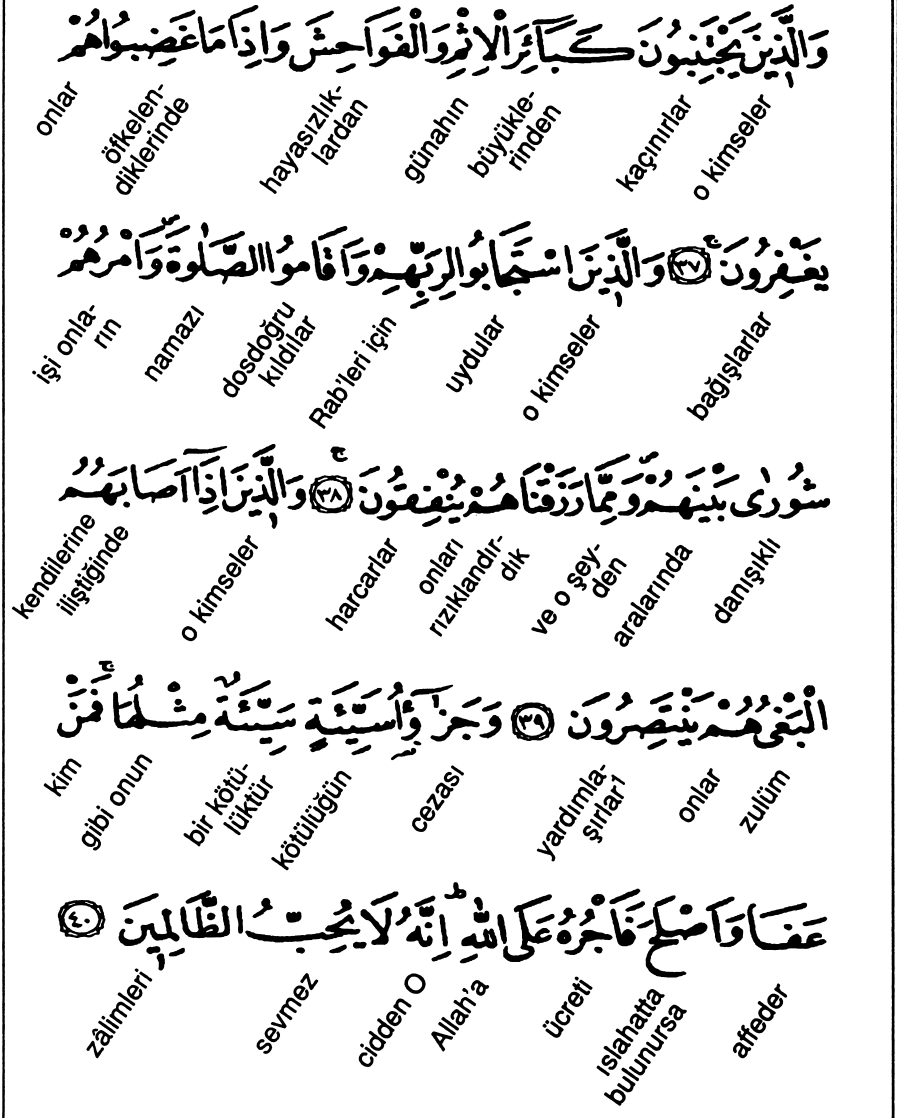

Meâl/37: "Onlar ki günahın büyüklerinden ve hayasızlıklardan kaçınırlar, öfkelendiklerinde ise onlar bağışlarlar."

Meâl/38: "O kimseleri ki Rab'leri için (da'vete) uydular, namazı dosdoğru kıldılar. Onların işi aralarında danışıklıdır. Ve kendilerini rızıklandırdığımız şeyden de harcarlar."

Meâl/39: "O kimseler ki kendilerine zulum iliştiğinde onlar yardımlaşırlar."

Meâl/40: "Kötülüğün cezası dengi bir kötülüktür. Kim affeder ara bulursa onun ücreti Allah'adır. Doğrusu O, zâlimleri sevmez."

1- Öc alırlar (Nesefi, IV, 109).

وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

hiçbir yol — kendilerine — yoktur — artık onlar — zulüm görmesi — sonrası — öc alırsa — elbette kim

إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ

yeryüzünde — taşkınlık yapıyorlar — insanlara — zulmediyorlar — o kimseler aleyhine — yol — ancak

بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ

bağışlarsa — sabrederse — doğrusu kim — elem veren — bir azap — onlara — işte onlar — haksızca

إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ﴿٤٣﴾ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِن وَلِىٍّ مِّنۢ بَعْدِهِۦ ۗ

sonrasından — hiçbir dost — onun için — yoktur — Allah saptırır — kimi — işlerin — elbette ihtimam gerektirenlerinden — kuşkusuz bu

وَتَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

herhangi bir yol — dönmeye — -mi — söylüyorlar — azabı — gördüklerinde — zalimleri — görürsün

وَتَرَىٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ يَنظُرُونَ

bakıyorlar — zilletten — boyun bükenler — ona — sunuluyorlar — onları görürsün

Meâl/41: "Doğrusu kim zulüm gördükten sonra öc alırsa artık onlar, kendilerine karşı hiçbir yol yoktur[2]."
Meâl/42: "Ancak o yol[3], insanlara zulmetmekte olanlar ile yeryüzünde haksızca taşkınlık yapan kimseler aleyhinedir. İşte onlar, onlara elem veren bir azap vardır."
Meâl/43: "Doğrusu kim sabır gösterir ve bağışlarsa kuşkusuz bu, işlerin ihtimam gerektirenlerindendir."
Meâl/44: "Allah, her kimi saptırırsa bundan sonra artık onun hiçbir dostu yoktur. O zalimleri görürsün, azabı gördüklerinde: 'Geri dönmeye herhani bir yol var mıdır?' derler."

2- Kınanmazlar, sorumlu tutulmazlar.
3- Sorumlu tutma gerekçesi.

Meâl/45 "Onları, ateşe arzedilirlerken zilletten başlarını eğmişler gizli/fersiz bir gözucuyla bakıp durduklarını görürsün. İnanmış kimseler ise: 'Hüsrana uğrayanlar, kıyamet günü kendilerini ve ailelerini ziyana sokmuş olanlardır. Doğrusu zalimler sürekli bir azap içindedirler' derler."

Meâl/46: "Onlar için, Allah'ın berisinden kendilerine yardım edecek dostlar olmadı. Allah kimi saptırırsa artık onun için hiçbir yol[2] yoktur."

Meâl/47: "Allah'tan, asla geri çevrilmeyecek bir gün gelmeden önce Rabbiniz için (yapılan çağrıya) uyun. O gün sizin için hiçbir sığınak yoktur, sizin için hiçbir yardımcı yoktur."

1- Fersiz/hor.

2- Hiçbir çıkış yolu. S.G.

3- Size el uzatacak bir yardımcı (Kurtubi, el-Cami, XVI, 47)/inkar/günahlarınızı inkar (Celaleyn, II, 161).

عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ

insana / tattırdığımızda / cidden biz / tebliğ / sadece / değil sana / bekçi / üzerlerine

مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ

öne sürdü / o şey sebebiyle / bir fenalık / ilişirse onlara / onunla / sevinir / bir rahmet / bizden

أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾ لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

yerin / göklerin / hükümranlığı / Allah'ın / pek nankör / o zaman kuşkusuz insan / elleri

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ

diliyor / o kimse için / bahşeder / dişiler / diliyor / o kimse için / bahşeder / dileyeceğini / yaratır

الذُّكُورَ ﴿٤٩﴾ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا ۖ وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ

diliyor / o kimseyi / yapar / dişiler / erkekler / onları / veya çift / yapar / erkekleri

عَقِيمًا ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ

herhangi bir insan için / olmadı / çok güçlü / çok iyi bilen / hakikaten O / kısır

Meâl/48: "Yüz çevirirlerse, seni üzerlerine bekçi göndermedik ya! Üzerinde(ki görev) sadece tebliğdir. Cidden biz, insana taraf ımızdan bir rahmet tattırdığımızda onunla sevinir. Onlara, ellerinin öne sürdüğü şey sebebiyle bir fenalık ilişirse o zaman hakikaten insan pek nankör kesilir!"

Meâl/49: Göklerin ve yerin mülkü/hükümranlığı Allah'ın tekelindedir. Dileyeceğini yaratır. Dileyeceği kimseye kız çocuk bahşeder, dileyeceği kimseye de erkek çocuk bahşeder."

Meâl/50: "Veya onları erkekler ve dişiler olmak üzere çift yapar. Dileyeceği kimseyi de kısır bırakır. Hakikaten O, çok iyi bilendir, çok güçlüdür."

أَن يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ

veya gön-dermesi | bir per-denin | veya ar-kasından | vahy | hariç | Allah'ın | ona | konuşması

﴿٥١﴾ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ

çok hik-metli | çok yüce | gerçek-ten O | diliyor | o şeyi | izniyle | vahye-diyor | bir elçi

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ

nedir kitap | biliyorsun | olmadın | emri-mizden | bir ruh | sana | vahyettik | işte böy-lece

وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا ۚ

kulları-mızdan | diliyoruz | o kimseyi | onunla | hidayete erdiririz | bir nur | kıldık onu | ancak | yok iman

وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ

O'nun | O ki | Allah'ın | yoluna | dosdoğru | bir yola | elbette gö-türüyorsun | kuşku-suz sen

﴿٥٣﴾ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

bütün[1] işler | varır | yalnız Allah'a | dikkat | yerdeki | göklerdeki

Meâl/51: "Hiçbir insan için, Allah'ın ona, vahy (yöntemi) veya bir perdenin arkasından olması yahut dileyeceğini izniyle vahyedecek bir elçi göndermesi dışında konuşması olmamıştır. Gerçekten O, çok yücedir, çok hikmetlidir."

Meâl/52: "İşte böylece sana da emrimizden bir ruh vahyettik. Kitap nedir, iman nedir bilmiyordun! Ancak onu bir nur yaptık, kullarımızdan dileyeceğimiz kimseyi onunla doğru yola iletiriz. Kuşkusuz sen, elbette dosdoğru bir yola götürüyorsun."

Meâl/53: "Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nun olan O Allah'ın yoluna! Dikkat! Bütün işler yalnız Allah'a varır."

1- Lam-i tarif istiğrak olarak değerlendirilmiştir. S.G.

ZUHRUF SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ

Hâ. Mîm. / andolsun o Kitab'a / açık/açıklayan / cidden biz / yaptık onu / bir Kur'an / Arapça / belki siz

تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾ أَفَنَضْرِبُ

aklınızı işletirsiniz / kuşkusuz o / anasında / Kitab'ın / elbette çok yüce katımızda / çok hikmetli / vaz mı geçelim

عَنكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ﴿٥﴾ وَكَمْ أَرْسَلْنَا

sizden / uyarmaktan / geri durarak / diye oldunuz / bir toplum / aşırı gidenler / nice / gönderdik

Meâl/1: "Hâ. Mîm."
Meâl/2: "Açık/açıklayan o Kitab'a andolsun!"
Meâl/3: "Cidden biz onu Arapça bir Kur'an yaptık, ki belki siz aklınızı işletirsiniz."
Meâl/4: "Kuşkusuz o, katımızdaki ana kitapta elbette çok yücedir, çok hikmetlidir."
Meâl/5: "Aşırı giden bir toplum oldunuz diye geri durarak sizi uyarmaktan vaz mı geçelim?"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 63., tertipte 43. sırada yer alır. Yaldızlı süs, özellikle altın ve gümüş anlamına gelen "zuhruf" ismi 35. âyetten kaynaklanır.

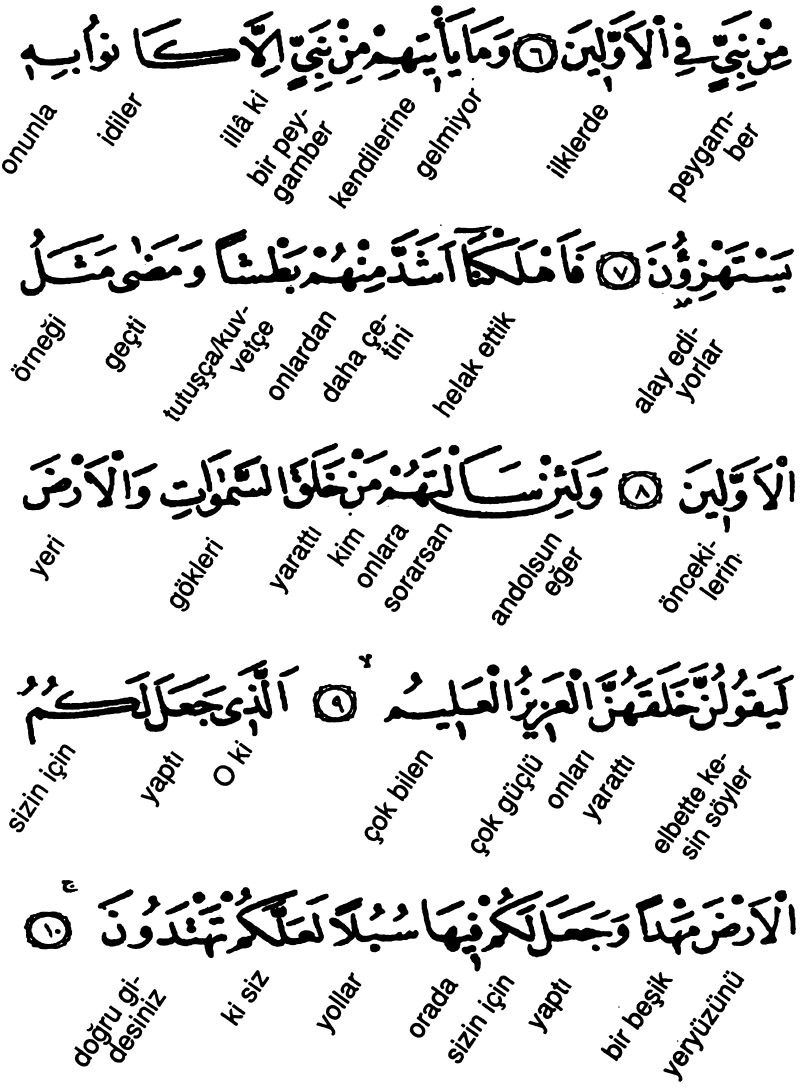

Meâl/6: "Öncekiler içinde nice peygamber gönderdik."
Meâl/7: "Kendilerine bir peygamber gelmeyedursun muhakkak onu alaya alırlardı."
Meâl/8: "Biz, kuvvetçe onlardan daha çetin(lerini) helak ettik. Öncekilerinin misali geçti."
Meâl/9: "Andolsun eğer onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı' diye sorarsan elbette kesinlikle: 'Onları, çok güçlü, çok bilen yarattı.' derler."
Meâl/10: "O ki, yeryüzünü sizin için bir beşik yaptı ve orada sizin için yollar oluşturdu, ki siz doğru gidesiniz."

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا

ölü bir beldeye onunla hayat ver-dik bir ölçü ile bir su gökten indirdi o Zât ki

كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾ وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ

yaptı hepsini çiftleri yarattı o Zât ki çıkarılırsınız işte böyle

لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾ لِتَسْتَوُوا

yerleşesi-niz diye biniyorsu-nuz o şeyi en'âmdan2 gemilerden sizin için

عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ

sübhandır diyesiniz üzerine yerleştiği-nizde Rabbinizin nimetini anasınız sonra sırtlarına

الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا

Rabbimize cidden biz güç yeti-renler buna oysa olma-dık bunu bize ram etti O ki

Meâl/11: "O ki, gökten bir ölçü ile su indirdi. Onunla ölü bir beldeye hayat verdik. işte böyle çıkarılırsınız."

Meâl/12: "O ki, bütün çiftleri yarattı, sizin için gemilerden, küçük ve büyük baş hayvanlardan bineceklerinizi yaptı."

Meâl/13: Sırtlarına yerleşesiniz, sonra üzerlerine kurulduğunuzda Rabbinizin nimetini anasınız ve diyesiniz: 'Bunu emrimize veren O Zât münezzehtir! Yoksa biz bunu yanaştıranlar/buna güç yetirenler değildik.

2- Büyük ve küçük baş hayvanlardan.

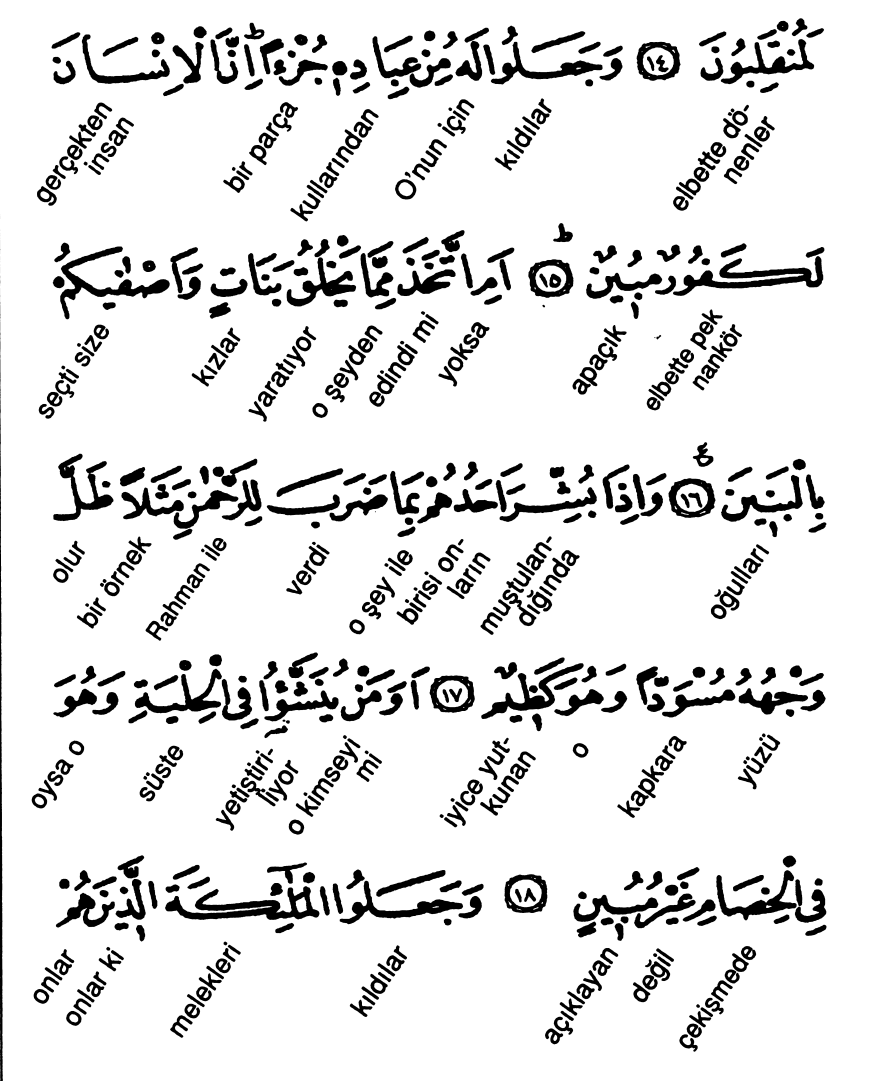

Meâl/14: Ve doğrusu biz elbette Rabbimize dönenleriz.'

Meâl/15: "Kullarından O'na bir parça isnad ettiler. Gerçekten insan elbette apaçık çok nankör."

Meâl/16: "Yoksa O, yarattıklarından kızlar edinip oğulları size mi seçti?"

Meâl/17: "Onlardan biri, Rahman için verdiği bir örnekle muştulandığında[3] yüzü kapkara kesilir ve o, yutkunup durur."

Meâl/18: "Süs içinde yetiştirileni mi[4]? O, çekişmede açıklama yapamayanı mı?"

3- Allah'a isnad ettiği kız çocukla müjdelendiğinde.

4- Burada kasdedilenin kız çocukları olmayıp bezenip süslenen putlar olduğu yorumunu yapanlar da vardır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 72).

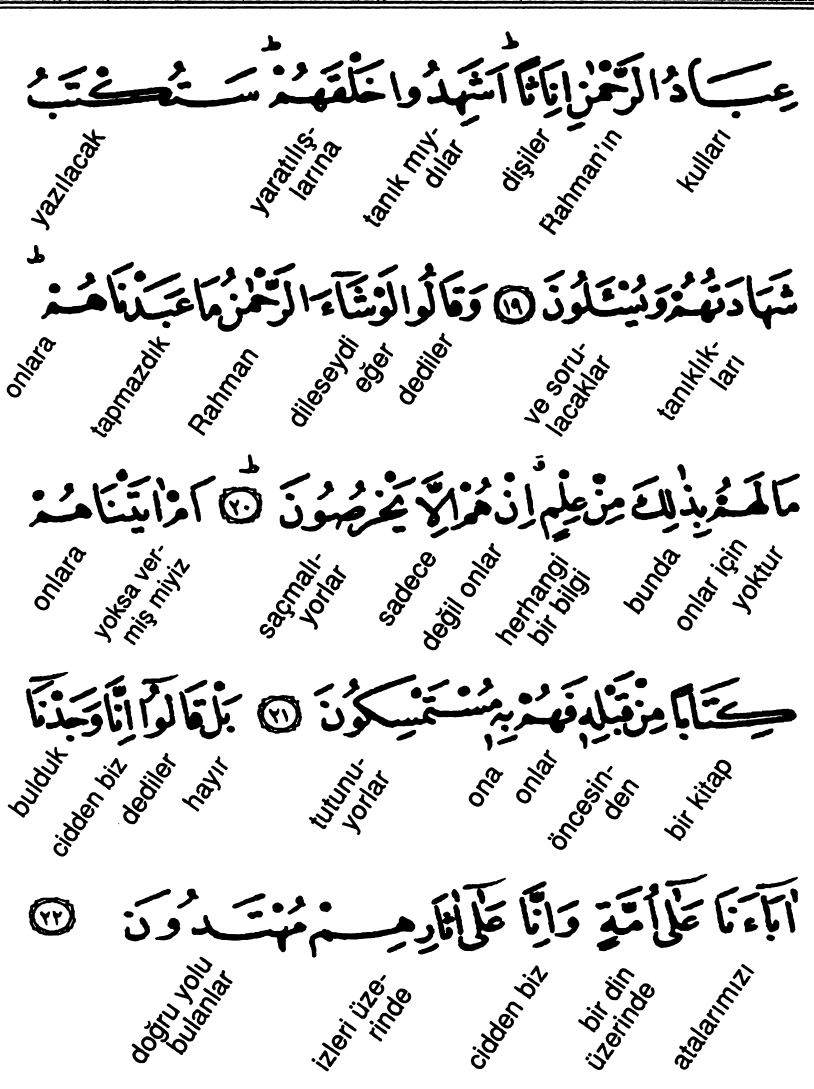

Meâl/19: "Kendileri, Rahman'ın kulları olan melekleri dişiler saydılar. Onların yaratılışlarına tanık mı olmuşlar? Tanıklıkları yazılacak ve sorgulanacaklar!"

Meâl/20: "Dediler: 'Rahman dileseydi onlara tapmazdık!' Onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar sadece saçmalıyorlar."

Meâl/21: "Yoksa onlara, öncesinden[5] bir kitap vermişiz de onlar ona mı tutunuyorlar?"

Meâl/22: Hayır dediler: 'Cidden biz atalarımızı bir din üzerinde bulduk ve gerçekten biz izleri üzerinde doğru yolu bulanlarız.'

5- Kur'an'dan önce.

وَكَذَٰلِكَ مَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِى قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَآ

şımarık nimetlileri — dedi — illâ ki — bir uyarıcı — bir kentte — öncenden — gönder-medik — yine böyle

إِنَّا وَجَدْنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾ قَٰلَ

dedi — izleyenler — izleri üzerinde — kesin biz — bir din üzerinde — atalarımızı — bulduk — doğrusu biz

أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ ءَابَآءَكُمْ ۖ قَالُوٓا۟ إِنَّا بِمَآ

o şeye — cidden biz — dediler — atalarınızı — üzerinde — buldunuz — o şeyden daha doğruyu — size — ya eğer getirmişsem

أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ ﴿٢٤﴾ فَٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ ۖ فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ

oldu — nasıl — artık bak — onlardan — bunun üzerine öc aldık — küfredenler — onunla gönderildiniz

عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّنِى بَرَآءٌ

uzak — cidden ben — ve kavmine — babasına — İbrahim — hani demişti — o yalanlayanların — sonu

Meâl/23: Yine böyle, senden önce bir kentte ne zaman bir uyarıcı göndermişsek muhakkak oranın şımarık nimetlileri/nimetle şımarmışları demişlerdir: 'Kesin biz atalarımızı bir din üzerinde bulduk ve doğrusu biz onların izlerini izleyenleriz.'

Meâl/24: "(Uyarıcı): 'Ya size, atalarınızı üzerinde bulduğunuz şeyden daha doğrusunu getirmişsem?' dedi. 'Cidden biz, kendisiyle gönderildiğiniz şeye küfredenleriz!' dediler."

Meâl/25: "Bunun üzerine onlardan öc aldık. Bak nasıl olmuş o yalanlayanların sonu!"

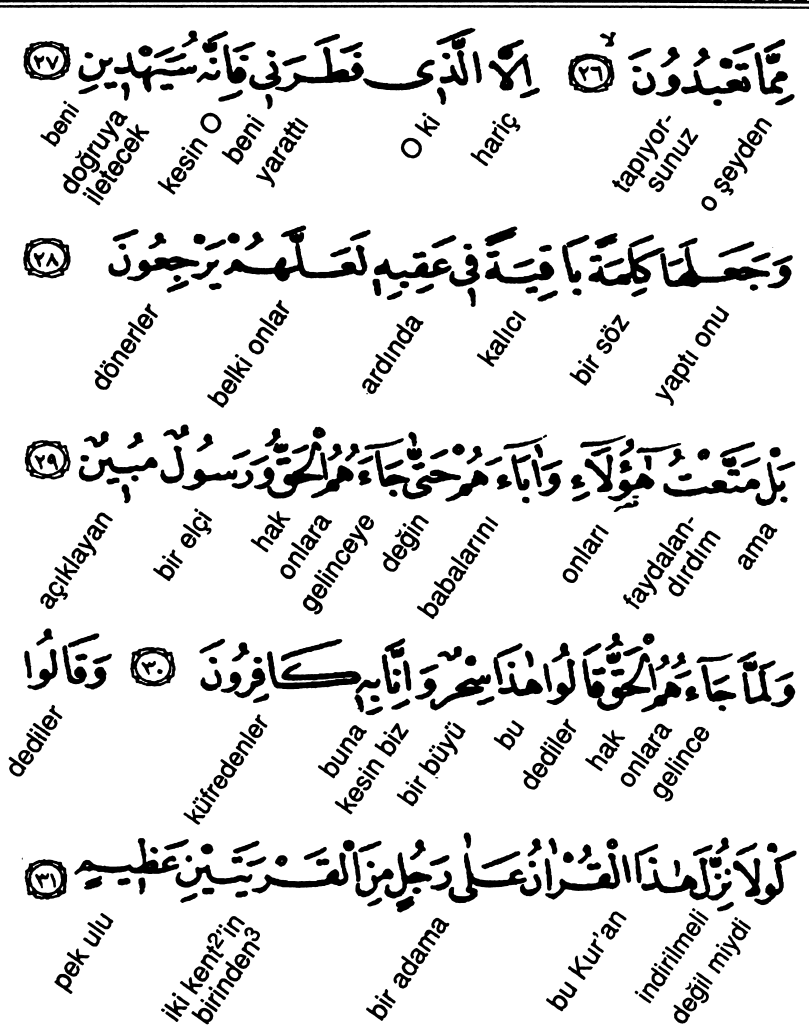

Meâl/26: Hani İbrahim babasına ve toplumuna demişti: 'Hakikaten ben tapmakta olduklarınızdan uzağım.

Meâl/27: Ancak beni yaratmış olan müstesna! Kesin O, beni doğruya iletecek.'

Meâl/28: "Ve onu[1] ardında/soyu arasında kalıcı bir söz yaptı ki, belki onlar dönerler."

Meâl/29: "Ama onları ve babalarını kendilerine hak ve açıklayan bir elçi gelinceye değin faydalandırdım."

Meâl/30: "Onlara hak gelince: 'Bu bir büyü, kesin biz bunu inkar edenleriz.' dediler."

Meâl/31: Dediler: 'Bu Kur'an, iki kentin birinden pek ulu bir adama indirilmeli değil miydi?'

1- Rabbim beni doğru yola iletecek sözünü.

2- Taif ve Mekke.

3- "Min"in teb'iziyet manası dikkate alınmıştır. S.G.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم مَّعِيشَتَهُمْ

geçimlik-lerini | aralarında | bölüştür-dük | biz | Rabbinin | rahmetini | bölüştürü-yorlar | onlar mı

فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ

edinsin diye | derece-lerce | kiminin | üstüne | kimilerini | kaldırdık | dünya | hayatında

بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا ۗ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ

topluyorlar | o şeyden | daha ha-yırlıdır | Rabbinin | rahmeti | bir suhri[4] | kimini | kimileri

﴿٣٢﴾ وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ

küfrediyor | o kimse için | elbette kıl-mıştık | tek | bir ümmet | insanların | olması | olmasaydı

﴿٣٣﴾ بِالرَّحْمَٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

çıkıyorlar | üzerle-rinde | miraclar[5] | gümüşten | tavanlar | evleri için | Rahman'a

Meâl/32: "Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatındaki geçimliklerini aralarında biz bölüştürdük. Kimilerini dereceler bakımından kiminin üstüne kaldırdık ki, bazıları bazısını işçi edinsin. Rabbinin rahmeti onların toplamakta olduklarından daha hayırlıdır."

Meâl/33: "İnsanların bir tek millet olması (ihtimali) bulunmasaydı, Rahman'a küfreden kimseler için elbette, evlerine gümüşten tavanlar ve üzerlerinde çıkacakları çıkma araçları[6] yapardık."

4- Hizmetçiler/işçiler/boyun eğmiş/maskara, eğlence aracı gibi anlamlarda yorumlanmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 83).

5- Yukarıya doğru yükselen, yukarı çıkarma araçları.

6- Asansörler/yürüyen merdivenler. Kimbilir yarın bu türden daha ne araçlar!.. S.G.

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ ﴿٣٤﴾ وَزُخْرُفًا

ve yaldızları | kurulu-yorlar | üzerlerine | koltuklar | kapılar | evleri için

وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ

Rabbin | katında | oysa ahiret | dünya | hayatının | geçimliği | sadece | bunların | değil hepsi

لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾ وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ

artık o | bir şeytanı | ona | tebelleş ederiz | Rahman'ı | Zikirden | aşalık[2] yaparsa | kim | müttaki-ler için

لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ

sanırlar | yoldan | onları | elbette çevi-irler | kesin onlar | bir ya-naşma | onun için

أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ

aranda | aramla | ah n'o-laydı | dedi | geldiğin-de bize | sonunda | doğru yolu bulanlar | gerçekten kendileri

Meâl/34: "Evleri için de (gümüşten) kapılar ve üzerlerine kurulacakları koltuklar."
Meâl/35: "Ve yaldızları/altından süsleri[1]. Bunların hepsi başka değil sadece dünya hayatının geçimliğidir. Oysa ahiret Rabbin katında müttakiler içindir."
Meâl/36: "Kim Rahman'ı zikirden yüz çevirirse ona bir şeytanı tebelleş ederiz. Artık o, onun için bir yanaşmadır[3]."
Meâl/37: "Kesin onlar[4] onları yoldan çevirirler de onlar gerçekten kendilerinin doğru yolda bulunduklarını sanırlar."

1- Bütün insanların bir tek millet, tek küfür milleti olma ihtimali ortadan kalkmış olmalı ki Rahman'a küfredenler modern yaşamın başdöndüren refahına eriştirilmişler! Sübhanallah! Rabbim, kalplerimizi kaydırma, merhametine sığınıyoruz. S.G.
2- Aşa, gözde bir tür zaaf, gece körlüğü, hafif körlük demek ise de burada (an) ile kullanıldığından kör gibi davranmak, yüz çevirmek manasındadır.
3- Kendisinden ayrılmayan, peşini bırakmayan ve ona sürekli kötülüğü telkin eden yılışık bir arkadaş olur (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 89-90).
4- Şeytanlar.

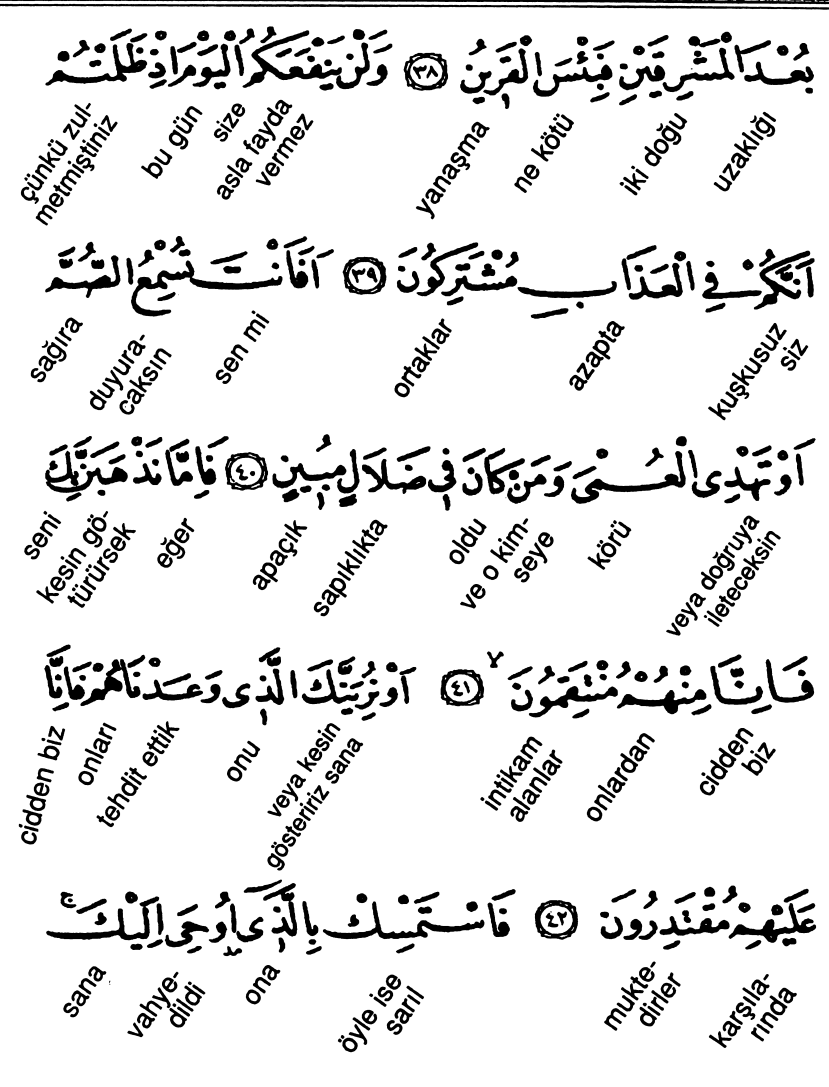

Meâl/38: "Sonunda bize geldiğinde: 'Keşke ikimiz arasında iki doğu uzaklığı olsaymış! Ne kötü yanaşma(ymışsın)[5]!' der."
Meâl/39: "Bugün size (bu pişmanlığınız) asla fayda vermez! Çünkü zulüm yapmıştınız. Kuşkusuz siz azapta ortaklarsınız."
Meâl/40: "Sen mi sağıra duyuracaksın veya körü ve apaçık bir sapıklık içinde bulunanı doğruya ileteceksin?"
Meâl/41: "Kesin seni götürürsek cidden biz onlardan intikam alırız."
Meâl/42: "Veya kendilerini tehdit edip durduğumuz şeyi sana gösteririz. Cidden biz karşılarında muktedirleriz.!"

5- Yoldaşmışsın

Meâl/43: "Öyle ise sana vahyedilmiş olana sarıl. Hakikaten sen dosdoğru bir yol üzerindesin."

Meâl/44: "Kuşkusuz o[7], senin için de toplumun için de bir şereftir, ileride sorgulanacaksınız."

Meâl/45: "Elçilerimizden, senden önce gönderdiklerimize sor, Rahman'ın berisinden tapınılan tanrılar yaptık mı?[8]"

Meâl/46: "Andolsun gerçekten Musa'yı mucizelerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik. 'Kesin ben, âlemlerin Rabbinin elçisiyim' dedi."

Meâl/47: "Kendilerine mucizelerimizi getirdiğinde birden onlar, onlara gülüyorlar."

6- Kurtubi, el-Cami, XVI, 93.

7- Kur'an.

8- Ayeti, Hz. Muhammed'in Mirac gecesi peygamberlerle konuşmasıyla irtibatlandıranlar bulunduğundan takyitten korunmak için seleflerimizden bazılarının kaçındığı gibi biz de (o peygamberlerin müntesiplerine sor) yahut benzeri parantez içi kayıtlardan kaçındık. S.G.

وَمَا نُرِيهِم مِّنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُم

onları yakaladık | hemşiresinden | daha büyük | o | illâ ki | bir mucizeden | ne gösteriyoruz onlara

بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا أَيُّهَ

ey o | dediler | dönerler | belki onlar | o azapla

السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ

elbette ihtida edenler | cidden biz | yanında | ahit bıraktı | sebebiyle o şey | Rabbine | bizim için | dua et | büyücü

﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ ﴿٥٠﴾

bozuyorlar | birden onlar | o azabı | kendilerinden | derken açtığımızda

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ

Mısır | mülkü | benim | değil mi | ey toplumum | dedi | içinde toplumu | Firavun | seslendi

Meâl/48: "Kendilerine her ne mucize gösterirsek muhakkak o hemşiresinden[1] daha büyük oluyordu. Belki onlar dönerler diye kendilerini o azap ile yakaladık."
Meâl/49: Dediler: 'Ey büyücü! Yanında ahit bıraktığı/verdiği sözle bizim için Rabbine dua eyle. Hakikaten biz elbette ihtida edenleriz!'
Meâl/50: "Derken kendilerinden o azabı kaldırdığımızda o da ne onlar bozuveriyorlar/sözlerinden cayıyorlar!"

1- Bir öncekinden.

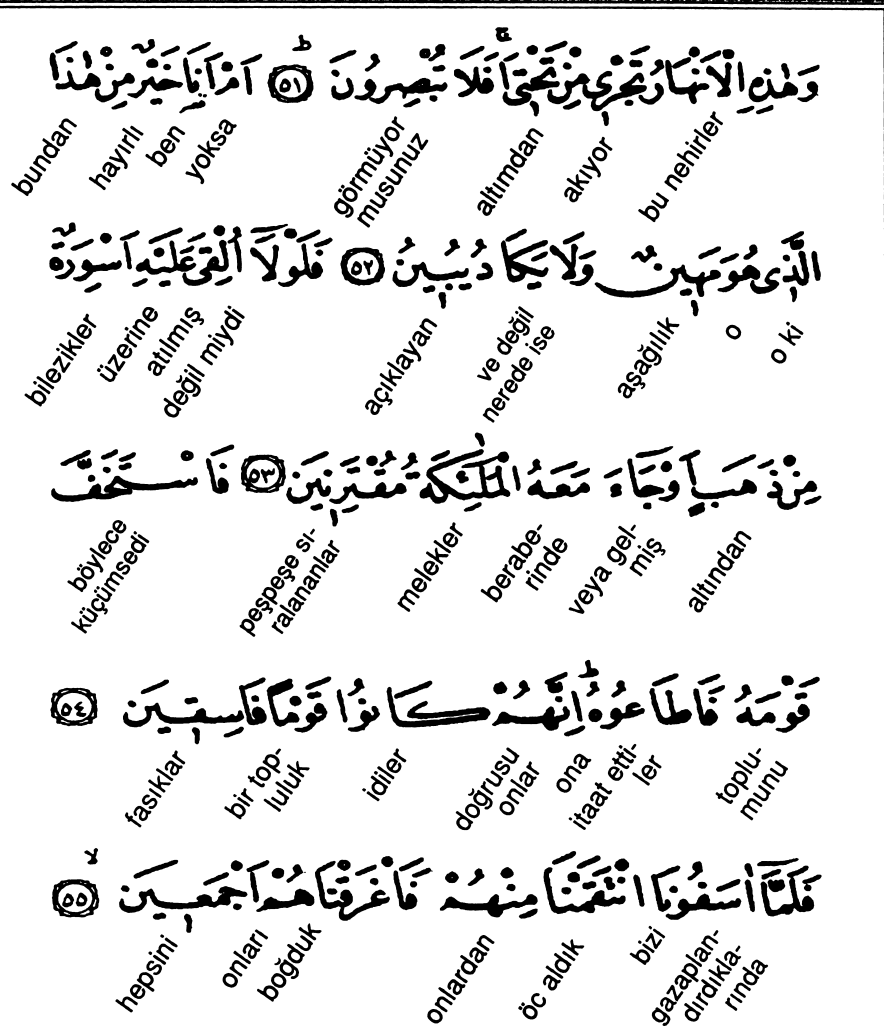

Meâl/51: Firavun, toplumu içinde seslendi: 'Toplumum! Mısır mülkü ve altımdan akıp duran bu ırmaklar benim değil mi? Görmüyor musunuz?

Meâl/52: Yoksa ben, kendisi bir aşağılık ve nerede ise (amacını) açıklayamayan[2] bu heriften hayırlı (değil miyim?)

Meâl/53: (Dediği gibi ise) o zaman üzerine altından bilezikler atılmış veya maiyyetinde melekler peşpeşe sıralanmışlar olmalı değil miydi?'

Meâl/54: "Böylece toplumunu küçümsedi de onu dinlediler. Doğrusu onlar fasıklar topluluğu idiler."

Meâl/55: "Bizi gazaplandırdıklarında kendilerinden öc aldık ve onları, hepsini boğduk."

2- Hz. Musa'nın dilinde pepelik vardı, bu bakımdan isteği üzerine Allah onun yanında kardeşi Harun'u da peygamberlikle görevlendirmişti.

فَجَعَلْنَٰهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْءَاخِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ

oğlu Meryem — verilince — sonrakiler için — bir örnek — bir geçmiş — onları böylece kıldık

مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾ وَقَالُوٓا۟ ءَأَلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ۚ

yoksa o mu — hayırlıdır — tanrılarımız mı — dediler — gürültü koparıyorlar — ondan — o zaman toplumun — bir örnek

مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًۢا ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا

sadece — değil o — pek kavgacılar — bir toplum — onlar — doğrusu — bir tartışma — sadece senin için — onu vermediler

عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَٰهُ مَثَلًا لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ﴿٥٩﴾ وَلَوْ نَشَآءُ

eğer dilersek — İsrailoğullarına — bir örnek — yaptık onu — kendisine — nimet verdik — bir kul

لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَٰٓئِكَةً فِى ٱلْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾

halef oluyorlar — yeryüzünde — melekler — sizden — elbette yapardık

Meâl/56: "Böylece onları, sonrakiler (içinden onların yaptıklarını yapacaklar için) bir geçmiş ve (onların başlarına gelenlerden ibret alacaklar için de) bir örnek yaptık."

Meâl/57: "Meryem oğlu İsa bir misal olarak verilince hemen toplumun bundan ötürü gürültü kopardılar."

Meâl/58: "Dediler: 'Bizim tanrılarımız mı hayırlıdır yoksa o mu?' Onu sana, sadece bir tartışma olsun diye örnek verdiler. Doğrusu onlar, çok kavgacı bir toplum."

Meâl/59: "O, kendisine nimet verdiğimiz bir kuldan başkası değildir. Kendisini İsrailoğullarına örnek yapmıştık."

Meâl/60: "Dilersek sizden de yeryüzünde (size) halef olacak melekler yaparız[3]!"

3- Ağırlık olarak: "Dilesek, yeryüzünde size bedel, sizin yerinize geçecek melekler yaratırdık" şeklinde anlamlandırılmıştır.

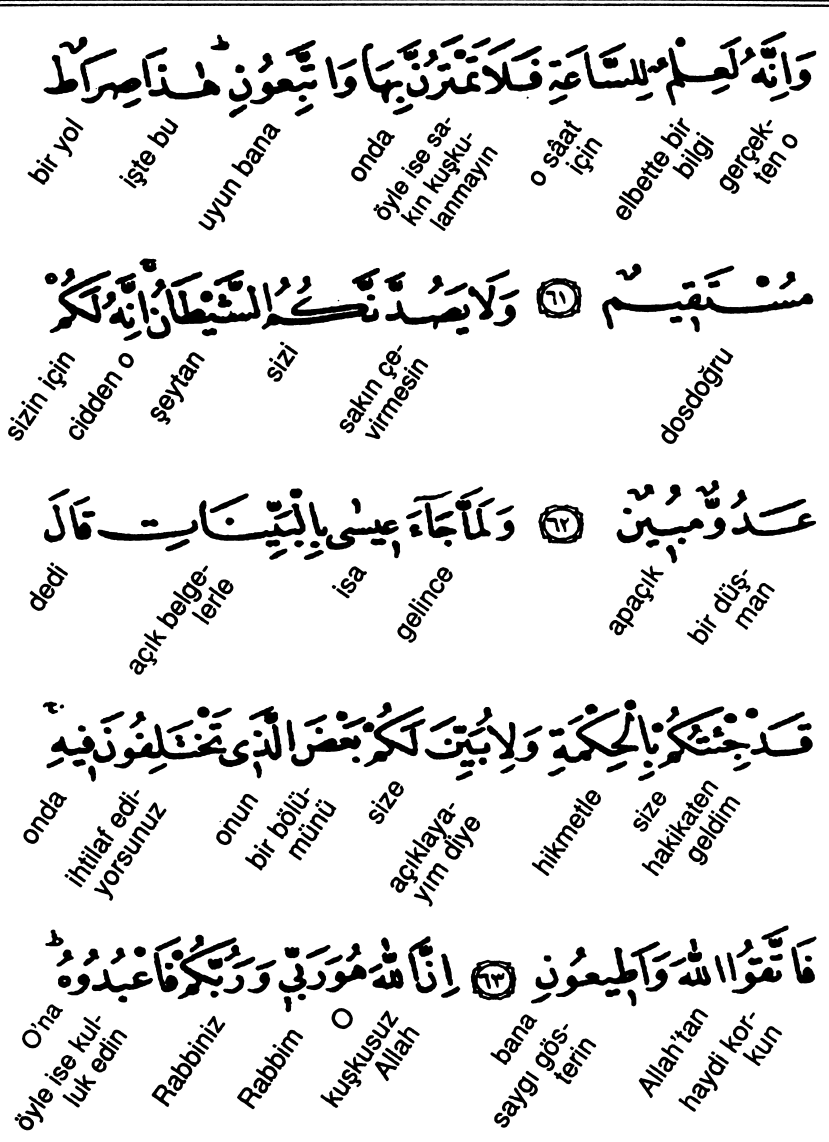

Meâl/61: "Gerçekten o[1], o sâat için elbette bir bilgidir. Öyle ise onda/kıyamet anında sakın kuşkuya düşmeyin ve bana uyun. İşte bu, dosdoğru bir yoldur."
Meâl/62: "Sakın şeytan sizi çevirmesin, hakikaten o, sizin için apaçık bir düşmandır".
Meâl/63: "İsa açık delillerle geldiğinde dedi: 'Hakikaten size hikmetle geldim. Bir de hakkında ihtilaf edip durduğunuz o şeyin bir bölümünü size açıklayayım. Öyle ise Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin."

1- Kur'an/İsa (Bkz. Kurtibi, el-Cami, XVI, 105).

Meâl/64: "Kuşkusuz Allah, O, Rabbim ve Rabbiniz. Öyle ise O'na kulluk edin. İşte budur, dosdoğru bir yol."
Meâl/65: "Derken kendi aralarından o gruplar ihtilafa düştü. Veyl, elemli bir günün azabından ötürü zulmetmiş olan o kimselere!"
Meâl/66: "Sadece o saatı, onlar, farkında değillerken onun ansızın kendilerine gelmesini mi bekliyorlar?"
Meâl/67: "O gün, müttakiler hariç, can dostlar, kimileri kimine düşmandır."
Meâl/68: "Kullarım! Bugün size bir korku yoktur ve siz üzülecekler değilsiniz."

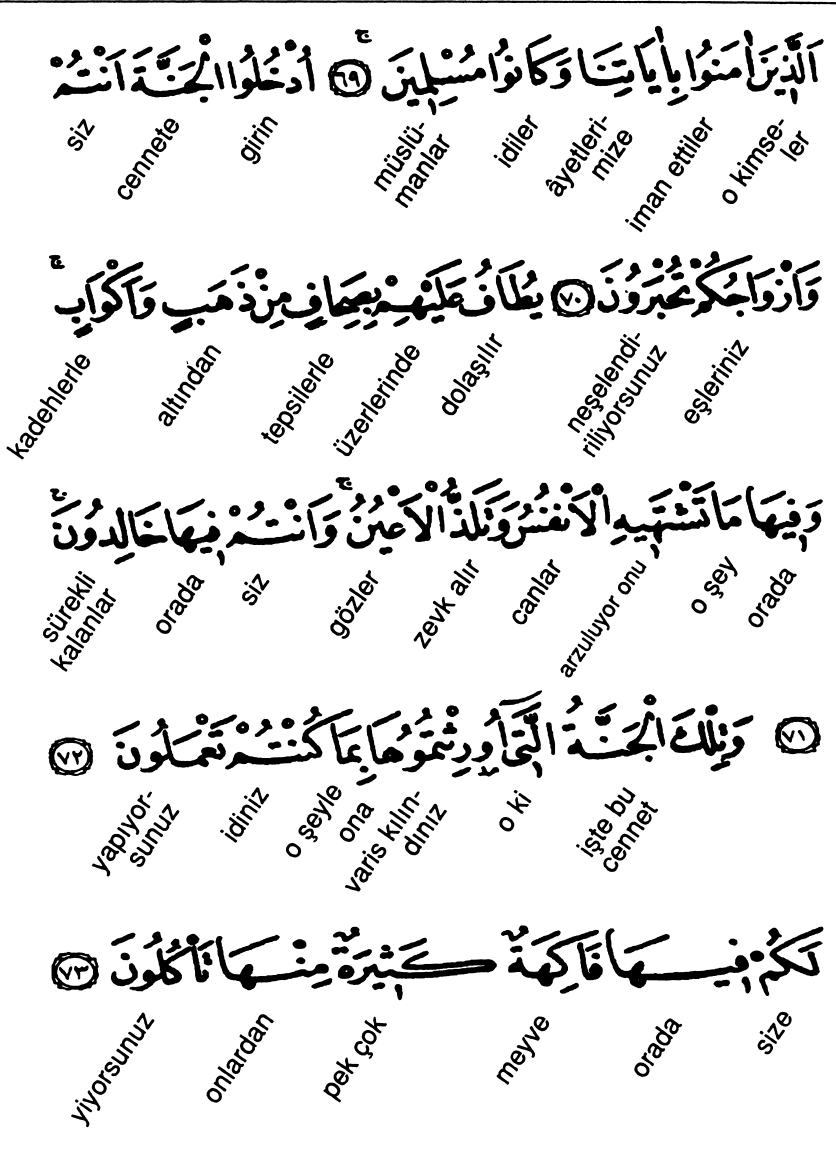

Meâl/69: "Onlar ki âyetlerimize inanmışlar ve müslümanlar olmuşlardı."
Meâl/70: "Siz ve eşleriniz neşelendirilmiş olduğunuz halde girin cennete."
Meâl/71: "Üzerlerinde/çevrelerinde altın tepsiler ve kadehlerle dolaşılır. Orada kendisini canlarının çekeceği, gözlerin zevk alacağı nimetler vardır. Siz orada sürekli kalacaksınız."
Meâl/72: "İşte bu, yapmakta olduklarınıza karşılık kendisine mirasçı kılındığınız o cennettir."
Meâl/73: "Orada size pek çok meyve vardır, onlardan yersiniz."

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ

onlar onlardan gevşetil-mez sürekliler cehennem azabında kuşkusuz suçlular

فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ

zalimler onlar idiler ama onlara zulmet-medik umutsuzlar içinde

﴿٧٦﴾ وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُم مَّاكِثُونَ ﴿٧٧﴾

duranlar kesin siz dedi Rabbin hakkımızda hüküm versin ey Malik seslendiler

لَقَدْ جِئْنَاكُم بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾ أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا

işi yoksa sağ-lam mı büktüler hoşlan-mayanlar hakkı çoğunlu-ğunuz ama hakkı size getirdik andolsun gerçekten

فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُم ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا

elçilerimiz hayır onların fısıltısını onların sırrını işitmiyoruz gerçekten biz yoksa sa-nıyorlar mı sağlam bükenler kuşkusuz biz

Meâl/74: "Kuşkusuz suçlular cehennem azabında sürekli kalacaklardır."
Meâl/75: "Kendilerinden (o azap) gevşetilmez, onun içinde umutsuzdurlar."
Meâl/76: "Onlara zulmetmedik, ama onlardılar zalimler."
Meâl/77: Seslenirler: 'Malik! Rabbin hakkımızda hüküm versin/işimizi bitirsin!' Der: 'Kesin siz duranlarsınız.'
Meâl/78: "Andolsun gerçekten size hakkı getirdik. Ama çoğunluğunuz hakkı hoşlanmayanlar!"
Meâl/79: "Yoksa işi sağlam mı büktüler/işi kesinleştirdiler mi? Kuşkusuz biz de sağlam bükenleriz/kesin kararlılarız."

لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾ قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾

tapanların — ilki — ben — bir çocuk — Rahman için — olursa — de ki — yazıyorlar — yanlarında

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾ فَذَرْهُمْ

onları öyle ise bırak — niteliyorlar — o şeyden — Arş'ın — Rabbi — yerin — göklerin — Rabbi — münezzeh

يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾ وَهُوَ الَّذِي

O ki — O — tehdit ediliyorlar — o ki — onların gününe — kavuşmalarına — değin — oynasınlar — dalsınlar

فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

çok bilen — çok hikmetli — O — bir tanrı — yerde — bir tanrı — gökte

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ وَعِندَهُ

yanında — ve aralarındakinin — yerin — göklerin — hükümranlığı — O'nun — O Zât — en yüce

Meâl/80: "Yoksa hakikaten bizim onların sırlarını ve fısıltılarını işitmediğimizi mi sanıyorlar? Hayır! Elçilerimiz yanlarında yazıyorlar."
Meâl81: De ki: 'Rahman'ın bir çocuğu olursa, benim ona tapanların ilki!'[1]
Meâl/82: "Göklerin ve yerin Rabbi, Arşın Rabbi onların nitelemekte olduklarından münezzehtir."
Meâl/83: "Öyle ise onları bırak, tehdit olunageldikleri o günlerine kavuşmalarına değin dalsınlar, oynasınlar!"
Meâl/84: "O, o Zât ki gökte de bir Tanrıdır, yerde de bir Tanrıdır. O'dur çok hikmetli, çok bilen."

1- İbn Abbas, Hasan-i Basri ayeti şöyle yorumlamışlardır: De ki: 'Rahman'ın çocuğu yoktur. Ve Mekkeli muvahhitler için onun çocuğu olmadığını ikrar edenlerin ilki benim.' (Bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 119).

عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ

çağırıyorlar | o kimseler | sahip olmaz | döndürüleceksiniz | yalnız O'na | o Sâat'ın | bilgisi

مِن دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

biliyorlar | iken onlar | hakka | tanıklık etti | o kimse | ancak | şefaata | berisinden

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ

çevriliyorlar | peki nasıl | Allah | elbette kesin söylerler | onları yaratmış | kim | onlara sorarsan | andolsun eğer

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

imana girmiyorlar | bir toplum | gerçekten bunlar | ya Rab | demesi de

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

ileride bilecekler | selâm | de | onlardan | öyle ise vaz geç

Meâl/85: "Göklerin, yerin ve bunların arasındakilerinin hükümranlığı kendisinin olan O Zât yücedir! O Sâat'ın/kıyametin bilgisi O'nun yanındadır. Yalnız O'na döndürüleceksiniz."

Meâl/86: "O'nun berisinden yalvarıp durdukları şefaat edemezler. Ancak kendileri bilerek hakka tanıklık etmiş kimseler başka."

Meâl/87: "Andolsun onlara, kendilerini kim yaratmış diye sorsan elbette kesin 'Allah!' derler." Peki nasıl çevriliyorlar."

Meâl/88: "Onun: 'Rabbim! Gerçekten bunlar imana gelmeyen bir toplum!' demesi(nin bilgisi de O'nun yanında[2])!"

Meâl/89: "Öyle ise kendilerinden geç/yüz çevir ve: 'selam' de. İleride bilecekler!"

2- Kurtubi, el-Cami, XVI, 123.

DUHÂN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا

Hâ. Mîm. andolsun o Kitab'a apaçık/açıklayan doğrusu biz indirdik onu bir gecede kutlu kesin biz

كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٣﴾ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا

olduk uyaranlar onda ayırt edilir her iş pek hikmetli bir emir olarak katımızdan

إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾ رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

çünkü biz olduk elçi gönderenler bir rahmet olarak Rabbinden gerçekten O O'dur çok iyi duyan çok iyi bilen

Meâl/1: "Hâ. Mîm."
Meâl/2: "Apaçık/açıklayan kitaba andolsun."
Meâl/3: "Doğrusu biz onu, kutlu bir gecede indirdik. Kesin biz uyaranlar olduk,"
Meâl/4: "Pek hikmetli her iş onda/o gecede ayırt edilir."
Meâl/5: "Katımızda bir emir olarak. Çünkü biz elçi gönderenler olduk."
Meâl/6: "Rabbinden bir rahmet olarak. Gerçekten O, O'dur çok iyi duyan, çok iyi bilen.

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 64., tertipte 44. sırada yer alır. 59 âyet, 340 kelime, 1440 harftir.

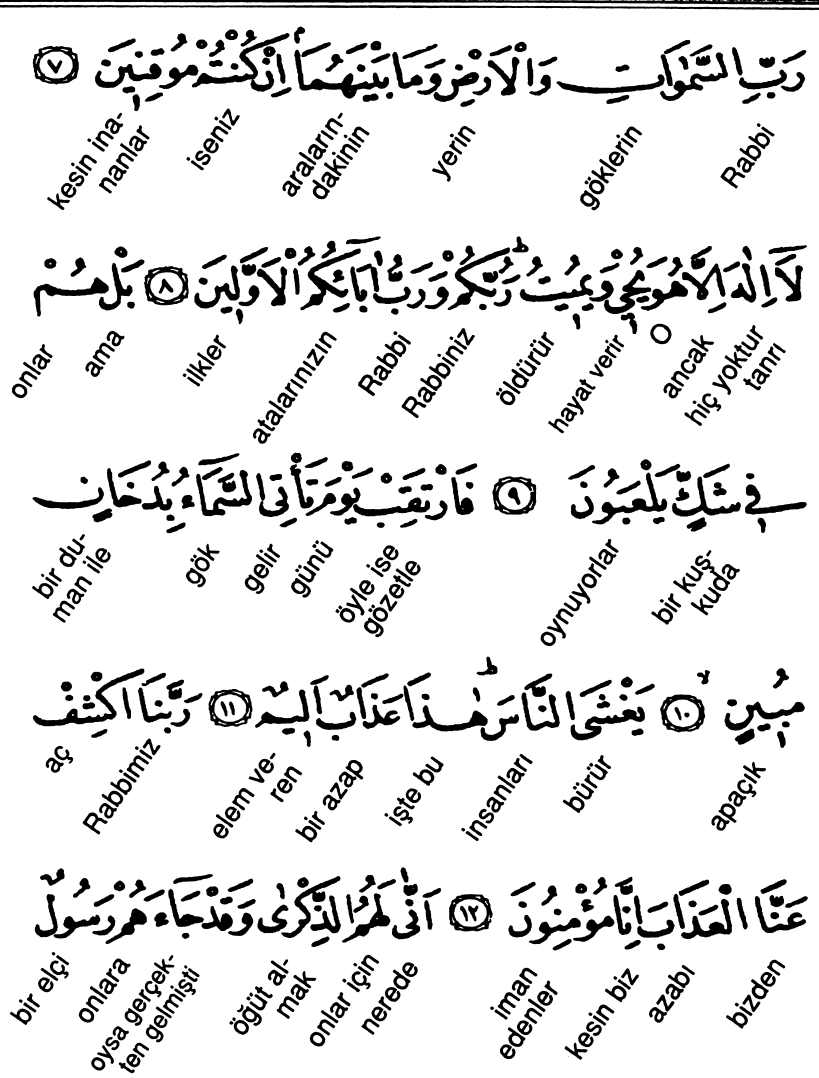

Meâl/7: "Göklerin, yerin ve bunların aralarında bulunanların Rabbinden[2]. Kesin inananlarsanız."
Meâl/8: "Hiçbir tanrı yoktur yalnız O! Can verir can alır! Rabbiniz ve ilk atalarınızın Rabbi!"
Meâl/9: "Ama onlar bir kuşku içinde eğleniyorlar."
Meâl/10: "Öyle ise göğün, apaçık bir duman ile geleceği günü gözetle."
Meâl/11: "İnsanları bürür. İşte bu, elem veren bir azaptır."
Meâl/12: "Rabbimiz! Kaldır bizden bu azabı, hakikaten biz imana girenleriz![3]"

2- "min Rabbike'deki "Rabb"dan bedeldir. S.G.
3- Şimdi iman ediyoruz derler.

Meâl/13: "Nerede onlarda öğüt almak!? Oysa gerçekten kendilerine, açıklama yapan bir elçi gelmişti."

Meâl/14: "Derken ondan yüz çevirdiler ve: 'Bir öğretilmiş/eğitilmiş, bir mecnun' dediler."

Meâl/15: "Doğrusu biz o azabı biraz açanlarız. Kesin siz de dönenlersiniz![4]"

Meâl/16: "O en büyük vuruşu vuracağımız gün kesin biz intikam alanlarız!"

Meâl/17: "Andolsun gerçekten onlardan önce Firavun toplumunu sınamıştık, kendilerine pek değerli bir elçi gelmişti."

Meâl/18: (Şöyle) diye(rek): 'Bana Allah'ın kullarını[5] teslim edin[6]. Çünkü ben sizin için güvenilir bir elçiyim.'

4- Biz o azabı biraz kaldıracağız ama siz de kesinlikle önceden olduğu gibi şirke, ahlaksızlığa döneceksiniz, sözünüzde durmayacaksınız.

5- İsrailoğullarını.

6- İbn Abbas bu cümleyi şöyle anlamlandırmıştır: 'Ey Allah'ın kulları bana uyun..' Kurtubi'nin de bu yorumu tercih ettiği anlaşılıyor (bkz. el-Cami, XVI, 134).

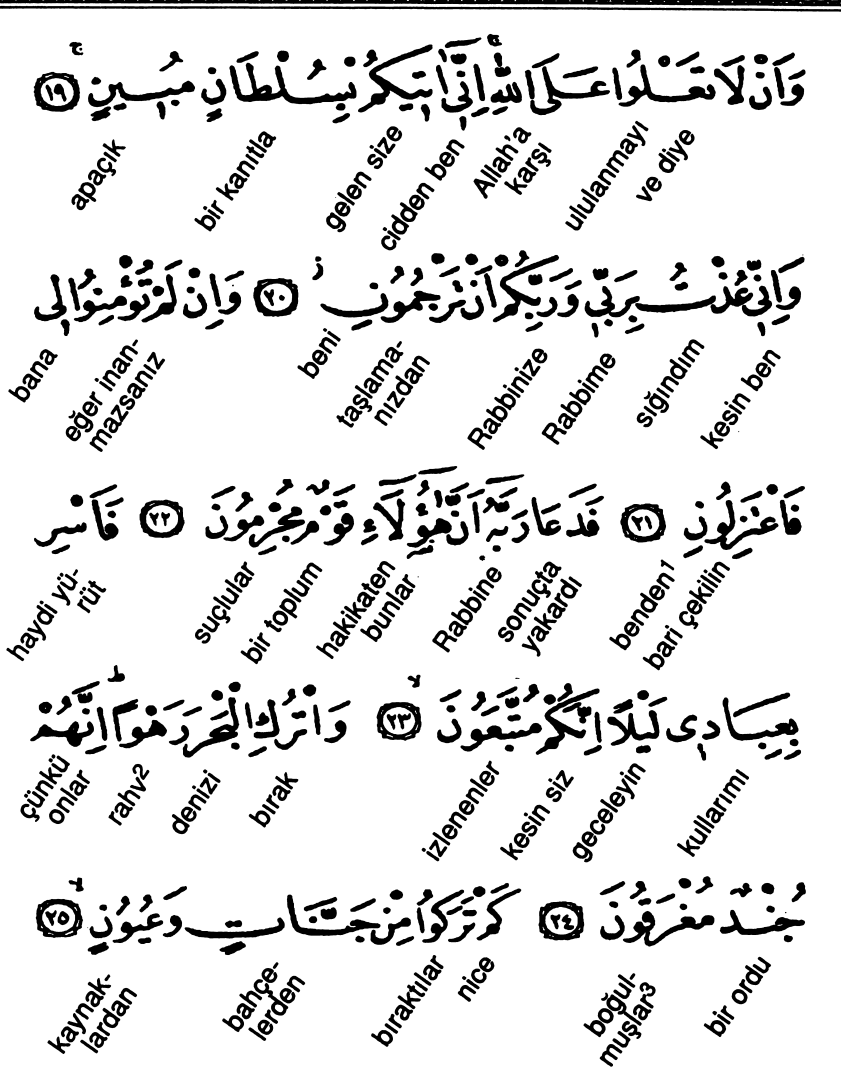

Meâl/19: Ve (şöyle) diye(rek): 'Allah'a karşı ululuk taslamayın, hakikaten ben size apaçık bir kanıtla gelmekteyim.
Meâl/20: Kesin ben, beni taşlamanızdan Rabbime ve Rabbinize sığındım.
Meâl/21: Bana inanmazsanız bari beni kendi halime bırakın.'
Meâl/22: Sonuçta (Musa) Rabbine yakardı: 'Hakikaten bunlar suçlular toplumu!'
Meâl/23: "Haydi kullarımı geceleyin yürüt, kesin izlenileceksiniz."
Meâl/24: "Denizi açık bırak, çünkü onlar, boğulacak bir ordudur."
Meâl/25: "Geride nice bağlar, kaynaklar bıraktılar."

1- Beni kendi halime bırakın (Kurtubi, el-Cami, XVI, 135).
2- Sakin/bir yol/kuru/açık.
3- Boğulma kaderleri olmuş.

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٢٧﴾

şımarıkça safa sürenler — içinde — idiler — nimetten — hoş — makamdan — ekinlerden

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ

gök — üzerlerine — ağlamadı — başkalar — bir toplumu — oralara — varis yaptık — işte böyle

وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

İsrailoğullarını — kurtardık — andolsun gerçekten — beklenmişler/gözlenmişler — olmadılar — yer

مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾ مِن فِرْعَوْنَ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ

aşırılardan — bir yüce — idi gerçekten — o Firavun'dan — aşağılayan — o azaptan

وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾ وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ ﴿٣١﴾

mucizelerden — onlara vermiştik — âlemlere — bir bilgi üzerine — onları seçmiştik — andolsun gerçekten

Meâl/26: "Nice ekinler, nice hoş makam."
Meâl/27: "İçinde şımarıkça safa sürdükleri nice nimetler!"
Meâl/28: "İşte böyle!.. Oralara bir başka toplumu varis yaptık."
Meâl/29: "Peşlerinden ne gök ağladı ne de yer! Olmadılar beklenmişler/gözlenmişler![4]"
Meâl/30: "Andolsun gerçekten, İsrailoğullarını o aşağılayıcı azaptan kurtardık."
Meâl/31: "Firavun'dan. Gerçekte o, aşırı gidenlerden bir yüce olmuştu."
Meâl/32: "Andolsun gerçekten onları, bir bilgi doğrultusunda âlemlere tercih etmiştik."

4- Bu kelime, genellikle süre tanınmışlar/fırsat verilmişler olarak yorumlanmışsa da biz (munzar) kelimesinin özelliğinden hareketle burada: 'Yolları gözlenenler/hasretle beklenenler olmadılar' anlamının vurgulandığını düşünüyoruz. S.G.

مَا فِيهِ بَلٰٓؤٌا مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾ إِنَّ هٰٓؤُلَآءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ إِنْ هِيَ إِلَّا

sadece değil o — elbette diyorlar — doğrusu şunlar — apaçık — bir sınav — içinde — o şeyi

مَوْتَتُنَا الْأُولٰى وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾ فَأْتُوا بِـَٔابَآئِنَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ

doğru sözlüler — iseniz — atalarımızı — öyle ise getirin — neşredilmişler[6] — değil biz — ilk — ölümümüz

﴿٣٦﴾ أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَٰهُمْ إِنَّهُمْ

çünkü onlar — onları helak ettik — öncelerinden — o kimseler — Tubba[7] toplumu mu — yoksa — hayırlı — onlar mı

كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

araların-dakini — yeri — gökleri — yaratmadık — suçlular — idiler

لَٰعِبِينَ ﴿٣٨﴾ مَا خَلَقْنَٰهُمَآ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

bilmiyorlar — onların çoğunluğu — ne var ki — hak sebeple — sadece o ikisini — yaratmadık — oyuncular

Meâl/33: "Onlara mucizelerden içinde apaçık bir sınav bulunanı vermiştik."
Meâl/34: Doğrusu şunlar[5] elbette diyorlar:
Meâl/35: 'Olacak olan sadece ilk ölümümüzdür, biz ölüm sonrası diriltilmeyeceğiz.
Meâl/36: Doğru sözlüler iseniz haydi atalarımızı getirin!'
Meâl/37: "Onlar mı hayırlı yoksa Tubba toplumu ile onlardan öncekiler mi? Helak ettik onları. Çünkü onlar suçlulardılar."
Meâl/38: "Gökleri, yeri ve bunların arasındakileri oyuncular olarak yaratmadık."
Meâl/39: "O ikisini sadece hak sebeple yarattık. Ne var ki onların çoğunluğu bilmiyorlar."

5- Mekkeli müşrikler.
6- Ölüm sonrası diriltilecekler.
7- Tubba, Yemen hükümdarlarının ortak unvanıdır. Şırh ve Hazra-mevt hükümdarlarının da bu unvanla anıldıkları kaydedilmiştir (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 145).

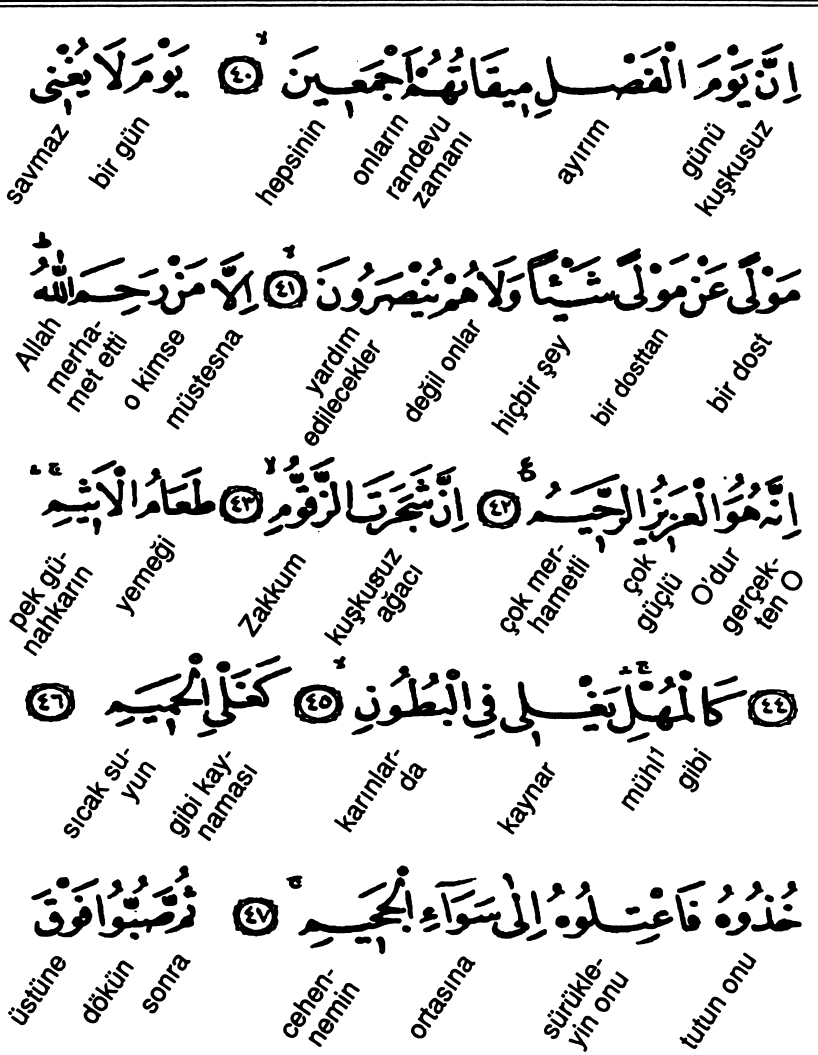

Meâl/40: "Kuşkusuz ayırım günü onların, hepsinin randevu zamanıdır."
Meâl/41: "Dostun dosttan hiçbir şey savamayacağı ve onların yardım da göremeyecekleri bir gün!"
Meâl/42: "Allah'ın merhamet ettiği kimseler müstesna! Gerçekten O, O'dur çok güçlü, çok merhametli."
Meâl/43: "Kuşkusuz Zakkum ağacı"
Meâl/44: "Pek günahkarın yemeğidir."
Meâl/45: "Zeytin yağı tortusu gibi. Karınlarda kaynar,
Meâl/46: sıcak suyun kaynaması gibi."
Meâl/47: "Onu tutun ve kendisini cehennemin ortasına sürükleyin!"

1- Madenler için kullanılan cins isim/zeytin yağı tortusu/yaradan akan sarı.

رَأْسِهِۦ مِنْ عَذَابِ ٱلْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾ ذُقْ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْكَرِيمُ

pek seç-kin | pek iz-zetli | sendin | doğrusu | sen | tat | kaynar su | azabından | başının

﴿٤٩﴾ إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِۦ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ

kuşkusuz müttakiler | kuşkulanı-yorsunuz | hakkında | idiniz | o şey | kesin bu

فِى مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾ فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾ يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ

ince ipek-ten | giyiniyorlar | kaynak-larda | bahçe-lerde | güvenli | bir ma-kamda

وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقَٰبِلِينَ ﴿٥٣﴾ كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَٰهُم بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾

iri gözlüler | hurileri[3] | hem eş yap-mışız onlara | işte böyle | karşılıklılar | parlak at-lastan

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَٰكِهَةٍ ءَامِنِينَ ﴿٥٥﴾ لَا يَذُوقُونَ

tatmazlar | güvenliler | meyveyi | her | oralarda | isterler

Meâl/48: "Sonra tepesine kaynar su azabından dökün."
Meâl/49: "Tat! Doğrusu sen, sendin pek izzetli, pek seçkin!"
Meâl/50: "İşte kesin bu, o hakkında kuşkulanıp durduğunuz şey!"
Meâl/51: "Kuşkusuz müttakiler güvenli bir makamdadır."
Meâl/52: "Bahçelerde, kaynaklarda[2]!"
Meâl/53: "İnce ipekten ve parlak atlastan giyinmişler karşılıklı dururlar."
Meâl/54: "Hem onlara iri gözlü hurileri eş yapmışızdır."
Meâl/55: "Oralarda güven içinde her meyveyi isterler."

2- Gözelerde/su başlarında.
3- Gözlerinin beyazlığı ve karalığı son derecede beyaz ve kara olan bembeyaz dilberler (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 152, 153).

فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

cehennemin azabından onları korumuş ilk ölüm hariç ölümü oralarda

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ

onu kolaylaştırdık ancak azametli o kurtuluş odur işte o Rabbinden bir lutuf olarak

بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾ فَارْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

gözetenler çünkü onlar öyle ise gözet öğüt alırlar belki onlar dilinle

Meâl/56: "Oralarda ilk ölüm dışında başka ölüm tatmazlar. Onları cehennemin azabından korumuştur."
Meâl/57: "Rabbinden bir lutuf olarak. İşte o, odur o azametli kurtuluş!"
Meâl/58: "Onu/Kur'an'ı sırf senin dilinle kolaylaştırdık, ki belki onlar öğüt alırlar."
Meâl/59: "Öyle ise gözet, çünkü onlar gözetip duruyorlar."

CÂSİYE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

Hâ. Mîm — indirilişi — Kitab'ın — Allah'tan — çok güçlü — çok hikmetli — kuşkusuz göklerde — yerde

لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾ وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ

elbette ibretler — müminler için — yaratılışınızda — o şeyde — yayıyor — debelenenden — bir toplum için ibretler

يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ

kesin inanıyorlar — değişmesinde — gecenin — gündüzün — ve o şeyde — indirdi — Allah — gökten

مِن رِّزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ

rızıktan — hayat verdi — onunla — yeryüzüne — sonrası — ölümü — çevirmesinde — rüzgarları — ibretler — bir toplum için

Meâl/1: "Hâ. Mîm."
Meâl/2: "Kitab'ın indirilişi çok güçlü, çok hikmetli Allah'tandır."
Meâl/3: "Kuşkusuz göklerde ve yerde müminler için elbette ibretler vardır."
Meâl/4: "Yaratılışınızda ve yaymakta olduğu canlılarda kesin inanan bir kavim için elbette ibretler vardır."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 65., tertipte 45. sırada yer alır. 37 ayet, 488 kelime, 2161 harftir.

يَعْقِلُونَ ۝٥ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ

Allah'ın sonrası söze hangi hak ile sana onları okuyoruz Allah'ın âyetleri işte şunlar akıl işletiyorlar

وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ۝٦ وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ۝٧ يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ

okunuyor Allah'ın ayetlerini işitiyor pek günahkâra pek çirkin yalancıya her veyl inanıyorlar âyetleri

عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا ۖ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝٨

elemli bir azap ile onu muştula onları sanki işitmemiş kibirlenerek direniyor sonra karşısında

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

aşağılayan bir azap onlara işte onlar bir eğlence edinir onu bir şeyi ayetlerimizden bildiğinde

۝٩ مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يُغْنِي عَنْهُم مَّا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا

değil hiçbir şey kazandıkları onlardan gidermez cehennem arkalarından

Meâl/5: "Gece ile gündüzün değişmesinde, Allah'ın gökten rızık (sebebi olan yağmuru) indirip onunla ölümü sonrasından yeryüzüne hayat vermesinde ve rüzgârları çevirmesinde akıl işleten bir toplum için ibretler vardır."

Meâl/6: "İşte şunlar Allah'ın âyetleri onları sana gerçek olarak okuyoruz. Peki Allah'tan ve âyetlerinden sonra hangi söze inanacaklar?"

Meâl/7: "Her çok çirkin yalancının, çok günahkârın vay haline!"

Meâl/8: "Allah'ın, karşısında okunmakta olan âyetlerini dinliyor, sonra sanki onları hiç duymamış gibi kibirlenerek direniyor. Öyle ise sen onu elemli bir azapla muştula."

Meâl/9: "Âyetlerimizden bir şey öğrendiğinde onu bir eğlence edinir. İşte onlar, onlara aşağılayıcı bir azap vardır."

مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۖ ﴿١٠﴾ هَٰذَا

işte bu / pek büyük / bir azap / onlara / dostlar / Allah'ın / berisinden / edindiler / o şey

هُدًى ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ ۗ

elemli / murdar-dan / bir azap / onlara / Rablerinin / ayetlerine / küfrettiler / o kimseler / bir hida-yettir

﴿١١﴾ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا

isteme-niz için / buyru-ğuyla / içinde / gemiler / aksın / denizi / size / ram etti / O ki / Allah

مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ

göklerde-kini / sizin için / âmâde kıldı / şükreder-siniz / belki siz / fazlından

وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

tefekkür ediyorlar / bir toplum için / elbette ib-retler / kuşkusuz bunda / kendisin-den / tamamen / yerdekini

Meâl/10: "Arkalarında cehennem! Kazandıkları da Allah'ın berisinden edinmiş oldukları dostları da kendilerinden hiçbir şey gidermez. Onlara pek büyük bir azap vardır."

Meâl/11: "İşte bu/Kur'an bir hidâyettir. Rablerinin ayetlerine küfretmiş clanlar, onlara murdarından/en pisinden elemli bir azap vardır."

Meâl/12: "Allah o Zât ki gemilerin kendisinde buyruğuyla akıp gitmesi ve lutfundan istemeniz için denizi hizmetinize sunmuştur. Hem bu sayede belki siz şükredersiniz."

Meâl/13: "Göklerdekini, yerdekini hepsini kendisinden (bir lutuf olarak) emrinize âmâde kıldı. Kuşkusuz bunda tefekkür etmekte olan bir toplum için elbette ibretler vardır."

قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ

cezalandırması için / Allah'ın / günlerini / ummuyorlar / o kimseleri / bağışlasınlar / iman etti-ler / o kimse-lere / söyle

قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ

kendi ya-rarına / yararlı / yaparsa / kim / kazanıyor-lar / idiler / ile o şey / bir top-lumu

وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

döndürü-leceksiniz / Rabbinize / sonra / kendi za-rarına / fena dav-ranırsa / kim

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُم

onları / rızıklandır-mıştık / peygam-berliği / hükmü / Kitab'ı / İsrailoğul-larına / vermiştik / andolsun / gerçekten

مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ وَآتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ

apaçık / belgeleri / onlara / vermiştik / alemlere / onları / üstün yap-mıştık / tertemiz-lerden

Meâl/14: "İman etmiş olanlara söyle: Bir toplumu, yapageldikleriyle cezalandırması için Allah'ın günlerini ummayanları bağışlasınlar."

Meâl/15: "Kim yararlı bir iş yaparsa kendi yararına, kim de kötü hareket ederse kendi zararınadır. Sonra sadece Rabbinize döndürüleceksiniz."

Meâl/16: "Andolsun gerçekten İsrailoğullarına o Kitab'ı, hükmü ve peygamberliği vermiş, kendilerini tertemizlerden rızıklandırmış, onları alemlere üstün kılmıştık."

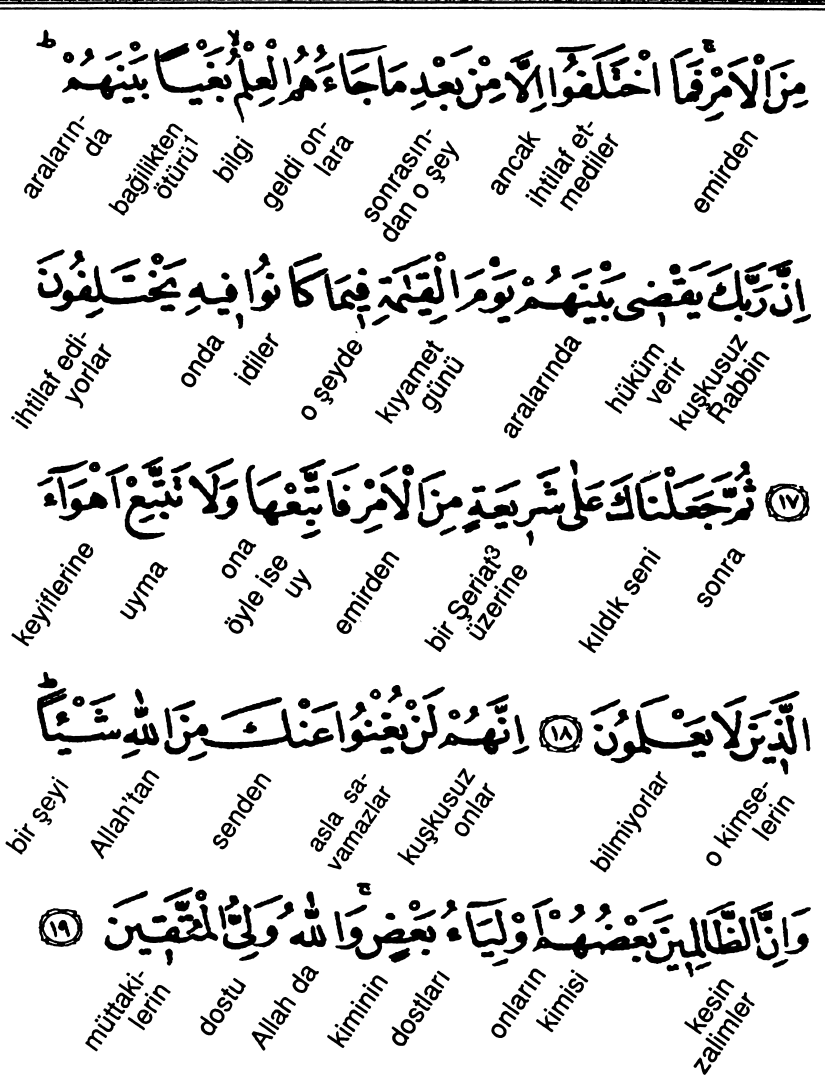

Meâl/17: "Onlara emirden[2] apaçık belgeler sunmuştuk. Derken kendilerine o ilim geldikten sonra sırf, aralarındaki kıskançlıktan/saldırganlıktan ötürü ihtilafa düştüler. Kuşkusuz Rabbin, hakkında ihtilaf edegeldikleri hususta kıyamet günü aralarında hüküm verir."

Meâl/18: "Sonra seni emirden[4] bir Şeriat üzerine koyduk. Öyle ise onu izle, bilmeyen kimselerin keyiflerine uyma!"

Meâl/19: "Kuşkusuz onlar, Allah(tan gelecek) bir şeyi asla senden savamazlar. Kesin zalimler birbirlerinin dostlarıdır. Oysa Allah takva sahiplerinin dostudur."

1- Düşmanlıktan/kıskançlıktan/zulümden/saldırganlıktan (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 163).
2- Din ile ilgili konularda/peygamberliğin kanıtları hususunda (a.g.e.a.y.)
3- Bir sistem/dinde apaçık bir yol. (a.g.e.a.y.)/bir hukuk düzenine (Prof. Süleyman ateş, M. 499).
4- Din işinden (Nesefi, IV, 136).

هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

bu basiretler insanlar için bir hidayet bir rahmet bir toplum için kesin inanıyorlar

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا

inandılar gibi o kimseler onları kılacağımızı kötülükleri fi'len işlediler o kimseler yoksa sandı mı

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَاءَ

ne kötü ölümlerini dirimlerini eşit yararlıları yaptılar

مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ

hak ile yeri gökleri Allah yarattı hüküm veriyorlar o şey

وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

zulmedilmezler onlar kazandı ile o şey her can ödüllendirilsin

Meâl/20: "Bu/Kur'an, insanlar için basiretler/deliller, kesin inanan bir toplum için de bir hidayet, bir rahmettir."

Meâl/21: "Yoksa kötülükleri fi'len işlemiş bulunanlar, dirimlerinin de ölümlerinin de bir olarak kendilerini, inanıp yararlı işleri yapmış kimseler gibi değerlendireceğimizi mi sandılar? Varmakta oldukları yargı ne kötü!"

Meâl/22: "Allah, gökleri ve yeri hak ile ve her can, kazandığıyla ödüllendirilsin diye yarattı. Onlar haksızlığa uğratılmazlar."

أَفَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ

kulağına mühür basti bilgi üzerine Allah onu saptırdı keyfi tanrısını edindi o kimseyi gördün mü

وَقَلْبِهِۦ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ ۚ

Allah sonrasından ona hidayet eder artık kim bir perde gözü üzerine kıldı kalbine

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ وَقَالُوا۟ مَا هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَآ

bizi helak etmez yaşarız ölürüz dünya hayatımız sadece değil o dediler öğüt almıyor musunuz

إِلَّا ٱلدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ

okunduğunda sanıyorlar sadece değil onlar bilgiden bu hususta yoktur onlar için zaman ancak

عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ

babalarımızı getirin demeleri ancak onların belgesi olmadı apaçıklar ayetlerimiz karşılarında

Meâl/23: "Tanrısını keyfi edinmiş[1], Allah'ın bir bilgi üzerine kendisini saptırdığı, kulağına, gönlüne mühür vurduğu, gözünün üstüne de bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Allah'tan sonra artık ona kim hidayet edebilir? Öğüt almıyor musunuz?"

Meâl/24: "Dediler: 'O/hayat sadece dünya hayatımızdır, ölürüz, yaşarız. Bizi sadece zaman öldürür.' Onların bu hususta bir bilgileri yoktur. Onlar başka değil sadece sanıyorlar."

1- Keyfini tanrı edinmiş.

إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلِ ٱللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ

iseniz doğru sözlüler söyle Allah diriltir sizi sonra öldürür sizi sonra toplar sizi

إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ وَلِلَّهِ

kıyamet gününe hiç yoktur kuşku onda ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar Allah'ın

مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ

mülkü göklerin yerin günde dikilir o saat o günde hüsrana uğrar

ٱلْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾ وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا ٱلْيَوْمَ

batılın peşine takılanlar görürsün her ümmeti diz çöken her ümmet çağırılır kitabına bugün

تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ هَٰذَا كِتَٰبُنَا يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ ۚ إِنَّا كُنَّا

cezalandırılacaksınız o şeye idiniz yapıyorsunuz işte bu kitabımız konuşuyor aleyhinizde hakkı cidden biz idik

Meâl/25: "Karşılarında ayetlerimiz açık açık okunduğunda onların: 'Doğru sözlüler seniz atalarımızı getirin' demelerinden başka delilleri olmamıştır."

Meâl/26: Söyle: 'Allah sizi diriltir, sonra sizi öldürür, ardından sizi, kendisinde hiç kuşku bulunmayan kıyamet gününe toplar. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar.'

Meâl/27: "Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ın tekelindedir. Kıyametin kopacağı günde, o günde, bâtılın ardından gidenler hüsrana uğrarlar."

Meâl/28: Her ümmeti diz çökmüş görürsün. Her ümmet kitabına çağırılır. "Bugün, yapmakta olduklarınıza çarptırılacaksınız.'

نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

yararlıları yaptılar inandılar gelince o kimselere yapıyor-sunuz idiniz o şeyi istinsah[2] ediyoruz

فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ

gelince o kimselere apacık o kurtuluş odur işte o rahmetinin içine Rableri onları artık so-kar

كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا

bir toplum oldunuz kibirlen-diniz karşınızda okunuyor ayetlerim olmadı mı küfrettiler

مُّجْرِمِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا

onda bir kuşku hiç yoktur o saat bir haktır Allah'ın kuşkusuz va'di denildi-ğinde suçlular

قُلْتُم مَّا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾

kesin ina-nanlar değil biz bir zan sadece sanmıyoruz saat nedir bilmiyoruz dediniz

Meâl/29: İşte bu kitabımız, aleyhinizde gerçeği söylüyor. Cidden biz, yapmakta olduklarınızı kaydediyorduk.'

Meâl/30: İman edip yararlı işleri yapmış kimselere gelince artık Rableri onları rahmetinin içine sokar. İşte o, odur o apaçık kurtuluş.

Meâl/31: Küfretmiş kimselere gelince (onlara denilir): 'Âyetlerim karşınızda okunmuyor muydu? Ama kibirlendiniz! Suçlular toplumu oldunuz.'

Meâl/32: 'Kuşkusuz, Allah'ın va'di bir gerçektir, o saat, onda hiçbir kuşku yoktur' denildiğinde: 'Saat/kıyamet nedir bilmiyoruz! Bizimki sadece bir zan! Değiliz kesin inananlar' dediniz.

2- kopyalıyoruz/kaydediyoruz/bir örneğini alıyoruz.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٣﴾

alay edi-yorlar | onunla | o şey idiler | kendilerini | kuşattı | yaptıklarının | kötülükleri | onlara | belli oldu

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا

bu | gününüze | kavuşmayı | unuttunuz | gibi o şey | sizi unutuyoruz | bugün | denildi

وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٤﴾ ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ

çünkü siz | işte bu size | yardımcılar-dan | yoktur size | ateş | barınağınız

اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ

artık bu-gün | dünya | hayatı | sizi kandırmış-tı | bir eğlence | Allah'ın ayetlerini | edinmişti-niz

لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾ فَلِلَّهِ الْحَمْدُ

hamd | öyle ise Allah'ın | hoşnutluğa dön-dürülecekler | değil onlar | oradan | çıkarılmaz-lar

Meâl/33: "Yaptıklarının kötülükleri karşılarına çıktı ve kendisiyle alay edegeldikleri şey onları çepeçevre kuşattı."

Meâl/34: Denilir: 'Bugün sizi, bu gününüze kavuşmayı unuttuğunuz gibi unutuyoruz! Barınağınız ateştir! Yoktur sizin için yardımcılar.

Meâl/35: Bu size! Çünkü gerçekten siz Allah'ın ayetlerini bir eğlence edinmiştiniz, sizi dünya hayatı kandırmıştı.' Artık onlar oradan çıkarılmazlar. Değil onlar hoşnutluğa döndürülecekler.

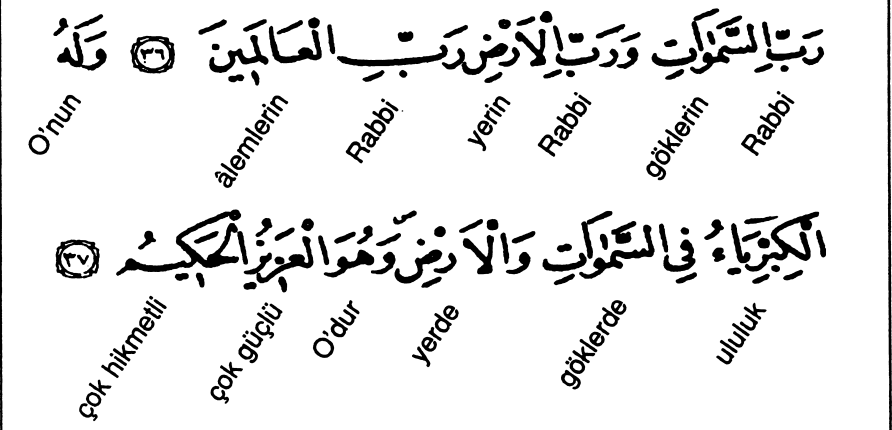

Meâl/36: "Öyle ise hamd sadece, göklerin Rabbi, yerin Rabbi, alemlerin Rabbi Allah'a!"

Meâl/37: "Göklerde ve yerde ululuk yalnız O'nundur. O'dur çok güçlü, çok hikmetli."

AHKAF SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

yeri gökleri yaratmadık çok hikmetli çok güçlü Allah'tan Kitab'ın indirilişi Hâ. Mîm.

وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

yüz çevirenler uyarıldılar o şeyden kâfirler oysa o kimseler adlandırılmış bir süre ile hak ile ancak aralarındakini

قُلْ أَرَأَيْتُم مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ ۖ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ

yerden ne yaratmışlar bana gösterin Allah'ın berisinden çağırıyorsunuz o şeyi gördünüz mü de ki

أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ ۖ ائْتُونِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَٰذَا أَوْ أَثَارَةٍ

veya bir iz/kalıntı bunun öncesinden bir kitap getirin bana göklerde bir ortaklık yoksa onlar için mi

Meâl/1: "Hâ. Mîm."
Meâl/2: "Kitab'ın indirilişi, çok güçlü çok hikmetli Allah'tandır."
Meâl/3: "Gökleri, yeri, bu ikisinin aralarındakini ancak hak sebeple ve belirlenmiş bir süre ile yarattık. Kûfretmiş kimseler ise uyarıldıkları şeyden yüz çevirmekteler."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 66., tertipte 46. sırada yer alır. 35 âyet, 344 kelime, 2300 harftir. İsmi 21. âyette geçen ve rüzgarın yaptığı kum tepeleri anlamına gelen "ahkâf'tan kaynaklanır.

مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٤﴾ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ ٱللَّهِ

Allah'ın berisinden yakarıyor o kimseden daha şaşkın kim doğru sözlüler iseniz ilimden

مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَآئِهِمْ غَٰفِلُونَ ﴿٥﴾

gafiller yakarışlarından oysa onlar değin kıyamet gününe ona cevap vermeyecek o kimse

وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ كَانُوا۟ لَهُمْ أَعْدَآءً وَكَانُوا۟ بِعِبَادَتِهِمْ كَٰفِرِينَ

inkar edenler ibadetlerini olurlar düşmanlar onlar için olurlar insanlar toplanıldığında

﴿٦﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا بَيِّنَٰتٍ قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ

onlara gelince hak için küfrettiler o kimseler dedi açıklar ayetlerimiz karşılarında okunduğunda

هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ ۖ قُلْ إِنِ ٱفْتَرَيْتُهُۥ

onu uydurmuşsam de ki onu uydurmuş yoksa diyorlar mı apaçık bir büyü bu

Meâl/4: De ki: 'Gördünüz mü Allah'ın berisinden yalvarmakta olduklarınızı? Gösterin bana yerden ne yaratmışlar yoksa onların göklerde bir ortaklıkları mı var? Eğer doğru sözlülerseniz bana, bundan önce (indirilmiş) bir kitap veya bir bilgi izi/kalıntısı getirin.'

Meâl/5: "Allah'ın berisinden, kıyamet gününe değin kendisine cevap veremeyeceklere yakaran kimselerden daha şaşkın kimdir? Oysa onlar, onların yarkarışlarından gafillerdir."

Meâl/6: "İnsanlar bir araya getirildiğinde (tapınılanlar) onlara düşman kesilirler ve kendilerine tapınmalarını inkar edenler olurlar."

Meâl/7: "Karşılarında âyetlerimiz açık açık okunduğunda, o küfretmiş kimseler, kendilerine hak gelince (o hak için): 'Bu, apaçık bir büyüdür' dediler."

Meâl/8: Yoksa: 'Onu uydurmuş' mu diyorlar? De ki: 'Onu uydurmuşsam o zaman Allah karşısında benim için hiçbir şey yapamazsınız. O, içine daldığınız şeyi daha iyi bilendir. Aramda ve aranızda tanık olarak O yeter. O'dur çok bağışlayan, çok merhametli.'

Meâl/9: De ki: 'Peygamberlerden bir orijinal değilim. Bana da size de ne yapılacağını bilmem. Ben sadece bana vahyedilene uyuyorum. Ben yalnızca apaçık/açıklama yapan bir uyarıcıyım.'

2- Celaleyn, II, 173.

فَمَنْ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَ

dedi — zalimler — o toplumu — hidayete erdirmez — doğrusu Allah — ululan-dınız — inandı

الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ

ona — geçmez-lerdi bizi — bir hayır — eğer ol-saydı — iman ettiler — o kimse-lere — küfrettiler — o kimse-ler

وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَٰذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾ وَمِنْ قَبْلِهِ

öncesin-den — eski — şeni bir yalan — bu — diyecekler — onunla — çünkü ihtida etmediler

كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ وَهَٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا

bir dil — doğru-layan — bir kitap — bu — bir rahmet olarak — bir önder olarak — Musa'nın — kitabı

عَرَبِيًّا لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ

kuşkusuz o kimseler — güzellik sergi-leyenler için — bir müjde — zulmettiler — o kimseleri — uyarsın diye — Arapça

Meâl/10: De ki: 'Ne dersiniz? (Bu Kur'an) Allah katından ise ve siz ona küfredip kibirlenmişken İsrailoğullarından bir tanık bunun benzerine tanıklık yapmışsa (zulmetmiş olmaz mısınız?[3]). Doğrusu Allah, zalimler toplumunu hidayete erdirmez.'

Meâl/11: "Küfretmiş olanlar inanmış kimseler için: 'Eğer o iyi bir şey olsaydı ona (inanışta) bizi geçmezlerdi' dediler. Onunla doğru yolu bulmadıklarından: 'Bu, eski, şeni bir yalandır!' diyecekler."

Meâl/12: "Onun öncesinden bir önder ve bir rahmet olarak Musa'nın kitabı var. Bu da, zulmetmiş kimseleri uyarması ve bir de güzellik sergileyenler için bir muştu olmak üzere dili Arapça tasdik eden bir kitaptır."

3- Kurtubi, el-Cami, XVI, 189.

قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

üzülecekler değil onlar | onlara | yoktur korku | dosdoğru oldular | sonra | Allah | Rabbimiz | dediler

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

yapıyorlar | idiler | o şeye bir mükafat olarak | orada sürekli kalacaklar | cennet | arkadaşları | işte onlar

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا

güçlükle koydu onu | güçlükle annesi taşıdı onu | iyi davranmayı ebeveynini | insana tavsiye ettik

وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ

kırka erdiğinde olgunluğuna vardığında | nihayet | ayca otuz | kesilmesi taşınması

سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ

bana nimet verdin | o ki | nimetine | şükretmemi | bana ilham eyle | Rabbim | dedi | yılca

Meâl/13: "Kuşkusuz, 'Rabbimiz Allah' deyip ardından dosdoğru olan kimseler, artık onlara korku yoktur ve onlar üzülecekler de değillerdir."

Meâl/14: "İşte onlar cennet arkadaşları! Yapageldiklerine bir mükâfât olmak üzere orada sürekli kalacaklar."

وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ

tevbe ettim / kuşkusuz ben / soyumda / benim için / ıslah eyle / ona / rıza göste-riyorsun / yararlı / yapmamı / ebeveyninime

إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ

en güzelini / kendilerinden / kabuleder-iz / o kimseler / işte onlar / müslüman-lardan / kuşkusuz ben / sana

مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي

o ki / doğruluğun / va'di olarak / cennet / dostları içinde / kötülüklerinden / geçeriz / yaptıklarının

كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾ وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا أَتَعِدَانِنِي

bana / va'd mı ediyorsunuz / ikinize / öf be / ebeveynine / dedi / o kimse / va'dediliyorlar / idiler

أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ

yazık sana / Allah'a / sığınıyorlar / o iki / öncemden / kuşaklar / oysa geçti / çıkarılmamı

Meâl/15: "İnsana, ana ve babasına iyi davranmasını tavsiye ettik. Annesi onu güçlükle taşıdı ve onu güçlükle koydu/doğurdu. Taşınması ve ayrılışı/sütten kesilişi otuz aydır. Sonra olgunluğuna erişip kırk yaşına vardığında: 'Rabbim bana, bana ve ebeveynime lutfettiğin o nimetine şükür sunmamı, kendisine rıza göstereceğin yararlı bir iş yapmamı ilham eyle. Soyumdan benim için ıslahatta bulun[4]. Hakikaten ben sana yöneldim, gerçekten ben müslümanlardanım.' dedi."

Meâl/16: "İşte onlar, sözverilegeldikleri o doğruluk gereği cennet dostları içinde yer alacaklar olarak kendilerinden yaptıklarının en güzelini kabuledeceğimiz, kötülüklerinden geçeceğimiz kimselerdir."

4- Soyumu salih kişiler eyle (Kurtubi, el-Cami, XVI, 195).

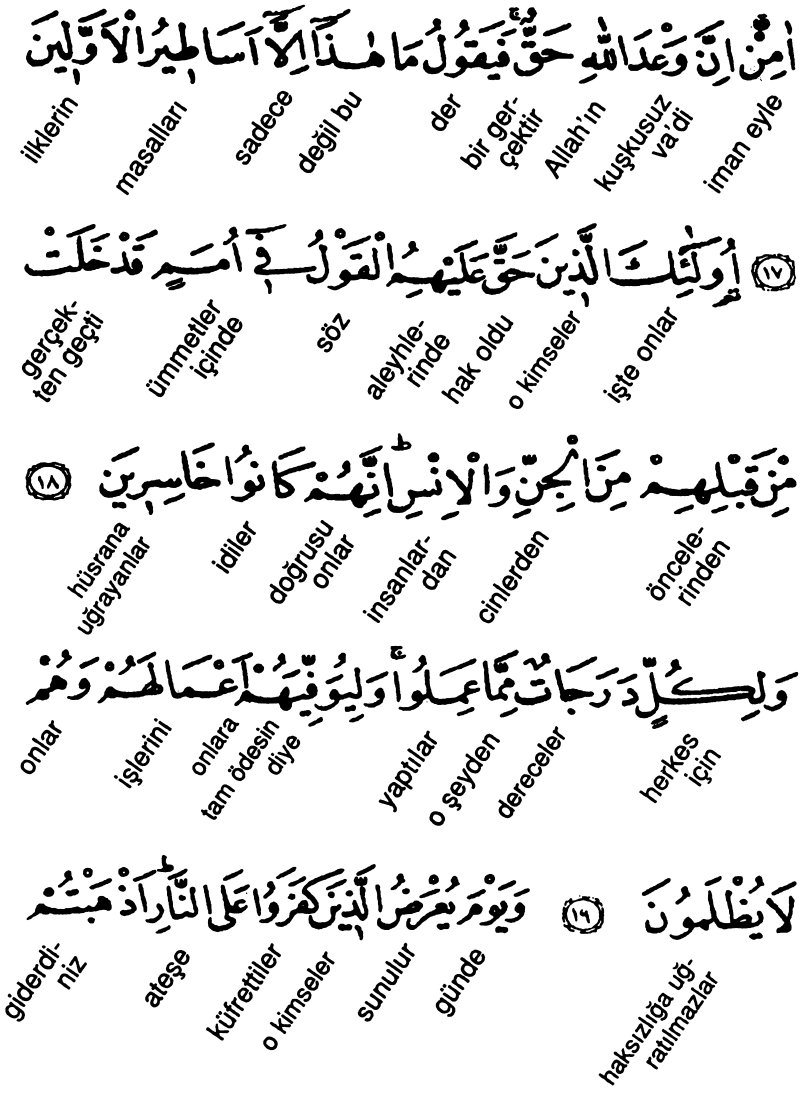

Meâl/17: "Ebeveynine: 'Öf be ikinize! Bana, benden önce nice kuşaklar gelip geçmişken (topraktan) çıkarılacağımı mı söylüyorsunuz?' dedi. O ikisi Allah'tan yardım isteyerek (çocuklarına): 'Yazık sana! İman eyle, hakikaten Allah'ın sözü haktır' (derken, o): 'Bu başka değil sadece öncekilerin masalları!' der."

Meâl/18: "İşte onlar, kendilerinden önce cinlerden ve insanlardan gelip geçmiş ümmetler içinde aleyhlerine hüküm gerçekleşmiş kimselerdir. Hakikaten onlar hüsrana uğrayanlardılar."

Meâl/19: "Herkes için yaptıklarından dereceler vardır. (Bu da) işlerini(n karşılığını) kendilerine tam ödemesi içindir. Onlar zulüm görmezler."

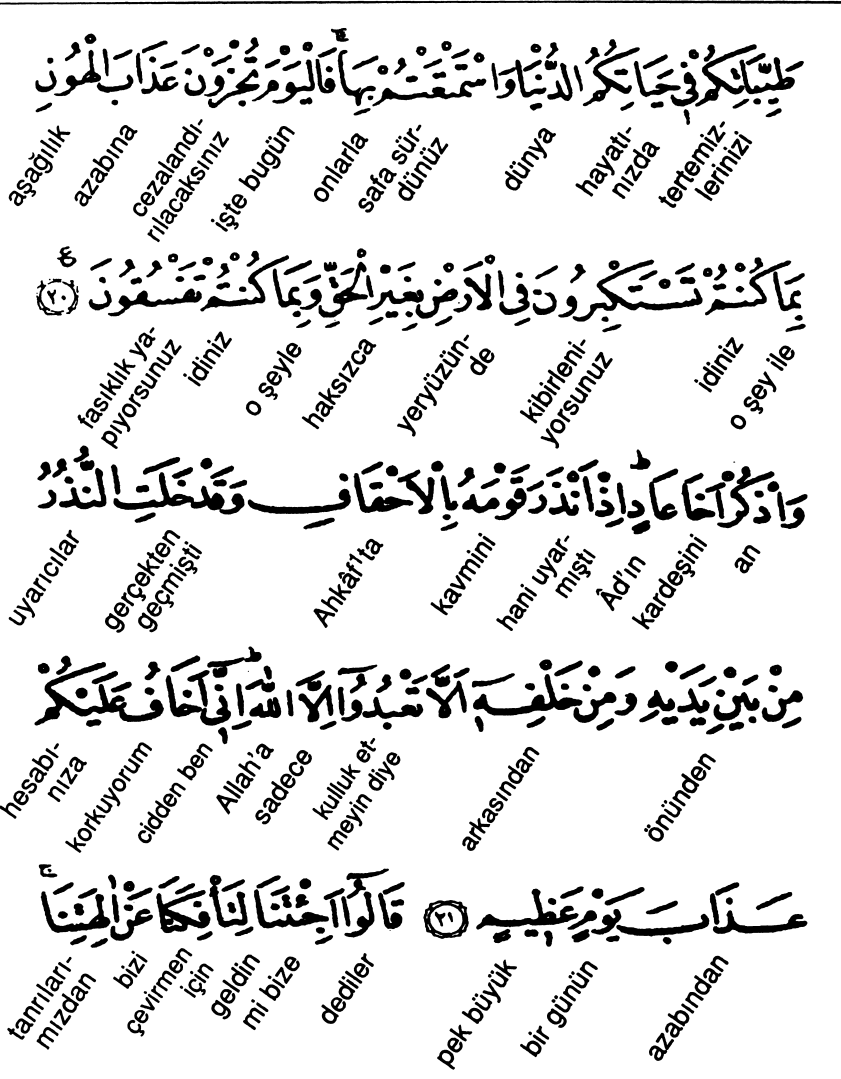

Meâl/20: Küfretmiş kimselerin ateşe sunulacakları gün (denilir): 'Güzel nimetlerinizi dünya hayatında tükettiniz, onlarla safa sürdünüz. Yeryüzünde haksızca kibirlenegelmeniz yüzünden, fasıklık yapıp durmanızdan ötürü bugün aşağılık azabıyla cezalandırılacaksınız.'

Meâl/21: Âd'ın kardeşini/Hûd'u an. Hani kendilerinden önce ve sonra uyarıcıların gelip geçtiği Ahkâf bölgesinde kavmini şöyle uyarmıştı: 'Yalnız Allah'a kulluk ediniz. Hakikaten ben hesabınıza pek büyük bir günün azabından korkuyorum.'

1- Ahkâf, uzayıp giden büyük kum yığınları demektir. Tekili 'hıkf'tır. Hud peygamberin kendilerine gönderildiği Âd kavminin yurdudur. Buranın Yemen'de sahilde bir vadi olduğu hususunda genel bir kanaat olmakla birlikte Uman ile Adn arasında yer alan bir vadi olduğu yorumu da yapılmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 204).

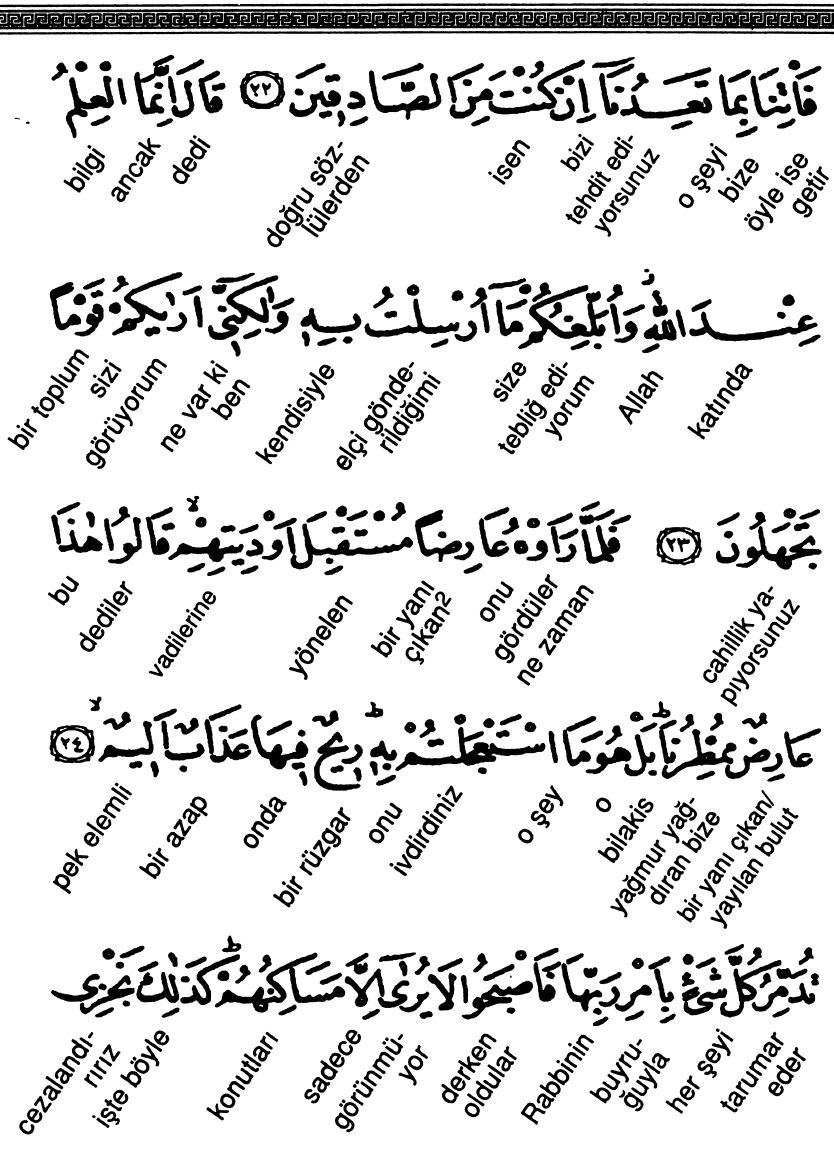

Meâl/22: Dediler: 'Sen bize, bizi tanrılarımızdan çeviresin diye mi geldin? Eğer doğru sözlülerden isen haydi bizi tehdit edip durduğun şeyi bize getir.'

Meâl/23: Dedi: '(Tehdit edildiğiniz azapla ilgili) bilgi ancak Allah'ın yanındadır. Ben size, kendisiyle elçi gönderildiğim mesajı tebliğ ediyorum. Ne var ki ben sizi, cahillik yapan bir toplum olarak görüyorum.'

Meâl/24: Onu vadilerine yönelmiş yayılmakta olan bir bulut olarak gördüklerinde dediler: 'İşte bu, bize yağmur yağdıracak (ufukta) yayılan bir bulut'. (Hûd dedi:) 'Bilakis o, sizin kendisini ivdirdiğiniz şey! İçinde pek elemli bir azap bulunan bir rüzgâr.

2- Yayılan bir karaltı/bir bulut.

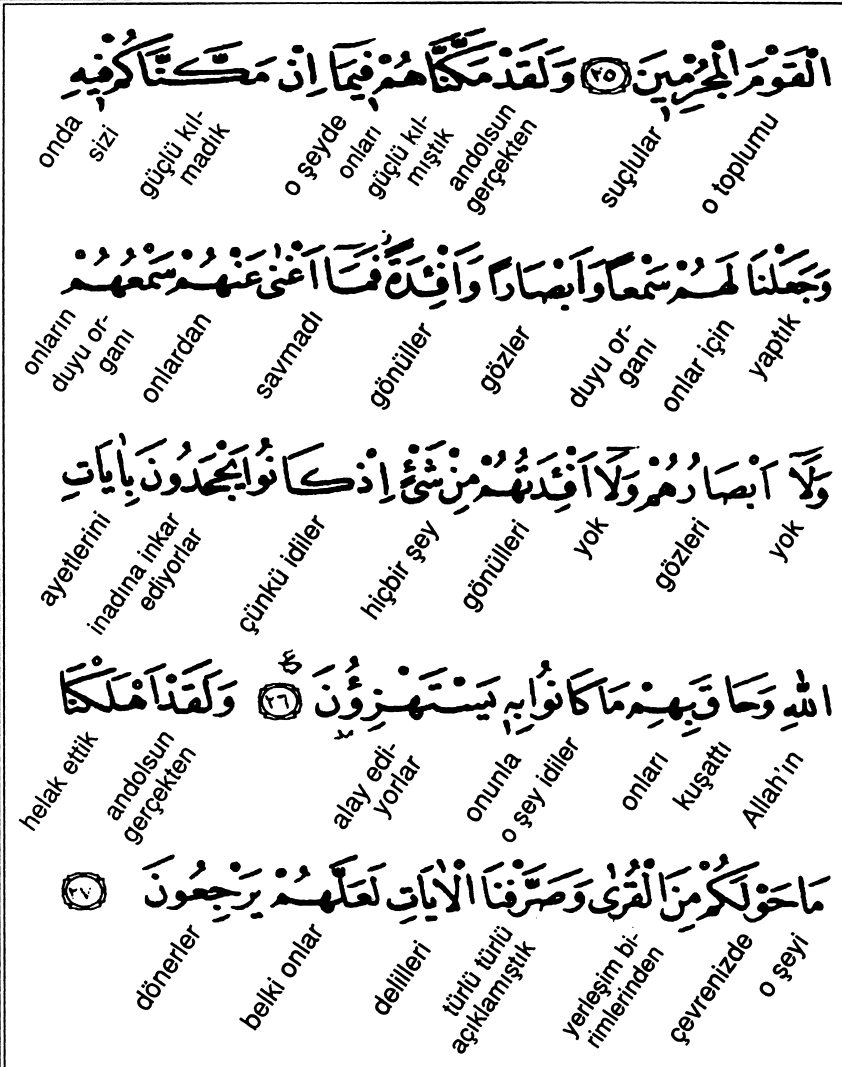

Meâl/25: Rabbinin buyruğuyla her şeyi tarumar eder.' Derken öyle oldular ki konutlarından başka bir şey görünmüyordu. Suçlular toplumunu işte böyle cezalandırırız.
Meâl/26: "Andolsun gerçekten sizi, kendisinde güçlü kılmadığımız şeyde onları güçlü kılmıştık, onlar için duyu organı, gözler ve gönüller yapmıştık. Ama ne duyu organları ne gözleri ne de gönülleri kendilerinden hiçbir şeyi/belayı savmadı[3]. Çünkü Allah'ın ayetlerini inadına inkar ediyorlardı. Kendisiyle alay edegeldikleri şey onları çepeçevre kuşattı."
Meâl/27: "Andolsun gerçekten çevrenizdeki yerleşim birimlerinden helak etmiştik. Belki onlar dönerler diye delilleri türlü türlü açıklamıştık."

3- Ayette sözü edilen kulağın da, gözün de, gönlün de fizik organlarımızdan farklı şeyler olduğunu, bunlarla telefon, radar, gözetleme istasyonları, titreşimleri ölçen aletler gibi teknik araçların vurgulanmış olabileceğini düşünüyoruz. Ama eğer "in mekkennahum"un başındaki

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً ۖ بَلْ ضَلُّوا

kaybol-dular hayır tanrılar bir yakın-lık için Allah'ın berisinden edinmişlerdi o kimseler onlara değil miydi yardım etmeli

عَنْهُمْ ۚ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

uydurur-yorlar idiler ve o şey şeni yala-nı onların işte bu onlardan

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ ۖ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا

dediler ona geldiler ne zaman Kur'an'ı dinliyorlar cinlerden bir neferi[4] sana bir zaman yöneltmiştik

أَنصِتُوا ۖ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ ﴿٢٩﴾ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا

cidden biz ey kav-mimiz dediler uyarıcılar olarak kavimle-rine geri dön-düler yerine ge-tirilince susun

سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ

hakka iletiyor önünde-kini doğrula-yan olarak Musa'nın sonrasın-dan indirilmiş bir kitap işittik

Meâl/28: "Allah'ın berisinden (kendisine) yakınlık sağlamak için tanrılar edinmiş oldukları şeyler onlara yardım etmeli değil miydi? Hayır onlardan kayboldular. İşte bu, onların şeni yalanı ve uydurageldikleri şey!"

Meâl/29: "Bir zaman cinlerden bir grubu, Kur'an'ı dinlemeleri için sana yöneltmiştik. Ona geldiklerinde dediler: 'Susun!' (Okuma işi) bitirilince uyarıcılar olarak kavimlerine döndüler."

"in" nâfiye değil de -bazılarının yorumladığı gibi zâide kabuledilirse o zaman böyle bir yoruma gerek kalmaz. Çünkü o takdirde cümlenin anlamı şöyle olur: '(Ey Mekkeliler) Sizi güçlü kıldığımız konuda onları da güçlü kılmıştık.' S.G.

4- Nefer, sayıları üç ile on veya on ila kırk arasında olan topluluğa denir.

وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ

bağışlasın ona iman edin Allah'ın davetçisine uyun ey kavmimiz dosdoğru bir yola

لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣١﴾ وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ

Allah'ın davetçisine uymaz kim pek elemli bir azaptan sizi kurtarsın günahlarınızdan sizin için

فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ ۚ أُولَٰئِكَ

işte onlar dostlar berisinden onun için yoktur yeryüzünde aciz bırakan değil

فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

yeri gökleri yarattı O ki cidden Allah görmediler mi apaçık bir sapıklıkta

وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۚ بَلَىٰ إِنَّهُ

kuşkusuz O evet ölüleri diriltmeye kadir onları yaratmakla yorulmadı

Meâl/30: Dediler: 'Kavmimiz! Cİdden biz Musa'dan sonra indirilmiş ve önündekini doğrulayan bir kitap dinledik, hakka ve dosdoğru bir yola iletiyor.

Meâl/31: Kavmimiz! Allah'ın davetçisine uyun, ona iman edin günahlarınızdan bazısını bağışlasın ve sizi pek elemli bir azaptan kurtarsın.

Meâl/32: Allah'ın davetçisine uymayan, yeryüzünde aciz bırakan değildir. Kendisi için O'nun berisinden dostlar yoktur. Onlar apaçık bir sapıklık içindedirler.'

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَٰذَا

bu değil mi imiş ateşe küfrettiler o kimseler sunulur günde pekala güç yetiren her şeye

بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ

idiniz sebebiyle o şey o azabı öyle ise tadın buyurdu andolsun Rabbimiz evet dediler hak

تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ

peygamberlerden azim sahipleri sabretti gibi o şey haydi sabreyle küfrediyorsunuz

وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ ۚ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً

bir saat sadece durmamışlar tehdit ediliyorlar o şeyi görürler günde sanki onlar onlar için acele etme

مِّن نَّهَارٍ ۚ بَلَاغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

fâsıklar o toplum ancak helak edilir mi bir tebliğ gündüzden

Meâl/33: "Gökleri ile yeri yaratan ve bunları yaratmakla yorulmayan Allah'ın gerçekten ölüleri diriltmeye kadir olacağını düşünmediler mi? Evet gerçekten O, her şeye pekala güç yetirendir."

Meâl/34: Gün olur küfretmiş kimseler ateşe sunulur. 'Bu, gerçek değil mi imiş?' (diye sorulur). Derler: 'Evet Rabbimize andolsun (gerçekmiş)!' Buyurur: 'Öyle ise küfredegelmeniz yüzünden tadın o azabı!'

Meâl/35: "Öyle ise peygamberlerden kararlılık sahiplerinin gösterdikleri sabır gibi sen de sabreyle. Onlar için acele etme. Tehdit edilegeldikleri şeyi görecekleri gün sanki onlar gündüzden bir saattan başka kalmamışlar (gibi olurlar). (Bu) bir tebliğ/bir duyuru! Fasıklar toplumundan başkası helak edilir mi?"

MUHAMMED SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا

iman ettiler oysa o kimseler yaptıklarını boşa çıkardı Allah yolundan çevirdiler küfrettiler o kimseler

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ

örttü Rablerinden hak o Muhammed'e indirilmişe iman ettiler yararlıları yaptılar

عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا

uydular küfrettiler çünkü gerçekten o kimseler bu durumlarını düzeltti kötülüklerini kendilerinden

الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ

Allah açıklar işte böyle Rablerinden hakkı izlediler iman ettiler kuşkusuz o kimseler batıla

Meâl/1: "Küfredip Allah yolundan çevirmiş kimseler (var ya Allah) Onların işlerini[2] boşa çıkardı."
Meâl/2: "İman edip yararlı işleri yapmış ve Rablerinden, hakkın ta kendisi olarak Muhammed'e indirilmiş bulanana inanmış kimseleri ise, onların kötülüklerini örtmüş, durumlarını düzeltmiştir."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 99., tertipte 47. sırada yer alır. Kûfilerin sayımına göre 38 âyet, 540 kelime, 2349 harftir.
2- Peygambere kurdukları tuzaklarını/çok değer verdikleri faaliyetlerini (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 223).

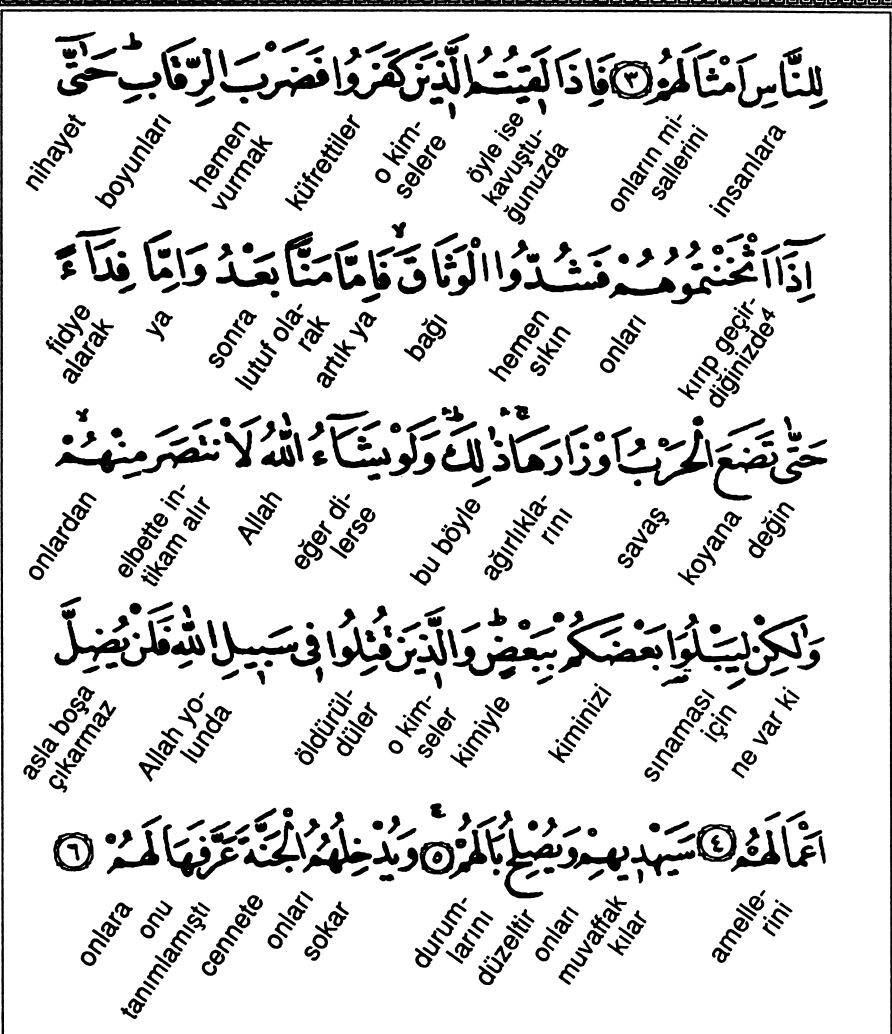

Meâl/3: "Bu(nun sebebi), çünkü gerçekten küfretmiş kimseler batılın ardına düşmüşlerken inanmışlar Rablerinden gelen hakka uymuşlardır. İşte Allah insanlara, onların misallerini[3] böyle açıklamaktadır."

Meâl/4: "Küfretmiş kimselerle (savaşta) karşılaştığınızda artık boyunları vurun! Kendilerini kırıp geçirdiğinizde, savaş ağırlıklarını bırakıncaya kadar hemen bağı sıkıca bağlayın[5]. Bundan sonrası, artık ya lutufta bulunmak ya da fidye almaktır[6]. Bu böyle. Allah dilerse elbette onlardan intikam alır. Ancak kiminizi kimiyle sınamak için (böyle yapıyor). Allah yolunda öldürülmüş kimselere gelince asla onların işlerini boşa çıkarmaz."

Meâl/5: "Onları muvaffak kılar ve durumlarını düzeltir."

Meâl/6: "Onları, kendisini onlara tanımlamış olduğu cennete sokar."

3- İyilik ve kötülük yönlerini.

4- Düşmanı ileri boyutlarda yaralayıp öldürmek, düşmanın bağrında derin yaralar açmak anlamlarına gelen "ishan"ın karşılığıdır (bkz. Enfal, 67).

5- Esir alın.

6- Esirleri, bir bedel almadan ya da bir fidye karşılığında serbest bırakırsınız.

Meâl/7: "Ey iman etmiş olanlar! Allah'a yardım ederseniz (O da) size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır."
Meâl/8: "Oysa küfretmiş kimseler -kahrolasıcalar!- (Allah) onların işlerini boşa çıkardı."
Meâl/9: "Bu(nun sebebi), çünkü gerçekten onlar Allah'ın indirdiğini hoş görmediler. Bundan ötürü işlerini heder etti."
Meâl/10: "Yeryüzünde dolaşmadılar mı ki kendilerinden öncekilerinin sonları nasıl olmuş bir görsünler! Allah kendilerini imha etti[8]! O kafirlere de benzerleri vardır."
Meâl/11: "Bu böyle, çünkü hakikaten Allah inanmış kimselerin koruyucusudur. Oysa cidden kafirlerin, onların hiçbir koruyucuları yoktur."

7- "feta'sen lehum"un karşılığıdır. Yalnız başına "ta's" kelimesi helak olmak, kaymak, düşmek, yıkılmak anlamlarına gelir.
8- Kendilerini, evlatlarını ve mallarını helak edip köklerini kazıdı.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا

altından akıyor cennetlere yararlıları yaptılar iman ettiler o kimseleri sokar doğrusu Allah

الْأَنْهَارُ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ

en'âm[9] yiyor gibi o şey yiyorlar faydalanıyorlar küfrettiler o kimseler ırmaklar

وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ﴿١٢﴾ وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِّن قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ

seni çıkardı o ki kentinden güçce daha yaman o kent nice onlara bir yer ateş

أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ كَمَن زُيِّنَ لَهُ

kendisine bezendirildi gibi o kimse Rabbinden bir belge üzerinde oldu o kimse mi onlara bir yardımcı hiç yoktur onları helak ettik

سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُم ﴿١٤﴾ مَّثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ فِيهَا

onda müttakiler va'dolundu o ki cennetin durumu keyiflerine uydular amelinin kötülüğü

Meâl/12: "Doğrusu Allah, inanıp yararlı işleri yapmış olanları altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. Küfredip zevk süren ve hayvanların yedikleri gibi yiyip duran kimselere gelince, ateş, onlar için bir barınaktır."

Meâl/13: "Seni, çıkardıkları o şehirden, kendisi daha yaman güçlü nice kenti helak etmiştik de onlar için hiçbir yardımcı olmamıştı."

Meâl/14: "Rabbinden apaçık bir belge üzerinde bulunan kimse, amelinin kötülüğü kendisine süslü gösterilmiş ve keyiflerine uymuş kimseler gibi midir?"

9- Büyük ve küçük baş hayvanlar

Meâl/15: "Takva sahiplerine va'dedilmiş cennetin durumu: Orada bozulmayan bir sudan ırmaklar, tadı bozulmamış bir sütten ırmaklar, içenlere zevk veren bir şaraptan ırmaklar ve süzülmüş bir baldan ırmaklar bulunmaktadır. Orada onlar için meyvelerin hepsinden ve bir de Rab'lerinden bir mağfiret vardır. (Şimdi bu nimetler içindeki kişiler[10]), kendi(leri) ateşte sürekli kalacak ve barsaklarını parça parça edecek kaynar bir sudan içirilecek kimseler gibi midir?"

10- Bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 237.

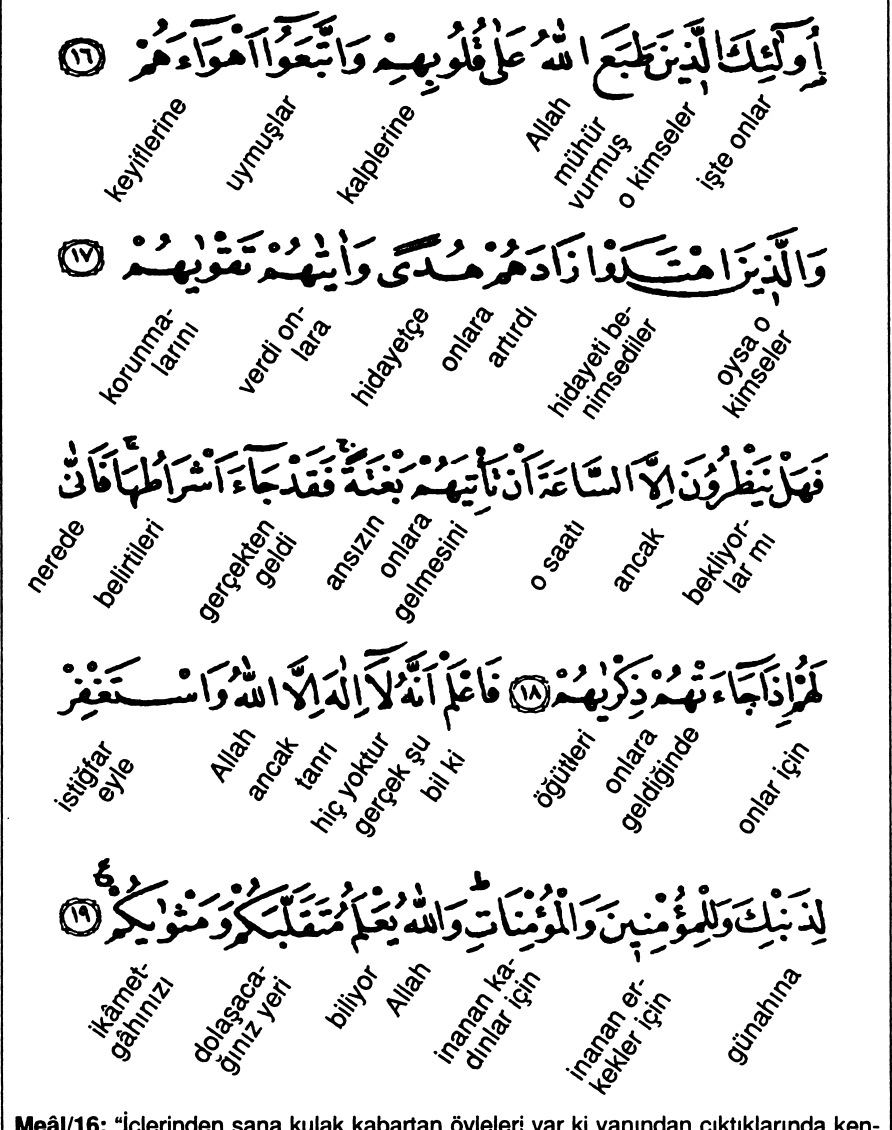

Meâl/16: "İçlerinden sana kulak kabartan öyleleri var ki yanından çıktıklarında kendilerine bilgi verilmiş kimselere: 'Biraz önce ne demişti?' diye sorarlar. İşte onlar, Allah'ın kalplerine mühür vurduğu, keyiflerine uymuş kimselerdir."

Meâl/17: "Oysa hidayeti benimsemiş kimseler (öyle değil, Allah) onların hidayetlerini artırmış, kendilerine takvalarını/korunma çarelerini bahşetmiştir."

Meâl/18: "Artık onlar sadece o saatın/kıyamet anının ansızın kendilerine gelmesini mi bekliyorlar? İşte gerçekten onun belirtileri geldi. (Bizzat o an) kendilerine geldiğinde onlar için öğüt almaları nerede/ne mümkün?"

Meâl/19: "Bil ki gerçek şu: Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur. Kendi günahın için ve bir de inanan erkeklerle inanan kadınlar için istiğfarda bulun. Allah, dolaştığınız yeri de, ikamet ettiğiniz yeri de biliyor."

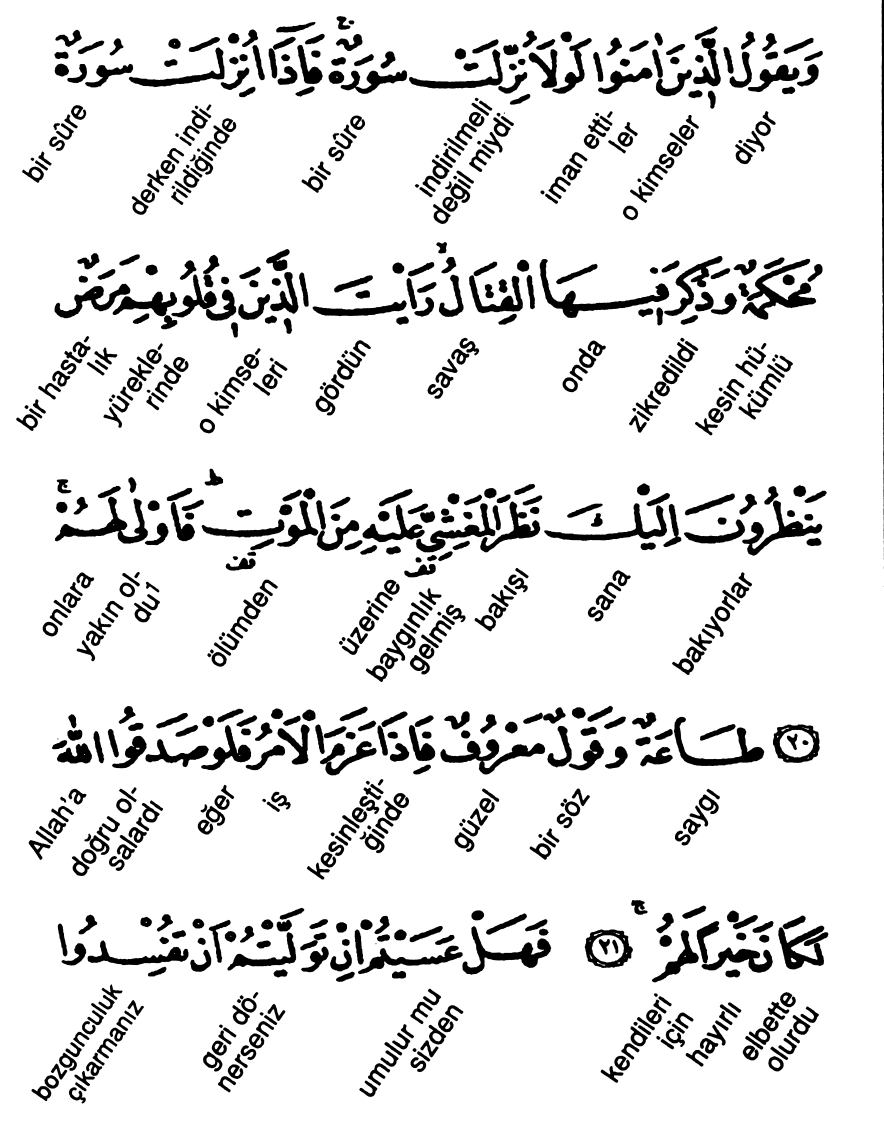

Meâl/20: "İman etmiş kimseler: 'Bir sûre indirilmeli değil miydi?' diyor. Derken hükmü kesinleşmiş ve içinde savaşın anıldığı bir sûre indirildiğinde yüreklerinde bir maraz bulunan kimseleri, üstüne ölüm baygınlığı çökmüş kişinin bakışı gibi sana bakmakta olduklarını gördün! (O ölüm de) onlara yakın oldu."

Meâl/21: "(Onların görevi) saygı göstermek ve güzel/örfe uygun bir sözdür. Allah'a karşı dürüst davransalardı elbette kendilerinin hayrına olurdu."

1- Kurtubi, el-Cami, XVI, 244./Ancak Celaleyn bu cümleciği bir sonraki ayetle irtibatlandırarak: "Onlara daha uygun düşen.." (Celaleyn-II, 179) şeklinde yorumlamıştır.

Meâl/22: "Geri dönerseniz/iş başına geçerseniz sizden, yeryüzünde bozgunculuk çıkarmanız ve rahimlerinizi kesmeniz umulur mu?"

Meâl/23: "İşte onlar, Allah'ın kendilerini lanetleyip kulaklarını sağırlaştırdığı ve gözlerini de kör ettiği kimselerdir."

Meâl/24: "Kur'an'ı iyice düşünmüyorlar mı? Yoksa kalperi üzerinde (kalplerin) kilitleri mi var?"

Meâl/25: "Kuşkusuz, doğru yol kendilerine apaçık belli olduktan sonra arkaları üzeri geri dönen kimseler var ya, şeytan onlara (günahlarını) süsledi, kendilerini umutlandırdı."

2- "erham" lafzının karşılığıdır. Çocuğun ana karnındaki ikametgahı anlamına gelen "rahim" kelimesinin çoğuludur. Yakınlığın kaynağı olmasından hareketle akrabalık anlamında da kullanılır ve burada da bu anlamdadır.

3- Uzun hülyalara daldırdı/uzun ömür va'detti/süre tanıdı/umut bahşetti (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 249; Nesefi, IV, 154).

Meâl/26: "Bu(nun sebebi şu): Çünkü gerçekten onlar Allah'ın indirdiğini hoş görmeyen kimselere: 'Bazı işlerde size itaat edeceğiz[4]' demişlerdi. Oysa Allah onların gizlemelerini biliyor!"

Meâl/27: "Peki melekler onların yüzlerine ve arkalarına vura vura canlarını alırlarken nasıl olacak?"

Meâl/28: "Bu(nun sebebi şu:) Çünkü cidden onlar Allah'ı kızdıran şeyin ardına düştüler, O'nun hoşnutluğunu hoşgörmediler. Sonuçta (Allah da) onların işlerini boşa çıkardı."

Meâl/29: "Yoksa yüreklerinde bir maraz bulunan kimseler, Allah'ın asla kinlerini/düşmanlıklarını ortaya çıkarmayacağını mı sandılar?"

4- Sizin dediğinizi yapacağız.

وَلَوْ نَشَآءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى لَحْنِ

tarzında | onları elbette kesin tanırsın | simalarıyla[5] | onları elbette tanırdın | onları sana elbette gösterirdik | eğer istesek

ٱلْقَوْلِ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ ٱلْمُجَٰهِدِينَ

müca hitleri | bilmemize[7] | değin | sizi | andolsun kesin sınayacağız | amellerinizi | biliyor | Allah | söz

مِنكُمْ وَٱلصَّٰبِرِينَ ۖ وَنَبْلُوَا۟ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟

küfrettiler | kuşkusuz o kimseler | haberlerinizi | denememize[8] | sabredenleri | içinizden

وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَشَآقُّوا۟ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ

o şey apaçık belli oldu | sonrasından | peygamberе | karşı geldiler | Allah yolundan | çevirdiler

لَهُمُ ٱلْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا۟ ٱللَّهَ شَيْـًٔا ۚ وَسَيُحْبِطُ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٣٢﴾

uğraşlarını | boşa çıkaracak | bir şey | Allah'a | asla zarar veremezler | doğru yol | kendilerine

Meâl/30: "Dilesek elbette onları sana gösterirdik, sen de kesin onları simalarıyla tanırdın. Hem kesin mutlaka onları, sözün lahninden[6]/konuşma tarzlarından tanımaktasın. Allah amellerinizi biliyor."

Meâl/31: "Andolsun kesin sizi, içinizden mücahitlerle sabredenleri belirlememize ve haberlerinizi açığa çıkarmamıza değin sınayacağız.

Meâl/32: "Kuşkusuz küfredip Allah yolundan çevirenler ve doğru yol kendilerine apaçık belli olduktan sonra peygambere karşı gelmiş kimseler asla Allah'a zerre zarar veremezler. Onların uğraşlarını yakında boşa çıkaracak."

5- belirtileriyle/özellikleriyle

6- sözün lahni, sözün söyleniş tarzı, üslubu, biçimi, açık olmayışı, kinayeli oluşu, eğimi, kırımı.. gibi anlamlara gelir (Bkz. Kurtubi, a.g.e. XVI, 252, 253).

7- belirlememize

8- açığa çıkarmamıza

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوٓا۟

boşa çıkarmayın — peygambere — itaat edin — Allah'a itaat edin — iman etmişler — ey o kimseler

أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٣﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ

Allah yolundan — çevirdiler — küfre saptılar — kuşkusuz o kimseler — amelleriniz

ثُمَّ مَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوا۟ وَتَدْعُوٓا۟

çağırmayın — gevşemeyin — onları — Allah asla bağışlamaz — kafirler — iken onlar — öldüler — sonra

إِلَى ٱلسَّلْمِ وَأَنتُمُ ٱلْأَعْلَوْنَ وَٱللَّهُ مَعَكُمْ وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ

amelleriniz — size asla eksiltmez — sizinle — Allah — en üstünler — oysa siz — barışa

﴿٣٥﴾ إِنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۚ وَإِن تُؤْمِنُوا۟ وَتَتَّقُوا۟

sakınırsanız — inanırsanız — bir eğlence — bir oyun — dünya — hayatı — ancak

Meâl/33: "Ey inanmış olanlar! Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin, uğraşlarınızı boşa çıkarmayın."

Meâl/34: "Kuşkusuz küfre sapıp Allah yolundan çevirenler sonra da kendileri kafirler olarak ölenler, Allah asla onları bağışlamaz."

Meâl/35: "Gevşemeyin, siz en üstünlerken barışa çağırmayın. Allah sizinledir. Size, amellerinizi asla eksiltmez."

يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ أَمْوَٰلَكُمْ ﴿٣٦﴾ إِن يَسْـَٔلْكُمُوهَا

onları sizden isterse — mallarınızı — sizden — istemez — ücretlerinizi — verir size

فَيُحْفِكْكُمْ تَبْخَلُوا۟ وَيُخْرِجْ أَضْغَٰنَكُمْ ﴿٣٧﴾ هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ

onlar ki — işte siz — kinlerinizi — çıkarır — cimrilik yaparsınız — size — ve ısrar ederse

تُدْعَوْنَ لِتُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ ۖ وَمَن يَبْخَلْ فَإِنَّمَا

ancak — cimrilik ederse — kim — cimrilik yapıyor — kimi — içinizden — Allah yolunda — harcayasınız diye — çağırılıyorsunuz

يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِۦ ۚ وَٱللَّهُ ٱلْغَنِىُّ وَأَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ ۚ وَإِن تَتَوَلَّوْا۟

eğer yüz çevirirseniz — muhtaçlar — oysa siz — çok zengin — Allah — kendinden — cimrilik yapar

يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا۟ أَمْثَٰلَكُم ﴿٣٨﴾

benzerleriniz — olmazlar — sonra — dışınızda — bir kavmi — istibdal eder[10]

Meâl/36: "Dünya hayatı sadece bir oyun, bir eğlencedir. İnanırsanız, takva sahibi olursanız size ücretlerinizi verir ve sizden mallarınızı istemez."

Meâl/37: "Onları sizden ister ve size ısrarda bulunursa[9] cimrilik yaparsınız da kinlerinizi ortaya çıkarır."

Meâl/38: "İşte siz o kimselersiniz, ki Allah yolunda harcama yapmanız için çağırılıyorsunuz. İçinizden kimi cimri davranıyor. Cimrilik yapan sadece kendine karşılık cimrilik eder. Allah çok zengindir siz ise muhtaçlar. Dönerseniz, dışınızda bir kavmi yerinize geçirir de sonra onlar benzerleriniz olmazlar."

9- Elinizde hiçbir şey bırakmamak üzere bütün mallarınızı almakta diretirse.

10- İstibdal, bir şeyin yerine bir başka şeyi koymak (el-Isfahani, el-müfredat, s, 39.).

FETH SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾ لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ

ertelendi o şeyi günahından o şeyi geçti Allah senin için bağışlaması apaçık bir feth sana açtık doğrusu biz

وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢﴾ وَيَنصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا

bir yardım Allah sana yardım etmesi dosdoğru bir yola iletmesi seni üzerine nimetini tamamlaması

عَزِيزًا ﴿٣﴾ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا

bir imanı artırsınlar diye inananların gönüllerine sekîneyi[2] indirdi O ki O çok güçlü

Meâl/1: "Doğrusu biz, sana apaçık bir fetih (yolu) açtık."
Meâl/2: "Allah'ın, senin geçmiş ve ertelenmiş günahını bağışlaması, üzerine nimetini tamamlaması ve seni dosdoğru bir yola iletmesi için."
Meâl/3: "Ve Allah'ın sana çok güçlü bir yardımla yardım etmesi için."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 109. tertipte 48. sırada yer alır. 29 âyet, 560 kelime ve 2433 harftir.
2- Sekine, sükûn bulmak, itminana kavuşmak, telaşlanmamak, kalbin huzura ermesi, yüreğin oturması, gönlün rahata kavuşması, tasalanmaması anlamlarını içerir (Bkz. E.H.Y.H.D.K.D, VI, 4408).

مَعَ إِيمَٰنِهِمْ ۗ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

çok hikmetli / çok iyi bilen / Allah / oldu / yerin / göklerin / orduları / Allah'ın / imanlarıyla

لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ ﴿٤﴾

sürekli kalanlar / ırmaklar / altlarından / akıyor / cennetlere / mümin kadınları / mümin erkekleri / sokması için

فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

azametli / bir kurtuluş / Allah katında / bu / oldu / kötülüklerini / kendilerinden / örtmesi için / oralarda

وَيُعَذِّبَ الْمُنَٰفِقِينَ وَالْمُنَٰفِقَٰتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَٰتِ

müşrik kadınlara / müşrik erkeklere / münafık kadınlara / münafık erkeklere / azap etmesi için

الظَّآنِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ ۚ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ۚ وَغَضِبَ اللَّهُ

Allah / gazap etti / dâire-i sev'3 / üzerlerine / kötülük / zannı / Allah'a / zan besleyenler

Meâl/4: "O, imanlarıyla birlikte iman artırsınlar/geliştirsinler diye müminlerin kalplerine huzuru indirmiş olan Zât'tır. Göklerin ve yerin orduları Allah'ın tekelindedir. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

Meâl/5: "Mümin erkeklerle mümin kadınları altlarından ırmaklar akan cennetlere, oralarda sürekli kalanlar olmak üzere sokması ve kendilerinden kötülüklerini örtmesi içindir. Bu, Allah katında azametli bir kurtuluş olmuştur."

3- Kötülük dairesi/kötülük çemberi/kötülük girdabı/fesat çemberi.

عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

varış yeri ne kötü cehennemi onlar için hazırladı lanet etti onlara üzerlerine

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

çok hikmetli çok güçlü Allah oldu yerin göklerin orduları Allah'ın

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ

Allah'a inanmanız için bir uyarıcı bir müjdeci bir tanık seni gönderdik doğrusu biz

وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ۚ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

akşam sabah O'nu Ve tesbih etmeniz için ona saygı göstermeniz için ona yardım etmeniz için peygamberine

Meâl/6: "Ve Allah hakkında bozuk zanda bulunan münafık erkeklerle münafık kadınlara ve müşrik erkeklerle müşrik kadınlara azap etmesi için. Kötülük çemberi tepelerine! Allah onlara gazap etti, onlara lanette bulundu, onlara cehennemi hazırladı. Ne kötü bir varış yeri!"

Meâl/7: "Göklerin ve yerin orduları Allah'ın tekelindedir. Allah çok güçlüdür, çok hikmetlidir."

Meâl/8: "Doğrusu biz seni, bir tanık, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik."

Meâl/9: "Allah'a ve peygamberine inanmanız, kendisine yardım etmeniz, kendisine saygı göstermeniz için. Bir de sabah-akşam O'na tesbihte bulunmanız için."

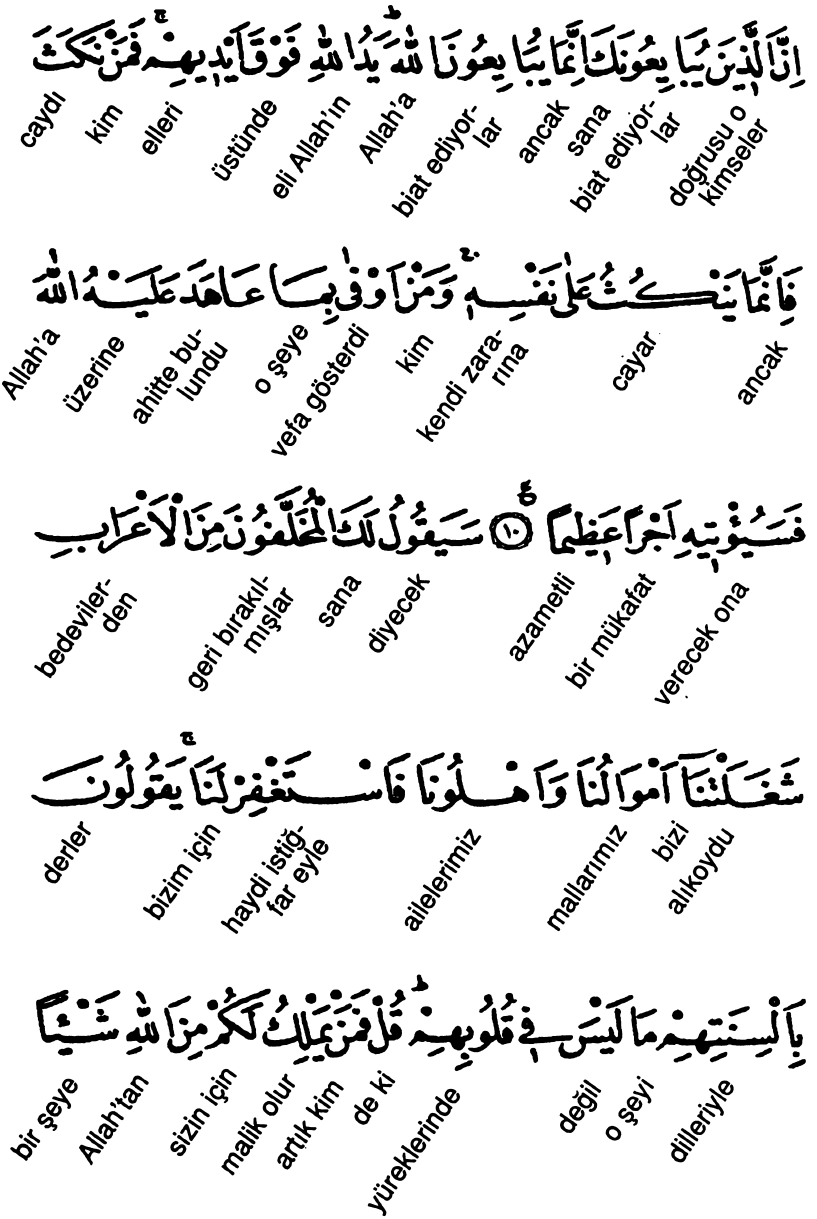

Meâl/10: "Doğrusu sana biatta bulunmaktaki kimseler kuşkusuz Allah'a biat ediyorlar. Allah'ın eli onların ellerinin üstündedir. Artık kim sözünde durmazsa ancak kendi zararına durmamış olur. Kim de üzerinde Allah ile yaptığı sözleşmeye vefa gösterirse yakında ona azametli bir mükafat verir."

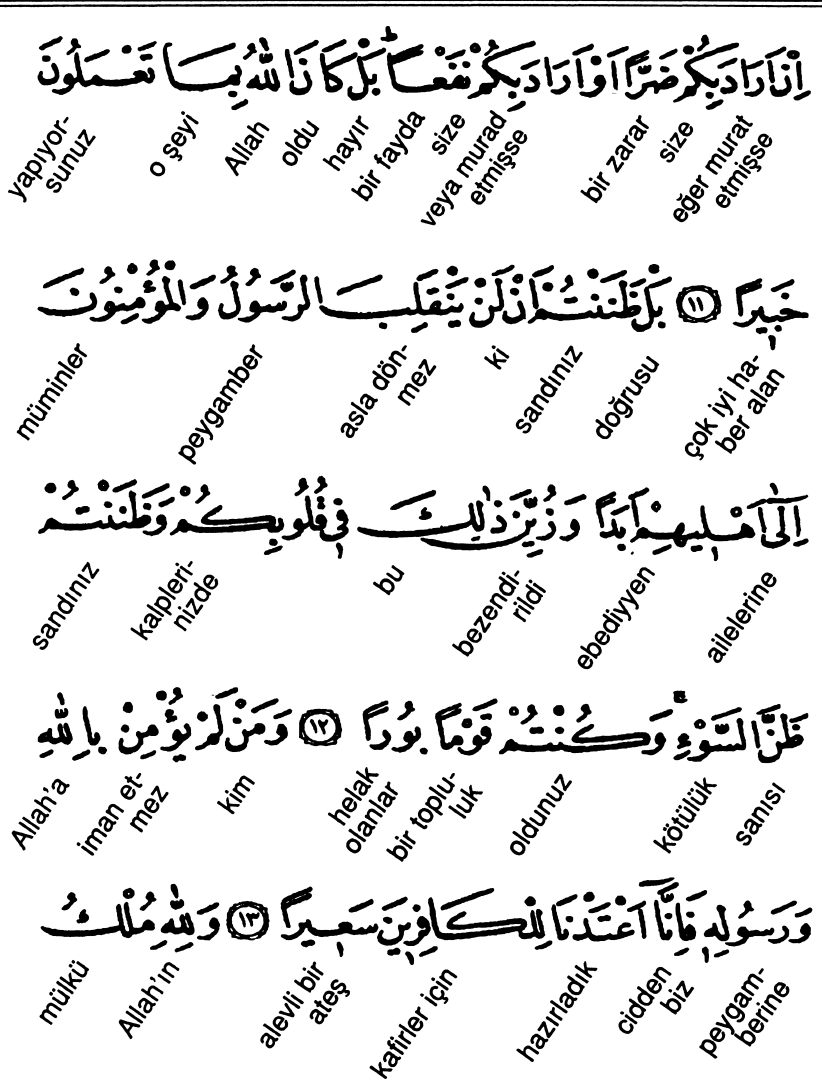

Meâl/11: Bedevilerden geri bırakılmış olanlar sana: 'Bizi, mallarımız ve ailelerimiz alıkoydu, haydi bizim için istiğfarda bulun' diyecekler. Yüreklerinde olmayan şeyi dilleriyle söyleyecekler! De ki: '(Allah) size bir zarar murat buyurmuşsa veya size bir menfaat murat etmişse artık Allah'a karşı sizin için kim bir şey yapabilir? Doğrusu Allah, yapmakta olduklarınızdan pekala haberdardır.

Meâl/12: Doğrusu siz, peygamber ve müminler bir daha asla ailelerine dönemezler diye sandınız. Bu sanınız kalplerinizde bezendirildi, kötü bir sanıya kapıldınız ve helake sürüklenen bir topluluk oldunuz.'

Meâl/13: "Kim Allah'a ve peygamberine inanmazsa artık cidden biz kafirler için alevli/çılgın bir ateş hazırlamışızdır."

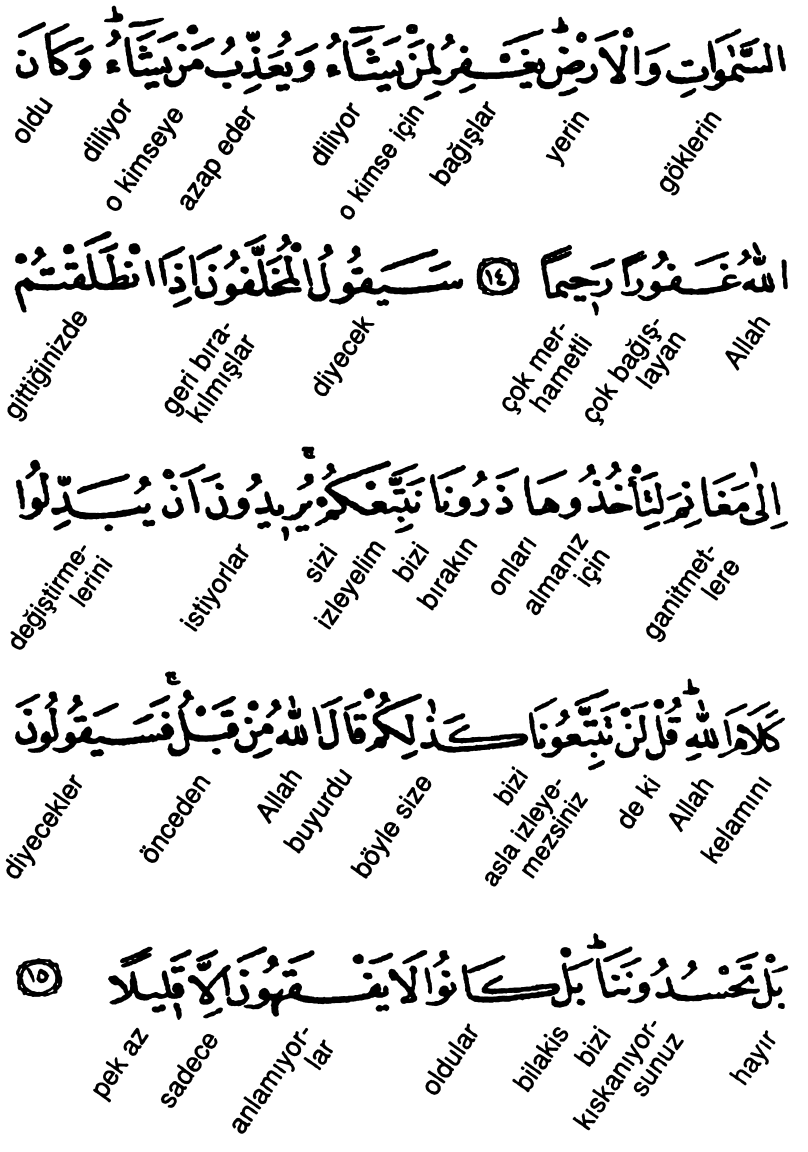

Meâl/14: "Göklerin ve yerin mülkü/hükümranlığı Allah'ın tekelindedir. Dilediğini bağışlar, dilediğine de azap eder. Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."
Meâl/15: "Ganimetlere, onları almanız için gittiğinizde o geri bırakılanlar: 'Bırakın bizi izleyelim sizi' diyecekler. Allah'ın kelamını değiştirmelerini istiyorlar. De ki: 'Asla bizi izleyemezsiniz! Hakkınızda Allah önceden böyle buyurmuştu.' Diyecekler: 'Hayır bizi kıskanıyorsunuz.' Bilakis pek az şey hariç anlamayanlar olmuşlardır."

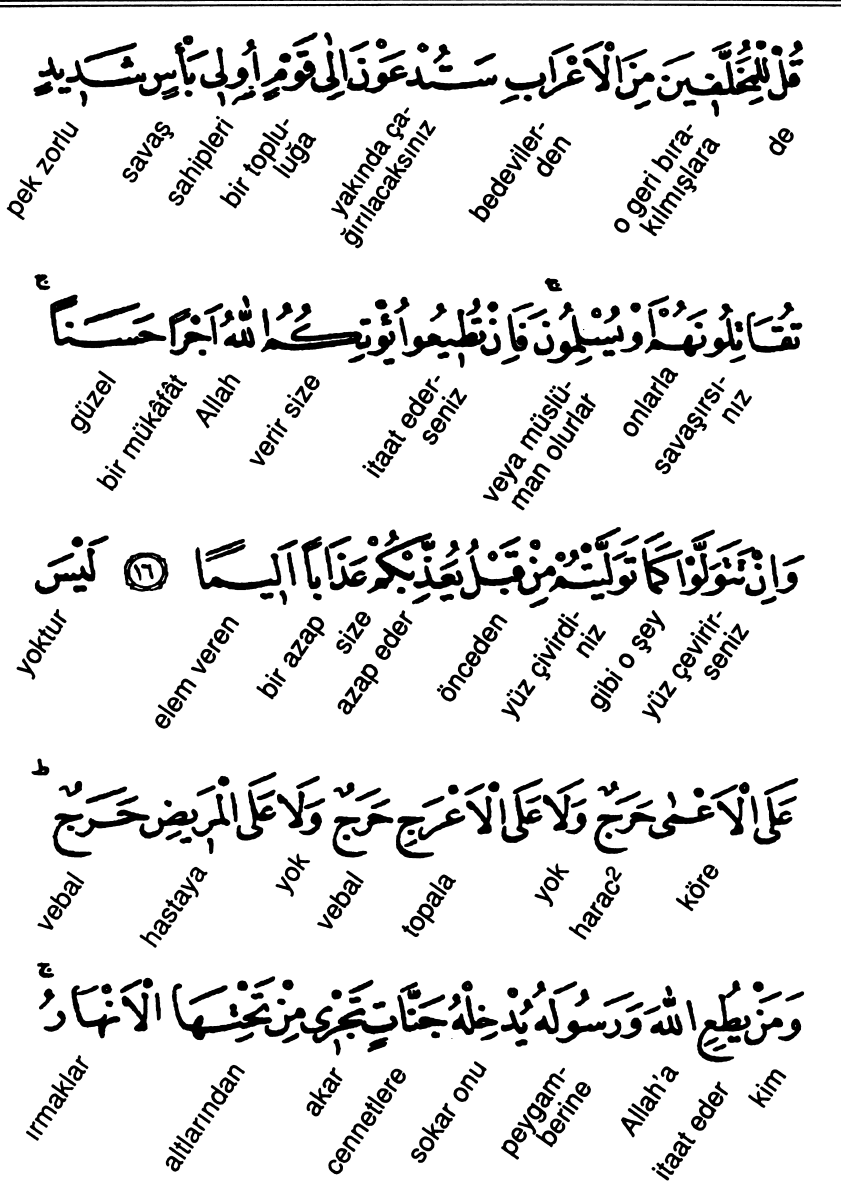

Meâl/16: Bedevilerden geri bırakılmışlara de ki: 'Yakında pek zorlu bir topluluğa çağırılacaksınız, onlarla savaşacaksınız yahut müslüman olurlar[1]. İtaat ederseniz Allah size güzel bir ödül, mükâfât verir. Bundan önce yüz çevirdiğiniz gibi yüz çevirirseniz size elem veren bir azapla azap eder.

1- "Onlarla müslüman olmalarına değin savaşırsınız" karşılığı da verilmiştir.
2- Güçlük/vebal/sorumluluk/zorlama/günah.

وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ

kim yüz çevirir azap eder ona bir azap elemli andolsun gerçekten razı oldu Allah o müminlerden

إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ

iken biat ediyorlar sana altında ağacın bilmişti kalplerindekini indirmişti huzuru

عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا

üzerlerine ödül vermişti onlara bir fethi pek yakın ganimetleri pek çok onları alıyorlar

وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾ وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً

oldu Allah çok güçlü çok hikmetli size va'detti Allah ganimetler pek çok

تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ

onları alacaksınız peşin yaptı size bunu çekti ellerini insanların sizden

Meâl/17: "Köre vebal yoktur, topala da vebal yoktur, hastaya da vebal yoktur. Kim Allah'a ve peygamberine itaat ederse onu, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. Kim yüz çevirirse onu elemli bir azaba çarptırır."

Meâl/18: "Andolsun gerçekten Allah, o müminlerden, o ağacın altında sana biat sunarlarken razı olmuştu. Kalplerindekini bilmiş üzerlerine huzur indirmiş ve kendilerini pek yakın bir fetihle ödüllendirmişti."

Meâl/19: "Kendilerini alacakları pek çok ganimetlerle de (ödüllendirmişti). Allah çok güçlüdür, çok hikmetlidir."

وَلِتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾

dosdoğru bir yola sizi iletmesi için müminlere bir ayet/işâret olması için

وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ

Allah oldu onları Allah gerçekten kuşattı onlara güç yetiremediniz ve öteki-ler

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا

elbette dönerlerdi küfrettiler o kimseler sizinle çarpışsay-dı pek güçlü her şeye

الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ اللَّهِ

Allah'ın sünneti olarak bir yar-dımcı yok bir dost bulmazlar sonra arkaları

الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ ۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

bir değiş-im Allah'ın yasası için elbette bu-lamazsın önceden gerçekten geçti o ki

Meâl/20: "Allah size, kendilerini alacağınız pek çok ganimet va'detti. Şimdi bunu[3] hemen verdi, sizden insanların ellerini çekti. Bunu müminlere bir işâret olması ve sizi dosdoğru bir yola iletmesi için yaptı."

Meâl/21: "Ve kendilerine (henüz) güç yetiremediğiniz daha başka ganimetleri. Allah gerçekten onları kuşatmıştır. Allah her şeye pekala güç yetirendir."

Meâl/22: "O küfre sapmış kimseler sizinle savaşsalardı elbette arkalarını dönüp kaçarlardı. Sonra da ne bir dost ne de bir yardımcı bulurlardı."

Meâl/23: "Allah'ın, o daha önceden gerçekten geçmiş bir yasası olarak. Allah'ın yasası için asla bir değişme bulamazsın."

3- Hudeybiye barışını.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ

karnında onlardan ellerinizi sizden ellerini çekti O ki O

مَكَّةَ مِن بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

yapıyorsunuz o şeyi Allah oldu onlara sizi muzaffer kılması sonrasından Mekke'nin

بَصِيرًا ﴿٢٤﴾ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ

hedyi1 Mescid-i Haram'dan sizi çevirmişlerdi küfretmişlerdi o kimseler onlar pekala gören

مَعْكُوفًا أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُ ۚ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ

kadınlar inananlar erkekler olmasaydı yerine ulaşmasını hapsedilmiş

مُّؤْمِنَاتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَن تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌ

bir maarre2 onlardan size isabet etmesi çiğnemeniz onları onları bilmediniz inananlar

Meâl/24: "O, Mekke'nin karnında/göbeğinde/merkezinde onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekmiş olan Zât'tır. Allah, yapmakta olduğunuzu pekala görendir."

1- Ka'be'ye hediye edilmiş olan kurbanlığı.

2- Maarre, uyuz illeti gibi rahatsız eden maddi veya ma'nevi dert, meşakkat, günah demektir. Burada bazıları diyet, bazıları keffâret, bazıları günah, bazıları da kafirlerin serzenişiyle veya vicdanî elem ve teessüfle tefsir etmişlerdir (E. H. YAZIR, H.D.K.D. VI, 4428).

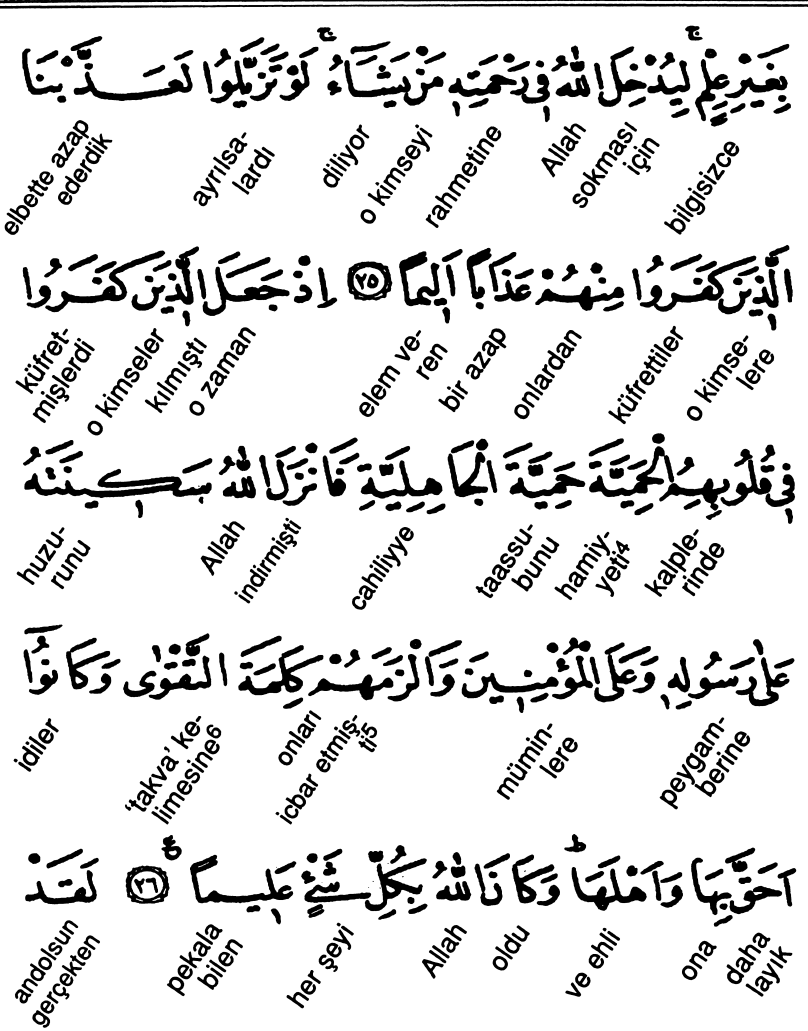

Meâl/25: "Onlar, küfretmiş, sizi Mescid-i Haram'dan ve hapsedilmiş hedyi yerine ulaşmasından[3] engellemiş kimselerdir. Eğer henüz kendilerini bilmediğiniz inanan erkekler ile inanan kadınlar, onları çiğnemeniz/öldürmeniz ve (böylece) onlardan dolayı size bir vebal isabet edecek olmasaydı (Allah, Hudeybiye sürecinde sizin savaşmanızı engellemezdi. Bunu) Allah, dilediği kimseyi rahmetinin içine sokması için (yaptı). Eğer ayrılsalardı içlerinden küfretmiş kimseleri elbette elemli bir azaba çarptırırdık."

Meâl/26: "O zaman, küfretmiş kimseler kalplerine taassubu, cahiliyye taassubunu yerleştirmişlerdi de Allah peygamberine ve müminlere huzurunu indirmişti, kendilerini 'takva' kelimesine icbar etmişti/bağlı tutmuştu. Onlar ona daha layık hem de ehli idiler. Allah her şeyi pekala bilendir."

3- Kabe'ye hediye edilmiş kurbanlıkların oraya varmalarına.

4- Kızına hissinin kabarması, çoğalması/taassub.

5- Bağlı tuttu, sadakat göstermelerini sağladı.

6- Bilindiği gibi takva, Allah'ın korumasına girmek, emrini tutarak azabından korumak anlamın-

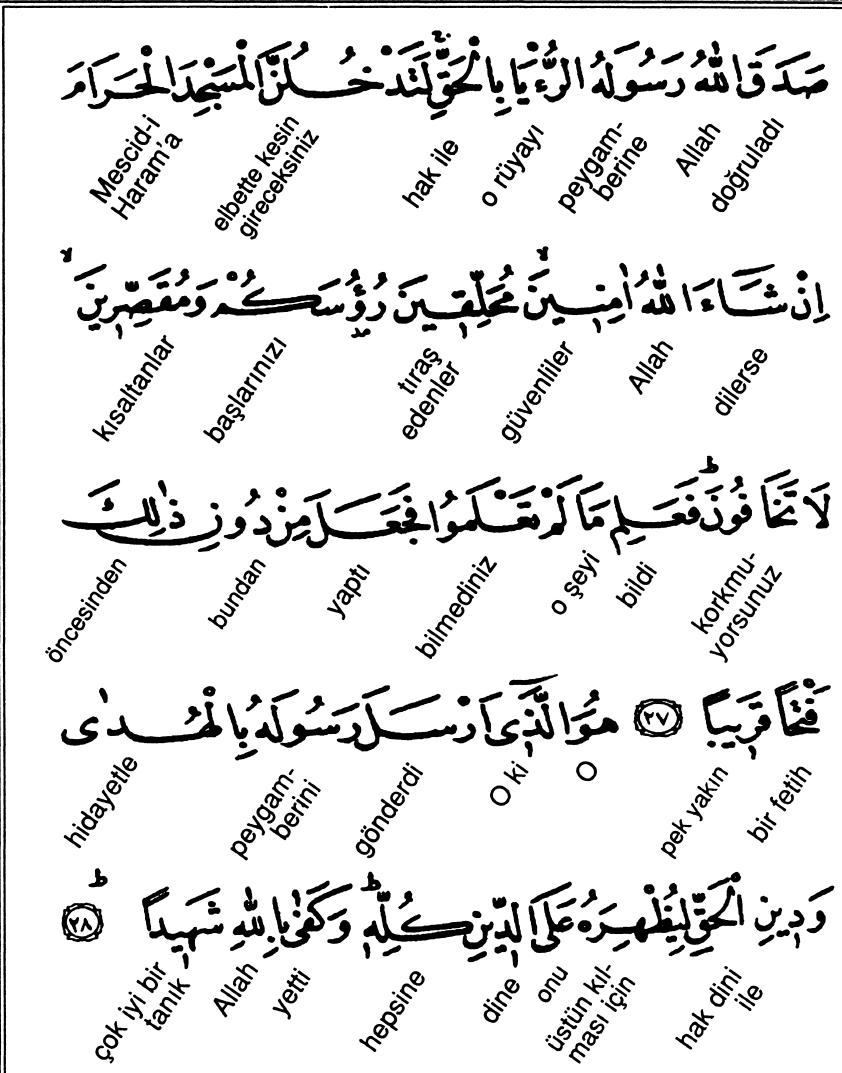

Meâl/27: "Andolsun gerçekten Allah, peygamberine o rüyayı hak ile doğruladı. Allah dilerse başlarınızı tıraş etmiş olanlar, kısaltmış olanlar, güven duyanlar olarak korkmadığınız bir halde elbette kesin Mescid-i Haram'a gireceksiniz. (Allah) bilmediğinizi bildi. Bundan önce de pek yakın bir fetih verdi."

Meâl/28: "O, onu[7] dinlerin hepsine üstün kılması için peygamberini hidayetle ve hak dini ile göndermiş olan Zât'tır. Allah çok iyi bir tanık olarak yeter."

---

dadır. Burada müfessirlerin hemen hemen hepsi terkiple Kelime-i tevhidin/Kelime-i şehadetin kasdedilmiş olduğu yorumunu yapmakla birlikte (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVI, 289; Nesefi, IV, 163) Hudeybiye olayında akdedilen barış antlaşması yorumunu yapanlar da vardır (bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D. VI, 4434, 4435).

7- Hak dinini (Celaleyn, II, 184).

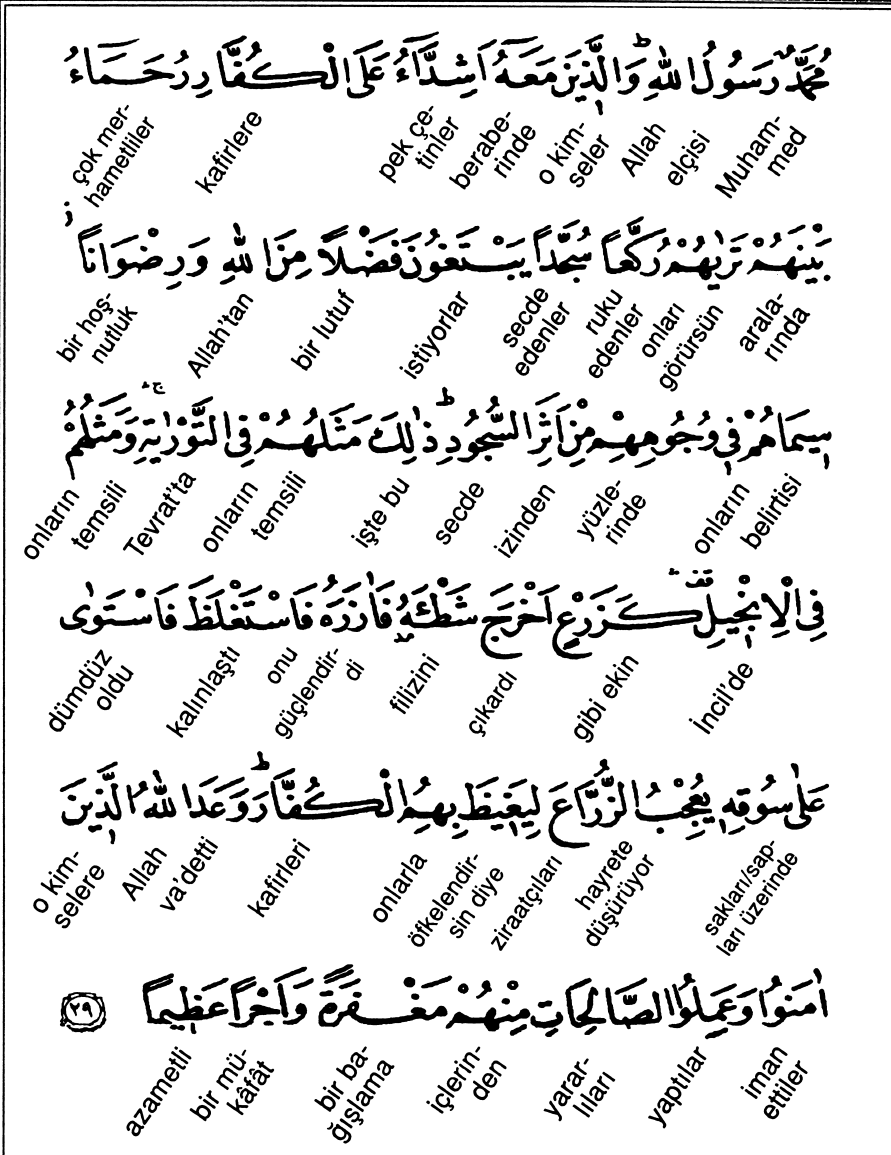

Meâl/29: "Muhammed Allah elçisidir. Onun maiyyetindeki kimseler kafirlere karşı pek zorbadırlar, kendi aralarında ise çok merhametlidirler. Onları ruku edenler, secde edenler olarak görürsün. Allah'tan bir lutuf ve bir hoşnutluk isterler. Nişanları/secde izinden kaynaklanan nişanları yüzlerindedir. İşte bu, onların Tevrat'taki temsili/nitelikleridir. Onların İncil'deki temsili/nitelikleri ise (şöyle) bir ekin gibidir: Filizini çıkarmış, derken onu güçlendirmiş, ardından kalınlaşmış ve ziraatçıları hayran bırakacak şekilde sakları/sapları üzerine dümdüz dikilmiştir. (Bu temsil), onlarla[11] kafirleri öfkelendirmesi içindir. Allah inanmış ve içlerinden yararlı işleri yapmış kimselere bir bağışlama ve azametli bir mükâfât va'detmiştir."

11- Muhammed'in maiyyetindekilerle.

HUCURÂT SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا

korkun peygamberinin Allah'ın iki eli[2] arasında geçmeyin iman ettiler ey o kimseler

اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝١ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا

kaldırmayın iman ettiler ey o kimseler çok iyi bilen çok iyi duyan kuşkusuz Allah Allah'tan

أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ

kiminizin kabalık yapmanız gibi sözle ona kabalık yapmayın[3] peygamberin sesinin üstüne seslerinizi

Meâl/1: "Ey iman etmiş olanlar! Allah ve peygamberinin önüne geçmeyin. Allah'tan korkun. Kuşkusuz Allah çok iyi duyan, çok iyi bilendir."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 105., tertipte 49. sırada yer alır. 18 ayet, 343 kelime ve 1476 harftir.

2- Bu karşılık kelimelerin sözlük anlamlarıdır. Kasdedilen öndür.

3- Kurtubi (el-Cami, XVI, 306) bu hitabı "Ey Muhammed, ey Ahmed" diye hitap etmeyin şek-

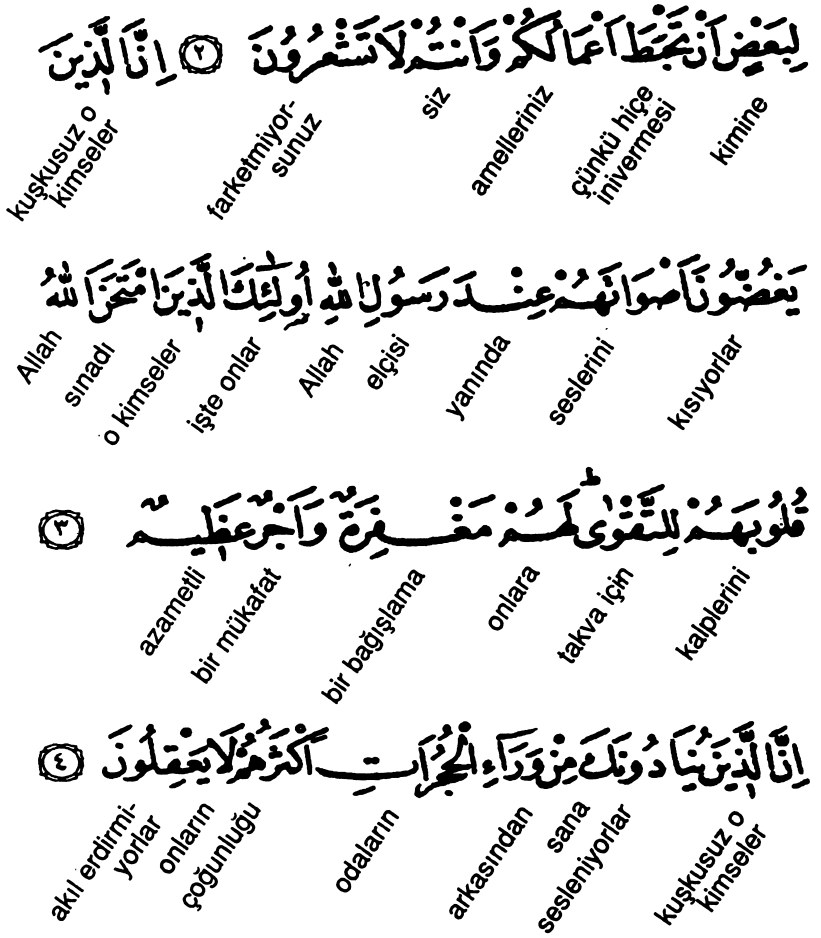

Meâl/2: "Ey inanmışlar! Seslerinizi peygamberin sesinin üstüne kaldırmayın, kiminizin kimine kabalık yapması gibi ona sözle kabalık yapmayın. Çünkü siz farkına varmadan amelleriniz hiçe iner."

Meâl/3: "Kuşkusuz Allah Rasulü yanında seslerini kısanlar, işte onlar, Allah'ın kalplerini takva için sınadığı kimselerdir. Onlara bir bağışlama ve azametli bir mükafat vardır."

Meâl/4: "Kuşkusuz odaların arkasından sana seslenmekteki kimseler, onların çoğunluğu akıl erdirmiyorlar."

---

linde bir yoruma öncelik verirken "bağırmayın" yorumuna ikinci derecede atıfta bulunur. Nesefi (IV, 166) ise bunun tam tersini yapmıştır. "Kabalık etmeyin" çevirisinin her iki yorumu da kapsar nitelikte olduğunu sanıyoruz. S.G.

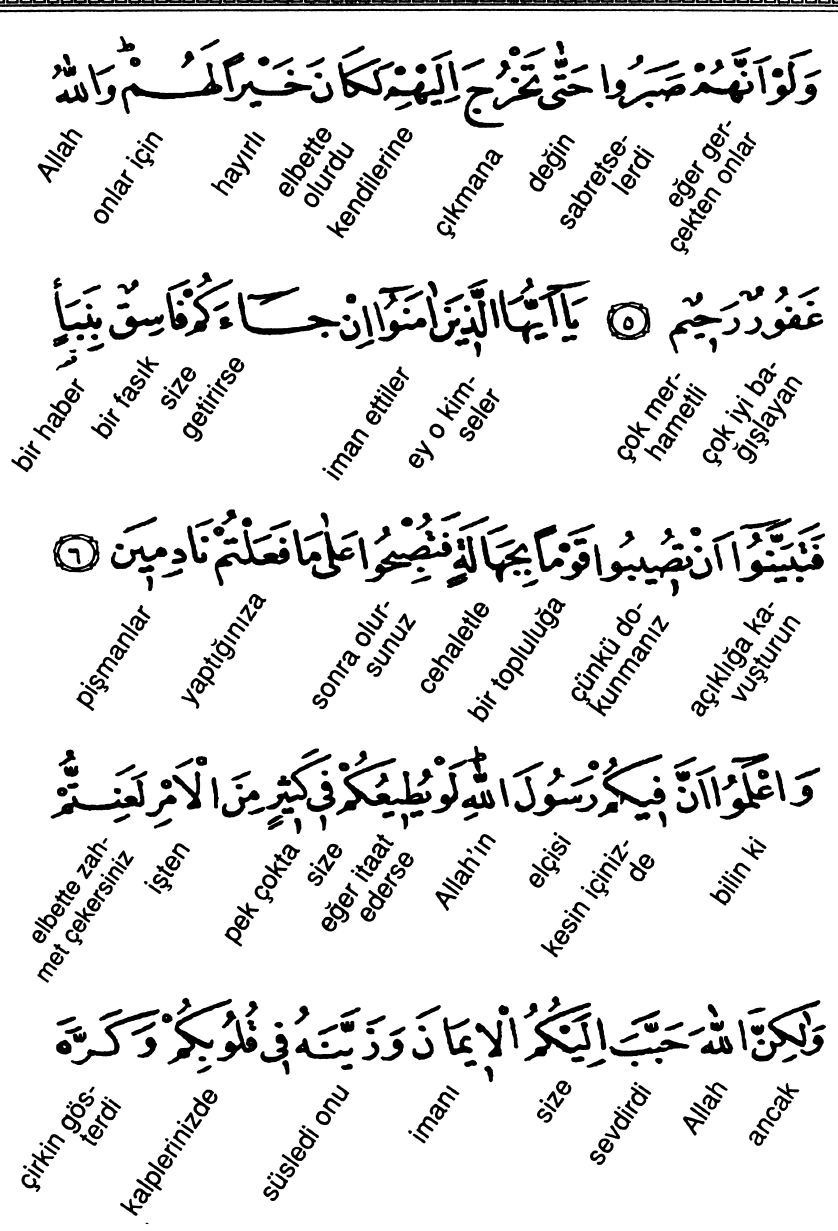

Meâl/5: "Eğer gerçekten onlar, sen yanlarına çıkıncaya kadar sabır gösterselerdi elbette onlar için hayırlı olurdu. Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."
Meâl/6: "Ey iman etmiş kimseler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse açıklığa kavuşturun, ki cahillikle bir topluluğa fenalık dokundurursunuz da yaptığınıza pişmanlar olursunuz."

إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

olgunlar onlardır işte onlar isyankârlığı fasıklığı kafirliği size

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾ وَإِن طَائِفَتَانِ

eğer iki grup çok hikmetli çok bilen Allah bir nimet Allah'tan bir lutuf olarak

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا ۖ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا

ikisinin biri eğer saldırırsa aralarını hemen düzeltin savaşırlarsa müminlerden

عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا

derhal bulun sonuçta dönerse Allah'ın buyruğuna dönmesine değin saldırıyor ona ki savaş açın diğerine

بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۖ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

âdil davranan sever kuşkusuz Allah adalet gösterin âdilce aralarını

Meâl/7: "Bilin ki, Allah elçisi içinizdedir. Eğer pek çok işte size itaat ederse elbette sıkıntı çekersiniz. Ama Allah, size imanı sevdirdi, onu kalplerinizde süsledi ve size kafirliği, fasıklığı ve isyankârlığı çirkin gösterdi. İşte onlar, onlardır olgunlar."

Meâl/8: "Allah'tan bir lutuf ve bir nimet olarak. Allah pekala bilendir, çok hikmetlidir."

Meâl/9: "Müminlerden iki grup birbiriyle savaşırlarsa hemen aralarını bulun. İkisinden biri diğerine saldırırsa, Allah'ın emrine dönünceye değin saldırgan tarafla savaşın. Sonuçta dönerse derhal aralarını âdilce düzeltin, adalet gösterin. Kuşkusuz Allah, âdil davrananları sever."

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ

belki siz Allah'tan korkun kardeşleri-nizin arasını öyle ise dü-zeltin kardeştir-ler müminler ancak

تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا

olmaları umulur bir toplu-luğu bir topluluk alaya al-masın iman ettiler ey o kim-seler esirgenir-siniz

خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ

kendilerin-den daha iyi olmaları umulur kadınları yok kadın-lar da kendilerin-den daha ha-yırlı

وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ

o fasıklık ne kötü ad lakaplarla kötü lakap takmayın kendilerini ayıplama-yın

بَعْدَ الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

o zâlimler onlardır işte onlar tevbe et-mezse kim iman sonrası

Meâl/10: "Müminler ancak kardeştirler. Öyle ise kardeşlerinizin arasını bulun ve Allah'tan korkun. Belki siz esirgenirsiniz."

Meâl/11: "Ey iman etmiş olanlar! Bir topluluk bir topluluğu alaya almasın, (alay ettiklerinin) kendilerinden daha iyi olmaları muhtemeldir. Kadınlar da kadınları alaya almasın, kendilerinden daha iyi olmaları umulur. Kendilerinizi ayıplamayın, lakaplarla kötü lakaplar takmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü addır. Kim tevbe etmezse işte onlar, onlardır o zâlimler."

4- Nebz, kötü lakap takmak demektir (Kurtubi, el-Cami, XVI, 328).

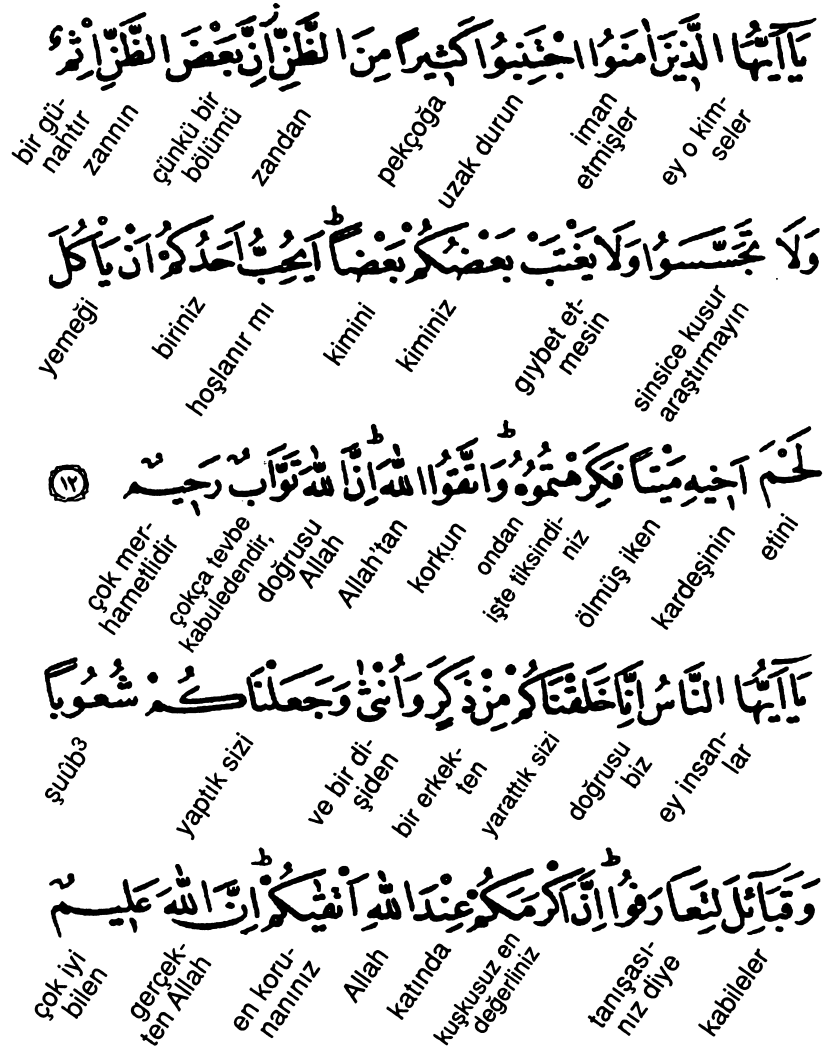

Meâl/12: "Ey inanmış olanlar! Zannın pek çoğundan[1] kaçının, çünkü zannın bir bölümü günahtır. Sinsice kusur araştırmayın, kiminiz, kimini(n) gıybet(ini) yapmasın[2]. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte ondan tiksindiniz. Allah'tan korkun, doğrusu Allah pekala tevbe kabuledendir, çok merhametlidir."

1- Muhterem üstadımız Prof. Süleyman Ateş, gerek Meâlinde (s, 516) ve gerekse Tefsirinde VIII, 526) "kesîr" lafzını, "minezzanın" ile değil, "ictenibû" ile irtibatlandırarak: "..zandan çok sakının.." karşılığını verir. Kâdı Beyzâvî ise (II, 452) "kesîr" lafzının, her türlü zanda ihtiyat gösterilmesi, iyice düşünülerek zannın hangi türden olduğunun bilinebilmesi için kapalı bırakıldığına dikkat çekerek sözkonusu kelimeyi mabediyle ilintilendirir. Biz de, bu güzel nükte kaybolmasın diye ilgili sözcüğü mabadiyle bağlantılandırıyoruz. S.G.

2- Aleyhinde çekiştirmesin.

3- Şuûb, lugatta baş kemiklerinin birbirine bitişip kavuştuğu ek noktanın adı olan "şa'b" lafzının çoğuludur. Milletler/kavimler kasdedilir. (Bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D. VI, 4478

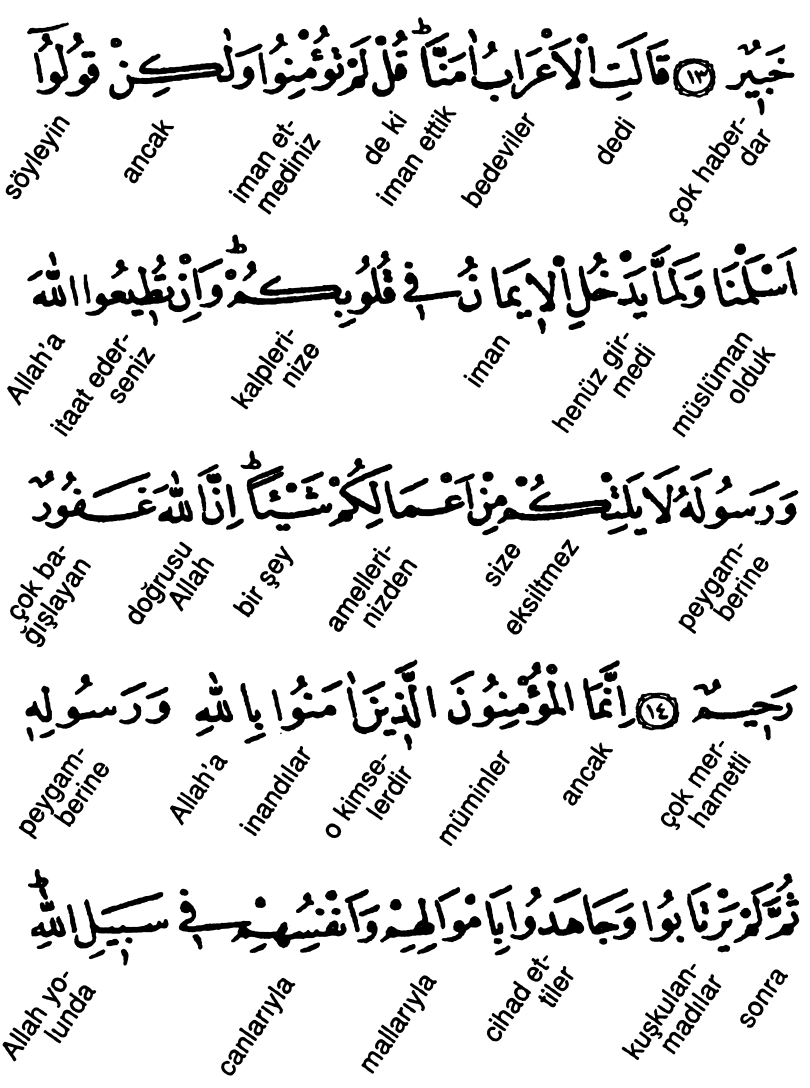

Meâl/13: "Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Kuşkusuz Allah katında en değerliniz (günahlardan) en çok korunanınızdır. Gerçekten Allah pekala bilendir, pekala haberdardır."

Meâl/14: "Bedeviler: 'İman ettik' dediler. Deki: 'İman etmediniz. Ancak (şöyle söyleyin): 'İslama girdik[4].' İman henüz kalplerinize girmemiş. Allah'a ve peygamberine itaat ederseniz size, amellerinizden bir şey eksiltmez. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."

4- Boyun eğdik (Heyet, M, s, 516).

أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ

Allah | dininizi | Allah'a | öğretiyor musunuz | de ki | o doğrular | onlardır | işte onlar

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

pekala bilen | her şeyi | Allah | yerdekini | göklerdekini | biliyor

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا ۖ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ ۖ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ

minnet sayar | Allah | bilakis müslümanlığınızı | üzerime | minnet saymayın | de ki | İslâma girdiler | diye | üzerine | minnet sayıyorlar[5]

عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ

bilir | kuşkusuz Allah | doğru sözlüler | iseniz | imana | iletti sizi | diye | üzerinize

غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

yapıyorsunuz | o şeyi pekala gören | Allah | yerin | göklerin | gizlisini

Meâl/15: "Müminler ancak: Allah'a ve peygamberine inanmış sonra kuşkuya kapılmamış, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad etmiş kimselerdir. İşte onlar, onlardır sadakat gösterenler."

Meâl/16: De ki: 'Dininizi/dindarlığınızı Allah'a mı öğretiyorsunuz? Allah, göklerdekini ve yerdekini bilir. Allah, her şeyi pekala bilendir.'

Meâl/17: İslama girmişler diye başına kakıyorlar! De ki: 'Müslümanlığınızı başıma kakmayın! Bilakis, doğru sözlüler iseniz, sizi imâna iletti için Allah size minnette bulunur!.'

Meâl/18: "Kuşkusuz Allah, göklerin ve yerin gizlisini bilir. Allah, yapmakta olduklarınızı pekala görendir."

5- Başa kakıyorlar.

KAF SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قٓ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾ بَلْ عَجِبُوٓا أَن جَآءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ

kafirler dedi içlerinden bir uyarıcı onlara diye geldi şaştılar doğrusu şanlı andolsun Kur'ân'a Kaf?

هَٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۖ ذَٰلِكَ رَجْعٌۢ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

pek uzak bir dönüş işte o bir toprak olduğumuzda mı öldüğümüzde mi pek tuhaf bir şey bu

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ ۖ وَعِندَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ

hakkı yalanladılar doğrusu pekala koruyan bir Kitap katımızda onlardan yer eksiltiyor o şeyi gerçekten bildik

Meâl/1: "Kaf. Andolsun şanlı Kur'ân'a."
Meâl/2: "Doğrusu kendilerine içlerinden bir uyarıcı geldi diye şaştılar ve o kafirler: 'Bu, pek tuhaf bir şey' dediler."
Meâl/3: "Öldüğümüzde mi bir toprak olduğumuzda mı (diriltileceğiz)? O, çok uzak bir dönüştür."
Meâl/4: "Yerin/toprağın kendilerinden eksiltmekte olduğu şeyi çok iyi bilmişizdir. Katımızda pekala koruyan/kaydeden bir Kitap vardır."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 34., tertipte 50. sırada yer alır. 45 âyet, 37 kelime, 1477 harftir. Efendimizin bu sûreyi cuma, bayram ve sabah namazlarında okuduğu sahih rivâyetlerle tesbit edilmiştir.
2- Bkz. Bakara, 1.

لَمَّا جَآءَهُمْ فَهُمْ فِيٓ أَمْرٍ مَّرِيجٍ ۝٥ أَفَلَمْ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَٰهَا

onu yapmışız | nasıl | üstlerin-de | göğe | bakma-dılar mı | karışık[3] | bir işte | artık onlar | onlara gelince

وَزَيَّنَّٰهَا وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٍ ۝٦ وَٱلْأَرْضَ مَدَدْنَٰهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ

sabiteler[6] | içine | atmışız | onu uzatmışız | yeri | yarıklar | onun için yoktur | onu süslemi-şiz

وَأَنۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍۭ بَهِيجٍ ۝٧ تَبْصِرَةً وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ

yönelen | her kul için | bir öğüt | bir göz açtırma | pek güzel | her çiftten | onda bitirmişiz

۝٨ وَنَزَّلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً مُّبَٰرَكًا فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ جَنَّٰتٍ وَحَبَّ

danesini | bahçeler | onunla | bitirdik | bereketli | bir su | gökten | indirdik

ٱلْحَصِيدِ ۝٩ وَٱلنَّخْلَ بَاسِقَٰتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ ۝١٠ رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ

kullar için | bir rızık olarak | istifli[8] | bir to-murcuk | onlar için | uzun boylular | hurma ağaçları | biçilenin

Meâl/5: "Doğrusu hakkı, kendilerine gelince yalanladılar. Artık onlar tutarsız bir işte/bir tutum içindeler[4]."

Meâl/6: "Üstlerindeki göğe bakmadılar mı onu nasıl yapmışız, onu nasıl süslemişiz. Yoktur onun yarıkları[5]."

Meâl/7: "Ve yeri (nasıl) uzatmışız onu? İçine sâbiteler/ağır baskılar bırakmışız ve orada her pek güzel çiftten bitirmişiz."

Meâl/8: "(Allah'a) yönelen her kul için bir göz açtırma ve bir öğüt olmak üzere."

Meâl/9: "Gökten bereketli bir su indirdik, onunla bahçeler ve biçilenin danesini[7] bitirdik."

Meâl/10: "Ve istifli/küme küme tomurcukları bulunan uzun boylu hurma ağaçlarını da."

3- sebatsız/çalkantılı (Prof. S. Ateş M.)/tutarsız (S.G.)

4- Hz. Muhammed'e bazan şair, bazan kahin, bazan büyücü diyorlar.

5- çatlakları/yırtıkları (Kurtubi, el-Cami, XVII, 6).

6- ağır baskılar.

7- özelliği biçilme olan ekinleri (Nesefi, IV, 176).

8- küme küme/kat kat.

وَأَحْيَيْنَا بِهِۦ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ

Nuh toplumu öncesi onlar yalanlamıştı — o çıkış işte böyledir — ölü bir beldeye onunla hayat verdik

وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾

Lut'un kardeşleri — Firavun — Ad — Semud — Res[10] halkı

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ۚ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

tehdidim gerçekleşti — peygamberleri yalanlamıştı — hepsi — Tübba[12] toplumu — Eyke[11] halkı

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ۚ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

yeni yaratılıştan — bir şaşkınlıkta[13] — onlar — hayır — ilk yaratışta — acziyet mi göstermişiz?

Meâl/11: "Kullar için bir rızık olmak üzere. Onunla ölü bir beldeye de hayat verdik. İşte o çıkış[9] da böyledir."
Meâl/12: "Onlardan önce de Nuh toplumu, Res halkı ve Semud yalanlamıştı."
Meâl/13: "Ad, Firavun ve Lut'un kardeşleri de."
Meâl/14: "Eyke halkı ve Tübba toplumu da. Hepsi peygamberleri yalanlamıştı da tehdidim gerçekleşmişti."
Meâl/15: "İlk yaratışta acziyet mi göster mişiz/yorulmuş muyuz[14]? Doğrusu onlar yeni bir yaratılıştan[15] şaşkınlık içindeler."

9- Ölüm sonrası diriliş/yeni bir hayata döndürülüş/toprağın bağrından çıkış.
10- Bkz. Furkan, 38.
11- Bkz. Sâd, 13.
12- Bkz. Duhan, 37.
13- Bir kuşkuda/bir çıkmazda/bir kafa karışıklığında.
14- Yeniden diriltilmeyi garipsiyorlar!
15- Haber verilen bu bilgiden ötürü.

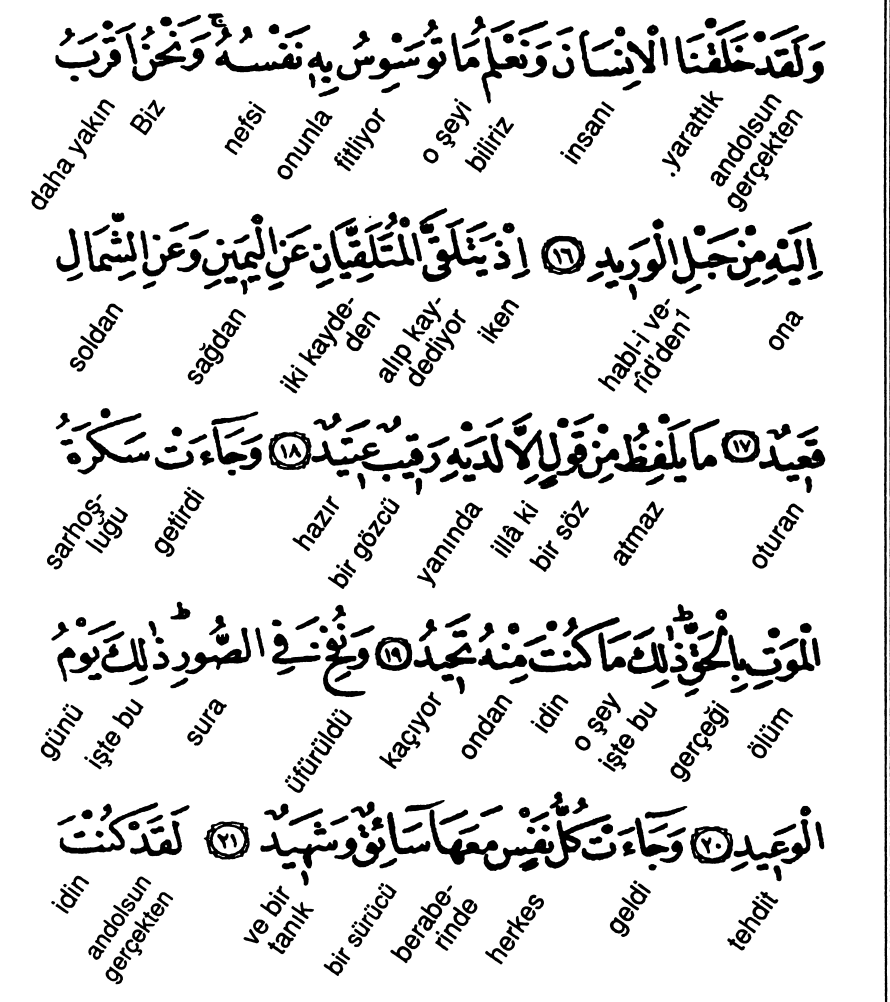

Meâl/16: "Andolsun gerçekten biz insanı yarattık, nefsinin ne ile fitlemekte olduğunu biliriz. Biz ona habl-i veridden/şah damarından daha yakınız."
Meâl/17: "Sağ ve sol taraftan iki kayıtçı[2] (her biri) oturmuş kayıt yaparken."
Meâl/18: "Bir söz söylemeyedursun muhakkak yanında hazır bir gözcü vardır."
Meâl/19: "Ölüm sarhoşluğu gerçeği getirdi![3] İşte bu, senin o kendisinden kaçıp durduğun şey!"
Meâl/20: "Ve sura üfürüldü. İşte bu, tehdit günüdür."
Meâl/21: "Herkes yanında bir sevkçi ve bir tanıkla geldi."

1- Bu izafetin ne anlama geldiği hususunda bir hayli düşünceler serdedilmiştir. Muzaf konumundaki "habl" ip, bağ ve boyun dibi anlamlarına gelirken, "verîd" giden, uzanan, vücudda siyah kanı kalbe götüren damarlardan her biri manalarında kullanılır. Vurgulananın şah damarı olduğu genel bir yorum olduğundan biz de meal kısmında bu karşılığı vereceğiz.
2- iki görevli melek.
3- gerçekle/hakla geldi karşılığı da verilmiştir.

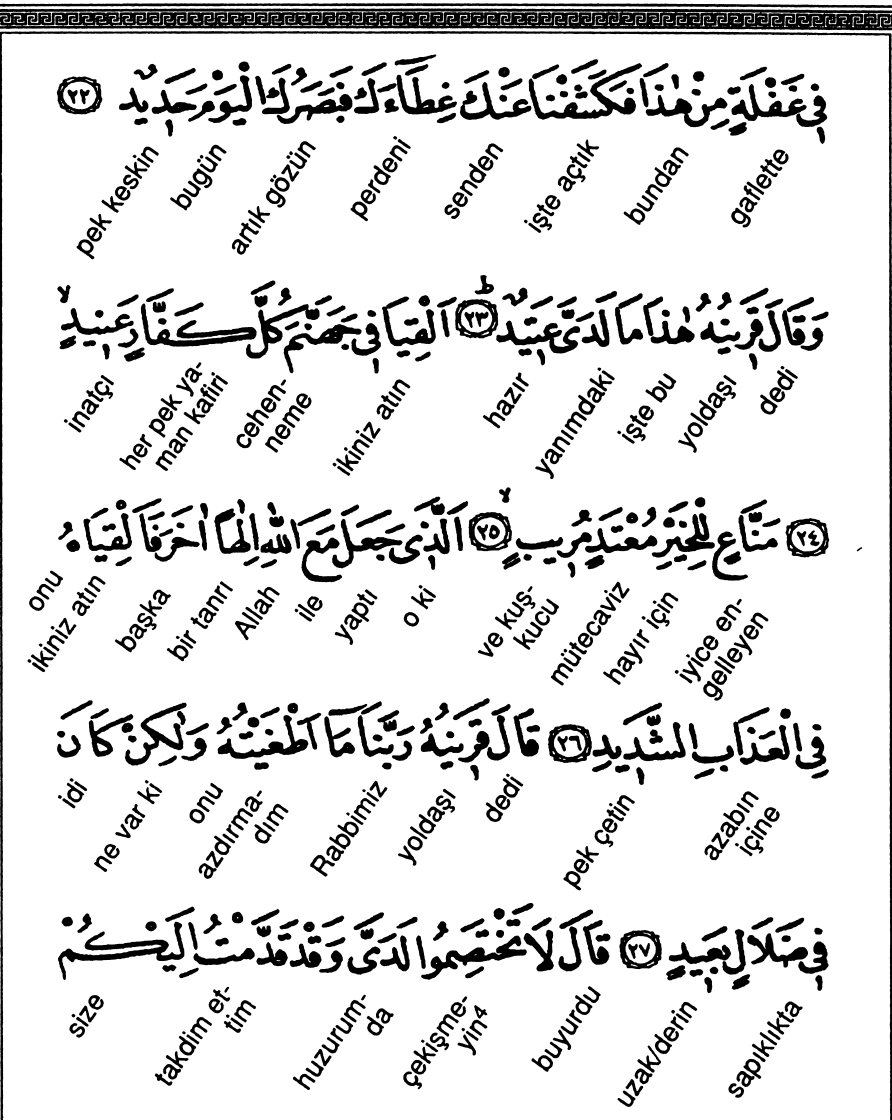

Meâl/22: "Andolsun gerçekten sen bundan gaflet içindeydin. İşte senden perdeni açtık. Artık gözün bugün pek keskindir."
Meâl/23: Yoldaşı dedi: 'İşte bu, yanımdaki hazır!'
Meâl/24: "İkiniz, cehennemin içine atın inatcı her yaman kafiri!
Meâl/25: Hayır için, alabildiğine engelci, mütecaviz ve kuşkucu!
Meâl/26: Ki o, Allah'ın yanında bir başka tanrı yapmıştı. Haydi ikiniz onu pek çetin azabın içine atın!"
Meâl/27: Yoldaşı dedi: 'Rabbimiz! Onu ben azdırmadım. Ancak kendisi derin bir sapıklık içinde idi.'

4- Normal bir metin olsaydı her halde hitabı: "Kesin dırıltıyı!" diye çevirirdim. S.G.

بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ

günde kullar için zulumkâr değil ben yanımda söz değiştiril-mez tehdidi

نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ

cennet yaklaştı-rılmıştır fazla var mı der doldun mu cehen-neme deriz

لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾ هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

pekala korunan her yöne-len için va'dedili-yorsunuz işte bu uzaklık dışı müttaki-ler için

مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾ ادْخُلُوهَا

girin oraya yönelen bir gönülle geldi gıyapta Rah-man'dan saygıyla ürperdi o kimse (için)

بِسَلَامٍ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾ لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

fazla katımızda orada diliyorlar o şey onlara sonsuzluk günü işte bu esenlikle

Meâl/28: "Huzurumda çekişmeyin! Size, önceden tehditçi göndermiştim."
Meâl/29: "Yanımda söz değiştirilmez ve ben kullara zulmeden değilim."
Meâl/30: "O gün cehenneme deriz: 'Doldun mu?' Der: 'Fazla var mı?!'[5]"
Meâl/31: "Ve cennet de takva sahipleri için uzak olmayarak yaklaştırılmıştır."
Meâl/32: "İşte sizin bu va'dolunduğunuz şey, her yönelip korunan içindir."
Meâl/33: "Gıyapta[6] saygıyla Rahman'dan ürpermiş ve yönelen bir gönülle gelmiş kimse için."
Meâl/34: "Oraya esenlikle girin. İşte bu sonsuzluk günü."
Meâl/35: "Onlara orada dileyecekleri yanında katımızda da fazlası vardır."

5- "Daha mı var? Bende yer kalmadı" şeklinde de yorumlanmıştır (Bkz. Kurtubi, el-Cami, XVII, 18).
6- Henüz kendisini görmediği halde, gıyabında.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا فَنَقَّبُوا

nice helak ettik öncesi onlar kuşaktan onlar daha zorlu onlardan tutuşça dediler

فِي الْبِلَادِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ

beldelerde var mı bir kaçış yeri kuşkusuz bunda elbette bir öğüt o kimse için oldu onun için bir kalp

أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

veya at-tı/verdi kulağı iken o pekala tanık andolsun gerçekten yarattık gökleri yeri

وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ

aralarındakini altıda günler bize dokunmadı bir yorgunluk haydi sabreyle o şeye söylüyorlar

وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ

gece-den de batışı öncesi güneşin doğması öncesi Rabbinin hamdi ile tesbih eyle

Meâl/36: "Onlardan önce kendileri tutuşça onlardan daha zorlu nice kuşağı helak ettik, ki '(ölümden) kaçacak bir yer var mı?' diye beldelerde delikler açmışlar/memleket memleket dolaşmışlardı."

Meâl/37: "Kuşkusuz bunda, kalbi bulunan veya kendisi pekala bir tanık olduğu halde[1] kulak vermiş bulunan kimse için elbette bir öğüt vardır."

Meâl/38: "Andolsun gerçekten gökleri, yeri ve aralarındakini altı günde yarattık ve bize hiçbir yorgunluk ilişmedi."

Meâl/39: Söylemekte olduklarına sabreyle. Güneşin doğmasından önce de batışından önce de Rabbinin hamdiyle tesbihte bulun.

1- Yani kendisinden gafil olmayarak, şuuruna sahip, zihnini toplamış, konsantre olmuş bir durumda

فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ

bir yerden | o sesle-nen | seslenir | günde | dinle | secdelerin | arkaların-dan | O'nu | tesbih eyle

قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ إِنَّا نَحْنُ

biz | doğrusu biz | çıkış | günü | işte bu | gerçeğe | o Sayhay'ı[2] | duyarlar | günde | yakın

نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا

hızlıca | onlardan | yer | yarılır | günde | son varış | bize | öldürürüz | diriltiriz

ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنتَ

yok sen | söylüyor-lar | o şeyi | daha iyi bilen | biz | pek kolay | üzerimize | bir top-lama | işte bu

عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

tehdi-dimden | korkuyor | o kimseye | Kur'an ile | öyle ise öğüt ver | bir zorba | üzerle-rinde

Meâl/40: "Gecenin bir bölümünde ve secdelerin arkalarından da O'nu tesbih eyle."
Meâl/41: "Ve o seslenenin yakın bir yerden sesleneceği günde dinle."
Meâl/42: "O gün, o gerçeğe yönelik Sayha'yı/haykırışı duyarlar! İşte o gün, çıkış[3] günüdür."
Meâl/43: "Doğrusu biz, biz diriltiyoruz ve öldürüyoruz. Son varış yalnız bizedir."
Meâl/44: "Yerin kendilerinden çatlayıp hızlıca (koşacakları) günde işte o sırf bize pek kolay bir toplamadır."
Meâl/45: "Biz, söylemekte oldukları şeyi daha iyi bileniz. Sen tepelerinde bir zorba değilsin! Öyle ise, tehdidimden korkan kimseye Kur'an ile öğüt ver."

2- Haykırışı/sura ikinci kez üflenişi
3- Topraktan çıkış/diriliş.

ZÂRİYÂT SÛRESİ*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ﴿١﴾ فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ﴿٢﴾ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾ فَالْمُقَسِّمَاتِ

bölüştürenlere — kolayca akanlara — bir ağırlık — ve taşıyanlar — savurarak — andolsun savuranlara

أَمْرًا ﴿٤﴾ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾

elbette gerçekleşecek kuşkusuz ceza — elbette doğru — va'dolunuyorsunuz ancak — bir işi

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾ إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ﴿٨﴾ يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ﴿٩﴾

çevrildi o kimse ondan çeviriliyor — değişik elbette bir sözde kuşkusuz siz — hübük[1] sahibi — andolsun göğe

Meâl/1: "Andolsun savurdukça savuranlara."
Meâl/2: "Bir ağırlık taşıyanlara."
Meâl/3: "Kolayca akanlara."
Meâl/4: "Bir işi bölüştürenlere."
Meâl/5: "Kesin size va'dolunan elbette doğrudur."
Meâl/6: "Kuşkusuz ceza/mükafat gerçekleşecektir."
Meâl/7: "Yörüngeler sahibi göğe yemin olsun."
Meâl/8: "Kuşkusuz siz, gerçekten farklı/çelişkili bir söz içindesiniz."
Meâl/9: "Ondan çevrilmiş kimse çevriliyor."

*- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 67., tertipte 51. sırada yer alır. 60 âyet, 370 kelime ve 1286 harftir.

قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾ يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ

günü ne zaman soruyorlar gafiller bir gamre[2] içinde onlar o kimseler o koyu yalancılar gebersin

الدِّينِ ﴿١٢﴾ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾ ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَٰذَا الَّذِي

o ki bu fitnenizi[3] tadın yakılırlar ateş üzerinde onlar günde ceza

كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾ آخِذِينَ

almaktalar kaynaklarda bahçelerde kuşkusuz müttakiler ivdiriyorsunuz onu idiniz

مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾ كَانُوا قَلِيلًا

pek az idiler güzellik sergileyenler bundan öncesi idiler çünkü onlar Rableri onlara o şeyi verdi

Meâl/10: "O koyu yalancılar kahrolsun!"
Meâl/11: "Onlar, bürüyen bir bataklık içinde gaflette bulunan kimselerdir."
Meâl/12: Soruyorlar: 'Ne zaman ceza günü?'
Meâl/13: "Onların ateş üzerinde yakılacakları gün!"
Meâl/14: "Yakılmanızı tadın. Bu, kendisini ivdirip durduğunuz şeydir."
Meâl/15: "Kuşkusuz takva sahipleri bahçelerde ve su kaynaklarındadırlar."
Meâl/16: "Rablerinin kendilerine verdiğini almaktadırlar. Çünkü onlar bundan önce güzellik sergileyenlerdi."

1- Yollar/itina ile dokunmuş hâreli kumaşlar/latif rüzgarın açtığı yollar/saçların çok kıvırcıklığından ötürü meydana gelen dalgalanmalar.. ve daha başka manalara gelen bu kelime şimdi kısaca yörüngeler olarak karşılanmaktadır.

2- Bir şeyi her tarafını kaplayacak şekilde bürüyüp örtmek demek olup sarhoşluk, cehalet, bataklık gibi şeyler kasdedilir.

3- Azabınızı/ateşle yakılmanızı (Nesefi, IV, 183).

مِّنَ ٱلَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَبِٱلْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾ وَفِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ حَقٌّ

bir hak — mallarında — istiğfar ediyorlar — onlar — seherlerde — uyuyorlar — geceden

لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾ وَفِى ٱلْأَرْضِ ءَايَٰتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾ وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ ۚ

kendileri-nizde — kesin ina-nanlara — ibretler — yeryüzün-de — yoksul için — dilenci için

أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾ وَفِى ٱلسَّمَآءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾ فَوَرَبِّ

andolsun Rabbine — ve va'dolu-nuyorsunuz — rızkınız — gökte — görmüyor musunuz

ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ إِنَّهُۥ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَآ أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ﴿٢٣﴾ هَلْ أَتَىٰكَ

sana — geldi mi — konuşu-yorsunuz — kesin siz — gibi o şey — elbette bir gerçektir — kuşkusuz o — yerin — göğün

حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَٰهِيمَ ٱلْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا ۖ

selam — demişlerdi — yanına — hani gir-mişlerdi — ağırlan-mışlar — İbrahim'in — konukla-rının — sözü/kıs-sası

Meâl/17: "Geceleyin pek az uyuyorlardı."
Meâl/18: "Seherlerde onlar istiğfar ediyorlardı."
Meâl/19: "Mallarında dilenci ve yoksul için bir hak vardır."
Meâl/20: "Yeryüzünde, kesin şekilde inananlar için ibretler vardır."
Meâl/21: "Kendilerinizde de! Görmüyor musunuz?"
Meâl/22: "Rızkınız ve va'dolunageldiğiniz şey göktedir."
Meâl/23: "Göğün ve yerin Rabbine andolsun ki gerçekten o, kesin sizin konuşmanız gibi elbette bir gerçektir."
Meâl/24: "Sana, İbrahim'in ağırlanmış/değerli konuklarının kıssası geldi mi?"

قَالَ سَلٰمٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِيْنٍ ﴿٢٦﴾

semiz bir dana getirmişti ailesine hemen sıvışmıştı yabancılar bir topluluk selam demişti

فَقَرَّبَهٗٓ اِلَيْهِمْ قَالَ اَلَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٢٧﴾ فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ

onlardan içinden hissetti yemez misiniz demişti onlara onu yaklaştırmıştı

خِيْفَةً قَالُوْا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوْهُ بِغُلٰمٍ عَلِيْمٍ ﴿٢٨﴾ فَاَقْبَلَتِ

birden döndü pek bilginç bir oğulla onu müjdelediler korkma dediler bir korku

امْرَاَتُهٗ فِيْ صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوْزٌ عَقِيْمٌ ﴿٢٩﴾

kısır bir koca karı dedi yüzünü tokatladı bir çığlık içinde hanımı

قَالُوْا كَذٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ اِنَّهٗ هُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ﴿٣٠﴾

çok iyi bilen çok hikmetli O'dur cidden O Rabbin buyurdu (kadın) bu böyle dediler

Meâl/25: Hani onun yanına girmişler ve: 'Selam' demişlerdi. O da: 'Selam' demişti. (İçinden şöyle geçirmişti): 'Yabancı bir topluluk.'

Meâl/26: "Hemen ailesinin yanına sıvışmış ve semiz bir dana getirmişti."

Meâl/27: "Onu onlara yaklaştırmış ve: 'Yemez misiniz?' demişti."

Meâl/28: "Onlardan dolayı içinde bir korku hissetti. Dediler: 'Korkma!' Kendisini bilginç bir oğulla muştuladılar."

Meâl/29: "Birden hanımı bir çığlık atarak döndü, kendi yüzünü tokatladı ve: 'Kısır bir kocakarı!' di(ye söylen)di."

Meâl/30: Dediler: '(Kadın) bu böyle. Rabbin buyurdu. Kuşkusuz O, O'dur çok hikmetli, çok bilen.'

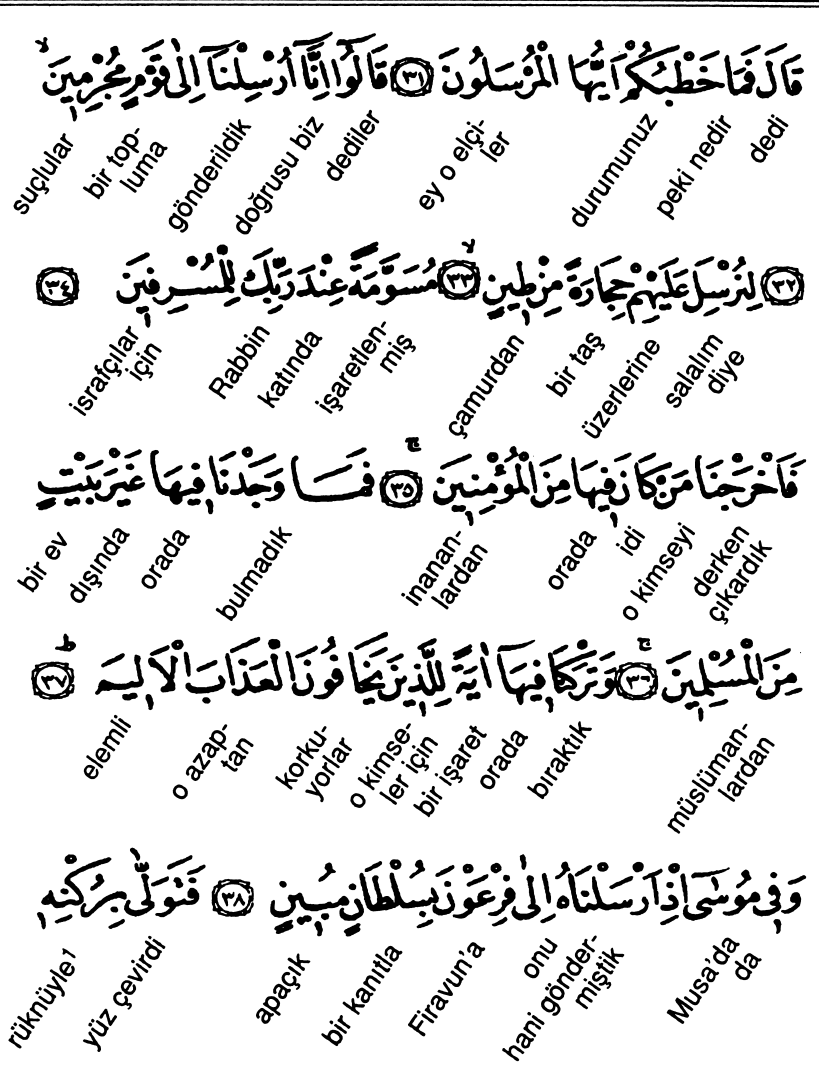

Meâl/31: (İbrahim): 'Peki ey elçiler durumunuz/göreviniz nedir?' dedi."
Meâl/32: Dediler: 'Doğrusu biz, suçlu bir topluma gönderildik.
Meâl/33: Üzerlerine çamurdan bir taş salalım diye.
Meâl/34: Rabbin katında, sınır tanımazlar için işaretlenmiş!'
Meâl/35: "Derken müminlerden orada bulunanları çıkardık."
Meâl/36: "Orada bir ev (halkı) dışında müslüman da bulmadık."
Meâl/37: "Orada, elemli azaptan korkacak kimseler için bir işaret bıraktık."
Meâl/38: "Musa'da da (ibretler vardır). Hani onu apaçık bir kanıtla Firavun'a göndermiştik."

1- Rükün, insanın mal ve ordu gibi kendisine dayanıp güvendiği güç kaynakları (Nesefi, IV, 187).

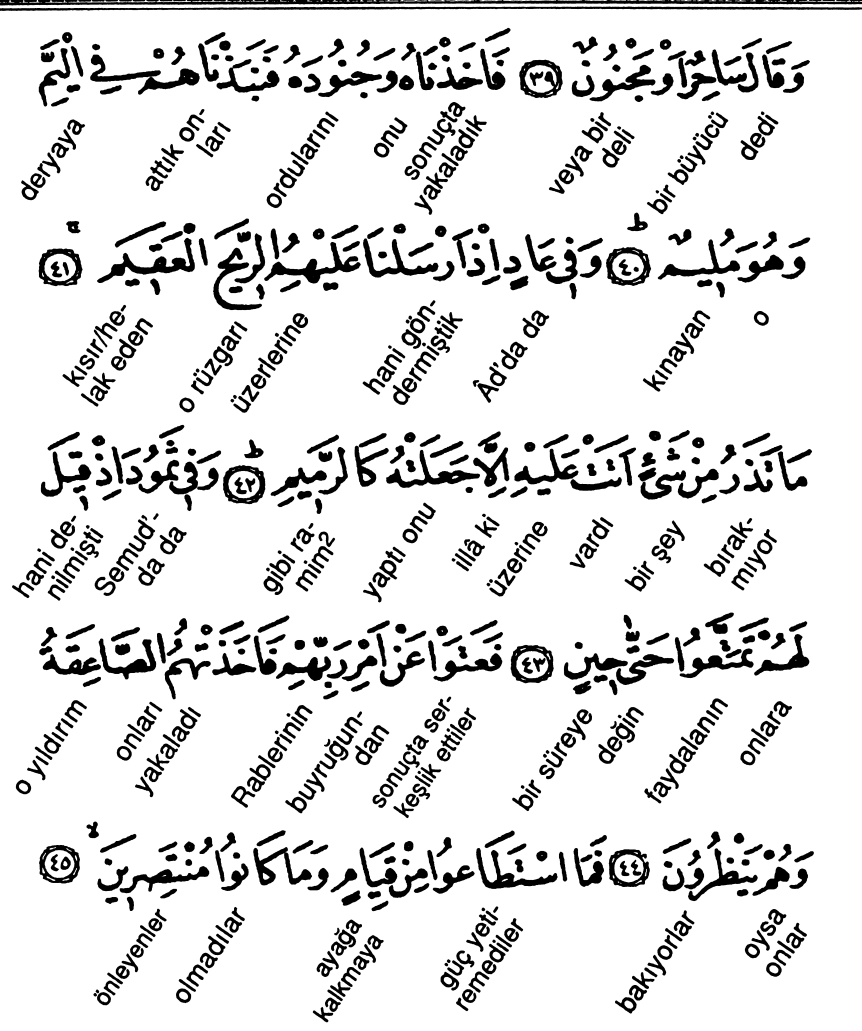

Meâl/39: "Bütün imkanlarıyla yüz çevirmiş ve: 'Bir büyücü veya bir deli!' demişti."
Meâl/40: "Sonuçta onu ve ordularını yakalayıp deryaya attık. O (bu sırada kendini) kınamaktaydı."
Meâl/41: "Ad'da da (ibretler vardır). Hani üzerlerine kısır/helak eden o rüzgarı göndermiştik".
Meâl/42: "(Bir rüzgar ki) üzerinden geçtiği bir şeyi (sağlam) bırakmıyor çürümüş külufak olmuş nesne gibi yapıyordu."
Meâl/43: Semud'da da.. Hani kendilerine şöyle denilmişti. 'Bir süreye değin faydalanın.'
Meâl/44: "Sonuçta Rablerinin buyruğuna karşı serkeşlik ettiler de kendilerini, onlar bakıp dururlarken o yıldırım yakalayıverdi."
Meâl/45: "Ne ayağa kalkabildiler ne de azabı önleyebildiler."

2- Çürüyüp külufak olan nesne gibi.

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾ وَالسَّمَاءَ

göğü | fasıklar | bir toplum | idiler | çünkü onlar | önceden | Nuh | toplumu

بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ

ne güzel | onu döşedik | yeri | elbette genişletenler | doğrusu biz | elle | onu | yaptık

الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

tezekkür edersiniz[3] | belki siz | iki çift | yarattık | her şeyden | döşeyenler

﴿٤٩﴾ فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾ وَلَا تَجْعَلُوا

yapmayın | açık/açık layan | bir uyarıcı | O'ndan | sizin için | cidden ben | Allah'a | öyle ise kaçın

﴿٥١﴾ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۖ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

açık/açıklayan | bir uyarıcı | O'ndan | sizin için | kesin ben | başka | bir tanrı | Allah | ile

Meâl/46: "Daha önce de Nuh toplumu.. Çünkü onlar da fasıklar toplumu idiler."
Meâl/47: "Doğrusu göğü elle/bir güçle onu biz yaptık. Doğrusu biz elbette genişletenleriz."
Meâl/48: "Yeri, onu biz döşedik. Ne güzel döşeyenleriz!"
Meâl/49: "Her şeyden iki çift yarattık. Belki siz düşünüp ibret alırsınız."
Meâl/50: "Öyle ise Allah'a kaçın. Hakikaten ben, O'ndan (gelmiş/O'nun tarafından görevlendirilmiş) açık/açıklayan bir uyarıcıyım."
Meâl/51: "Allah yanında başka bir tanrı yapmayın. Gerçekten ben sizin için O'ndan (gelen) açık/açıklayan bir uyarıcıyım."

3- Düşünüp ibret alırsınız.

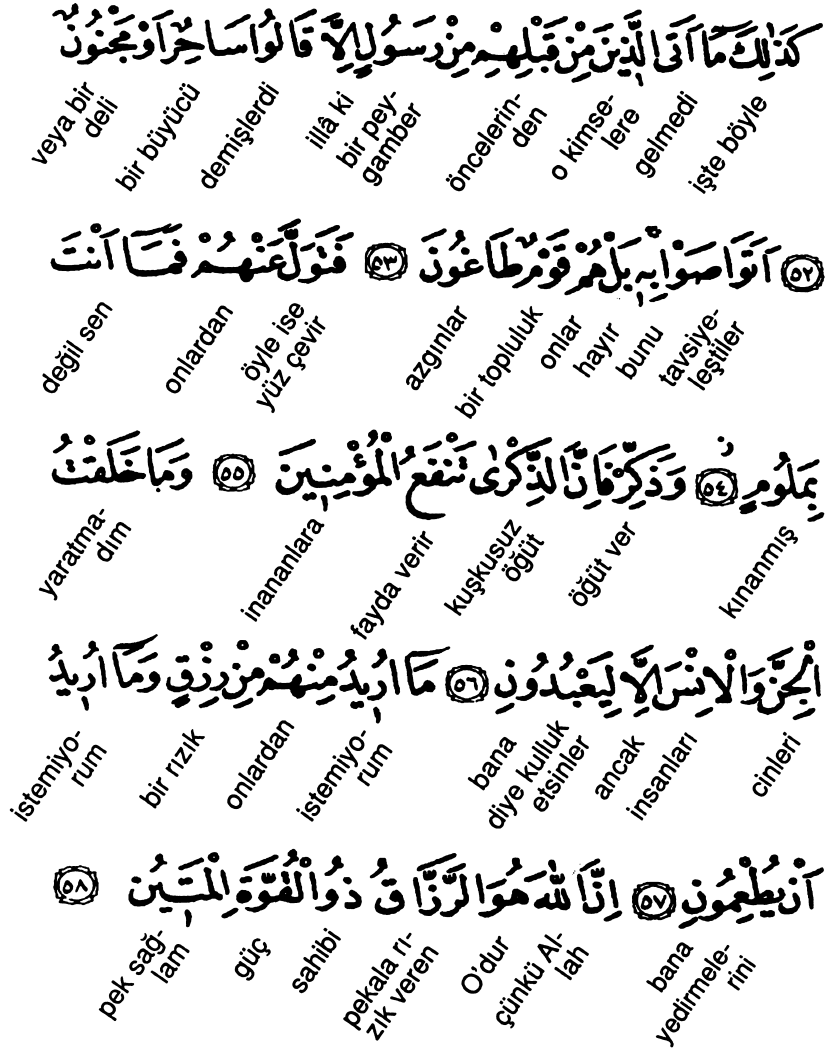

Meâl/52: "İşte böyle, onlardan önce kendilerine bir peygamber gelmeyedursun muhakkak: 'Bir büyücü' veya 'bir deli' demişlerdi."
Meâl/53: "Onu tavsiyeleştiler mi? Hayır onlar azgınlar topluluğudur."
Meâl/54: "Öyle ise onlardan yüz çevir, değilsin sen kınanmış!"
Meâl/55: "Öğüt ver, kuşkusuz öğüt inananlara fayda verir."
Meâl/56: "İnsanları ve cinleri sırf bana kulluk etsinler diye yarattım."
Meâl/57: "Onlardan herhangi bir rızık istemiyorum, bana yemek yedirmelerini istemiyorum."
Meâl/58: "Çünkü Allah, O'dur, pekala rızık veren, gücün pek sağlam[4] sahibi."

4- "el-Metîn" lafzı, "zû"nun sıfatıdır (bkz. Nesefi, IV, 189).

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ

beni5 onun için iv-dirmesinler | yandaşları-nın | payı | gibi | bir pay | zulmettiler | kuşkusuz o kimseler için

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾ ﴿٥٩﴾

tehdit edili-yorlar | o ki | onların gününden | küfrettiler | o kimselere | veyl/vay

Meâl/59: "Kuşkusuz zulm etmiş olanlar için de (geçmiş) yandaşlarının (azap) payları gibi bir pay vardır. Onun için beni ivdirmesinler![6]"

Meâl/60: "Tehdit edilip durdukları o günlerinden dolayı veyl/vay o küfretmiş kimselere!"

5- İlgililere. Bu makamda "nun"un esire oluşu hazfedilmiş bir mütekellim ya'sının işaretidir. S.G.

6- "Tehdit ettiğin bu şey ne zaman?" deyip durmasınlar. Vakti gelince mukadder bela üzerlerine çöker. S.G.

TÛR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾

andolsun Tûr'a — andolsun bir kitaba — yazılmış — ince bir deride — yayılmış — andolsun Beyt-i Ma'mur'a

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ مَا لَهُ

andolsun tavana — yükseltilmiş — andolsun denize — kaynatılmış — Rabbinin azabı — kuşkusuz elbette gerçekleşecektir — onun için

مِن دَافِعٍ ﴿٨﴾ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾ فَوَيْلٌ

hiçbir önleyici — günde — gök çalkalanır — çalkalanarak — dağlar yürür — yürüyerek — artık veyl

Meâl/1: "Andolsun Tûr'a."
Meâl/2: "Andolsun yazılmış bir kitaba."
Meâl/3: "Yayılmış ince deride."
Meâl/4: "Andolsun Beyt-i Ma'mur'a."
Meâl/5: "Andolsun yükseltilmiş tavana."
Meâl/6: "Andolsun kaynatılmış denize."
Meâl/7: "Kuşkusuz Rabbinin azabı elbette gerçekleşecektir."
Meâl/8: "Onu engelleyecek hiçbir güç yoktur."
Meâl/9: "O günde, ki gök çalkalanır da çalkalanır."
Meâl/10: "Dağlar da yürür de yürür."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 76., tertipte 52. sırada yer alır. 49 âyet, 312 kelime ve 1500 harftir.

يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يُدَعُّونَ

itilirler o gün oynarlar batakta onlar o kimseler ki o yalanlayanlar için o gün

إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾ هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾

yalanlıyorsunuz onu idiniz o ki ateş işte bu itilerek cehennem ateşine

أَفَسِحْرٌ هَٰذَا أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾ اصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا

veya sabretmeyin sabredin girin oraya görmüyorsunuz yoksa siz mi bu bir büyü mü

سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ ۖ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ

kesin korunanlar yapıyorsunuz idiniz o şeye cezalandırılıyorsunuz ancak size birdir

فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ۚ وَوَقَاهُمْ

korudu onları Rableri onlara verdi o şeyle zevk sürenler olarak nimetler de cennetlerde

Meâl/11: "Artık o gün veyl, o yalanlayanlar için."
Meâl/12: "Ki onlar (batıl) batağında oynayıp duran kimselerdir."
Meâl/13: "O gün, cehennem ateşine öyle bir itilirler ki!"
Meâl/14: "(Denilir): İşte bu, kendisini yalanlayıp durduğunuz o ateştir!"
Meâl/15: "Bu bir büyü müymüş? Yoksa siz mi görmüyorsunuz?"
Meâl/16: "Girin oraya. Sabredin veya sabretmeyin sizin için birdir. Ancak yapagelddiğiniz şeyin cezasına çarptırılıyorsunuz."
Meâl/17: "Kuşkusuz takva sahipleri cennetlerde ve nimetler içindedirler."

رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ

Rableri azabından o çılgın cehennemin yeyin için o şey sebebiyle afiyetle idiniz

تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ

yapıyorsunuz yaslananlar olarak koltuklara sıralanmış onları evlendirmişizdir

بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ

iri gözlü hurilerle o kimseler iman ettiler kendilerini izledi soyları imanla

أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ

onlara katmışız soylarını eksiltmedik onlara amellerinden hiçbir şey

كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾ وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ

her kişi o şeyle kazandı bir rehin onlara meyveyi eti

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ ﴿٢٣﴾

çekiştirirler[3] orada dolu kadeh yoktur saçmalık orada yoktur günaha sokma

مِمَّا يَشْتَهُونَ

o şeyden arzuluyorlar

Meâl/18: "Rablerinin kendilerine verdiğiyle zevk sürenler olarak. Öyle ya Rableri, onları o çılgın cehennemin azabından korumuştur."
Meâl/19: "Yapageldikleriniz karşılığında afiyetle yeyin, için."
Meâl/20: "Sıralanmış koltuklara yaslanmışlar olarak. Hem onları iri gözlü hurilerle de evlendirmişizdir."
Meâl/21: "Ve iman edip soyları da imanla kendilerini izlemiş bulunan kimseler, işte onların amellerinden hiçbir şey eksiltmeden soylarını kendilerine katmışızdır. Her kişi kazandığı karşılığında bir rehindir."
Meâl/22: "Kendilerine, meyve ve etten canlarının çektiğini bol bol[2] vermişizdir."

2- fazlasıyla, çokça.
3- tokuştururlar/alıp-verirler

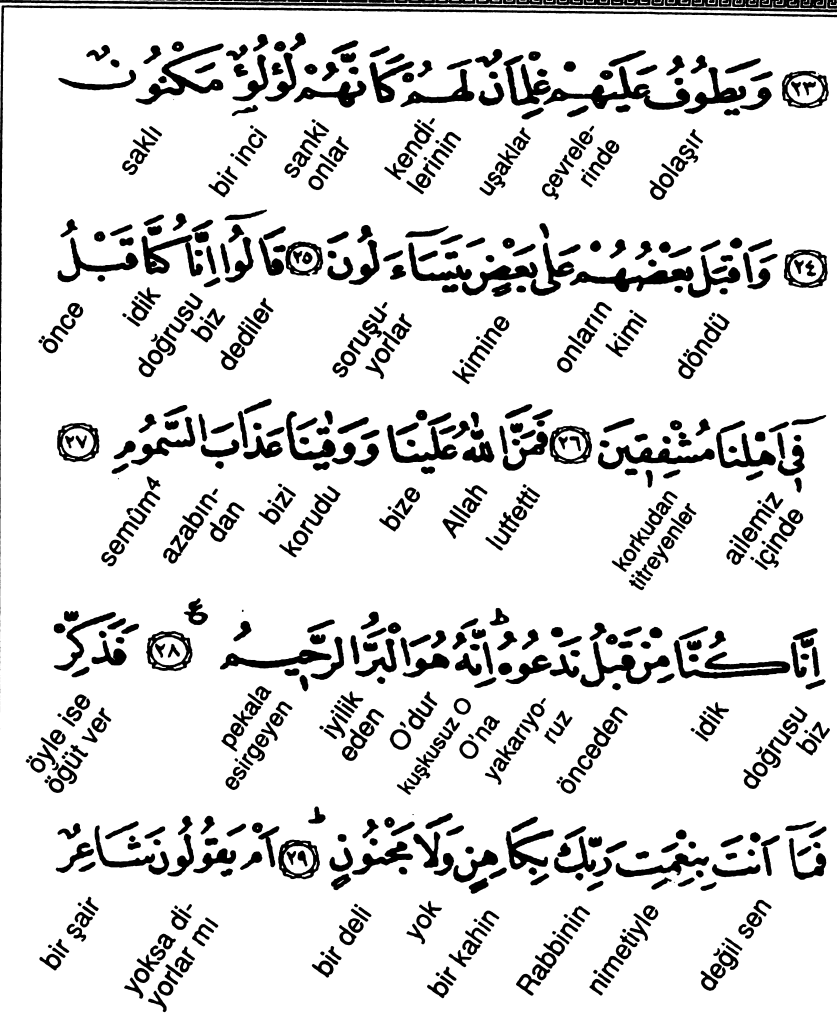

Meâl/23: "Orada dolu kadeh tokuştururlar. Ama orada ne bir saçmalık vardır ne de günaha sokma."
Meâl/24: "Çevrelerinde, kendileri (kabuğunda) saklı bir inciyi andıran uşakları dolaşır."
Meâl/25: "Birbirlerine dönüp soruşurlar."
Meâl/26: Dediler: 'Doğrusu biz bundan önce ailemiz içinde korkudan titreyenlerdik.
Meâl/27: "Allah bize lutufta bulundu da bizi o semûm azabından korudu."
Meâl/28: "Doğrusu biz önceden de O'na yalvarıyorduk. Kuşkusuz O'dur iyilik eden, pekala esirgeyen."
Meâl/29: "Öyle ise öğüt ver. Rabbinin nimeti sayesinde sen ne bir kahinsin ne de bir deli!"

4- Zehirli sıcak rüzgar, sam yeli/cehennemin isimlerinden biri.

نَتَرَبَّصُ بِهِۦ رَيْبَ ٱلْمَنُونِ ﴿٣٠﴾ قُلْ تَرَبَّصُوا۟ فَإِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

bekleyen-lerden | sizinle birlikte | kesin ben | bekleyin/gözetin | de ki | zamanın | felaketini | ona gözeti-yoruz

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَٰمُهُم بِهَٰذَآ أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾

taşkınlar | bir toplum | yoksa onlar mı | bunu | akılları | onlara | yoksa em-rediyor mu

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۥ ۚ بَل لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾ فَلْيَأْتُوا۟ بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِۦٓ إِن كَانُوا۟

iseler | gibisi | bir söz | öyle ise getirsinler | inanmıyor-lar | hayır | onu uydurmuş | yoksa söy-lüyorlar mı

صَٰدِقِينَ ﴿٣٤﴾ أَمْ خُلِقُوا۟ مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ أَمْ هُمُ ٱلْخَٰلِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلَقُوا۟

yoksa yarat-mışlar mı | yaratıcılar | onlar mı yoksa | bir şeysiz | yoksa yara-tıldılar mı | doğrular

ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۚ بَل لَّا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِندَهُمْ خَزَآئِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ

yoksa on-lar mı | Rabbinin hazineleri | yoksa yan-larında mı | kesin inan-mıyorlar | hayır | yeri | gökleri

Meâl/30: "Yoksa kendisine zamanın felaketini beklediğimiz bir şair mi diyorlar?"
Meâl/31: De ki: 'Bekleyin. Kesin ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim.
Meâl/32: "Yoksa onlara bunu akılları mı emrediyor? Yoksa onlar taşkınlık yapan bir toplum mu?"
Meâl/33: "Yoksa 'onu uydurmuş' mu diyorlar? Hayır inanmıyorlar."
Meâl/34: "Öyle ise -eğer doğru iseler- onun gibi bir söz getirsinler."
Meâl/35: "Yoksa hiçbir şeysiz mi yaratılmışlar? Yoksa onlar mı yaratıcılar?"
Meâl/36: "Yoksa gökleri ve yeri mi yaratmışlar? Hayır kesin inanmıyorlar."

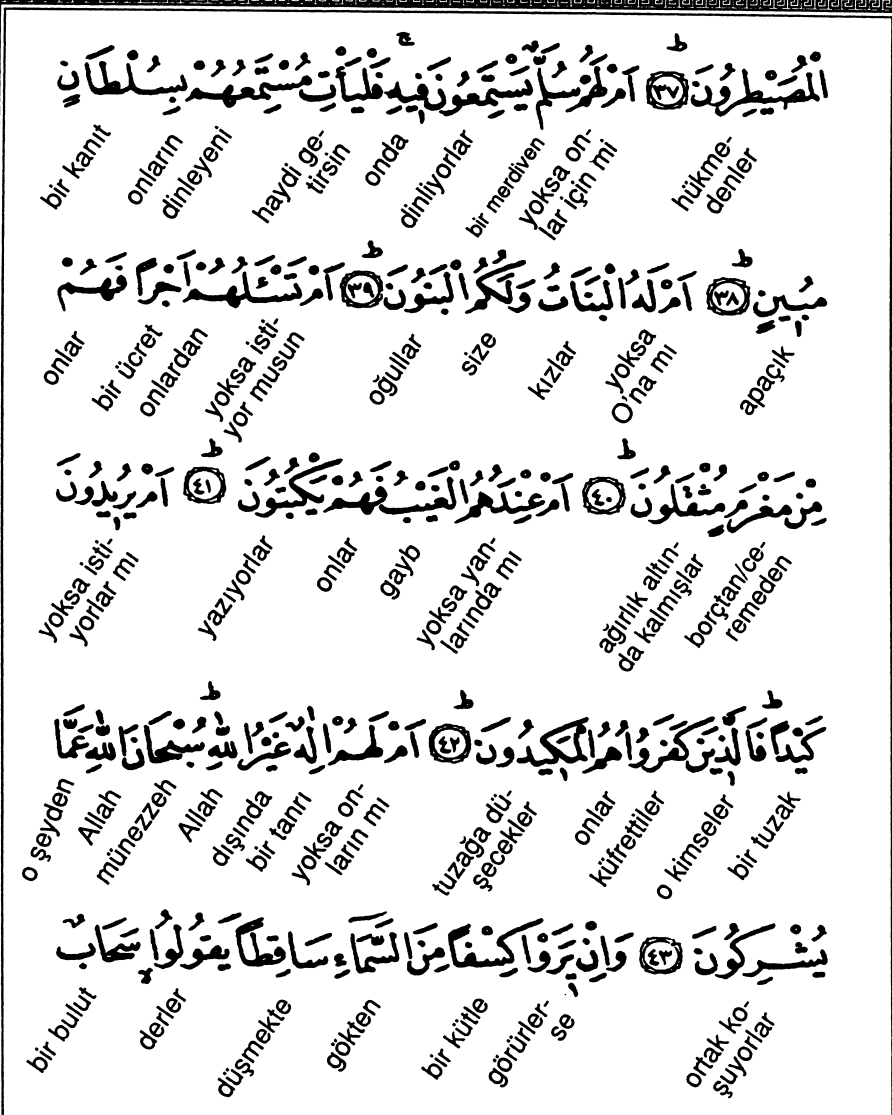

Meâl/37: "Yoksa Rabbinin hazineleri yanlarında mı? Ya da onlar mı hükmedenler."
Meâl/38: "Yoksa kendilerinin bir merdiveni var da onun içinde mi dinliyorlar. O zaman dinleyenleri apaçık bir kanıt getirsin."
Meâl/39: "Yoksa O'na kızlar, oğullar size mi?"
Meâl/40: "Yoksa onlardan bir ücret istiyorsun da onlar bir borçtan/angaryadan dolayı ezilmişler mi?"
Meâl/41: "Yoksa gayb yanlarında da onlar mı yazıyorlar?"
Meâl/42: "Yoksa tuzak kurmak mı istiyorlar? Oysa küfretmiş kimseler; onlardır tuzağa düşmüşler!"
Meâl/43: "Yoksa onların Allah'tan başka bir tanrıları mı var? Allah, onların ortak koşageldiklerinden münezzehtir."

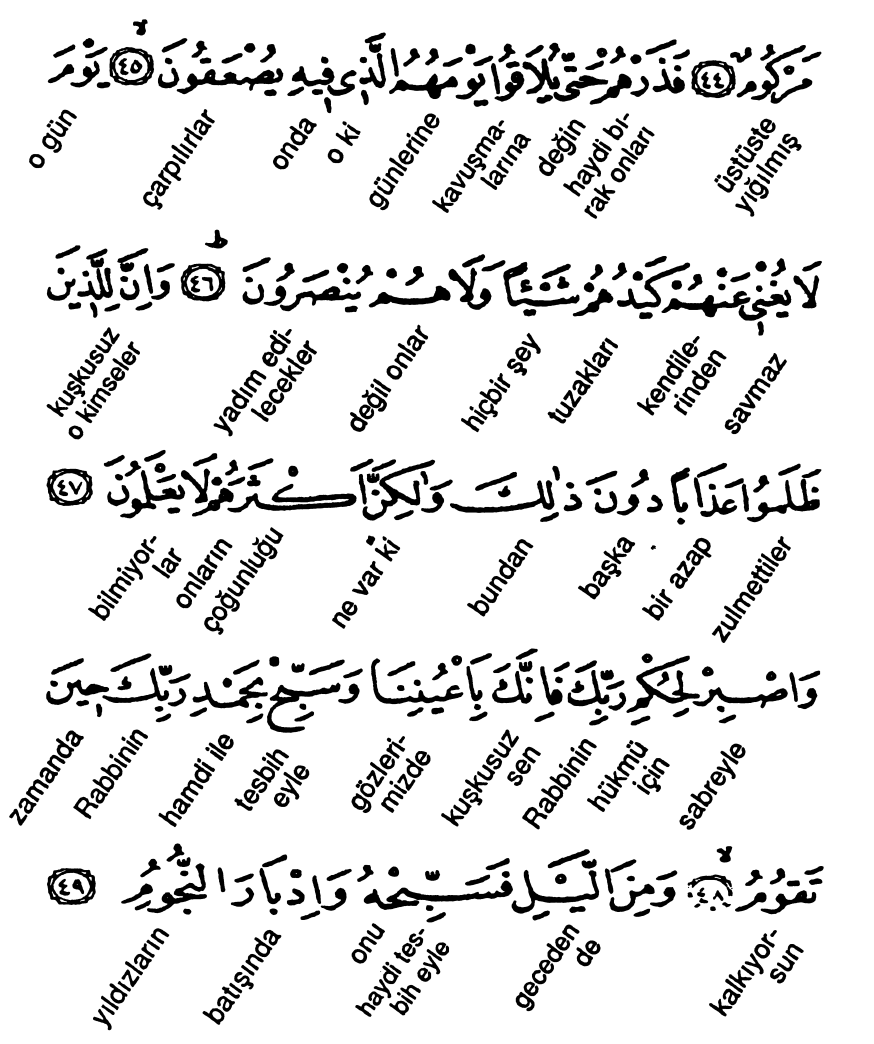

Meâl/44: "Eğer, gökten düşmekte olan bir kütle/bir parça görürlerse: 'Üstüste yığılmış bir bulut' derler."

Meâl/45: "Haydi onları, kendisinde çarpılacakları o günlerine kavuşmalarına değin bırak."

Meâl/46: "O gün, tuzakları/tedbirleri kendilerinden ne bir zararı savar ne de onlar yardım görürler."

Meâl/47: "Kuşkusuz zulmetmiş kimseler için bundan başka da bir azap vardır. Ne var ki onların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/48: "Rabbinin hükmüne sabreyle. Kuşkusuz sen gözlerimiz(önün)desin[5]. Kalkarken Rabbinin hamdi ile tesbihte bulun."

Meâl/49: "Gecenin bir kısmında ve yıldızların batışı sırasında da O'nu tesbih eyle."

5- gözetimimizdesin/himayemizdesin.

NECM SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يَنطِقُ

konuş-maz — azmadı — arkada-şınız[4] — sapmadı — heveyan[3] ettiğinde — andolsun necm[2]e

عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ

mirre[5] sahibi — güçlerin — pek ya-manı — ona öğretti — vahye-diliyor — o şey — sadece değil o — hevadan

فَاسْتَوَىٰ ﴿٦﴾ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ﴿٨﴾ فَكَانَ

çünkü olmuştu — ve tedel-lî[6] etti — yaklaştı — sonra — en yüce — ufukta — oysa o — doğruldu

Meâl/1: "Andolsun indiğinde yıldıza."
Meâl/2: "Arkadaşınız sapmadı ve azmadı."
Meâl/3: "Konuşmaz keyfine göre."
Meâl/4: "O (okuduğu) vahyedilenden başkası değildir."
Meâl/5: "Onu ona, güçlerin pek yamanı öğretti."
Meâl/6: "Akıl sahibi. Derken doğruldu."
Meâl/7: "O, en yüce ufukta iken."
Meâl/8: "Sonra yaklaştı ve mest oldu[7]."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 23., tertipte 53. sırada yer alır. 62 âyet, 360 kelime, 1405 harftir.

2- Necm lafzının bir kaç anlamı vardır a) Yıldız, b) ot, çimen, c) parça parça, bölüm bölüm verilen bütünden bir bölüm, ç) "en-necm" şekliyle ülker yıldızı (bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D. VII, 4571).

3- Hızlıca süzülüp indiğinde/düştüğünde/fırlayıp çıktığında.

4- Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-.

5- Akıl, kuvvet, kat, sağlamlık, ipin çözülmeyecek şekilde bağlanması, güzel görünüm gibi anlamlara gelir.

6- İnşirah duydu/yaklaştı/tevazu gösterdi/sarktı.

7- Hemen hemen bütün seleflerimiz "tedellâ" kelimesini" sarktı" sözcüğüyle karşılamışlardır. Ancak biz merhum Elmalı'lının, bu kelime ile ilgili verdiği ayrıntılı bilgileri (VII, 4575, 4576) dikkate alarak yaptığımız sözlük araştırmaları neticesinde, Lisanu'l-Arab'da (bkz. İbn Manzur, XIV, 267, XI, 247) Cevheri'ye isnad edilen yorumu daha isabetli bulduğumuzdan "mest" karşılığını verdik. S.G.

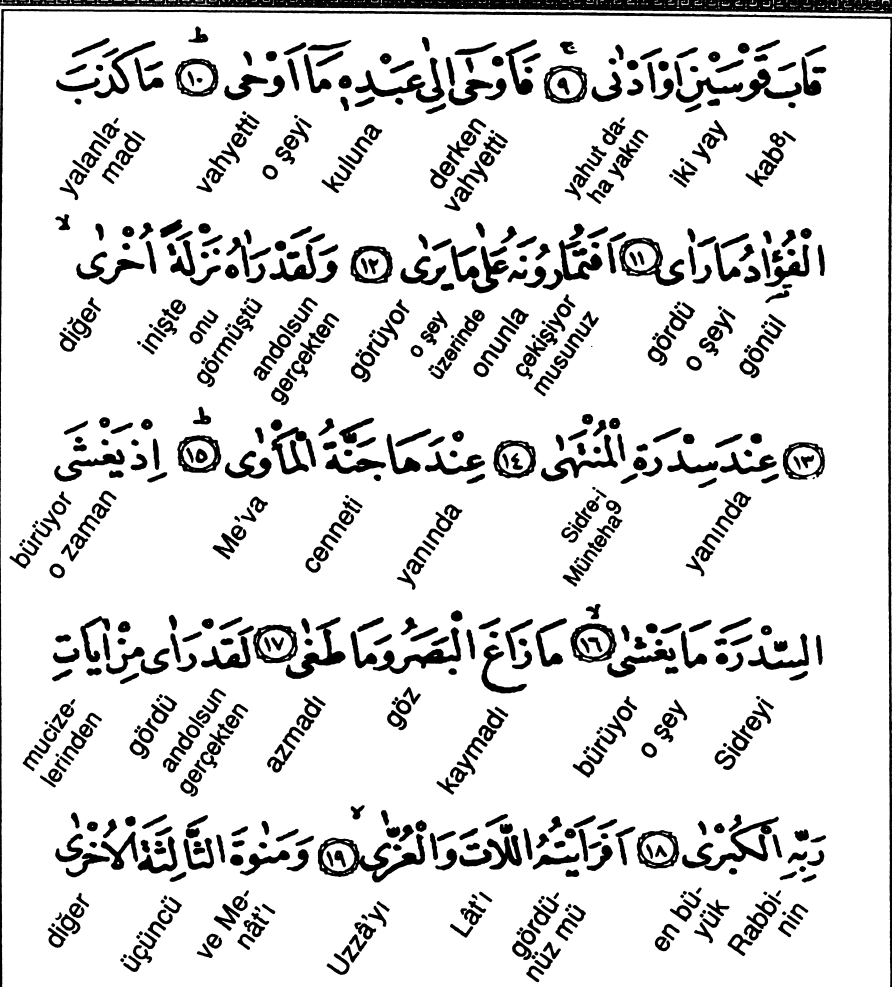

Meâl/9: "Çünkü (Bu yakınlık birleştirilmiş) iki yay kab'ı/mesafesi olmuştu."
Meâl/10: "Derken kuluna vahyettiğini vahyetti."
Meâl/11: "Gönül, gördüğünü yalanlamadı."
Meâl/12: "Gördüğü şey üzerinde kendisiyle çekişecek misiniz?"
Meâl/13: "Andolsun gerçekten onu diğer bir inişte de görmüştü."
Meâl/14: "Sidre-i Münteha yanında."
Meâl/15: "Me'va cenneti onun yanındadır."
Meâl/16: "O zaman bürüyen/saran Sidre'yi sarıyordu."
Meâl/17: "Göz ne kaydı ne de azdı."
Meâl/18: "Andolsun gerçekten Rabbinin en büyük mucizelerinden bir kısmını gördü."
Meâl/19: "Gördünüz mü Lât'ı ve Uzzâ'yı?"

8- Kab, yayın kabzasıyla çile mahalli olan iki köşenin aralığına denir. Her yayda iki kab olur. Kab miktar manasına da gelir (Asım Ef. Okyanus. I, 240). Çile mahalli, yay kirişinin ortasına ok giz'i geçen yere sardıkları ak pembe misalinde ibrişime derler (Hüseyin Kazım Kari, Türk Lugatı, II, 428). Giz de, okun yaya takılan ucudur;/iki ucu ince ve ortası kalınca, yeleksiz ve temrensiz ok (H.K.K. Türk Lugatı. IV, 66)
9- Son nokta sidresi/son nokta sidre ağacı.

٢٠ أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ٢١ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ ٢٢

zâlimce bir bölüşüm o zaman işte bu dişi O'nun erkek sizin mi

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا أَنزَلَ اللَّهُ

Allah indirmemiştir ve atalarınız siz onları ad verdiniz isimler sadece değil o(nlar)

بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ ۖ وَلَقَدْ

oysa andolsun gerçekten canlar arzuluyor ve o şeye zanna ancak uymuyorlar bir kanıt haklarında

جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ ٢٣ أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ ٢٤ فَلِلَّهِ

neticede Allah'ın temenni etti o şey insan için yoksa-mı hidayet Rablerinden geldi onlara

الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ٢٥ وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ

şefaatları savmaz göklerde melek nice ilk de son da

Meâl/20: "Ve öteki üçüncüyü: Menât'ı[10]."
Meâl/21: "Erkek sizin, dişi O'nun öyle mi?"
Meâl/22: "İşte bu, o zaman zâlimce bir bölüşümdür!"
Meâl/23: "Onlar, kendilerini sadece sizin ve atalarınızın taktığınız bir takım adlardır. Allah haklarında herhangi bir kanıt indirmemiştir. Sırf zannın ve canların(ın) çektiği şeyin ardına düşüyorlar. Oysa andolsun gercekten onlara Rablerinden hidayet geldi."
Meâl/24: "Yoksa insana temenni ettiği (her) şey (verilecek) mi?"
Meâl/25: "Neticede son da ilk de/ahiret de dünya da Allah'ındır."

10- Lât, Uzzâ ve Menât put adlarıdır.

شَيْـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ أَن يَأْذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَيَرْضَىٰٓ ﴿٢٦﴾

razı oluyor | diliyor | o kimse için | Allah'ın | izin vermesi | sonrasından | ancak | hiçbir şeyi

إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ لَيُسَمُّونَ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ ٱلْأُنثَىٰ

dişinin | adlandırılması | melekleri | elbette adlandırıyorlar | ahirete | inanmıyorlar | kuşkusuz o kimseler

﴿٢٧﴾ وَمَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنَّ ٱلظَّنَّ لَا يُغْنِى

ifade etmez | oysa kesin zan | zanna | sadece | uymuyorlar | bir bilgi | onunla | onlar için oysa yoktur

مِنَ ٱلْحَقِّ شَيْـًٔا ﴿٢٨﴾ فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا

sadece | istemedi | zikrimizden | arka döndü | o kimseden | haydi yüz çevir | hiçbir şeyi | haktan

ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا ﴿٢٩﴾ ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن

o kimseyi daha iyi bilen | O kuşkusuz Rabbin | bilgiden | eriştikleri yer | işte bu | dünya | hayatını

Meâl/26: "Göklerde nice melek var ki onların şefaatı kendilerinden hiçbir şeyi savmaz. Meğer ki (şefaatları) Allah'ın, dilediği ve hoşnut kaldığı kimse için izin vermesinden sonra ola."

Meâl/27: "Kuşkusuz ahirete inanmayan kimseler kesin meleklere dişinin adlandırılması gibi ad takıyorlar."

Meâl/28: "Oysa hakkında hiçbir bilgileri yoktur. Sadece zannın ardına düşüyorlar. Oysa kesin olan şu: Zan, haktan hiçbir şey ifade etmez."

Meâl/29: "Öyle ise zikrimize sırt dönmüş ve sadece dünya hayatını istemiş kimseden yüz çevir."

ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِۦ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ ٱهْتَدَىٰ ﴿٣٠﴾ وَلِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ

göklerde- ki | Allah'ın | hidayete erdi | o kimseyi daha iyi bilen | O | yolundan | saptı

وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَسَـَٔوا۟ بِمَا عَمِلُوا۟ وَيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟

güzellik sergiledi- ler | o kimse- leri | ödüllen- dirmesi | yaptılar | o şey ile | kötü dav- randılar | o kimseleri | cezalan- dırması | için | yerdeki

بِٱلْحُسْنَى ﴿٣١﴾ ٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ إِلَّا ٱللَّمَمَ

lemem[11] | dışında | edepsiz- liklere | günahın | büyükle- rine | uzak du- ruyorlar | o kimseler | en güzel- le

إِنَّ رَبَّكَ وَٰسِعُ ٱلْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ

yerden | sizi çünkü ya- ratti | sizi daha iyi bilen | O | mağfireti | geniş tutan | doğrusu Rabbin

وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِى بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوٓا۟ أَنفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ

daha iyi bilen | O | kendile- rinizi | öyle ise aklamayın | anaları- nızın | karınla- rında | ceninler[12] | iken siz

Meâl/30: "İşte bilgiden vardıkları noktaları bu! Kuşkusuz Rabbin, en iyi bilendir yolundan sapmışı. O, en iyi bilendir hidayete ermişi."

Meâl/31: "Göklerdeki ve yerdekiler Allah'ın. (Bu), yaptıklarıyla kötü davranmış kimseleri cezalandırması ve güzellik sergilemiş kimseleri de en güzelle ödüllendirmesi içindir."

11- İnsanın kolay kolay korunamadığı küçük günahlar/ısrar edilmeyen günahlar/kalbe gelen düşünceler.. (Kurtubi, el-Cami, XVII, 106-109).

12- Döller (Hasan B. Çan. M., III, 975).

بِمَنِ اتَّقَىٰ ﴿٣٢﴾ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ ﴿٣٣﴾ وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ ﴿٣٤﴾

gerisini getirmedi[13] / biraz / verdi / arka döndü / o kimseyi / gördün mü / sakındı / o kimseyi

أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰ ﴿٣٥﴾ أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ

Musa'nın / sayfalarında / o şeyle / yoksa haberdar edilmedi mi / görüyor / o / gaybın / bilgisi / yanında mı

وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ﴿٣٧﴾ أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿٣٨﴾ ﴿٣٦﴾

diğerinin / günahını / bir günahkar / günah edinmez / vefa gösterdi / o ki / ve İbrahim'in

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾ ثُمَّ

sonra / ileride görülecek / çalışması / kuşkusuz / çalıştı / o şey / ancak / insan / için / ve doğrusu

Meâl/32: "Onlar ki günahın büyüklerinden ve küçük davranışlar hariç edepsizliklerden uzak dururlar. Kuşkusuz Rabbin mağfireti geniş tutandır. O sizi topraktan yarattığında ve siz analarınızın karınlarında döller halinde iken (bile) sizi en iyi bilendir. Öyle ise kendilerinizi aklamayın. O, sakınmış kimseyi daha iyi bilir."
Meâl/33: "Gördün mü o sırtını dönmüşü?"
Meâl/34: "Birazcık verip gerisini getirmeyeni."
Meâl/35: "Gaybın bilgisi yanında mı da o görüyor?"
Meâl/36: "Yoksa haberdar edilmedi mi Musa'nın sayfalarındakilerden?"
Meâl/37: "Ve vefa göstermiş olan İbrahim'in."
Meâl/38: "Bir günahkar diğerinin günahını günah edinmez!"
Meâl/39: "Ve doğrusu insan için çalıştığından başkası yoktur."
Meâl/40: "Kuşkusuz çalışması ileride görülecek."

13- 'Küdye' masdarından türetilmiştir. Küdye yeri kazarken kaya gibi sert bir yere varıp o noktada kazı yapamamak, kazıyı bırakmak demektir. Araplar bu kelimeyi bir şey verip de sonunu getirmeyen kimselerin durumlarını yansıtmakta kullanırlar (Kurtubi, a.g.e. XVII, 112)

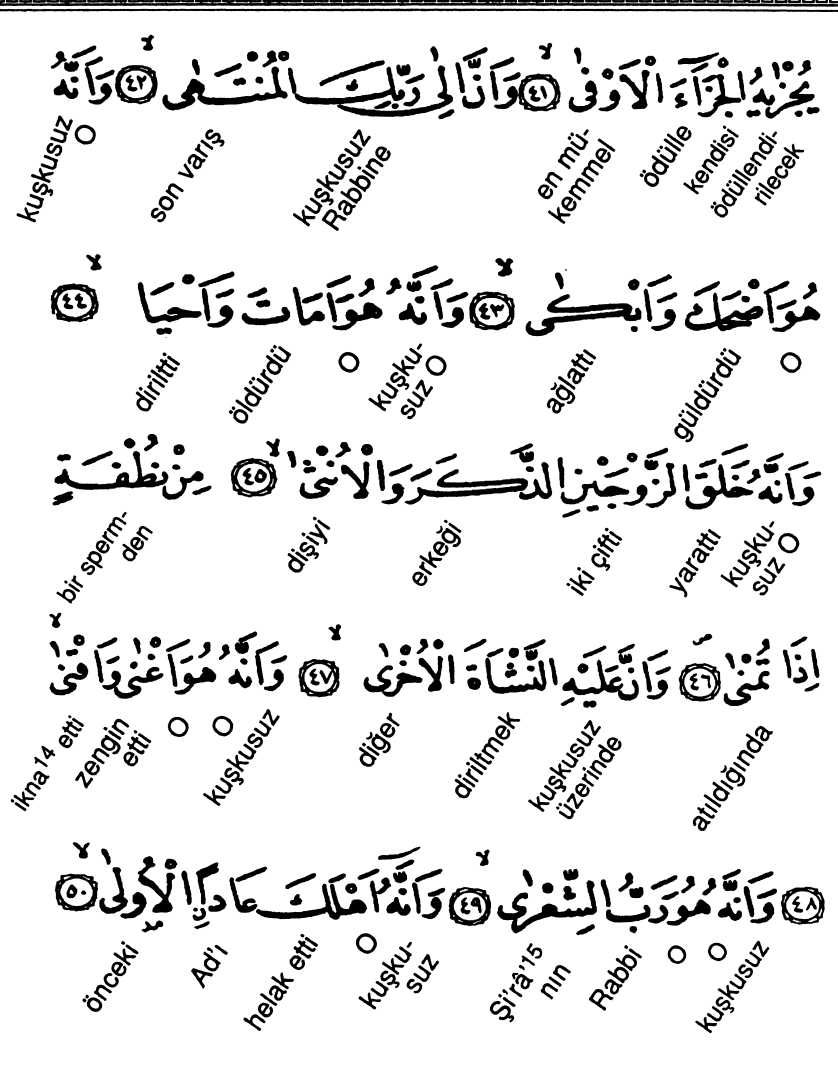

Meâl/41: "Sonra kendisi en mükemmel bir ödülle ödüllendirilecek."
Meâl/42: "Kuşkusuz son varış Rabbinedir."
Meâl/43: "Kuşkusuz O, O ağlattı ve güldürdü."
Meâl/44: "Kuşkusuz O, O öldürdü ve diriltti."
Meâl/45: "Kuşkusuz O, iki çifti, erkeği ve dişiyi yarattı."
Meâl/46: "Bir spermden atıldığında."
Meâl/47: "Kuşkusuz diğer diriltmek de O'nun üzerindedir."
Meâl/48: "Kuşkusuz O, O zengin etti ve yoksul bıraktı."
Meâl/49: "Kuşkusuz O, O'dur Şi'râ'nın Rabbi."
Meâl/50: "Kuşkusuz O, önceki Âd'ı helak etti."

14- Yoksul bıraktı/yetecek mal verdi/hizmet ettirdi/sermaye sahibi yaptı (Kurtubi, a.g.e XVII, 119).
15- "Cevzâ"dan sonra doğan ve "Şi're'l-yemaniyye, Şi're'l-abûr" adları verilen parlak bir yıldızdır. Huzâa kabilesi ona tapardı (H.B. Çantay, III, 977).

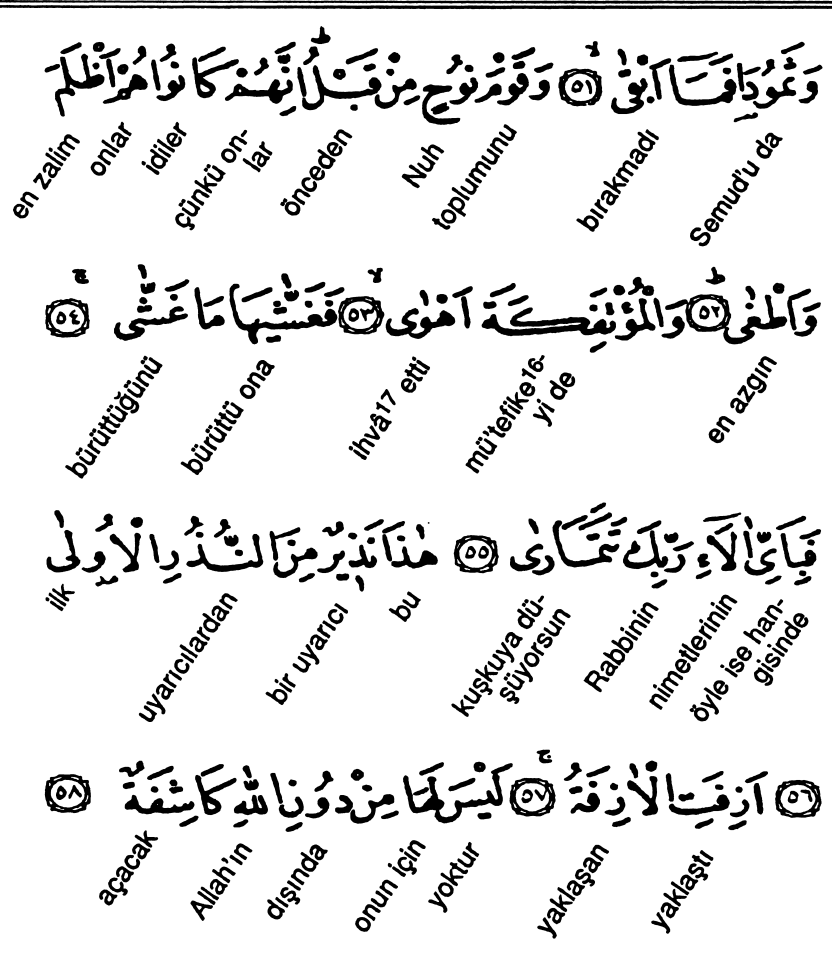

Meâl/51: "Semud'u da. (Onlardan geride kimseyi) bırakmadı."
Meâl/52: "Daha önce de Nuh toplumunu. Çünkü onlar, onlardılar en zalim ve en azgın."
Meâl/53: "Altı üstüne gelmiş o kasabayı da yukarı kaldırıp yerin dibine geçirmişti."
Meâl/54: "Ona bürüttüğünü bürüttü."
Meâl/55: "Öyle ise Rabbinin nimetlerinin hangisinde kuşkuya düşüyorsun?"
Meâl/56: "Bu, ilk uyarıcılardan bir uyarıcıdır."
Meâl/57: "Yaklaşan/kıyamet yaklaştı."
Meâl/58: "Onu, Allah'ın dışında kaldıracak yoktur."

16- Mü'tefike, halkıyla birlikte altı üstüne getirilmiş yerleşim birimleridir ki Lut kavmi böyle bir cezaya çarptırılmıştı (Nesefi, IV, 200).
17- Yukarı kaldırıp hâviyeye attı, yerin dibine geçirdi.

أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾ وَأَنتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾

bu sözden mi — şaşıyorsunuz — gülüyorsunuz — ağlamıyorsunuz — siz — sümûdda bulunanlar[19] — haydi secde edin — Allah için — kulluk yapın

Meâl/59: "Bu sözden[18] dolayı mı hayretlere düşüyorsunuz?"
Meâl/60: "Gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz?"
Meâl/61: "Ve siz kafa tutanlarsınız?"
Meâl/62: "Haydi (bırakın bunları da) Allah için secde edin, kulluk yapın."

18- Kur'anın anlattıklarından.
19- Sümûd, kafa tutmak, sersem olmak, oynayıp eğlenmek, çalıp oynamak, şarkılar söylemek gibi anlamlara gelir.

KAMER SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾ وَإِن يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا

ve derler | yüz çe-virirler | bir mucize | görürlerse | ay | ayrıldı | o sâat | yaklaştı

سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ

istikrara kavuşan | oysa her iş | keyifle-rine | uydular | yalan-ladılar | sürüp giden | bir büyü

﴿٣﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّنَ الْأَنبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ

baliğa[3] | bir hik-met | bir engel | onda | o şey | haber-lerden | onlara geldi | andolsun gerçekten

فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٥﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ ۘ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكُرٍ ﴿٦﴾

nükür[4] | bir şeye | o çağıran | çağırır | günde | onlardan | öyle ise yüz çevir | uyarıcılar | demek fay-da vermiyor

Meâl/1: "O sâat yaklaştı ve ay ayrıldı."
Meâl/2: "Bir mucize görürlerse yüz çevirirler ve: 'Sürüp giden bir büyü' derler."
Meâl/3: "Yalanladılar ve keyiflerine uydular. Oysa her iş istikrara kavuşmaktadır."
Meâl/4: "Andolsun gerçekten onlara, içinde engel bulunan[2] haberler geldi."
Meâl/5: "Tam bir hikmet! Ne var ki uyarıcılar/uyarılar fayda vermiyor."
Meâl/6: "Öyle ise kendilerinden yüz çevir. Gün (gelir) o davetçi, görülmedik/korkunç bir şeye çağrı yapar."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 37., mushaftaki tertipte 54. sırada yer alır. 55 âyet, 342 kelime ve 1413 harftir.
2- İbret verici olayları içeren/uyarı niteliği taşıyan.
3- Doğrulukta zirveye ulaşan bir hikmet/Allah'tan gelen bir hikmet (Nesefi, IV, 210)/tam bir hikmet (Celaleyn, II, 199).
4- Münker/görülmedik/yadırganır/görülmedik korkunç bir şey.

خُشَّعًا أَبْصَٰرُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ﴿٧﴾

yayılan bir çekirge sürüsü | sanki onlar | kabirlerden | çıkarlar | gözleri | perişanlar

مُّهْطِعِينَ إِلَى ٱلدَّاعِ ۖ يَقُولُ ٱلْكَٰفِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾ كَذَّبَتْ

yalanladı | pek çetin bir gün | bu | o kafirler | der | davetçiye | koşanlar olarak

قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا۟ عَبْدَنَا وَقَالُوا۟ مَجْنُونٌ وَٱزْدُجِرَ ﴿٩﴾ فَدَعَا

ve yalvardı | zorlandı | bir deli | dediler | kulumuzu | yalanladılar | Nuh toplumu | onlar öncesi

رَبَّهُۥٓ أَنِّى مَغْلُوبٌ فَٱنتَصِرْ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ

kesintisiz bolca dökülen | bir su ile | göğün | kapılarını | sonuçta açtık | haydi yardım eyle | yenilen | cidden ben | Rabbine

وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾ وَحَمَلْنَٰهُ ﴿١١﴾

onu yükledik | gerçekten takdir edildi | bir buyruk üzerinde | su birleşti | kaynaklarca | yeri | fışkırttık

Meâl/7: "Gözleri perişan perişan sanki kendileri yayılmış bir çekirge sürüsü kabirlerden çıkarlar."
Meâl/8: "Davetçiye doğru koşanlar olarak. Kafirler: 'İşte bu, pek çetin bir gün.' derler."
Meâl/9: "Onlardan önce Nuh toplumu da yalanladı. Kulumuzu yalanladılar ve: 'Bir deli' dediler. (O, elçilik görevini yerine getirmekten) alıkonuldu."
Meâl/10: "Rabbine: 'Hakikaten ben yenik düştüm, haydi yardım eyle.' diye yalvardı."
Meâl/11: "Sonuçta göğün kapılarını, kesintisiz bolca dökülen bir su ile açtık."
Meâl/12: "Yerde kaynaklar fışkırttık ve gerçekten takdir edilmiş bir buyruk üzerinde su birleşti."

عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾ وَلَقَد

andolsun gerçekten | küfredildi | oldu | o kimse için | bir mükafat olmak üzere | gözlerimizde | akıyor | ve düsür[6] | levhalar[5] | sahibi üzerine

تَّرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٦﴾ وَلَقَد

andolsun gerçekten | uyarılarım | azabım | olmuştu | peki nasıl | var mı öğüt alan | bir ibret | onu bıraktık

يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٧﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ

oldu | peki nasıl | Âd | yalanladı | var mı öğüt alan | öğüt için | Kur'an'ı kolaylaştırdık

عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ

uğursuz | bir günde | sarsar[7] | bir rüzgar | üzerlerine | saldık | kesin biz | uyarılarım | azabım

مُّسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ

peki nasıl | dibinden sökülmüş | hurma | kütükleri | onlar | sanki | insanları | çekip alıyordu | sürüp giden

Meâl/13: "O'nu levhalı ve disarlı/çivili şey/gemi üzerine bindirdik."
Meâl/14: "(Gemi), inkar edilmiş kimse/Nuh için bir ödül olmak üzere nezaretimizde akıp gidiyordu."
Meâl/15: "Andolsun gerçekten onu bir ibret olarak bıraktık. Var mı öğüt alan?"
Meâl/16: "Peki nasıl olmuştu azabım ve uyarılarım?"
Meâl/17: "Andolsun Kur'an'ı öğüt/ibret için kolaylaştırdık. Var mı öğüt alan?"
Meâl/18: "Âd yalanladı. Peki nasıl oldu azabım ve uyarılarım?"
Meâl/19: "Kesin biz, uğursuzluğu sürüp giden bir günde üzerlerine dondurucu/korkunç sesli bir rüzgar gönderdik."
Meâl/20: "İnsanları, sanki onlar diplerinden sökülmüş hurma kütükleri gibi (yerlerinden) çekip alıyordu."

5- Her neden olursa olsun tahta gibi yassı şey anlamına gelen "levh" kelimesinin çoğuludur.
6- Düsür, geminin tahtalarını birbirine bağladıkları bağ, kenet, perçin, mismar, halat anlamına gelen "disar" lafzının çoğul şeklidir.
7- Dondurucu/korkunç sesli.

كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ

öğüt için Kur'an'ı kolaylaştırdık andolsun gerçekten uyarılarım azabım oldu

فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا

bir kişiye bizden bir insana ve dediler uyarıcıları Semud yalanladı var mı öğüt alan

نَّتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾ أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ

ona zikir/vahiy bırakıldı mı suur[8]da elbette bir şaşkınlıkta o zaman kesin biz ona uyacağız

مِن بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ

şımarık o koyu yalancı kim yarın bilecekler şımarık koyu bir yalancı o hayır aramızdan

﴿٢٦﴾ إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

sabreyle onları haydi gözet onlar için bir sınama olmak üzere o dişi deveyi gönderenler doğrusu biz

Meâl/21: "Peki nasıl oldu azabım ve uyarılarım?"
Meâl/22: "Andolsun Kur'an'ı öğüt/ibret için kolaylaştırdık. Var mı öğüt alan?"
Meâl/23: "Semud da uyarıcıları yalanladı."
Meâl/24: Ve dediler: 'Bizden bir insana mı, bir kişiye mi uyacağız? Kesin biz o zaman elbette bir şaşkınlık bir çılgınlık içindeyizdir!'
Meâl/25: "Zikir/vahiy aramızdan ona mı verilmiş? Hayır o, şımarık koyu bir yalancı!"
Meâl/26: "Yarın bilecekler o şımarık koyu yalancı kimmiş?."
Meâl/27: "Kesin biz, kendilerini sınamak üzere o dişi deveyi salanlarız. Haydi onları gözet ve sabreyle."

8- Ateşler/çılgınlıklar/delilikler gibi anlamlarda kullanılır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVII, 127, 128).

Meâl/28: "Kendilerine haber ver: Kuşkusuz su aralarında bölüştürülmüştür. Herkesin sudan hakkı huzurladır/kendi nöbetinin gelmesiyledir."
Meâl/29: "Derken arkadaşlarına seslendiler. O da (hançerini) aldı ve onu ayaklarından biçti."
Meâl/30: "Peki nasıl oldu azabım ve uyarılarım?"
Meâl/31: "Kesin biz üzerlerine bir tek sayha/korkunç bir ses gönderdik, hemen ağılcının heşîmi gibi/ayaklar altında ezilmiş kuru otları gibi oldular.[3]"
Meâl/32: "Andolsun Kur'an'ı öğüt/ibret için kolaylaştırdık. Var mı öğüt alan?"
Meâl/33: "Lut toplumu da uyarıcıları yalanladı."
Meâl/34: "Kesin biz üstlerine çakıl (taşları bırakan bir fırtına) gönderdik. Ancak Lut'un ailesine değil. Onları seher vakti kurtardık."

1- Sudan istifade hakkı.
2- Kurusu, çiğnenmiş çer-çöpü.
3- Bu ifadeler bize bir bakıma günümüzün korkunç silahlarını çağrıştırıyor. S.G.

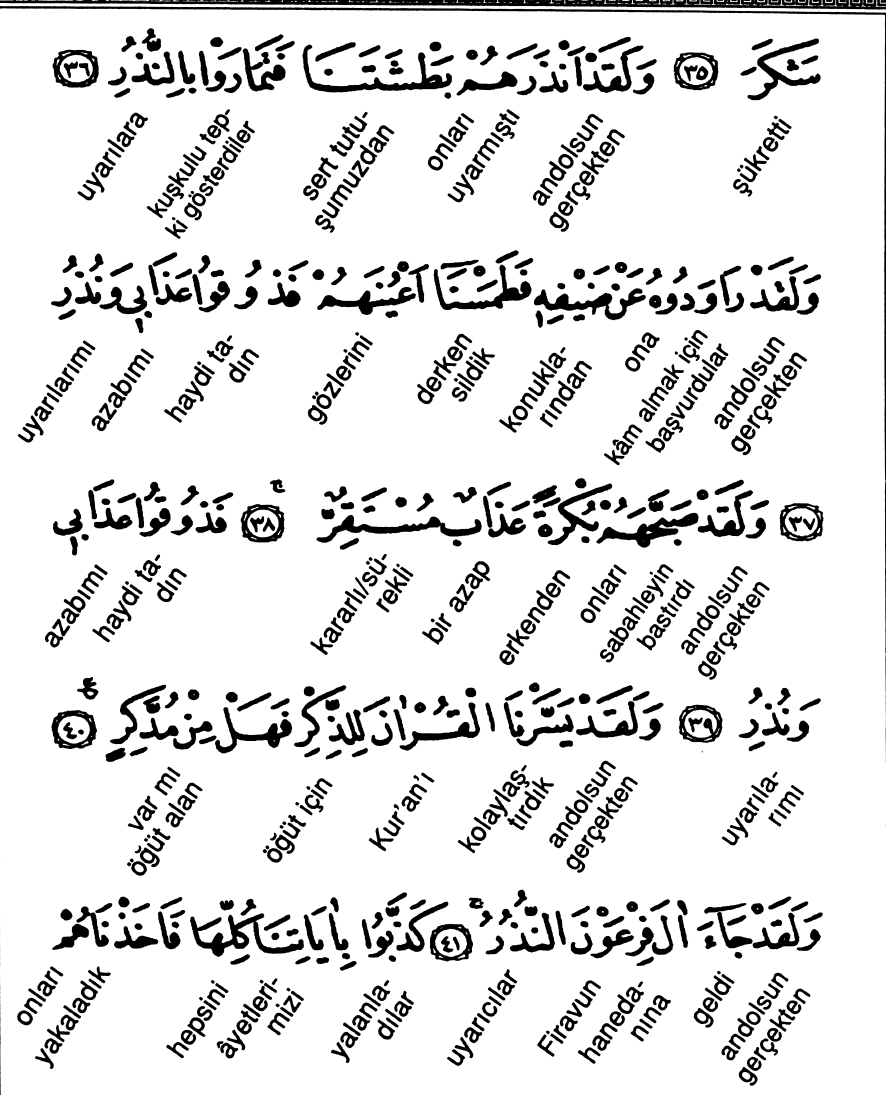

Meâl/35: "Katımızdan bir nimet olarak. Şükür sunmuş kimseyi işte böyle ödüllendiririz."

Meâl/36: "Andolsun onları sert tutuşumuz hakkında uyarmıştı. Ama uyarılara kuşkulu tepki gösterdiler."

Meâl/37: "Andolsun gerçekten, (Lut'un insan kılığındaki melek) konuklarından murat almak için kendisine başvurdular. Bunun üzerine gözlerini sildik/silme kör ettik. 'Haydi tadın azabımı ve uyarılarımı.' (dedik)."

Meâl/38: "Andolsun gerçekten kararlı/sürekli bir azap onları sabahleyin erkenden bastırdı."

Meâl/39: "Haydi tadın azabımı ve uyarılarımı."

Meâl/40: "Andolsun Kur'an'ı öğüt/ibret için kolaylaştırdık. Var mı öğüt alan?"

Meâl/41: "Andolsun gerçekten Firavun hanedanına da uyarıcılar gelmişti."

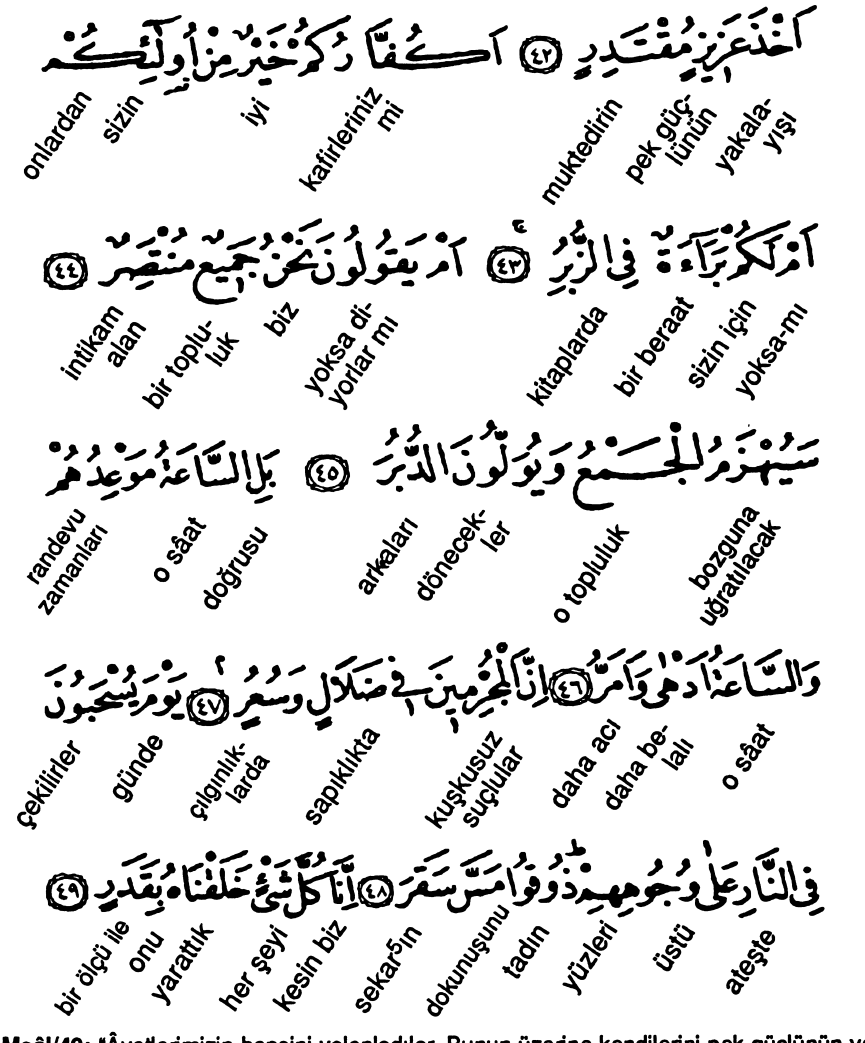

Meâl/42: "Âyetlerimizin hepsini yalanladılar. Bunun üzerine kendilerini pek güçlünün ve iktidar sahibinin yakalayışıyla[4] yakaladık."
Meâl/43: "Sizin kafirleriniz bu size anlatılmışlardan daha mı iyidir? Yoksa sizin için kitaplarda bir beraat mı var?"
Meâl/44: "Yoksa: 'Biz, intikam alabilen bir topluluğuz' mu diyorlar?"
Meâl/45: "O topluluk yakında bozguna uğratılacak ve arkalarını dönecekler/arkalarını dönüp kaçacaklar."
Meâl/46: "Doğrusu o sâat/kıyamet randevu zamanları. O sâat daha belalı ve daha acıdır."
Meâl/47: "Kuşkusuz suçlular bir sapıklık ve çılgınlıklar içindeler."
Meâl/48: Yüzleri üstü ateş içinde çekilecekleri gün: 'Tadın Sekar'ın dokunuşunu.' (denilir)."
Meâl/49: "Kesin biz her şeyi bir ölçü ile yarattık."

4- Şanımıza yaraşır bir şekilde.
5- Sekar, güneş çalmak denilen ve rengi değiştiren yakış şeklidir.

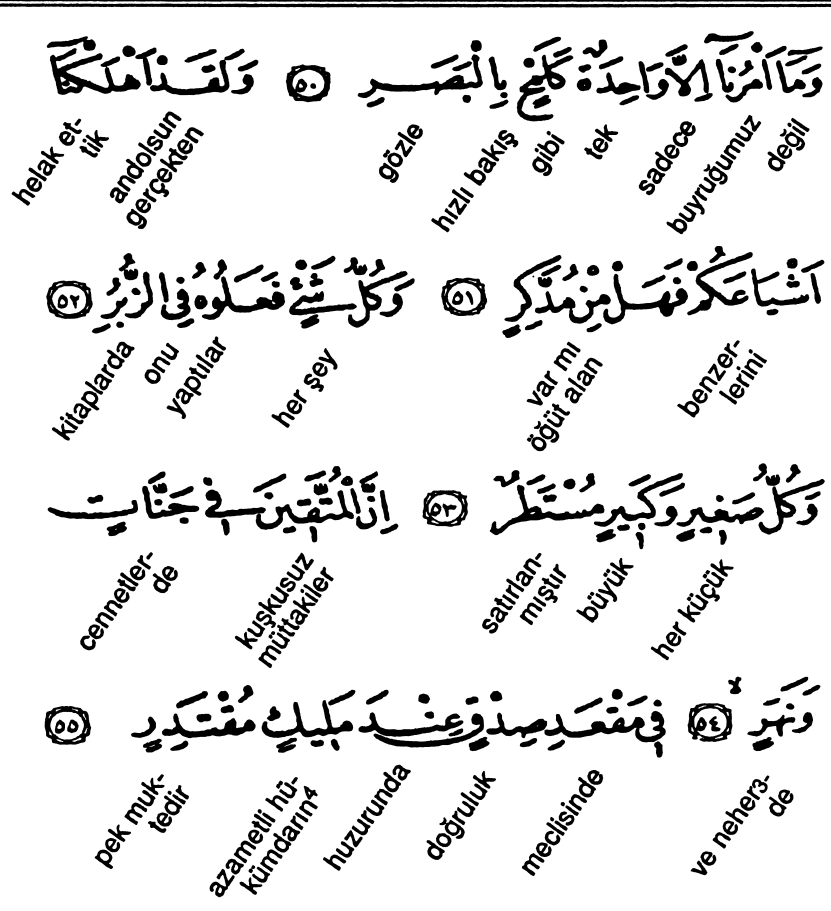

Meâl/50: "Bizim buyruğumuz başka değil sadece gözle hızlıca bakış gibi tektir[1]."
Meâl/51: "Andolsun benzerlerinizi helak ettik. Var mı öğüt alan?"
Meâl/52: "Kendisini yaptıkları her şey kitaplardadır[2]."
Meâl/53: "Küçüğüyle büyüğüyle hepsi satır satır yazılmıştır."
Meâl/54: "Kuşkusuz takva sahipleri cennetlerde ve engin bir aydınlık içindedirler."
Meâl/55: "Pek muktedir ve azametli hükümdarın huzurunda sadâkat meclisinde."

1- Tek buyruktur.
2- Amel defterlerinde kayıtlıdır.
3- "Neher" ırmak anlamına geldiği gibi, engin aydınlık manasını da ifâde eder. Kurtubi (el-Cami, XVII, 149) bu ikinci yorumu "kîl" lafzıyla aktarırken; Elmalı'lı merhum burada "'neher'in aydınlık manasını tercih etmiştir. Âyeti, siyakıyla irtibatlandırdığımızda bu ikinci yorumun daha latif düştüğünü görüyoruz. S.G.
4- Melik ve Muktedir lafızlarındaki tenvin ta'zim içindir.

RAHMÂN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَٰنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

Rahman öğretti Kur'an'ı yarattı insanı öğretti ona beyanı[2]

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾

güneş ay hesap-larla[3] necm[4] ve saplı bitki secde ederler

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾

göğü kaldırdı onu koydu mizanı[5] taşkınlık et-memeniz için mizanda

Meâl/1: "Çok merhametli."
Meâl/2: "Kur'an'ı öğretti."
Meâl/3: "İnsanı yarattı."
Meâl/4: "Ona açıklamayı öğretti."
Meâl/5: "Güneş ve ay hesaplarladır."
Meâl/6: "Çimen ve şecer (saplı bitkiler) secde ederler."
Meâl/7: "Göğü, onu yükseltti ve dengeyi koydu."
Meâl/8: "Tartıda taşkınlık yapmamanız için."

1- Mekke döneminde mi yoksa Medine döneminde mi indirilmiş oduğu ihtilaflıdır. Tamamının Mekke döneminde indirildiğini söyleyen bir çoğunluk olduğu gibi yine tamamının Medine döneminde indirildiğini söyleyen bir hayli zevat da vardır. (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVII, 151). Tertipte 55. sırada yer alır. Kûfî ve Şâmîlerin tesbitine göre 78 âyet, 351 kelime ve 1336 harftir.
2- Konuşmayı/düşüncelerini dile getirmeyi/açıklamayı.
3- Hüsbân'ın karşılığıdır. Çünkü hüsbân, "hisab" kelimesinin çoğulu olarak da değerlendirilmiştir. (bkz. a.g.e. XVII, 153).
4- Sapsız bitkiler, çimen/yıldız.
5- Ölçüyü/dengeyi.

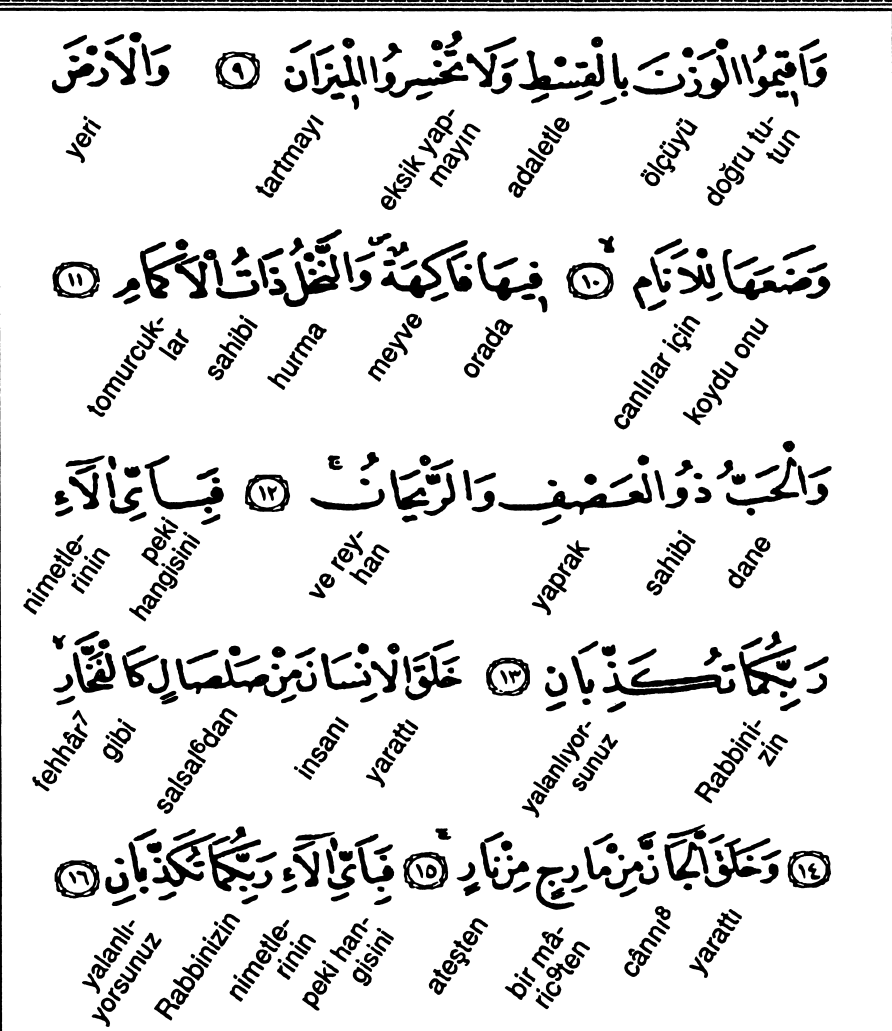

Meâl/9: "Ölçüyü adaletle doğru tutun ve tartıyı eksik yapmayın."
Meâl/10: "Yeri, onu canlılar için koydu."
Meâl/11: "Orada meyve(ler) ve tomurcuklu/salkım salkım hurma ağaçları."
Meâl/12: "Yapraklı dane(ler) ve reyhan(lar)."
Meâl/13: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/14: "İnsanı, fağfur gibi tıngır tıngır ses veren pişmiş çamurdan yarattı."
Meâl/15: "Cinleri de dumansız ateşten yarattı."
Meâl/16: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"

6- Tıngır tıngır ses veren pişmiş kuru çamur.
7- İyi pişmiş saksı, fağfur.
8- İlk cinni/cinlerin babasını/cinleri.
9- Mâric, çalkalanan veya karışık anlamlarına gelir. Buna göre burada mâric dumansız, saf ateşle yorumlandığı gibi karışık yani dumanlı ateşle de yorumlanmıştır. (bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D. VII, 4670).

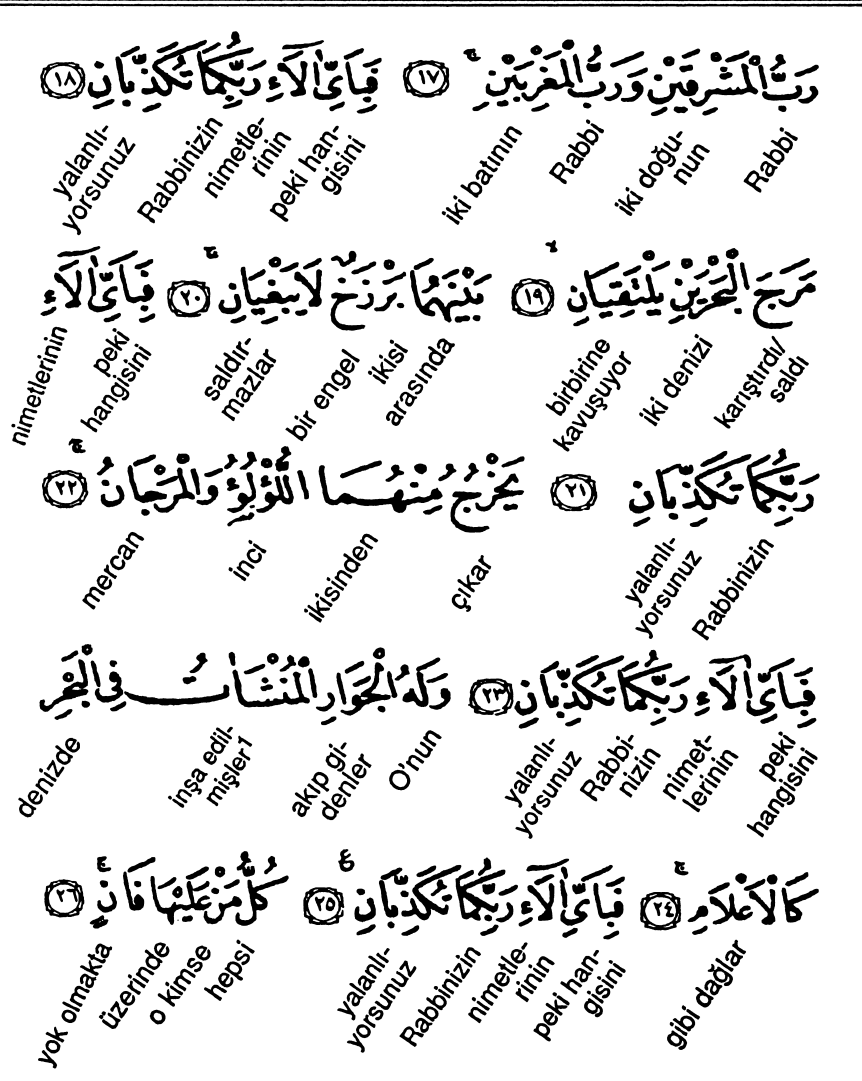

Meâl/17: "İki doğunun Rabbi ve iki batının Rabbi."
Meâl/18: "Peki (ey insanlar ve cinler)Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/19: "İki denizi birbirine kavuşmak üzere saldı."
Meâl/20: "İkisi arasında bir engel vardır, birbirlerinin sınırlarını çiğnemezler."
Meâl/21: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/22: "İkisinden inci ve mercan çıkar."
Meâl/23: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/24: "Denizde dağlar gibi akıp giden yelkenliler de O'nun."
Meâl/25: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/26: "Yeryüzünde bulunan herkes/her şey yok olmaktadır."

1- Yapılmışlar/yelken açmışlar

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ۚ ﴿٢٧﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

yalanlıyorsunuz Rabbinizin nimetlerinin peki hangisini ikram celal sahibi Rabbinin yüzü baki kalacak

﴿٢٨﴾ يَسْـَٔلُهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِيْ شَاْنٍ ۚ ﴿٢٩﴾

bir işte o gün her yerde göklerde o kimse O'ndan ister

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾ سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَ الثَّقَلَانِ ۚ ﴿٣١﴾ فَبِاَيِّ

peki hangisini iki ağırlıklı ey o sizin için boş kalacağız yalanlıyorsunuz Rabbinizin nimetlerinin peki hangisini

اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ

eğer güç yetirirseniz insan cin ey topluluğu yalanlıyorsunuz Rabbinizin nimetlerinin

اَنْ تَنْفُذُوْا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوْا ؕ لَا تَنْفُذُوْنَ

geçmezsiniz haydi geçin yerin göklerin kuturlarından[5] geçmenize[4]

Meâl/27: "Celal ve ikram sahibi Rabbinin yüzü/zatı baki kalacak."
Meâl/28: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/29: "Göklerde ve yerde bulunanlar O'ndan ister. O, hergün/her an[2] bir iştedir."
Meâl/30: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/31: "Ey iki ağırlıklı/insan ve cinler yakında sizin için boşalacağız[3].
Meâl/32: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz."

2- Prof. S. Ateş M. s, 531.
3- Size kalacağız, sizin hesabınıza bakacağız.
4- Çıkıp gitmenize.
5- Bucaklarından/köşelerinden/hudutlarından.

إِلَّا بِسُلْطَٰنٍ ﴿٣٣﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾ يُرْسَلُ

salınır — yalanlı-yorsunuz — Rabbinizin — nimetle-rinin — peki han-gisini — bir güçle — ancak

عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾ فَبِأَيِّ

peki han-gisini — engelleye-mezsiniz — ve nühâs[6] — ateşten — yalın bir alev — üzerinize

ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾ فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً

bir gül — ve oldu-ğunda — gök — yarıldı-ğında — yalanlı-yorsunuz — Rabbi-nizin — nimetle-rinin

كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ

artık o gün — yalanlı-yorsunuz — Rabbi-nizin — nimetle-rinin — peki han-gisini — dihân[7] — gibi

لَّا يُسْـَٔلُ عَن ذَنۢبِهِۦٓ إِنسٌ وَلَا جَآنٌّ ﴿٣٩﴾ فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

yalanlı-yorsunuz — Rabbi-nizin — nimet-lerinin — peki han-gisini — yok cin — insan — güna-hından — sorul-maz

Meâl/33: "Ey cin ve insan topluluğu! Eğer göklerin ve yerin kuturlarından/sınırlarından geçip gitmenize güç yetirebilirseniz haydi geçip gidin. Başka değil ancak büyük bir güçle geçersiniz."
Meâl/34: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/35: "Üzerinize ateşten yalın bir alev ve erimiş bakır gibi kızıl bir duman salınır da (bunları) engelleyemezsiniz."
Meâl/36: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/37: "Gök yarılıp kıpkırmızı sahtiyanı andıran bir gül gibi olduğunda."
Meâl/38: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/39: "Artık o gün, insan da cin de günahından sorgulanmaz."
Meâl/40: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"

6- Bir bakır/bakır gibi bir kızıl duman/zehirli duman.
7- Erimiş yağlar/yağ tortuları/kıpkırmızı sahtiyan.

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ

nimetlerinin peki hangisini — ayaklarla — perçemlerle — tutulur — simalarıyla — o suçlular — tanınır

رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾ هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾

o suçlular — onu — yalanlıyor — o ki — cehennem — işte bu — yalanlıyorsunuz — Rabbinizin

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ ﴿٤٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

yalanlıyorsunuz — Rabbinizin — nimetlerinin — peki hangisini — aşırı kaynar — kaynar su — arasında — arasında — dolaşırlar

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾

yalanlıyorsunuz — Rabbinizin — nimetlerinin — peki hangisini — iki cennet — Rabbinin makamından — korktu — o kimse için

ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾ فِيهِمَا عَيْنَانِ

iki kaynak — o ikisinde — yalanlıyorsunuz — Rabbinizin — nimetlerinin — peki hangisini — efnân[1] — iki sahibi

Meâl/41: "O suçlular, simalarıyla tanınır ve perçemleriyle ayaklarından tutulur."
Meâl/42: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/43: "İşte bu, o suçluların kendisini yalanlayıp durduğu o cehennem."
Meâl/44: "Cehennemle aşırı derecede kaynar su arasında dolaşırlar."
Meâl/45: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz."
Meâl/46: "Rabbinin makamından korkmuş kimse için iki cennet vardır."
Meâl/47: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/48: "Dallar/ağaçlar sahipleri."
Meâl/49: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"

1- "efnân" kelimesi "fenn" veya "fenen" lafzının çoğuludur. Fenn, nevi, çeşit, tür, fenen de ince yumuşak dal demektir.

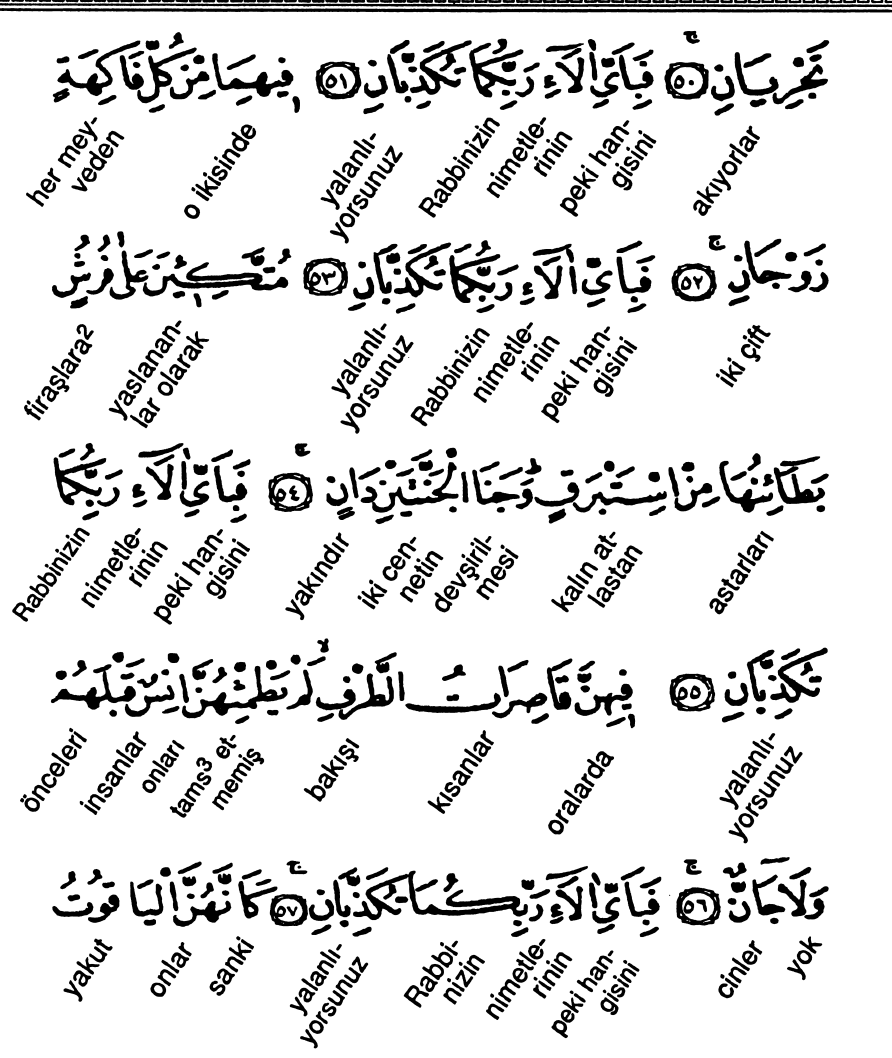

Meâl/50: "O ikisinde akıp giden iki kaynak vardır."
Meâl/51: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz."
Meâl/52: "O ikisinden her meyveden iki çift vardır."
Meâl/53: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/54: "Astarları kalın atlastan mefruşatlar üzerinde yaslanmışlar olarak. İki cennetin (meyvelerinin) devşirilmesi (elle alınacak kadar) yakındır."
Meâl/55: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/56: "O cennetlerde bakışlarını (sahiplerine) kısanlar (dilberler) vardır ki, onlardan önce kendilerini ne bir insan ne de bir cin kirletmiştir "
Meâl/57: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"

2- Yaygılara/döşeklere/minderlere
3- Tams, cinsel ilişkiyle kanatmak/kızlığı bozmak/dokunmak gibi anlamlarda kullanılır (Kurtubi, el-Cami, XVII, 181)

وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾

mercan — Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ﴿٦٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا

-mı — ödülü — güzellik sergilemenin — başka — güzellik sergilemek — Rabbinizin nimetlerinin hangisini

تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾ وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا

yalanlıyorsunuz — ötesinden — ikisinin — iki cennet — Rabbinizin nimetlerinin hangisini

تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾ مُدْهَامَّتَانِ ﴿٦٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾

yalanlıyorsunuz — iki koyu yeşiller — Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ﴿٦٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾

o ikisinde — iki kaynak — iyice fışkıran — Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz

Meâl/58: "Sanki onlar yakuttur, mercandır."
Meâl/59: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/60: "Güzellik sergilemenin karşılığı güzellik sergilemekten başka bir şey midir?"
Meâl/61: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/62: "O ikisinin ötesinden/ikisinden başka iki cennet daha vardır."
Meâl/63: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/64: "Yağız yeşil (yemyeşil) ne gönül alıcı!"
Meâl/65: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/66: "İkisinde sürekli iyice fışkıran iki kaynak."
Meâl/67: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾

o ikisinde meyve hurma nar peki hangisini Rabbinizin nimetlerinin yalanlıyorsunuz

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾ حُورٌ

oralarda hayırlılar güzeller peki hangisini Rabbinizin nimetlerinin yalanlıyorsunuz huriler

مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ

hapsedilmişler çadırlarda peki hangisini Rabbinizin nimetlerinin yalanlıyorsunuz onları kirletmemiş

إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

insan öncesi onlar yok cin peki hangisini Rabbinizin nimetlerinin yalanlıyorsunuz

Meâl/68: "İkisinde de meyve, hurma ve nar vardır."
Meâl/69: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/70: "Oralarda hayırlılar, güzel(dilber)ler vardır."
Meâl/71: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/72: "Çadırlarda hapsedilmiş[1] huriler."
Meâl/73: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/74: "Kendilerinden önce onları ne bir insan ne de bir cin kirletmiştir."
Meâl/75: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

1- Çadırlarda bekletilen, şurada-burada dolaşmayan/sahiplerinden başkasının göremeyecekleri dilberler (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVII, 189).

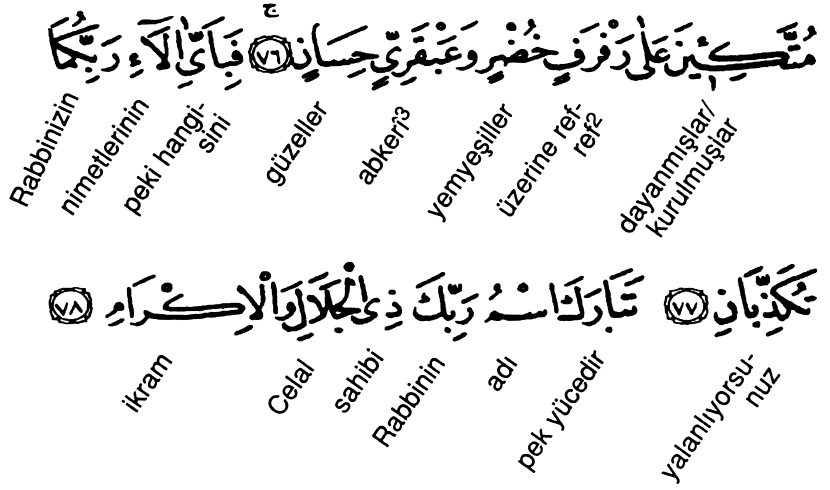

Meâl/76: "Yemyeşil yastıklar ve kıvanç veren muhteşem döşemeler üzerine kurulurlar."
Meâl/77: "Peki (ey insanlar ve cinler) Rabbinizin nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?"
Meâl/78: "Celal ve ikram sahibi Rabbinin adı pek yücedir!"

2- Cins isim veya "refrefe"nin çoğuludur. Nazik ve ince ipek kumaşlara, döşeklerin, tahtların, karyolaların, yaygıların, perdelerin sarkan eteklerine, döşemelere, çemenzâra, ağacın aşağıya sarkan dallarına, yastığa ve daha başka şeylere denir (bkz. Asım, Okyanus, II, 768).
3- Eksikliği ve kusuru olmayan mükemmel şey/türünden kendinden daha üstün olmayan nesne/kıvanç veren döşeme.. (Asım Efendi, Okyanus, II, 20).

VÂKIA SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾ لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾ خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ﴿٣﴾

yükselten alçaltan yalan-layan oluşu için yoktur o olacak olduğun-da

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا ﴿٤﴾ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾ فَكَانَتْ هَبَاءً مُّنْبَثًّا ﴿٦﴾

dağılmış toz ve oldu-ğunda serpi-lerek dağlar serpildi-ğinde[2] sarsılış yer sarsıldı-ğında

وَكُنتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

uğurluluk ne dost-ları uğurluluk işte dostları üç çiftler ve oldu-ğunuzda

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿٩﴾ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾

önde gi-denlerdir ve o önde gidenler uğur-suzluk ne yol-daşları uğur-suzluk yoldaş-ları

Meâl/1: "O olacak/kıyamet gerçekleştiğinde."
Meâl/2: "Oluşunu yalanlayacak yoktur."
Meâl/3: "Alçaltan ve yükseltendir."
Meâl/4: "Yer iyice sarsıldığında;
Meâl/5: dağlar serpildikçe serpildiğinde;
Meâl/6: ve dağılmış toz/toz-duman olduğunda;
Meâl/7: ve siz de üç çift/sınıf olduğunuzda;"
Meâl/8: "İşte uğurluluk dostları! Ne uğurluluk dostlarıdır!"
Meâl/9: "Uğursuzluk yoldaşları! Ne uğursuzluk yoldaşlarıdır!"
Meâl/10: "Ve o önde gidenler de önde gidenlerdir!"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 46., tertipte 56. sırada yer alır. Kûfî sayımına göre 96 âyet, 1278 kelime ve 7053 harftir.
2- Külufak olduğunda.

أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾ ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ وَقَلِيلٌ

işte onlar | yaklaştırılmışlar | cennetlerinde | Naîm | pek çok | öncekilerden | biraz da

مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾ مُّتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

sonrakilerden | tahtlar üzerinde | murassa | kurulanlar olarak | üzerlerine | karşılıklılar

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾ بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ

ebedileştirilmişler[3] | gençler | üzerlerinde dolaşır | testilerle | ibriklerle | dolu kadehle

مِّن مَّعِينٍ ﴿١٨﴾ لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ ﴿١٩﴾ وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ

bir kaynaktan | başağrısına tutulmazlar | ondan | sarhoş da olmazlar | o şeyden bir meyve ile | beğeniyorlar

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ

arzuluyorlar | o şeyden kuş etiyle | hurîler | iri gözlü | gibi | örnekleri | inci

Meâl/11: "işte onlardır yaklaştırılmışlar!"
Meâl/12: "Naîm cennetlerinde."
Meâl/13: "Pek çok öncekilerden."
Meâl/14: "Biraz da sonrakilerden."
Meâl/15: "Murassa/altın işlemeli inci ve yakut kakmalı tahtlar/koltuklar üzerinde."
Meâl/16: "Karşılıklı olarak üzerlerine kurulurlar."
Meâl/17: "Çevrelerinde ebedi yaşama erdirilmiş/kulakları küpeli gençler dolaşır."
Meâl/18: "Bir kaynaktan doldurulmuş testiler, ibrikler ve dolu kadehle."
Meâl/19: "Ondan/o içkiden dolayı başağrısına tutulmazlar ve sarhoş da olmazlar."
Meâl/20: "Beğendiklerinden bir meyve ile,"
Meâl/21: "Canlarının çektiğinden kuş etiyle."
Meâl/22: "İri gözlü hurilerle."

3- Küpeli küpeli/kulakları küpeli gençler (Said b.Cübeyr, Kurtubi, el-Cami, XVII, 202/Nesefi, IV, 215).

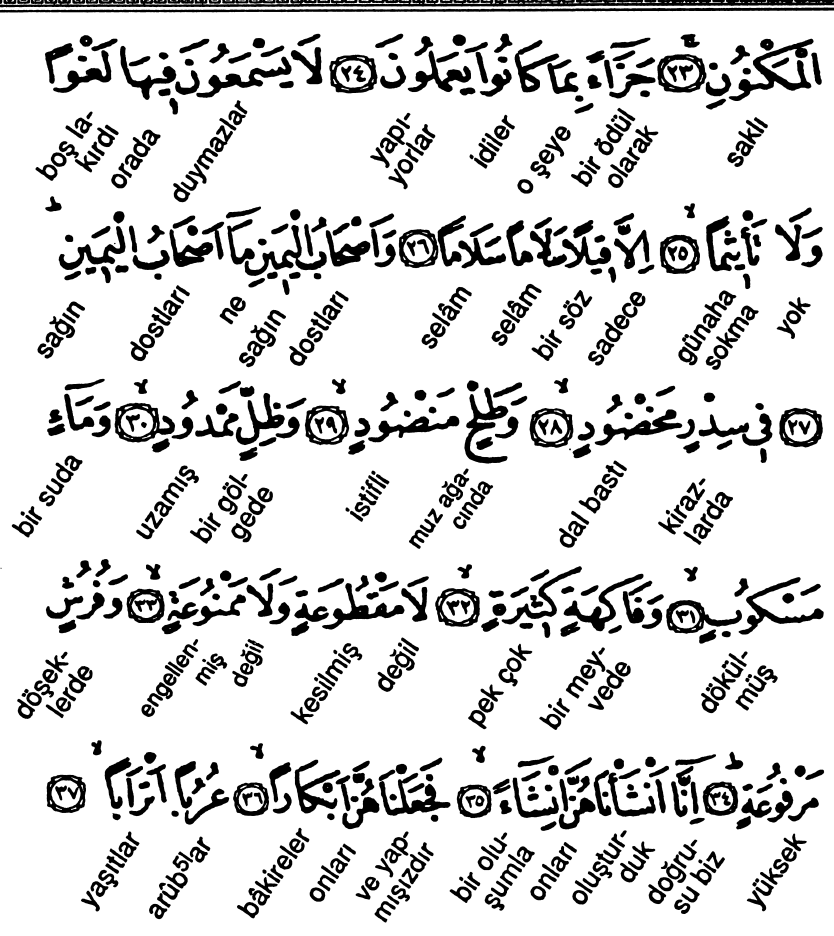

Meâl/23: "Saklı inci örnekleri gibi."
Meâl/24: "Yapageldiklerine karşılık bir ödül olmak üzere."
Meâl/25: "Orada ne boş bir lakırdı işitirler ne de hezeyan[4]/saçmalık."
Meâl/26: "Sadece bir söz: Selâm, selâm."
Meâl/27: "Sağın dostları. Sağın ne dostları!"
Meâl/28: "Dalbastı/dikensiz kirazlar arasında."
Meâl/29: "Aşağıdan yukarı sıvama dizili muz ağaçları arasında."
Meâl/30: "Uzamış gölgel(ler) arasında."
Meâl/31: "Çağlayan su(lar) arasında."
Meâl/32: "Pek çok meyve arasında."
Meâl/33: "Ne kesilmiş/eksilmiş ne de engellenmiş."
Meâl/34: "Yüksek döşeklerde."
Meâl/35: "Doğrusu biz onları/o kadınları bir oluşumla (yeniden oluşturmuşuzdur)."
Meâl/36: "Ve onları bâkireler yapmışızdır."
Meâl/37: "Kocalarına sevdalı ve yaşıtlar olarak."

4- Nesefi, IV, 216.
5- "Urub" kelimesi, arûb lafzının çoğuludur. Arûb, kocasına aşık kadın/cilveli dilber/güzell söz söyleyen/tatlı dilli.

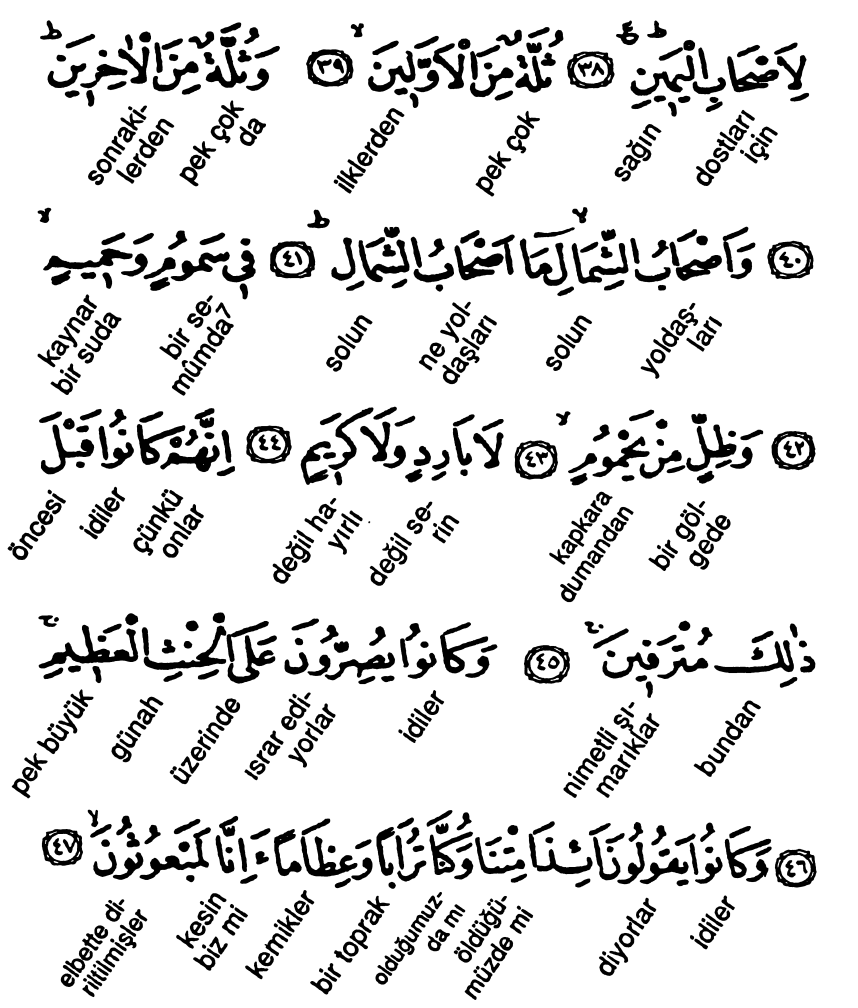

Meâl/38: "Sağın dostları için."
Meâl/39: "Pek çok ilklerden."
Meâl/40: "Pek çok da sonrakilerden.[6]"
Meâl/41: "Ve solun yoldaşları. Solun ne yoldaşları!"
Meâl/42: "Gözeneklere nüfûz eden bir hararet ve bir kaynar su içinde."
Meâl/43: "Kapkara dumandan bir gölge"
Meâl/44: "Ne serin ne de hayırlı."
Meâl/45: "Çünkü onlar bundan önce nimetli şımarıklardılar."
Meâl/46: "Pek büyük günah üzerinde ısrar ediyorlardı."
Meâl/47: Ve diyorlardı: 'Öldüğümüzde mi, bir toprak ve kemik yığınları olduğumuzda mı, kesin biz mi hakikaten diriltilecekleriz.

6- "Bir uyarı: Bu son iki âyetle 13 ve 14 âyetler arasında bir çelişki yoktur. Çünkü orada nitelendirilenler uğurlu dostlardan öne geçmiş olanlardır. Burada ise sadece sağda yani hak tarafında yer almış olanlar sözkonusudur. S.G.
7- Gözeneklere nüfuz eden bir hararet içinde.

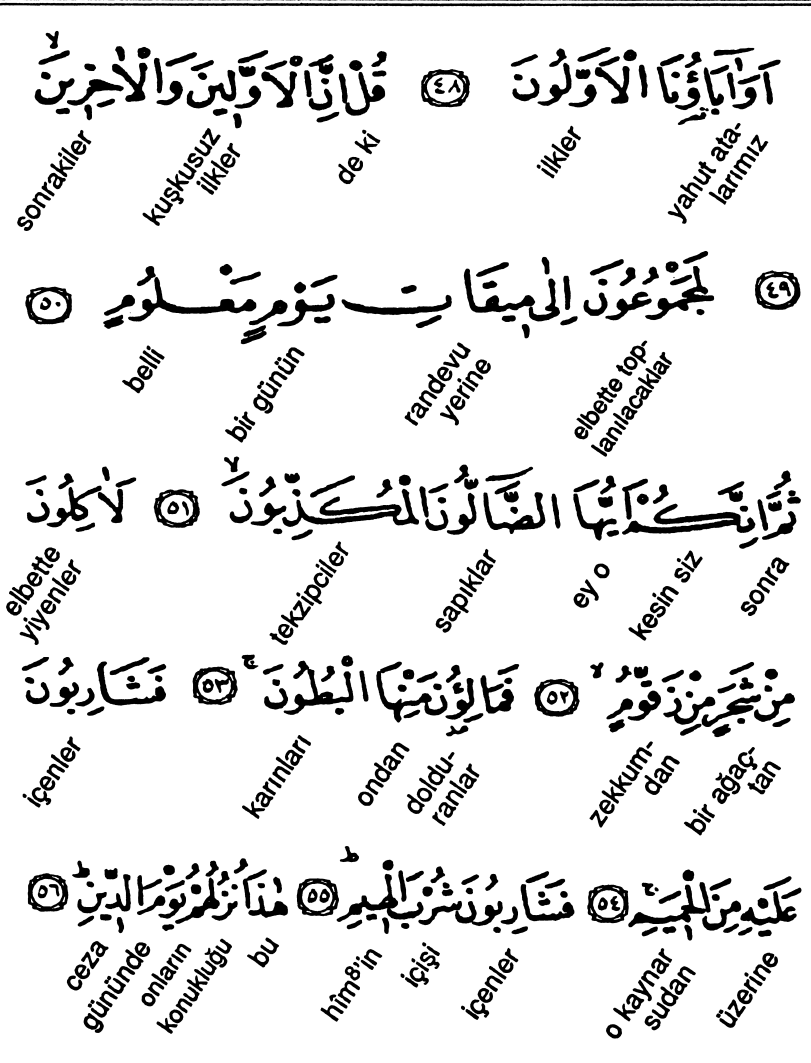

Meâl/48: Yahut ilk atalarımız mı?'
Meâl/49: De ki: 'Kesin öncekiler ve sonrakiler;
Meâl/50: Elbette belli bir günün randevu anına/yerine toplanılacaklar.'
Meâl/51: "Sonra kesin siz ey sapıklar, tekzipçiler;"
Meâl/52: "Elbette bir ağaçtan, zekkumdan yiyecekler."
Meâl/53: "Ondan karınlarını dolduracaklar."
Meâl/54: "Üzerine o kaynar sudan içenler."
Meâl/55: "Susuzluk derdine müptela olmuş develerin içişleri gibi içenler."
Meâl/56: "İşte ceza gününde onların konukluğu/ağırlanışı budur."

8- "Hîm", ehyem veya heymân'ın çoğuludur, susuzluk derdine müptela olmuş develer demektir.

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾

imnâ edi-yorsunuz9 | o şeyi | gördü-nüz mü | tasdik et-miyor musunuz | sizi | yarattık | biz

ءَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ ٱلْخَٰلِقُونَ ﴿٥٩﴾ نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ ٱلْمَوْتَ

ölümü | aranızda | takdir ettik | biz | yaratanlar | yoksa biz mi | onu yaratıyor-sunuz | siz mi

وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَٰلَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ

sizi inşa etme-mize | emsali-nizi10 | değiştir-memize | geçilenler | değil biz

فِى مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَفَرَءَيْتُم

gördünüz mü | düşünmüyor musunuz | ilk | yaratılış/ oluşumu | bildiniz | andolsun gerçekten | bilmiyor-sunuz | o şeyde

مَّا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ ءَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ ٱلزَّٰرِعُونَ ﴿٦٤﴾ لَوْ نَشَآءُ

dilesek | o ekenler | biz miyiz | yoksa | onu ekiyorsu-nuz | siz mi | ekiyorsunuz | o şeyi

Meâl/57: "Biz sizi yarattık, tasdik etmiyor musunuz?"
Meâl/58: "Rahimlere dökmekte olduğunuz meniyi düşündünüz mü?"
Meâl/59: "Onu siz mi yaratıyorsunuz yoksa biz miyiz yaratanlar?"
Meâl/60: "Aranızda ölümü biz takdir ettik. Biz önüne geçilenler değiliz."
Meâl/61: "Kılıklarınızı değiştirmemiz ve sizi bilemeyeceğiniz bir yaratılışta/oluşumda inşâ etmemiz üzere."
Meâl/62: "Andolsun gerçekten ilk yaratılışı bildiniz. İbret almıyor musunuz?"
Meâl/63: "Ekmekte olduğunuzu gördünüz mü?"
Meâl/64: "Siz mi ekiyorsunuz onu yoksa biz miyiz o ekenler?"

9- İmnâ, rahimlere meni dökmek.
10- Emsâl, "misl" kelimesinin çoğulu olabileceği gibi "mesel"in çoğulu da olabilir.. Bu ikincisi tercihimizdir. Bu durumda maddi ve manevi benzeşmeyi ifade eden huy ve kılık anlamına gelir (E. H. Yazır, H. D. K. D. VII, 4715, 4716).

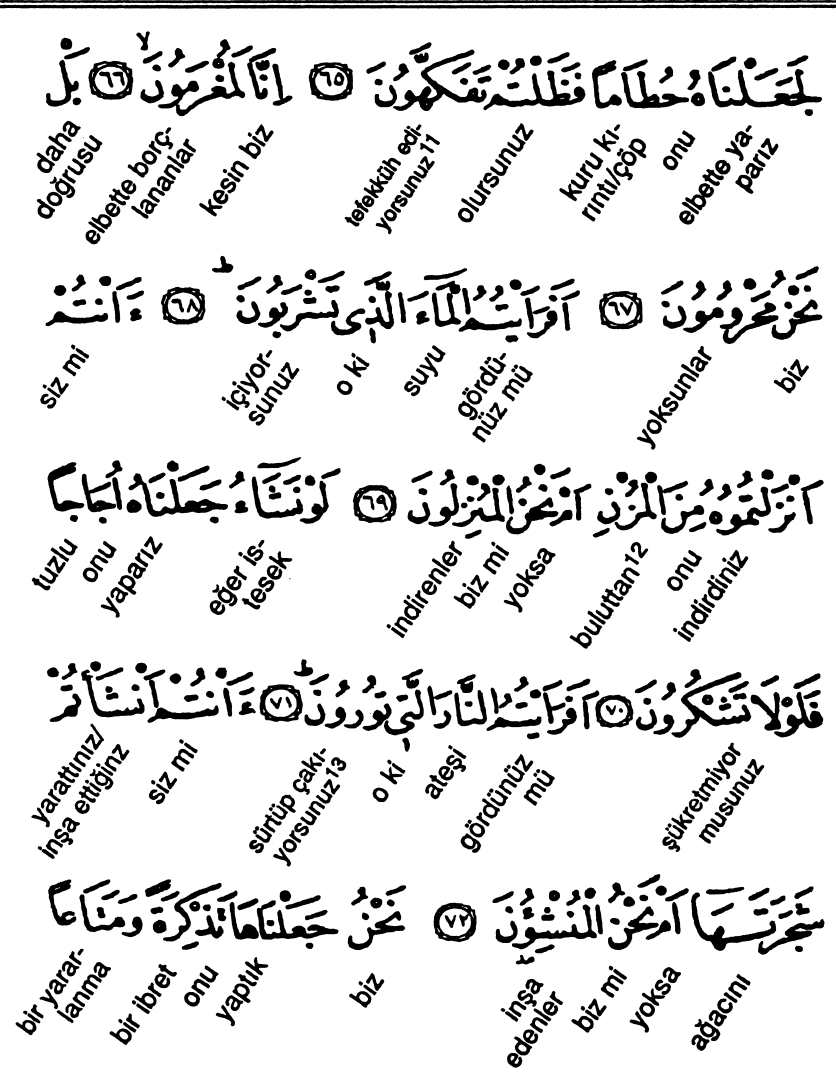

Meâl/65: "Dilesek onu kuru bir çöp kırıntısı yaparız da şaşar kalırsınız."
Meâl/66: (Şöyle dersiniz:) 'Kesin biz borç altına girdik.
Meâl/67: Daha doğrusu biz yoksun bırakılanlarız.'
Meâl/68: "İçmekte olduğunuz o suyu düşündünüz mü?"
Meâl/69: "Onu buluttan siz mi indirdiniz yoksa biz miyiz indirenler?"
Meâl/70: "İstesek onu tuzlu yaparız. Şükretmiyor musunuz?"
Meâl/71: "Sürtüp çakmak suretiyle çıkarmakta olduğunuz o ateşi düşündünüz mü?"
Meâl/72: "Siz mi onun ağacını yarattınız yoksa biz miyiz yaratanlar?"

11- Tefekküh, lugatta türlü türlü meyveleri yemektir. Mecazen hayrete düşmek, şaşıp kalmak, pişmanlık duymak anlamı kasdedilir.
12- "Müzn"ün karşılığıdır, ki bulut veya ak bulut demektir.
13- "İvra" sürterek çakıp ateş çıkarmak.

Meâl/73: "Biz onu bir ibret ve çöl yolcuları için bir faydalanma aracı yaptık."
Meâl/74: "Öyle ise azametli Rabbinin adıyla tesbih eyle."
Meâl/75: "Hayır! Yıldızların yerlerine yemin ederim, ki
Meâl/76: Kuşkusuz o -eğer bilirseniz- elbette pek büyük bir yemindir."
Meâl/77: "Kuşkusuz, elbette pek değerli bir Kur'an'dır."
Meâl/78: "Saklı/korunmuş bir kitapta."
Meâl/79: "Ona ancak iyice temizlenmişler dokunur."
Meâl/80: "Alemlerin Rabbinden bir indirilmedir."
Meâl/81: "Bu sözü mü siz hafife alıyorsunuz?"

14- ikva, çöle konup-göçmek.
15- kirletenler/yalanlayanlar/küçümseyenler/terkedenler/iki yüzlülük yapanlar/küfrünü gizleyerek yumuşak yaklaşanlar (Kurtubi, el-Cami, XVII, 227, 228).

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ

boğaza / geldiğin-de / peki ya / yalanlı-yorsunuz / kesin siz / şükrü-nüzü16 / kılıyor-sunuz

﴿٨٣﴾ وَأَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَٰكِن

ne var ki / sizden / ona / daha ya-kın / oysa biz / bakıyor-sunuz / o zaman / siz

لَّا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾ فَلَوْلَا إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾ تَرْجِعُونَهَا

onu / döndürse-nize / cezalandı-rılmışlar / dışı / iseniz / peki ya / göre-mezsiniz

إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾ فَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ

rızık / işte ra-hatlık/fe-rahlık / yaklaştırıl-mışlardan / ise / şimdi / doğrular / iseniz

وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّا إِن كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ فَسَلَامٌ لَّكَ

sana / selam / sağın / dostla-rından / ise / ama / Naim / cenneti

Meâl/82: "Ve şükrünüzü, kesin siz onu yalanlıyor olmanızı mı yapıyorsunuz?[17]"
Meâl/83: "Peki ya (can) boğaza gelip dayandığında;"
Meâl/84: "Siz o zaman bakıp durursunuz."
Meâl/85: "Oysa biz ona sizden daha yakınızdır. Ama göremezsiniz."
Meâl/86: "Peki ya, ceza görmeyeceklerseniz?"
Meâl/87: "Doğru sözlülerseniz onu[18] geri döndürsenize!"
Meâl/88: "Şimdi (ölen kişi) yaklaştırılmışlardan ise;"
Meâl/89: "İşte (ona) rahatlık, rızık ve Naim cenneti."
Meâl/90: "Ama sağın dostlarından ise;"

16- a.g.e.a.y.
17- Allah'ın lutfu karşısında şükrünüzü, onu yalanlamakla mı yerine getiriyorsunuz?
18- canınızı.

مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ ﴿٩١﴾ وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ

sapıklardan | yalan sayanlardan | ise | ama | sağın | dostlarından

﴿٩٢﴾ فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾ وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ

elbette o | kuşkusuz bu | cehenneme | ve yaslandırma | kaynar sudan | artık bir ziyafet

﴿٩٦﴾ حَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ

azametli | Rabbinin | adıyla | öyle ise tesbih et | yakîn'in/kesin bilginin | gerçeği

Meâl/91: "Selam sana sağın dostlarından."
Meâl/92: "Ama yalan sayanlardan, sapıklardan ise;"
Meâl/93: "Artık kaynar sudan bir ziyafet!"
Meâl/94: "Ve cehenneme yaslandırma."
Meâl/95: "Kuşkusuz bu, elbette odur kesin bilginin gerçeği."
Meâl/96: "Öyle ise azametli Rabbinin adıyla tesbih eyle."

HADÎD SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُ مُلْكُ

mülkü O'nun çok hikmetli çok güçlü O yerde göklerde o şey Allah için tesbih[2] etti

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾ هُوَ الْأَوَّلُ

Evvel[3] O pekala güçlüdür her şeye karşı O öldürür hayat verir yerin göklerin

وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

pekala bilen her şeyi O Bâtın[6] Zâhir[5] Âhir[4]

Meâl/1: "Göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ı tesbih etti. O, çok güçlü, çok hikmetlidir."

Meâl/2: "Göklerin ve yerin mülkü/hükümranlığı O'nun tekelindedir. Can verir can alır. O, her şeye karşı pekala güçlüdür."

Meâl/3: "O, ilktir, sondur, görünendir ve gizlidir. O, her şeyi pekala bilendir."

1- Medine dönemi sûrelerinden olduğunu söyleyenler varsa da çoğunluk Mekke dönemine ait olduğu görüşündedir. Ancak surenin muhteva ve üslubu Medine dönemine ait olduğunu açık-seçik ortaya koyacak niteliktedir (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVII, 235).S.G. Mushaftaki tertipte 57. sırada yer alır. 29 âyet, 544 kelime ve 1474 harftir.

2- Tesbih, Allah Teâla'yı, zatına yakışmayan sıfatlardan arındırmak, O'nun kusurlu sıfatlardan uzak bulunduğunu inanç, söz ve davranışlarla dile getirmektir.

3- Bkz. Evvel sıfatı.

4- Bkz. Âhir sıfatı.

5- Bkz. Zâhir sıfatı.

6- Bkz. Bâtın sıfatı.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ

O ki yarattı gökleri ve yeri altıda günler sonra istivâ1 etti

عَلَى الْعَرْشِ ۖ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ

Arş üzerine bilir o şeyi yere giriyor ve o şeyi ondan çıkıyor o şeyi gökten iniyor

وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

O oraya yükseliyor o şeyi sizinle nerede iseniz Allah yapıyor-sunuz o şeyi pekala gören

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٥﴾ يُولِجُ اللَّيْلَ

O'nun mülkü göklerin yerin Allah'a döndü-rülür işler sokar geceyi

فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

gündüzü gündüze sokar gündüzü geceye O çok iyi bilen özünü gögüsle-rin

Meâl/4: "O, gökleri ve yeri altı günde yaratıp sonra Arş üzerine istivâ eden Zât'tır, Yere gireni, ondan çıkmakta olanı, gökten ineni ve ona yükselmekte bulunanı bilir. O, nerede olsanız sizinledir. Allah yapmakta olduklarınızı pekala görmektedir."

Meâl/5: "Göklerin ve yerin mülkü/hükümranlığı O'nundur. Bütün işler yalnız Allah'a döndürülür."

Meâl/6: "Geceyi gündüzün içine gündüzü de gecenin içine sokar. O, sinelerin özünü çok iyi bilendir."

1- Bkz. A'râf, 54.

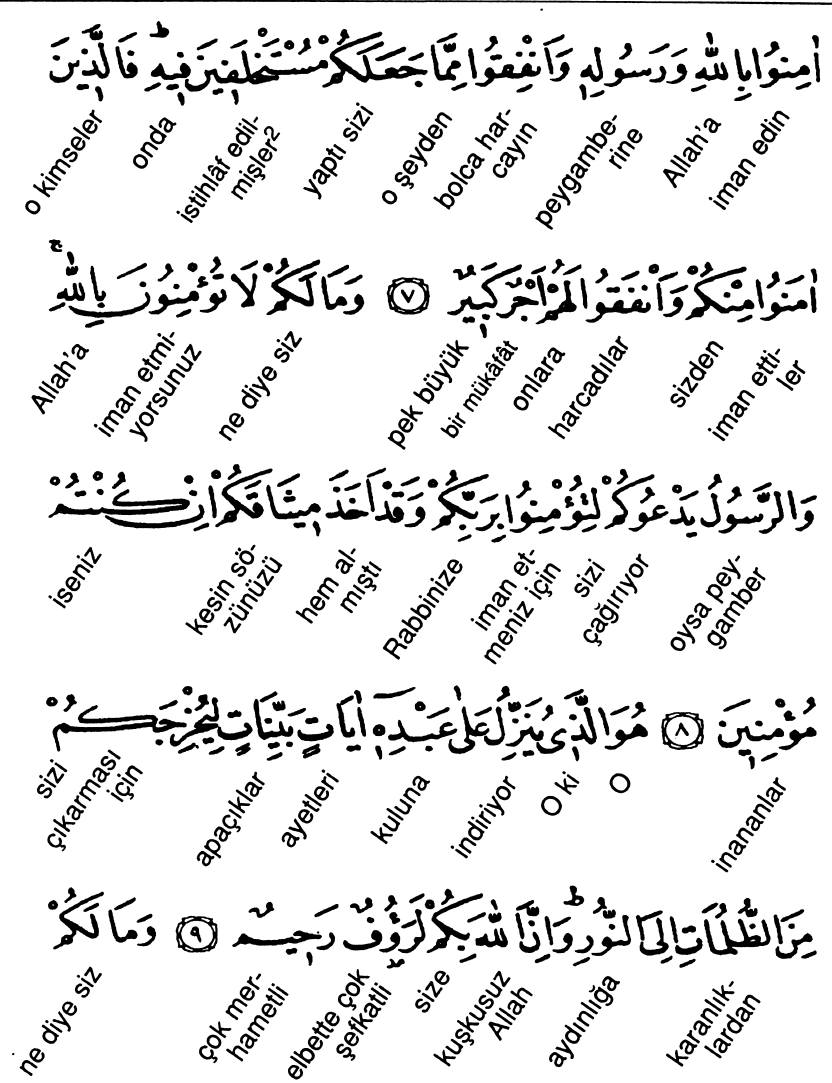

Meâl/7: "Allah'a ve peygamberine iman edin, sizi, hakkında tasarruf sahipleri yaptığı şeyden bolca harcayın. Sizden iman etmiş ve bolca harcamış bulunan kimseler, onlara büyük bir mükâfât vardır."

Meâl/8: "Peygamber sizi, Rabbinize inanmanız için Allah'a çağırıp dururken ne diye siz Allah'a inanmıyorsunuz? Hem -eğer inananlarsanız- kesin sözünüzü almıştı."

Meâl/9: "O, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarması için kuluna apaçık âyetleri indirmekte olan Zât'tır. Kuşkusuz Allah size karşı kesin çok şefkatli, çok merhametlidir."

2- Tasarruf sahipleri/yetkililer/vekil kılınmışlar.

Meâl/10: "Ne diye Allah yolunda bolca harcama yapmayacakmışsınız? Oysa göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. İçinizden fetihten önce harcama yapmış ve savaşmış olan (ötekilerle) aynı değildir. Onlar, fetihten sonra bolca harcamış ve savaşmış kimselerden derece bakımından daha büyüktür. (Bununla birlikte) Allah hepsine en güzeli va'detmiştir. Allah yapmakta olduklarınızdan haberdardır."

Meâl/11: "Allah'a güzel bir ödünç verecek olan o şahıs kimdir ki (Allah) onu kendisi için katlasın ve hem de onun için pek değerli bir mükafat olsun?"

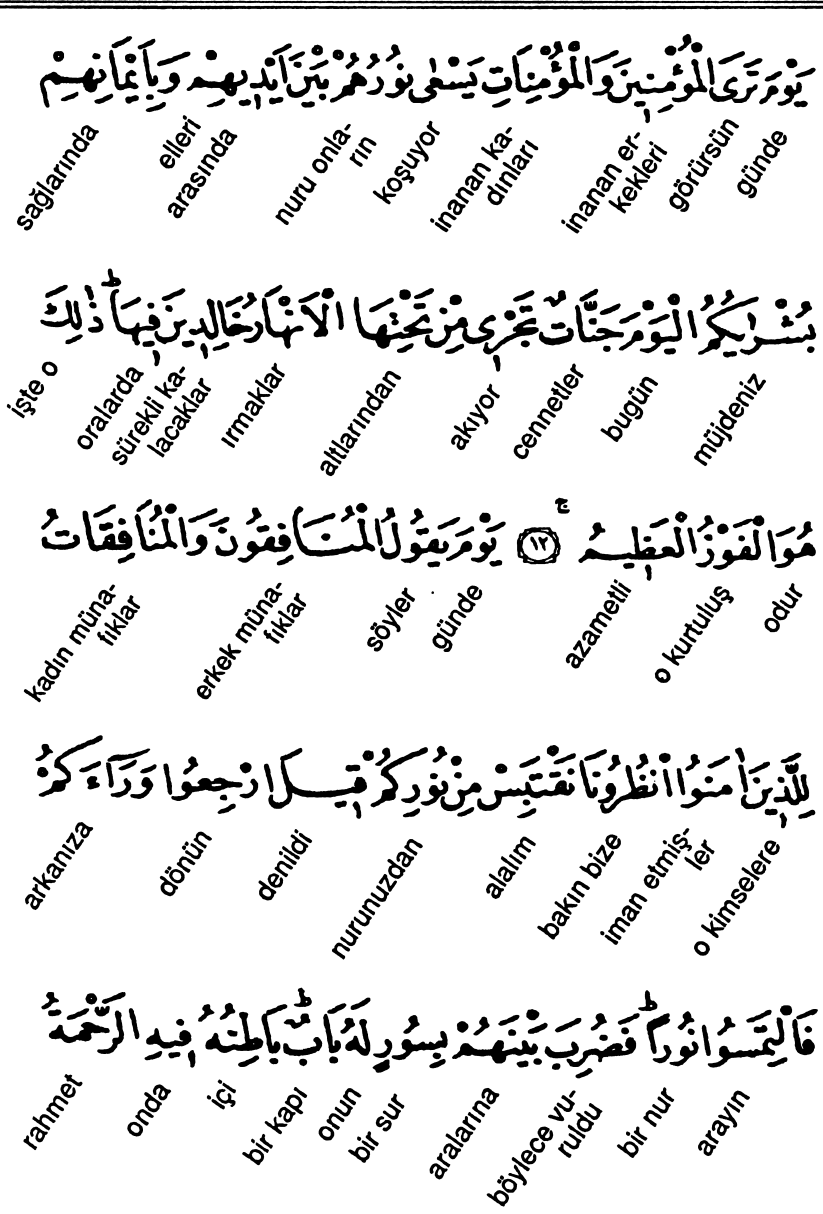

Meâl/12: "İnanan erkeklerle inanan kadınları, nurları önlerinde ve sağlarında koşarken göreceğin günde (denilir): 'Bugün müjdeliğiniz, içlerinde sürekli kalanlar olmak üzere altlarından ırmaklar akan cennetlerdir'. İşte bu, odur o azametli kurtuluş."

وَظَاهِرُهُۥ مِن قِبَلِهِ ٱلْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ

evet dediler | sizinle değil miydik | onlara seslenirler | azap yönünden | oysa dışı

وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ

aldattı sizi | kuşkulandınız | beklediniz | kendilerinizi | belaya çarptırdınız/yaktınız | ancak siz

ٱلْأَمَانِىُّ حَتَّىٰ جَآءَ أَمْرُ ٱللَّهِ وَغَرَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ ﴿١٤﴾ فَٱلْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ

alınmaz | bu yüzden bugün | o çok kandıran | Allah ile | sizi kandırdı | Allah'ın buyruğu gelinceye değin | o kuruntular

مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا ۚ مَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ ۖ هِىَ مَوْلَىٰكُمْ ۖ وَبِئْسَ

ne kötü | mevlanız | o ateş sığınağınız | küfrettiler | o kimselerden | yok bir fidye | sizden

ٱلْمَصِيرُ ﴿١٥﴾ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ

Allah'ı | zikre | gönüllerinin saygı duyması | iman ettiler | o kimseler için yaklaşmadı mı | varış yeri

Meâl/13: "Münafık erkeklerle kadınların, iman etmiş kimselere: 'Bize bakın da nurunuzdan yararlanalım' diyeceği günde (onlara): 'Haydi arkanıza dönün de ışık arayın' denilir. Derken aralarına kapısı bulunan bir sur çekilir, ki içi[1], rahmet ondadır. Dışı ise, o yönünden ötürü de azaptır."

Meâl/14: "Onlara seslenirler: 'Sizlerle değil miydik?' Derler: 'Evet! Ne var ki siz kendilerinizi yaktınız[2]/helak ettiniz, beklediniz, kuşkulandınız, Allah'ın buyruğu gelinceye değin o kuruntular sizi aldattı. O çok kandıran sizi Allah ile aldattı.'

Meâl/15: "Bu yüzden sizden de o küfretmiş kimselerden de bir fidye alınmaz. Barınağınız ateştir. Odur layıkınız. O ne kötü varış yeridir."

1- kapının/surun.

2- H.B.Ç.M.

وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ فَطَالَ

uzadı önceden o kitaba verildiler o kimseler gibi olmamaları için Haktan inene

عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ

fasıklar onlardan pek çok yürekleri katılaştı süreç üzerlerine

﴿١٦﴾ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ

ayetleri sizin için gerçekten açıkladık ölümü sonrası yeryüzüne can veriyor kuşkusuz Allah bilin ki

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا

borç vermişler sadaka veren kadınlar doğrusu sadaka veren erkekler aklınızı işletirsiniz belki siz

اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

pek değerli bir mükâfât onlara onlar için katlanır güzel bir borç Allah'a

Meâl/16: "İnanmış kimseler için, kalplerinin, Allah'ı anmak, Hak'tan inen karşısında saygı duyması ve daha önce kendilerine kitap verilip de üzerlerinden (geçen) süreç uzadığından dolayı, yürekleri katılaşmış, içlerinden çoğu da yoldan çıkmış bulunan kimseler gibi olmamaları zamanı gelmedi mi?"

Meâl/17: "Bilin ki kuşkusuz Allah yeryüzüne ölümünden sonra can vermektedir. Ayetleri size gerçekten açıkladık. Belki siz (bu sayede) aklınızı kullanırsınız."

Meâl/18: "Doğrusu sadaka vermekteki erkekler, sadaka vermekteki kadınlar ve Allah'a güzel bir borç vermiş bulunanlar; (verdikleri) onlar için katlanır. Onlara pek değerli bir mükâfât vardır."

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ

pek doğrular — onlardır — işte onlar — peygamberlerine — Allah'a — iman ettiler — o kimseler

وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

kâfirlerdir — o kimseler — kendilerinin — nuru — kendilerinin — mükâfâtı — onlara — Rableri — katında — tanıklar

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾ اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ

hayatı — ancak — bilin ki — cehennem — yoldaşları — işte onlar — âyetlerimizi — yalanladılar

الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ

mallarda — çoğalma yarışı — aranızda — iftihar yarışı — bir süs — bir eğlence — bir oyun — dünya

وَالْأَوْلَادِ ۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ

görürsün onu — kurur — sonra — bitkisi — örtenleri/ziraatçıları — imrendirdi — yağmurun — gibi durumu — çoğuklarda

Meâl/19: "Allah'a ve peygamberlerine inanmış kimseler, işte onlar, onlardır pek doğrular ve Rableri katında tanıklar. Onlar için vardır mükâfâtları ve aydınlıkları. Küfredip âyetlerimizi yalanlamış kimseler ise, işte onlar cehennem yoldaşlarıdır."

مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۖ وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ

çetin bir azap oysa ahi-rette çöp kırıntısı olur sonra sapsarı ke-silmiş

وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ

geçimliği ancak dünya değil hayatı bir hoşnut-luk Allah'tan bir bağış

الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾ سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ

gibi geniş-liği genişliği cennete Rabbinizden bir bağışa koşuşun aldanış

السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ

işte bu peygam-berlerine Allah'a iman etti-ler o kimse-ler için hazırlan-mış yerin göğün

فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾

pek büyük lutuf sahibi Allah diliyor o kimseye verir onu Allah'ın lutfu

Meâl/20: "Bilin ki ancak dünya hayatı bir oyun, bir eğlence, bir süs, aranızda iftihar yarışı, mallarda ve çocuklarda çoğalma musabakasıdır. Bu, bir yağmurun durumunu andırır, ki (bitirdiği) bitkisi ziraatçıları imrendirir. Sonra o bitki kurur da onu sapsarı kesilmiş görürsün. Ardından o bitki çöp kırıntısı olur. Âhirette ise çetin bir azap, Allah'tan bir bağışlama ve bir hoşnutluk vardır. Dünya hayatı başka değil sadece aldanış geçimliğidir."

Meâl/21: "Rabbinizden bir bağışa, genişliği gökle yerin genişliği gibi olan cennete koşun ki o, Allah'a ve peygamberlerine inanmış kimseler için hazırlanmıştır. İşte bu, Allah'ın lutfudur, onu dilediği kimseye verir. Allah pek büyük lutuf sahibidir."

مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِيٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَٰبٍ

bir kitapta | ancak canlarınızda | yok | yerde | bir musibet | meydana gelmedi

مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾

pek kolay | Allah'a | kuşkusuz bu | yaratmamız onları | öncesinden

لِّكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ

sevmez | Allah | verdi size | o şeyle sevinmeyesiniz | geçti sizi | o şeye | üzülmeyesiniz

كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾ ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ

insanlara | emrederler | cimrilik yaparlar | o kimseler ki | çok övüneni | her kurumlananı

بِٱلْبُخْلِ ۗ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْغَنِيُّ ٱلْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾

pek övülen | pek zengin | O'dur | kuşkusuz Allah | yüz çevirirse | kim | cimriliği

Meâl/22: "Yeryüzünde ve canlarınızda herhangi bir bela meydana gelmemiştir ki onları yaratmamızdan önce bir kitapta bulunmasın. Kuşkusuz bu, Allah'a pek kolaydır."

Meâl/23: "Ki elinizden kaçana üzülmeyesiniz, size verdiğiyle de şımarmayasınız. Allah kurumlanan[1], çok övünen hiç kimseyi sevmez."

Meâl/24: "Onlar ki hem cimrilik yaparlar hem de insanlara cimriliği emrederler. Kim yüz çevirirse (bilsin ki) kuşkusuz Allah, O'dur pek zengin, pek övülen."

1- Kendinde bir varlık hissedip kibirlenen.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ

o Kitab'ı — onlarla — indirdik — kanıtlarla — elçilerimizi — gönderdik — Andolsun gerçekten

وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۖ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ

onda — demiri — indirdik — adaletle — insanlar — ayakta durması için — mizanı

بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ

peygamberlerine — yardım ediyor kendisine — o kimseyi — Allah — bilmesi için — insanlar için — faydalar — çetin — be's[1]

بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا

Nuh'u — gönderdik — andolsun gerçekten — çok güçlü — çok kuvvetli — kuşkusuz Allah — gıyapta

وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ

hidayete ermiş — içlerinden — kitabı — peygamberliği — soylarında — kıldık — İbrahim'i

Meâl/25: "Andolsun gerçekten elçilerimizi kanıtlarla gönderdik insanların adaletle ayakta durması için de peygamberlerle birlikte o Kitabı ve teraziyi indirdik. İçlerinde çetin bir güç ve insanlar için faydalar bulunan demiri de indirdik. (Bunları) Allah, kendisine ve peygamberlerine görmeden kimin yardım edeceğini bilmesi/belirlemesi için (yapmıştır). Kuşkusuz Allah, çok kuvvetlidir, çok izzetlidir."

1- Kuvvet/güç/korku/sertlik.

وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰٓ اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا

iz izlettik elçilerimizle izleri üzerinde iz izlettik sonra fasıklar onlardan çoğu

بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ

o kimselerin gönüllerinde kıldık İncil'i verdik ona oğlu Meryem İsa ile

اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ۖ وَرَهْبَانِيَّةً ۨابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا

onu yazmamıştık onu uydurdular ruhbanlığı bir rahmet bir şefkat uydular ona

عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ

özeninin gereği ona özen göstermediler Allah'ın hoşnutluğunu aramak için ancak üzerlerine

فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ ۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

fasıklar içlerinden pek çok onların mükâfâtını onlardan iman ettiler o kimselere verdik

Meâl/26: "Andolsun gerçekten Nuh ile İbrahim'i de gönderdik, ikisinin soylarına peygamberliği ve o Kitabı bıraktık. İçlerinden kimi doğru yolu bulmuştur. Onlardan çoğu ise fasıklardır."

Meâl/27: "Sonra izleri üzerinde elçilerimizle iz izlettik, Meryem oğlu İsa ile iz izlettik, ona İncil'i verdik, onun peşine takılan kimselerin gönüllerine şefkat ve merhamet koyduk. Ruhbanlığa gelince, onu onlar uydurmuşlardı, üzerlerine biz yazmamıştık. Sırf Allah'ın hoşnutluğunu aramak için (uydurmuşlardı) ama ona, onun gerektirdiği özeni göstermemişlerdi. İçlerinden inanmış kimselere mükâfâtlarını verdik. Onlardan pek çoğu ise fâsıklardır."

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَءَامِنُوا۟ بِرَسُولِهِۦ يُؤْتِكُمْ

ey o / kimseler / inandılar / korkun / Allah'tan / iman edin / peygamberine / versin size

كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِۦ وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِۦ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ

iki pay / rahmetinden / yapsın / sizin için / bir nur / onunla yürüyorsunuz / sizi bağışlasın

وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٨﴾ لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ

Allah / çok bağışlayan / çok merhametli / bilmezlik etmesin diye[2] / ehlikitap

أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّن فَضْلِ ٱللَّهِ وَأَنَّ ٱلْفَضْلَ بِيَدِ ٱللَّهِ

Allah'ın elinde / kuşkusuz lutuf / Allah'ın lutfundan / hiçbir şeye / güç yetiremeyeceklerini

يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

pek büyük / lutuf sahibi / Allah / diliyor / o kimseye / verir onu

Mehal/28: "Ey iman etmiş kimseler! Allah'tan korkun ve peygamberine iman edin ki size rahmetinden iki pay versin, size sayesinde yürüyeceğiniz bir nur bahşetsin, sizi bağışlasın. Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."

Meâ/29: "Ki, kitap ehli, Allah'ın lutfundan hiçbir şeye güç yetiremeyeceklerini ve hakikaten lutfun Allah'ın elinde olduğunu, onu dilediği kimseye vereceğini bilmezlik etmesinler diye. Allah pek büyük lutuf sahibidir."

2- lielâ ya'leme (lien ya'leme) kelimesiyle yorumlanmıştır. (Bkz. Nesefi, IV, 230, Kurtubi, el-Cami, XVII, 267, 268)./bilmeyecekleri için mi (E. H. Yazır, VII, 4769)./..bilmezlik etmesinler (Prof. Süleyman Ateş M. s, 540).

MÜCÂDELE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللّٰهِ وَاللّٰهُ

Allah Allah'a şikayette bulunuyor kocası hakkında sana mücadele ediyor onun ki sözünü Allah gerçekten duydu

1- Sûre ismi, yazıldığı gibi (d) harfine "e" sesi verilerek okunduğu gibi; aynı harfe "i" sesi verilerek "mücâdile" şeklinde de okunur ve bu ikinci şekli daha yaygındır. Medine dönemi sûrelerindendir, indirilişte 104, tertipte 58. sırada yer alır. 22 âyet, 493 kelime ve 1992 harftir. "Kadsemia" veya "Zıhâr" adıyla anıldığı da vakidir. Meşhur ismi, ilk âyette geçen ve çekişen anlamına gelen "tücâdilu" fiilinden, ikincisi, sûreye giriş edat ve kelimesinden, üçüncüsü ise, sûrenin ilk âyetlerinin muhtevasından kaynaklanır. Bu muhteva da Araplar arasındaki "zıhâr" geleneğidir.

"Zıhâr, lugatta iki şey arasında bir mutâbakat ve mümâselet meydana getirmek demektir. Arka anlamına gelen "zahr"dan alınmıştır. Nikah ıstılahında: "Kocanın, eşini, nesep, süt emzirme yolu veya evlilik sureti ile ebediyyen mahremi olan bir kadının kendisine bakılması caiz olmayan arkası, karnı, uyluğu gibi bir uzvuna benzetmesidir... Bu benzetmeye "zıhâr" denilmesi, bunun çoğunlukla zahra yani arkaya izafetle yapılması ve sırtlar arasında öteki uzuvlardan çok müşabahat bulunması itibarıyladır... Böyle bir muameleye tabi tutulan kadın, kocası tarafından ebediyyen terkedilmiş olurdu..." (Ömer Nasuhi Bilmen, Hukuk-i İslamiyye ve Istılahat-ı Fıkhıyye Kamusu, II, 179).

Tefsirlerde verilen bilgilere göre Allah Rasulü ile çekişen kadın, Evs b. Sâbit'in hanımı Havle'dir. Evs, karısına kızarak zıhar geleneğini uygulamış. Bunun üzerine hanımı Hz. Peygambere başvurarak kocasına, genç yaşında hizmet ettiğini, kendisine çocuk verdiğini, şimdi çoçuktan kesildiğini; kocasının zıharda bulunarak kendisini ihtiyar yaşında perişan ettiğini söylemiş ve duruma müdahele etmesini, tekrar kocasına dönmesi için hüküm vermesini istemiş. Rasulullah: "Sen ona haramsın" buyurmuş. Kadın: "Ya Rasulallah, ama o beni boşamadı" diye karşılık vermiş, hüküm isteğini ısrarla sürdürmüş. Derken bu sûrenin ilk ayetleri indirilerek "zıhâr" geleneğinin yanlış bir zandan ibaret olduğu ifade buyurulmuş ve yeminin de hakkı korunarak yeni hüküm getirilmiştir.

Bu kadın, yıllar sonra halifeliği döneminde Hz. Ömer'i durdurarak: "Ey Ömer! Sana (cahiliye döneminde) "Ömercik" denilirken "Ömer" denildi, şimdi "Emirulmüminin" diye çağırılıyorsun!.. Ömer, Allah'tan kork.. diye başlayan bazı öğütlerde bulunacaktır (Kurtubi, el-Cami, XVII, 269).

Meâl/1: "Allah, kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a yakınıp duran o kadının sözünü gerçekten işitti. Allah, ikinizin birbirinizle konuşmanızı duyuyor. Hakikaten Allah çok iyi duyandır, çok iyi görendir."

Meâl/2: "İçinizden kadınlarına zıharda bulunan kimseler (bilsinler ki) onlar, kendilerinin anaları değildir. Anaları ancak onları doğurmuş olanlardır. Hakikaten onlar kabuledilmez çirkin ve yalan bir söz söylüyorlar. Bununla birlikte Allah çok affedendir, çok bağışlayandır."

Meâl/3: "Kadınlarına zıharda bulunup sonra söyledikleri şey için (pişmaklık duyup) geri dönen kimseler -ikisinin temaslarından önce- bir köleyi özgürlüğe kavuşturma(lılar). İşte bu size, bununla öğütleniyorsunuz[4]. Allah, yapmakta olduklarınızdan pekala haberdardır."

2- Yadırganmış/çirkin görülmüş/benimsenmemiş.

3- Rakabe, lugatta boyun kökü demektir. Mecazen kişi, özellikle köle anlamında kullanılır.

4- Size yapılan öğüt budur.

مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا ۚ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ

altmışa | yemek yedirmek | güç yetiremezse | kim | ikisinin temasları | öncesinden | ikisi peşpeşe

مِسْكِينًا ۚ ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ

Allah'ın sınırları | işte bu | peygamberine | Allah'a | inandığınız için | işte bu | miskin

وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

peygamberine | Allah'a | muhâdde yapıyorlar[5] | kuşkusuz o kimseler | acıtan | bir azap | kafirler için

كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۚ

apaçıklar | ayetler | gerçekten indirdik | öncelerinden | o kimseler | yere çalındı | gibi o şey | kebt oldular[6]

وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ

haber verir onlara | birlikte | Allah | onları diriltir | günde | horlayan | bir azap | kafirlere

Meâl/4: "Kim (bir köleyi özgürlüğe kavuşturma imkanı) bulamazsa, ikisinin temaslarından önce peşpeşe/aralıksız iki ay oruç tutma(ları gerektir). Buna güç yetiremeyen altmış yoksulu doyurmalıdır. İşte bu (açıklama) Allah'a ve peygamberine inandığınız içindir. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kafirler için acıtan bir azap vardır."

Meâl/5: "Kuşkusuz Allah'a ve peygamberine karşı gelen kimseler, kendilerinden öncekiler yere çalındığı gibi yere çalındılar. Gerçekten apaçık ayetler gönderdik. Kafirler için horlayan bir azap vardır.

5- Düşmanlık ediyorlar, karşı koyuyorlar (Nesefi, IV, 233)/mühalefet ediyorlar (Celaleyn, II, 212)/düşmanlık ediyorlar, sınırlar çiziyorlar, Allah ve peygamberinin kanunlarından başkasını tercih ediyorlar (Beyzavi, II, 503).

6- Kebt, bir kimseyi yere çalmak/rezil etmek, utandırmak gibi anlamlara gelir.. (Okyanus, I, 320). Dolayısıyla fiil, alçaltıldılar/yüzleri üstü kakıldılar/itildiler/helak edildiler/lanete uğratıldılar (Kurtubi, el-Cami, XVII, 288)/horlandılar (Celayen, II, 212)/tepelendiler (Prof. S. Ateş, M.) anlamlarıyla karşılanmıştır.

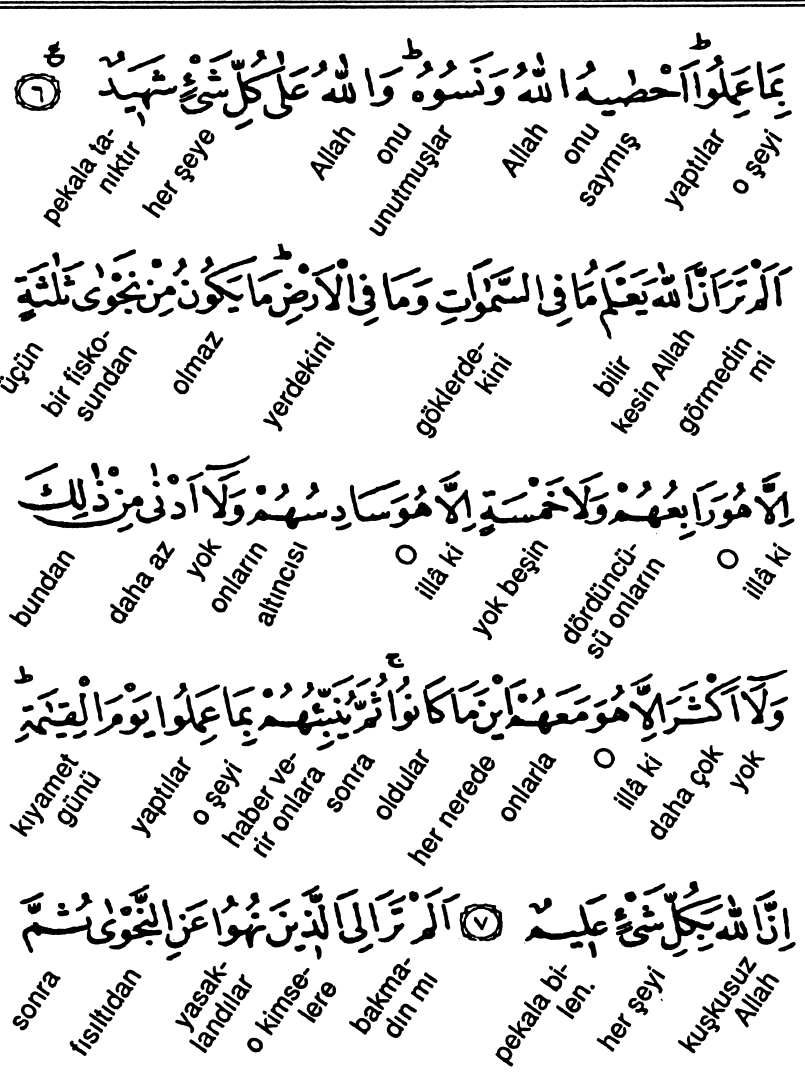

Meâl/6: "Allah'ın onları, hepsini/birlikte[7] dirilteceği günde kendilerine yapmış olduklarını haber verir. Onlar onu unutmuşlarsa da Allah onu saymıştır. Allah her şeye pekala tanıktır."

Meâl/7: "Gerçekten Allah'ın göklerdekini ve yerdekini bilmekte olduğunu görmedin mi? Olmaz üç kişinin fiskosu illâ ki O'dur dördüncüleri, değil beşin (fiskosu) kesin O'dur altıncıları, ne bundan az ne bundan çok illâ ki O, nerede olurlarsa onlarladır. Sonra yaptıklarını kıyamet günü kendilerine haber verir. Kuşkusuz Allah her şeyi pekala bilendir."

7- (Nesefi, IV, 233).

يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ

karşı gelmekle | düşmanlıkla | günahla | fısıldaşıyorlar | ondan | yasaklandıklarına | dönüyorlar

الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ

diyorlar | Allah | onunla | seni | sağlıklamadı | o şeyle | seni | sağlıklıyorlar | sana | geldiklerinde | peygambere

فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا

oraya girerler | cehennem | yeter onlara | söylüyoruz | o şeyle | Allah | bize | değil mi azap etmeli | içlerinde

فَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا

fısıldaşmayın | fısıldaştığınızda | iman ettiler | ey o kimseler | varış yeri | ne kötü

بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ

takva ile | iyilikle | fısıldaşın | peygambere | karşı gelmekle | düşmanlıkla | günahla

Meâl/8: "Fısıldaşmaktan yasaklanmışlarken sonra kendisinden menedildikleri şeye dönüp günahla, düşmanlıkla ve peygambere karşı gelmekle aralarında fısıldaşmakta olan kimselere bakmadın mı? Sana geldiklerinde seni, Allah'ın selamlamadığı şeyle selamlıyorlar ve içlerinden: 'Allah, söylemekte olduğumuz şey yüzünden bize azap etmeli değil miydi?' diyorlar. Onlara cehennem yeter, oraya girecekler. Ne kötü varış yeri!"

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ

şeytan-dandır | o fiskos | ancak | toplanıla-caksınız | O'na | O ki | Allah'tan | korkun

لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ

Allah'ın izniyle | ancak | bir şey | onlara | zarar ve-ren | olmadı | iman et-tiler | o kimse-leri | üzmesi için

وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

iman et-tiler | ey o kim-seler | inananlar | öyle ise dayansın | Allah'a

إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۖ

sizin için | Allah | genişletir | yer açın | meclis-lerde | yer açın | size | denildi-ğinde

وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانشُزُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ

o kimseler | içiniz-den | iman ettiler | o kim-seleri | Allah | yükseltir | hemen kalkın | kalkın | denildi-ğinde

أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

haber-dar | yapıyor-sunuz | o şeyi | Allah | dere-celerce | ilme | verildiler

Meâl/9: "Ey inanmış kimseler! Fısıldaştığınızda günah, düşmanlık ve peygambere karşı koyma konusunda fısıldaşmayın. İyilik ve takva mevzuunda fısıldaşın ve toplanıp yalnız kendisine sevkedileceğiniz O Allah'tan korkun."

Meâl/10: "Ancak o fiskos, inananları üzmesi için şeytandandır. Oysa (şeytan) Allah'ın izni olmadıkça onlara hiçbir zarar veremez. Öyle ise müminler yalnız Allah'a dayansınlar."

Meâl/11: "Ey inanmış kimseler! Size: 'Meclislerde yer açın' denildiğinde hemen yer açın ki Allah da sizin için genişletsin. 'Kalkın' denildiğinde de derhal kalkın ki Allah içinizden inanmışları ve kendilerine ilim verilmiş bulunanları derecelerce yükseltsin. Allah yapmakta olduklarınızdan pekala haberdardır."

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا نَٰجَيْتُمُ ٱلرَّسُولَ فَقَدِّمُوا۟ بَيْنَ يَدَىْ نَجْوَىٰكُمْ

ey o kimseler iman ettiler gizli konuşacağınızda peygambere öne geçirin öncesinde fiskosunuz

صَدَقَةً ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ ۚ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

bu bir sadakayı sizin için daha iyidir daha temizdir eğer bulamazsanız kuşkusuz Allah çok bağışlayıcı çok merhametli

ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا۟ بَيْنَ يَدَىْ نَجْوَىٰكُمْ صَدَقَٰتٍ ۚ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا۟ ﴿١٣﴾

korkup titrediniz mi öne geçirmenizden öncesinde fiskosunuz sadakaları madem yapmadınız

وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ

ve tevbe bahşetti Allah size haydi doğru kılın namazı verin zekâtı itâat edin Allah'a

وَرَسُولَهُۥ ۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْا۟ قَوْمًا

peygamberine Allah pekala haberdâr o şeye yapıyorsunuz bakmadın mı o kimselere dost edindiler bir topluluğu

Meâl/12: "Ey inanmış kimseler! Peygamberle gizli konuşacağınız zaman gizli konuşmanız öncesinde, önceden bir sadaka verin. Bu, sizin için daha iyi ve daha temizdir. Eğer bulamazsanız kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."
Meâl/13: "Gizli konuşmanız öncesinde, önceden sadakalar vermenizden korkup titrediniz mi? Madem yapmadınız ve (her şeye rağmen) Allah da size tevbe bahşetti haydi namazı kılın, zekatı verin, Allah'a ve peygamberine itâat edin. Allah yapmakta olduğunuzdan pekala haberdardır."

غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ

onlar üzerine yalan — yemin ediyorlar — onlardan — yok — sizden — değil onlar — kendilerine — Allah — gazap etti

يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

yapıyorlar — idiler — o şey — ne kötü — çünkü onlar — pek çetin — bir azap — onlar için — Allah hazırlamış — biliyorlar

﴿١٥﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ

bir azap — onlara — Allah yolundan — yüz çevirdiler — bir kalkan — yeminlerini — edindiler

مُّهِينٌ ﴿١٦﴾ لَّن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ

hiçbir şeyi — Allah'tan — çocukları — yok — malları — kendilerinden — asla engellemez — küçük düşüren

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا

topluca — Allah — diriltir onları — günde — sürekli kalacaklar — orada — onlar — ateş arkadaşları — işte onlar

Meâl/14: "Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir topluluğu dost edinmiş kimselere bakmadın mı? Onlar ne sizlerdendir ne de onlardan. Bile bile yalan yere yemin ediyorlar."

Meâl/15: "Allah, onlar için pek çetin bir azap hazırlamıştır. Çünkü onlar, ne kötüdür o yapageldikleri şey."

Meâl/16: "Yeminlerini bir kalkan edindiler de Allah yolundan çevirdiler. Onlara küçük düşüren bir azap vardır."

Meâl/17: "Malları da çocukları da kendilerinden, Allah'tan (gelecek) hiçbir şeyi önleyemez. İşte onlar, ateşin arkadaşlarıdır. Onlar orada sürekli kalacaklardır."

فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ أَلَا إِنَّهُمْ

doğrusu onlar | dikkat üzerinde bir şey | kesin kendileri | sanırlar | size | yemin ediyorlar | gibi o şey | O'na | yemin ederler

هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ

zikrini | onlara | unutturmuş | şeytan | üzerlerine | hakimiyet kurmuş | o yalancılar | onlardır

اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

hüsrana uğrayanlar | onlar | şeytanın | kesin taraftarı | dikkat | şeytanın | hizbi[1] | işte onlar | Allah

﴿١٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾

en bayağılar arasında | işte onlar | peygamberine | Allah'a | karşı koyuyorlar[2] | kuşkusuz o kimseler

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

ve pek güçlü | pek kuvvetli | kuşkusuz Allah | elçilerim | Ben | kesin behemehal yeneceğim | Allah | yazdı

Meâl/18: "Allah'ın kendilerini topluca/hepsini dirilteceği günde size yemin etmekte oldukları gibi O'na yemin ederler ve gerçekten kendilerinin bir şey üzerinde bulunduklarını sanırlar. Dikkat! Doğrusu onlar, onlardır o yalancılar."

Meâl/19: "Şeytan üzerlerine hakimiyet kurmuş ve onlara Allah'ı anmayı unutturmuştur. İşte onlar, şeytanın taraftarları. Dikkat! Kesin şeytanın taraftarları, onlardır hüsrana uğrayanlar."

Meâl/20: "Kuşkusuz Allah ve peygamberine karşı koyanlar, işte onlar en bayağı kişiler arasındadırlar."

Meâl/21: "Allah (şunu) yazmıştır: 'Kesin, behemehal yeneceğim ben ve elçilerim!' Kuşkusuz Allah pek kuvvetli ve pek güçlüdür."

1- Hizip; parti, yandaş, taraftar, grup anlamlarına gelir.

2- Bkz. bu surede beşinci ayet.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ

Allah'a karşı koydu | o kimseye | sevgi besliyorlar | son | o güne | Allah'a | inanıyorlar | bir topluluğu | bulmazsın

وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

veya yakınları | veya biraderleri | veya oğulları | babaları | isterse olsunlar | peygamberine

أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ

cennetlere | sokar onları | kendinden | bir ruhla | onları desteklemiş | imanı | kalplerine | yazmış | işte onlar

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا

hoşnut kalmışlar | kendilerinden | Allah hoşnut olmuş | içlerinde | sürekli kalanlar | ırmaklar | altlarından | akıyor

عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

murada erecekler | onlar | Allah'ın | kesin hizbi | dikkat | Allah'ın | hizbi | işte onlar | O'ndan

Meâl/22: "Allah'a ve o son güne inanmaktaki bir topluluğu -babaları veya oğulları veya biraderleri veya yakınları olsalar da- Allah'a ve peygamberine karşı koymuş kimselerle dostluk ettiklerini bulmazsın/görmezsin. İşte onlar, onların kalplerine imanı yazmış, tarafından bir ruh ile onları desteklemiştir. Onları, içlerinde sürekli kalanlar olmak üzere altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. Allah onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan hoşnut kalmışlardır. İşte onlar Allah hizbi[3]! Dikkat! Kesin Allah hizbi, onlardır murada erecekler."

3- bağlıları/taraftarları/partisi.

HAŞR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ هُوَ

O çok hikmetli çok güçlü O yerdeki göklerdeki Allah için tesbih etti

الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ

için ilk yurdundan onların Ehli kitaptan[2] kâfirlerdi o kimseleri çıkardı O ki

الْحَشْرِ ۚ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ

kaleleri onların engelleyici kendilerini kesin onlar sanmışlardı çıkacaklarını sanmamıştınız haşr[3]

Meâl/1: "Göklerdekiler de yerdekiler de Allah'ı tesbih etti. O, çok güçlü, çok hikmetlidir."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 95., tertipte 59. sırada yer alır. 24 âyet, 445 kelime, 1530 harftir. Haşr ismini ikinci âyetten alır. Beni Nadîr suresi ismiyle anıldığı da rivâyetler arasında yer alır.

2- Yahudi kabilelerinden Beni Nadîr kabilesi.

3- Haşr lafzı farklı anlamlara gelen bir kelimedir. Bu anlamlarından biri de bir topluluğu bulundukları yerden topluca zorla sürüp çıkarmaktır (bkz. Asım Ef. Okyanus, I, 819).

مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا ۖ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ

yürekle-rine | bıraktı | hesap et-memişlerdi | o yerden | Allah geldi | on-lara | Allah'tan

الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا

haydi ib-ret alın | müminle-rin | ve elleriyle | elleriyle | evlerini | harabeye çeviriyorlar | o korkuyu

يَا أُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ

o sürgünü | aleyhle-rinde | Allah | yazmış | olmasaydı | basiretler | ey sahip-leri

لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

ateşin | azabı | ahirette | onlara | dünyada | onlara elbette azap etmişti

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ

Kesin Al-lah | Allah'a | karşı ge-lirse | kim | peygam-berine | Allah'a | karşı gel-diler | çünkü ke-sin onlar | bu

Meâl/2: "O, Ehli kitaptan küfretmiş kimseleri ilk haşr için[4] yurtlarından çıkarmış olan Zât'tır. Çıkacaklarını sanmamıştınız. Kesin onlar da muhkem kalelerinin kendilerini Allah'tan engelleyeceğini/koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah onlara, hesap etmedikleri bir yerden geldi, yüreklerine o korkuyu düşürdü. Öyle ki evlerini kendi elleriyle, müminlerin elleriyle harabeye çeviriyorlardı. Haydi ey basiret sahipleri ibret alın."

Meâl/3: "Allah aleyhlerinde o sürgünü yazmamış olsaydı elbette kendilerine dünyada (başka bir yolla) azap ederdi. Onlara ahirette de ateşin azabı vardır."

4- İlk toplanmada/ilk harpte/ilk sürgün için.

شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً

dikili onları veya bırak-tınız hurma ağaç-larından kestiniz o şey azaplı pek çetin

عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ

Allah fey5 verdi o şey o fasıkları ve perişan etmesi için Allah'ın izniyle kökleri üzerinde

عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ

Allah ancak rikâb7 yok atlardan üzerine îcâf6 et-mediniz onlardan peygam-berine

يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

pekala güçlüdür her şeye Allah diliyor o kimse üzerine peygam-berlerini tebelleş eder

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ

peygam-ber için Allah için yerleşim birimleri halkından peygam-berine Allah ganimet verdi o şey

Meâl/4: "Bunun sebebi, çünkü cidden onlar Allah'a ve peygamberine karşı geldiler. Kim Allah'a karşı gelirse (bilsin ki) kesin Allah, pek çetin azaplıdır."
Meâl/5: "Hurma ağaçlarından kestikleriniz de kendilerini kökleri üzerinde dikili bıraktıklarınız da Allah'ın izniyledir ve o fasıkları perişan etmesi içindir."
Meâl/6: "Allah'ın onlardan (alıp) peygamberine verdiği ganimete, onun için ne at sürdünüz ne de deve! Şu var ki Allah, peygamberlerini dilediği kimselerin başına tebelleş eder. Allah her şeye karşı pekala güçlüdür."

5- "Fey", lugatta dönmek, çevrilmek ve dönen gölge anlamlarına gelir. Terim olarak, zahmetsizce alınan ganimet demektir.
6- "Îcâf, depretmek, hareket ettirmek, atı "vecîf" denilen hızlı yürüyüşle yürütmek.
7- Rikâb, lugatta üzengi manasındadır. Deve hakkında kullanılması yaygındır.

وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ

olmaması için yol oğlu yoksullar yetimler çok yakın sahibi için

دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ ۚ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ

onu hemen alın peygamber size verdi o şey sizden zenginler arasında dûle[8]

وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

azaplı pek çetin çünkü Allah Allah'tan korkun derhal son verin ondan size nehyetti o şey

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ

istiyorlarken mallarından yurtlarından çıkarıldılar o kimseler hicret edenler fakirler için

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ

işte onlar peygamberine Allah'a yardım ediyorlarken bir hoşnutluk Allah'tan bir lutuf

Meâl/7: "Allah'ın yerleşim birimleri halkından peygamberine aktardığı ganimetler Allah içindir, peygamber içindir, en yakınlık sahibi[9] içindir, yetimler, yoksullar ve yolda kalmış içindir. Ki (o servet) içinizden yalnız zenginler arasında dönüp duran bir devlet olmasın! Peygamber size ne verdi ise hemen onu alın. Size neyi yasakladıysa derhal ondan uzak durun. Allah'tan korkun, çünkü Allah pek çetin azaplıdır."

8- Servet, baht, makam, mevki, şan, şöhret gibi insanlar arasında bir şuna bir buna nasip olan, devredip duran sevindirici nimet ve konumlar için kullanılır bir tabirdir.Türkçemizde de "Bir devlete kondu" denir ki bahtına büyük bir nimet nasip oldu demektir.. (Daha fazla bilgi için bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D., VII, 4834 vd.)

9- Peygamberin en yakın akrabaları için.

مُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُو الدَّارَ وَالْإِيمَانَ

ve imana | o yurd'11a | yerleşmiş- ler | o kimse- ler 10 | o doğrular | onlardır

مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

göğüsle- rinde | bulmazlar | kendilerine | hicret etti | o kimseye | sevgi bes- lerler | onlar | öncesinden

حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ

kendile- rinde | isterse olsun | kendilerine | yeğlerler | verildiler | o şeyden | bir hâcet'12

خَصَاصَةٌ ۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

murada ere- cekler | onlardır | işte onlar | nefsinin | şuhh'13undan | korunur | kim | bir ihtiyaç

Meâl/8: "(O ganimet malları) bir de Allah'tan bir lutuf ararlarken, Allah'a ve peygamberine yardımda bulunurlarken yurtlarından ve mallarından çıkarılmış/uzaklaştırılmış bulunan o mühacir fakirler içindir. İşte onlar, onlardır o doğrular."

Meâl/9: "Ve onlardan önce o yurda yerleşmiş ve imanı (özümsemiş) olanlar kendilerine hicret etmiş kimselere sevgi beslerler, onlara verilenden ötürü göğüslerinde herhangi bir rahatsızlık duymazlar, kendilerinin ihtiyacı olsa bile (onları) nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin aşırı cimriliğinden korunursa işte onlar, onlardır murada erenler."

10- Ensâr.

11- Medine'ye

12- Hâcet, insanın kalbinden söküp atma gereksinimi duyduğu her şeydir (Kurtubi, el-Cami, XVIII, 23). Bu tanımdan hareketle sözkonusu kelime, rahatsızlık, çekememezlik, iç burukluğu, yüreğe işleyen şey.. diye yorumlanmıştır. S.G.

13- Hırsından/kıskançlığından/aşırı cimriliğinden.

وَالَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا

kardeşlerimizi bizi bağışla Rabbimiz derler onların sonrasından geldiler ve o kimseler

ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ

o kimseler için bir kin kalplerimizde kılma imanla geçtiler bizi onlar ki

ءَامَنُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ نَافَقُوا۟

munafıklık yaptılar o kimselere bakmadın mı çok merhametli çok şefkatli kuşkusuz Sen Rabbimiz iman ettiler

يَقُولُونَ لِإِخْوَٰنِهِمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ

hakikaten çıkarılırsanız ehli kitaptan küfrettiler o kimseler biraderlerine diyorlar

لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ

size kesin mutlaka yardım ederiz savaşırsanız hiçbir zaman kimseye hakkınızda itâat etmeyiz sizinle elbette beraber çıkarız

Meâl/10: Ve onlardan sonra gelmiş olanlar da (şöyle) derler: 'Rabbimiz bizi ve iman hususunda bizi geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla. İman etmiş kimseler için kalplerimize kin bırakma. Rabbimiz! Gerçekten Sen çok şefkatlisin, çok merhametlisin.'

وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ

çıkmazlar — andolsun çıkarılırlarsa — pekala yalancılar — gerçekten onlar — şahitlik eder — Allah

مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ

elbette dönerler — onlara andolsun yardım ederlerse — onlara yardım etmezler — andolsun savaşılırlarsa — kendileriyle

الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٢﴾ لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ

sinelerinde — korkuca — daha yaman — kesin siz — yardım olunmazlar — sonra — arkaları

مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يُقَاتِلُونَكُمْ

savaşmazlar size — anlamıyorlar — bir topluluk — çünkü kesin onlar — bu — Allah'tan

جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ

be's[1]i onların — duvarların — veya arkasından — korunmuş — yerleşim birimlerinde — ancak — topluca

Meâl/11: "Ehli kitaptan küfre sapmış biraderlerine: 'Kesin siz (yurdunuzdan) çıkarılırsanız elbette behemehal biz de sizinle çıkarız, sizin hakkınızda hiç kimseye hiçbir zaman boyun eğmeyiz, size savaş açılırsa elbette behemehal size yardım ederiz' deyip duran munafıklık yapmış kimselere bakmadın mı? Allah şahittir ki gerçekten onlar elbette yalancılardır."

Meâl/12: "Andolsun çıkarılırlarsa onlarla çıkmazlar, savaşılırlarsa onlara yardım etmezler. Andolsun şayet yardım ederlerse elbette behemehal arkalar(ını) dönüp kaçarlar sonra da (kendileri) yardım görmezler."

Meâl/13: "Kesin siz korkuca, onların sinelerinde Allah'tan daha yamansınız! Bunun sebebi çünkü gerçekten onlar anlamayan bir topluluk."

1- Be's, güç-kuvvet, hızlı harp, saldırı, sıkıntı, azap.

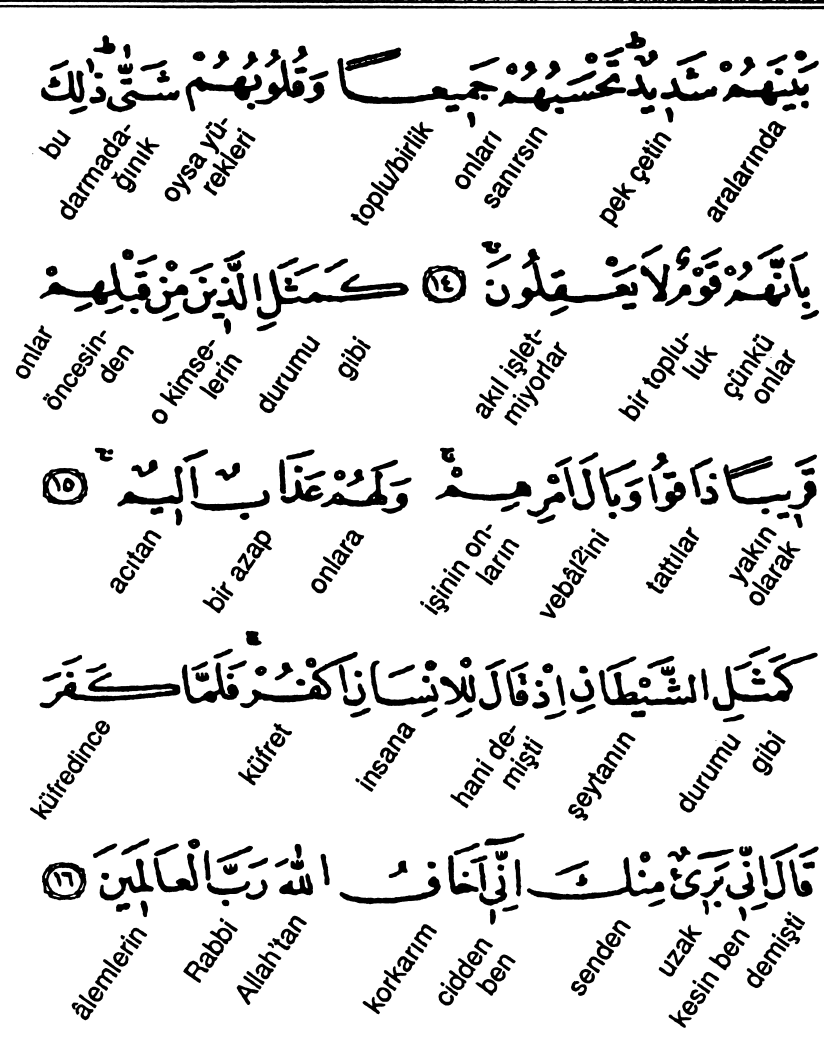

Meâl/14: "Size karşı topluca ancak iyice korunmuş yerleşim birimlerinde veya duvarların/siperlerin arkalarında savaşırlar. Kendi aralarında be'sleri/çekişmeleri-didişmeleri pek yamandır. Onları toplu/birlik sanırsın oysa yürekleri darmadağınıktır. Bu(nun sebebi) çünkü kesin onlar akıl işletmeyen bir topluluktur."

Meâl/15: "(Onların durumu) yakında kendilerinden önce yaptıklarının ağır cezasını tatmış kimselerin durumu gibidir. Onlara acıtan bir azap vardır."

Meâl/16: "(Bir de onların durumu) şeytanın durumu gibidir. Hani insana: 'Küfret' demişti. Küfredince de; 'Kesin ben senden ırağım, çünkü ben alemlerin Rabbinden korkarım' deyivermişti."

2- Vebâl, luğatta bir otlağın otunun çok ağır olması demektir. Bundan hareketle mecazen dayanılmaz kötü sonuç, ağır günah manaları vurgulanmıştır.

فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ أَنَّهُمَا فِى ٱلنَّارِ خَٰلِدَيْنِ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُا

cezası işte bu orada ikisi ebedi kalanlar ateşte kesin ikisi ikisinin sonu böylece oldu

ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ

önceden gönderdi o şeye kişi baksın Allah'tan korkun iman ettiler ey o kimseler zâlimlerin

لِغَدٍ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ

o kimseler gibi olmayın yapıyorsunuz o şeye pekala haberdar kuşkusuz Allah Allah'tan korkun yarın için

نَسُوا۟ ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمْ أَنفُسَهُمْ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿١٩﴾

o fasıklar onlardır işte onlar özbenlikleri onlara unutturdu Allah'ı unuttular

لَا يَسْتَوِىٓ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۚ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ هُمُ

onlar cennet dostları cennet dostları ateş dostları eşit olmaz

Meâl/17: "Böylece o ikisinin sonu, kesin onların ateşte, onun içinde ebedi kalmaları olmuştur. İşte bu, zâlimlerin cezasıdır."

Meâl/18: "Ey iman etmiş olanlar! Allah'tan korkun. Kişi yarın için göndermiş olduğu şeye gözatsın. Allah'tan korkun. Kuşkusuz Allah yapmakta olduklarınızdan haberdardır."

Meâl/19: "Allah'ı unutup da (Allah'ın da) kendilerine öz benliklerini unutturduğu kimseler gibi olmayın! İşte onlar, onlardır o fasıklar."

Meâl/20: "Ateşin dostlarıyla cennetin dostları bir olmaz. Cennet dostları, onlardır kurtuluşa erenler!"

Meâl/21: "Eğer bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik elbette onu Allah korkusundan ürperen ve çatlayan görürdün. Bu örnekler, onları insanlara, belki onlar tefekkür ederler diye veriyoruz."

Meâl/22: "O, kendinden başka hiçbir tanrı bulunmayan o Allah'tır. Görünmeyeni de bilen görüneni de. O, Rahman'dır, Rahim'dir."

3- Bkz. Rahman sıfatı.

4- Bkz. Rahîm sıfatı.

5- Bu ve bundan sonra gelcek isim-sıfatlar için Allah'ın isim-sıfatlarına bkz.

الْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ

Allah O ortak koşu-yorlar o şeyden Allah uzaktır Mütekebbir

الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۚ يُسَبِّحُ لَهُ

O'nun için tesbih eder en güzel isimler O'nun Musavvir Bâri Hâlik

مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

Hakîm Azîz O yerde göklerde o şey

Meâl/23: "O, kendinden başka hiçbir tanrı olmayan o Allah'tır. Melik'tir, Kuddûs'tür, Selâm'dır, Mümin'dir, Müheymin'dir, Aziz'dir, Cebbâr'dır, Allah ortak koşageldiklerinden uzaktır."

Meâl/24: "O, yaratan, var eden ve şekil veren Allah'tır. En güzel adlar O'nundur. Göklerde ve yerde ne varsa O'nun için tesbihte bulunur. O Azîz'dir, Hakîm'dir."

6- Bunlar için de Allah'ın isim-sıfatlarına bkz.

MÜMTEHİNE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ

onlara iletiyorsunuz dostlar düşmanınızı düşmanımı edinmeyin iman ettiler ey o kimseler

بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ

sizi peygamberi çıkarıyorlar haktan size o şeye geldi oysa gerçekten küfrettiler dostlukla

أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي

hoşnutluğumu aramak yolumda bir cihada çıkmışsınız eğer idiniz Rabbiniz Allah'a iman etmeniz yüzünden

تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ

kim açığa vurdunuz o şeyi gizlediniz o şeyi en iyi bilenim oysa ben sevgiyle onlara sır veriyorsunuz

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 111., tertipte 60. sırada yer alır. 13 âyet, 348 kelime ve 1510 harftir. "Sınav veren kadın" anlamındaki "Mümtehine" ismi, onuncu âyette geçen "imtehinu" fiilinden kaynaklanır. Bu kelimeyi, sınava tabi tutulmuş kadın anlamında "mümtahana" şeklinde de teleffuz edenler olmuştur.

يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيلِ ① إِن يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا۟ لَكُمْ

sizin için olurlar size rastlar-larsa2 yolun ortasında sapmıştır gerçekten sizden onu işlerse

أَعْدَآءً وَيَبْسُطُوٓا۟ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِٱلسُّوٓءِ وَوَدُّوا۟ لَوْ

keşke ve ister-ler kötülükle dillerini ellerini size uzatırlar düşman-lar

تَكْفُرُونَ ② لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُمْ ۚ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ يَفْصِلُ

ayırır kıyamet günü çocukla-rınız yok hısımla-rınız size asla fayda vermez kafir ol-sanız

بَيْنَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ③ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

güzel bir örnek sizin için gerçekten oldu pekala gören yapıyor-sunuz o şeyi Allah aranızı

فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ ۖ إِذْ قَالُوا۟ لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُا۟ مِنكُمْ وَمِمَّا

ve o şey-den sizden uzaklar kesin biz toplum-larına demiş-lerdi hani beraberinde ve o kim-selerde İbra-him'de

Meâl/1: "Ey iman etmiş kimseler! Kendilerine dostlukla (haber) iletenler olarak düşmanımı ve düşmanınızı dostlar edinmeyin. Oysa onlar size gelmiş olan hakka küfretmişlerdi. Rabbiniz Allah'a iman etmenizden dolayı peygamberi ve sizi (yurdunuzdan) çıkarıyorlardı. Eğer yolumda cihad ve hoşnutluğumu arama uğrunda çıktınızsa kendilerine (nasıl) dostlukla sır verirsiniz(?). Oysa ben gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da en iyi bilenim. İçinizden kim bunu yaparsa gerçekten yolun ortasında sapmıştır."

Meâl/2: "Size rastlarlarsa sizin için düşman kesilirler, ellerini ve dillerini kötülükle size uzatırlar. Ve kafir olsanız diye arzu ederler."

Meâl/3: "Hısımlarınız da çocuklarınız da asla size fayda vermez[3]. Kıyamet günü aranızı ayırır. Allah, yapmakta olduklarınızı pekala görendir."

2- Kurtubi, el-Cami, XVIII, 54./size karşı zafer kazanırlarsa (Celaleyn, II, 217).

3- Burada vakf-i muânaka vardır ve mealde birinci vakıf dikkate alınmıştır. Birincisi değil de ikincisi dikkate alınırsa o zaman meal şöyle olur: 'Kıyamet günü hısımlarınız da çocuklarınız da asla size fayda vermez. Aranızı ayırır. Allah, yapmakta olduklarınızı pekala görendir.' S.G.

تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ

kin düşmanlık aranızda aramızda belirdi sizi inkar ettik Allah'ın berisinden tapıyor-sunuz

أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ

elbette ke-sin istiğfar edeceğim babası için ibrahim'in sözü ancak birliğine Allah'a inanma-nıza değin sürekli

لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا

dayandık ancak sana Rabbimiz bir şeyden Allah'tan senin için güç yeti-remem senin için

وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ

o kimse-ler için bir fitne kılma bizi Rabbimiz son varış ancak sana yöneldik ancak sana

كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

çok hik-metli çok güçlü Sen kuşkusuz Sen Rabbimiz bizi bağışla küfrettiler

Meâl/4: Gerçekten sizin için İbrahim'de ve onunla birlikte olan kimselerde güzel bir örnek vardır. Hani toplumlarına: 'Kesin biz, sizden ve Allah'ın berisinden tapmakta olduklarınızdan uzağız. Allah'a, onun birliğine inanmanıza değin aramızda ve aranızda ebedi olarak düşmanlık, kin belirmiştir' demişlerdi. Ancak İbrahim'in babası için: 'Elbette kesinlikle senin için mağfiret dileyeceğim, ama sana Allah'tan gelecek hiçbir şeyi savmaya güç yetiremem' sözü hâriç[4]. 'Rabbimiz yalnız sana dayandık, sırf sana yöneldik, son varış ancak sanadır.

Meâl/5: Rabbimiz! Bizi küfretmiş kimseler için bir fitne kılma[5]. Kuşkusuz Sen, Sensin çok güçlü çok hikmetli.'

4- Bu sözü sizin için bir örnek değildir.

5- Bir sınama, deneme aracı yapma.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ

son o günü Allah'ı umuyor oldu o kimse için güzel bir örnek onlarda sizin için oldu andolsun gerçekten

وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ

aranızda yapması Allah'ın umulur çok övülen çok zengin O'dur kuşkusuz Allah yüz çevirir kim

وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً ۚ وَاللَّهُ قَدِيرٌ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾

çok merhametli çok bağışlayan Allah pekala güçlü Allah bir dostluk onlardan düşman oldunuz o kimseler arasında

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ

sizi çıkarmadılar dinde size savaşmadılar o kimselerden Allah sizi yasaklamaz

مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾

adalet gösterenleri sever kuşkusuz Allah kendilerine adalet göstermenizi onlara iyilik yapmanızı yurdunuzdan

Meâl/6: "Andolsun gerçekten onlarda sizin için, Allah'a ve o son güne umut besleyenler için güzel bir örnek vardır. Kim yüz çevirirse kuşkusuz Allah, O'dur çok zengin, çok övülen."

Meâl/7: "Allah'ın, sizinle kendilerinden düşman olduğunuz kimseler arasında bir dostluk meydana getirmesi umulur. Allah pekala güçlüdür. Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."

Meâl/8: "Allah size, sizinle din konusunda savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimseleri, onlara iyilik yapmanızı, kendilerine adalet göstermenizi yasaklamaz. Kuşkusuz Allah adaletli davrananları sever."

إِنَّمَا يَنْهَىٰكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ

yurdunuz- dan | çıkardılar sizi | dinde | size savaştılar | o kimseler- den | Allah | yasaklar sizi | ancak

وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

o zâlimler | onlardır işte onlar | onları dost edinir | kim | onları dost edinme- nizi | çıkarılma- nıza | destek ver- diler

۩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۖ

sınayın on- ları | hicret eden- ler olarak | inanan ka- dınlar | geldiğinde size | iman ettiler | ey o kimse- ler

اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ ۖ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ

onları | döndürmeyin | inanmışlar | bilirseniz on- ları | imanlarını | daha iyi bi- len | Allah

إِلَى الْكُفَّارِ ۖ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۖ وَآتُوهُم

verin onlara | onlara | helal oluyor- lar | değil onlar | onlara | helal | değil onlar | kafirlere

Meâl/9: "Ancak sizi, din konusunda sizinle savaşmış, sizi yurdunuzdan çıkarmış ve çıkarılmanıza destek vermiş kimselerden, onları dost edinmenizden meneder. Kim onları dost edinirse işte onlar, onlardır o zâlimler."

Meâl/10: "Ey iman etmiş olanlar! İnanmış kadınlar hicret edenler olarak size geldiklerinde kendilerini sınayın. Allah, imanlarını çok iyi bilendir. Onların inanmış olduklarını tesbit ettiğinizde artık kendilerini kafirlere geri göndermeyin. Ne (hicret etmiş o) kadınlar onlara (gavur erkeklere) ne de onlar (o gavur erkekler) onlara helaldir. (Gavur kocalarının) harcamış olduklarını kendilerine verin. O kadınların ücretlerini/mehirlerini verdiğiniz taktirde size, kendilerini nikahlamanızda hiçbir günah yoktur. Kafir kadınların ismetlerine de yapışmayın[2]. Harcamış olduğunuzu isteyin. (O kafirler de) harcadıklarını istesinler. İşte bu size Allah'ın hükmü! Aranızda hüküm veriyor. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

1- "ısam" lafzının çoğulu olan "ısem" lafzının karşılığıdır. Ismet,dokunulacak tutamak, gerdanlık, bilezik, korumak anlamlarına gelir. Dolayısıyla herhangi bir antlaşma ile gerçekleşmiş olay da bu kelime ile vurgulanır. Burada kasdedilen nikahtır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVIII, 65, 66).

2- Nikahınız altındaki/veya dinden dönmüş kadınların nikahına tutunmayın, onlarla aranızda bir alaka kalmamıştır (Nesefi, IV, 249).

3- Nöbet size gelirse/siz de çarpışıp ganimet alırsanız.

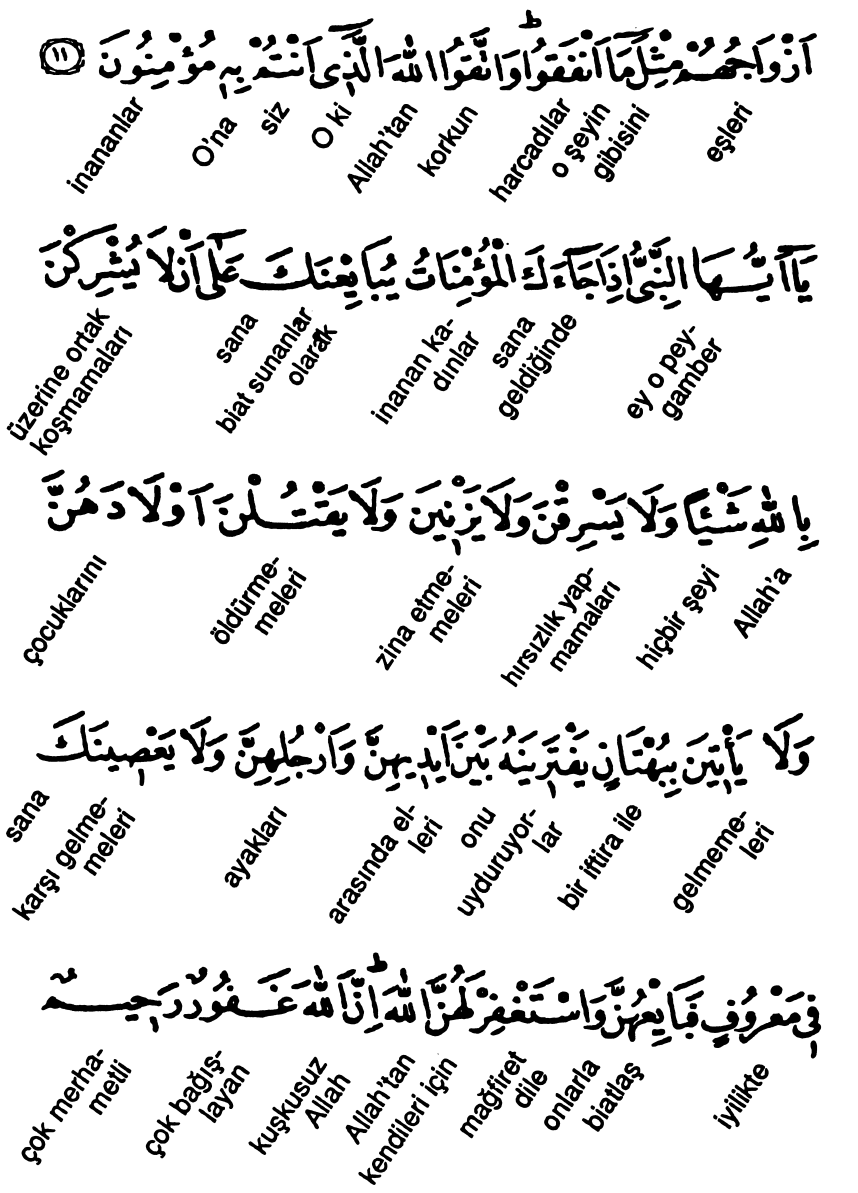

Meâl/11: "Eğer eşlerinizden bir şey/biri kafirlere kaçar ve siz de (savaş sonrası) ganimet alırsanız o zaman eşleri gitmiş olanlara harcadıkları kadarını verin. Ve kendisine inanmakta olduğunuz o Allah'tan korkun!"

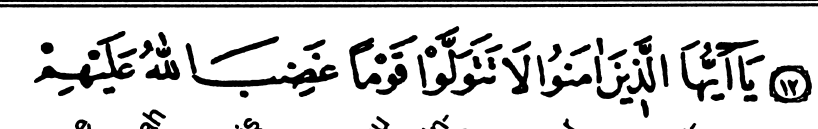

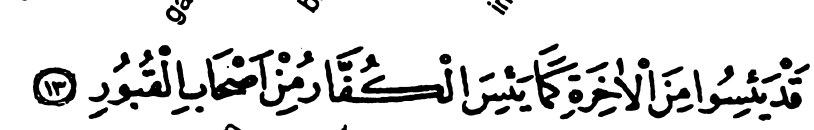

Meâl/12: "Ey peygamber! İnanan kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamaları, hırsızlık yapmamaları, zina etmemeleri, çocuklarını öldürmemeleri, elleriyle ayakları arasında uydurdukları[1] bir iftira ile sana gelmemeleri, iyilikte sana karşı koymamaları için sana, seninle biatlaşmak üzere geldiklerinde kendileriyle biatlaş, kendileri için Allah'tan mağfiret dile, Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."

Meâl/13: "Ey inanmış kimseler! Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir toplumu dost edinmeyin, mezarların sâkinlerinden olan kafirler umut kestiği gibi, gerçekten onlar da ahiretten umut kesmişlerdir.[2]"

1- Yani gayri meşru bir çocuk doğurup bunu kocalarına mal ederek iftirada bulunmamaları.

2- Bu karşılık, "Min ashabi'l-kubûr" terkibindeki "min"in beyaniyye olması dikkate alınarak verilmiştir. Sözkonusu harfin ibtidaiyye olduğu yorumunu yapanlara göre ise mana şöyle olur: "....kafirler kabirlerin sakinlerin(in dirilmesin)den umut kestiği gibi onlar da ahiretten umut kesmişlerdir."

SAF SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

çok hikmetli — çok güçlü — O — o şey yerde — göklerde — o şey — Allah için — tesbih etti

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ② كَبُرَ مَقْتًا

maktça[2] — ne büyük oldu — yapmıyorsunuz — o şeyi — niye söylüyorsunuz — iman ettiler — ey o kimseler

عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ③ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ

o kimseleri — sever — kuşkusuz Allah — yapmıyorsunuz — o şeyi — söylemeniz — Allah katında

Meâl/1: "Göklerdekiler de yerdekiler de Allah'ı tesbih etti. O, çok güçlüdür, çok hikmetlidir."
Meâl/2: "Ey inanmış kimseler! Yapmayacağınızı neden söylüyorsunuz."
Meâl/3: "Yapmayacağınızı söylemeniz Allah katında ne büyük öfke sebebi olmuştur!"

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 108., tertipde 61. sırada yer alır. 14 âyet. 220 kelime ve 926 harftir. Havariyyûn sûresi, İsa sûresi isimleriyle de anılır.
2- Aşırı kin, iğrençlik bakımından.

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾ وَإِذْ قَالَ

demişti bir zaman — kurşunlu[3] — bir bina — sanki onlar — saf olarak — yolunda — savaşıyorlar

مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَد تَّعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ

size — Allah — elçisi — kesin ben — gerçekten biliyorsunuz — beni — niçin incitiyorsunuz — ey toplumum — toplumuna — Musa

فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

fasıklar — o topluma — rehberlik etmez — Allah — kalplerini — Allah eğritti — ne zaman eğrildiler

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا لِّمَا

o şeyi doğrulayıcı olarak — size — Allah — elçisi — kesin ben — ey İsrailoğulları — Meryem oğlu — İsa — demişti bir zaman

بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِن بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

Ahmed — adı — sonradan — gelecek — bir elçiyi — müjdeleyici olarak — Tevrat'tan — önümde

Meâl/4: "Kuşkusuz Allah, kendileri kurşunlarla perçinlenmiş bir bina gibi saf tutarak kendi yolunda savaşan kimseleri sever."

Meâl/5: "Bir zaman Musa toplumuna: 'Toplumum! Kesin benim size gönderilmiş Allah elçisi olduğumu pekala bilirken niçin beni incitiyorsunuz?' demişti. Ne zaman ki eğrildiler Allah da kalplerini eğriltti. Allah fasıklar toplumuna rehberlik etmez."

3- Kurtubi, el-Cami, XVIII, 81.

فَلَمَّا جَآءَهُم بِالْبَيِّنَٰتِ قَالُوا۟ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝٦ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ

getirince onlara açık kanıtları dediler bu bir büyü apaçık kim daha zalimdir o kimseden Allah'a karşı uydurdu

ٱلْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰٓ إِلَى ٱلْإِسْلَٰمِ ۚ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ۝٧

zâlimler o kavme rehberlik etmez Allah İslam'a çağırılıyor oysa o o yalanı

يُرِيدُونَ لِيُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ بِأَفْوَٰهِهِمْ وَٱللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ

o kafirler isterse hoşlanmasın nurunu tamamlayan oysa Allah ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmelerini istiyorlar

هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ ۝٨

hepsine dine onu üstün kılması için hak dini ile hidayetle elçisini gönderdi O ki O

وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ۝٩ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَٰرَةٍ

bir ticarete size rehberlik edeyim mi iman ettiler ey o kimseler o müşrikler isterse hoşlanmasın

Meâl/6: "Bir zaman Meryem oğlu İsa da demişti: 'İsrailoğulları! Kesin ben, Allah'ın size gönderilen elçisiyim. Önümdeki Tevrât'ı doğrulayıcı[4], arkamdan gelecek ve adı Ahmed olan bir peygamberi müjdeleyici olarak Allah'ın size gönderilen elçisiyim.' Kendilerine açık kanıtları getirince: 'Bu, açık bir büyüdür' demişlerdi."

Meâl/7: "Kendisi İslama çağırılırken Allah'a karşı o yalanı uydurmuş kimseden daha zalim kimdir? Allah, zalimler toplumuna rehberlik etmez."

Meâl/8: "Ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmelerini istiyorlar. Oysa, kafirler istemese de Allah nurunu tamamlayandır."

Meâl/9: "Müşrikler istemeseler de O, onu(dinini) bütün dinlere üstün kılması için peygamberini hidayet ve hak dini ile göndermiş olan Zât'tır."

4- veya Tevrat'tan önümde bulunanı. S.G.

تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ

cihad ediyorsunuz — peygamberine — Allah'a — inanıyorsunuz — elem veren — bir azaptan — sizi kurtarıyor

فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

biliyorsunuz — iseniz — sizin için daha hayırlı — işte bu size — canlarınızla — mallarınızla — Allah — yolunda

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ

meskenlere — ırmaklar — altlarından — akıyor — cennetlere — sizi soksun — günahlarınızı — size bağışlasın

طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا

onu seversiniz — başka — pek büyük — o kurtuluş — işte bu — Adn — cennetlerinde — pek hoş

نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا

olun — iman ettiler — ey o kimseler — müminlere — müjde ver — pek yakın — bir fetih — Allah'tan — bir yardım

Meâl/10: "Ey inanmışlar! Size, sizi, elem veren bir azaptan kurtaracak bir ticaret üzerinde rehberlik yapayım mı?"

Meâl/11: "Allah'a ve peygamberine inanırsınız, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Bu size (anlatılan) -bilirseniz- sizin için daha hayırlıdır."

Meâl/12: "Sizi, günahlarınızı bağışlasın, sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki pek hoş meskenlere soksun. İşte budur, o pek büyük kurtuluş."

Meâl/13: "Ve kendisini seveceğiniz bir başka şey: Allah'tan bir yardım ve pek yakın bir fetih. Müminleri müjdele."

أَنصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ

dedi Allah'a yardımcılarım kim Havârilere oğlu Meryem İsa dedi gibi o şey Allah'ın yardımcıları

الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ فَآمَنَت طَّائِفَةٌ مِّن بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَت

küfretti İsrailoğullarından bir grup böylece iman etti Allah'ın yardımcıları biz Havâriler

طَّائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

üstün gelenler oldular onları düşmanı karşısında iman ettiler o kimseleri desteklerdik bir grup

Meâl/14: "Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın yardımcıları olun. Nitekim Meryem oğlu İsa Havarilere: 'Allah'a (götüren yolda) kimdir yardımcılarım?' demişti. Havâriler: 'Biziz Allah yardımcıları' demişti. Böylece İsrailoğullarından bir grup inanmış bir grup da küfretmişti. Sonuçta inanmış kimseleri düşmanlarına karşı desteklemiştik de üstün gelenler olmuşlardı."

CUMA SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ

Azîz Kuddûs Melik[2] yerde o şey göklerde o şey Allah için tesbih eder

الْحَكِيمِ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ

karşılarında okuyor içlerinden bir peygamber ümmiler içinde gönderdi O ki O Hakîm

آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

önceden oysa idiler hikmeti Kitab'ı onlara öğretiyor onları arındırıyor âyetlerini

Meâl/1: "Göklerdekiler ve yerdekiler Melik, Kuddûs, Azîz ve Hakîm Olan Allah'a tesbihte bulunur."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 96., tertipte 62. sırada yer alır. 11. âyet, 148 kelime, 700 harftir.

2- Bu ve diğer sıfatlar için Allah'ın isim sıfatlarına bkz.

لَفِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٢﴾ وَءَاخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا۟ بِهِمْ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ

çok güçlü / O / onlara / henüz katılmamışlar / onlardan / ve başkalarına / açık / kesin bir sapıklıkta

ٱلْحَكِيمُ ﴿٣﴾ ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ

lutuf sahibi / Allah / diliyor / o kimseye / verir onu / Allah'ın / lutfu / işte bu / çok hikmetli

ٱلْعَظِيمِ ﴿٤﴾ مَثَلُ ٱلَّذِينَ حُمِّلُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا

onu taşımadılar / sonra / Tevrat'a / yükletildiler / o kimselerin / durumu / pek büyük

كَمَثَلِ ٱلْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًۢا ۚ بِئْسَ مَثَلُ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ

ayetlerine / yalan dediler / onlar ki / o topluluğun / örneği / ne kötü / kocaman kitaplar / taşıyor / eşeğin / gibi durumu

ٱللَّهِ ۚ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥﴾ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ هَادُوٓا۟

yahudi oldular / ey o kimseler / de ki / zalimler / o topluma / rehberlik etmez / Allah / Allah'ın

Meâl/2: "O, ümmiler[3] içinde, içlerinden karşılarında âyetlerini okuyan, onları aklayan, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermiş olan Zât'tır. Oysa önceden kesin apaçık bir sapıklık içindeydiler."

Meâl/3: "Ve onlardan henüz kendilerine katılmamış bulunan başkalarına da (gönderdiği bir elçidir). O çok güçlü, çok hikmetlidir."

Meâl/4: "Bu, Allah'ın lutfudur, onu dilediği kimselere verir. Allah pek büyük lutuf sahibidir."

Meâl/5: "Kendilerine Tevrat yükletilip de sonra onu taşımayanların[4] durumu kocaman kitapları taşımakta olan eşeğin durumunu andırır! Allah'ın ayetlerini yalanlamış bulunan o topluluğun örneği[5] ne kötüdür. Allah, zalimler topluluğuna rehberlik etmez."

3- Okuması-yazması olmayan kimseler.

4- Gereğini yerine getirmeyenlerin.

5- Hallerini yansıtmak için benzetildikleri örnek.

إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ

iseniz ölümü o zaman temenni edin insanların dışında Allah'ın dostları kesin siz eğer sandınızsa

صَادِقِينَ ﴿٦﴾ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

çok iyi bilen Allah elleri önceden gönderdi o şey sebebiyle hiçbir zaman onu temenni etmezler doğrular

بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ

döndürülürsünüz sonra ulaşmakta size kuşkusuz o ondan kaçıyorsunuz o ki kesin o ölüm de ki o zalimleri

إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

yapıyorsunuz o şeyi idiniz size artık haber verir gözler önünde olanı gaybı bilene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا

hemen koşun Cuma gününden namaz için çağırıldığında iman etiler ey o kimseler

Meâl/6: De ki: 'Ey yahudi olmuş kimseler! Eğer, (diğer) insanlardan başka sadece kendinizin Allah dostları olduğunuzu sanıyorsanız ve samimi kişilerseniz haydi ölümü isteyin!'

Meâl/7: "Ellerinin önceden gönderdiği (günah) yüzünden onu hiçbir zaman temenni etmezler. Allah, o zâlimleri çok iyi bilendir."

Meâl/8: De ki: 'Kuşkusuz kendisinden kaçıp durduğunuz o ölüm, kesinlikle o size ulaşır! Sonra gözlerden nihan bulunanı ve gözler önünde olanı bilene döndürülürsünüz. Artık o size, neler yapmış olduğunuzu haber verir.'

إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

biliyor-sunuz | iseniz | sizin için | daha iyi | bu size | alış-verişi | bırakın | Allah'ın | zikrine

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ

Allah'ın | lutfundan | arayın | o yerde | artık da-ğılın | namaz | yerine ge-tirilince

وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً

bir ticaret | gördükle-rinde | murada erersiniz | belki siz | çokça | Allah'ı | anın

أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ۚ قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ

Allah | katındaki | de ki | ayakta | seni bırakırlar | ona | akın eder-ler | bir eğlence | veya

خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

rızıklandı-ranların | en hayır-lısı | Allah | ticaretten | eğlence-den | hayırlıdır

Meâl/9: "Ey inanmış kimseler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında hemen Allah'ın zikrine koşun, alış-verişi bırakın. Bu size (söylenen)i bilirseniz sizin için daha iyidir."

Meâl/10: "Namaz kılındığında artık o yerde/yeryüzünde dağılın, Allah'ın lutfundan (kısmetinizi) arayın ve Allah'ı çokça anın. Belki siz (bu sayede) murada erersiniz."

Meâl/11: Bir ticaret veya bir eğlence gördüklerinde ona akın ederler[6] ve seni ayakta bırakırlar. De ki: 'Allah katında olan şey, eğlenceden de ticaretten de iyidir. Hem Allah rızık verenlerin en hayırlısıdır.'

6- Dağılırlar, sökün ederek, koşarak ona giderler.

MÜNAFİKÛN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ۘ وَاللَّهُ

Allah / Allah / elbette el-çisi / kesin sen / tanıklık ede-riz / dediler / o münafık-lar / sana geldiğinde

يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ ۗ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ۝١

elbette ya-lancıdırlar / hakikaten o münafıklar / tanıklık eder / Allah / elbette el-çisi / kuşkusuz sen / biliyor

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا

oldular / o şey / ne kötü / gerçekten onlar / Allah / yolundan / saptılar/çe-virdiler / bir kalkan / yeminlerine / edindiler

Meâl/1: "Münafıklar sana geldiğine: 'Tanıklık ederiz ki hakikaten sen Allah elçisisin!' derler. Allah senin gerçekten elçisi olduğunu biliyor ve Allah tanıklık eder ki kesinlikle o münafıklar elbette yalancıdırlar!"

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 103., tertipte 63. sırada yer alır. 11 âyet, 180 kelime ve 776 harftir.

يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ

bu yüzden onlar kalplerinin üzerine mühür basıldı küfrettiler sonra iman ettiler çünkü cidden onlar bu yapıyorlar

لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ ۖ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ

dinlersin söylerlerse kalıpları seni imrendirir onları gördüğünde anlamıyorlar

لِقَوْلِهِمْ ۖ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ ۖ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ۚ هُمُ

onlar aleyhlerinde yüksek sesi her sanırlar dayandırılmış tomruklar sanki onlar sözlerini

الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ۚ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ ۖ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾

çevriliyorlar nasıl Allah onları kahretsin onlardan sakın düşman

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ

görürsün onları başlarını bükerler Allah elçisi sizin için mağfiret dilesin gelin onlara denildiğinde

Meâl/2: "Yeminlerini bir kalkan edindiler de Allah yolundan saptılar/çevirdiler. Hakikaten onlar(ın), o yapıp durdukları şey ne fena!"

Meâl/3: "Bu(nun sebebi): Çünkü gerçekten onlar iman ettiler ardından küfre saptılar. Derken kalplerinin üzerine mühür basıldı. Bu yüzden onlar anlamıyorlar."

Meâl/4: "Onları gördüğünde kalıpları seni imrendirir. Konuştuklarında sözlerini dinlersin. Oysa onlar (duvara) dayandırılmış (ve içlerini güve yemiş[2]) tomruklar gibidirler[3]. Her yüksek sesi aleyhlerinde sanırlar. Onlar düşmandır. Kendilerinden sakının/onlara karşı tetikte bulunun. Allah onları kahretsin! Nasıl döndürülüyorlar?"

2- Bkz., Kurtubi, el-Cami, XVIII, 125.

3- Onlar (çubuklu Yemen kumaşı) giydirilmiş (kocaman) odunlar gibidirler.. (H.B. Çantay, M, III, 1046.

يَصُدُّونَ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ۝٥ سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ

kendileri için | istiğfar etmişsin | onlara | aynıdır | kibirlenenler | onlar | yüz çeviriyorlar

أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ

o topluluğu | doğruya iletmez | kesin Allah | onlar için | Allah | asla mağfirete bulunmaz | onlar için | istiğfar etmemişsin | yok

ٱلْفَٰسِقِينَ ۝٦ هُمُ ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنفِقُوا۟ عَلَىٰ مَنْ عِندَ

yanında | o kimseye | harcama yapmayın | diyorlar | o kimseler | onlar | yoldan çıkmışlar

رَسُولِ ٱللَّهِ حَتَّىٰ يَنفَضُّوا۟ ۗ وَلِلَّهِ خَزَآئِنُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ

yerin | göklerin | hazineleri | oysa Allah'ın | dağılsınlar | ta ki | Allah | peygamberi

وَلَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ۝٧ يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ

kesin dönersek | diyorlar | kavramıyorlar | münafıklar | ne var ki

Meâl/5: "Onlara: 'Gelin Allah elçisi sizin için istiğfarda bulunsun' denildiğinde görürsün kendilerini, onlar kibirlene kibirlene yüz çevirmekteler."

Meâl/6: "Onlar için istiğfarda bulunmuşsun veya onlar için istiğfar etmemişsin kendileri için birdir. Allah asla onları bağışlamaz. Kesin Allah, yoldan çıkmış topluluğu doğruya iletmez."

Meâl/7: "Onlar o kimseler ki diyorlar: 'Allah elçisi yanında bulunanlara harcama yapmayın/onları beslemeyin ki dağılıp gitsinler!' Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ın tekelindedir. Ne var ki münafıklar kavramıyorlar."

إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ

şeref oysa Al-lah'a en aşağıyı ondan en şerefli elbette kesin çıkaracak Medine'ye

وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

bilmiyorlar münafıklar ama müminlere peygam-berine

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ

çocukla-rınız yok mallarınız sizi oyalamasın iman ettiler ey o kim-seler

عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

zarar eden-ler onlardır işte onlar bunu yaparsa kim Allah'ın zikrinden

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ

Rabbim sonra der ölüm birinize gelmesi öncesinden size rızık verdik -den o şey harcayın

Meâl/8: "Diyorlar: 'Kesin Medine'ye dönersek elbette behemehal en şerefli, en bayağıyı oradan çıkaracak.' Oysa şeref Allah'a âittir, peygamberine âittir, müminlere âittir. Ama münafıklar bilmiyorlar."

Meâl/9: "Ey inanmış kimseler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan oyalamasın. Kim bunu yaparsa işte onlar, onlardır zarar edenler."

لَوْلَآ أَخَّرْتَنِىٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٠﴾

iyilerden olsam sadaka versem pek yakın bir süreye beni ertelesen keşke

وَلَن يُؤَخِّرَ ٱللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا ۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

yapıyor-sunuz o şeye pekala ha-berdar Allah eceli geldiğinde hiçbir canı Allah asla erte-lemez

Meâl/10: "Sizden birine ölüm gelip de: 'Rabbim! Keşke beni bir süreye değin ertelesen de sadaka verip iyilerden olsam' demesinden önce size rızık olarak verdiğimiz şeylerden harcayın."

Meâl/11: "Allah, hiçbir canı eceli geldiğinde asla geri bırakmaz. Allah, yapmakta olduklarınızdan haberdardır."

TEGÂBÜN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ

O övgü O'na hükümranlık O'nun yerdeki göklerdeki Allah'ın tesbih eder

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ

kafir sizden var yarattı sizi O ki O pekala güç yetiren her şeye

وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ

gökleri yarattı pekala görenyapıyorsunuz o şeyi Allah mümin sizden var

Meâl/1: "Göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ı tesbih etmektedir. Hükümranlık O'nun tekelindedir. Övgü sadece O'nun hakkıdır. O, her şeye pekala güç yetirendir."
Meâl/2: "O, sizi yaratmış olan Zât'tır. İçinizden kafir de var içinizden inanan da var. Allah yapmakta oldığunuzu pekala görmektedir."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 107., tertipte 64. sırada yer alır. On sekiz âyet, 421 kelime ve 1070 harftir.

وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۖ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾

son varış — sadece O'na — şekillerinizi — güzel yaptı — size şekil verdi — hak ile — yeri

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۚ

açığa vurduğunuz — o şeyi — gizliyorsunuz — o şeyi — bilir — yerde — göklerde — o şeyi — bilir

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا

küfre saptılar — o kimselerin — haberi — size gelmedi mi — sinelerin — özünü — pekala bilen — Allah

مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ

şundan — bu — elemli — bir azap — onlara — işlerinin — vebalini — tattılar — önceden

كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا

sonuçta küfrettiler — bize hidayet edecekler — insanlar mi[3] demişlerdi — açık kanıtlarla — peygamberleri — onlara geliyor — idi

Meâl/3: "Gökleri ve yeri hak olarak yarattı. Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi güzel yaptı. Son varış yalnız O'nadır."

Meâl/4: "Göklerdekini de bilir yerdekini de. Gizlemekte olduğunuza da bilir açığa vurduğunuzu da. Allah sinelerin özünü de çok iyi bilendir."

Meâl/5: "Size, daha önceleri küfre sapmış olan kimselerin haberi gelmedi mi? Ki yaptıklarının vebalini[2] tatmışlardı. Onlara bir de elemli bir azap vardır."

2- Günahlarının cezasını

3- "Yehdun" fiilinin delaletiyle "beşerin" çoğul manasının kasdedildiğini anlıyoruz (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVIII, 135).

وَتَوَلَّوا وَّاسْتَغْنَى اللّٰهُ ۚ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝٦ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا

küfredenler — o kimseler — ileri sürdü — çok övülen — pekala zengindir — Allah — Allah — istiğna gösterdi — yüz çevirdiler

أَنْ لَّنْ يُّبْعَثُوا ۚ قُلْ بَلٰى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۚ وَذٰلِكَ

bu — yaptınız — o şeyle — elbette kesin haberlendirileceksiniz — sonra — elbette kesin diriltileceksiniz — Rabbime andolsun — hayır — de ki — kesin asla diriltilmeyeceklermiş

عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ۝٧ فَآمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا ۚ

indirdik — o ki — nura — peygamberine — Allah'a — öyle ise iman edin — pek kolaydır — Allah'a

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝٨ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ۖ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۚ

aldanış — günü — işte — toplantı — günü için — toplar sizi — günde — pekala haberdar — yapıyorsunuz — o şeye — ve Allah

وَمَنْ يُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُّكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي

akıyor — cennetlere — sokar onu — kötülüklerini — ondan — örter — yararlı — yapar — Allah'a — iman eder — kim

Meâl/6: "Bunun sebebi şudur: Çünkü onlara, elçileri apaçık kanıtlar getirmişken onlar: 'Bizi insanlar mı hidayete erdirecekler?' demişler ve küfredip yüz çevirmişlerdi. Allah da istiğnada bulundu[4]. Öyle ya Allah pekala zengindir, çok övülendir."

Meâl/7: Küfre sapmış kimseler kesin asla diriltilmeyeceklerini ileri sürdüler. De ki: 'Hayır! Rabbime andolsun elbette behemehal diriltileceksiniz sonra da yaptıklarınızdan elbette mutlaka haberdar edileceksiniz. Bu, Allah'a pek kolaydır.'

Meâl/8: "Öyle ise Allah'a, peygamberine ve indirdiğimiz o nura iman edin. Allah, yapmakta olduklarınızdan pekala haberdardır."

4- kimseye muhtaç olmadığını gösterdi.

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝٩

pek büyük | o kurtuluş | işte bu | ebedi | oralarda | sürekli kalanlar | ırmaklar | altlarından

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ

sürekli kalanlar | ateşin | yoldaşları | işte onlar | ayetlerimizi | yalanladılar | küfrettiler | o kimseler

فِيهَا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝١٠ مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ

herhangi bir musibet | ilişmez | varış yeri | ne kötü | orada

إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ

her şeyi | Allah | kalbini doğruya iletir | Allah'a iman ederse | kim | Allah'ın izniyle | ancak

عَلِيمٌ ۝١١ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ

yüz çevirirseniz | peygambere | itaat edin | Allah'a | itaat edin | pekala bilen

Meâl/9: "Sizi, toplantı günü için toplayacağı günde. İşte o, aldanış günüdür[5]. Kim Allah'a iman eder ve yararlı bir iş yaparsa ondan günahlarını örter, kendisini altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. Oralarda ebedi olarak sürekli kalırlar. İşte bu, o büyük kurtuluştur."

Meâl/10: "Küfredip ayetlerimize yalan diyenler, işte onlar, içinde sürekli kalanlar olmak üzere ateşin yoldaşlarıdır. Ne kötü varış yeridir."

Meâl/11: "Herhangi bir bela ancak Allah'ın izniyle iner. Kim Allah'a iman ederse onun kalbini doğruya iletir. Allah her şeyi pekala bilendir."

5- Kâr-zarar günü/aldatış günü/aldanma günü.

فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ

O ancak tanrı hiç yoktur Allah açık tebliğ elçimiz üzerinde ancak

وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

iman etti-ler ey o kim-seler inananlar dayansın Allah'a

إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ۚ

onlardan sakının sizin için bir düş-man çocukları-nızdan kuşkusuz eşlerinizden

وَإِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

çok mer-hametli çok bağış-layan kuşkusuz Allah bağışlar-sanız hoş görür-seniz affeder-seniz

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

azametli bir mükâ-fât yanında oysa Allah bir sınav-dır çocukla-rınız mallarınız ancak

Meâl/12: "Allah'a itâat edin, peygambere itâat edin. Yüz çevirirseniz elçimiz üzerinde(ki görev) sadece açık bir duyurmadır."

Meâl/13: "Allah, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Müminler ancak Allah'a dayansın."

Meâl/14: "Ey inanmış kimseler! Kuşkusuz eşleriniz ve çocuklarınız arasında size düşman olan vardır. Öyle ise onlardan sakının. Affederseniz, hoş görürseniz ve bağışlarsanız (bilin ki) kuşkusuz Allah da çok bağışlayandır, çok merhametlidir."

Meâl/15: "Kesin mallarınız ve çocuklarınız bir sınav (aracı)dır. Oysa Allah, azametli bir mükâfât yalnız O'nun yanındadır."

6- İletme, mesajı ulaştırma/duyurma.

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنفِقُوا خَيْرًا

hayır olmak üzere / harcayın / itaat edin / dinleyin / gücünüz yettiğince / Allah'tan / öyle ise korkun

لِّأَنفُسِكُمْ ۗ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تُقْرِضُوا

eğer borç verirseniz / kurtuluşa erenler / onlardır / işte onlar / nefsinin / aşırı cimriliğinden korunmaya alınırsa / kim / kendileriniz için

اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ شَكُورٌ

Şekûr[7] / Allah / sizin için / bağışlar / sizin için / katlar onu / güzel / bir borç / Allah'a

حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

çok hikmetli / çok güçlü / görüneni / görünmeyeni / bilen / Halîm[8]

Meâl/16: "Öyle ise gücünüz yettiğince Allah'tan korkun, dinleyin, itaat edin, kendilerinizin iyiliğine harcama yapın. Kim nefsinin aşırı cimriliğinden korunmaya alınırsa işte onlar, onlardır murada erenler."

Meâl/17: "Eğer Allah'a güzel bir borç verirseniz onu sizin için katlar ve sizi bağışlar. Allah, (yapılanı) pekala şükranla karşılayandır, hilim sahibidir."

Meâl/18: "Gözlerden nihan olanı da gözler önünde bulunanı da bilendir, çok güçlüdür, çok hikmetlidir."

7- Çok in'am eden, kendi rızası için yapılan iyi işleri ziyade sevab ile karşılayan, kendi yolunda bir harcayana bol bol veren.

8- Çok hilim sahibi, çok yumuşak, suçluları hemen cezalandırmayan.

TALÂK SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ

onların için iddetini[2] / onları boşayın / kadınları / boşadığınızda / peygamber / ey o

وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ۖ لَا تُخْرِجُوهُنَّ

onları çıkarmayın / Rabbinizden / Allah'tan korkun / o iddeti / sayın

مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ

işte bunlar / açıkça ortaya koyan / bir edepsizlikle / gelmeleri / meğer / çıkmasınlar / evlerinden

حُدُودُ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ لَا تَدْرِي

bilmezsin / kendine / gerçekten zulmetmiş / Allah'ın sınırlarını / aşarsa / kim / Allah'ın sınırları

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 100., tertipte 65. sırada yer alır. 12 âyet, 147 kelime ve 1070 harftir. Boşama konusunu içerdiğinden kadını boşama anlamına gelen "Talâk" ismiyle anılır. Buna: "Kısa Nisâ sûresi" denildiği de zaptedilmiştir.

2- İddet, boşanmış veya kocası ölmüş bir kadının tekrar kocaya varabilmesi için bekleyeceği belirli süredir.

لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا ۝١ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ

belki Allah meydana getirir sonrası bunun bir iş/durum vardıkla-rında süre-lerine

فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا

artık tutun onları örfe göre ayırın veya onları örfe göre tanık tutun

ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَٰلِكُمْ

adalet içinizden yerine getirin tanıklığı Allah için işte bu size iki sahibini

يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل

oldu o kimseye bununla öğüt veriliyor inanıyor Allah'a son o güne kim Allah'tan korkarsa kılar

لَهُ مَخْرَجًا ۝٢ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ

O'nun için bir çıkış yeri onu rızıklandırır yerden ihtisab etmiyor[4] kim dayanırsa

Meâl/1: "Ey peygamber! Kadınları boşadığınızda onları, iddetlerini gözönünde bulundurarak boşayın. O iddeti/bekleme süresini sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. (Olanı) açık bir şekilde ortaya koyan edepsizlik yapmış olmaları durumu hariç, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. İşte bunlar Allah'ın sınırları. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa/çiğnerse gerçekten kendine zulmetmiştir. (Ey kişi[3]) bilmezsin belki de Allah bunun ardından bir durum meydana getirir."

Meâl/2: "Süreleri(nin bitimi)ne vardıklarında artık onları ya örfe göre tutun ya da kendilerini örfe göre ayırın. İçinizden adalet sahibi iki kişiyi şahit tutun. Şahitliği Allah için yerine getirin. İşte bu size (söylenen), bununla, Allah'a ve o son güne inanan kimseye öğüt veriliyor. Kim Allah'tan korkarsa, onun için bir çıkış noktası yapar."

3- Bkz. Nesefi, IV, 264.

4- Ummuyor/kalbine getirmiyor/hesap etmiyor.

عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

bir ölçü / her şey için / Allah / gerçekten yapmıştır / buyruğunu / yerine getiren / doğrusu Allah / yeter ona / artık O / Allah'a

وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ

üç / onların artık iddeti / eğer şüphe ederseniz / kadınlarınızdan / âdetten / kesildiler / onlar ki

أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ ۚ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ

yüklerini / koymaları / onların süresi / yüklerin / sahipleri / âdet görmemişler / onlar ki / aylar

وَمَن يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾ ذَٰلِكَ أَمْرُ اللّٰهِ أَنزَلَهُ إِلَيْكُمْ ۚ

size / indirdi onu / Allah'ın buyruğu / işte bu / bir kolaylık / işinden / onun için kılar / Allah'tan korkarsa / kim

وَمَن يَتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

bir mükâfât / onun için / büyütür / kötülüklerini / ondan / örter / Allah'tan korkarsa / kim

Meâl/3: "Ve onu hesap etmediği yerden rızıklandırır. Kim Allah'a dayanırsa O, ona yeter. Doğrusu Allah buyruğunu yerine getirendir. Gerçekten Allah'tan her şey için bir ölçü belirlemiştir."

Meâl/4: "Kadınlarınızdan âdetten kesilmiş olanlar(ın bekleme sürelerinde) kuşku duyarsanız o zaman onların iddeti üç aydır. Âdet görmemiş olanlar da öyle. Gebelerin (iddet) süreleri ise yüklerini bırakmaları/doğurmalarıdır. Kim Allah'tan korkarsa, (Allah) ona işinde bir kolaylık kılar."

Meâl/5:" İşte bu, Allah'ın buyruğudur, onu size indirdi. Kim Allah'tan korkarsa onun günahlarını örter ve onun için bir mükafatı büyütür."

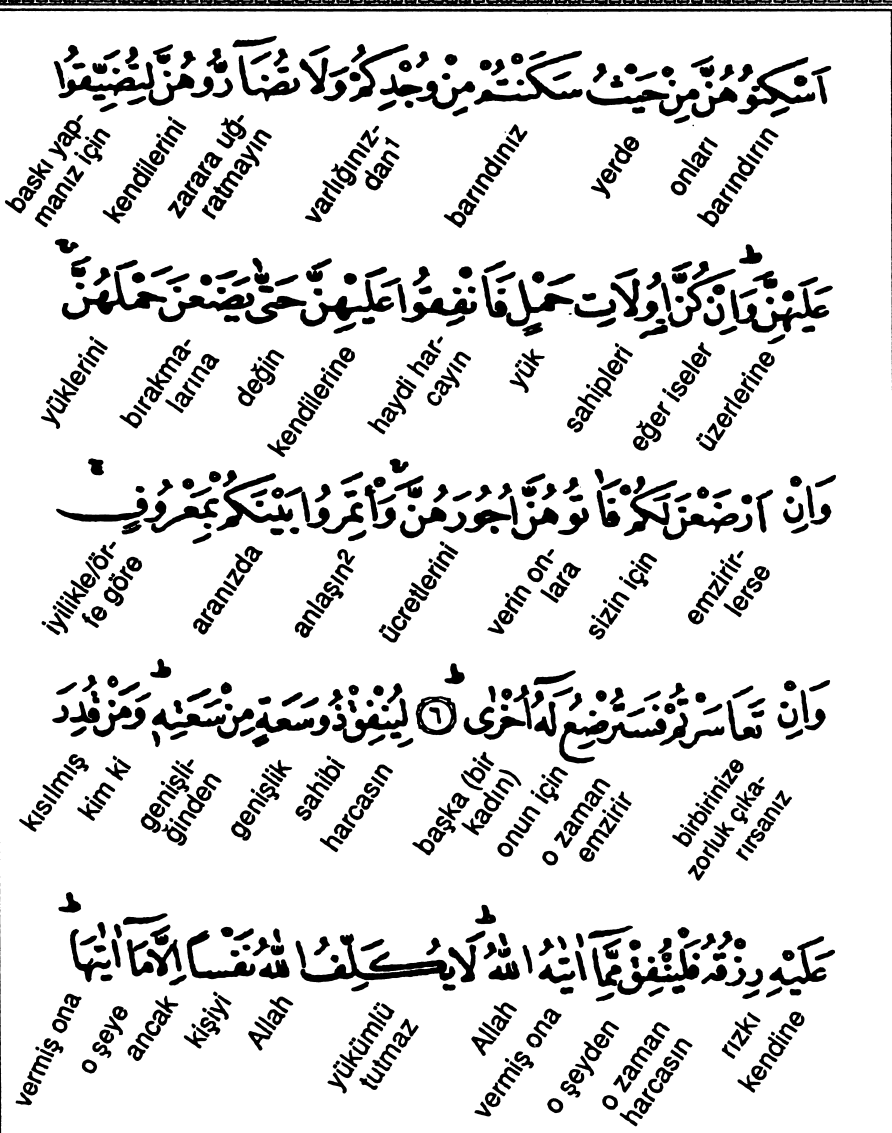

Meâl/6: "Barındığınız yerin bir bölümünde onları da[3] gücünüze göre barındırın, kendilerine baskı yapmanız için onları zarara uğratmayın. Gebe iseler, yüklerini bırakmalarına[4] değin kendilerine harcama yapın. Eğer hesabınıza emzirirlerse o zaman onlara ücretlerini verin. Aranızda iyilikle/örfe göre anlaşın. Birbirinize güçlük çıkarırsanız o takdirde bir başka (kadın, baba) hesabına emzirir."

1- imkanınıza göre, gücünüz oranında.
2- istişare edin.
3- boşadığınız kadınları.
4- doğurmalarına

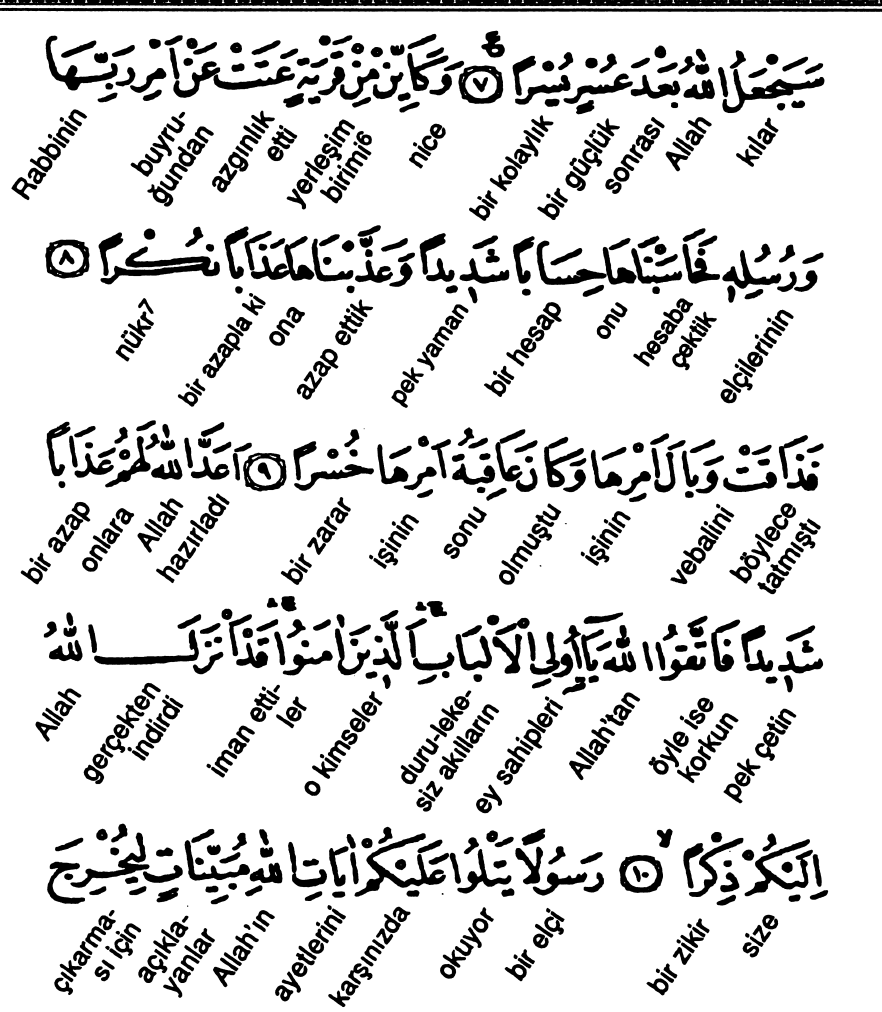

Meâl/7: "Genişliği olan[5] genişliğine göre harcama yapsın. Rızkı, kendisine dar tutulmuş kimse de Allah'ın kendisine verdiğinden infakta bulunsun. Allah kişiyi, ona verdiği şeyin dışındakilerle yükümlü tutmaz. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır.

Meâl/8: "Rablerinin ve O'nun elçilerinin buyruğundan azgınlık ederek çıkan nice yerleşim birimi (halkı) var ki onları pek yaman bir hesapla hesaba çekmiş, kendilerini görülmedik bir azaba çarptırmışızdır."

Meâl/9: "Böylece yaptıklarının ağır cezasını tatmışlardı, işlerinin sonu hüsran olmuştu."

Meâl/10: "Allah onlar için pek çetin bir azap hazırladı. Öyle ise ey iman etmiş bulunan duru-lekesiz akıl sahipleri Allah'tan korkun! Gerçekten Allah size bir zikir/bir uyarıcı indirdi."

5- zengin olan/geniş imkanı bulunan.
6- şenlik. E.H.Y.H.K.D. VII, 5075.
7- görülmedik/hayretlere düşüren/korkunç.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَمَن يُؤْمِنْ

iman eder kim | aydınlığa | karanlıklardan | yararlıları | işlediler | iman etti-ler | o kimse-leri

بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ

sürekli kalanlar | ırmaklar | altların-dan | akıyor | cennetlere | sokar onu | yararlı | yapar | Allah'a

فِيهَا أَبَدًا ۖ قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ

yedi | yarattı | O ki | Allah | bir rızık | onun için | Allah | gerçekten güzel yapmıştır | ebedi | oralarda

سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ ۖ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

gerçekten Allah | bilmeniz için | aralarında | buyruk | iner | onlar gibisini | yerden | gökleri

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۙ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

bilgice | her şeyi | gerçekten kuşatmış | hakikaten Allah | pekala güç yetiren | her şeye

Meâl/11: "İman edip yararlı işleri yapmış bulunanları karanlıklardan aydınlığa çıkarması için karşınızda Allah'ın, açıklayıcı ayetlerini okuyan bir elçiyi (gönderdi). Kim inanıp yararlı işler yaparsa (Allah) onu altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. (Böyleleri) oralarda ebedi bir şekilde sürekli kalırlar. Allah, onun için bir rızkı pek güzel yapmıştır."

Meâl/12: "Allah, yedi kat gökleri ve yerden de onlar gibisini yaratmış olan o Zât'tır. Buyruk bunlar arasında iner. (Bu), gerçekten Allah'ın her şeye karşı pekala muktedir bulunduğunu ve doğrusu Allah'ın her şeyi bilgi bakımından gerçekten kuşattığını bilmeniz içindir."

TAHRÎM SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ ۖ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ ۚ وَاللّٰهُ

oysa Allah | eşlerinin | hoşnutluğunu | arıyorsun | sana | Allah | helal kılmış | o şeyi | haram edi-yorsun | niçin | peygam-ber | ey o

غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾ قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ ۚ وَاللّٰهُ مَوْلَاكُمْ ۖ

Mevlâ'nız | Allah | yeminle-rinizi | çözmeyi | sizin için | Allah | gerçekten farz kıldı | çok esir-geyen | çok bağış-layan

وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾ وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا

bir sözü | eşlerin-den | birine | peygam-ber | hani sır vermişti | pekala hikmetli | pekala bilen | O

Meâl/1: "Ey peygamber! Allah'ın sana helal ettiği şeyi, hanımlarını memnun etmek arzusuyla neden haram kılıyorsun? Oysa Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir."

Meâl/2: "Allah size yeminlerinizi çözmeyi gerçekten farz kıldı. Allah Mevlâ'nızdır. O, pekala bilendir, pekala hikmetlidir."

1- Medîne dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 106., tertipte 66. sırada yer alır. Haram kılma anlamına gelen isminin kaynağı birinci âyetteki "tuharrimu" fiilidir. Sûre "Muteharrim" veya "lime tuharrimu" isimleriyle de anılır. 12 âyet, 249 kelime ve 1060 harftir.

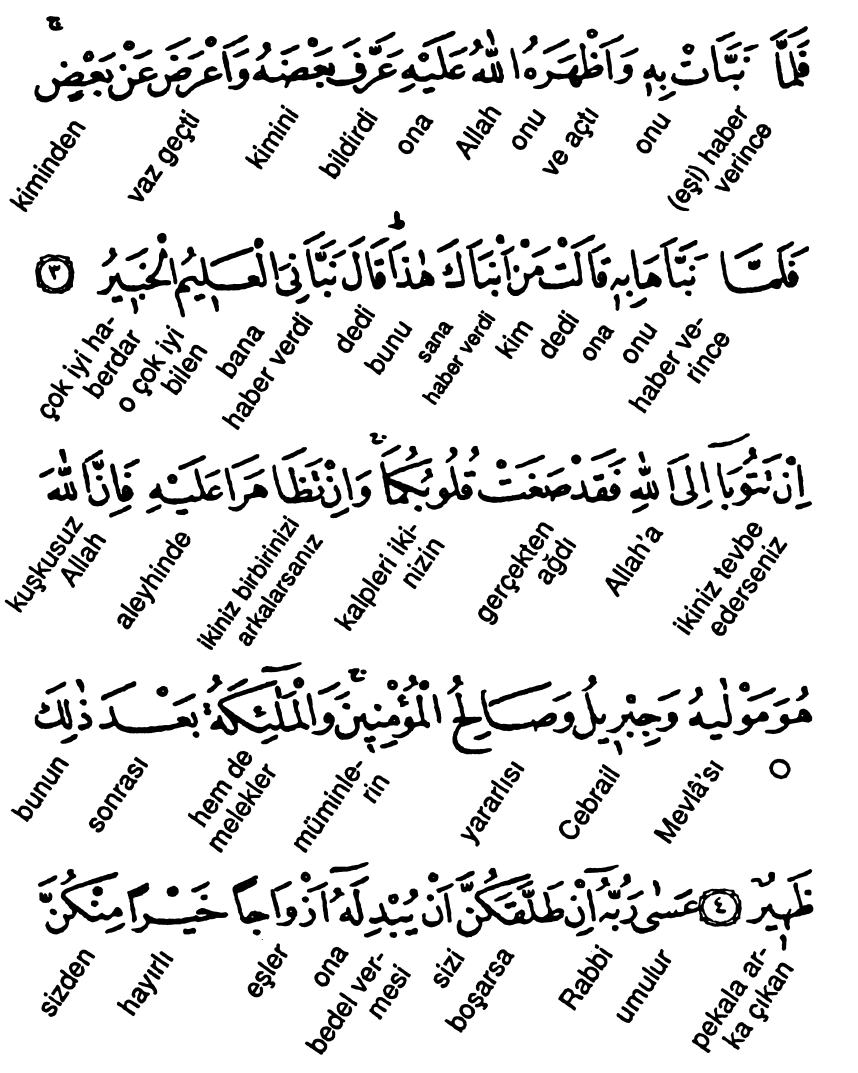

Meâl/3: Bir zaman peygamber, eşlerinden birine bir sözü sır olarak vermişti. (Eşi) o sırrı (bir başkasına) haber verip de Allah da onu ona açıklayınca[2] (peygamber de eşine, verdiği sırrı başkasına aktarırken neler söylediğinin) bir kısmını bildirip bir kısmından da vaz geçmişti. (Peygamber) bunu ona/eşine haber verince (eşi) dedi: 'Bunu sana kim haber verdi?' Dedi: 'Bana, o çok iyi bilen, o çok iyi haberdar olan haber verdi!'

Meâl/4: "İkiniz Allah'a tevbe ederseniz (mesele kalmaz).. Çünkü gerçekten kalpleriniz ağdı. İkiniz peygamber aleyhinde birbirinizi desteklerseniz kuşkusuz Allah, O, onun dostudur. Bir de Cebrail ile müminlerin yararlısı. Ve bunun arkasından da melekler arka çıkandır."

2- sırrının açıklandığını peygamberine haber verince.

مُسْلِمَٰتٍ مُّؤْمِنَٰتٍ قَٰنِتَٰتٍ تَٰٓئِبَٰتٍ عَٰبِدَٰتٍ سَٰٓئِحَٰتٍ ثَيِّبَٰتٍ

kadın dulları — kadın oruç tutanları — kadın ibadet edenleri — kadın tevbe edenleri — kadın divan duranları — kadın inananları — kadın müslümanları

وَأَبْكَارًا ۝٥ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

ateşten — âilelerinizi — kendilerinizi — koruyun — iman ettiler — ey o kimseler — ve bakireleri

وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ

pek çetin — katı — melekler — üzerinde — taşlar — insanlar — yakıtı

لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۝٦ يَٰٓأَيُّهَا

ey o — emrolunuyorlar — o şeyi — işlerler — buyurdu onlara — o şeye Allah'a — karşı gelmezler

ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَا تَعْتَذِرُوا۟ ٱلْيَوْمَ ۖ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٧

yapıyorsunuz — idiniz — o şeyle — cezalandırılıyorsunuz — ancak — bugün — özür dilemeyin — küfrettiler — kimseler

Meâl/5: "Sizi boşarsa Rabbinin ona, müslüman, inanan, divan duran, tevbekar, ibadet eden, oruç tutan kadınları, (onlardan) dul ve bâkireleri sizin yerinize sizden daha hayırlı eşler yapması umulur."

Meâl/6: "Ey inanmış kimseler! Kendilerinizi ve ailelerinizi, yakıtı insanlarla taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında katı, pek çetin melekler bulunmaktadır. Allah'a, O'nun kendilerine emrettiğine karşı gelmezler, onlar, kendilerine buyurulanı yaparlar."

Meâl/7: "Ey küfre sapmış olanlar! Bugün özür dilemeyin! Ancak yapıp durduklarınızın cezasına çarptırılıyorsunuz."

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا

nasûh[3] bir tevbe Allah'a tevbe edin iman et-mişler kimseler ey o

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ

sizi sokması günahla-rınızı sizden- örtmesi Rabbiniz umulur

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ

peygam beri Allah rezil et-mez günde ırmaklar altların-dan akıyor cennet-lere

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ

sağlarında onların ellerinin arasında koşar onların nuru onunla inandılar o kim-seleri

يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ

her kuşkusuz sen bizi bağışla nurumuzu bize tamamla Rabbimiz derler

شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ

münafık-lara kafirlere cihad et ey o pey-gamber pekala güç yetiren şeye

Meâl/8: Ey iman etmiş kimseler! Allah'a nasûh bir tevbe ile/samimi bir dönüşle tevbe edin. (Bu sayede) Rabbinizin sizden günahlarınızı örtmesi, sizi, peygamber ve onunla birlikte inanmış kimseleri perişan etmeyeceği bir günde altlarından ırmaklar akan cennetelere sokması umulur. Onların (inananların) nuru/ışıkları önlerinde ve sağlarında koşarken derler: 'Rabbimiz! Bize nurumuzu tamamla, bizi bağışla. Gerçekten sen her şeye pekala güç yetirensin.'

3- samimi/içten/katışıksız/pek hayırhah/pek onaran (Nesefi, IV, 271 Celaleyn, II,227 Kurtubi, XVIII, 197 vd.)

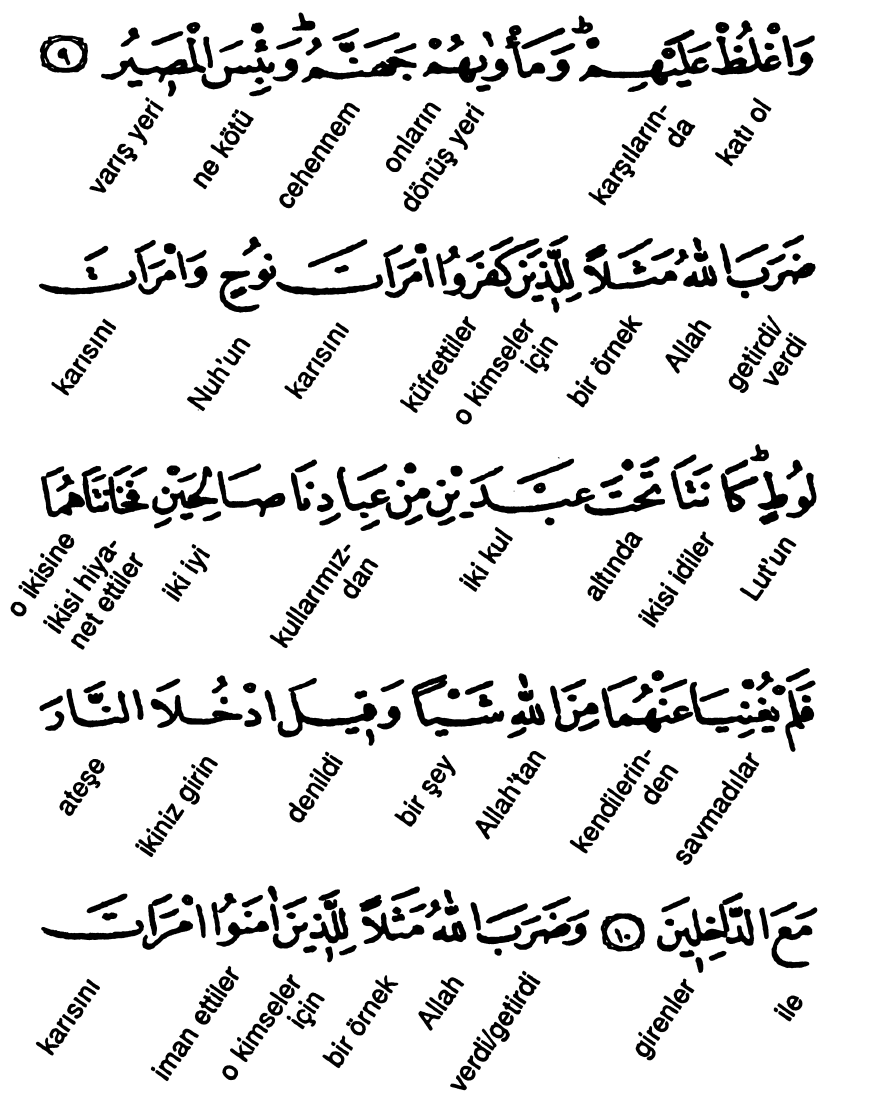

Meâl/9: "Ey peygamber! Kafirlere ve münafıklara karşı cihad et. Onlara karşı katı davran. Dönüş yerleri cehennemdir! Ne kötü son varış yeri!"

Meâl/10: "Allah, küfreden kimseler için Nuh'un karısıyla Lut'un karısını örnek verdi. O ikisi kullarımızdan iki iyi kulun (nikahları) altındaydılar. Derken o ikisine hainlik yaptılar. Ama (hainlikleri) kendilerinden hiçbir şeyi uzaklaştırmadı ve (kendilerine): '(Ateşe) girenlerle birlikte ikiniz de girin ateşe' denildi."

فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِندَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي

kurtar beni — cennette — bir ev — katında — benim için — yap — Rabbim — demişti — hani — Firavun'un

مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ

kızı — Meryem'i — zalimler — o toplumdan — kurtar beni — ve işinden — Firavun'dan

عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا وَصَدَّقَتْ

doğruladı — ruhumuz-dan — içine — üfledik — edep yeri-ni/iffetini — sağlamca korudu — o ki — İmran

بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

divan duran-lardan — idi — kitaplarını — Rabbinin — sözlerini

Meâl/11: İnanmış kimseler için de Firavun'un hanımını örnek getirdi. Hani demişti: 'Rabbim! Benim için cennette, katında bir ev yap, beni firavundan ve onun işinden kurtar! Beni zalimler toplumundan kurtar!'

Meâl/12: "Bir de İmran kızı Meryem'i (örnek verdi), ki o, edep yerini/iffetini çok iyi korumuştu. Derken ruhumuzdan onun içine üflemiştik. (Meryem) Rabbinin sözlerini ve kitaplarını doğrulamış ve divan duranlardan olmuştu[4]."

4- samimiyetle ibadet edenlerden.

MÜLK SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ

ölümü yarattı O ki pekala güç yetiren her şeye O mülk[2] elinde O ki ne yücedir

وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

çok bağış-layan çok güçlü O davranışça daha güzel hanginiz sizi sınaması için hayatı

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۖ مَّا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ مِن تَفَاوُتٍ ۖ فَارْجِعِ

hayali döndür bir çelişki Rahman'ın yaratışın-da görmezsin uygun olarak[3] gökleri yedi yarattı O ki

Meâl/1: "Hükümranlık elinde bulunan O Zât ne yücedir! O, her şeye pekala güç yetirendir."

Meâl/2: "O, hanginiz daha güzel davranacak diye sizi sınamak için ölümü ve hayatı yaratmış olan Zât'tır. O, çok güçlüdür, çok bağışlayandır."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 77., tertipte 67. sırada yer alır. Tebâreke, Mânia, Münciye, Vakıye, Mennâa isimleriyle de anılır. 30 âyet, 305 kelime ve 1313 harftir.

2- fizik ve fizik ötesi tüm varlıklar/saltanat/yönetim/hükümranlık.

3- veya tabaka tabaka (Nesefi, IV, 274).

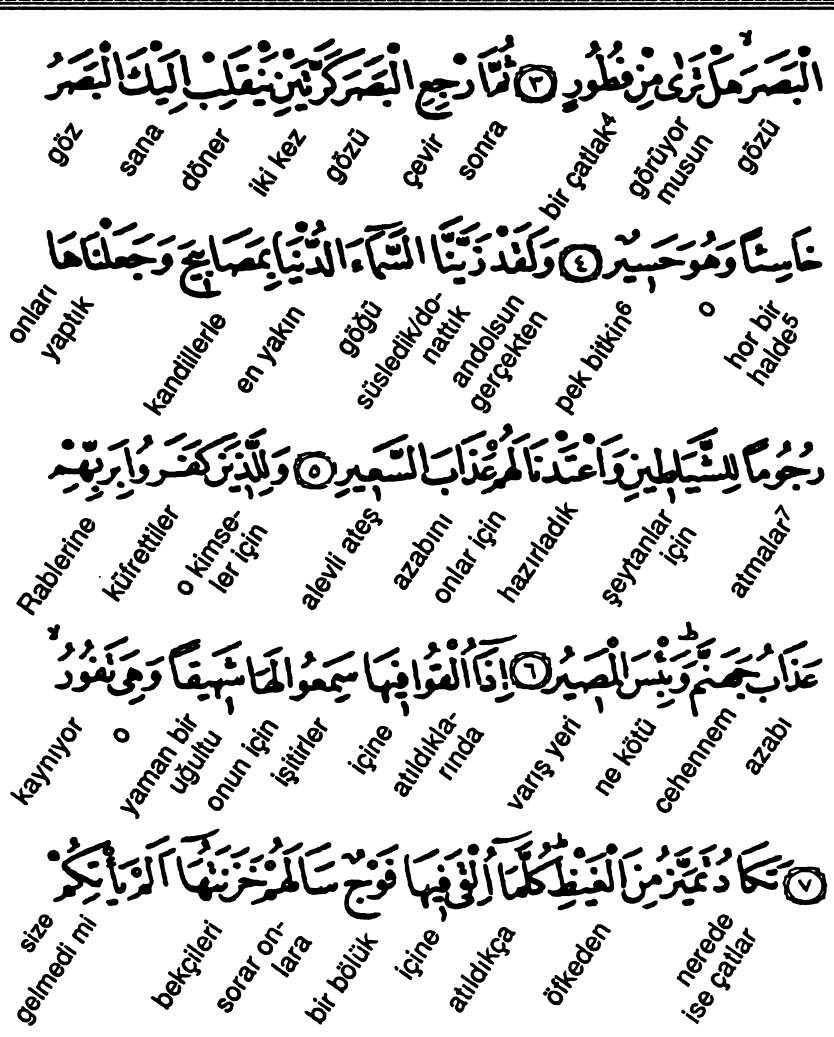

Meâl/3: "Yedi göğü birbirine uygun/tabakalar halinde yaratmış Zat! Rahman'ın yaratışında bir çelişki/bir uyumsuzluk göremezsin. Haydi gözünü çevir, bir çatlak görüyor musun?"

Meâl/4: "Sonra gözü(nü) iki kez çevir. Göz(ün) sana, kendisi çok bitkin olarak perişan bir şekilde döner."

Meâl/5: "Andolsun en yakın göğü kandillerle donattık ve o kandilleri şeytanlar için atmalar/atış taneleri yaptık. Onlar için alevli ateş azabını hazırladık."

Meâl/6: "Rab'lerine küfretmiş kimseler için cehennem azabı vardır. Ne kötü varış yeri."

Meâl/7: "Oraya/cehenneme atıldıklarında onun kaynarken yaman uğultusunu işitirler."

4- bir yarık/bir bozukluk (Kurtubi, el-Cami, XVIII, 209).

5- uzaklamış bir halde/istediğini görememiş bir konumda.

6- yorgun bırakılmıştır.

7- atış taneleri (H.B.Ç. M., III, 1066)

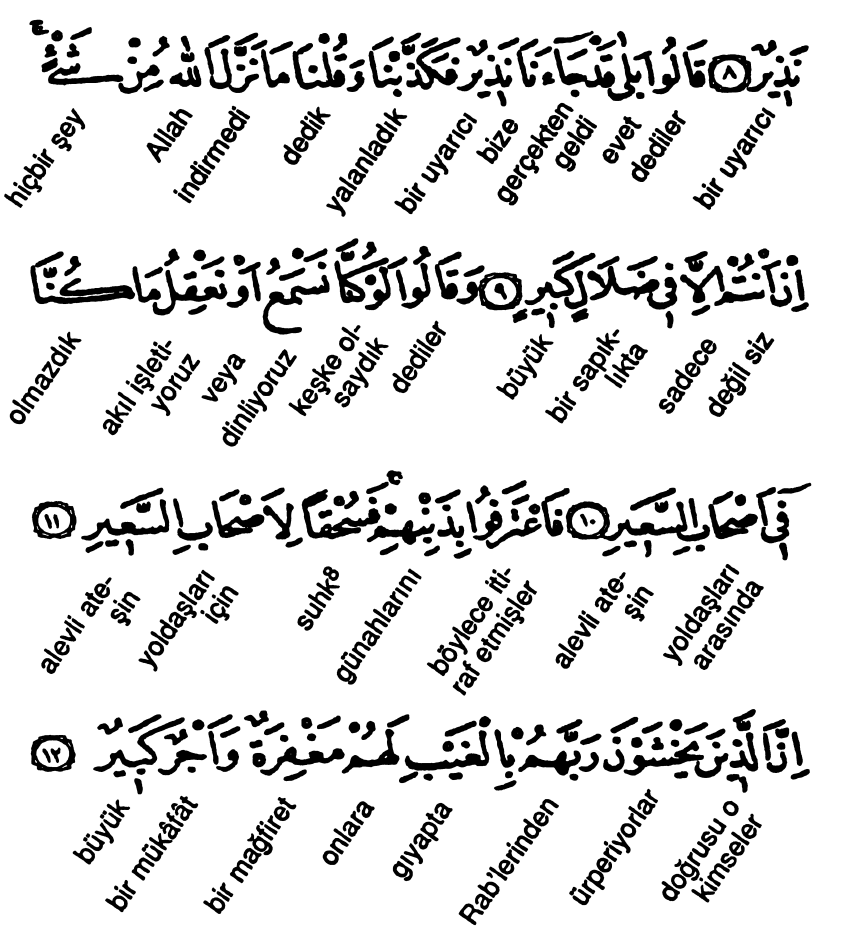

Meâl/8: "(Cehennem) nerede ise öfke(sin)den çatlayacak olur. İçine ne zaman bir bölük/bir güruh atılsa bekçileri onlara: 'Size bir uyarıcı gelmedi mi?' diye sorarlar."

Meâl/9: Derler: "Evet gerçekten bize bir uyarıcı gelmişti de tekzip etmiştik ve: 'Allah hiçbir şey göndermemiştir, siz ancak büyük bir sapıklık içindesiniz!' demiştik."

Meâl/10: "Ve: 'Keşke dinliyor veya akıl işletiyor olsaydık! O zaman alevli ateş yoldaşları arasında bulunmazdık' derler."

Meâl/11: "Böylece günahlarını itiraf ettiler. Alevli ateş yoldaşları kahrolsunlar/geberip gitsinler!"

Meâl/12: "Doğrusu gıyapta[9] Rablerinden ürperen kimseler, onlara büyük bir mükâfât vardır."

8- Allah'ın rahmetinden uzak kalsın (Nesefi, IV, 275)/ Allah onları rahmetinden uzaklaştırsın da kahrolup gitsinler (bkz. Kurtubi, el-Cami, XVIII, 213; E.H.Y.H.D.K.D. VII, 519).

9- gözlerden nihan bir konumda/gözlerle görülmediği halde.

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا يَعْلَمُ

bilmez mi | sinelerin | özünü | çok iyi bilen | kuşkusuz O | onu | açığa vurun | veya | sözünüzü | gizleyin

مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ

yeryüzünü | sizin için | yaptı | O ki | O | pekala haberdar | Latîf[10] | O | yarattı | o kimse

ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۖ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

dönüş | ancak O'nadır | rızkından | yiyin | omuzlarında/etrafında | haydi yürüyün | iyice boyun eğen

ءَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

çalkalanıyor | birden o | yere | sizi | batırmasından | gökte | o kimseden | emin mi oldunuz

أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

uyarım | nasıl | o zaman bileceksiniz | çakıl taşı | üzerinize | salmasından | gökte | o kimseden | yoksa emin mi oldunuz

Meâl/13: "Sözünüzü gizleyin veya onu açığa vurun (farketmez) kuşkusuz O, sinelerin özünü çok iyi bilendir."

Meâl/14: "Yaratmış olan kimse hiç bilmez mi? O, Latîf'tir, pekala haberdardır."

Meâl/15: "O, yeryüzünü size iyice boyun eğer konuma getirmiş olan Zat'tır. Öyle ise omuzlarında[11] yürüyün de (Allah'ın) rızkından yiyin. Dönüş yalnız O'nadır."

Meâl/16: "Gökteki zatın sizi yere geçirivermesinden[12] güvence mi aldınız? Birden o yer çalkalanır."

Meâl/17: "Yoksa gökteki Zat'ın üzerinize çakıl taşı yağdırmasından teminat mı aldınız? O zaman uyarım nasılmış bileceksiniz!"

10- Hâdiselerdeki en ince noktalara vakıf olan, her şeye muttali olan, en duyulmaz, en gizli en ince meseleleri bilen.

11- etrafında, bölgelerinde.

12- bu cümlecik "sizinle birlikte yeri batırıvermesinden.." şeklinde de yorumlanmıştır.

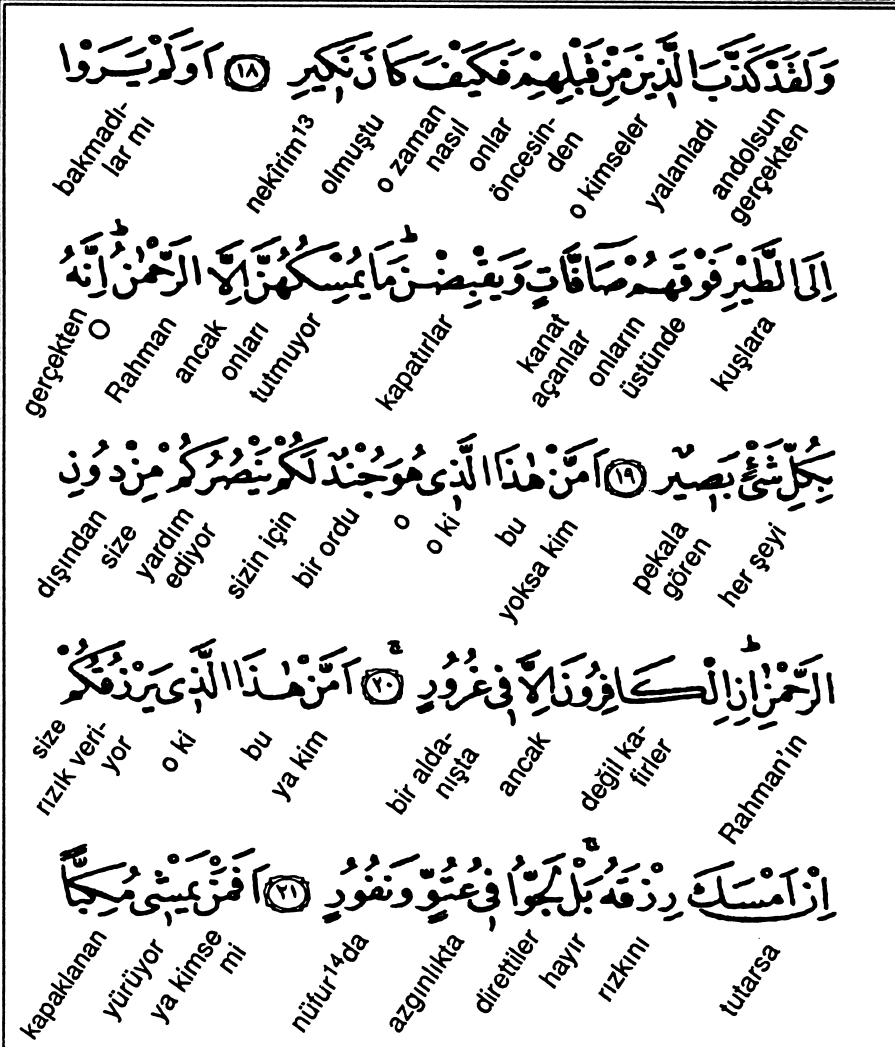

Meâl/18: "Andolsun kendilerinden öncekiler de gerçekten tekzip etmişlerdi. O zaman tepkim (bilseler) nasıl olmuştu!"

Meâl/19: "Üstlerinde kanatlarını açıp duran (zaman zaman da kanatlarını) kapatan kuşlara bakmadılar mı? Onları Rahman'dan başkası tutmuyor! Gerçekten O, her şeyi pekala görendir."

Meâl/20: "Ya da kimmiş o kişi? Rahman'ın dışında size yardım edecek ordunuz? Kafirler başka değil sadece bir aldanış içindeler."

Meâl/21: "Ya (Allah vermekte olduğu) rızkını tutarsa size rızık verecek o kimse kimdir? Doğrusu onlar azgınlıkta, uzaklaşmakta direttiler."

13- inkarım/tepkim/azabım.

14- uzaklaşmakta/nefrette/ürküp kaçmakta.

عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

dosdoğru bir yol üzerinde düzgünce yürüyor yoksa o kimse daha doğru yüzüstü

قُلْ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ ۖ

gönülleri gözleri işitmeyi sizin için yaptı sizi meydana getirdi O ki O de ki

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ

yerde sizi yarattı/yaydı O ki O de ki şükredi-yorsunuz o şey pek az

وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ

iseniz bu tehdit ne zaman diyorlar toplanıla-caksınız ancak O'na

صَٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

açık/açık-layan bir uyarıcı ben ancak Allah katında o bilgi ancak de ki doğrular

Meâl/22: "Şimdi yüzüstü kapaklana kapaklana yürüyen mi daha doğru gider yoksa dosdoğru bir yol üzerinde dümdüz yürüyen mi?"

Meâl/23: De ki: 'O, sizi meydana getirmiş, sizin için işitme duyusunu, gözleri, gönülleri yapmış olan Zât'tır. Pek az şükrediyorsunuz.'

Meâl/24: De ki: 'O, sizi yeryüzünde yaratmış/ yaymış olan Zât'tır. Ancak O'nun huzuruna getirileceksiniz.'

Meâl/25: Diyorlar: 'Doğru söyleyenlerseniz bu tehdit ne zaman?'

Meâl/26: De ki: 'O bilgi sadece Allah katındadır, ben yalnız açık/açıklayan bir uyarıcıyım.'

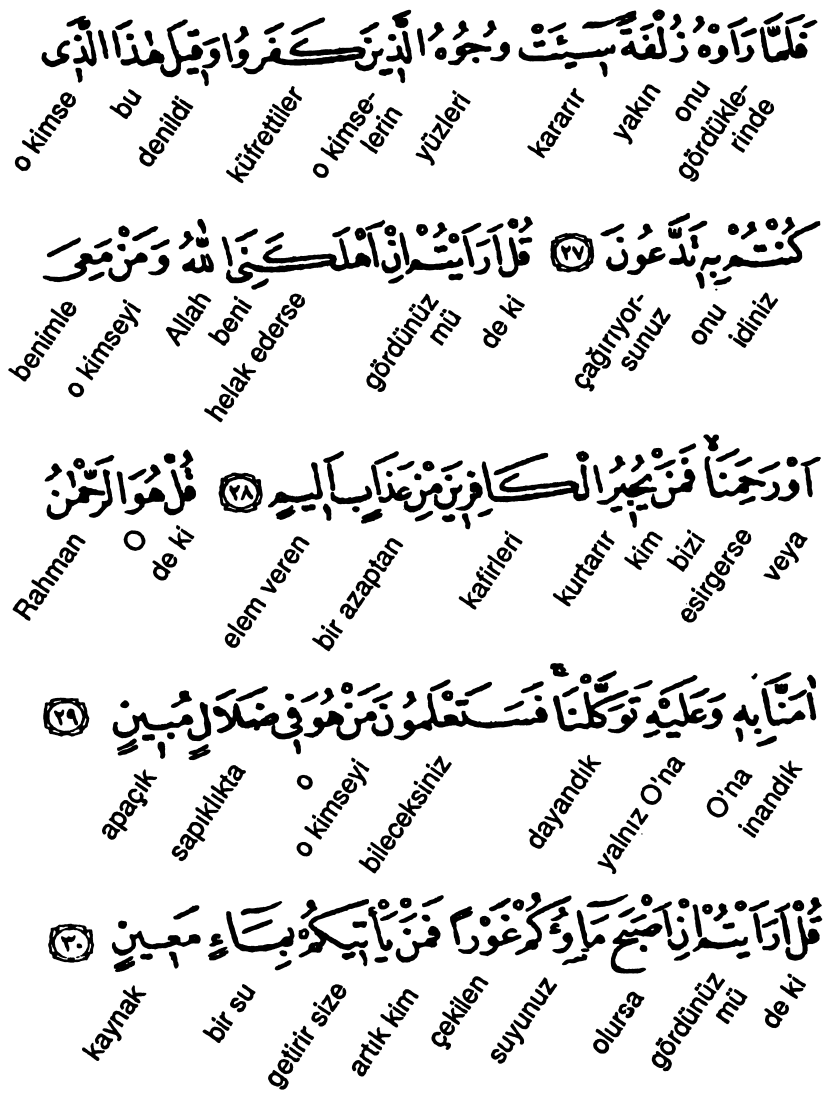

Meâl/27: "Onu yakından gördüklerinde küfretmiş kimselerin yüzleri kararır ve: 'İşte bu, kendisini çağırıp durduğunuz şeydir.' denilir"

Meâl/28: De ki: 'Ne dersiniz? Allah beni ve maiyyetimdekileri helak ederse veya bizi esirgerse o zaman kafirleri elemli bir azaptan kim kurtarır?'

Meâl/29: De ki: 'O, Rahman'dır. O'na iman ettik, yalnız O'na dayandık. Apaçık bir sapıklık içinde olan kimmiş yakında bileceksiniz.'

Meâl/30: De ki: 'Ne dersiniz? Suyunuz çekilirse o zaman size kim bir kaynak su getirir.'

KALEM SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ

Nûn[2] kaleme andolsun yazıyorlar o şeye Rabbinin nimetiyle deli değil sen kuşkusuz senin için

لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾

elbette bir mükâfât dışı kesilme/minnet kuşkusuz sen elbette üzerinde bir ahlak pek yüce göreceksin görecekler

بِأَيِّيكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ

fitneye tutulmuşluk hanginizde O kuşkusuz Rabbin sapmış o kimseyi en iyi bilen yolundan

Meâl/1: "Nûn! Andolsun kaleme ve yazıp durduklarına."
Meâl/2: "Sen, Rabbinin nimeti sayesinde[3] deli değilsin."
Meâl/3: "Kuşkusuz senin için elbette kesilmez[4] bir mükâfât vardır."
Meâl/4: "Kuşkusuz sen elbette pek yüce bir ahlak üzerindesin."
Meâl/5: "Göreceksin ve görecekler."
Meâl/6: "Hanginizde o delirmişlik?"

1- Bazı âyetlerinin Medine dönemine âit olduğu kaydedilen sûre Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 2, tertipte 68. sırada yer alır. Elli iki âyet, üç yüz kelime ve bin dört yüz elli altı harftir.
2- Bu harf de bazı sure girişlerinde gördüğümüz gerçek manası bilinmeyen lafızlardandır.
3- Rabbinin nimeti hakkı için(Kurtubi, el-Cami, XVIII, 225 vd.)
4- sonu gelmez/bitmez-tükenmez/başa kakılmayacak.

Meâl/7: "Kuşkusuz Rabbin, O, yolundan sapmış olanı en iyi bilendir. O'dur en iyi bilen hidayete erenleri."

Meâl/8: Öyle ise o yalanlayanlara boyun eğme.

Meâl/9: Arzu ettiler ki yağ çeksen de yağ çekseler[5].

Meâl/10: "(Şunlardan kimseyi) dinleme: Alabildiğine yemin eden, aşağılık,

Meâl/11: hep çekiştiren, koğuculukla gezip duran,

Meâl/12: hayrı sürekli engelleyen, mütecaviz, pek günahkar,

Meâl/13: kaba/zorba, bunun ötesinde bir de mimli/damgalı!"

Meâl/14: "Mal ve oğullar sahibi olmuş diye[7]."

Meâl/15: "Karşısında ayetlerimiz okunduğunda: 'Öncekilerin masalları' dedi."

5- putlarına dokunmayıp alttan alsan, yumuşak davransan onlar da yumuşak davransalar. Ayete lugat açısından yaklaşık on iki yorum getirilmiştir (bkz. Kurtubi, a.g.e.a.c, 230).

6- "zenîm" kelimesi "zenem" lafzından türetilmiştir. Zenem de koyunun boynunda, kulağı dibinde derisinden küpe gibi yumrucuklara yahut kulağı delinip de ucundan sarkıtılan parçaya denir ki her tarafa sallanır durur. Dilimizde böylesi bir koyun veya keçiye küpeli denildiği gibi Arapçada da "zenîm" denilir. Bundan hareketle insanlarda dalkavuk, kulağı yirik, kulağı kesik, piç, şerir, kötü damgalı, mimli.. gibi anlamlarda kullanılır.. (E.H.Y.H.D.K.D., VIII, 5274).

7- sakın boyun eğme.

سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا۟

hanî and içmişlerdi | o bahçe | sahiplerini | belaya çarptırdık | gibi o şey | onlara | bela verdik | doğrusu biz | hortumun | üstüne | ona | damga basacağız

لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ

onlar | Rabbinden | bir dolaşan | üzerinde | dolaştı | istisna etmiyorlar | sabaha girenler | onu | elbette kesin kesecekler

نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنِ ٱغْدُوا۟

haydi erkenden gidin | sabaha girenler olarak | sonra seslestiler | zifiri karanlık gece ti | gibi | derken oldu | uyuyanlar

عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ ﴿٢٢﴾ فَٱنطَلَقُوا۟ وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ ﴿٢٣﴾

fısıldaşıyorlar | onlar | hemen fırladılar | kesenler | iseniz | ekininiz | üzerine

Meâl/16: "Hortumu/burnu üzerine damga basacağız[8]."
Meâl/17: "Doğrusu biz, o bağ sahiplerini belaya uğrattığımız gibi onları da belaya çarptırmışızdır. Hani sabaha vardıklarında o bağı, behemehal, mutlaka kesecekler diye and içmişlerdi."
Meâl/18: "İstisnada bulunmuyorlardı[9]."
Meâl/19: "Ama onlar uyurlarken Rabbin tarafından dolaşan[10] o bağ üzerinde dolaştı;"
Meâl/20: "Derken (o bahçe) zifiri karanlık gece gibi (kapkara kül) olmuştu."
Meâl/21: "Sonra (o bağın sahipleri) sabah ettiklerinde birbirlerine seslendiler.
Meâl/22: "Devşirecekseniz haydi erkenden ekininize gidin."
Meâl/23: "Hemen fırlayıp yürüdüler. Onlar birbirleriyle fısıldaşıyorlardı:"

8- kibirini, gururunu kıracağız.
9- Allah dilerse/Allah izin verirse dememişlerdi.
10- bir bela, bir ateş.
11- Kurtubi, el-Cami, XVIII, 241. Sarîm tamamen kesilmiş veya kesik demektir. Meyvesi kesilmiş, ürünü alınmış tarla, bir şey bitirmeyen kumluk bir yer anlamlarına da gelir.

أَنْ لَّا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا رَأَوْهَا

onu gördüklerinde | güçleri yetenler | engellemeğe12 erkenden gittiler | bir yoksul | yanınızda | bugün | oraya kesin girmesin | diye

قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ

size | demedim mi | en ortaları | dedi | mahrumlar | biz | bilakis | elbette şaşıranlar | kesin biz | dediler

لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ

onların kimi derken döndü | zalimler | olduk | cidden biz | Rabbimiz | sübhandır | dediler | tesbih etsenize

عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَىٰ رَبُّنَا

Rabbimizin umulur | azgınlar | imişiz hakikaten biz | yuh bize | dediler | kınıyorlar | kimine

أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ

elbette azabı | azap | işte böyle | yönelenler | Rabbimize | kesin biz | bundan iyisini | bize bedel vermesi

Meâl/24: "Sakın bugün yanınızda hiçbir yoksul oraya sokulmasın."
Meâl/25: "Engellemeğe güçleri yetenler olarak erkenden gittiler[13]."
Meâl/26: Bahçeyi gördüklerinde dediler: 'Kesin (yolu) şaşırdık.
Meâl/27: yok yok biz mahrum edilenleriz.'
Meâl/28: "En mutedilleri dedi: 'Size tesbih etsenize' dememiş miydim?"
Meâl/29: Dediler. 'Rabbimizi tesbih ederiz, cidden biz zalimler olduk.'
Meâl/30: "Derken dönüp birbirlerini kınamaya koyuldular."
Meâl/31: Dediler: 'Yuh bize! Hakikaten biz azgınlarmışız!
Meâl/32: Rabbimizin bize, onun yerine daha iyisini vermesi umulur. Kesin biz Rabbimize yönelenleriz.'

12- "hard" lafzının karşılığıdır. Bu lafız kasd, niyet, ihtiyaç, az, öfke.. gibi anlamlara da gelir (bkz. Kurtubi, a.g.e. XVIII, 242, 243)

13- "kesebilecekleri, devşirebilecekleri zannıyla erkenden gittiler" yorumu da yapılmıştır (bkz. Kurtubi, a.g.e.a.y).

الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ

cennetleri Rableri katında doğrusu müttakiler için biliyorlar olsalardı daha büyüktür ahiretin

النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

hüküm veriyorsunuz nasıl ne size gibi suçlular müslümanları yapar mıyız Naîm

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ

lehinizde yoksa seçiyorsunuz o şey onda kesin size okuyorsunuz onda bir kitap sizin için yoksa

أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلْهُمْ أَيُّهُمْ

onların hangisi sor onlara hükmediyorsunuz o şey kesin sizin kıyamet gününe ulaşan üzerimizde andlar

بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا

iseler ortaklarını haydi getirsinler ortaklar onlar için yoksa kefil buna

Meâl/33: "İşte azap böyledir. Elbette ahiretin azabı -bilselerdi- daha büyüktür."
Meâl/34: "Doğrusu takva sahipleri için Rableri katında Naîm cennetleri vardır."
Meâl/35: "Müslümanları, hiç o suçlular gibi yapar mıyız!"
Meâl/36: "Neyiniz var? Nasıl hüküm veriyorsunuz?"
Meâl/37: "Yoksa bir kitabınız var da onda mı okuyorsunuz?"
Meâl/38: "Onda, beğendiğiniz her şeyin kesin sizin için olduğu mu yazılı?"
Meâl/39: "Yoksa lehinizde: 'Ne hükmederseniz kesin sizindir' diye üzerimizde kıyamet gününe değin sürecek antlar mı vardır?"
Meâl/40: "Onlara sor bakalım hangisi bunu üstlenen?"

صَٰدِقِينَ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

güç yeti-remezler | secdeye | çağırılırlar | incikten | açılır | günde | doğrular

خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَٰلِمُونَ ﴿٤٣﴾

secdeye çağırılıyor-lar | oysa gerçek-ten idiler | bir horluk | onları sarıyor | gözleri | utançdan eğil-miş olarak

فَذَرْنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

onlara | istidracta[15] bulunacağız | bu sözü | yalan sa-yıyor | ile o kimse | beni | öyle ise bırak | sağlamlar | onlar

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾

pek sağlam | hakikaten tuzağım | onlar için | süre tanı-yorum | bilmezler | yerden

Meâl/41: "Yoksa ortakları mı var? Haydi -doğru sözlülerseler- ortaklarını getirsinler."

Meâl/42: "İncikten açılacağı günde[14] secdeye çağırılırlar ama yapamazlar."

Meâl/43: "Gözleri utançtan eğilirken kendilerini de zillet sarmaktadır. Oysa onlar (dünyada) sapasağlamlarken secdeye çağırılıyorlardı."

Meâl/44: "Öyle ise beni bu sözü[16] yalan sayanla (başbaşa) bırak! Onlara bilmeyecekleri bir noktadan istidracta bulunacağız."

Meâl/45: "Kendilerine süre veriyorum. Hakikaten tuzağım pek sağlamdır."

14- gerçeklerin apaçık ortaya çıkacağı/belalarla, sıkıntılarla karşı karşıya kalınılacağı günde.

15 "İstidrâc", bir kul günahını yinelediğçe Allah'ın, onun sağlığını, mevkiini, şanını, şöhretini, nimetini artırması, ona şükrünü, tevbesini, istiğfarını unutturması, böylece onu aşama aşama azabına yaklaştırması ve sonunda kendisini ansızın yakalaması anlamına gelir (Bkz. H.B.Ç.M., III, 1078).

16- Kur'an'ı.

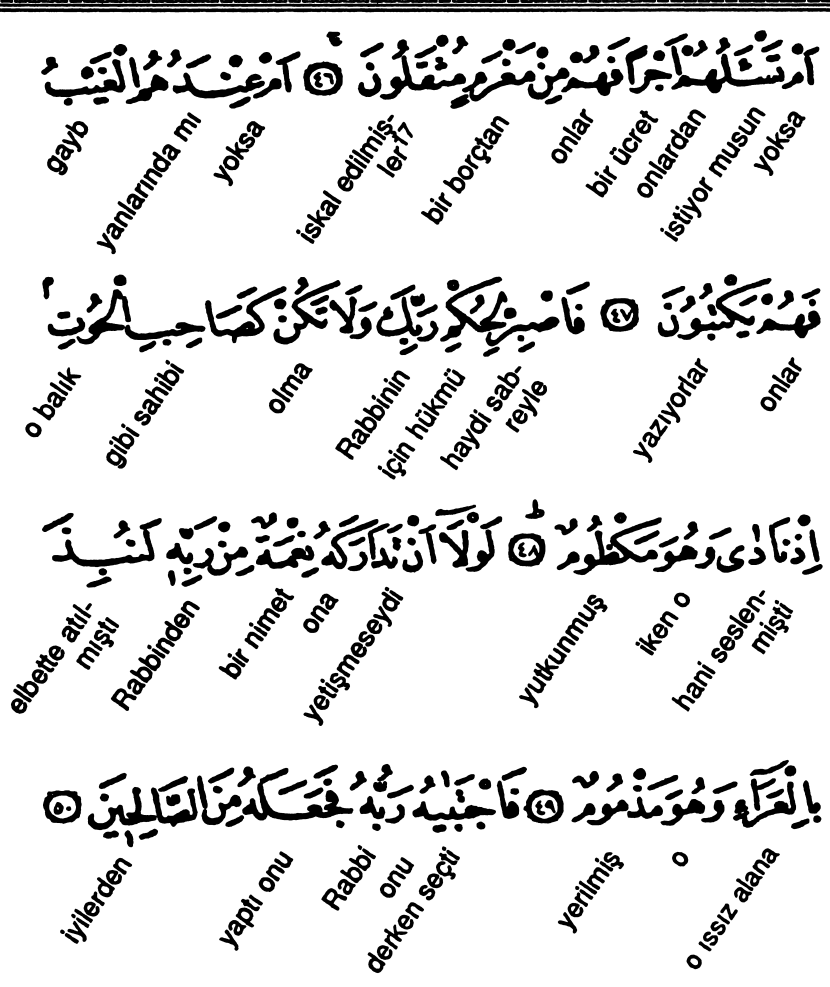

Meâl/46: "Yoksa kendilerinden bir ücret istiyorsun da onlar borç yüzünden ezilmişler mi?"

Meâl/47: "Yoksa gayb (bilgisi) yanlarında mı? Artık onlar (istediklerini) yazıyorlar!"

Meâl/48: "Haydi Rabbinin hükmüne sabır göster. O balık sahibi[18] gibi olma. Hani o, sıkıntıdan yutkunup seslenmişti."

Meâl/49: "Ona, Rabbinden bir nimet yetişmeseydi elbette o, o ıssız alana, yerilmiş bir halde atılmıştı."

Meâl/50: "Derken Rabbi onu seçti ve kendisini salih kişilerden yaptı."

17- ağırlandırılmışlar/ezilmişler.

18- Yunus peygamber.

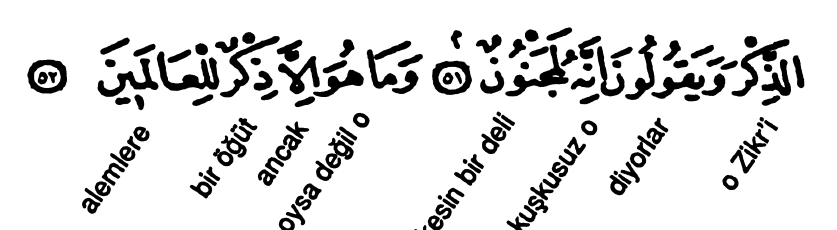

Meâl/51: "O küfre sapmış kimseler Kur'an'ı işittiklerinde nerede ise seni gözleriyle elbette kaydırıyorlardı; (yine de tutmuş): 'Kuşkusuz o kesin bir deli' diyorlar!"
Meâl/52: "Oysa o (Kur'an) sadece alemler için bir öğüttür."

HÂKKA SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ

Kâria[3]'yı Ad Semud tekzip etti o gerçek-leşecek nedir sana ne bildirdi gerçekle-şecek nedir gerçekle-şecek[2]

﴿٤﴾ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ

bir rüz-gar ile helak edildiler Ad'a gelince o taşkınla helak edildiler Semud'a gelince

صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى

görü-yorsun hüsûm[8] olarak günler sekiz geceler yedi üzerlerine onu teshir etti[7] azgın[6] sarsar[5]

Meâl/1: "Gerçekleşecek."
Meâl/2: "Nedir gerçekleşecek?"
Meâl/3: "O gerçekleşeceğin ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/4: "Semûd ve Âd kapıyı dehşetle çalacak olanı yalan saydı."
Meâl/5: "Semud'a gelince o taşkınla[4] helak edildiler."
Meâl/6: "Ad ise uğultulu/çok soğuk azgın bir rüzgarla/kasırga ile helak edildiler."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 78., tertipte 69. sırada yer alır. Elli iki âyet, dört yüz seksen kelime ve bin altı yüz elli harftir.
2- "gerçekleşecek" diye karşıladığımız "hâkka" lafzının anlamı üzerinde pek çok yorumlar yapılmışsa da bununla kıyametin kasdedildiğinde kuşku yoktur (bkz. H.B.Ç.M., III, 1081).
3- İnsanların başlarına çarpan, kapıyı çalan, yürekleri hoplatan korku, birini alçaltıp birini yükselten şey, dünyada inen bela, insan veya cinlerin şerlerinden korunmak için okunan Kur'an ayeti/ayetleri.. gibi anlamlarında kullanılıp yorumlanan kapsamlı bir lafızdır (Kurtubi, el-Cami, XVIII, 254, 255). Kıyametin isimlerindendir.
4- daha önceleri geçtiği gibi bu azgın, sınırı aşan bela korkunç bir sarsıntıydı.
5- şiddetli sesli/uğultulu veya çok soğuk.
6- zaptedilmez (bkz. Nesefi, IV, 286).
7- tebelleş etti (Nesefi, IV, 286); kahırla saldı, gönderdi (Celaleyn), II, 233.
8- uğursuz, bir şeyi kökünden kesmek, bir hastalığı kökünden kesmek, peşpeşe dağlamak.

الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّن بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

geri kalan / onlar için / görüyor musun / kof / hurma kütükleri / sanki onlar / çarpılıp yere yıkılmışlar / orada / o kavmi

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾ فَعَصَوْا

ve karşı geldiler / o hata ile / mü'tefikeler[10] / öncesi / o kimse / Firavun / geldi

رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً ﴿١٠﴾ إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ

taşıdık sizi / o su / azgınlaştı / ne zaman / doğrusu biz / fazlalaşan'ı / bir yakalayış / onları yakaladı / Rab'lerinin / elçisine

فِي الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾

belleyen / bir kulak / onu bellemesi için / bir ibret / sizin için / onu yapalım diye / o akıp giden

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً

bir çarpışla / çarpılıp yerle bir edildiklerinde / dağlar / yer / yüklenildiğinde / tek / bir üfleme / sura / üflendiğinde

Meâl/7: "Onu yedi gece sekiz gün aralıksız üzerlerine saldı. O kavmi görürsün, sanki kendileri kof hurma kütükleri orada çarpılıp yere serilmişler."
Meâl/8: "Onlardan geri kalan (bir can[9]) görüyor musun?"
Meâl/9: "Firavun ile ondan öncekiler ve altları üstlerine getirilen yerleşim birimleri o hata ile geldiler/o hatayı işlediler."
Meâl/10: "Ve Rablerinin elçisine karşı geldiler. O da onları şiddeti artan bir yakalayışla yakaladı."
Meâl/11: "Doğrusu biz o su azgınlaştığında/kabardığında sizi o akıp giden (gemi)de taşıdık."
Meâl/12: "Onu sizin için bir ibret yapalım ve belleyen bir kulak onu bellesin diye."
Meâl/13: "Sura bir tek üfleme üfürüldüğünde;

9- veya onlara ait geride kalan (Celaleyn, II, 233).
10- altları üstlerine getirilen karyeler, Lut kavminin sakin bulunduğu yerleşim birimleri (Nesefi, IV, 286).
11- şiddeti artan.

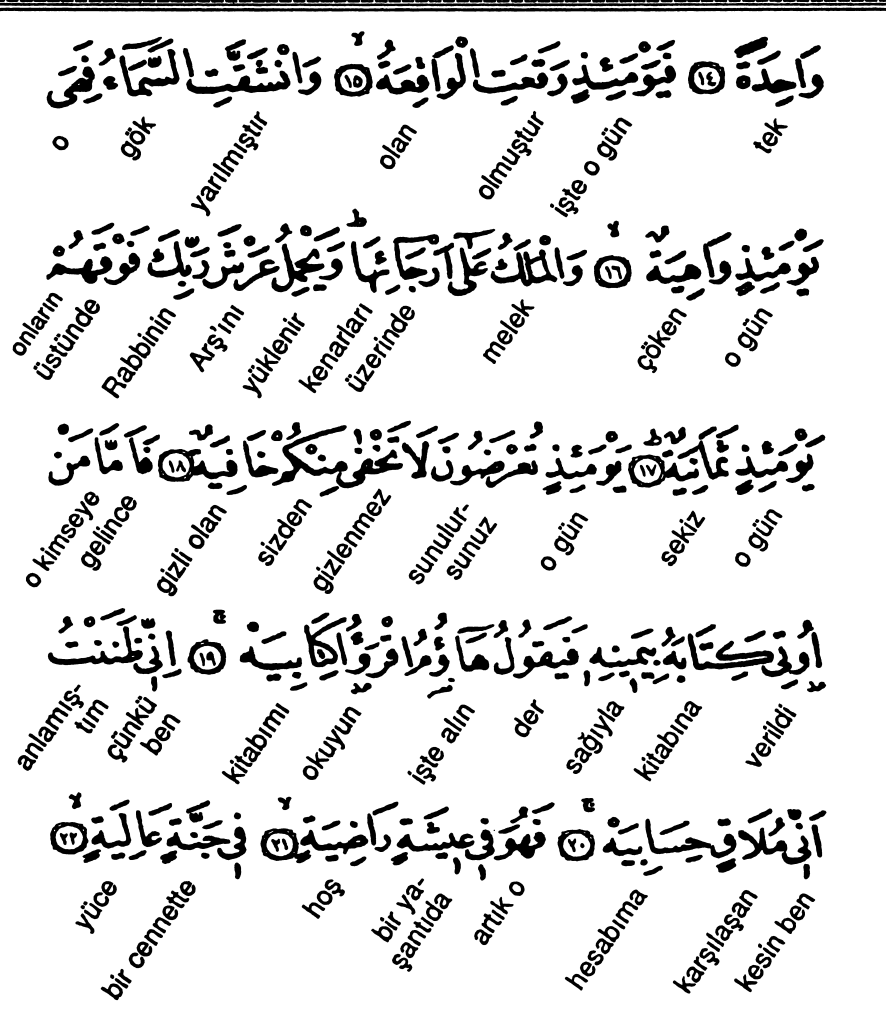

Meâl/14: yer ve dağlar yüklenilip bir tek çarpışla yerle bir edildiklerinde[12];
Meâl/15: "İşte o gün, olan olmuştur[13]."
Meâl/16: "Gök yarılmıştır. O, o gün çökmektedir."
Meâl/17: "Melek onun/göğün kenarlarındadır. Rabbinin Arş'ını o gün onların üstünde sekiz (melek) yüklenir."
Meâl/18: "O gün (hesaba) sunulursunuz. Hiçbir gizliniz saklı kalmaz."
Meâl/19: Kitabı sağından verilen kimse der: 'İşte alın, okuyun kitabımı!'
Meâl/20: "Kesin ben, hakikaten hesabımla karşılaşacağımı anlamıştım."
Meâl/21: "Artık o, hoş bir yaşantı içindedir,
Meâl/22: yüce bir cennette,

12- bir tek çarpışla birbirine çarptırılıp un ufra edildiklerinde/toz-duman haline getirildiklerinde.
13- kıyamet kopmuştur.

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ

geçen günlerde peşin verdiniz[15] o şey karşılığında afiyetle için yiyin yakın devşirilmeleri

﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ ﴿٢٥﴾

kitabıma verilmeseydim ben ey vah keşke der soluyla kitabına verildi ama o kimse

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾ يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَا أَغْنَى

savmadı işi bitiren olsaydı o ah keşke nedir hesabım bilmeseydim

عَنِّي مَالِيَهْ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ ﴿٢٩﴾ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ

cahime[19] sonra onu hemen gul[18] edin tutun onu saltanatım benden mahv oldu malım benden

صَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ

çünkü o onu sokun arşın yetmiş zer'i/boyu bir zincirde sonra atın onu

Meâl/23: devşirilmeleri[14] yakındır."
Meâl/24: "Geçmiş günlerde peşin ödeme yapmanıza karşılık afiyetle yiyin, için."
Meâl/25: Kitabı solundan verilen kimse ise der: 'Ey vah keşke bana kitabım verilmeseydi!
Meâl/26: Hesabımın ne olduğunu bilmeseydim!
Meâl/27: Ah keşke o (ölüm) işi bitirmiş olsaydı.
Meâl/28: Malım benden savmadı[16].
Meâl/29: Yok oldu benden saltanatım[17].'
Meâl/30: "Tutun onu, hemen lalelerle ellerini boynuna bağlayın."
Meâl/31: "Sonra onu köpür köpür köpüren ateşe atın."
Meâl/32: "Sonra, boyu yetmiş arşın olan bir zincirde sokun onu"

14- alınmaları/koparılmaları.
15- islâf, karşılığı veresiye olarak bir şeyi takdim etmektir. Parayı peşin verip malı veresiye bırakmak anlamına gelen (selef) işlemiyle ilintilidir.
16- işime yaramadı malım/yar olmadı bana malım.
17- tutunduğum delilim/bel bağladığım makamım, mevkiim/tüm imkanlarım yok oldu.
18- ellerini boynuna koyarak lalelerle bağlayın (Kurtubi, el-Cami, XVIII, 272).
19- köpür köpür köpüren şiddetli ateş, ki cehennemin en şiddetli tabakasıdır.

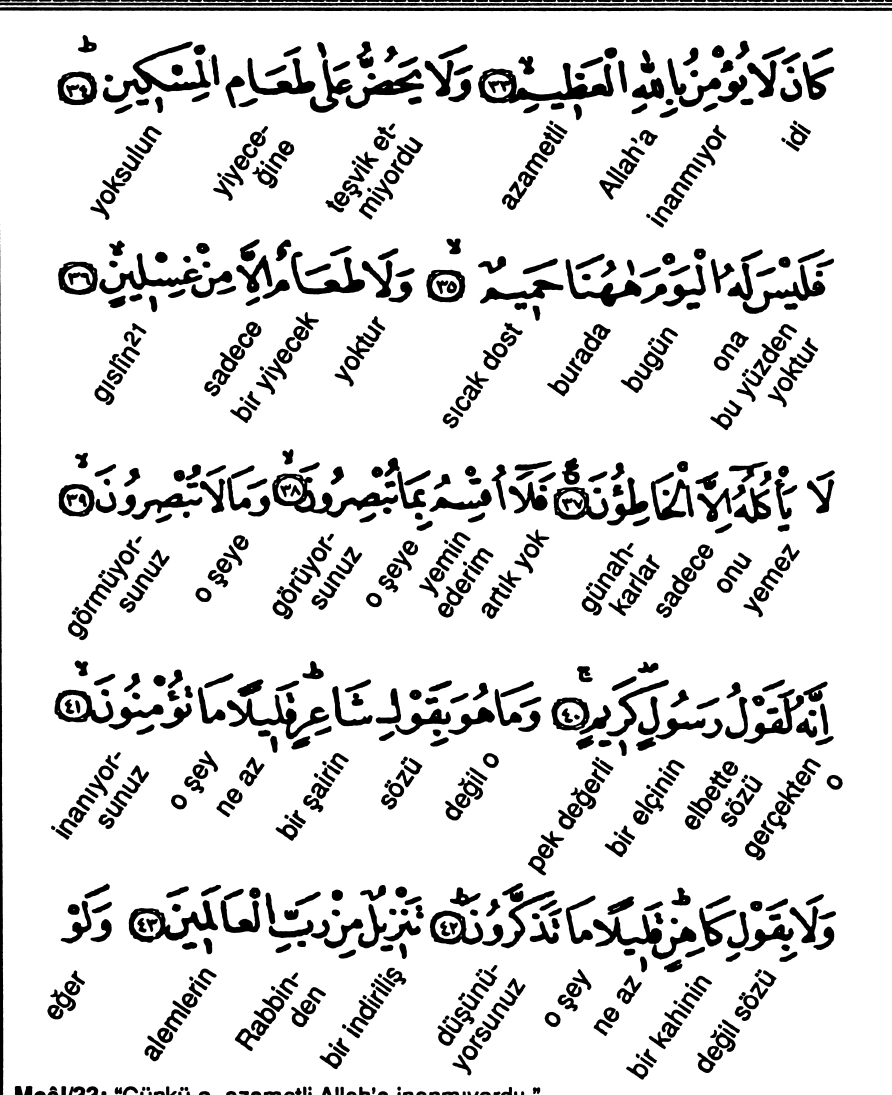

Meâl/33: "Çünkü o, azametli Allah'a inanmıyordu."
Meâl/34: "Yoksulun yiyeceğine[20] teşvik etmiyordu."
Meâl/35: "Bu yüzden bugün burada onun için sıcak bir dost yoktur."
Meâl/36: "Gıslinden başka bir yiyecek de yoktur."
Meâl/37: "Onu günahkarlardan başkası yemez."
Meâl/38,39: "Artık yok! Yemin ederim görüp durduklarınıza ve görmediklerinize."
Meâl/40: "Gerçekten o, elbette pek değerli bir elçinin sözüdür."
Meâl/41: "O, bir şairin sözü de değil! Ne kadar az inanıyorsunuz!"
Meâl/42: "Bir kahinin sözü de değil! Ne az düşünüyorsunuz!"
Meâl/43: "Alemlerin Rabbinden bir indiriliştir."

20- yoksulu yedirip-içirmeğe.
21- cehennemliklerin irinleri/gıslin denilen bir bitki.

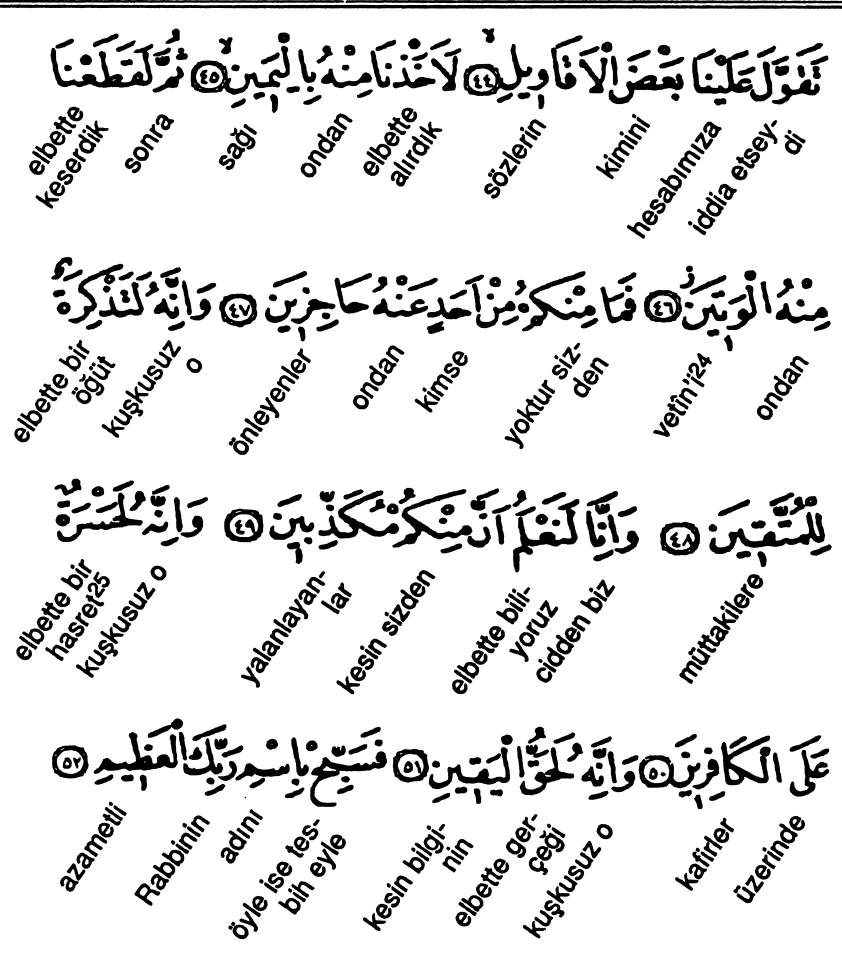

Meâl/44: "Eğer adımıza bazı laflar iddia etseydi/söylemeğe yeltenseydi[22],
Meâl/45: Ellebette onun sağını[23] alırdık."
Meâl/46: "Sonra onun can damarını koparırdık."
Meâl/47: "İçinizde (bunu) kendisinden engelleyecek kimse(ler) olmazdı."
Meâl/48: "Kuşkusuz o, takva sahipleri için elbette bir öğüttür."
Meâl/49: "Cidden biz, hakikaten içinizden yalanlayıcıları elbette biliyoruz."
Meâl/50: "Kuşkusuz o, elbette kafirler üzerinde bir hasrettir/ bir iç yarasıdır."
Meâl/51: "Kuşkusuz o, elbette kesin bilginin gerçeğidir."
Meâl/52: "Öyle ise azametli Rabbinin adını tesbih eyle[26]."

22- bize, söylemediklerimizi isnada kalkışsaydı.
23- güç ve kudretini.
24- kalp damarı, can damarı, şah damarı/bel kemiğinin iliğini.
25- bir vahlanma sebebi, bir iç yarası, bir üzüntü kaynağı.
26- "el-azim" lafzını ismin sıfatı yapanlara göre anlam şöyle olur: "Öyle ise Rabbinin, pek yüce adıyla tesbih et.

MEÂRİC SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِنَ اللّٰهِ ذِي الْمَعَارِجِ

yükselme derecelerinin sahibi Allah'tan bir savan onun için yoktur kafirler için inecek azabı soran sordu

﴿٣﴾ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

yılca bin elli süresi oldu bir günde O'na ve Ruh melekler yükselir

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ

olur günde yakın onu oysa görüyoruz uzak onu görüyorlar kesin onlar pek güzel bir sabır öyle ise sabreyle

Meâl/1: "Bir soran inecek bir azabı sordu."
Meâl/2: "Kafirler için, ki onu savacak yoktur."
Meâl/3: "Yükselme derecelerinin sahibi Allah'tan[2]."
Meâl/4: "Melekler ve Ruh O'na, süresi elli bin yol olan bir günde yükselir."
Meâl/5: "Öyle ise pek güzel bir sabırla sabreyle."
Meâl/6: "Kesin onlar onu/azabı uzak görüyorlar."
Meâl/7: "Oysa biz onu yakın görüyoruz."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 79., tertipde 70. sırada yer alır. Asım'ın da aralarında yer aldığı gruba göre 44 âyet, iki yüz on altı kelime ve 861 harftir. İsmi, yükselme derecesi, yükselilen yer, yükselme anlamına gelen "ma'rec" lafzının çoğulu olan ve üçüncü ayette geçen "meâric"den kaynaklanır. Ayrıca "Seele Sûresi", "Mevâki Sûresi" adlarıyla da anılır.
2- gelecek bir azabı sordu/o azabın vakti geldiğinde onu Allah namına savacak hiç kimse yoktur (bkz. Nesefi, IV, 290).

Meâl/8: "O gün gök maden eriyiği gibi olur."
Meâl/9: "Dağlar da savrulmuş renkli yün gibi olur."
Meâl/10: "Sıcak dost sıcak dostu sormaz."
Meâl/11: "Birbirine gösterilirlerken![4] Suçlu ister ki o günün azabına karşılık feda etsin/fidye versin oğullarını;
Meâl/12: eşini, biraderini;
Meâl/13: kendisini barındıran obasını;
Meâl/14: ve yeryüzünde bulunanların hepsini! Sonra da (bu sayede) kendisini kurtarsın!"
Meâl/15: "Hayır asla! Kesin o, alevli bir ateştir;
Meâl/16: şevaya/ellere-ayaklara/kafaya saldıran olarak[8].
Meâl/17: "Çağırır sırt dönüp yüz çeviren kimseyi!"

3- zeytin yağı tortusu/maden eriyiği.
4- Yani birbirlerine gösterilip dururlarken, göz göze getirilmişlerken bile dünyada birbirinin can dostu dostunun hatırını soramaz! Herkes kendi derdine düşmüştür.
5- obasını, en yakın akrabalarını.
6- soyan olarak.
7- "şeva" el, ayak gibi organlarla yorumlandığı gibi; kafa derisiyle de yorumlanmıştır.
8- Hafs, "nezzaa" kelimesini mansup okuyanlar arasındadır. Dolayısıyla mealde bu okuyuş şekli dikkate alınmıştır. S.G.

وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ﴿١٨﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾

topladı bir kaba koydu doğrusu insan yaratıldı helû'[10] ona dokunduğunda kötülük çok sızlanan olarak

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

ona hayır ilişti çok engelleyen olarak hariç namaz kılanlar o kimseler ki onlar namazlarına devam edip dururlar

﴿٢٣﴾ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾ وَالَّذِينَ

o kimseler ki mallarında bilinen bir hak dilenci için mahrum[11] için o kimseler

يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾

doğrulayanlar gününü ceza onlar o kimseler ki Rablerinin azabından titreyenler

Meâl/18: "(Mal) toplayıp da bir kaba koyanı[9]."
Meâl/19: "Doğrusu insan sabırsız ve hırslı yaratılmıştır:"
Meâl/20: "Kendisine kötülük dokunduğunda çok sızlanan!"
Meâl/21: "Ona hayır ilişti̇ğinde ise çok pinti davranan!"
Meâl/22: "Ancak namaz kılanlar hariç."
Meâl/23: "Ki onlar namazlarına devam eden kimselerdir."
Meâl/24: "O kimseler ki mallarında bilinen bir hak vardır:"
Meâl/25: "Dilenci ve yoksun kalmış için."
Meâl/26: "Ceza gününü tasdik eden kimselerdir."
Meâl/27: "Onlar, Rablerinin azabından titreyip duran kimselerdir."

9- mal biriktirip depolayanı/kasalarda saklayıp Allah hakkını ödemeyeni (Nesefi, IV, 291).
10- bir sıkıntı karşısında feryadı basan, mala karşı düşkünlük gösteren ve aynı zamanda cimri olan (bkz. Asım Ef. Okyanus, II, 698).
11- utancından dolayı isteyemediğinden yoksun kalmış kişi.

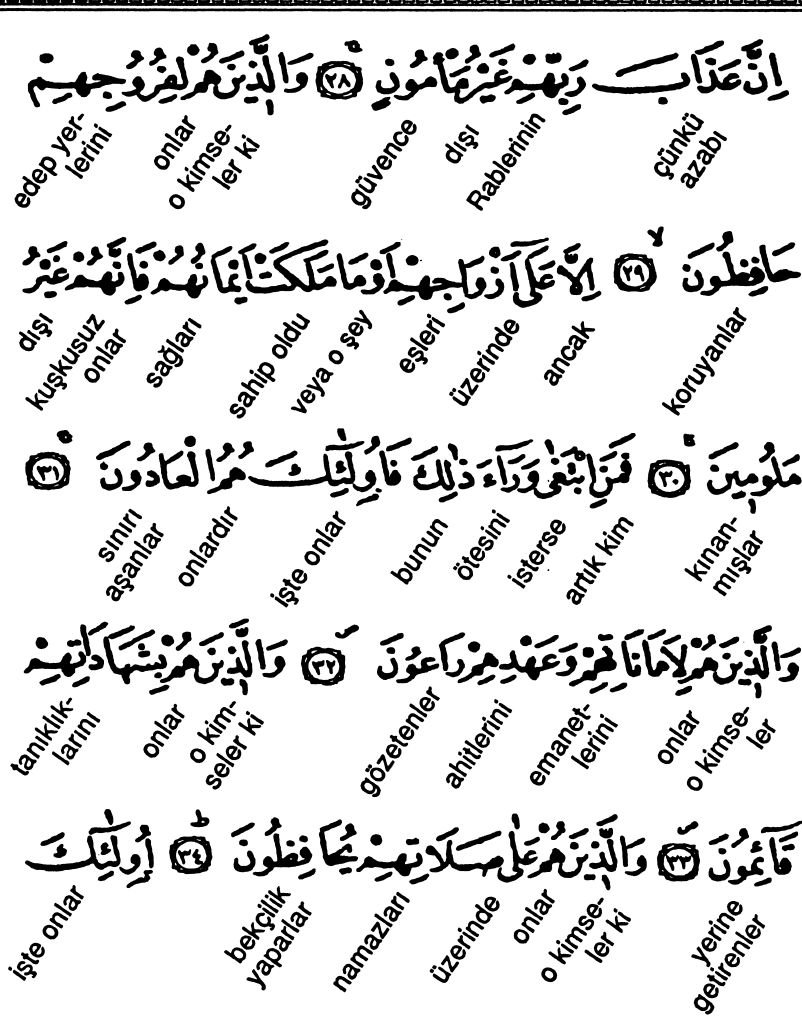

Meâl/28: "Çünkü Rablerinin azabı güvence dışıdır."
Meâl/29: "Onlar, edep yerlerini/iffetlerini koruyan kimselerdir."
Meâl/30: "Ancak eşleri veya sağlarının sahip bulunduğuna/cariyelerine karşı (korunmazlar), kuşkusuz onlar kınanmışlar dışıdır."
Meâl/31: "Artık kim bunun ötesini isterse, işte onlar, onlardır (helal sınırından haram sınırına[12]) geçenler."
Meâl/32: "Onlar, emanetlerini ve ahitlerini/antlaşmalarını/ verdikleri sözlerini gözeten kimselerdir."
Meâl/33: "Onlar, tanıklıklarını yerine getiren kimselerdir."
Meâl/34: "Onlar, namazları üzerinde bekçilik yapan/titizlik gösteren kimselerdir."

12- Nesefi, IV, 292.

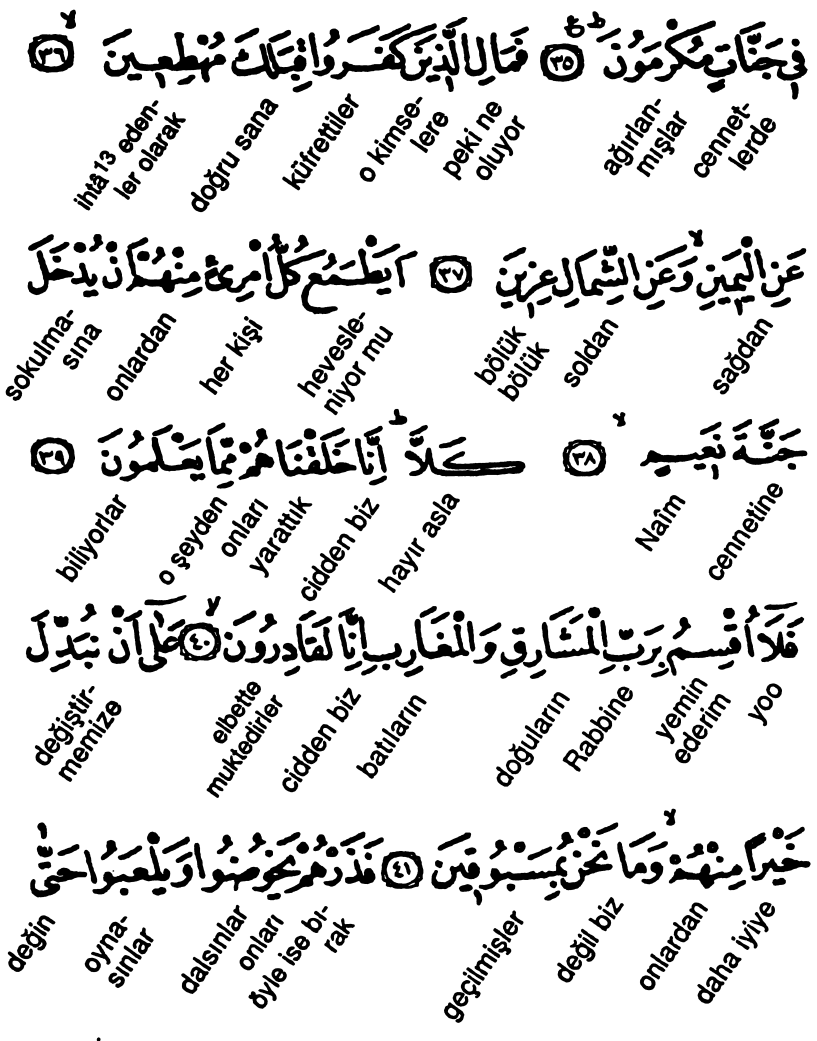

Meâl/35: "İşte onlar, cennetlerde ağırlanmışlardır!"
Meâl/36: "O küfre sapmış olanlara ne oluyor ki boyunları uzamış bir konumda sana doğru koşuyorlar?"
Meâl/37: "Sağdan, soldan bölük bölük!"
Meâl/38: "Yoksa onlardan her kişi Naîm cennetine sokulsun diye hevesleniyor mu?"
Meâl/39: "Hayır asla! Cidden biz onları bildikleri şeyden yarattık."
Meâl/40: "Yoo! Doğuların ve batıların Rabbine yemin ederim ki cidden biz elbette muktedirleriz."
Meâl/41: "(Onları) onlardan daha iyi olanlarla değiştirmemize (güç yetirenleriz). Biz geçilmişler değiliz."

13- gözlerini sana dikenler olarak/boyunlarını uzatarak koşanlar olarak.

يُلَاقُوا۟ يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ

kabirlerden çıkarlar o gün tehdit edili-yorlar o ki günlerine kavuşmala-rına

سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾ خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ

gözleri utançtan eğil-miş olarak akın ediyor-lar dikilmiş put-lara sanki onlar koşarak

تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

tehdit edili-yorlar idiler o ki bugün işte bir horluk onları sarıyor

Meâl/42: "Öyle ise onları, tehdit edilegeldikleri o günlerine ulaşmalarına değin bırak dalsınlar, oynasınlar."

Meâl/43: "Bir güne ki onlar, dikilmiş putlara akın akın gidiyorlarmış gibi hızlıca kabirlerden çıkarlar."

Meâl/44: "Gözleri utançtan eğilirken kendilerini de horluk bürümektedir. İşte bugün, o tehdit edilip durdukları gündür."

NÛH SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

acıtan bir azap onlara gelmesi öncesinden kavmini diye uyar kavmine Nuh'u gönderdik hakikaten biz

قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝٢ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ

bana itaat edin O'ndan korkun Allah'a haydi kulluk edin apaçık/açıklayan bir uyarıcı sizin için kesin ben ey kavmim dedi

۝٣ يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ

geldiğinde Allah'ın süresi çünkü belirlenmiş bir süreye sizi ertelesin günahlarınızdan sizin için bağışlasın

Meâl/1: "Hakikaten biz Nuh'u kavmine: 'Kendilerine acıtan bir azap gelmeden önce kavmini uyar' diye gönderdik."
Meâl/2: Dedi: 'Kavmim! Kesin ben sizin için apaçık/açıklayan bir uyarıcıyım.'
Meâl/3: Haydi Allah'a kulluk yapın, O'ndan korkun ve bana itaat edin.

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte de tertipte de 71. sırada yer alır. Kûfîlerin sayımına göre 28 âyet iki yüz yirmi bir kelime ve yedi yüz elli harftir.

لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا

gündüz gece kavmimi çağırdım doğrusu ben Rabbim dedi biliyor-sunuz olsaydınız keşke ertelen-mez

﴿٥﴾ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ

kendile-rini bağışla-mam için onları çağırdım her ne zaman gerçekten ben kaçışça sadece çağrım onlara sonuçta artırmadı

جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا

kibirlen-diler direttiler giysilerine büründüler kulakla-rına parmak-larını kıldılar

اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنتُ لَهُمْ

onlara açıkça söyledim gerçek-ten ben ardından yüksek sesle onları çağırdım kesin ben sonra kibirlen-dikçe

وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

pekala ba-ğışlayan oldu kuşkusuz O Rabbiniz-den mağfiret dileyin haydi dedim gizleyerek kendile-rine gizli söy-ledim

Meâl/4: Sizin için bir kısım günahlarınızı bağışlasın ve sizi belirlenmiş bir süreye değin ertelesin. Çünkü Allah'ın süresi geldiğinde ertelenmez. Keşke biliyor olsaydınız.'
Meâl/5: Dedi: "Rabbim! Doğrusu ben kavmimi gece-gündüz çağırdım.
Meâl/6: Sonuçta çağrım sadece onların kaçışlarını artırdı!
Meâl/7: Doğrusu ben onları, kendilerini bağışlaman için ne zaman çağırdımsa parmaklarını kulaklarına soktular, elbiselerine büründüler, direttiler ve kibirlendikçe kibirlendiler.
Meâl/8: Sonra kesin ben kendilerini yüksek sesle çağırdım.
Meâl/9: Ardından onlara hem ilanda bulundum hem de kendilerine bir sır olarak gizli söyledim.
Meâl/10: 'Haydi: Rabbinizden mağfiret dileyin! Hakikaten O pekala bağışlayandır.' dedim."

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَل

kılsın oğullarla mallarla size yardım et-sin bolca üzerinize göğü salsın

لَّكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾ مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

bir saygı Allah için ummu-yorsunuz size ne oluyor ırmaklar sizin için yapsın bahçeler sizin için

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا

uygun ta-bakalar gökler yedi Allah yarattı nasıl görmedi-niz mi aşama aşama sizi oysa ger-çekten ya-rattı

﴿١٥﴾ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَاللَّهُ أَنبَتَكُم

bitirdi sizi Allah bir lamba güneşi yaptı bir nur içlerinde ayı yaptı

مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ

Allah çıkararak sizi çıkara-cak oraya sizi döndüre-cek sonra bitirerek yerden

Meâl/11: "Göğü üzerinize bolca[2] salsın."
Meâl/12: "Size mallarla, oğullarla yardım etsin, sizin için bahçeler yapsın, sizin için ırmaklar oluştursun."
Meâl/13: "Size ne oluyor ki Allah için saygı ummuyorsunuz?[3]"
Meâl/14: "Oysa o sizi aşama aşama yarattı."
Meâl/15: "Allah'ın yedi göğü tabakalar halinde nasıl yaratmış olduğunu görmediniz mi?"
Meâl/16: "Ve ayı bunların içinde bir nur yaptı, güneşi de bir lamba kıldı."
Meâl/17: "Allah sizi yerden bitirerek bitirdi[4]."
Meâl/18: "Sonra sizi oraya döndürecek ve sizi ordan çıkardıkça çıkaracak."

2- bol yağmurla
3- Allah'a saygı duymuyorsunuz?/Allah'tan korkmuyorsunuz?
4- sizi yerden bir bitki olarak bitirdi/bir bitki gibi bitirdi/sizi bitirdi de bir bitiş bittiniz karşılıkları da verilmiştir (bkz. E.H.Y.H.D.K.D., VIII, 5373 vd.)

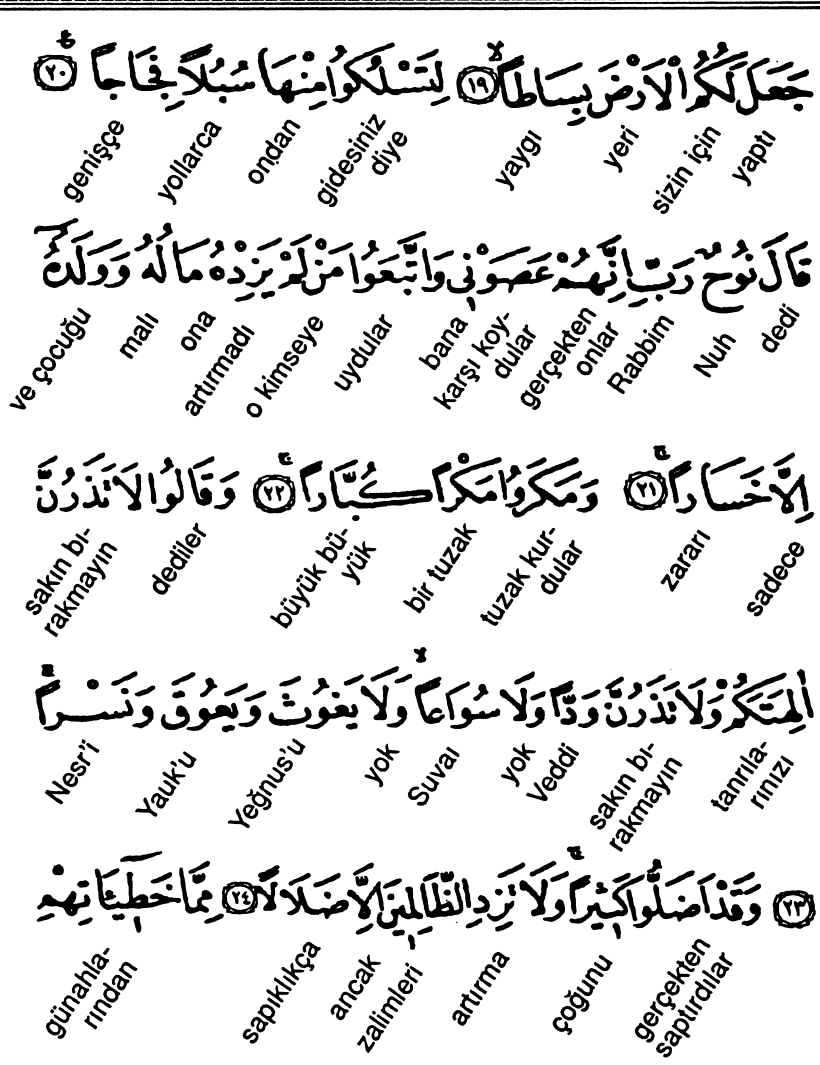

Meâl/19: "Allah yeri, sizin için bir yaygı yaptı."
Meâl/20: "Ondaki geniş yollarda gezip dolaşasınız diye."
Meâl/21: Nuh dedi: "Rabbim! Gerçekten onlar bana karşı geldiler, malı ve çocuğu kendisine zarardan başka bir katkı yapmayan kimsenin arkasına takıldılar.
Meâl/22: Büyük büyük tuzak kurdular.
Meâl/23: Ve dediler: 'Sakın tanrılarınızı bırakmayın, sakın Vedd'i, Suvâı, Yeğus'u, Yeûk'u ve Nesr'i[5] terketmeyin.'
Meâl/24: Gerçekten pek çoklarını saptırdılar. Sen de o zalimlerin sadece sapkınlıklarını artır."

5- Bunlar derece derece ve kendilerine yüklenilen işlevleri farklı çeşitli put adlarıdır.

أُغْرِقُوا۟ فَأُدْخِلُوا۟ نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا۟ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَنصَارًا ﴿٢٥﴾

yardım-cılar — Allah'ın — berisinden — kendileri için — bulmadılar — bir ateşe — sokuldular — boğuldu-lar

وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

hiçbir do-laşan — kafirlerden — yeryüzün-de — bırakma — Rabbim — Nuh — dedi

إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا۟ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوٓا۟ إِلَّا فَاجِرًا

ahlaksız — ancak — doğur-mazlar — kullarını — saptırırlar — onları bırakırsan — kuşku-suz sen

كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَّبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِىَ مُؤْمِنًا

mümin olarak — evime — girdi — o kimseyi — ebeveynimi — beni bağışla — Rabbim — pek kafir

وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ۗ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

helakçe — ancak — zalimleri — artırma — inanan kadınları — inanan erkekleri

Meâl/25: "Günahlarından ötürü boğuldular ve bir ateşe sokuldular. Kendileri için Allah'ın berisinden yardımcılar bulmadılar."
Meâl/26: Nuh dedi: "Rabbim! Yeryüzünde kafirlerden hiçbir dolaşan bırakma!
Meâl/27: Kuşkusuz sen onları bırakırsan kullarını saptırırlar ve ahlaksız, pek kafirden başkasını doğurmazlar.
Meâl/28: Rabbim! Beni, anamı-babamı, evime mümin olarak giren kimseyi, inanan erkeklerle inanan kadınları bağışla. Zalimlerin ise başka değil sadece helakını artır."

CİN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ﴿١﴾

de ki — bana vahyolundu — gerçek şu — dinledi — bir topluluk — cinlerden — dediler — biz — gerçekten — dinledik — bir Kur'an — hayran bırakan

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ۖ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾ وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ

iletiyor — doğruya — inandık — öyle ise — ona — asla ortak koşmayacağız — Rabbimize — hiç kimseyi — gerçek şu — pek yüce

جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾ وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا

avanağımız — söylüyor — idi — doğrusu — bir çocuk — yok — bir sâhibe[3] — edinmemiş — Rabbimizin — cedd[2]

Meâl/1: Deki: Bana şu gerçek vahyolundu: Cinlerden bir topluluk dinleyip (şöyle) dediler: "Hakikaten biz hayran bırakan bir Kur'an dinledik.

Meâl/2: Doğruya iletiyor. Öyle ise iman ettik ona. Rabbimize asla hiç kimseyi ortak koşmayacağız.

Meâl/3: Gerçek şu: Rabbimizin şanı pek yücedir. Ne eş edinmiş ne de bir çocuk.

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 40., tertipte 72. sırada yer alır. 28 âyet, 285 kelime ve 759 harftir. "Kul ûhiye" diye de anılır.

2- şanı, azameti, ululuğu, yüceliği, büyüklüğü.

3- bayan arkadaş, eş.

عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾ وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ

Allah'a karşı | cin | insan | asla söylemez | diye | sanmıştık | doğrusu biz | saçma | Allah'a karşı

كَذِبًا ﴿٥﴾ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ

cinlerden | erkeklere | sığınıyorlar | insanlardan | erkekler | idi | doğrusu | bir yalan

فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ

Allah | asla diriltmez | diye | sandığınız | gibi | sanmışlardı | hakikaten onlar | rahakça[4] | onları artırırlardı

أَحَدًا ﴿٧﴾ وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا

yaman | bekçilerce | doldurulmuş | onu | bulduk | göğe | dokunduk | doğrusu biz | kimseyi

وَشُهُبًا ﴿٨﴾ وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ

şimdi | dinlemek isterse | artık kim | dinlemek için | oturulacak yerlere | ondan | oturuyoruz | idik | oysa kesin biz | şihab[5]larca

Meâl/4: Doğrusu avanağımız Allah'a karşı saçma (laflar) ediyormuş.
Meâl/5: Doğrusu biz, insan ve cin Allah'a karşı asla bir yalan söylemez diye sanmıştık.
Meâl/6: Doğrusu: İnsanlardan bir takım adamlar cinlerden bazı adamlara sığınıyorlardı. Sonuçta onların taşkınlıklarını artırmışlardı.
Meâl/7: Hakikaten onlar da sizin zannetiğiniz gibi Allah, asla hiç kimseyi diriltmez diye sanmışlardı.
Meâl/8: Doğrusu biz göğe dokunduk/göğü yokladık da onu yaman bekçilerle ve ateşin alevlerle /ışınlarla doldurulmuş bulduk.

4- Rahak, sarıp bürünmek, bir adamın arkasından yaklaşıp çarpmak, haramlara dalmak, zulmetmek, haksızlık yapmak, günah işlemek anlamlarına gelir. Burada günah, azgınlık, taşkınlık anlamlarında yorumlanmıştır.
5- Şihab, ateş alevi/parlak bir alev/ışın.

يَجِدْ لَهُۥ شِهَابًا رَّصَدًا ۝٩ وَأَنَّا لَا نَدْرِىٓ أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن

o kimseye / istenildi / bir kötülük / mü / bilmiyoruz / doğrusu biz / gözetleyen / bir şihab / kendisi için / bulur

فِى ٱلْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝١٠ وَأَنَّا مِنَّا ٱلصَّٰلِحُونَ

iyiler / bizden / gerçekten biz / bir raşed[7] / Rableri / onlara / diledi / yoksa / yerde

وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ كُنَّا طَرَآئِقَ قِدَدًا ۝١١ وَأَنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن نُّعْجِزَ

asla aciz bırakmayız / sezdik / doğrusu biz / çeşitler / yollar / idik / bunun aşağısında / bizden

ٱللَّهَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُۥ هَرَبًا ۝١٢ وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا ٱلْهُدَىٰٓ

o hidayeti / işittik / ne zaman / kesin biz / kaçarak / onu / asla aciz bırakmayız / yerde / Allah'ı

ءَامَنَّا بِهِۦ ۖ فَمَن يُؤْمِنۢ بِرَبِّهِۦ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝١٣

haksızlıktan / yok / eksiklikten / artık / korkmaz / Rabbine / iman ederse / öyle ise kim / ona / inandık

Meâl/9: Oysa doğrusu biz onun dinlemeğe özgü oturma yerlerinde oturuyorduk[6]. Artık şimdi kim dinlemek isterse kendisi için gözetleyen parlak bir ışık bulur.

Meâl/10: Doğrusu biz bilmiyoruz, yeryüzündekilere bir kötülük mü istenildi yoksa Rableri kendilerine bir hayır mı diledi?

Meâl/11: Kuşkusuz biz, içimizden iyi kimseler de vardı, bizden bunun altında bulunanlar da vardı. Çeşit çeşit yollara (sapmış) idik.

Meâl/12: Doğrusu biz şunu anladık: Allah'ı, yeryüzünde asla aciz bırakamayız, O'nu, kaçarak da asla acze düşüremeyiz.

Meâl/13: Doğrusu biz o hidayeti[8] dinlediğimizde ona inandık. Öyle ise kim Rabbine iman ederse ne (sevabının) eksiltilmesinden korkar ne de haksızlıktan.

6- veya onun oturma yerlerinde dinlemek/haber almak için oturuyorduk.

7- bir hayır, bir rahmet, bir başarı.

8- Kur'an'ı/peygamberi.

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ

işte onlar / müslüman olursa / öyle ise kim / zulmeden-ler / bizden / müslü-manlar / bizden / doğrusu biz

تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۖ

odun / cehennem için / oldular / zulmeden-lere / gelince / doğruyu / aramışlar

﴿١٥﴾ وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

bol / bir su / onlara / elbette içi-rirdik / yol / üzerinde / dosdoğru ol-salardı / eğer

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

çetin/yük-selen / bir azaba / sokar onu / Rabbinin / zikrinden / yüz çevi-rirse / kim / onda / onları sınayalım diye

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ

kalktı / ne zaman / doğrusu / kimseye / Allah / ile / öyle ise ça-ğırmayın / Allah'ın / kuşkusuz mescitler

Meâl/14: Doğrusu biz, içimizden müslümanlar da var, bizden zulmedenler de. Öyle ise kim müslüman olursa işte onlar, doğruyu aramışlardır.
Meâl/15: Zulmedenlere gelince onlar cehenneme odun oldular."
Meâl/16: "Eğer yol üzerinde dosdoğru gitselerdi elbette kendilerine bol bir su içirirdik."
Meâl/17: "Bu hususta kendilerini sınayalım diye. Kim Rabbinin zikrinden yüz çevirirse onu çetin/gittikçe yükselen bir azaba sokar."
Meâl/18: "Kuşkusuz mescitler Allah'ındır. Öyle ise Allah ile birlikte kimseye yalvarmayın."

Meâl/19: "Doğrusu Allah'ın kulu, O'na yalvarmak üzere kalkınca nerede ise çevresinde keçeler oluyorlardı."

Meâl/20: De ki: 'Sadece Rabbime yalvarırım, O'na kimseyi ortak koşmam.'

Meâl/21: De ki: 'Kesin ben, sizin için ne bir zarara ne de bir hayra güç yetirebilirim.

Meâl/22: De ki: 'Doğrusu ben (inanıyorum ki) kimse beni Allah'a karşı koruyamaz ve O'nun dışında sığınılacak birini asla bulamam.

Meâl/23: (Benim yaptığım) sadece Allah'tan tebliğ ve mesajlarını (sunmaktır). 'Kim Allah'a, peygamberine karşı gelirse kuşkusuz onun için, kendisine ebediyyen sürekli kalanlar olmak üzere cehennem ateşi vardır.

9- keçeler gibi birbirine geçmiş gibi birbirleri üzerine abandılar, yığıldılar.

Meâl/24: "Sonunda tehdit edilip durduklarını gördüklerinde kimmiş yardımcı bakımından daha zayıf ve sayıca daha az, bilirler!"

Meâl/25: De ki: 'Bilmiyorum, tehdit edilegeldiğiniz yakın mıdır yoksa Rabbim onun için uzun bir süre mi yapar?

Meâl/26: "Gaybı[11] bilen. Hiç kimseyi gaybına (gaybını bilmeğe) muvaffak kılmaz."

Meâl/27: "Meğer beğenip seçtiği bir elçi ola[12]. Çünkü O, onun önünden ve arkasından gözetleyici(ler) dizer."

Meâl/28: "Rablerinin elçiliklerini/mesajlarını ulaştırdıklarını bilmesi için (böyle yapar. Allah) onların yanındakileri kuşatmış ve her şeyi sayıca/tek tek saymıştır."

10- muttali kılmaz karşılığı da verilmiştir. Ancak biz izhar kelimesinin ala edatıyla kullanılmasındaki özelliği dikkate alarak bu karşılığı yeğledik. S.G.

11- gözlerden ve hislerden nihan olanları.

12- onu bazı gaybi bilgilere muvaffak kılar.

MÜZZEMMİL SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾ نِّصْفَهُ أَوِ انقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

biraz ondan veya eksilt yarısında biraz ancak gece kalk örtüsüne bürünen ey o

﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا

bir söz üzerine bıraka- cağız çünkü biz tertîl ederek Kur'an'ı tertîl eyle[3] üzerine yahut artır

﴿٥﴾ ثَقِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾ إِنَّ لَكَ

kuşkusuz senin için sözce daha sağlam uyumlu- luk çaş daha ağır o gecenin gerçekten nâşie[4]si ağır

Meâl/1: "Ey örtüsüne bürünen!"
Meâl/2: "Gece birazı dışında kalk[2]."
Meâl/3: "(Gecenin) yarısında veya ondan biraz eksilt."
Meâl/4: "Yahut ona ziyadede bulun ve Kur'an'ı ağır bir okuyuşla ağır ağır/tane tane oku."
Meâl/5: "Çünkü biz senin üzerine ağır bir söz bırakacağız."
Meâl/6: "Gerçekten gece kalkışı uyumluluk noktasından daha ağır ve sözce daha sağlamdır."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 3., tertipte 73. sırada yer alır. Asım'ın da aralarında yer aldığı gruba göre 20 âyet, iki yüz elli sekiz kelime, 888 harftir. Bazı âyetlerinin Medine döneminde indirilmiş olduğuna dair rivayetler de vardır..
2- kalk da ibadet eyle.
3- Tertîl, bir şeyi kusursuz bir şekilde açık açık ve tam hakkını vererek açıklamak, sözü tane tane, yavaş yavaş söylemektir. Kur'an'ın tertilinden maksad; her harfinin, uygulamasının, nazmının, manasının hakkını doyura doyura verilerek okunmasıdır. Bir başka deyimle tertil, Kur'an'ı ağır ağır, harflerini belli ederek, dinleyenin telaffuz edilen harfleri sayacağı biçimde okumaktır. (Bkz. E.H. Yazır, H.D.K.D. VIII, 5426 vd; H.B.Ç.M., III, 1105).
4- kalkışı/ibadeti/saatı/süreci/oluşumu.
5- vat'ın karşılıklarından biridir. Vat' çiğnemek, yumuşatıp döşemek, hazırlamak, uygun konuma getirmek anlamlarına geldiği gibi tümseklikler arasındaki basık ve engin yer manasına da gelir.

فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝٧ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا

çekilerek O'na çekil7 Rabbinin adını an uzun yüzüş6 gündüzde

۝٨ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۝٩

vekil O'nu öyle ise edin O ancak tanrı hiç yoktur batının doğunun Rabbi

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ۝١٠ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ

yalanla-yıcılarla bırak beni güzel bir ayrılış onlardan ayrıl söylüyor-lar karşısın-da o şey sabreyle

أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ۝١١ إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا وَجَحِيمًا ۝١٢

yakıcı/saldır-gan bir ateş bukağılar kuşkusuz yanımızda biraz onlara süre ver nimet sahipleri

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ۝١٣ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ

dağlar yeryüzü sarsılır o gün acıtan bir azap boğazda durma sahibi bir yiye-cek

Meâl/7: "Kuşkusuz gündüzleyin senin için uzun bir uğraş vardır."
Meâl/8: "Rabbinin adını an ve tam bir çekilişle O'na çekil/kendini O'na ver."
Meâl/9: "Doğunun ve batının Rabbidir. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Öyle ise O'nu vekil edin."
Meâl/10: "Söyledikleri karşısında sabreyle ve onlardan güzel bir ayrılışla ayrıl."
Meâl/11: Beni, nimet sahipleri olan o yalanlayıcılarla (başbaşa) bırak! Onlara biraz süre ver."
Meâl/12: "Kuşkusuz yanımızda bukağılar ve yakıcı/saldırgan bir ateş vardır."
Meâl/13: "Boğazda duran bir yiyecek ve acıtan bir azap."

6- hareket, meşguliyet, uğraş,tasarruf.
7- tebettül'ün karşılığıdır, ki çalışarak kesilip çekilmektir. Tebtil de kesmek anlamındadır.

وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا

bir elçi size gönderdik doğrusu biz akan kum yığını dağlar oldu

شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ فَعَصَىٰ

karşı gelmişti bir elçi Firavun'a gönderdik gibi o şey üzerinizde tanık

فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ

korunacaksınız peki nasıl çetin/ağır bir yakalayış onu yakalamıştık peygambere Firavun

إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾ السَّمَاءُ مُنفَطِرٌ بِهِ ۚ كَانَ

oldu onunla yarılmıştır gök ihtiyar çocukları yapacak bir gün küfrederseniz

وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

bir yol Rabbine tutar dilerse artık kim bir öğüttür işte bu yerine getirilmiştir va'di

Meâl/14: "O günde yeryüzü ve dağlar sarsılır. Dağlar akıp giden kum yığını olmuştur."

Meâl/15: "Doğrusu biz, Firavun'a bir elçi gönderdiğimiz gibi size de hakkınızda tanıklık yapacak bir peygamber gönderdik."

Meâl/16: "Firavun o peygambere karşı gelmişti. Biz de onu çetin/ağır bir yakalayışla yakalamıştık."

Meâl/17: "Peki küfrederseniz o çocukları ihtiyar yapacak günden nasıl korunacaksınız?"

Meâl/18: "Gök onunla yarılmıştır. O'nun/Allah'ın va'di yerine getirilmiştir."

Meâl/19: "İşte bu bir öğüttür. Öyle ise kim dilerse Rabbine bir yol tutar."

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ

kuşkusuz Rab-bin biliyor kesin sen kalkıyorsun daha azında üçte ikisinden gecenin yarısında üçte birinde ve bir grup

مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ فَتَابَ

o kimselerden seninle Allah ölçüyor geceyi gündüzü bildi onu ki asla saya-mazsınız tevbe bah-şetti

عَلَيْكُمْ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۚ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ ۙ وَآخَرُونَ

size haydi okuyun o şeyi kolay geldi Kur'an'dan bildi ki olacak içinizden hastalar başkaları

يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ ۙ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ

gezecekler yeryüzünde arıyorlar lutfundan Allah'ın başkaları savaşıyorlar yolunda

اللَّهِ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ

Allah'a borç verin zekatı verin namazı dosdoğru kılın ondan kolay oldu o şeyi öyle ise okuyun Allah

قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ هُوَ

o Allah katında onu bulursunuz hayırdan kendileriniz için gönderiyor-sunuz o şey güzel bir borç

خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

çok merha-metli pekala çok bağışlayan doğrusu Al-lah Allah'a istiğfar edin mükâfâtça daha büyük daha hayırlı

Meâl/20: "Kuşkusuz Rabbin, gerçekten senin gecenin üçte ikisinden daha azında, yarısında ve üçte birinde kalktığını, seninle birlikte olan kimselerden bir grubun da (böyle yaptığını) biliyor. Geceyi ve gündüzü takdir eden Allah, sizin kesinlikle onu sayamayacağınızı bildiğinden size tevbe bahşetti. Haydi Kur'an'dan kolay olanı okuyun. (Yine Allah) içinizden hastalar olacağını, Allah'ın lutfundan arayanlar olarak yeryüzünde gezip-dolaşacak başkaları bulunacağını, Allah yolunda savaşacak diğer kimselerin varolacağını da bildi. Haydi ondan kolay geleni okuyun. Namazı dosdoğru kılın, zekatı verin, Allah'a güzel bir borç verin. Kendileriniz için önceden ne hayır gönderirseniz onu, Allah katında daha hayırlı ve mükâfâtça daha büyük bulursunuz. Allah'tan mağfiret dileyin. Doğrusu Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."

MÜDDESSİR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾

ey o bürünen/örtünen — kalk — artık uyar — Rabbini — artık ulula — elbiseni de — artık temizle

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾

rucz[2]'u — artık bırak — başa kakma — çok buluyorsun — Rabbin için — artık katlan

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾ فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾

üfürüldüğünde[3] — o boruya — işte o — o gün — bir gün — pek çetin

Meâl/1: "Ey bürünen/örtünen!"
Meâl/2: "Kalk artık uyar."
Meâl/3: "Rabbini artık ulula."
Meâl/4: "Elbiseni de temizle."
Meâl/5: "O pisliği artık bırak."
Meâl/6: "(Yaptığın iyiliği) çok bularak başa kakma."
Meâl/7: "Artık Rabbin için katlan."
Meâl/8: "O boruya üfürüldüğünde;"
Meâl/9: "İşte o, o gün, pek çetin bir gündür."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 4., tertipte 74. sırada yer alır. Kûfî'nin de aralarında bulunduğu gruba göre 56 âyet, iki yüz elli beş kelime ve bin on harftir.
2- rucz/ricz pislik, murdar şey, azap anlamlarına gelir. Efendimizin bunu putlarla tefsir ettiği rivayet edilmiştir. (bkz. Celayen, II, 241).
3- "nakr" masdarı vurmak, didiklemek manalarına geldiği gibi boru çalmak anlamına da gelir.

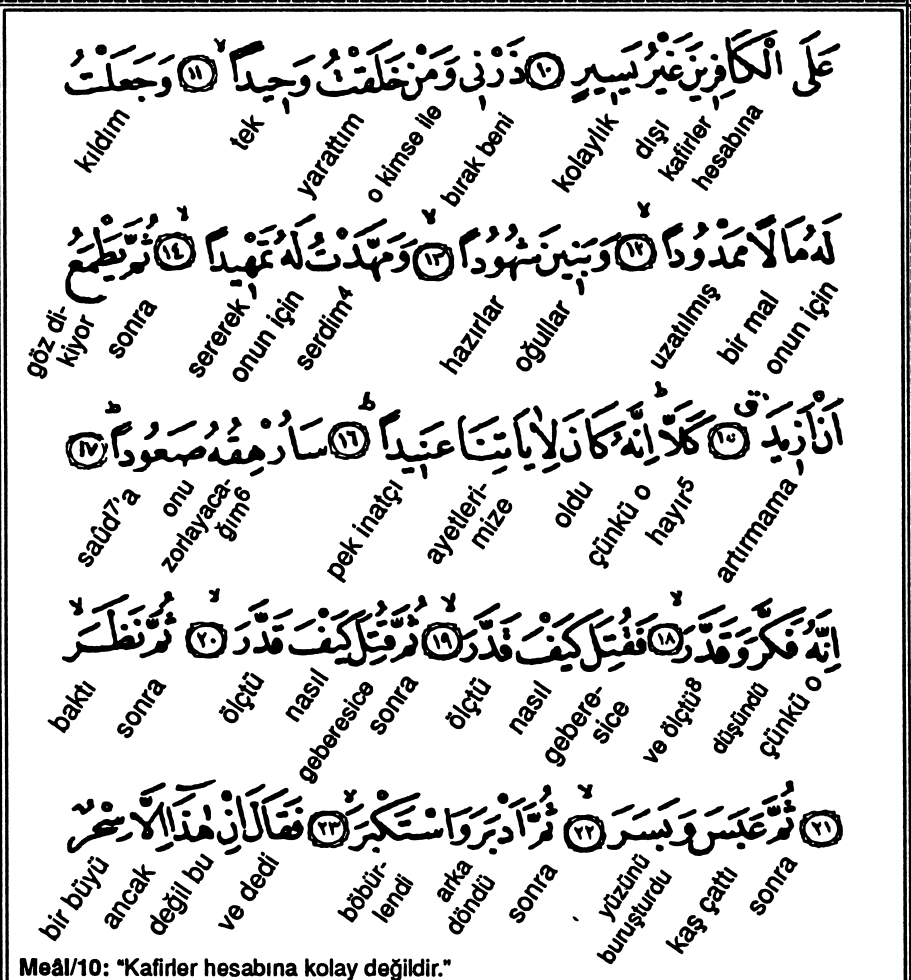

Meâl/10: "Kafirler hesabına kolay değildir."
Meâl/11: "Beni, tek olarak yarattığım o kimse ile (başbaşa) bırak!"
Meâl/12: "Kendisine uzun/bolca mal verdim.
Meâl/13: ve gözler önünde duran oğullar."
Meâl/14: "Onun için (nimetleri) serdim de serdim."
Meâl/15: "Sonra da artırmam için göz dikiyor."
Meâl/16: "Hayır/asla! Çünkü o, ayetlerimize karşı pek inatçı oldu."
Meâl/17: "Onu, sarp bir yokuşa tırmanmağa zorlayacağım."
Meâl/18: "Çünkü o düşündü ve ölçüp biçti."
Meâl/19: "Geberesice nasıl ölçtü?"
Meâl/20: "Sonra geberesice nasıl ölçtü?"
Meâl/21: "Sonra baktı."
Meâl/22: "Sonra kaş çattı, yüzünü buruşturdu."
Meâl/23: "Sonra arka döndü, böbürlendi."

4- yaydım/döşedim/hazırladım.
5- asla/öyle şey yok/yağma yok.
6- sardıracağım.
7- cehennemde ateşten bir dağın adı/sarp geçit/dik yokuş.
8- tahmin yürüttü.

يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾ إِنْ هَٰذَآ إِلَّا قَوْلُ ٱلْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ

sana ne öğretti Sekar'a onu sokaca-ğım insan sözü sadece değil bu rivayet ediliyor

مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾

on dokuz üzerinde için be-şer[11] levvâha[10] bırakmaz geride komaz Sekar nedir

وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلنَّارِ إِلَّا مَلَٰٓئِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً

bir sınama ancak onların sayısını kılmadık melekler sadece ateşin sahiplerini yapmadık

لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيَسْتَيْقِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ وَيَزْدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِيمَٰنًا

imanca iman ettiler o kimseler artması için o Kitab'a verildiler o kimseler kesin inan-sın diye kütfettiler o kimse-ler için

وَلَا يَرْتَابَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم

kalplerinde o kimse-ler ve deme-si için müminler kitaba verildiler o kimseler kuşku duy-maması için

Meâl/24: Ve dedi: 'Bu, rivayet edilen bir büyüden başka bir şey değil.
Meâl/25: Bu, insan sözünden başka bir şey değil.'
Meâl/26: "Onu Sekar'a sokacağım."
Meâl/27: "Sekar'ın ne olduğunu sana ne öğretti?"
Meâl/28: "Geride komaz ve bırakmaz."
Meâl/29: "Alabildiğine deriyi kavuran.[12]"
Meâl/30: "Üzerinde on dokuz[13]."

9- cehennemin isimlerindendir.
10- çok susayan, çok kavuran, çok belirgin bir şekilde ortaya çıkan anlamlarına gelir.
11- insan anlamına geldiği gibi derinin, özellikle insan derisinin dış yüzü manasında da kullanılır.
12- veya çok belirgin bir şekilde beşerin karşısına çıkan. S.G.
13- Bir sonraki ayetten hareketle, Sekar üzerinde bulunan bu on dokuzun, cehennemin korucu melekleri olduğu yorumu yapılmıştır. S.G.

Meâl/31: "Ateşin sahiplerini[14]/görevlilerini sadece melekler yaptık. Onların sayısını sırf küfretmiş bulunan kimseler için bir sınama (aracı) kıldık. Bir de bunu kendilerine kitap verilmiş kimselerin iyice inanması, iman etmiş olanların imanlarının artması, o Kitap verilmişlerle inananların kuşkuya düşmemesi ve bir de kalplerinde bir hastalık bulunanlar ile kafirlerin de: 'Allah bununla mesala ne demek istemiş'? demesi için (yaptık). İşte böyle, Allah dilediği kimseyi saptırır, dilediği kimseye de yol gösterir. Rabbinin ordularını ancak O bilir. O[15], insanlar için yalnız bir uyarıdır[16]."
Meâl/32: "Hayır asla! Andolsun aya,"
Meâl/33: "Sırt döndüğünde geceye;"
Meâl/34: "Ağardığında sabaha."
Meâl/35: "Kuşkusuz o (Sekar) elbette en büyüklerin biridir."
Meâl/36: "İnsanlık için bir uyarıcı olarak;"

14- ateşin bekçileri/muhafızları.
15- Sekar/meleklerin sayısı/bu sure.
16- "..O, insanlar için sadece bir öğüttür" karşılığı da verilmiştir.

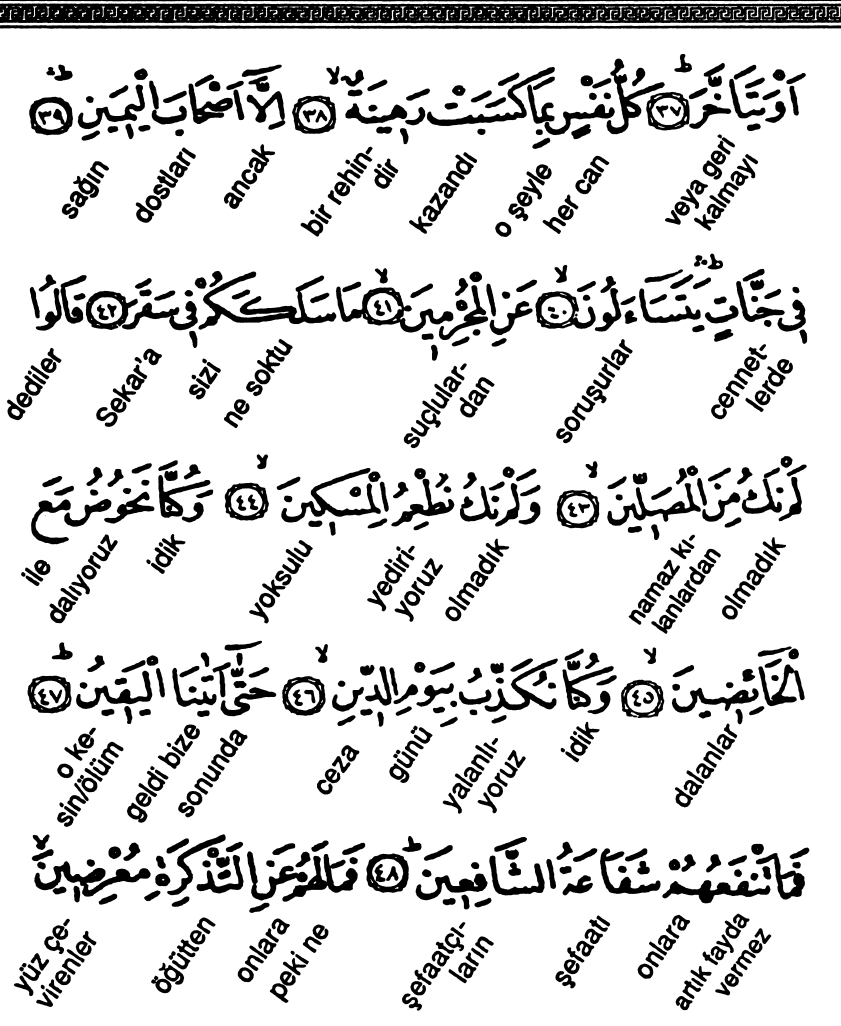

Meâl/37: "İçinizden ileri gitmek veya geri kalmak isteyen kimseler için."
Meâl/38: "Her can, kazandığı şeyle/kazandığına karşı bir rehindir.[17]"
Meâl/39: "Ancak sağın dostları başka."
Meâl/40: "Cennetlerde soruşurlar."
Meâl/41: "Suçlulardan."
Meâl/42: "Sizi Sekar'a ne soktu?"
Meâl/43: Dediler: 'Olmadık namaz kılanlardan.
Meâl/44: Yoksulu yedirmiyorduk.
Meâl/45: Dalanlarla dalıyorduk.[18]
Meâl/46: Ceza gününü yalanlıyorduk.
Meâl/47: Sonunda bize o kesin bilgi/ölüm geldi.'
Meâl/48: "Artık onlara, şefaatçıların şefaatı fayda vermez."

17- her kişi yaptığının tutsağıdır.
18- bâtıla/boş şeylere/boş lakırdılara dalanlarla dalıyorduk.

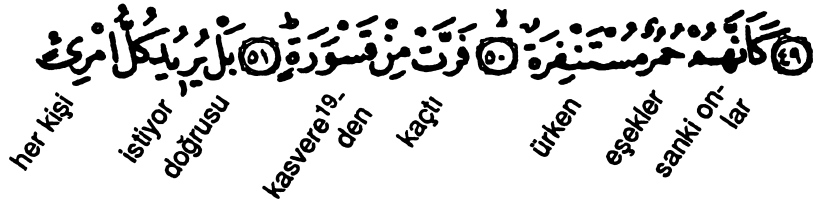

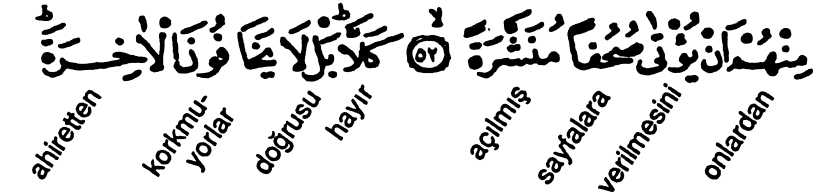

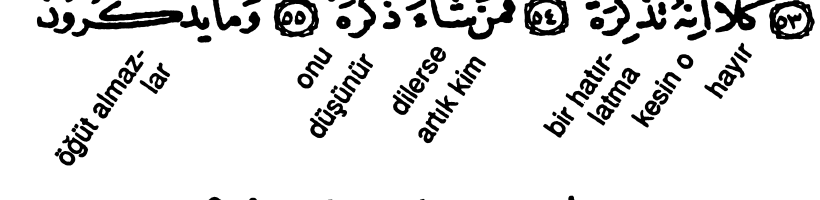

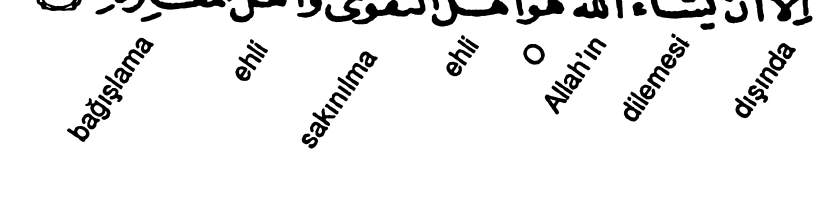

Meâl/49: "Peki ne oluyor ki onlara öğütten yüz çeviriyorlar?"
Meâl/50: "Sanki onlar ürken (yaban) eşekleri."
Meâl/51: "Avcılardan[20]/arslanlardan kaçmış."
Meâl/52: "Doğrusu onlardan her kişi kedisine açılıp yayılmış sayfalar verilmesini istiyor."
Meâl/53: "Hayır, asla (öyle değil)! Doğrusu ahiretten korkmuyorlar."
Meâl/54: "Hayır asla (öyle değil)! Kesin o bir hatırlatma."
Meâl/55: "Artık kim dilerse düşünür onu."
Meâl/56: "(Ne var ki) öğüt almazlar. Meğer ki Allah dilemiş olsun Sakınılmaya layık olan da, bağışlamaya yaraşan da O'dur."

19- "zorbalar/zorlu avcı alayları/arslanlar.
20- Kurtubi, el-Cami, XIX, 88.

KIYÂMET SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيَحْسَبُ

sanıyor mu — çok kınayan — nefse — yemin ederim — yoo — kıyamet — gününe — yemin ederim — yoo

الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾ بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾ بَلْ يُرِيدُ

istiyor — doğrusu — parmaklarını — düzenlememize — güç yetirenler — evet (tabi toplarız) — kemiklerini — asla toplayamayacağımızı — insan

الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾

göz — şimşek çaktığında? — kıyamet — günü — ne zaman — soruyor — önünde — ahlaksızlık yapmayı — insan

Meâl/1: "Yoo, kıyamet gününe yemin ederim!"
Meâl/2: "Yoo, çok kınayan nefse yemin ederim!"
Meâl/3: "İnsan, kendisinin kemiklerini toplayıp bir araya getiremeyeceğimizi mi sanıyor?"
Meâl/4: "Evet (tabii toplarız) hem de parmaklarını düzenlememize güç yetirenler olarak!"
Meâl/5: "Doğrusu insan, önünde/sürekli ahlaksızlık yapmayı istiyor."
Meâl/6: Soruyor: 'Ne zaman kıyamet günü?'
Meâl/7: "Göz kamaştığında;"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 31., tertipte 75. sırada yer alır. La uksimu sûresi diye de anılır. Kırk âyet, yüz doksan dokuz kelime ve üç yüz elli harftir.
2- kamaştığında

وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ

nerede o gün insan der ay güneş toplandığında ay tutulduğunda

الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ

insan haberlendirilir karar kılınacak yer3 o gün yalnız Rabbine sığınak hiç yoktur hayır kaçılacak yer

يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ

bıraksa da bir basiret kendine karşı insan daha doğrusu geri bırakmış önceden göndermiş o şeyle o gün

مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾ لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ

toplanması kuşkusuz üzerimizde onunla ivmen için dilini onunla hareket ettirme4 mazeretlerini

وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾

açıklaması kesin üzerimize sonra okunuşuna öyle ise hemen uy okuduğumuzda onu okunması

Meâl/8: "Ay tutulduğunda;"
Meâl/9: "Güneş ve ay bir araya getirildiğinde;"
Meâl/10: "O gün insan der: 'Nerede kaçılacak yer?'
Meâl/11: "Hayır asla! Hiç yoktur bir sığınak."
Meâl/12: "O gün müstakar/son başvuru sadece Rabbinedir."
Meâl/13: "O gün insan önceden gönderdiğinden de geriye bıraktığından da haberdar edilir."
Meâl/14: "Daha doğrusu insan kendine karşı bir basiret/bir tanıktır."
Meâl/15: "Mazeretlerini bıraksa da/sayıp dökse de."
Meâl/16: "Onu çabucak okuman için dilini onunla kımıldatma."
Meâl/17: "Kuşkusuz (onun) toplanıp okunması bizim uhdemizdedir."
Meâl/18: "Öyle ise onu okuduğumuzda hemen okunuşuna uy."
Meâl/19: "Sonra açıklaması kesin bize aittir."

3- son varış (Katade, Kutubi, el-Cami, XIX, 98).
4- deprətmə, kımıldatma.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ

parıldar | o gün | kimi yüzler | ahireti | bırakıyorsunuz | iveni/peşini | seviyorsunuz | doğrusu | hayır

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا

kendilerine | işlenileceğini | anlar | buruşur | o gün | kimi yüzler | bakar | Rablerine

فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾ وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ ﴿٢٧﴾ وَظَنَّ أَنَّهُ

gerçekten o anladığında | râkı | kim | denildiğinde | köprücük kemiklerine | vardığında | hayır | dehşetli bir musibet

الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾ وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾

sevk | o gün | ancak Rabbine | inciğe | incik | dolaştığında | ayrılış

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ ﴿٣١﴾ وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ

çalım satarak | ailesine | gitti | sonra | yüz çevirdi | yalanladı | ancak | namaz kılmadı | ama sadaka vermedi

Meâl/20: "Hayır asla! Doğrusu siz iveni/peşini/dünyayı seviyorsunuz,"
Meâl/21: "Ahireti bırakıyorsunuz."
Meâl/22: "Kimi yüzler o gün parıldar."
Meâl/23: "Rablerine bakar."
Meâl/24: "Kimi yüzler de o gün buruşur/asılır."
Meâl/25: "Kendilerine dehşetli bir musibet uygulanacağını[5] anlarlar."
Meâl/26: "Hayır asla! (Dünya sevdalısı nefis/can) köprücük kemiklerine dayandığında;
Meâl/27: ve 'kim var okuyup üfleyecek?' denildiğinde;
Meâl/28: (Can çekişen) kesin onun ayrılış olduğunu anladığında;
Meâl/29: ve incik inciğe/bacak bacağa dolaştığında;
Meâl/30: (işte) o gün sevk sadece Rabbinedir!"
Meâl/31: "Ama sadaka vermedi, namaz kılmadı[7]."
Meâl/32: "Ancak yalanladı ve yüz çevirdi."

5- bel kıran bir belaya uğratılacaklarını.
6- okuyup üfleyen/afsun yapan/doktor/ruh hekimi.
7- Bazı tefsirlerde: "Ama tasdik etmedi ve yakarmadı" şeklinde de anlamlandırılmıştır S.G.

Meâl/33: "Sonra da çalım satarak ailesine gitti."
Meâl/34: "Daha layıktır sana daha layık![8]"
Meâl/35: "Evet sana daha layıktır daha layık!"
Meâl/36: "İnsan, başıboş bırakılacağını mı sanıyor?"
Meâl/37: "(Döl yatağına) dökülen meniden bir nutfe[10] değil miydi?"
Meâl/38: "Sonra bir alaka (rahme asılan embriyo) oldu. Derken (Rabbi onu) yarattı ve düzenledi."
Meâl/39: "Ve ondan iki çifti, erkeği ve dişiyi yaptı."
Meâl/40: "O, ölüleri diriltmeye kadir değil midir?"

8- "Evet gerektir o bela sana gerek" (E.H. Yazır, H.D.K.D. VIII, 5487)/"Yazık sana yazık!" (Prof. S. Ateş M. 577).
9- kendi keyfine/hesaba çekilmeyeceğini/sorgulanmayacağını/mükellef tutulmayacağını.
10- sperm.
11- aşılanmış yumurta, Heyet M., s., 577.

İNSAN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾ إِنَّا خَلَقْنَا

yarattık cidden biz anılır bir şey olmamıştı zamandan bir süre insan üzerine gerçekten geldi?

الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾ إِنَّا

cidden biz gören duyan onu ve yaptık onu sınayalım karışık bir nutfeden insanı

هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ

zincirler kafirler için hazırladık hakikaten biz küfreden ya şükreden ya yola ilettik onu

Meâl/1: "Gerçekten insan üzerine, zamandan bir süre geçti, ki (henüz kendisi) anılır bir şey olmamıştır."

Meâl/2: "Cidden biz insanı, karışık bir nutfeden yarattık. Kendisini sınayalım diye onu duyan ve gören yaptık."

Meâl/3: "Cidden biz onu doğru yola ilettik, artık ya şükreden olur ya da küfreden."

1- Medine mi yoksa Mekke döneminde mi indirildiği konusunda değişik rivayetler vardır. Medine döneminde indirildiği rivayetine göre indirilişte 90., tertipte 76. sırada yer alır. 31 ayet, 240 kelime ve 1053 harftir. Dehr, Ebrâr, Hel etâ, emşâc sûresi isimleriyle de anılır.

2- Kurtubi, el-Cami, XIX, 118./Gerçekten gelmedi mi? (Prof Süleyman Ateş M. s, 577/Heyet M. 577.)

وَأَغْلَٰلًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

kâfûr4 katkısı oldu dolu kadehden içerler kuşkusuz ebrâr3 alevli bir ateş bukağılar

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ

korkarlar adağı yerine getirirler fışkırtarak onu fışkırtırlar Allah'ın kulları onu içer bir kaynak

يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا

bir yetime bir yoksula karşın sevilmesine yemeği yediriyorlar uçan/yayılan kötülüğü oldu bir günden

وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾

teşekkür yok bir karşılık sizden istemiyoruz Allah için yüzü size yediriyoruz ancak bir esire

إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ

o günün kötülüğünden Allah onları bu sayede korudu kamtarîr6 abûs5 bir günden Rabbimizden korkuyoruz cidden biz

Meâl/4: "Hakikaten biz, kafirler için zincirler, bukağılar ve alevli bir ateş hazırladık."
Meâl/5: "Kuşkusuz iyiler, katkısı kâfûr olan dolu bir kadehden içerler."
Meâl/6: "Kendisinden Allah'ın kullarının içeceği bir kaynak. Onu fışkırtır da fışkırtırlar."
Meâl/7: "Adağı yerine getirirler ve kötülüğü uçuşan/yayılan bir günden korkarlar."
Meâl/8: "Yemeği -sevilmesine karşın/seve seve- yoksula, yetime ve esire yedirirler."
Meâl/9: "Size sırf Allah rızası için yediriyoruz. Sizden ne (maddi manevi) bir karşılık ne de teşekkür istiyoruz."
Meâl/10: "Cidden biz, asık suratlı ve çatık kaşlı bir günde Rabbimizden korkarız." (derler).

3- iyiler/itaatkarlar/bol bol hayır yapanlar.
4- Kâfûr, beyaz ve zarif bir renkte hoş kokulu, serin bir antiseptik, kokuşmayı önleyen ve mizacı kalbi güçlendirme özelliği taşıyan bir şeydir. Bazılarına göre burada kasdedilen kafur'un bu anlamı değil, dünyada bilinmeyen bir içki veya içki katkısıdır. Yine bu anlamda cennet kaynaklarından bir kaynak olduğu da aktarılmıştır (bkz. E.H.Y.H.D.K.D., VIII, 5503).
5- asık suratlı, sıkıntılı (Kurtubi, el-Cami, XIX, 135); korkunç görünümlü (Celaleyn, II, 245);
6- çok çetin, uzun, pek belalı, çatık kaşlı (Kurtubi, el-Cami, XIX, 135, 136).

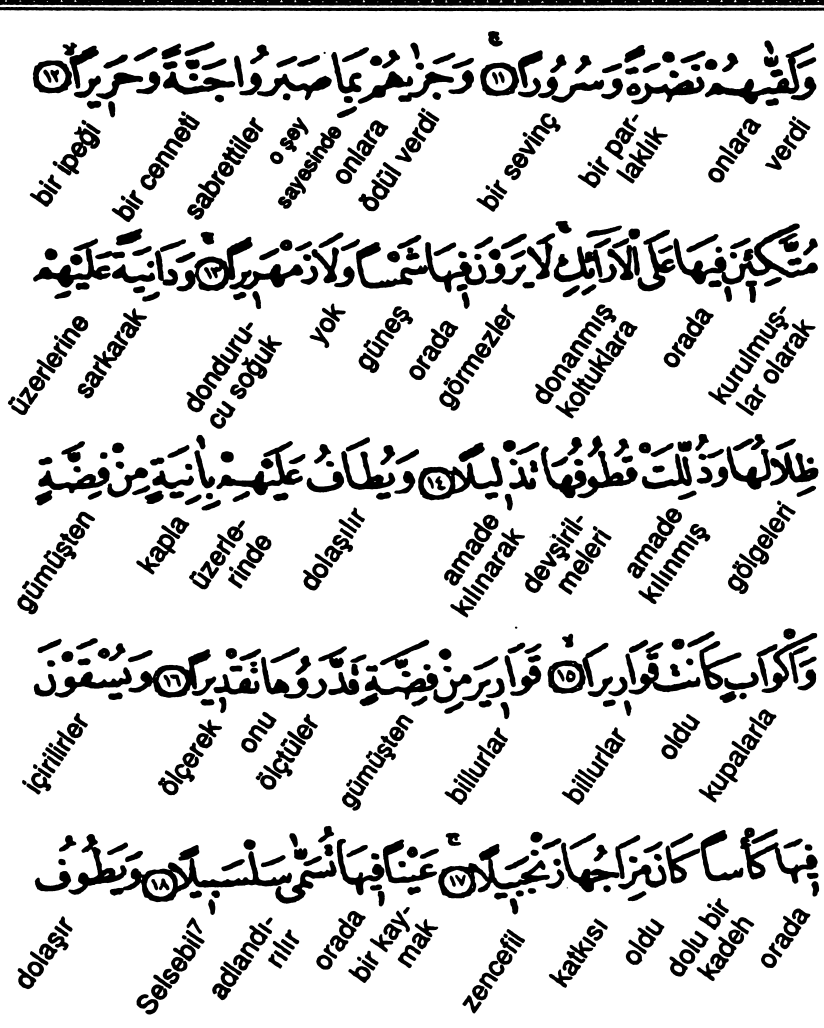

Meâl/11: "Bu sayede Allah onları o günün kötülüğünden korumuş ve kendilerine bir parlaklık, bir sevinç bahşetmiştir."
Meâl/12: "Sabretmeleri sayesinde onlara bir cenneti, bir ipeği ödül vermiştir."
Meâl/13: "Orada donanmış koltuklara kurulurlar. Ne güneş görürler ne de dondurucu soğuk."
Meâl/14: "Gölgeleri üzerlerine sarkıtılmış olarak ve devşirilmeleri/meyveleri amade kılınmış da kılınmış/istifadelerine sunulmuş da sunulmuş."
Meâl/15: "Çevrelerinde gümüşten kap ve billur olan kupalarla dolaşılır."
Meâl/16: "Gümüşten billurlar. Onları (sakiler) belirlemiş de belirlemişler."
Meâl/17: "Orada, katkısı zencefil olan dolu bir kadehden içirilirler."
Meâl/18: "Orada, Selsebil diye adlandırılan bir kaynak."

7- Suyu çok tatlı bir kaynak/kuvvetli akan ve içimi kolay olan bir kaynak/istenilen meclise kesintisiz ulaşan bir su/Arşın altında Adn cennetinden fışkıran bir kaynak (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIX, 142,143).

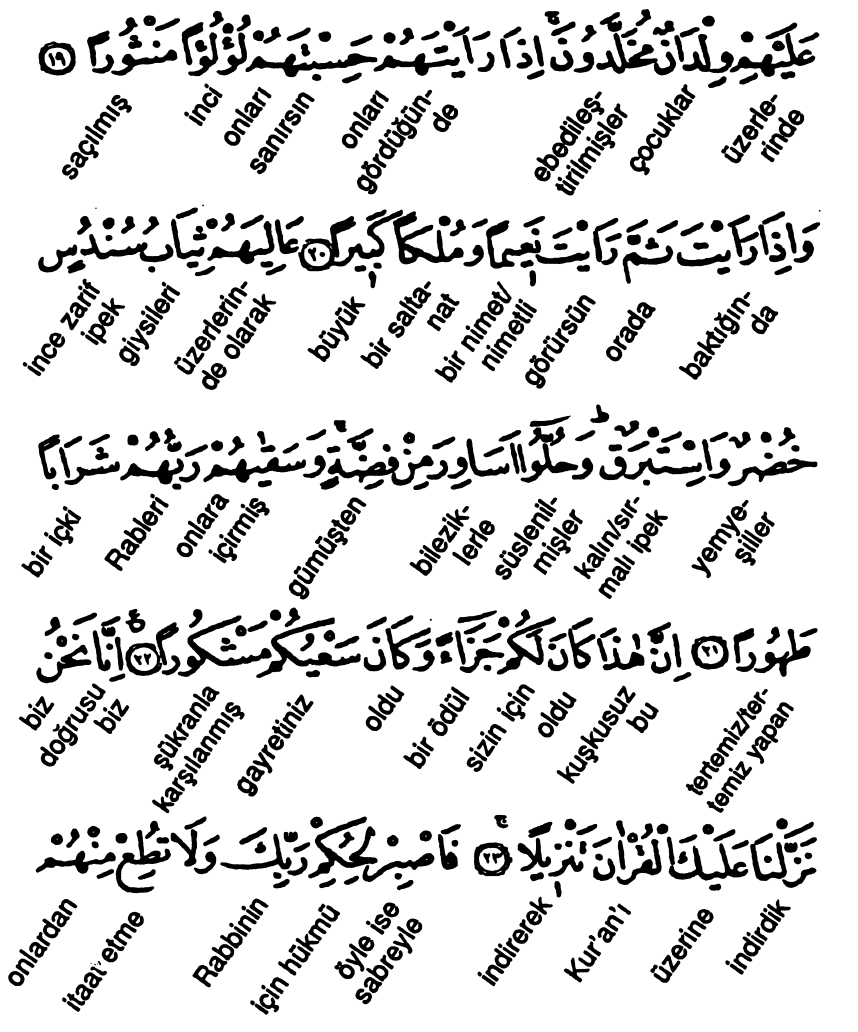

Meâl/19: "Çevrelerinde ölümsüzleştirilmiş çocuklar dolaşır. Onları gördüğünde kendilerini saçılmış inci sanırsın."

Meâl/20: "Orada baktığında bir nimet/bir nimetli ve büyük bir saltanat görürsün."

Meâl/21: "Üzerlerinde ince zarif ipeklerle kalın/sırmalı ipeklerden yemyeşil giysiler olarak. Gümüş bileziklerle bezetilmişlerdir. Rableri kendilerine tertemiz/tertemiz yapan bir içki içirmiştir."

Meâl/22: "Kuşkusuz bu sizin için bir ödül olmuştur ve gayretiniz şükranla karşılanmıştır."

Meâl/23: "Doğrusu Biz, Biz sana Kur'an'ı indirdik de indirdik."

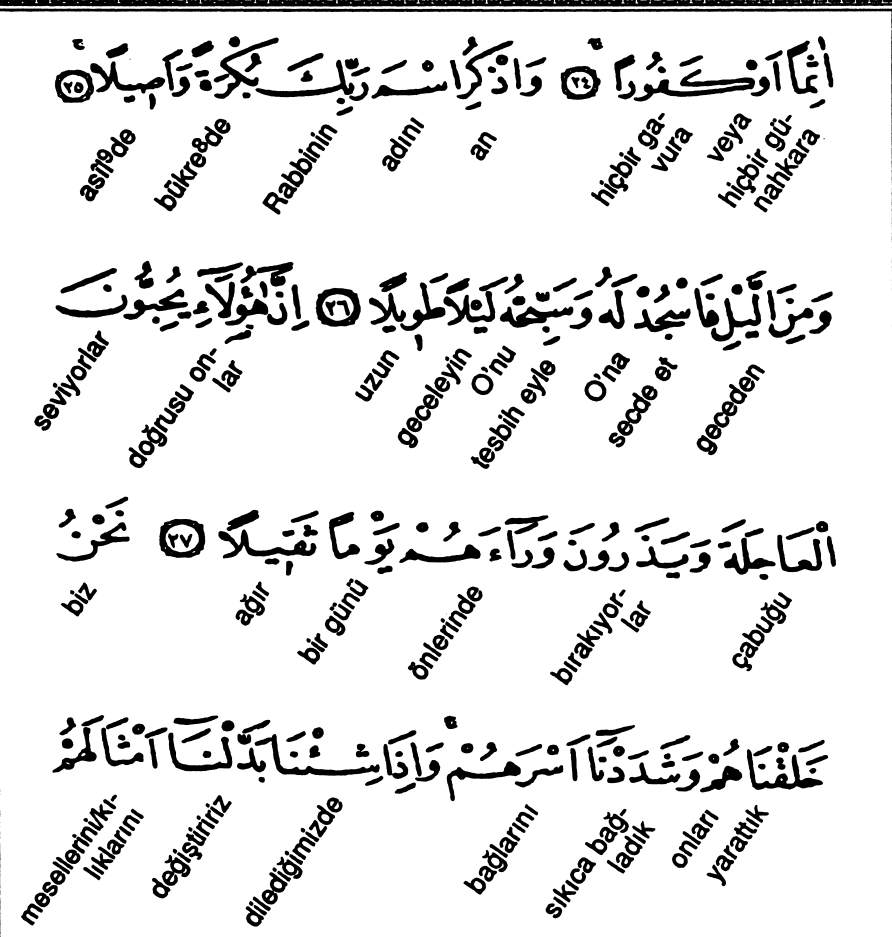

Meâl/24: "Öyle ise Rabbinin hükmü için sabır göster. Onlardan hiçbir günahkara veya hiçbir gavura boyun eğme."
Meâl/25: "Rabbinin adını sabah-akşam an."
Meâl/26: "Gecenin bir bölümünde O'na secde yap, O'nu uzun bir gece/geceleyin uzunca bir süre tesbih eyle."
Meâl/27: "Doğrusu onlar çabuk/peşin olanı (dünyayı) seviyorlar önlerindeki pek ağır bir günü bırakıyorlar[10]."

8- bükre, erken demek olup sabaha ve sabahtan öğlene kadar ki zaman için kullanılır.
9- ikindi ve akşam üzeri olmakla birlikte öğleden akşama kadarki zaman anlamında kullanılır.
10- "..pek çetin bir günü de arkalarına atıyorlar/onun için çalışmıyorlar.." şeklinde de anlamlandırılmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIX, 150, 151).

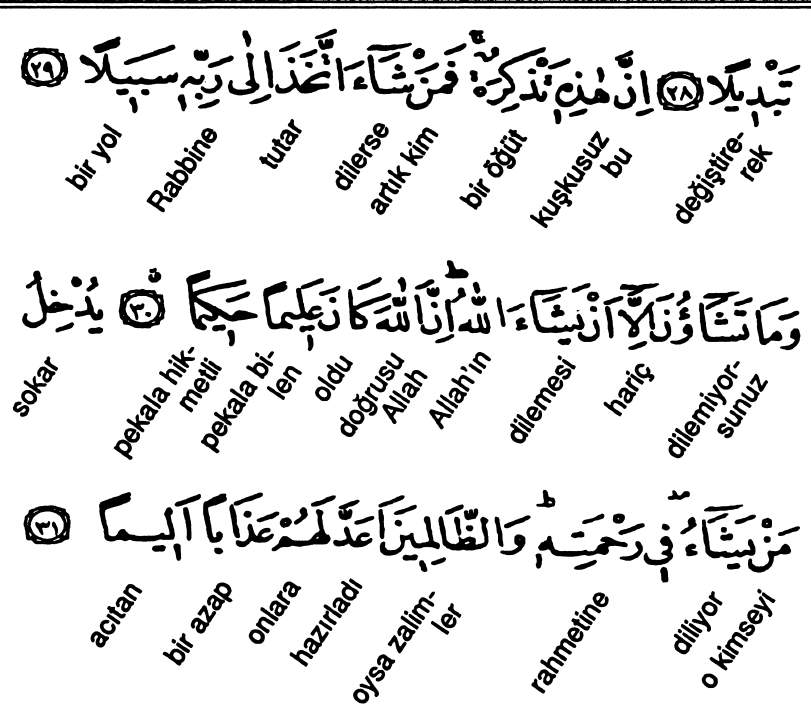

Meâl/28: "Biz onları yarattık ve bağlarını sıkıca bağladık[11]. Dilediğimizde meselerini/kılıklarını değiştirir de değiştiririz[12]."
Meâl/29: "Kuşkusuz bu bir öğüttür. Artık dileyen Rabbine bir yol tutar."
Meâl/30: "Allah dilemedikçe dilemezsiniz. Doğrusu Allah pekala bilen, pekala hikmetlidir."
Meâl/31: "Dilediği kimseyi rahmetinin içine sokar. Zalimlere ise, onlar için acıtan bir azap hazırlamıştır."

11- kundaklarını biz bağladık (E.H. Yazır, H.D.K.D. VIII, 5513);/yaratılışlarını sapasağlam yaptık (Heyet, M., s, 579)/yapılarını sıkıca bağladık (Prof. Süleyman Ateş, M. s, 579)./mafsallarını (uzuvlarını) da biz pekiştirdik (H.B. Çantay, M., III, 1128).
12- "Dilediğimiz zaman onları benzerleriyle değiştiririz" (Prof. S. Ateş M., s, 579/"..Dilediğimizde (kendilerini yok eder) yerlerine benzerlerini getiririz." (Heyet M., s, 579)/"..Dilediğimiz vakit yine onları (yaratılışta) tıpkı kendileri gibi yerine getiririz" (H.B.Ç. a.e.a.y).

MÜRSELÂT SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾

yaydıkça — yayanlara — savurdukça — savuranlara — ardarda — andolsun gönderilmişlere[2]

فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا

ancak — uyarı için — veya — özür için — bir öğüt — bırakanlara — ayırdıkça — ayıranlara

تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

açıldı — zamanda gök — söndürüldü — yıldızlar — derken-zamanda — elbette gerçekleşecek — va'dolunuyorsunuz

Meâl/1: "Andolsun ardarda gönderilmişlere."
Meâl/2: "Derken şiddetle esip savurdukça savuranlara."
Meâl/3: "Yaydıkça yayanlara."
Meâl/4: "Ayırdıkça ayıranlara."
Meâl/5: "Bir öğüt bırakanlara."
Meâl/6: "Özür için veya uyarı için."
Meâl/7: "Kesin, size va'dolunan şey elbette gerçekleşecek."
Meâl/8: "Derken yıldızlar söndürüldüğünde;

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 33., sıralamada 77. sırada yer alır. 50 âyet, 181 kelime ve 810 harftir. Urf sûresi ismiyle de anılır.

2- rüzgarlara/meleklere/Kur'an ayetlerine/mucizelerle gönderilmiş peygamberlere (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIX, 154).

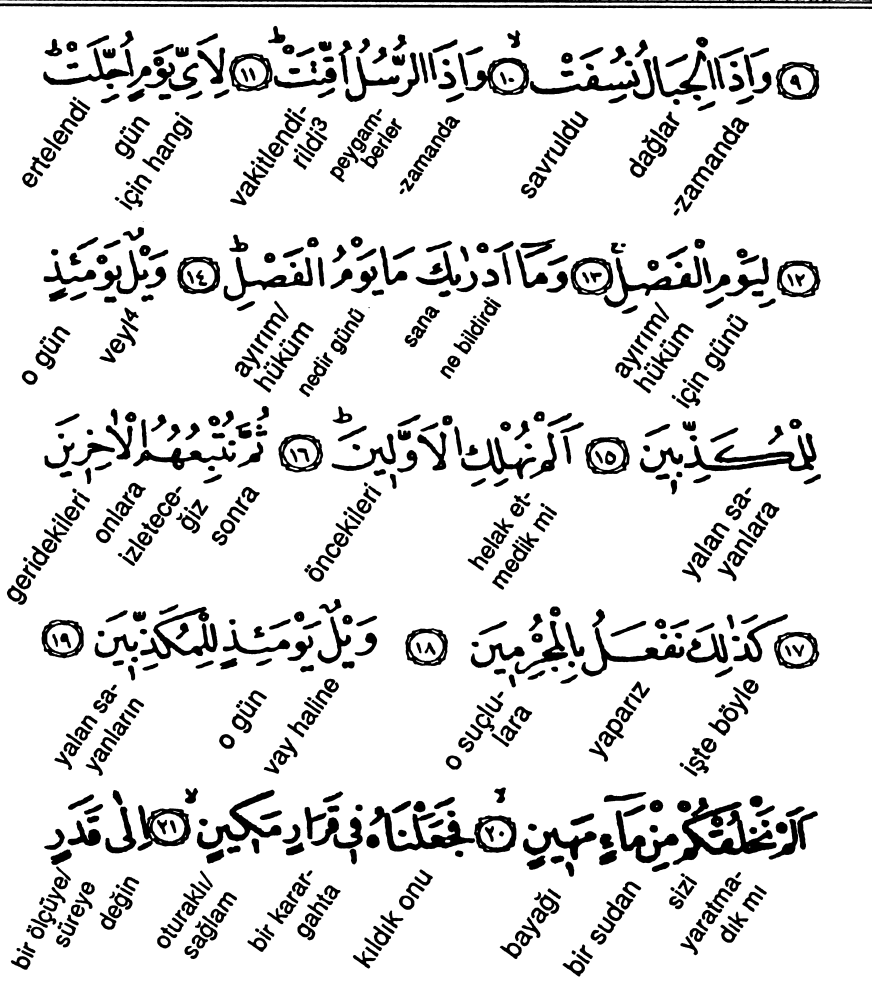

Meâl/9: 'Gök açıldığında;'
Meâl/10: 'Ve dağlar savurulduğunda;'
Meâl/11: "Peygamberler randevu verildikleri zamana ulaştırıldıklarında."
Meâl/12: "Hangi gün için ertelendi?"
Meâl/13: "Ayırım günü için."
Meâl/14: "Sana, ayırım gününün ne olduğunu ne bildirdi?"
Meâl/15: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/16: "Öncekileri helak etmedik mi?"
Meâl/17: "Sonra geridekileri onların peşine takarız."
Meâl/18: "O suçlulara işte böyle yaparız."
Meâl/19: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/20: "Sizi, bayağı bir sudan yaratmadık mı?"
Meâl/21: "Onu sağlam/oturaklı bir karargaha[5] koyduk."

3- peygamberler randevularına, ümmetleri için tanıklık yapacakları süreye erdirildiklerinde.
4- vay haline, yazık, yazık/cehennemde bir kapının veya bir vadinin adı, veyl kapısı, veyl deresi, azap, rüsvaylık.. anlamlarında yorumlanmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, a.g.e.a.c. 158, 159).
5- rahme, döl yatağına.

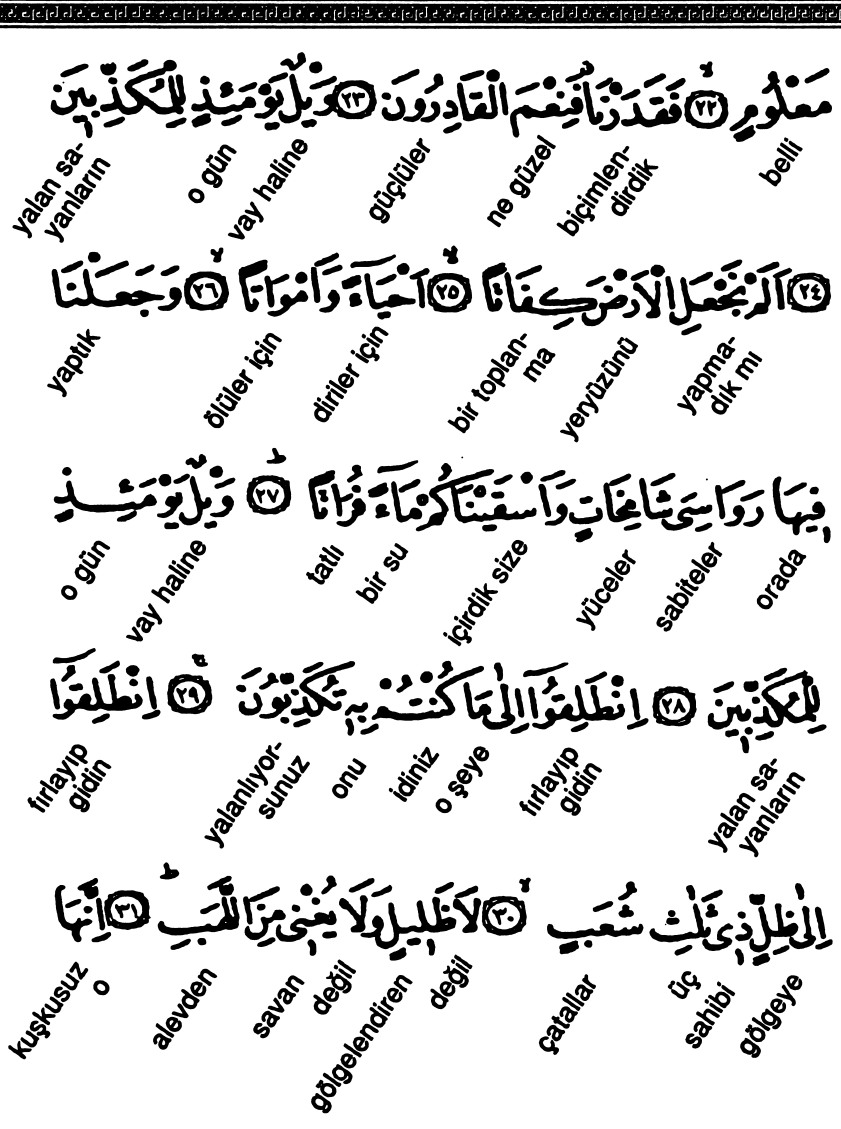

Meâl/22: "Belli bir ölçüye/süreye değin."
Meâl/23: "Derken biçimlendirdik. Ne güzel muktedirler(iz)."
Meâl/24: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/25: "Yeryüzünü bir toplanma yeri yapmadık mı?"
Meâl/26: "Diriler için, ölüler için."
Meâl/27: "Orada yüce yüce sâbiteler/dağlar yaptık ve size tatlı bir su içirdik."
Meâl/28: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/29: "Kendisini yalanlayıp durduğunuz şeye/azaba fırlayıp gidin."
Meâl/30: "Üç çatallı gölgeye fırlayıp gidin."
Meâl/31: "Ne gölgelendiren ne de alevden koruyan."

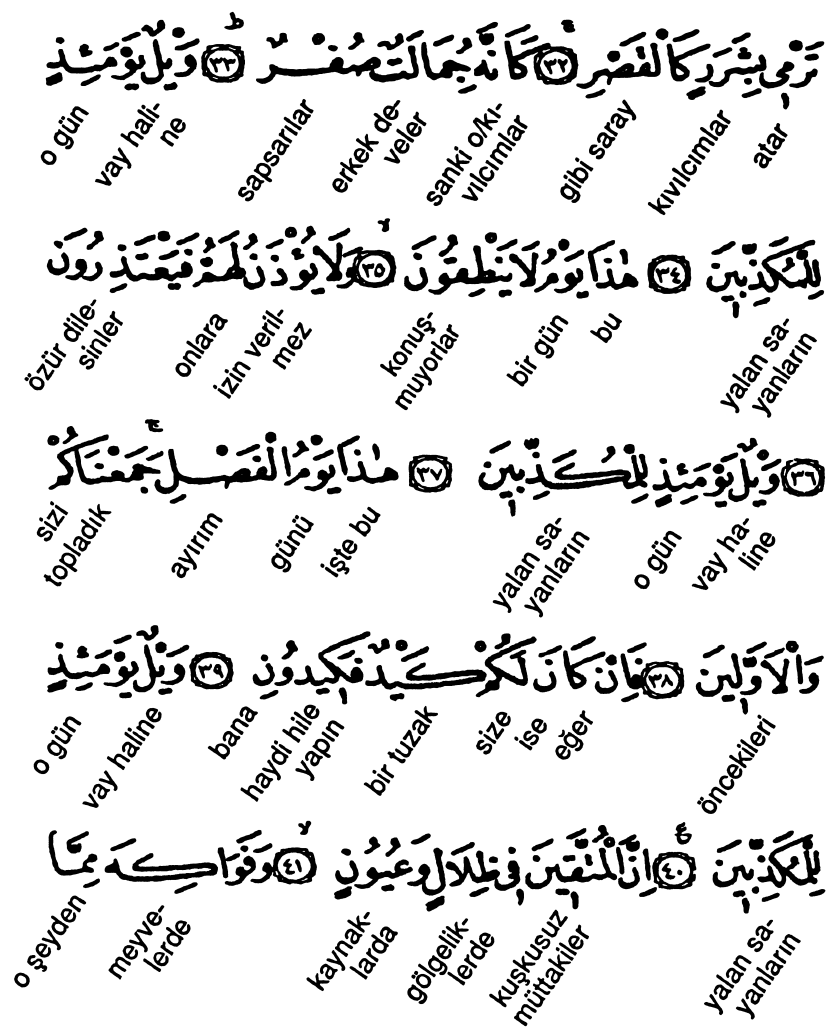

Meâl/32: "Kuşkusuz o, saray gibi kıvılcımlar atar."
Meâl/33: "Sanki o kıvılcımlar sapsarı erkek develer."
Meâl/34: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/35: "Bu, konuşmayacakları bir gündür."
Meâl/36: "Onlara izin verilmez ki özür dilesinler."
Meâl/37: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/38: "İşte bu, ayırım günü. Sizi ve öncekileri topladık."
Meâl/39: "Eğer bir tuzağınız varsa haydi bana tuzak kurun[6]."
Meâl/40: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/41: "Kuşkusuz müttakiler gölgeliklerde ve kaynak başlarındadırlar."

6- "Elinizde azaptan kurtulmanız için bir çareniz varsa haydi o çareyi bana karşı kullanın" şeklinde de anlamlandırılmıştır.

Meâl/42: "Ve arzuladıkları meyveler arasında."
Meâl/43: "Yapageldiklerinize karşılık afiyetle yiyin, için."
Meâl/44: "Cidden biz, güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz."
Meâl/45: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/46: "Yiyin, biraz faydalanın, kuşkusuz siz suçlularsınız."
Meâl/47: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/48: "Kendilerine: "Eğilin" denildiğinde eğil(e)mezler."
Meâl/49: "Yalan sayanların o gün vay haline!"
Meâl/50: "Artık bundan sonra hangi söze inanacaklar?"

NEBE' SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾ كَلَّا

hayır ihtilâf et-mekteler onda onlar o ki pek büyük o haber-den soruşuyor-lar neden o şey

سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ

dağları da mihâd[2] yeryüzünü yapmadık mı bilecekler hayır sonra bilecekler

أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا

yaptık sübât[3] uykunuzu kıldık çiftler sizi yarattık kazıklar

Meâl/1: "Birbirlerine neyi soruyorlar?"
Meâl/2: "O pek büyük haberi mi?"
Meâl/3: "Kendilerinin hakkında ayrılığa düşmekte oldukları o haberi mi?"
Meâl/4: "Hayır (iş öyle değil)! Bilecekler."
Meâl/5: "Yine hayır (öyle değil)! Bilecekler!"
Meâl/6: "Yeryüzünü bir döşek yapmadık mı?"
Meâl/7: "Dağları da kazıklar."
Meâl/8: "Sizi çift yarattık."
Meâl/9: "Uykunuzu dinlence yaptık."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. Mushafta 78. sırada yer alır. Kırk âyet, 173 kelime770 harftir. Amme sûresi diye de anılır.
2- hazırlanmış bir döşek. Kelimeyi "mehd" okuyanlara göre beşik (Kurtubi, el-Cami, XIX, 171) Mushafımızda Asım'ın okuduğu gibi "mihâd" yazıldığından karşılığımız da döşek olmuştur. S.G.
3- sübât, ölüm, uyku, hafif uyku, kestirme uyku, istirahat, dinlence, uykudan gözü açtırmayan bir tür bir hastalık adı, yayılma, uzanma gibi anlamlara gelir.

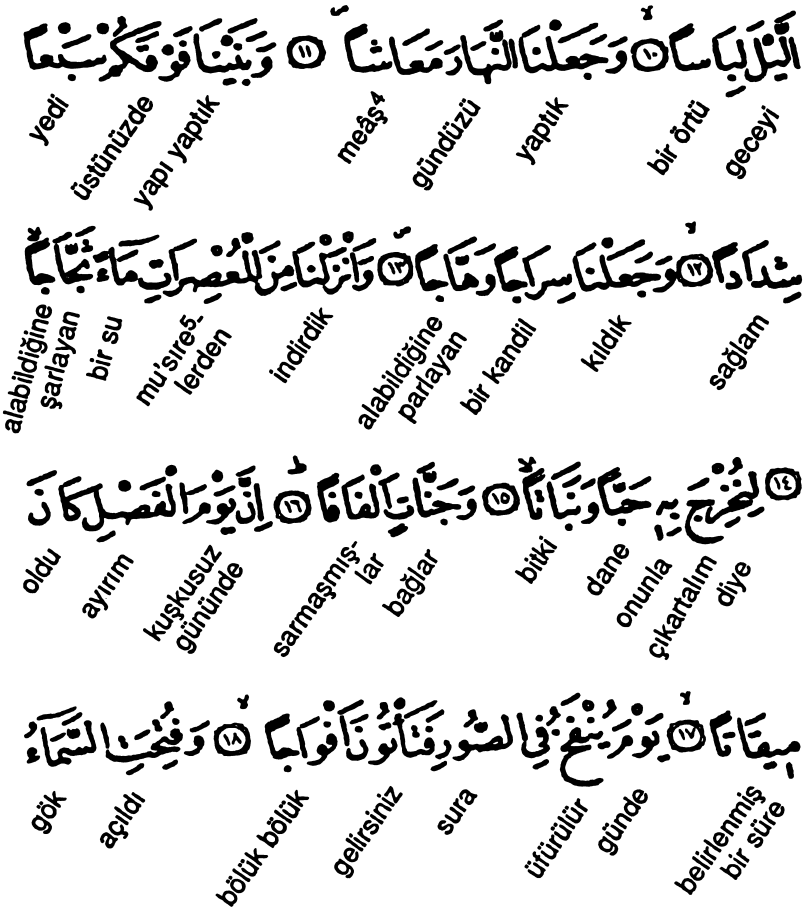

Meâl/10: "Geceyi de bir örtü yaptık."
Meâl/11: "Gündüzü de geçim zamanı."
Meâl/12: "Üstünüzde yedi sağlam (gök) yapı yaptık."
Meâl/13: "Alabildiğine parlayan bir kandil de yaptık."
Meâl/14: "Usâre sıkanlardan şarıl şarıl bir su indirdik."
Meâl/15: "Ki onunla bir dane ve bir bitki çıkaralım;
Meâl/16: (Ağaçları) birbirine geçmiş/sarmaş-dolaş bağlar."
Meâl/17: "Kuşkusuz o ayırım/hüküm günü belirlenmiş bir vakittir."
Meâl/18: "Sur'a üfürüldüğünde bölük bölük gelirsiniz."

4- hayat demi/geçim/geçim için çalışma zamanı.
5- sıkan, bir şeyin usaresini, özünü sıkıp çıkaran/sıkım vaktine giren/sıkıp kavuran bora, kasırga/sıkılma zamanı gelmiş nesne/cendere, mengene.. (bkz. E.H. Yazır, H.D.K.D., VIII, 5538).

فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ

kuşkusuz cehennem — serap — derken oldu — dağlar — yürütüldü — kapılar — sonuçta oldu

كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِلطَّاغِينَ مَآبًا ﴿٢٢﴾ لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾

asırlarca — orada — duranlar olarak — bir barınak — azgınlara — mirsâd6 — oldu

لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وِفَاقًا

uygun — bir karşılık — ve irin — kaynar su — sadece — bir içecek — yok — bir serinlik — orada — tatmazlar

﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ

her şeyi — yalanlayarak — âyetlerimizi — yalanlamışlardı — bir hesap — ummuyorlar — idiler — çünkü onlar

أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

bir azabı — yalnız — size — artık asla artırmayacağız — öyle ise tadın — yazarak — onu — saydık

Meâl/19: "Gök açılmış ve kapı kapı olmuştur."
Meâl/20: "Dağlar yürütülmüş sonuçta serap olmuştur."
Meâl/21: "Kuşkusuz cehennem bir gözetleme yeri olmuştur."
Meâl/22: "Azgınlar için bir barınak."
Meâl/23: "Orada asırlarca kalacaklar."
Meâl/24: "Orada ne bir serinlik tadarlar ne de bir içilecek."
Meâl/25: "Sadece kaynar su ve irin."
Meâl/26: "(Tam) uygun bir karşılık."
Meâl/27: "Çünkü onlar bir hesap(verileceğini) ummuyorlardı."
Meâl/28: "Âyetlerimizi yalanladıkça yalanlamışlardı."
Meâl/29: "Her şeyi, onu yazarak saymışızdır."
Meâl/30: "Öyle ise tadın! Artık size azap dışında asla artırma yapmayacağız!"

6- gözetleme yeri/gözetleme aracı/çok gözeten.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾

kesin müttakiler için | mefâz[7] | hadikalar | üzümler | turunç memeliler, | yaşıtlar

وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾ جَزَاءً

dolu kadeh | dopdolu | işitmezler | orada | boş lakırdı | yok yalan | bir karşılık

مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ

Rabbinden | bir lutuf | yeterli | Rabbi | göklerin | yerin | o şeyin | o ikisi arasında | Rahman

لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا

O'ndan | konuşmaya | günde | dikilir | Ruh | melekler | saf halinde

لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ

güç yetiremezler | konuşamazlar | hariç | o kimse | izin verdi | O'na | Rahman | söyledi | doğru | işte o | gün | gerçek | artık kim

Meâl/31: "Kesin müttakiler için kurtulup murada erme,"
Meâl/32: "Hadikalar, üzüm bağları,"
Meâl/33: "Aynı yaşta turunç memeliler,"
Meâl/34: "Dopdolu kadeh."
Meâl/35: "Orada ne boş lakırdı işitirler ne de yalan."
Meâl/36: "Rabbinden bir karşılık ve yeter mi yeter bir lutuf."
Meâl/37: "Göklerin, yerin ve bunların aralarındakinin Rabbi, Rahman karşısında konuşamazlar."
Meâl/38: "Ruh ve melekler saf saf dikilir. Rahman'ın izin verdiklerinden başkaları konuşmazlar. (Konuşan da) doğru söyler."

7- büyük kurtuluş, kurtuluş yeri, zafer, murada eriş.
8- suyu olan, ağaç ve çiçeklerle donanmış, çevresi duvarlarla çevrili bahçe.

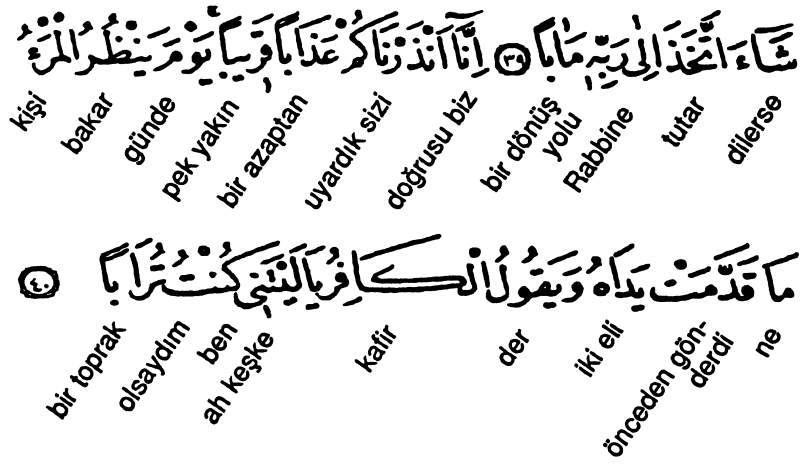

Meâl/39: "İşte o, hak gündür. Artık kim dilerse Rabbine bir dönüş-gidiş yolu tutar."

Meâl/40: "Doğrusu biz sizi yakın bir azaba karşı uyardık. O gün kişi ellerinin önceden gönderdiğine/ne gönderdiğine bakar. Kafir de: 'Keşke ben toprak olsaydım!'[9] der."

9- Bir yoruma göre son cümle şöyle de anlamlandırılmıştır: 'keşke toprak olsaymışım!'

NÂZİÂT SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالنّٰزِعٰتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَالنّٰشِطٰتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَالسّٰبِحٰتِ سَبْحًا ﴿٣﴾

yüzerek — andolsun yüzenlere — yumuşakça çekerek — andolsun nâşiâ[3]lara — daldırarak — andolsun nâzia[2]lara

فَالسّٰبِقٰتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُدَبِّرٰتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الرّٰجِفَةُ ﴿٦﴾ تَتْبَعُهَا

izler onu — o şiddetle sarsan — şiddetle sarsar — günde — bir iş — ve düzenleyenlere — geçerek — derken geçenlere

الرّٰدِفَةُ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصٰرُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَإِنَّا

biz mi — diyorlar — utançtan eğilmektedir — gözleri — titremektedir — o gün — kalpler — ardından gelen

Meâl/1: "Andolsun daldırarak söküp çıkaranlara,"
Meâl/2: "Andolsun yumuşakça çektikçe çekenlere."
Meâl/3: "Andolsun yüzdükçe yüzenlere."
Meâl/4: "Derken geçtikçe geçenlere."
Meâl/5: "Ve bir iş düzenleyenlere."
Meâl/6: "O şiddetle sarsanın sarstığı günde;"
Meâl/7: "Onu ardınca gelen izler."
Meâl/8: "O gün kalpler titremektedir."
Meâl/9: "Gözleri utançtan eğilmektedir."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 81., tertipte 79. sırada yer alır. 46 âyet, 170 kelime ve 730 harftir. Sâhire Sûresi, Tâmme Sûresi isimleriyle de anılır.

2- çeken, çekip alan, çekip koparan, soyan, kuyudan hızlıca su çeken, yayı doldurarak çeken.. gibi anlamlara gelir.

3- kuyudan kovayı yavaşça çeken, bir düğümü kolayca çözen, bir yere çıkan, gönlü hoş olan.

Meâl/10: Diyorlar: 'Gerçekten biz mi kesin eski halimize döndürülecekmişiz?
Meâl/11: Çürümüş kemikler olduğumuzda mı?'
Meâl/12: Dediler: 'İşte o, o zaman ziyanlı bir dönüştür.'
Meâl/13: "O (diriliş olayı) sadece bir haykırış[6]tır."
Meâl/14: "O da ne kendileri mahşer yerindeler!"
Meâl/15: "Sana, Musa'nın haberi geldi mi?"
Meâl/16: Hani Rabbi ona kutsal vadide, Tuvâ'da seslenmişti:
Meâl/17: 'Firavun'a git, çünkü o azdı.'
Meâl/18: Ve de: 'Var mısın arınmana?
Meâl/19: Seni Rabbine iletmeme? Böylece ürperesin'.
Meâl/20: "Derken ona o en büyük mucizeyi gösterdi."
Meâl/21: "Ama yalan dedi ve karşı geldi."

4- kazıcı, atın tırnağı, atın tırnağıyla kazdığı çukur, atın tırnak izi. Burada ilk hayat, dünya hayatı vurgulanmıştır.
5- çürümüş, ufalanmış, delik-deşik, göz-göz.
6- bir komut. S.G.
7- sahire, lugatta uyanık göz, gözlere serap görünen dümdüz açık yer, sahra, meydanlık anlamlarına gelir. Burada kelime mahşer alanı olarak yorumlanmıştır.

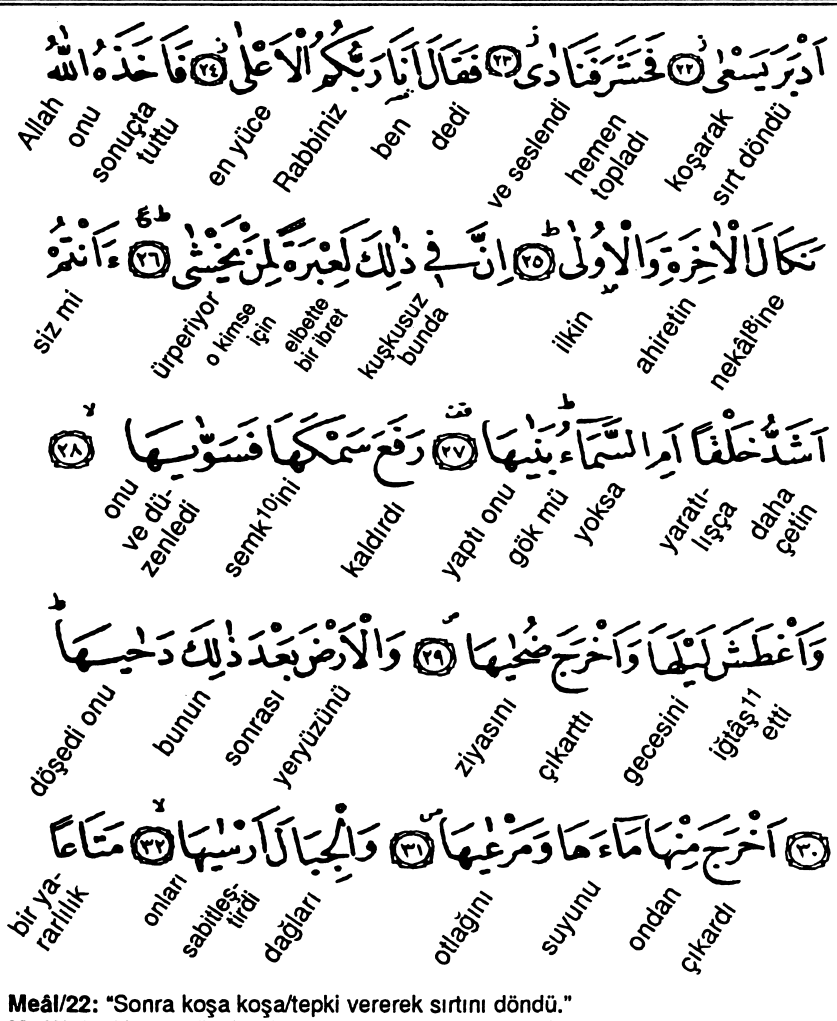

Meâl/22: "Sonra koşa koşa/tepki vererek sırtını döndü."
Meâl/23: "Hemen (ileri gelenlerini) topladı ve seslendi:"
Meâl/24: Dedi: 'Ben en yüce Rabbinizim!'
Meâl/25: "Sonuçta Allah onu, ahiret ve dünyanın nekâli için/âleme ibret olacak cezası için tuttu[9]."
Meâl/26: "Kuşkusuz bunda, ürperen kimse için elbette bir ibret vardır."
Meâl/27: "Yaratılış açısından siz mi daha çetin yoksa gök mü? Onu yaptı."
Meâl/28: "Yüksekliğini kaldırdı ve düzenledi/dengeledi onu."
Meâl/29: "Gecesini yavaş yavaş yürüttü ve ziyasını/gündüzünü çıkardı."
Meâl/30: "Bundan sonra yeryüzünü, onu döşedi."
Meâl/31: "Ondan suyunu ve otlağını çıkardı."
Meâl/32: "Dağları, onları sabitleştirdi."

8- görenlere ve duyanlara ibret olacak ceza.
9- dünya ve ahiretin âleme ibret cezasına çarptırdı.
10- semk, bir şeyin aşağıdan yukarıya doğru uzaması, yüksekliğidir. Enine-boyuna olarak kalınlıkla yorumlayanlar da vardır (bkz. E.H. Yazır, H.D.K.D., VIII, 5564).
11- kararttı/yavaş yavaş yürüttü.

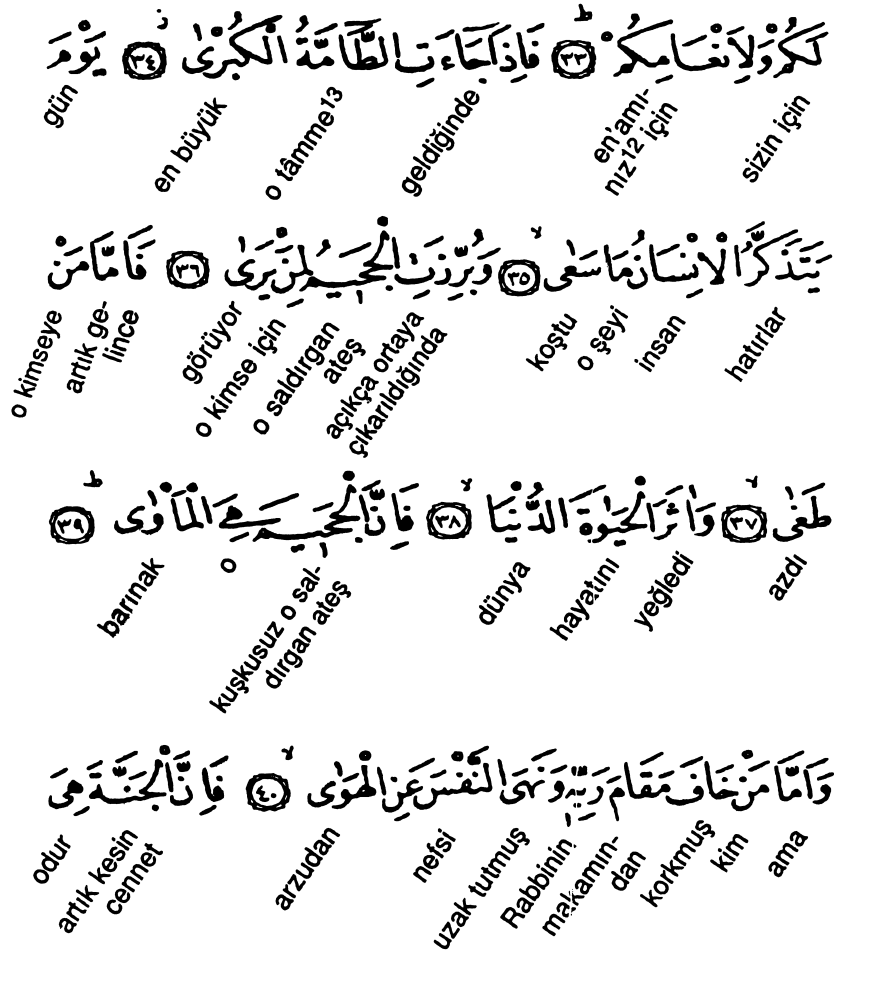

Meâl/33: "Sizin için, büyük ve küçük baş hayvanlarınızın menfaatı için."
Meâl/34: "O güç yetmez en büyük felaket geldiğinde;
Meâl/35: insanın neyin peşinde koştuğunu hatırlayacağı gün;
Meâl/36: ve gören kimse için saldırgan ateş açıkça ortaya çıkarıldığında;"
Meâl/37: "Artık kim azmış,
Meâl/38: ve dünya hayatını yeğlemişse;
Meâl/39: kuşkusuz o saldırgan ateş, odur (onun için)barınak!"
Meâl/40: "Ama kim Rabbinin makamından korkmuş ve nefsini arzulardan uzak tutmuşsa;

12- büyük ve küçük baş hayvanlarınız için.
13- basıp dolduran/üstün ve baskın, güç yetmez bela.

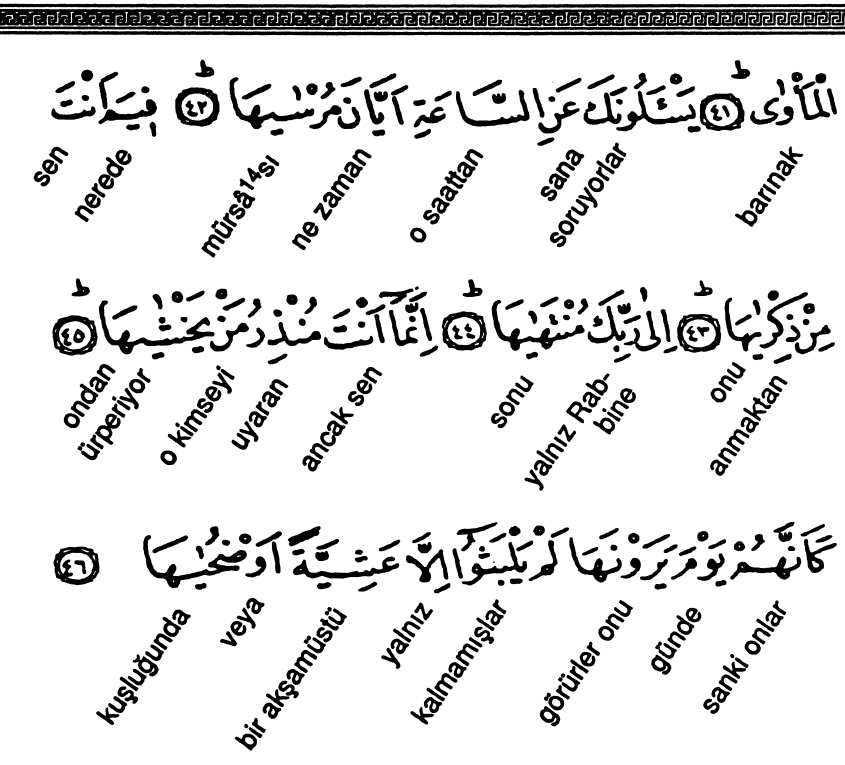

Meâl/41: Artık kesin cennet, odur (ona) barınak!"
Meâl/42: "Sana: 'Ne zaman durdurulması/demir attırılması?' diye sana o saattan soruyorlar."
Meâl/43: "Nerede onu anacak bilgi sende?!"
Meâl/44: "Onun (bilgisinin) sonu yalnız Rabbine aittir."
Meâl/45: "Sen ancak ondan ürpereni uyaransın."
Meâl/46: "Onu görecekleri gün sanki onlar sadece bir akşamüstü veya kuşluğu kadar kalmış gibi olurlar."

14- son vadesi/durdurulması/demir atması/yanaştırılması. Geminin varıp demir attığı son rıhtım geminin mürsasıdır (Kurtubi, XIX, 209).

ABESE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ ۝١ أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ ۝٢ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ

arınacak belki o sana ne bildiri- yor kör ona diye geldi yüz çevirdi yüzünü ekşitti

۝٣ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ ۝٤ أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ ۝٥ فَأَنتَ لَهُ

ona sen istiğna etti2 o kimseye gelince o öğüt ona fayda ve- recek öğüt ala- cak veya

تَصَدَّىٰ ۝٦ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ۝٧ وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ ۝٨ وَهُوَ

oysa o koşarak geldi sana o kimseye gelince arınma-ması değil sana yöneli- yorsun3

Meâl/1: "Yüzünü ekşitti, yüz çevirdi."
Meâl/2: "Kendisine kör geldi diye!"
Meâl/3: "Ne biliyorsun? Belki o arınacak!"
Meâl/4: "Veya öğüt alacak da o öğüt kendisine fayda verecek."
Meâl/5: "Tenezzül etmeyip nazlanana gelince;"
Meâl/6: "Sen ona yöneliyorsun."
Meâl/7: "Arınmamasından sana ne!"
Meâl/8: "Sana koşarak gelmiş olan kimseye gelince;"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 24., tertipte 80. sırada yer alır. Kûfî ve Hicâzîlerin sayımlarına göre 42 âyet, 133 kelime ve 533 harftir. Sâhha Sûresi, Sefere Suresi isimleriyle de anılır.
2- nazlandı/tenezzül etmedi/doygunluk gösterdi.
3- sesine özeniyorsun/öğütünün onda yankılanmasını istiyorsun.

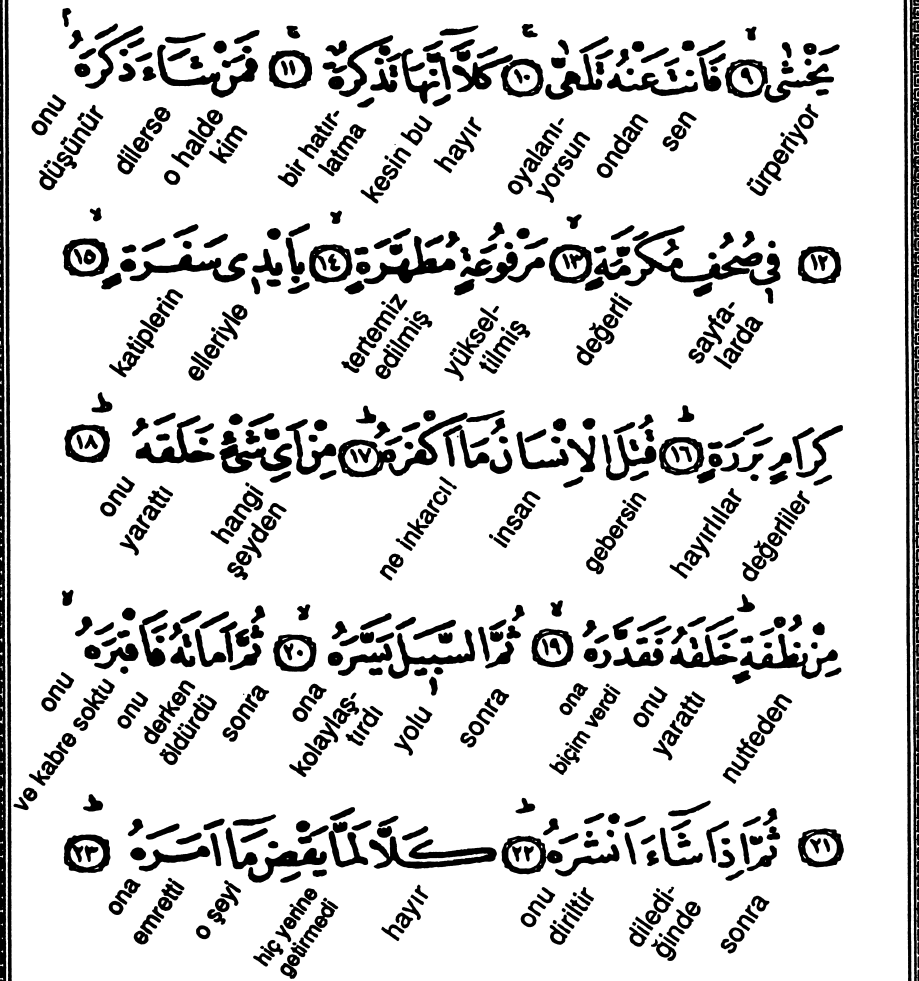

Meâl/9: Oysa o ürperiyor;
Meâl/10: Sen onu görmezlikten geliyorsun/ona aldırmıyorsun!"
Meâl/11: "Hayır asla (öyle yapma)! Kesin o (âyetler) bir hatırlatmadır."
Meâl/12: "O halde dileyen onu düşünür."
Meâl/13: "Değerli sayfalarda."
Meâl/14: "Yükseltilmiş, tertemiz edilmiş."
Meâl/15: "Katiplerin elleriyle;
Meâl/16: Değerliler, hayırlılar[4]."
Meâl/17: "Gebersin insan! Ne inkarcı!"
Meâl/18: "Onu hangi şeyden yarattı?"
Meâl/19: "Bir nutfeden. Onu yarattı ve ona biçim verdi."
Meâl/20: "Sonra ona, yolu kolaylaştırdı."
Meâl/21: "Sonra derken onu öldürdü ve kendisini kabre soktu."
Meâl/22: "Sonra dilediğinde onu diriltir."
Meâl/23: "Hayır! (İnsan, Allah'ın) kendisine emrettiğini hiç yerine getirmedi."

4- şefkatliler, söz ve fiillerinde doğrular.

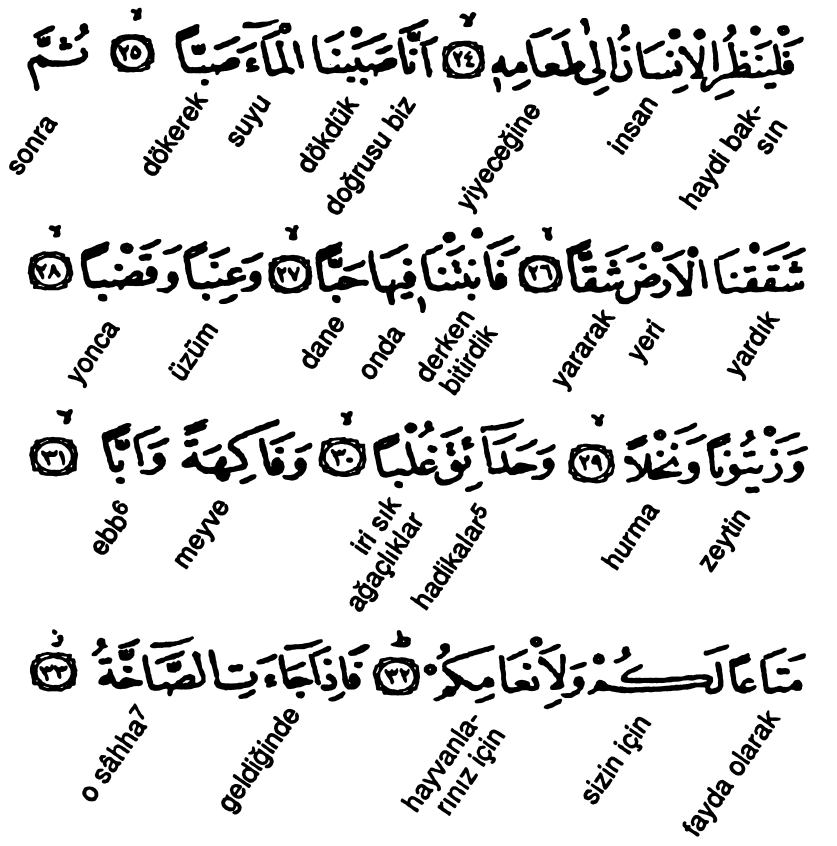

Meâl/24: "Haydi insan yiyeceğine baksın!"
Meâl/25: "Doğrusu biz suyu döktükçe döktük."
Meâl/26: "Sonra yeri yardıkça yardık."
Meâl/27: "Derken onda bitirdik: daneler,
Meâl/28: üzümler, taze yoncalar,
Meâl/29: zeytinlikler, hurmalıklar,
Meâl/30: kocaman ve sık ağaçlı, sulak çemenzar surlu bahçeler,
Meâl/31: meyveler, ebb/çayırlar, otlaklar."
Meâl/32: "Sizin için de hayvanlarınız için de bir fayda olmak üzere."
Meâl/33: "Geldiğinde o korkunç sesli felaket."

5- Bkz. Amme, 32.

6- hazırlamak, tedarikte bulunmak anlamına da gelen "ebb" kelimesi istiare yöntemiyle çayır, otlak olarak yorumlanmışsa da asıl anlamı mübhem bırakılmış kelimelerdendir. (bkz. E. H. Y. H. D. K. D., VIII, 5585 vd).

7- sâhha kelimesinin demir ve taş gibi içi dolu, katı yani pek bir şeyi yine öyle bir şeye çarpmak anlamına gelen "sahh" lafzından türetilmiş olduğunu söyleyenlere göre bu çarpmanın çıkardığı sese "sahha" denilir. Bundan hareketle "sâhha" kuvvetli ses çıkaran, kulakları sağır edercesine haykıran/korkunç bir felaket diye yorumlanmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIX, 224).

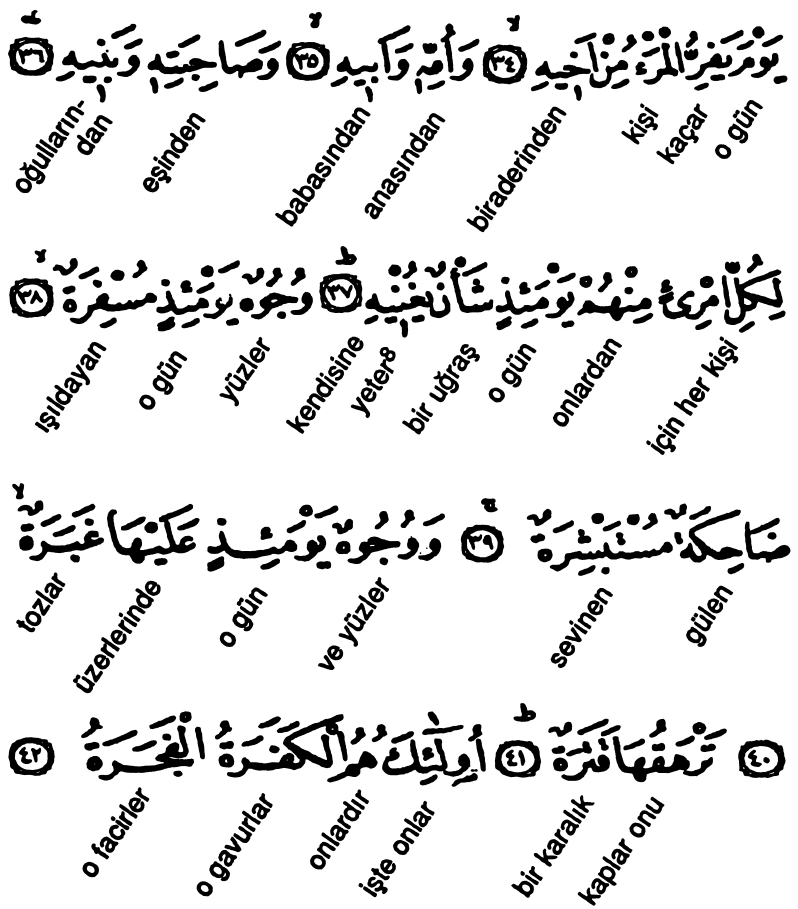

Meâl/34: "O gün kişi kaçar biraderinden,
Meâl/35: anasından, babasından,
Meâl36: eşinden ve oğullarından."
Meâl/37: "O gün onlardan her kişinin kendine yetecek bir uğraşı vardır."
Meâl/38: "O gün yüzler vardır ışıldayan,
Meâl/39: güleç ve sevinçli."
Meâl/40: "Ve o gün yüzler vardır üzerleri tozlarla kaplı."
Meâl/41: "Onu/o tozları da bir karalık kaplar."
Meâl/42: "İşte onlar! Onlardır o kefere-i fecere/o gavurlar, o edepsizler!"

8- Nesefi, IV, 334.

TEKVÎR[1] SÛREŞİ[2]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ

dağlar zaman inkidar[3] etti yıldızlar zaman dürüldü güneş zaman

سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾

toplanıldı yabanî hayvanlar zaman başıboş bırakıldı onar aylık gebe develer zaman yürütüldü

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ

diri gömülmüş küçük kız zaman çiftleştirildi nefisler zaman tescir edildi[4] denizler zaman

Meâl/1: "Güneş dürüldüğü zaman,
Meâl/2: yıldızlar bulandığı zaman,
Meâl/3: dağlar yürütüldüğü zaman,
Meâl/4: onar aylık gebe develer başıboş bırakıldıkları zaman,
Meâl/5: Yabanî hayvanlar bir araya getirildikleri zaman,
Meâl/6: denizler ateşlendiği/kaynatıldığı zaman,
Meâl/7: nefisler/ruhlar çifleştirildiği zaman,

1- sarık sarar gibi yuvarlamasına dürüp sarmak, bohçalamak, yıkıp atmak, körletmek, kör etmek gibi anlamlara gelir.
2- Mekke dönemi surelerindendir. İndirilişte 7., tertipte 81. sırada yer alır. 29 ayet, 139 kelime ve 533 harftir.
3- bulanmak demektir. Bu anlam, yıldızların sönmesiyle tefsir edildiği gibi; genellikle saçılıp dökülmeleriyle de yorumlanmıştır.
4- alevli ateşle fırını kızdırmak, doldurmak/tasma geçirmek.

Meâl/8: diri diri toprağa gömülmüş küçük kıza sorulduğu zaman,
Meâl/9: hangi suçundan dolayı öldürülmüş olduğu,
Meâl/10: sayfalar açıldığında,
Meâl/11: gök sıyrıldığı zaman,
Meâl/12: cehennem iyice alevlendirildiği zaman,
Meâl/13: ve cennet yaklaştırıldığı zaman;
Meâl/14: (bütün bunlar gerçekleştiğinde) kişi ne getirdiğini bilir."
Meâl/15: "Artık yoo, yemin ederim o sinenlere,
Meâl/16: akanlara, yuvalarına girip kaybolanlara."
Meâl/17: "Andolsun yöneldiği zaman geceye."
Meâl/18:" Andolsun soluk aldığında/açıldığında sabaha."

5- amel defterleri.
6- küşitat'ın karşılığıdır. Masdarı olan keşt, hayvanın derisini yüzmek, ağacın kabuğunu soymak, yüzden perçeyi sıyırmak gibi örtülü bir şeyin yüzünden örtüyü açmak anlamlarına gelir.
7- gizlenenlere/geri dönenlere.
8- süpürenlere/kinâse'ye girenlere. Kinâse, âhuların ormanlıklarda gizlendikleri yatakları, yuvaları demektir.
9- as'as, hem yönelmek hem de sırt dönüp gitmek anlamında kullanılır. (Nesefi, IV, 336).
10- ağardı/açıldı.

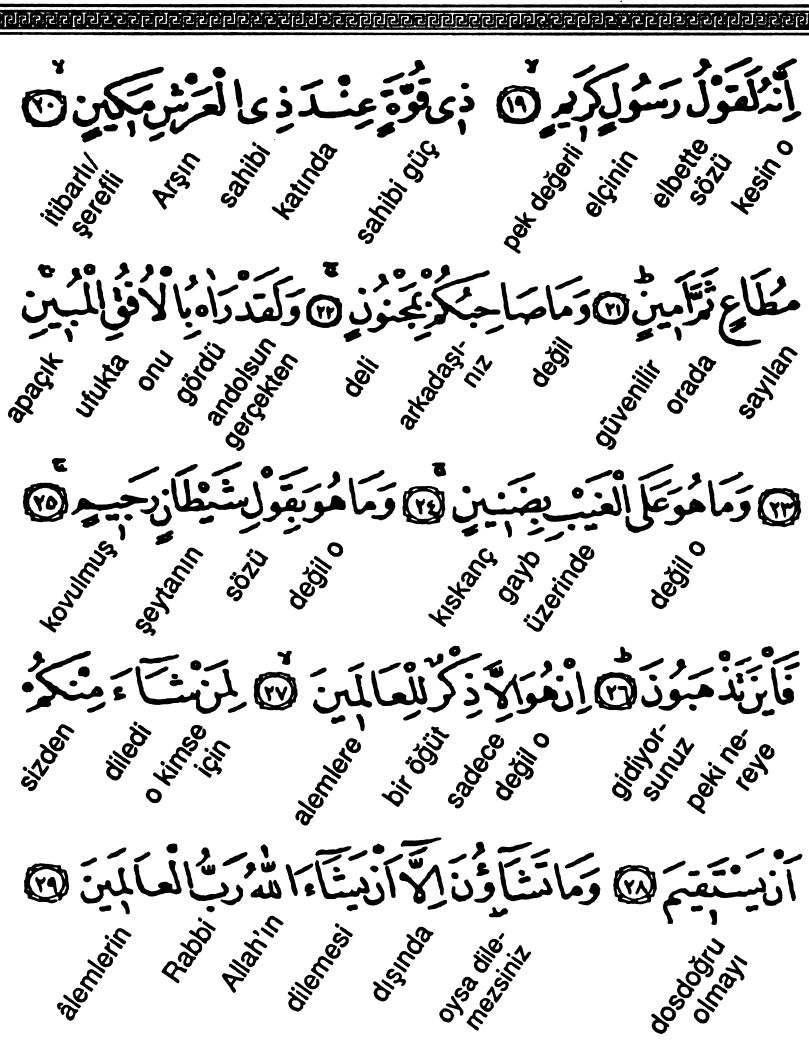

Meâl/19: "Kesin o, elbette pek değerli bir elçinin sözüdür."
Meâl/20: "Arş'ın sahibi yanında güç sahibi, itibarlı."
Meâl/21: "Orada sayılan, güvenilir."
Meâl/22: "Arkadaşınız deli değil!"
Meâl/23: "Andolsun gerçekten (Muhammed) onu[11] apaçık ufukta gördü."
Meâl/24: "O, gayb üzerinde kıskanç/cimri değildir."
Meâl/25: "O, kovulmuş şeytanın da sözü değildir."
Meâl/26: "Peki nereye gidiyorsunuz?"
Meâl/27: "O, sırf alemler için bir öğüttür."
Meâl/28: "İçinizden dosdoğru olmayı dileyen kimseler için."
Meâl/29: "Oysa Allah'ın dilemesi dışında dilemezsiniz.[12]."

11- Cebrail'i.
12- Şöyle de anlamlandırabiliriz: "Siz de ancak Allah dilerse dilersiniz."

İNFİTÂR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾

ateşlendi denizler zaman döküldü yıldızlar zaman çatladı gök zaman

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا

ey o geri bı-raktı gönderdi o şeyi can/kişi bilir deşildi kabirler zaman

الْإِنسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾

dengele-di seni seni derken bi-çimlendirdi yarattı seni O ki o pek ke-remli Rabbine seni ne aldattı insan

Meâl/1: "Gök çatladığı zaman,
Meâl/2: yıldızlar döküldüğü zaman,
Meâl/3: denizler ateşlendiği/akıtıldığı zaman,
Meâl/4: kabirler deşildiği[2] zaman,"
Meâl/5: "Can/kişi gönderdiğini de geri bıraktığını da bilir."
Meâl/6: "Ey insan! Seni, o pek keremli Rabbine karşı ne aldattı?"
Meâl/7: "O ki seni yarattı, derken seni biçimlendirdi ve seni dengeledi."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte de tertipte de 82. sırada yer alır. 19 âyet, 80 kelime ve 327 harftir.
2- aktarıldığı/altüst edildiği.

فِيٓ أَيِّ صُورَةٖ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ۝٨ كَلَّا بَلۡ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ۝٩ وَإِنَّ عَلَيۡكُمۡ

üzerinizde oysa kesin dini tekzip edi-yorsunuz bilakis hayır seni terkip etti diledi o şey herhangi bir surette

لَحَٰفِظِينَ ۝١٠ كِرَامٗا كَٰتِبِينَ ۝١١ يَعۡلَمُونَ مَا تَفۡعَلُونَ ۝١٢ إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ

kuşkusuz iyiler işliyorsu-nuz o şeyi bilirler yazıcılar değerliler elbette bekçiler

لَفِي نَعِيمٖ ۝١٣ وَإِنَّ ٱلۡفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٖ ۝١٤ يَصۡلَوۡنَهَا يَوۡمَ ٱلدِّينِ ۝١٥ وَمَا هُمۡ

onlar değil din/ceza günü oraya girerler elbette saldır-gan ateşte kesin fa-cirler[3] elbette bol nimetlide

عَنۡهَا بِغَآئِبِينَ ۝١٦ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ۝١٧ ثُمَّ مَآ أَدۡرَىٰكَ

sana bildirdi ne sonra din günü nedir sana bildirdi ne kaybola-caklar oradan

مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ۝١٨ يَوۡمَ لَا تَمۡلِكُ نَفۡسٞ لِّنَفۡسٖ شَيۡـٔٗاۖ وَٱلۡأَمۡرُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ ۝١٩

Allah'a o gün emr[4] hiçbir şeye hiçbir can lehine hiçbir can sahip olamaz bir gün din günü nedir

Meâl/8: "Dilediği herhangi bir şekilde seni oluşturdu."
Meâl/9: "Hayır! Bilakis dine yalan diyorsunuz."
Mâl/10: "Oysa kesin üzerinizde elbette bekçiler var,
Meâl/11: (o bekçiler hem) değerliler (hem de) birer katip!"
Meâl/12: "İşlemekte olduğunuzu bilirler."
Meâl/13: "Kuşkusuz iyiler elbette bol nimetli içinde."
Meâl/14: "Kesin mütecaviz edepsizler de saldırgan ateştedirler."
Meâl/15: "Ceza günü oraya girerler."
Meâl/16: "Onlar oradan kaybolmazlar/çıkmazlar."
Meâl/17: "Din gününün ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/18: "Yine ceza gününün ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/19: "Bir gün ki hiçbir can hiçbir can hesabına/hiç kimse hiç kimse lehinde bir şeye güç yetiremez. O gün buyruk Allah'a âittir[5]."

3- kafirler/ahlaksızlar/edepsizler/kul haklarını çiğneyenler.
4- iş/buyruk.
5- o gün iş Allah'a kalmıştır (Heyet Meali, s, 586.)

MUTAFFİFİN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

veyl — tatfif[2] edenlere — o kimseler — kendilerine ölçtüklerinde — insanların aleyhine — tam almak isterler

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم

gerçekten kendileri — onlar — sanmıyor mu — eksiltirler — onlara tarttıklarında — veya onlara ölçtüklerinde

مَّبْعُوثُونَ ﴿٤﴾ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

âlemlerin Rabbi için — insanlar dikilir — günde — azametli bir gün için — diriltilecekler

Meâl/1: "Veyl, ölçü ve tartıda hile yapanlara!"
Meâl/2: "Ki onlar insanlar aleyhine olarak kendilerine ölçtüklerinde tam/dolgunca almak isterler."
Meâl/3: "Onlara ölçtüklerinde veya onlara tarttıklarında ise eksik yaparlar."
Meâl/4: "Onlar gerçekten diriltileceklerini sanmıyorlar mı?"
Meâl/5: "Azametli bir gün için."
Meâl/6: "İnsanların, alemlerin Rabbi için divan duracağı günde."

1- Mekke döneminin en son sûresidir. İndirilişte 86., tertipte 83. sırada yer alır. 36 âyet, 199 kelime ve 730 harftir.
2- ölçeği eksik ölçmek, pek az şey anlamlarına gelir. Mutaffif de alırken dolgun, verirken de eksik ölçen demektir.

كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ۝٧ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سِجِّينٌ ۝٨

siccin nedir sana ne bildirdi elbette sicinde fâcirlerin kesin yazısı hayır hayır

كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ ۝٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝١٠ ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ

yalanlıyorlar o kimseler o yalanlayıcılara o gün veyl markûm bir kitap

بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ۝١١ وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝١٢ إِذَا تُتْلَىٰ

okunduğunda çok günahkar mütecaviz her ancak onu yalanlamaz ceza gününü

عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ۝١٣ كَلَّا بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا

idiler o şey kalpleri üzerinde pas bastı doğrusu hayır hayır ilklerin masalları dedi âyetlerimiz karşısında

Meâl/7: "Hayır hayır! Kesin facirlerin[3] yazısı/yazgısı siccîn[4]de olmaktır."
Meâl/8: "Siccîn'in ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/9: "Açık, sağlam yazılı bir kitap."
Meâl/10: "Veyl/vay o gün o yalanlayıcıların haline."
Meâl/11: "Onlar ki ceza gününü yalanlıyorlar."
Meâl/12: "Onu da çok günahkar her mütecavizden/sınır tanımazdan başkası yalanlamaz."
Meâl/13: Karşısında âyetlerimiz okunduğunda dedi: 'Öncekilerin masalları!'

3- kul haklarına tecavüz edenlerin/edepsizlerin.
4- Lugat anlamları arasında, sürekli, çetin, açık, aşikar, dibinin çevresinde çukur kazılmış hurma ağacı manaları bulunduğu gibi çok dar bir zindan, cehennemde bir kuyu, kayıt defteri, amel defteri olarak da yorumlanmıştır.
5- rakamlı/harekelenmiş/noktalanmış.Burada kelime için yapılan yorumlardan biri de açık, sağlam yazılı açıklamasıdır. S.G.

يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّآ إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ

kesin onlar — sonra — elbette perdelenmişler — o gün — Rablerinden — kesin onlar — hayır hayır — kazanıyorlar

لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّآ

hayır hayır — yalanlıyorsunuz — onu — idiniz — o ki — bu — denilir — sonra — o salgın ateşe — elbette girenler

إِنَّ كِتَٰبَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ

rakamlı — bir kitap — illiyyûn — nedir — sana — ne bildirdi — elbette illiyyîn'de — iyilerin — kesin yazısı

﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى الْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾

bakarlar — erikeler[6] üzerinde — elbette bol nimetli içinde — kesin iyiler — yaklaştırılmışlar — ona tanık olur

Meâl/14: "Hayır hayır! Doğrusu kazanmakta oldukları kalpleri üzerinde pas oluşturmuştur."
Meâl/15: "Hayır hayır! Kesin onlar o gün Rablerinden perdelenmişlerdir."
Meâl/16: "Sonra kesin onlar, elbette o salgın ateşe girenler."
Meâl/17: Sonra: 'İşte bu, o kendisini yalanlayıp durduğunuzdur.' denilir."
Meâl/18: "Hayır hayır! Kesin iyilerin yazısı/kaydı elbette İlliyyîn'dedir."
Meâl/19: "Sana, İliyyûn'un ne olduğunu ne bildirdi?"
Meâl/20: "Rakamlı/açık, sağlam yazılı bir kitap."
Meâl/21: "Ona, (Allah'a) yaklaştırılmışlar tanık olur."
Meâl/22: "Kesin iyiler elbette bol nimetli (cennet) içindedirler."
Meâl/23: "Donanmış koltuklar üzerinde bakarlar[7]."

6- donanmış tahtlar, koltuklar.
7- etrafı seyrederler.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ

mühürlenmiş | rahik[9]tan | içirilirler | o bol nimetlinin | parıltısını | yüzlerinde | tanırsın

﴿٢٥﴾ خِتَامُهُ مِسْكٌ ۖ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾

yarışanlar | artık yarışsın | işte bunda | misktir | sonu

وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا

cürüm işlediler | doğrsu o kimseler | yaklaştırılmışlar | onu | içer | bir kaynak | tesnim[11]'den | katkısı

كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

birbirlerine göz ediyorlar | onlara | uğradıklarında | gülüyorlar | iman ettiler | o kimselerden | idiler

Meâl/24: "Yüzlerinde o bol nimetlinin[8] parıltısını izlersin."
Meâl/25: "Mühürlü halis şaraptan içirilirler."
Meâl/26: "Sonu misktir[10]. İşte yarışanlar bu uğurda yarışsın."
Meâl/27: "Katkısı Tesnim'dendir."
Meâl/28: "Bir kaynak ki yaklaştırılmışlar onu içerler."
Meâl/29: "Doğrusu cürüm işlemiş olanlar, inanmış kimselere gülüyorlardı."
Meâl/30: "Onların yanlarına uğradıklarında birbirlerine kaş-göz ediyorlardı."

8- bol nimetlere mazhar kılınmış olmanın (Nesefi, IV, 341).
9- hiç karışığı olmayan halis şarap.
10- içimi sonunda bir misk kokusu hissedilir.
11- Tesnim, luğatta kaldırmak, yükseltmek anlamında olup cennet kaynaklarından birinin adıdır.

وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا

dediler — gördüklerinde onları — zevk duyanlar — döndüler — ailelerine — döndüklerinde

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَالْيَوْمَ

işte bu gün — koruyucular — üzerlerine — oysa gönderilmediler — elbette sapıtanlar — kesin bunlar

الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾ عَلَى الْأَرَائِكِ

donanmış koltuklarda — gülerler — kafirlere — iman ettiler — o kimseler

يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

işliyorlar — o şeye idiler — kafirler — tesvip[12] edildi mi — bakıyorlar

Meâl/31: "Ailelerine döndüklerinde ise zevkle/keyifle dönüyorlardı."
Meâl/32: "Onları gördüklerinde: 'Kesin bunlar elbette sapıtanlar" diyorlardı."
Meâl/33: "Oysa inananlar üzerine koruyucular olarak gönderilmemişlerdi."
Meâl/34: "İşte bugün, inanmış kimseler kafirlere gülüyorlar."
Meâl/35: "Donanmış koltuklar üzerinde bakıyorlar."
Meâl/36: "Aceba o kafirler işleyegeldikleri şeyde ödüllendirildiler mi[13]?"

12- Tesvib, isabe gibi sevap vermek anlamındadır. Sevap da gerek hayır gerekse şer herhangi bir şeyin karşılığıdır. Ancak sevabın hayırlı işler karşılığında kullanılması yaygındır (bkz. E.H.Y.H.D.K.D.,VIII, 5668).

13- şöyle de anlamlandırılmıştır. "..o şeyin cezasına çarptırıldılar mı? (Evet çarptırıldılar)." (Celaleyn, II, 256).

İNŞİKÂK SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ

yeryüzü zaman hem layık kılınmış Rabbine kulak verdiğinde yarıldığı gök zaman

مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾

hem layık kılınmış Rabbine kulak verdiğinde boş kaldığında içindekini attığında uzatıldı

يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ

verildi o kimse artık gelince O'na derken ulaşan çabalayarak Rabbine çabalayan[2] kesin sen ey o insan

Meâl/1: "Gök yarıldığı/parçalandığı zaman;
Meâl/2: ve Rabbine kulak verdiğinde (ki gök buna) layık kılınmıştır;
Meâl/3: yeryüzü uzatıldığı zaman;
Meâl/4: ve içindekileri atıp boş kaldığında;
Meâl/5: ve Rabbine kulak verdiğinde (ki yer buna) layık kılınmıştır;
Meâl/6: "Ey insan! Kesin sen Rabbine çabalayıp duransın. Derken O'na ulaşacaksın."

1- Mekke dönemi surelerindendir. İndirilişte 83., tertipte 84. sırada yer alır. Asım'ın da aralarında yer aldığı grubun sayımına göre 25 ayet, 107 kelime ve 440 harftir.
2- Kedh, tırmalamak, büyük bir gayretle çabalamak, didinmek, durmadan uğraşmak anlamlarına gelir.

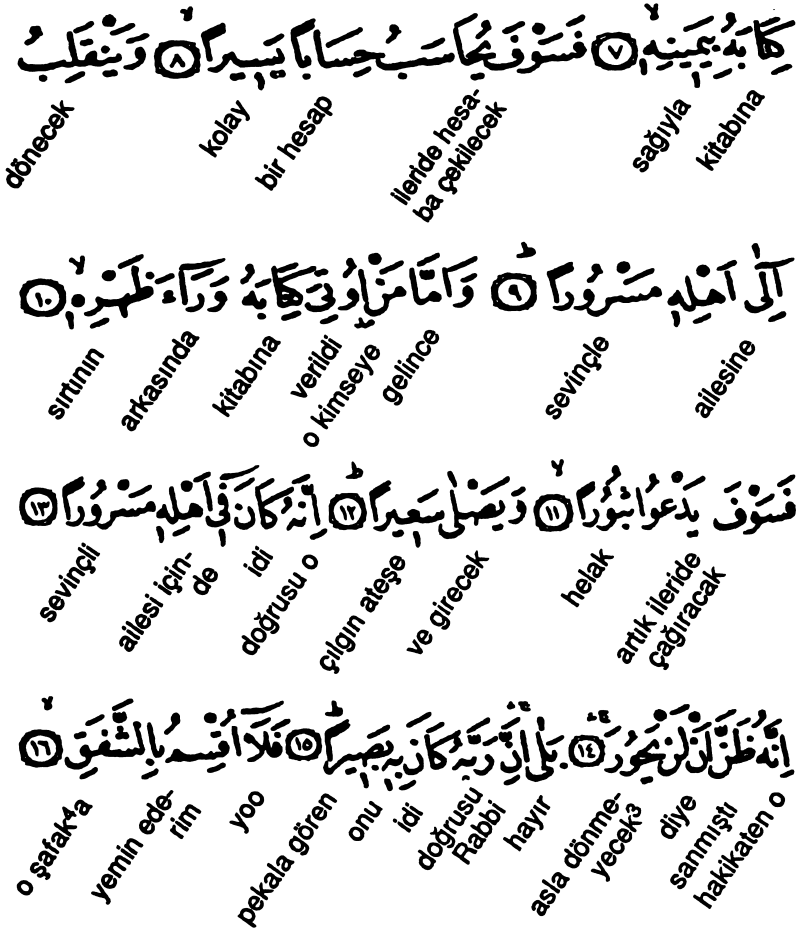

Meâl/7: "Artık kitabı sağ eliyle verilen kimseye gelince;
Meâl/8: İleride pek kolay bir hesapla hesaba çekilecek."
Meâl/9: "Ailesine de sevinçle dönecek."
Meâl/10: "Kitabı sırtının arkasından verilen kimseye gelince.
Meâl/11: Artık ileride "helak" diye çağıracak.
Meâl/12: Ve çılgın ateşe girecek."
Meâl/13: "Doğrusu o, ailesi içinde keyifliydi."
Meâl/14: "Hakikaten o, asla dönmeyeceğini sanmıştı."
Meâl/15: "Hayır (iş onun sandığı gibi değil!) Doğrusu Rabbi onu pekala görmektedir."
Meâl/16: "Yoo! Yemin ederim şafağa,

3- Havr, mükemmele ulaştıktan sonra gerilemek, nimetlere ulaştıktan sonra onları yitirmek demektir. Burada dönüşle yorumlanmıştır.
4- Rikkat, incelik, tül gibi narin/alaca karanlık. Ebu Hanife'ye göre güneşin batışından sonra batı ufkunda görülen kızıllığın ardından gelen beyazlık veya bizzat o kızıllıktır. (H.B.Ç.M.III, 1163).

وَالَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمْ

onlara peki ne tabaktan tabak[6]a elbette kesin bineceksiniz derlenip toplandı zaman aya derleyip topladı[5] ve o şeye geceye

لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا

küfrettiler o kimseler tam tersine secde etmiyorlar Kur'an karşılarında okunduğunda inanmıyorlar

يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

elem veren bir azapla onları öyle ise müştula (sinelerinde) sakladıklarını o şeyi en iyi bilen oysa Allah tekzip ediyorlar

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

kesiklik[7] dışı bir mükâfât onlara yararlıları yaptılar iman etmiş o kimseler başka

Meâl/17: "Geceye ve derleyip topladığına,
Meâl/18: derlenip toplandığında aya;"
Meâl/19: "Elbette kesin halden hale geçeceksiniz."
Meâl/20: "Peki ne oluyor onlara ki inanmıyorlar?"
Meâl/21: "Karşılarında Kur'an okunduğunda secde etmiyorlar."
Meâl/22: "Tam tersine küfre sapmış kimseler yalanlıyorlar"
Meâl/23: "Oysa Allah, sinelerinde saklamakta olduklarını en iyi bilendir."
Meâl/24: "Öyle ise onları, elem veren bir azapla müştula."
Meâl/25: "Ancak iman edip yararlı işleri yapanlar başka; onlara kesintisiz/eksiksiz/başa kakma dışı bir mükâfât vardır."

5- Vesak'ın karşılığıdır, derleyip toplamak, biriktirip yüklenmek demektir. Burada gecenin mavesakı ile içinde barındırdığı ne varsa hepsi vurgulanmıştır.
6- Tabak, bir şeyi diğer bir şey oranında onun üstünde tutmak anlamında olup bir şeye uygun olan şeyde, derece, mertebe, hal, tavır anlamlarında kullanılmıştır. Burada 'tabakan an tabak' ifadesini asırdan asıra/kuşaktan kuşağa/yirmi yıldan yirmi yıla şeklinde yorumlayanlar olmuştur. (bkz. E.H.Y.H.D.K.D., VIII, 5679 vd.
7- minnet, başa kakma/eksiklik.

BURÛC SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾

tanık olunana — tanığa — va'dolunan — o güne — burçlar[2] — sahibi — andolsun göğe

قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾

oturanlar — çevresinde — onlar — o zaman — tutuşturucu — sahibi — ateş — uhdûd[3] — adamları — gebertildi

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا

iman et-meklerinden — sırf — onlardan — intikam al-madılar — seyre-denler — müminlere — yapmakta olduklarına — onlar

Meâl/1: "Andolsun burçlar sahibi göğe,
Meâl/2: o va'dolunan güne,
Meâl/3: tanığa ve tanık olunana,
Meâl/4: Geberdi hendeklerin adamları."
Meâl/5: "Tutuşturuculara sahip ateş(lerle dolu hendeklerin adamları)."
Meâl/6: "O zaman onlar o ateşin çevresinde oturmuşlardı."
Meâl/7: "Ve müminlere yapmakta oldukları (işkenceyi) seyrediyorlardı."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 27., tertipte 85. sırada yer alır. 22 âyet 109 kelime 458 harftir.

2- 'Bürc' kelimesinin çoğulu olan "Bürûc"un karşılığıdır. Bürc'de görünen, dışta olan şey anlamına gelir. Daha sonra bakan kişinin hemen çarpacak şekilde ortada olan 'kasr-i ali' yani yüksek köşk manasında hakikat olmuştur (bkz.E.H.Y.H.D.K.D. VIII, 5688). Burada yıldızlar kümesinin veya on iki burcun yahut yıldızların en büyüklerinin kasdedilmiş olduğu yorumları yapılmıştır (Nesefi, IV, 344).

3- 'Hadd' kelimesinin çoğuludur. 'Hadd' yerde uzunca hendek ve yarık anlamına, bir de kamçı ile dövülen kimselerin bedenlerinde kanın oturmasıyla meydana gelen kamçı izlerine denilir. Hendeklerin adamlarının kimler olduğu hususunda değişik rivayetler varsa da belgeleri güçlü değildir.

بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

her şeye oysa Allah yerin göklerin mülkü O'nun O ki çok övülen çok güçlü Allah'a

شَهِيدٌ ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ

artık onlara tevbe etmediler sonra inanan kadınlara inanan erkeklere fitne yaptılar[4] gerçek o kimseler pekala tanıktır

عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

yararlıları yaptılar iman etti-ler kesin o kimseler o yangın azabı onlara cehennemin azabı

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

büyük o kurtuluş işte o ırmaklar altlarından akar cennetler onlara

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الْغَفُورُ

çok bağışlayan O döndürür başlatır O çünkü O elbette pek yaman Rabbinin doğrusu sertçe tutuşu

Meâl/8: "Onlardan sırf, çok güçlü, çok övülen Allah'a inanmış olmalarından dolayı intikam aldılar."
Meâl/9: "Göklerin ve yerin mülkü/hükümranlığı kendisine ait olan (Allah)ın. Allah ise her şeye pekala tanıktır."
Meâl/10: "Gerçek şu: İnanan erkeklere ve inanan kadınlara işkence yapıp ardından tevbe etmemiş bulunanlar, artık onlara cehennem azabı vardır, onlara o yangın azabı vardır."
Meâl/11: "Kuşkusuz inanıp yararlı işleri yapmış kimseler, onlara altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. İşte odur o büyük kurtuluş."
Meâl/12: "Doğrusu Rabbinin sertçe tutuşu elbette pek yamandır."
Meâl/13: "Çünkü O, O, (yaratmayı) başlatır ve döndürür."

4- belalara soktular/sıkıntılara uğrattılar/işkence yaptılar.

الْوَدُودُ ﴿١٤﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ

haberi sana geldi mi murad edi-yor o şeyi pekala ya-pan çok yüceltil-miş Arş'ın sahibi çok seven

الْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ

oysa Allah yalanlama içinde küfrettiler doğrusu o kimseler Semud'un Firavun'un orduların

مِن وَرَائِهِم مُّحِيطٌ ﴿٢٠﴾ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

korunmuş bir levhada yüceltilmiş bir Kur'an doğrusu o kuşatan arkalarından

Meâl/14: "O, çok bağışlayan, çok sevendir."
Meâl/15: "Arş'ın sahibidir, çok yüceltilmiştir."
Meâl/16: "Murad ettiğini pekala yapandır."
Meâl/17: "Sana, orduların haberi gelmi mi."
Meâl/18: "Firavun'un, Semud'un."
Meâl/19: "Doğrusu o küfre sapmış bulunanlar hâlâ bir yalanlama içindeler!"
Meâl/20: "Oysa Allah arkalarından kuşatmaktadır."
Meâl/21: "Doğrusu o yüceltilmiş/şanlı bir Kur'an'dır."
Meâl/22: "Korunmuş bir levhada[5]."

5- Levh-i mahfuzda.

TÂRIK SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾ النَّجْمُ الثَّاقِبُ

delen yıldız Târık nedir sana ne bildirdi ve Târık[2]'a andolsun göğe

﴿٣﴾ إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾

yaratılmış neden insan öyle ise baksın bir bekçi üzerinde illâ ki nefis değil her

خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾ إِنَّهُ

kesin O göğüs kafesi kemikleri bel arasından çıkar atılgan[3] bir sudan yaratıldı

Meâl/1: "Andolsun göğe ve Tarık'a."
Meâl/2: "Ne bildirdi sana, Târık nedir?"
Meâl/3: "Delen/aydınlatan yıldızdır!"
Meâl/4: "Hiçbir kişi yoktur ki üzerinde bir bekçi bulunmasın."
Meâl/5: "Öyle ise insan neden yaratıldığına baksın."
Meâl/6: "Atılgan bir sudan yaratılmıştır."
Meâl/7: "Bel ile göğüs kemikleri arasından çıkar."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 36., tertipte 86. sırada yer alır. On yedi âyettir.
2- Bu kelime tokmakla vurur gibi şiddetle vuran, çarpan anlamlarına geldiği gibi ayak vuran, yol tepen, yola giden yolcu; Özellikle geceleyin gelip kapı çalan, kapı çalmasıyla yürek hoplatan manasında da kullanılır. Yine, geceleyin ortaya çıkan, göze-gönle çarpan her şeye hatta hayali suretlere de "tarık" denildiği vakidir.
3- E.H. Yazır.

عَلَىٰ رَجْعِهِۦ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ تُبْلَى ٱلسَّرَآئِرُ ﴿٩﴾ فَمَا لَهُۥ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾

hiçbir yardımcı yoktur / hiçbir güç onun için artık yoktur / sırlar / denenir / günde / elbete güç yetiren / döndürmeğe onu

وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلرَّجْعِ ﴿١١﴾ وَٱلْأَرْضِ ذَاتِ ٱلصَّدْعِ ﴿١٢﴾ إِنَّهُۥ لَقَوْلٌ

elbette bir söz / kesin o / çatlama / sahibi / yere / dönüş / sahibi / andolsun göğe

فَصْلٌ ﴿١٣﴾ وَمَا هُوَ بِٱلْهَزْلِ ﴿١٤﴾ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

tuzak kurarak / tuzak kuruyorlar / doğrusu onlar / şaka / o değil / fasıs

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾ فَمَهِّلِ ٱلْكَٰفِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾

birazcık süre / onlara süre ver / o kafirlere / öyle ise süre tanı / tuzak kurarak / tuzak kuruyorum

Meâl/8: "Kesin O, elbette onu/insanı geri döndürmeğe[4] kadirdir."
Meâl/9: "Sırların deneneceği/yoklanacağı günde;
Meâl/10: artık onun için ne bir güç vardır ne de bir yardımcı."
Meâl/11: "Andolsun dönüşlü göğe;
Meâl/12: ve çatlamalı yere;"
Meâl/13: "Kesin o/Kur'an, elbette keskin bir sözdür."
Meâl/14: "O şaka değil!"
Meâl/15: "Doğrusu onlar, tuzak kurup duruyorlar."
Meâl/16: "(Ben de) hep tuzak kuruyorum."
Meâl/17: "Öyle ise o kafirlere süre tanı! Onlara birazcık süre daha ver."

4- ölümü sonrası diriltmeğe.
5- keskin/ayıran.

A'LÂ SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ

derken yol gösterdi — çıkardı — O ki — derken düzenledi — yarattı — O ki — en yüce — Rabbinin — adını — tesbih eyle

﴿٣﴾ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾ سَنُقْرِئُكَ

sana — okutacağız — kapkara — kuru bir sel atığı — onu — derken yaptı — otlağı — çıkardı — O ki

فَلَا تَنسَىٰ ﴿٦﴾ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾

en kolay için — sana kolaylık vereceğiz — gizleniyor — o şeyi — açığı — bilir — kesin o — Allah — dinledi — o şey dışında — artık unutmayacaksın

Meâl/1: "Rabbinin o en yüce adını tesbih eyle."
Meâl/2: "O yaratıp düzenleyen Zâtı'n."
Meâl/3: "O ölçüp yol gösteren Zât'ın."
Meâl/4: "O otlağı çıkaran Zât'ın."
Meâl/5: "Derken onu kapkara kuru bir sel atığı[2] yaptı."
Meâl/6: "Sana okutacağız da unutmayacaksın."
Meâl/7: "Ancak Allah'ın dilediği başka. Kesin O, açığı da bilir gizleneni de."
Meâl/8: "Sana, en kolay için kolaylık vereceğiz."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 8., tertipte 87. sırada yer alır. On dokuz ayettir.
2- kusuğu (E.H. Yazır).

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴿٩﴾ سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾

haydi öğüt ver / eğer fayda verirse / öğüt / öğüt alacak / o kimse / ürperiyor

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ﴿١١﴾ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ

ona uzak durur / en azgın / o ki / girer / ateşe / en büyük / sonra / ölmez

فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ

orada / yaşamaz / gerçekten murada erdi / o kimse / arındı / andı / adını / Rabbinin

فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾ بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٧﴾

namaz kıldı / doğrusu / yeğliyorsunuz / hayatını / dünya / oysa ahiret / daha hayırlı / daha süreklidir

إِنَّ هَٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٨﴾ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

kuşkusuz bu / elbette sayfalarda / ilk / sayfalarında / İbrahim'in / Musa'nın

Meâl/9: "Öğüt fayda verirse haydi öğüt ver."
Meâl/10: "Ürperen kimse öğüt alacak."
Meâl/11: "En azgın da ondan uzaklaşır."
Meâl/12: "O ki en büyük ateşe girer."
Meâl/13: "Sonra orada ne ölür ne de yaşar."
Meâl/14: "Arınan kimse gerçekten murada erdi."
Meâl/15: "Rabbinin adını anan ve namaz kılan da."
Meâl/16: "Doğrusu dünya hayatını yeğliyorsunuz."
Meâl/17: "Oysa ahiret daha hayırlı ve daha süreklidir."
Meâl/18: "Kuşkusuz bu elbette ilk sayfalarda[3]."
Meâl/19: "İbrahim ile Musa'nın sayfalarında."

3- ilk kitaplarda.

ĞÂŞİYE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ

çalışan — utançtan öne eğilen — o gün — yüzler — o Ğaşiye'nin[2] — haberi — sana — geldi mi

نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ﴿٥﴾ لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ

bir yiyecek — onlar için — yoktur — aşırı kaynar — bir kaynaktan — içirilir(ler) — kızgın — bir ateşe — girer(ler) — yorulan

إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ﴿٦﴾ لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ ﴿٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾

mutlu — o gün — yüzler — açlıktan — savmaz — semirtmez — kuru diken — sadece

Meâl/1: "Sana o Ğaşiye'nin haberi geldi mi?"
Meâl/2: "Bir takım yüzler o gün utançtan öne eğilmektedir."
Meâl/3: "Çalışıp yorulan/yorlmuş (yüzler)."
Meâl/4: "Kızgın bir ateşe girerler."
Meâl/5: "Aşırı kaynar bir kaynaktan içirilirler."
Meâl/6: "Onlar için kuru bir dikenden başka bir yiyecek yoktur."
Meâl/7: "Ne semirtir ne de açlığı giderir."
Meâl/8: "O gün bir takım yüzler ise mutlu[3]dur."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 68., tertip 88. sırada yer alır. Yirmi altı âyettir.
2- saran, kaplayan, bürüyen anlamına gelen 'Ğaşiye' kıyametin özel isimlerindendir.
3- yumuşak/neşeli.

لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ۝٩ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝١٠ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ۝١١

ötürü çalış-masından | hoşnut | cennette | yüksek | işitmez(ler) | orada | bir lâğiye[4]

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝١٢ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ۝١٣ وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝١٤

orada | akan | bir kaynak | sedirler | yükseltilmiş | kupalar | konulmuş

وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ۝١٥ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ۝١٦ أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ

deveye | bakmıyorlar mı | serilmiş | nefis döşe-meler | dizilmişler | koltuk yastık-ları

كَيْفَ خُلِقَتْ ۝١٧ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝١٨ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ

nasıl | göğe | kaldırılmış | nasıl | dağlara | yaratılmış | nasıl

Meâl/9: "Çalışmalarından ötürü hoşnutturlar."
Meâl/10: "Yüksek bir cennette."
Meâl/11: "Orada boş bir lakırdı işitmezler."
Meâl/12: "Orada akıp duran bir kaynak vardır."
Meâl/13: "Oradadır: Yüksek sedirler,
Meâl/14: (yanıbaşlarına) konulmuş kupalar/sürahiler."
Meâl/15: "Sıra sıra koltuk yastıkları,
Meâl/16: serilmiş nefis döşemeler."
Meâl/17: "Bakmıyorlar mı deveye? Nasıl yaratılmış?"
Meâl/18: "Göğe? Nasıl kaldırılmış?"

4- boş bir söz/boş laflar eden kimseler/gelişi-güzel lakırdı.

نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

dikilmişler yere nasıl yayılmış öyle ise öğüt ver ancak sen bir uyarıcı

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ

değilsin üzerlerinde bir zorlayıcı ancak kim yüz çevirdi küfretti onu Allah artık azaba uğratır o azaba

الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

en büyük kesin yalnız bize onların dönüşü sonra kesin bize onları hesaba çekmek

Meâl/19: "Dağlara? Nasıl dikilmişler?"
Meâl/20: "Yere? Nasıl yayılmış?"
Meâl/21: "Öyle ise öğüt ver. Sen sadece bir uyarıcısın!"
Meâl/22: "Üzerlerinde bir zorba değilsin."
Meâl/23: "Ancak yüz çevirip küfretmiş olan başka."
Meâl/24: "Allah onu o en büyük azaba çarptırır."
Meâl/25: "Kesin dönüşleri yalnız bizedir."
Meâl/26: "Sonra onları sorgulamak kesin bize aittir."

FECR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾

gece yürüyeceğinde — geceye — teke — çifte — on — gecelere — andolsun fecre[2]

هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ ﴿٥﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾

Âd'a — Rabbin — yaptı — nasıl — görmedin mi — akıl sahibi için — bir yemin var mı bunda

إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ

ve Semud'a — ülkelerde — onun/onların gibisi — yaratılmadı — o ki — sütun/sütunlar — sahibi İram'a

Meâl/1: "Andolsun fecre[2]."
Meâl/2: "On geceye,
Meâl/3: çifte ve teke,
Meâl/4: gece yürüyeceği/gideceği zaman geceye."
Meâl/5: "Bunda akıl sahibi için bir yemin var mıdır?"
Meâl/6: "Rabbinin Âd'a ne yaptığını görmedin mi?"
Meâl/7: "Sütunlar sahibi İram'a."
Meâl/8: "Ki onun benzeri ülkelerde yaratılmamıştı."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 30., tertipte 89. sırada yer alır. Otuz âyettir.
2- şafağa/tan yerinin ağarmasına/her günün sabahına/sabah namazına.

الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ

o kimseler | o kazık-ların | sahibi | Firavun'a | o vadide | kayayı | yonttular | onlar ki

طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١١﴾ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ

bunun için döktü | bozgun-culuğu | oralarda | çoğalttılar | o ülkelerde | azdılar

عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

elbette gö-zetleme yerinde | kuşkusuz Rabbin | azap | kamçısını | Rabbin | üzerle-rine

فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي

Rabbim | der | ona | nimet ver-di | ona | ikram etti | Rabbi | onu | sınadığın-da | insan | ama

أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾ وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٦﴾

beni alçalttı | Rabbim | der | rızkını | kendisine | kıstığında | onu | sınadığın-da | ama | bana ikramda bulundu

Meâl/9: "Ve o vadide kayaları yontmuş olan Semud'a;"
Meâl/10: "O kazıkların sahibi Firavun'a."
Meâl/11: "O kimseler ki o beldelerde azdılar,
Meâl/12: oralarda bozgunculuğu çoğalttılar."
Meâl/13: "Bunun için Rabbin üzerlerine azap kamçısını döktü[3]."
Meâl/14: "Kuşkusuz Rabbin elbette gözetme yerindedir."
Meâl/15: "Ama insan, Rabbi kendisini sınayıp ona ikramda bulunduğunda ve ona nimet verdiğinde (kul): 'Rabbim bana ikramda bulundu.' der."
Meâl/16: "Ama onu sınayıp kendisine rızkını kıstığında: 'Rabbim beni alçalttı.' der."

3- kendilerine azap kamçısını şaklattı/peşpeşe azap indirdi.

كَلَّا بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ

yoksulun yemeği üzerinde teşvikleş-miyorsunuz yetime değer ver-miyorsunuz doğrusu hayır ha-yır

﴿١٨﴾ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

çok bir seviş malı seviyor-sunuz lemm[4] bir yiyiş mirası yiyorsu-nuz

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

sıra sıra melekler de Rabbin ve geldi-ğinde bir yıkılış bir yıkılış yeryüzü yıkıldı-ğında hayır hayır

﴿٢٢﴾ وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ

insan öğüt alır o gün cehen-nem o gün getiril-diğinde

وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ

artık o gün hayatım için önceden gön-derseydim ben ah keşke der öğüt lehine nasıl

Meâl/17: "Hayır hayır! Doğrusu yetime değer vermiyorsunuz."
Meâl/18: "Yoksulun yemeği hususunda birbirinize teşvikte bulunmuyorsunuz."
Meâl/19: "Mirası, hırsla/helalına haramına bakmadan yedikçe yiyorsunuz."
Meâl/20: "Malı alabildiğine sevdikçe seviyorsunuz."
Meâl/21: "Hayır hayır! Yeryüzü (sürekli) yıkıla yıkıla yıkıldığında[6];
Meâl/22: melekler sıra sıra iken Rabbin geldiğinde;
Meâl/23: o gün cehennem getirildiğinde; işte o gün insan öğüt alır.[7] Ama o öğüt (alışı) kendisine nasıl fayda verir?"
Meâl/24: Der: 'Ah keşke ben (bu) hayatım için önceden gönderseydim.'

4- lemm, bir şeyin iyisine-kötüsüne bakmadan derleyip toplamak, ele geleni almak/hırs göstermek ve bir yere inip konmak anlamına gelir. Burada yenilen şeyin helalına haramına bakmadan yemek olarak yorumlanmıştır. (Bkz. Kurtubi, el-Cami, XX, 53).
5- Kurtubi, el-Cami, XX, 54;/sarsıldığında (Nesefi, IV, 356);/
6- çarpıla çarpıla yıkılıp düzlendiğinde (E.H. Yazır, H.D.K.., VIII, 5811).
7- hakikatı o gün kavrar.

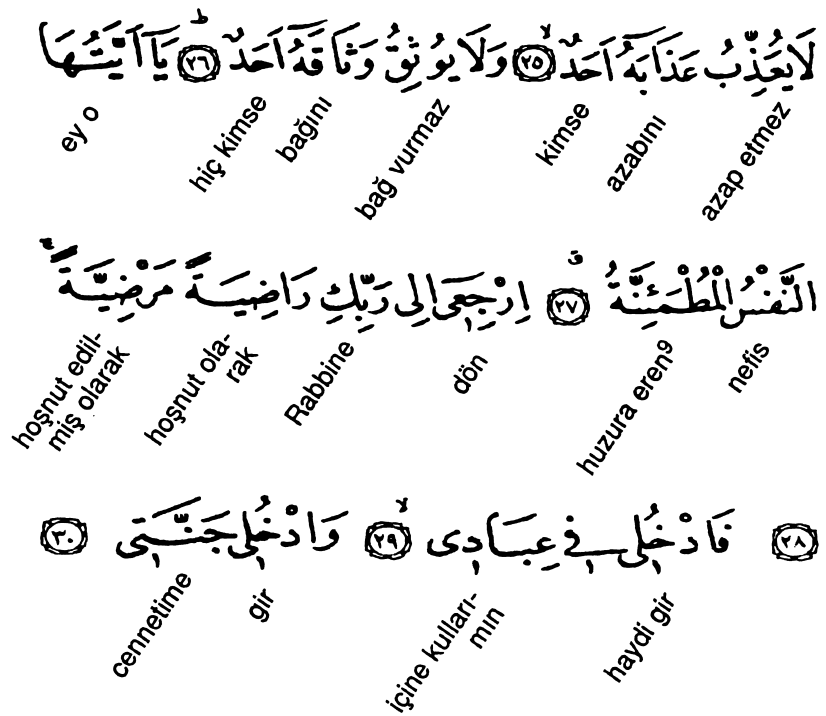

Meâl/25: "Artık o gün onun[8] azabı gibi hiç kimse azap etmez."
Meâl/26: "Onun bağı gibisini de hiç kimse bağ vurmaz."
Meâl/27: "Ey huzura eren nefis!"
Meâl/28: "Hoşnut olarak ve hoşnut edilmiş olarak Rabbine dön."
Meâl/29: "Haydi gir kullarımın içine."
Meâl/30: "Gir cennetime."

8- Gerek "azabehu" gerekse bir sonraki ayette geçen "vesakahu" lafızlarındaki "hu" zamirlerini Allah'a gönderenler olduğu gibi kişiye gönderenler de vardır. Kişiye gönderildiğinde birincisinde: "O gün kişinin kendine yaptığını hiç kimse kendine yapmaz;"/ikincisinde de: "O kişinin kendisine vurduğu bağı kimse kendisine vurmaz" anlamları vurgulanmış olur ki güzel bir yorumdur.S.G.

9- güvenceye kavuşan (Neseifi, IV, 357).

BELED SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنتَ حِلٌّ بِهَٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾

doğana ve doğurtana bu kentte hıllı2 oysa sen kente bu yemin ederim yoo

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾ أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾

hiç kimse karşısında asla güç yetiremez diye sanıyor mu bir zorlukta insanı yarattık elbette kesin

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ﴿٦﴾ أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

hiç kimse onu diye görmemiş sanıyor mu yığın yığın3 mal telef ettim diyor

Meâl/1: "Yoo! Yemin ederim bu kente,
Meâl/2: sen bu beldede bulunurken;"
Meâl/3: "Ve doğurtanla doğana."
Meâl/4: "Elbette kesin insanı bir zorluk/bir sıkıntı içinde yarattık."
Meâl/5: "Karşısında hiç kimse asla güç yetiremez diye mi sanıyor?
Meâl/6: Diyor: 'Yığın yığın mal telef ettim.'
Meâl/7: "Kendisini hiç kimse görmemiş diye mi sanıyor?"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 35., tertipte 90. sırada yer alır. Yirmi âyettir.
2- Bu kelimenin yorumunda: Bulunan/helal olan/çıkıp tekrar giren/av hayvanlarına dokunulmazken dokunulması helal sayılan.. gibi daha pek çok yorumlar yapılmıştır.
3- lübed aslında keçeler demektir. Üst üste yığılması, istif edilmesi keçe katmanlarını andırdığından çok mal anlamında kullanılır.

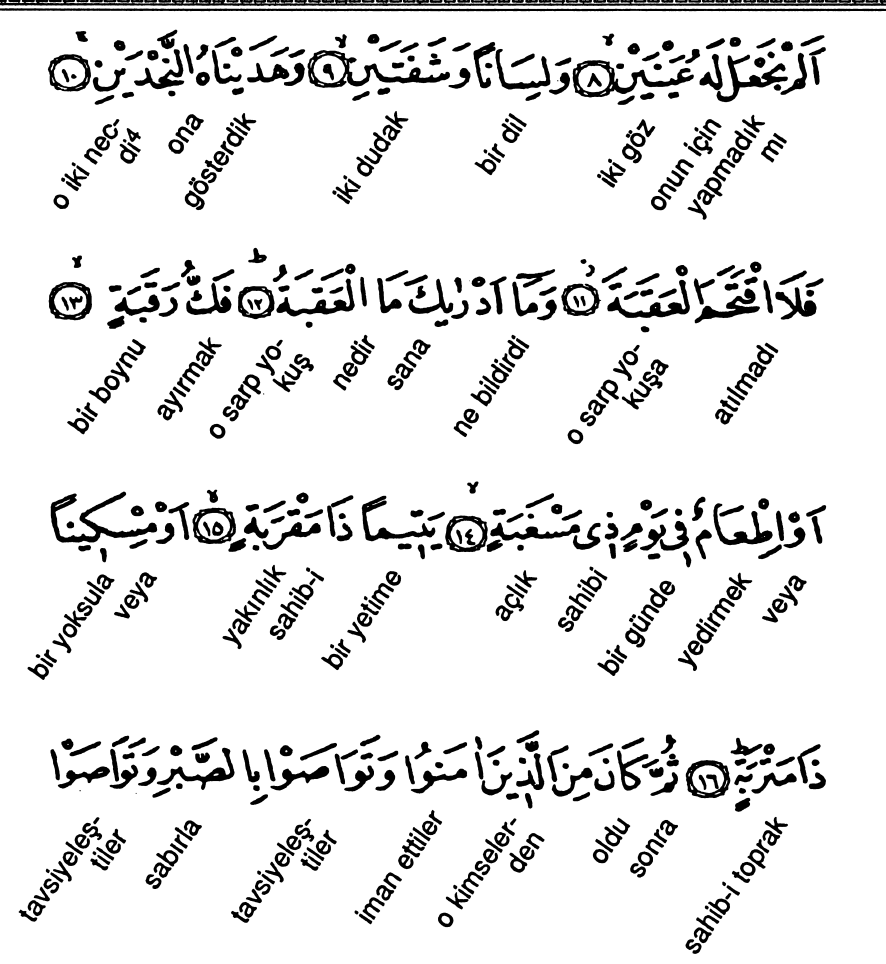

Meâl/8: "Onun için yapmadık mı iki göz,
Meâl/9: ve bir dil iki dudak?"
Meâl/10: "Ona iki necdi/hayır ve şer yollarını gösterdik."
Meâl/11: "O sarp yokuşa atılmadı/tırmanmadı."
Meâl/12: "Sana ne bildirdi o sarp yokuş nedir?"
Meâl/13: "Bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmak,"
Meâl/14: "Salgın bir açlık gününde yemek yedirmek;
Meâl/15: yakınlığı olan bir yetime,
Meâl/16: veya açlıktan yerde kıvranan bir yoksula."

4- necd, tepe, tümsek arazi anlamına geldiği gibi masdar olarak yenmek, terlemek anlamlarına da gelir. Burada iki necd iki yol, hayır ve şer yolları olarak yorumlanmıştır (Nesefi, IV, 358).

بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

küfrettiler — o kimseler — sağın — arkadaşları — işte onlar — merhametle

بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾

sımsıkı kapatılmış — bir ateş — üzerlerine — solun — yoldaşları — onlar — ayetlerimize

Meâl/17: "Sonra da imana girenlerden, birbirlerine sabrı tavsiye edenlerden, birbirlerine merhamet tavsiyesinde bulunanlardan oldu."
Meâl/18: "İşte onlardır sağın arkadaşları!"
Meâl/19: "Ayetlermize küfredenler ise onlar da solun yoldaşlarıdır."
Meâl/20: "(Onlara), üzerlerine kapıları sımsıkı kapatılmış bir ateş vardır."

ŞEMS SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحٰىهَا ﴿١﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلٰىهَا ﴿٢﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلّٰىهَا ﴿٣﴾

andolsun güneşe ve parıltısına aya onu izlediği zaman gündüze onu açtı zaman

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشٰىهَا ﴿٤﴾ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنٰىهَا ﴿٥﴾ وَالْأَرْضِ وَمَا طَحٰىهَا ﴿٦﴾

geceye onu sarıyor zaman göğe onu yaptı ve o şeye yere onu döşedi ve o şeye

وَنَفْسٍ وَمَا سَوّٰىهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰىهَا ﴿٨﴾

nefse onu düzenledi ve o şeye ona derken ilham etti edepsizliğini korunmasını

Meâl/1: "Andolsun güneşe ve parıltısına,
Meâl/2: onu izlediğinde aya,
Meâl/3: onu açtığında gündüze,
Meâl/4: onu sararken geceye,
Meâl/5: göğe ve onu yapmış olana,
Meâl/6: yere ve onu döşemiş olana,
Meâl/7: nefse ve onu düzenlemiş bulunana,
Meâl/8: derken ona edepsizliğini/bozukluğunu ve korunmasını ilham etmiş olana!"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 26., mushafta 91. sırada yer alır. On beş âyettir.

قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّىٰهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا ﴿١٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ

Semud yalan saydı onu pisletip gömdü o kimse gerçekten ziyan etti arındırdı onu o kimse gerçekten murada erdi

بِطَغْوَىٰهَا ﴿١١﴾ إِذِ انۢبَعَثَ أَشْقَىٰهَا ﴿١٢﴾ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ

Allah elçisi onlara dedi en azgın hani atıldığında azgınlığıyla

نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿١٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ

üzerlerine azap etti de etti onu ayaklarından biçtiler onu derken yalanladılar suvarılmasına Allah'ın devesine

رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمْ فَسَوَّىٰهَا ﴿١٤﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

sonundan korkmaz orayı dümdüz yaptı onların günahı sebebiyle Rabbi onların

Meâl/9: "Onu arındıran kimse gerçekten murada ermiştir."
Meâl/10: "Onu pisletip gömen kimse de hakikaten ziyan etmiştir."
Meâl/11: "Semud (toplumu) azgınlığı yüzünden yalan saydı."
Meâl/12: "Hani en azgınları atıldığında."
Meâl/13: O zaman kendilerine Allah elçisi dedi: 'Sakın Allah'ın dişi devesine ve o devenin su içimi hakkına dokunmayın!'
Meâl/14: "Onu/elçiyi yalanladılar ve deveyi ayaklarından biçtiler. Derken Rableri, günahları yüzünden üzerlerine zap etti de etti ve orayı dümdüz yaptı."
Meâl/15: "(Allah yaptığının) sonundan korkmaz!"

LEYL SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ﴿٢﴾ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣﴾

dişiyi erkeği yaratmış olana açıldığında gündüze bürüyor zaman andolsun geceye

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾

en güzeli ve tasdik etti korundu verdi o kimseye gelince elbette dağınıklar kesin emeğiniz/çabanız

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾

en güzeli ve yalanladı istiğna gösterdi cimrilik yaptı ama kim en kolay için ona kolaylık vereceğiz

Meâl/1: "Andolsun bürürken geceye,
Meâl/2: açıldığında gündüze,
Meâl/3: erkeği ve dişiyi yaratmış olana."
Meâl/4: "Kesin emeğiniz/çabanız değişik değişiktir."
Meâl/5: "Şimdi gelince o kimseye: Verip korundu,
Meâl/6: ve tasdik etti en güzeli;
Meâl/7: ona, en kolay için kolaylık veririz."
Meâl/8: "Ama kim cimrilik yaptı, kendini ihtiyaçsız gösterdi.
Meâl/9: ve en güzeli yalanladı ise;

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 9., tertipte 92. sırada yer alır. Yirmi bir âyettir.
2- eyvallah etmedi/benim ahiretmiş, şuymuş-buymuş gibi şeylere ihtiyacım yoktur dedi. S.G.

فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾ وَمَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ ﴿١١﴾ إِنَّ عَلَيْنَا

kuşkusuz bize — yuvarlandığında — malı — ondan — savmaz — en güç için ona — artık kolaylık veririz

لَلْهُدَىٰ ﴿١٢﴾ وَإِنَّ لَنَا لَلْءَاخِرَةَ وَٱلْأُولَىٰ ﴿١٣﴾ فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾

alevlendikçe alevlenir — bir ateşten — artık uyardım sizi — ilk — elbette son — çünkü bizim — elbette rehberlik

لَا يَصْلَىٰهَآ إِلَّا ٱلْأَشْقَى ﴿١٥﴾ ٱلَّذِى كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾ وَسَيُجَنَّبُهَا

ona uzak tutulacak — yüz çevirdi — yalanladı — o ki — en azgın — ancak girmez ona

ٱلْأَتْقَى ﴿١٧﴾ ٱلَّذِى يُؤْتِى مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعْمَةٍ

bir nimet — yanında — hiç kimse için yoktur — arındıkça arınır — malını verir — o ki — en korunan

تُجْزَىٰٓ ﴿١٩﴾ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٢٠﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿٢١﴾

karşılığı verilecek — sadece — araması için — Rabbinin yüzünü — en yüce — ileride hoşnut kalacak

Meâl/10: artık ona da en güç olan için kolaylık veririz."
Meâl/11: "Yuvarlandığında malı kendisinden hiçbir şey savmaz."
Meâl/12: "Kuşkusuz rehberlik/doğru yolu göstermek bize aittir."
Meâl/13: "Çünkü son/ahiret de ilk de/dünya da elbette bizimdir!"
Meâl/14: "Artık sizi, alevlendikçe alevlenen bir ateşe karşı uyardım."
Meâl/15: "Ona en azgın olandan başkası girmez."
Meâl/16: "O, yalanlayıp yüz çevirmiştir."
Meâl/17: "En korunan ise ondan uzak tutulacak."
Meâl/18: "O malını verip arındıkça arınır."
Meâl/19: "Onun üzerinde kimseye ait karşılığı verilecek herhangi bir nimet yoktur."
Meâl/20: "Sırf en yüce/yüceler yücesi Rabbinin rızasını aramak amacıyla verir."
Meâl/21: "Ve mutlaka o hoşnutluğa erecektir."

DUHÂ SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحٰى ﴿١﴾ وَالَّيْلِ إِذَا سَجٰى ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ﴿٣﴾

andolsun kuşluk vaktine — ve geceye — dindiğinde — sana veda etmedi — Rabbin — darılmadı

وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولٰى ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ﴿٥﴾

elbette ahiret — senin için hayırlıdır — ilkten — elbette ileride — sana verecek — Rabbin — hoşnut kalacaksın

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوٰى ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدٰى ﴿٧﴾

seni bulmadı mı — bir yetim — barındırdı — seni ve buldu — şaşırmış — rehberlik etti

Meâl/1: "Andolsun kuşluk vaktine
Meâl/2: ve dindiğinde geceye."
Meâl/3: "Rabbin seni bırakmadı ve (sana) darılmadı."
Meâl/4: "Elbette ahiret senin için ilkten/dünyadan hayırlıdır."
Meâl/5: "Elbette ileride Rabbin sana verecek de hoşnut kalacaksın."
Meâl/6: "Seni bir yetim olarak bulup da barındırmadı mı?"
Meâl/7: "Seni şaşırmış olarak buldu da (sana) rehberlik etti.[2]"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 11., tertipte 93. sırada yer alır. On bir âyettir.
2- altıncı ayetin mefhumuna atfen: "Seni şaşırmış bulup da (sana) rehberlik etmedi mi?" şeklinde de anlamlandırılmıştır.

وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغْنَىٰ ﴿٨﴾ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾

sakın ezme | yetime öyle ise gelince | zengin etti | yoksul | seni ve buldu

وَأَمَّا السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

haydi anlat | Rabbinin | nimetine | gelince | sakın azarlama | dilenciye | gelince

Meâl/8: "Hem seni yoksul buldu da zengin etti[3]."
Meâl/9: "O halde yetime gelince sakın (onu) ezme!"
Meâl/10: "Dilenciye gelince (onu da) sakın azarlama."
Meâl/11: "Rabbinin nimetine gelince (onu da) haydi anlat!"

3- Seni yoksul bulup zengin etmedi mi?

İNŞİRÂH SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾ الَّذِي

o ki — yükünü — senden — attık — sineni — senin için — açıp genişletmedik mi

أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾

bir kolaylık — güçlük — ile — öyle ise — kuşkusuz — şanını — senin için — yükselttik — sırtını — ağırlaştırıp gıcırdatmıştı

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

yönel/sarıl — ve yalnız Rabbine — hemen yorul — o halde boşaldığında — bir kolaylık — güçlük — ile — kuşkusuz

Meâl/1: "Sineni senin için genişletip açmadık mı?"
Meâl/2: "Yükünü senden attık[2]."
Meâl/3: "Sırtını ağırlaştırıp gıcırdatmış olanı."
Meâl/4: "Hem de hesabına şanını yükselttik."
Meâl/5: "Öyle ise kuşkusuz güçlükle birlikte bir kolaylık vardır."
Meâl/6: "Kuşkusuz güçlükle bir kolaylık vardır."
Meâl/7: "O halde boş kaldığında/işin bittiğinde (ibadete yönelerek) yine yorul."
Meâl/8: "Ve yalnız Rabbine yönel/sarıl."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 12., tertipte 94. sırada yer alır. Sekiz âyettir.
2- üzerinden yükünü atmadık mı?

TÎN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾ وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾

andolsun incire — ve zeytine — Tûr-i sînîn'e/Sînâ dağına — ve bu kente — güvenli

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾

andolsun gerçekten — insanı yarattık — biçimlendirmenin en güzelinde — sonra onu yuvarladık — en aşağılığına[3] — aşağılıkların

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾

dışında — o kimseler — iman ettiler — işlediler — yararlıları — artık onlara — bir ücret — dışı — kesinti

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾ أَلَيْسَ اللّٰهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

peki ne yalanlatıyor — sana — sonra — dini — değil mi — Allah — en hakimi — hâkimlerin

Meâl/1: "Andolsun incire, zeytine,
Meâl/2: Tûr-i sînîn'e/Sînâ dağına.
Meâl/3: ve bu güvenli kente."
Meâl/4: "Andolsun gerçekten insanı, biçimlendirmenin en güzelinde[2] yarattık."
Meâl/5: "Sonra onu aşağılıkların en aşağılığına yuvarladık!"
Meâl/6: "Ancak inanıp yararlı işleri yapmış olanlar başka. Artık onlara kesintisiz/minnet dışı bir ücret vardır."
Meâl/7: "Peki (ey kafir[4]) bundan sonra sana dini ne yalanlatıyor?"
Meâl/8: "Allah, hâkimlerin en hâkimi değil mi?"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 28., tertipte 95. sırada yer alır. Sekiz âyettir.
2- en güzel tarzında/en güzel biçimde.
3- aşağılık-aşağılıklar karşılığını, aşağı-aşağılar karşılığına tercih ettik. S.G.
4- Celaleyn, II, 266.

ALAK SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ اِقْرَأْ

oku — alak[2]'tan — insanı — yarattı — yarattı — O ki — Rabbinin — adıyla — oku

وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

bilme-diğini — insana — öğretti — kalemle — öğretti — O ki — daha cö-mert — Rabbin

كَلَّا إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰ ﴿٦﴾ أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰ ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ﴿٨﴾

dönüş — kesin yalnız Rabbine — ihtiyaçsız oldu — kendini gördü — diye — elbette azıyor — doğrusu insan — hayır hayır

Meâl/1: "Yaratmış olan Rabbinin adıyla oku."
Meâl/2: "İnsanı kan pıhtısından[3] yarattı."
Meâl/3: "Oku! O daha cömert Rabbin[4],
Meâl/4: O kalemle öğretti."
Meâl/5: "İnsana bilmediğini öğretti."
Meâl/6: "Hayır hayır! Doğrusu insan elbette azıyor!"
Meâl/7: "Kendini ihtiyaçsız/yeterli gördü diye."
Meâl/8: "Kesin dönüş yalnız Rabbinedir."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte ilk, tertipte 96. sırada yer alır. On dokuz âyettir.
2- Kelime 'alaka'nın çoğulu olarak değerlendirilmiştir. Kökü itibarıyla yapışıp ilişmek anlamına geldiği gibi kayıtsız olarak yapışkan maddelere de denilir. Daha sonra kan, kırmızı kan, özellikle donuk, pıhtılaşmış uyuşuk kana, ve bundan hareketle rahimdeki dutuğa da alak denilmiştir.. Yine lugatlarda aşk ve sevgi manasına geldiği de kaydedilir. (bkz. E.H. Yazır, H.D.K.Dili,VIII, 5950).
3- embriyodan (Prof. S. Ateş M. s, 599)/aşılanmış yumurtadan (Heyet M. s, 596).
4- Oku! Rabbin daha cömerttir, şeklinde de anlamlandırılmıştır.

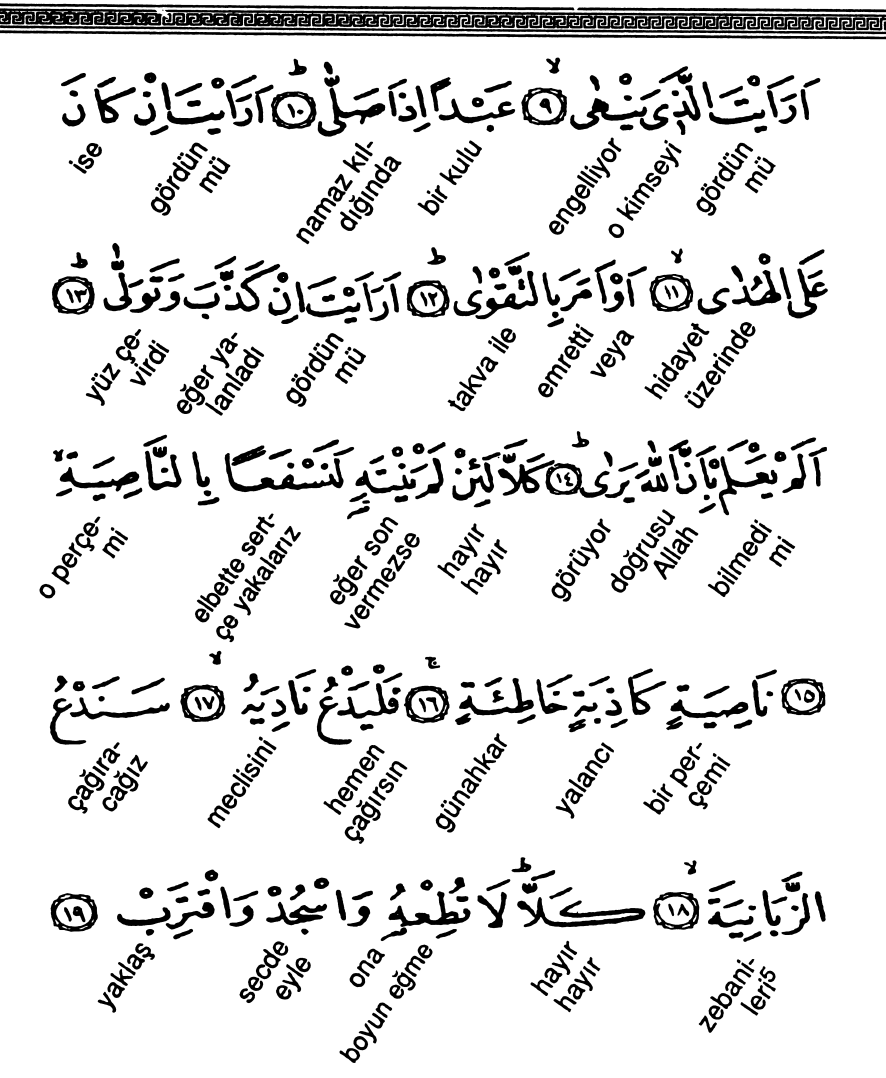

Meâl/9: "Gördün mü o engelleyeni?"
Meâl/10: "Namaz kılarken bir kulu."
Meâl/11: "Gördün mü? Ya hidayet üzerinde ise;
Meâl/12: veya takva ile emretmişse?!"
Meâl/13: "Gördün mü? Ya yalanlamış ve yüz çevirmişse?"
Meâl/14: "Doğrusu Allah'ın görmekte olduğunu bilmedi mi?"
Meâl/15: "Eğer son vermezse o perçemi elbette sertçe yakalarız."
Meâl/16: "Yalancı, günahkar perçemi."
Meâl/17: "Hemen meclisini/taraftarlarını çağırsın."
Meâl/18: "Azap meleklerini çağıracağız."
Meâl/19: "Hayır hayır! Ona boyun eğme! Secde eyle ve yaklaş."

5- azap meleklerini. Lugatta da zabıta kuvvetleri anlamındadır.

KADR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾

Kadir gecesi nedir sana ne bildirdi — Kadir gecesinde indirdik onu doğrusu biz

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا

orada ruh melekler iner durur — ay binden daha hayırlı Kadir gecesi

بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

fecrin/tanın doğuşuna değin — o bir esenlik — her işten Rablerinin izniyle

Meâl/1: "Doğrusu biz onu Kadir gecesinde indirdik."
Meâl/2: "Kadir gecesinin ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/3: "Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır."
Meâl/4: "O gece melekler ve Ruh Rablerinin izniyle her iş için iner durur."
Meâl/5: "O gece, tan yerinin ağarmasına değin bir esenliktir."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 25., tertipte 97. sırada yer alır. Beş âyettir.

BEYYİNE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ

onlara gelmesine değin ayrılanlar müşriklerden Ehlikitaptan küfrettiler o kimseler olmadı

الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ۚ

pek değerli yazılar içlerinde tertemiz sayfalar okuyor Allah'tan bir elçi o açık kanıt

﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ۚ

apaçık kanıt geldi onlara o şeyin sonrasından ancak o kitaba verildiler o kimseler ayrılmadı

﴿٤﴾ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا

ve dosdoğru kılsınlar muvahhitler olarak dini O'na özgüleyenler olarak Allah'a kulluk etsinler diye sadece oysa buyurulmamışlardı

Meâl/1: "Ehlikitaptan ve müşriklerden küfretmiş kimseler, kendilerine o açık kanıt gelinceye değin (küfürlerinden) ayrılacak değillerdi."
Meâl/2: "Allah'tan (gelen) tertemiz sayfalar okuyan bir elçi."
Meâl/3: "Onlardadır pek değerli yazılar[2]."
Meâl/4: "Kitap verilmiş olanlar, ancak kendilerine o apaçık kanıt geldikten sonra ayrılığa düştüler."

1- Medine dönemi sûrelerinden olduğunu söyleyen bir çoğunluk olduğu gibi Mekke dönemi surelerinden olduğunu ileri süren hatırı sayılır bir çoğunluk da vardır. İndirilişte 101., tertipte 98. sırada yer alır. Sekiz âyettir.
2- hükümler/mesajlar.

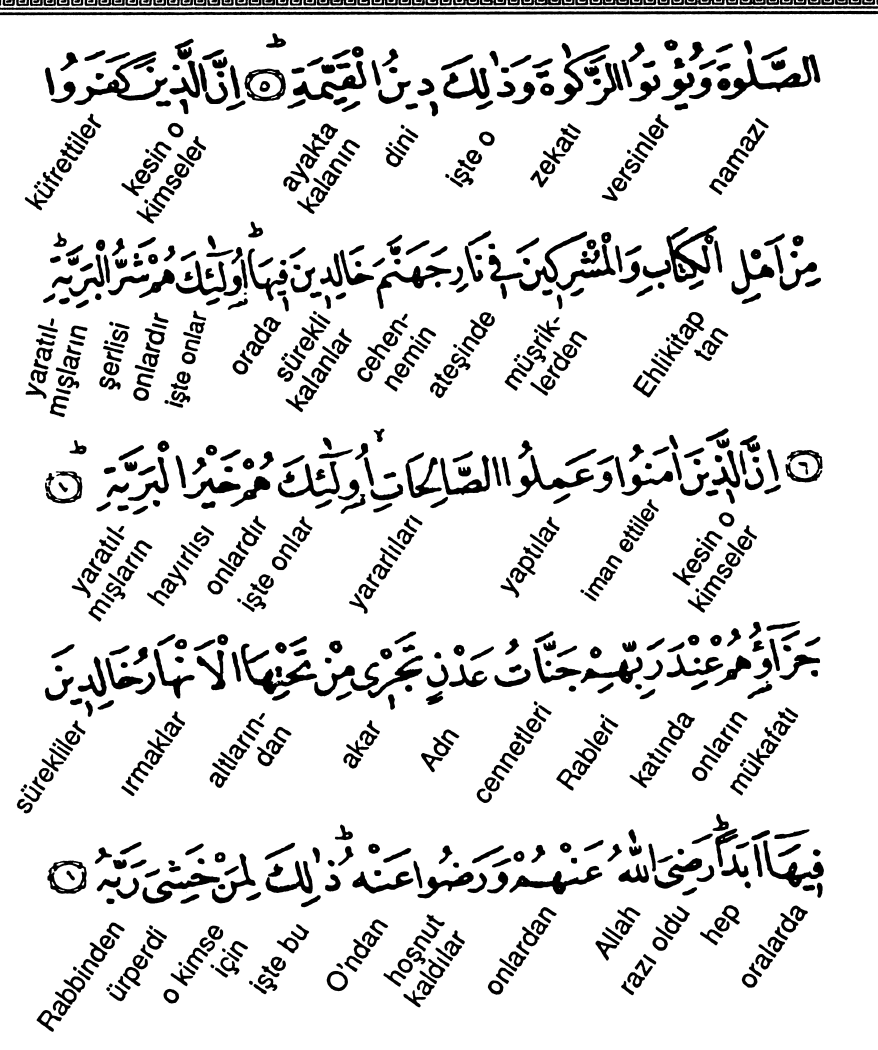

Meâl/5: "Oysa onlar sırf Allah'a, dini O'na özgüleyenler ve muvahhitler olarak kulluk etsinler, namazı dosdoğru kılsınlar ve zekatı versinler diye emrolunmuşlardı. İşte budur, ayakta duracak (milletin[3]) dini."

Meâl/6: "Kesin, Ehlikitaptan ve müşriklerden küfretmiş olanlar cehennem ateşindedirler, orada sürekli kalırlar. İşte onlardır, onlardır yaratılmışların şerlileri."

Meâl/7: "Kesin, inanıp yararlı işleri yapmış olanlar, işte onlar, onlardır yaratılmışların hayırlısı."

Meâl/8: "Onların Rableri katındaki mükâfâtı, altlarından ırmaklar akan ve içlerinde ebedi olarak sürekli kalacakları Adn cennetleridir. Allah onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan hoşnut kalmışlardır. İşte bu, Rabbinden ürperen kimseler içindir."

3- Nesefi, IV, 371.

ZİLZÂL SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾ وَقَالَ

dedi-ğinde — ağırlık-larını — yer — çıkardı-ğında — sarsıntı-sıyla — yer — sarsıl-dığında

الْإِنسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾

ona — vahyetti — çünkü ke-sin Rabbin — haberle-rini — anlatır — işte o gün — onun için — ne — insan

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَن يَعْمَلْ

amel ederse — artık kim — yaptıkla-rına — diye görün-sünler — dağınık dağınık — insanlar — dönüp gelir — o gün

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

onu görür — bir fenalık — zerre — ağırlığı — yaparsa — kim — görür onu — bir hayır — zerre — ağırlığı

Meâl/1: "Yer, o sarsıntısıyla sarsıldığında;
Meâl/2: yer ağırlıklarını çıkardığında;
Meâl/3: ve insan: 'Buna ne oluyor/nesi var?' dediğinde;"
Meâl/4: "İşte o gün haberlerini anlatır."
Meâl/5: "Çünkü kesin Rabbin ona vahyetmiştir."
Meâl/6: "O gün insanlar amellerine görünsünler/amelleriyle karşılaştırılsınlar[2] diye grup grup dönüp gelirler."
Meâl/7: "Artık zerre ağırlığı bir hayır yapan onu görür."
Meâl/8: "Zerre ağırlığı bir fenalık yapan da onu görür."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 91., tertipte 99. sırada yer alır. Sekiz âyettir.
2- "kendilerine amellerinin karşılıkları gösterilsin diye" şeklinde de anlamlandırılmıştır. S.G.

ÂDİYÂT SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا

sabahleyin — baskın yapanlara — çakarak — ateş çıkaranlara — soluyarak — andolsun âdiyelere[2]

﴿٣﴾ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ

bir nak[3] — onda ki kaldırdılar — bir topluluğu onda derken ortaladılar — kuşkusuz insan

لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ

Rabbi için — çok nankördür — kuşkusuz o — buna — elbette tanık — o — şüphesiz — sevgisi için — hayır/malı

Meâl/1: "Andolsun soluyarak koşanlara,
Meâl/2: çakarak ateş çakanlara,"
Meâl/3: "Sabahleyin baskın yapanlara/akın edenlere."
Meâl/4: "Ki o anda bir toz kaldırdılar."
Meâl/5: "Derken o anda bir topluluğun ortasına girdiler."
Meâl/6: "Kuşkusuz insan Rabbine karşı çok nankördür."
Meâl/7: "Kuşkusuz kendisi de buna elbette tanıktır."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 14., tertipte 100. sırada yer alır. On bir âyettir.
2- hızlı koşanlara/cenk meydanlarında koşan atlara.
3- toz, su, haykırmak, kayırtmak, öldürmek.

لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾ وَحُصِّلَ

pek yaman / bilmeyecek mi / atıldığında / o şey / kabirlerde / tahsil edildiğinde[4]

مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ ﴿١١﴾

sinelerde / o şey / kuşkusuz Rabbi / onların / onlara / o gün / elbette pekala haberdar

Meâl/8: "Şüphesiz o, mal sevgisi için pek yamandır/pek hırslıdır."
Meâl/9: "Kabirlerdekiler atılıp çıkarıldığında bilmeyecek mi?"
Meâl/10: "Ve sinelerdeki derlenip toparlandığında."
Meâl/11: "Kuşkusuz Rabbin, o gün elbette onlardan pekala haberdardır."

4- derlenip-toparlandığında/hayır ve şer ayrıldığında/ayıklandığında.

KARİA SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْقَارِعَةُ ۝١ مَا الْقَارِعَةُ ۝٢ وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْقَارِعَةُ ۝٣ يَوْمَ يَكُونُ

olur o gün o Karia nedir sana bildirdi ne Karia nedir o o Kaira[2]

النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝٤ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝٥

didilmiş renkli yün gibi dağlar olur yayılmış perva-neler[3] gibi insanlar

فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝٦ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝٧ وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ

hafif bastı o kimse gelince hoşnut eden bir ya-şantıda işte o tartıları ağır geldi o kimseye gelince

مَوَازِينُهُ ۝٨ فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝٩ وَمَا اَدْرٰيكَ مَا هِيَهْ ۝١٠ نَارٌ حَامِيَةٌ ۝١١

kızgın bir ateş nedir o sana bildirdi ne Hâviye[4] artık anası tartıları

Meâl/1: "Felâket kapısını çalan."
Meâl/2: "Nedir o çarpacak bela?"
Meâl/3: "Karia'nın ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/4: "O gün ki, insanlar ateş çevresinde yayılmış pervaneler gibi olur."
Meâl/5: "Dağlar da didilmiş yün gibi olur."
Meâl/6: "Tartıları ağır basan kimseye gelince;
Meâl/7: işte o hoşnut eden bir yaşantı içindedir."
Meâl/8: "Tartıları hafif basan kimseye gelince;
Meâl/9: artık onun anası Hâviye'dir."
Meâl/10: "Onun ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/11: "Kızgın/kızışan bir ateş."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 30., tertipte 101. sırada yer alır. On bir âyettir.
2- çarpan, vuran, tokmakla vurur gibi ses çıkaran, kapıyı çalan. Kıyametin isimlerinden biridir.
3- geceleri ışık ve ateş çevresini sarıp kendilerini ateşe atan küçük kelebekler.
4- Sözlük anlamı açısından uçuruma düşen, derin uçurum, uçurumun dibi anlamlarına gelen bu kelimenin cehennemin özel adlarından biri olduğunu da onbirinci ayetten öğrenmekteyiz.

TEKÂSÜR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا

hayır hayır sonra — ileride bileceksiniz — hayır hayır — mezarlıkları — ziyaret ettiniz — dahası — çokluk yarışı — sizi oyaladı

سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾

ileride bileceksiniz — hayır hayır — keşke bilseniz — ilm-i yakîn[3] — elbette kesin göreceksiniz — o saldırgan ateşi

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

sonra — onu elbette kesin göreceksiniz — gözüyle — yakîn — sonra — elbette kesinsin sorgulanacaksınız — o gün — o nimetliden

Meâl/1: "Sizi çokluk yarışı/çokluk gösterişi oyaladı."
Meâl/2: "Dahası mezarlıkları ziyaret ettiniz[2]."
Meâl/3: "Hayır hayır! İleride bileceksiniz."
Meâl/4: "Yine hayır hayır! İleride bileceksiniz."
Meâl/5: "Hayır hayır! Keşke kesin bilgiyle bilseniz!"
Meâl/6: "Elbette kesin o saldırgan ateşi göreceksiniz."
Meâl/7: "Sonra elbette mutlaka onu kesinlik gözüyle/çıplak gözle göreceksiniz."
Meâl/8: "Sonra elbette kesin o gün o nimetten/nimeti bol olandan sorgulanacaksınız."

1- Mekke dönemi surelerindendir. İndirilişte 16., tertipte 102. sırada yer alır. Sekiz âyettir.
2- İki ayet birbiriyle bağlantılı olarak: "sizi çokluk öylesine oyaladı, öylesine aldattı ki mezarlıklara kadar gidip oradaki yakınlarınızı bile saydınız" şeklinde açıklandığı gibi; çoklukla oyalanıp dururken ölüm geldi yakanıza yapıştı şeklinde de yorumlanmıştır.
3- sağlam, kesin bilgiyle/kesin şekilde bilinen hususlarla ilgili bilgi/ölümün kesinliğini bilme gibi bir bilgiyle.

ASR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

andolsun asr-2a | kesin insan | elbette hüsran içinde | ancak | o kimseler | iman ettiler | yaptılar

الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

yararlıları | tavsiyeleştiler | hakkı | birbirlerine sabır salık verdiler | sabrı

Meâl/1: "Andolsun asr'a."
Meâl/2: "Kesin insan elbette bir hüsran/zarar içinde."
Meâl/3: "Ancak inanıp yararlı işleri yapmış olanlar, birbirlerine hakkı öğütleyenler, birbirlerine sabrı salık verenler zararda değildir."

1- Mekke dönemi surelerindendir. İndirilişte 13., tertipte 103. sırada yer alır. üç âyettir.
2- Asr, luğatta isim olarak uzun zaman, çağ, gündüz ve gece, gündüzün zevalden önce ve sonra iki tarafı, ikindi vakti, akraba, aşiret ve yağmur anlamlarına geldiği gibi mastar olarak da hapsetmek, engellemek, vergi vermek, sıkıp suyunu çıkarmak anlamlarına da gelir.

HÜMEZE SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ

kesin malı sanıyor — saydı onu — mal — topladı — o ki — lümeze[3]nin — hümeze[2]nin — hepsine — veyl

أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾ كَلَّا لَيُنۢبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللّٰهِ

Allah'ın — ateşi — nedir Hutame — sana bildirdi — ne — Hutame'nin içine — elbette kesin atılacak — hayır hayır — onu ebedileştirmiş

الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْـِٔدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

uzatılmış — sütunlarda — sıkıca kapatılmış — üzerlerine — kesin o — yürekler — üstüne — tırmanır — o ki — tutuşturulmuş

Meâl/1: "Arkadan çekiştirmeyi, kaş göz işaretleriyle (başkalarını) alaya almayı adet edinmiş herkesin vay haline!"
Meâl/2: "O ki mal topladı ve onu sayıp durdu."
Meâl/3: "Malının kendisini ebedileştirmiş olduğunu sanıyor."
Meâl/4: "Hayır hayır! Elbette kesin Hutame'nin içine atılacak!"
Meâl/5: "Hutame'nin ne olduğunu sana ne bildirdi?"
Meâl/6: "Allah'ın tutuşturulmuş ateşi."
Meâl/7: "O (ateş) ki yüreklerin üstüne tırmanır durur."
Meâl/8: "Kesin o (ateş) üzerlerine sıkıca kapatılmıştır."
Meâl/9: "Uzatılmış sütunlarda."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 32., tertipte 104 sırada yer alır. Dokuz âyettir.
2- Lugatta hemzi çok yapan demektir. Hemz de çimdiklemek, kakmak, dürtmek, vurmak gibi anlamlara gelir. Kinaye yoluyla kelimeye birini arkasından çekiştiren, kötüleyen, gıybet eden, kaş göz hareketleriyle alaya alıp küçümseyen kişi anlamı yüklenilmiştir.
3- lümeze de hümezenin müradifi olmakla birlikte bazı nüanslar vardır. Lümeze, mızrak saplar gibi durmadan ayıplayıp kınayan, kaş-göz hareketleriyle eğlenip duran, bu tür aşağılayıcı hareketlerle birini diğerine göstermeyi adet edinmiş bulunan demektir. Her iki kelimeye yüklenen daha pek çok anlamlar vardır. (bkz. E.H.H. Yazır, H.D.K.D., IX, 6085 vd.)

FİL SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ

onların tuzağını / kılmadı mı / fil / sahiplerine / Rabbin / yaptı / nasıl / görmedin mi

فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ

onlara atıyor / ebâbîl[2] / kuşlar / üzerlerine / gönderdi / kaybettirme içinde

بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

yenilmiş / gibi asf[4] / onları böylece kıldı / sicciden[3] / taşlar

Meâl/1: "Rabbinin, fil sahiplerine nasıl yaptığını görmedin mi?"
Meâl/2: "Onların tuzağını başarısızlığa mahkum etmedi mi?"
Meâl/3: "Üzerlerine sürülerle kuşlar gönderdi."
Meâl/4: "Onlara siccilden taşlar atıyorlardı."
Meâl/5: "Böylece onları yenilmiş ekin yaprağı[5] gibi yaptı."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 19., tertipte 105. sırada yer alır. Beş âyettir.
2- sürülerle/alay alay/katar, katar/küme küme.
3- sertleşmiş çamurdan/pişmiş tuğladan/kurumuş çamurdan.
4- Asf, masdar olarak eğip-büğmek, kırıp-dökmek anlamlarına gelir. Burada isimdir ve ekin yaprağı anlamındadır.
5- kurt yeniği ekin yaprağı gibi (Prof. Süleyman Ateş M., 601).

KUREYŞ SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوا

bunun için kulluk etsinler — yazın — kışın — göçüne — onları — alıştırdığı için — Kureyş'in — için ilâfi[2]

رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

korkudan — kendilerini emin kıldı — açlıktan — onları yedirdi/doyurdu — O ki — evin — bu — Rabbine

Meâl/1: "Kureyş'i alıştırdığı için."
Meâl/2: "Onları, kış ve yaz göçüne alıştırdığı için."
Meâl/3: "Bunun için bu evin Rabbine kulluk etsinler."
Meâl/4: "O ki, kendilerini açlığa karşı yedirdi/doyurdu onları ve onları korkudan selamete çıkardı."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 29., tertipte 106. sırada yer alır. Dört âyettir.
2- alışması/alıştırılması/ısındırılması/anlaşması/antlaşması/ülfeti.

MÂÛN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴿١﴾ فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾

öksüzü / sertçe iter / kimse / işte o / dini / yalanlıyor / o kimseyi / gördün mü

وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ

namazlarından / onlar / o kimseler ki / o namaz kılanlara / vay haline / yoksulun / yemeğine / özendirmez

سَاهُونَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

zekatı/yardımı / ve engelliyorlar / gösteriş yapıyorlar / onlar / o kimseler ki / gafiller

Meâl/1: "Dini yalanlayan kimseyi gördün mü?"
Meâl/2: "İşte o, öksüzü itip-kakar."
Meâl/3: "Yoksulun yemeğine[2] özendirmez."
Meâl/4: "O namaz kılanların vay haline."
Meâl/5: "O kimseler ki onlar namazlarından gafiller."
Meâl/6: "O kimseler ki onlar gösteriş yaparlar."
Meâl/7: "Ve zekatı/yardımı engellerler."

1- Mekke dönemi sürelerindendir. İndirilişte 17., tertipte 106. sırada yer alır. Yedi âyettir.
2- onu doyurmağa/yiyeceğini sağlamağa.

KEVSER SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾

ve boğazla — Rabbin için — öyle ise namaz kıl — Kevser[2]'i — verdik sana — doğrusu biz

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

güdük — o — kuşkusuz kincin

Meâl/1: "Doğrusu biz sana Kevser'i verdik."
Meâl/2: "Öyle ise namaz kıl ve kurban kes."
Meâl/3: "Kuşkusuz senin kincin/sana hınç besleyip duran odur o güdük/soyu kesik/adı sanı anılmayacak."

1- Mekke dönemi surelerindendir. İndirilişte 15., tertipte 108. sırada yer alır. üç âyettir.
2- Kevser'in ne olduğu, kendisiyle ne kasdedildiği hususunda farklı rivayet ve yorumlar vardır: Cennnette bir havuzdur/çok hayırdır/çok maldır/peygamberimizin büyük şefaatıdır/dünya ve ahiret şan-şerefidir... karşılıklar bunlardan bir kısmıdır (bkz. E.H. Yazır, H.D.K.D., IX 6180 vd.)

KÂFİRÛN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾

de ki — ey o — kafirler — tapmam — o şeye — tapıyorsunuz — değil siz — tapanlar — o şeye — tapıyorum

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

değil ben — tapan — o şeye — taptınız — değil siz — tapanlar — o şeye — tapıyorum — size — dininiz — bana — dinim

Meâl/1: De ki: 'Ey kafirler!
Meâl/2: Tapmam tapmakta olduğunuza.
Meâl/3: Siz de değilsiniz tapanlar tapıp durduğuma.
Meâl/4: Değilim tapan taptığınıza.
Meâl/5: Siz de değilsiniz tapanlar tapıp durduğuma.
Meâl/6: Size (olsun) dininiz, bana (kalsın) dinim.'

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 18., tertipte 109. sırada yer alır. Altı âyettir.

NASR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ

Allah'ın dinine giriyorlar insanları gördüğünde ve fetih Allah'ın yardımı geldiğinde

أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

pekala tevbe kabuleden oldu kuşkusuz O O'na istiğfar eyle Rabbinin hamdiyle artık tesbih eyle bölükler

Meâl/1: "Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde;
Meâl/2: ve insanları bölükler/kitleler halinde Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğünde;
Meâl/3: Artık Rabbinin hamdiyle tesbih et, O'ndan mağfiret dile. Kuşkusuz O tevbeyi çok kabuledendir."

1- Medine dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 114., tertipte 110. sırada yer alır. Üç âyettir.

TEBBET SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا

bir ateşe girecek ve kazandığı malı ondan savmadı helak oldu da Ebû Leheb'in iki eli helâk olsun

ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

liften bir ip gerdanında o odunu taşıyıcı olarak karısı da alevli ateş sahibi

Meâl/1: "Ebû Leheb'in iki eli helâk olsun! Helak oldu da."
Meâl/2: "Malı ve kazandıkları kendisinden (azabı) savmadı."
Meâl/3: "Alevli bir ateşe girecek."
Meâl/4: "Karısı da! O odunun hamalı olarak."
Meâl/5: "Gerdanında hurma lifinden bir ip"

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 6., tertipte 111. sırada yer alır. Beş âyettir.

İHLÂS SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ

O de ki | Allah | bir | Allah | Samed[2] | doğmadı

وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

doğurulmadı | olmadı | O'na | denk | hiç kimse

Meâl/1: "De ki: O, Allah birdir."
Meâl/2: "Allah Samed'dir/ulular ulusudur hiç kimseye muhtaç değildir."
Meâl/3: "Doğmadı, doğurulmadı."
Meâl/4: "Hiç kimse O'na denk olmadı."

1- Mekke dönemi sûrelerindendir. İndirilişte 22., tertipte 112. sırada yer alır. Dört âyettir.
2- Samed, lugatta dosdoğru, sapmadan doğrudan yönelmek, hiç boşluğu olmayan, eksiksiz, gediksiz, nüfuz edilmez şey anlamlarına gelir. Allah'ın sıfatı olarak: Her şeyin doğrudan kendisine muhtaç bulunduğu, kendisinin kimseye ihtiyaç duymağı ulular ulusu anlamındadır (H.B.Ç.M., III, 1232).

FELAK SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

de ki — sığınırım — Rabbine — felak[7]ın — şerrinden[3] — o şeyin — yarattı

وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ

şerrinden — ğasik[9]in — vakb[10] et-tiğinde — şerrinden — tükürerek üfleyenlerin[6]

فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

düğümlere — şerrinden — kıskanan-ın — kıskandığında

Meâl/1: "De ki: Felakın/yarılan karanlıktan çıkan sabahın/yarılma sonucu ortaya çıkan oluşumun Rabbine sığınırım:"
Meâl/2: "Yarattıklarının şerrinden."
Meâl/3: "Karanlığı basıp çöktüğünde gecenin şerrinden."
Meâl/4: "Düğümlere tükürerek üfleyenlerin şerrinden."
Meâl/5: "Kıskandığında, kıskananın şerrinden."

1- Mekke döneminde mi Medine döneminde mi indirildiği ihtilaflıdır. Mekke döneminde indirildiğini söyleyenlere göre indirilişte 20., Kur'an'daki tertipte 113. sırada yer alır. Beş âyettir.
2- Felak, sabah, çatlama, yarılma sonucu meydana gelen olay, oluşum (bkz. E.H. Yazır, H.D.K.D., IX, 6368). Cehennemde bir kuyu, bir vadi (Nesefi, IV, 386).
3- fenalığından, kötülüğünden.
4- dolan, kararan, karanlık eden, akan, dökülen, soğuk.. gibi manalara gelir.
5- girip daldığında/bastığında/battığında.
6- üfürükçü kadınların/üfürükçü grupların.

NÂS SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

de ki sığınırım Rabbine insanların Melikine[2] insanların tanrısına insanla-rın

مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

şerrinden hep vesvese verenin[2] pek sinsi o ki fısıldıyor göğüsle-rinde insanların

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

cinlerden insanlar-dan

Meâl/1: "Deki: Sığınırım: İnsanların Rabbine,"
Meâl/2: insanların sâhibine.
Meâl/3: insanların tanrısına."
Meâl/4: "Pek sinsi vesvesecinin şerrinden."
Meâl/5: "O ki insanların göğüslerinde fısıldayıp duruyor."
Meâl/6: "Cinlerden olandan da insanlardan olandan da!"

1- Mekke döneminde mi Medine döneminde indirildiği ihtilaflıdır. Mekke döneminde indirildiğini söyleyenlere göre indirilişte 21., Kur'an'daki tertipte 114. sırada yer alır. Altı âyettir.
2- tek sahibine, hakimine, hükümdarına, padişahına.
3- durmadan kötülük telkin edenin/işe yaramaz şeyler önerenin/fit verenin/şeytanın/fısıldayanın.

Sûre No	Sûre ismi	Sayfa No
108	Kevser Sûresi	618
109	Kâfirûn Sûresi	619
110	Nasr Sûresi	620
111	Tebbet Sûresi	621
112	İhlâs Sûresi	622
113	Felâk Sûresi	623
114	Nâs Sûresi	624

Sûre No	Sûre ismi	Sayfa No
81	Tekvîr Sûresi	565
82	İnfitâr Sûresi	568
83	Mutaffifîn Sûresi	570
84	İnşikâk Sûresi	575
85	Burûc Sûresi	579
86	Târık Sûresi	581
87	A'lâ Sûresi	583
88	Ğaşiye Sûresi	585
89	Fecr Sûresi	588
90	Beled Sûresi	592
91	Şems Sûresi	595
92	Leyl Sûresi	597
93	Duhâ Sûresi	599
94	İnşirah Sûresi	601
95	Tîn Sûresi	602
96	Alâk Sûresi	603
97	Kadr Sûresi	605
98	Beyyine Sûresi	606
99	Zilzâl Sûresi	608
100	Âdiyât Sûresi	609
101	Kâria Sûresi	611
102	Tekâsür Sûresi	612
103	Asr Sûresi	613
104	Hümeze Sûresi	614
105	Fil Sûresi	615
106	Kureyş Sûresi	616
107	Mâ'ûn Sûresi	617

Sûre No	Sûre ismi	Sayfa No
54	Kamer Sûresi	385
55	Rahmân Sûresi	393
56	Vâkıa Sûresi	403
57	Hadîd Sûresi	413
58	Mücâdele Sûresi	426
59	Haşr Sûresi	436
60	Mümtehine Sûresi	447
61	Saf Sûresi	455
62	Cuma Sûresi	460
63	Münafikûn Sûresi	464
64	Tegabûn Sûresi	469
65	Talâk Sûresi	475
66	Tahrîm Sûresi	481
67	Mülk Sûresi	487
68	Kalem Sûresi	494
69	Hâkka Sûresi	502
70	Meâric Sûresi	508
71	Nûh Sûresi	514
72	Cin Sûresi	519
73	Müzzemmil Sûresi	525
74	Müddessir Sûresi	530
75	Kıyamet Sûresi	536
76	İnsan Sûresi	540
77	Mürselât Sûresi	546
78	Nebe' Sûresi	551
79	Nâziât Sûresi	556
80	Abese Sûresi	561

Bu Ciltteki Sûreler

Sûre No	Sûre ismi	Sayfa No
29	Ankebût Sûresi (baştarafı 2. ciltte)	5
30	Rûm Sûresi	13
31	Lokman Sûresi	32
32	Secde Sûresi	44
33	Ahzâb Sûresi	53
34	Sebe' Sûresi	83
35	Fâtır Sûresi	103
36	Yâsîn Sûresi	120
37	Sâffât Sûresi	137
38	Sâd Sûresi	158
39	Zümer Sûresi	174
40	Mü'min Sûresi	201
41	Fussilet Sûresi	230
42	Şûra Sûresi	248
43	Zuhruf Sûresi	266
44	Duhân Sûresi	286
45	Casiye Sûresi	295
46	Ahkâf Sûresi	306
47	Muhammed Sûresi	319
48	Feth Sûresi	331
49	Hucûrât Sûresi	344
50	Kaf Sûresi	352
51	Zâriyât Sûresi	360
52	Tûr Sûresi	369
53	Necm Sûresi	376

KELİME ANLAMLI KUR'ÂN-I KERÎM MEÂLİ

3. CİLT

Yard. Doç. Dr. Sıtkı Gülle
İ.Ü. İlâhiyat Fakültesi
Öğretim Üyesi

HUZUR YAYIN DAĞITIM
PAZARLAMA TİC. LTD. ŞTİ.
Çatalçeşme Sok. Yücer Han No: 46/1-2
Cağaloğlu - İstanbul
Tel & Fax: (0212) 513 50 57 - 513 01 71

Kelime Anlamlı Kur'ân-ı Kerîm Meâli

Sıtkı Gülle

Yayına Hazırlayan
Abdullah Karakuş

Tashih
Sıtkı Gülle
Abdullah Karakuş

Dizgi
Saray Ajans

Baskı
Temel Matbaası

Cilt
Akın Ciltevi

İstanbul 1999

Bu eserin tüm basım yayım ve ticari hakları
Huzur Yayınevi - Faruk Sağlam'a aittir.

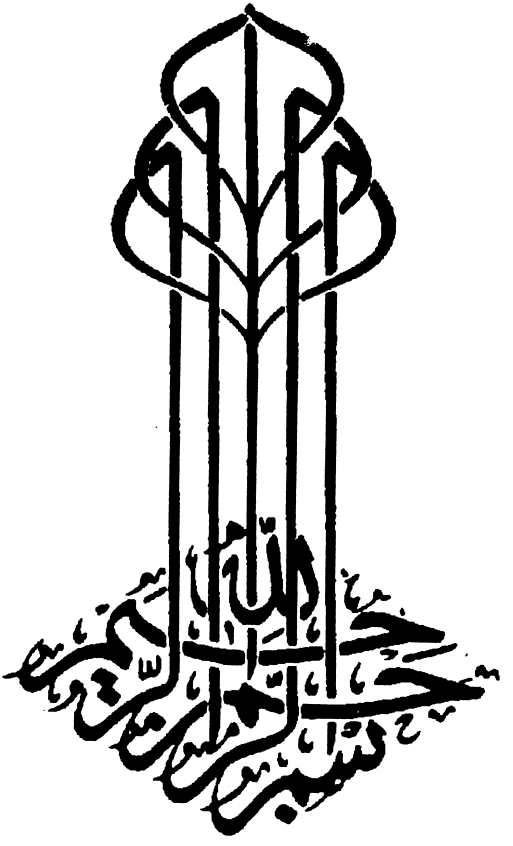
بسم الله الرحمن الرحيم